Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 1 жовтня 1931. Ч. 74 (474)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Похорон Михайла Галущинського

Львів уже давно не бачив такого похорону, який українські орґанізації урядили пок. Михайлові Галущинському. Народу прибула така маса, що в середмістю Львова трамваєвий і коловий рух був припинений через 2 години, а при брамі на кладовищі мусіла ізза натовпу інтервеніювати поліція. Похоронний похід вийшов з дому жалоби при вул. Чарнецького 24, де з балькону промовив голова УНДО, д-р Д. Левицький. Відтак рушив похід в напрямі до Успенської Церкви, де Впреосв. Митрополит відправив панахиду, котра тревала під години. Похід рушив далі. На переді походу йшла церковна процесія, потому народні й середні школи Львова з українською викладовою мовою, державні і приватні, потому делеґації з 58 вінками (окремо везено ще вінки на каравані і на спеціяльнім возі), відтак ішли ріжні орґанізації і три орхестри, львівської „Зорі", з Підборець та Збоїськ і два хори, потому 38 священиків далі наші монахині, потому їхав караван, запряжений у четверню чорних коней, далі родина, українські посли й сенатори, представник сойму пос. К. Полякевич, польські посли Стронський і Войтович та жидівський посол д-р Зоммерштайн, потому маса народа. На кладовищі виголошено довгий ряд промов (перший промовляв о. прал. Куницький) так, що похорон скінчився темним вечером. Клепсидр було 14.

Дванацять законопроєктів

вніс уряд Польщі під ухвали сойму.

Правительство внесло на дневний порядок нарад сойму 12 законопроектів, а саме: 1) в справі обмеження затруднювання молоді на терені шлеського воєвідства, 2) проект зміни закона про державний доходовий податок, 3) в справі змін і доповнень декотрих постанов закона про час праці в промислі і торговлі, 4) в справі оподаткування пива, 5) в справі змін і доповнень закона щодо праці молоді і жінок, 6) в справі скорочування і продовжування часу праці на Гор. Шлеську, 7) в справі уповноваження державного підприємства „Польська Почта, Телеґраф і Телефон" до затягнення довготермінових інвестиційних позичок, 8) в справі зміни закона про орґанізацію адміністр. статистики, 9) в справі надзвичайного додатку до держав. доходового податку, 10) в справі зміни закона про унормування обороту цукром в РП., 11) в спр. оподаткування вина і питного меду, 12) в спр. зміни декотрих постанов закона про упосаження державних і військових урядників і закона про упосаження суддів і прокураторів. — Є того досить, але найбільше пекучих справ, а між ними справи знесення монополю обезпечень і справ самоуправних, ніхто не бере поважно.

—o—

Велика повінь в Галичині

По останних дощах виступили з берегів майже всі карпатські допливи Вісли. Залитий зелізничий тор між Вадовицями й Сухою. Загрожений шлях до Любомира. Ріки несуть з гір масу дерева. Комунікація між Краковом і Закопаним перервана. Частина Нового Санча залита. Комунікація між Новим Санчем і Криницею також перервана. Вода в Вислі піднеслася о 6.5 м. понад нормальний стан. В два дні пізніше почали виступати з берегів також східно-галицькі ріки. Дністер піднісся на 3 метри понад нормальний стан, деякі його допливи на 4 м. Комунікація на дороговім мості в Нижневі здержана.

Орґанізація помочи безробітним

В понеділок зорґанізовано у львівськім воєвідстві Комітет допомоги безробітним на львівське воєвідство. Воєвода Ружнецкий у своїй промові підчеркнув, що надходяча зима буде дуже тяжка для безробітних, бо буде їх абсолютно більше ніж минулих зим і всі вони на краю видержливости. Треба їм допомоги на велику міру. Кого не зрушить серце, нехай кермується власним еґоїзмом, бо голод це злий дорадник! Якби збірка була загальна, то вистарчилоб дати по 1.50 зол. на душу, щоб безробітні були забезпечені на цілу зиму. Відтак д-р Шкодзіньский відчитав реґулямін, котрий принято. Вибрано почесний комітет, до котрого увійшли м. і. всі Епископи на терені львівського воєвідства. Відтак вибрано виконуючий комітет, до котрого з Українців увійшов п. Децикевич. З промов присутніх інтересна була заява голови союза великих землевласників п. Ценьского, котрий сказав, що той Союз жертвує по 1 сотнарови бульби з кождого морґа бульби.

—o—

Франція віддасть Німцям кольонії

Шеф-редактор впливового паризького щоденика „Матен", Стефан Льозан, оповістив статтю в льондонськім „Ню Кроникл", в котрій пише: Франція готова порозумітися з Німеччиною, зменшити їй воєнні довги, звернути кольонії в Того й Камеруні та вплинути на таке полагодження проблеми „коридору", щоб Німеччина і Польща могли це приняти .Крім того Франція готова дати Німеччині фінансову допомогу. Услівя: щоб Німеччина зреклася на якийсь час ревізії східних границь і взагалі поводилася так, щоби Франція могла мати до неї довіря.

—o—

Вчасний сніг в Европі

В цілій північ. Італії великий холод. В декотрих місцевостях на підгірю впали великі сніги. В Ґенуї також впав сніг. Температура впала до +1 ст. Від нашого кореспондента одержала редакція листа з дороги, в котрім м. ін. пише, що навіть Альбанські Гори покриті снігами. В суботу падав у Львові перший сніжок. В неділю для відміни падав сніг з дощем, та сніг зараз таяв.

Якщо до 31. жовтня ц. р. не виповісьте в ПЗУВ. дозволеної законом 1/3 части вартости своїх будинків і цеї части не обезпечите в „ДНІСТРІ", то відволічете своє обезпечення в „Дністрі" непотрібно на цілий рік.

857 74-?

КОНСКРИПЦІЯ В ПОЛЬЩІ

Тільки два місяці ділить нас від дня 9. грудня с. р., в котрім відбудеться другий з черги загальний перепис населення в Польщі, отже і на наших землях під Польщею, зокрема в Галичині. Перший такий перепис у нинішній Польщі відбувся 10 літ тому, 30. вересня 1921 р.

Як відомо, перший польський перепис у Галичині в 1921 р. українське населення нашого краю в значній частині збойкотувало. Бо так рішили тоді наші політичні чинники в надії, що наше неґативне відношення до перепису зарядженого Польщею в Галичині, подібно як і неґативне відношення до виборів до польського установчого сойму, причиниться до корисного для нас вирішення справи Сх. Галичини.

Та наша абсенція в Галичині підчас першого перепису населення і виборів до сойму не принесла нам сподіваної користи, а принесла велику шкоду. Бо, не зважаючи на нашу згадану вище демонстрацію, антанта таки признала Галичину Польщі. А велику шкоду принесла нам абсенція тому, бо якраз тоді рішав і вирішив сойм дуже богато про нас — без нас (напр. т. зв. воєвідську автономію в Галичині зокрема права української мови й ін.). Бо саме на основі статистичних цифр перепису 1921 р. в значній мірі зліквідовано опісля наше державне шкільництво на Галицькій Землі. Мабуть інакше булиб вийшли для нас усі згадані вище дуже важні справи, колиб при вирішуванню їх у соймі були посли з Галичини, або колиб цифри українського населення з перепису 1921 р. відповідали дійсности. Такі шкоди спричинила нам абсенція підчас перших виборів і першого перепису на терені внутрішньокраєвім. Не менше, коли не більше, пошкодило нам зокрема збойкотування перепису 1921 р. на терені заграничнім. Бо у висліді нашого бойкоту перший перепис виказав у самій Сх. Галичині українське населення в меншости, тоді, коли в дійсности українське населення в Сх. Галичині становить 2/3 всього її населення*). І нема найменшого сумніву, що при остаточнім вирішуванню Антантою справи Сх. Галичини (передання її Польщі), крім інших причин, у великій мірі заважив також вислід перепису населення в нашім краю в 1921 році. Отже наш національний інтерес не тільки не вимагав бойкотування перепису в 1921 р., але, навпаки, нашої як найактивнішої участи в нім, щоби найновішими статистичними цифрами показати всьому світови, що ми в Сх. Галичині не національна меншість, але більшість. Правда. Хтось може замітити тут, що в

*) Перший перепис в Польщі 1921 р. виказав у Сх. Галичині: Українців 2,630.654 (гр.-кат. 2,970.420), Поляків 2,479.620 (рим.-кат. 1,907.678), Жидів 351.215 (мойс. вір. 587.397). Отже: 2,630.654 Українців і 2,830.835 Поляків і Жидів у Східній Галичині. Так виказано. А попередній австрійський перепис з 1910 р. виказав у Сх. Галичині: Українців 3,132.233 (гр.-кат. 3,291.218), Поляків 2,114.792 (рим.-кат 1,350.856), Жидів 0 (мойс. вір. 659.706).

тодішних умовах навіть при нашій повній участи в переписі вислід перепису не бувби для нас корисним. Не перечимо. Але ніхто не може також заперечити, що поруч „умов" також і ми самі, абсентуючись добровільно, в значній мірі причинилися в 1921 р. до зменшення нашого числа в Сх. Галичині. Бо ми тоді не здавали собі справи з того, що перепис в нашім краю в 1921 р. був до певної міри плебісцитом, який дуже заважив на дальшій долі нашого краю взагалі і нас, як Українців, зокрема. Тому наш бойкот перепису населення в 1921 р. був з нашого національного становища великою помилкою.

Помилка та в 1931 р. повторитися не сміє і не повториться. Побачивши шкоду з нашого бойкоту виборів до першого сойму, наша суспільність при слідуючих виборах взяла вже чинну участь у них. Таксамо, побачивши шкоду з нашого бойкоту першого перепису населення, ми возьмемо в другім переписі участь як найбільш активну. Бо того вимагає наш національний інтерес.

Передовсім треба почислитися нам — для нас самих. Скільки властиво нас є в Польщі взагалі, а в Сх. Галичині зокрема?

Вже вище відмітили ми, що останній перепис населення в Польщі в 1921 р. відбувався в особливих умовах і тому статистичні дані його не відповідають дійсности. Виказав се дуже наглядно п. В. Садовський в спеціяльній науковій розвідці п. з. „Людність західно-українських земель по польському перепису 30. вересня 1921 року", що напечатана в в. 1-ім т. IV-го „Студій з поля суспільних наук і статистики", котрі видає Статистична Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Тому останніми нормальними переписами населення, що відбулися на нинішніх українських землях під Польщею, були: для Галичини — останній австрійський перепис з 1910 р., а для Волині, Полісся, Холмщини і Підляшша — перепис російський з р. 1897. Та нині статистичні дані обох тих переписів уже перестарілі.

Правда. Ми моглиб розпоряджати статистичними датами що до самого українського населення — свіжими й вірними. Се статистичні дати, які подає наше духовенство до „Шематизмів". Але, переглядаючи „Шематизми" за ряд літ, бачимо, що дуже часто статистичні дати їх через ряд літ не зміняються, а з року на рік — переписують ті самі... Тому „Шематизми", як джерело статистичних відомостей про наше населення дуже непевні. Зрештою наші „Шематизми" подають статистичні дати тільки про віроісповідання, а не про національність населення. До того ми маємо „Шематизми" для католицьких епархій Галичини. „Шематизмів" для православних епархій Волині, Полісся, Холмщини і Підляшша зовсім нема.

Тому загальний перепис населення в Польщі, що відбудеться в грудні біжучого року, має для нас особливу вагу. Тому і наше відношення до нього повинно і мусить бути не тільки позитивне, але ми мусимо доложити всіх зусиль, щоби перепис той віддав як найвірніше істнуючий стан. Тому належить як найточніше примінитися до вказівок, котрі незабаром будуть оповіщені у справі перепису.

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 4—10

Механічна праця при машині притуплює помалу людський ум, розлінивлює й робить байдужими владу душі, а тоді ум легко дається спровадити на бездоріжжа, бо має за мало відпорної сили (Шпіраго).

Як змінити законодавство

Погляди консерватиста Яна Гупки*).

В якім напрямі повинна відбутися реформа законодавства про обезпечення?

Що до Кас Хорих то передовсім повинен бути знесений монополь через допущення можливости творення і ведення приватних Кас під контролею властий. Належання до тих приватних Кас повинноб увільняти від оплат до офіціяльної Каси Хорих.

Дотеперішний монополь Кас Хорих, який приписує законодавство, це найгірша річ. Той монополь деморалізує. Він увільняє від примусу ощадного господарювання, стає жерелом бюрократизму, недбальства і надужить. Через той монополь не дбається, щоб задоволити обезпечених. Уже сам факт дозволу приватним підприємствам на творення Кас Хорих наклонив би офіціяльні Каси Хорих до такої знижки вкладок і такого поліпшення лічництва, щоб нікому не оплатилося творити окремі Каси Хорих.

Каси Хорих коштувалиб не більше, як 2 до 3 проц. зарібків обезпечених. Тоді вкладки можна би в цілости брати від роботодавців, а обезпечені робітники платнилиб тільки по 1 зл. за лікарську пораду або за лік, а то тому, щоб запобічи удаванню хороби. Той спосіб випробували вже в Німеччині, де розпорядком з 3. VII. 1930 наложено оплати по 50 феників за лікарські поради і за ліки. Се дозволило на обнижку вкладок.

Спосіб, якого уживає правительство, т. зн. назначування комісарів у Касах Хорих, до нічого не доведе, бо персонал у тих Касах остає старий і партія дальше править, хоч є комісар.

Дальше — пише д-р Гупка — требаб увільнити від обовязку обезпечення в Касах Хорих всю чисто рільничу продукцію, а то з тих причин, що рільництво ізза віддалення від місточок може тільки мало користати з лічення в Касах Хорих і платить за инших. До того відносини праці в рільництві здоровіші ніж деинде. Зрештою або всі рільні наємники повинні бути обезпечені в Касах Хорих, або жаден. Каси Хорих повинні бути тільки в більших містах й осередках промислу.

Законодавство про обезпечення від випадків треба також змінити що до рільництва. Се обезпечення треба або розтягнути на всі господарства, котрі утримують рогату худобу й коний, або обмежити тільки до тих господарств, котрі уживають машин з моторовою силою. Дальше, требаб увільнити від обовязку обезпечення тих працьовників, котрі при своїй праці не наражені на жадну небезпеку, як пр. канцелярійні урядники, писарі й т. п.

Обезпечення від безробіття треба так змінити, щоб воно не давало премії неробам. Безробітні повинні приймати кожду зарібкову працю. Колиж нема для них жадної праці, тоді заведення для обезпечень повинно давати їм дах над головою, опал і харч, але гроший не давати, бо їх часом пропивають.

В б. пруським заборі істнують також обезпечення на старість і нездібність до праці в формі т. зв. інвалідських значків. Клюб ББ поставив у соймі внесок, щоби в цілій Польщі впровадити ще й ті два роди обезпечення. Отже прибулиб нові тягарі, які до решти добили би продукцію, хоч ті роди обезпечення просто непедагогічні, особливо для тих, що не мають родини. Не творити нові обезпечення але обмежити старі до границь конечної потреби.

В Польщі мають тепер владу б. жовніри. На їх шляху нема вже ніяких парляментарних перешкод. Отже повинні здобутися на цивільну відвагу й мимокриків опозиції перевести потрібні реформи в законодавстві.

Так пише польський консерватист, д-р Ян Гупка. Його праця надзвичайно остра фактами й цифрами, які доказують просто скандальні відносини. Коли взяти під увагу, що так пише чоловік прихильний урядови і що таку працю напечатав проурядовий орган, то хіба трудно посудити його в підриванню правительства. Чомуж урядові чинники не возьмуться вже раз до знесення монополю обезпечень, котрий так деморалізує і нищить населення? Українські посли повинні підперти в соймі тих, що змагатимуть до повалення монополю обезпечення, хоч зі всіми проектами д-ра Гупки трудно нам погодитися.

*) Гл. Зміст його поглядів на ріжні роди обезпечень, напечатаний в 63, 68 і 73 чч. „Н. Зорі" п. з. Що нас нищить.

—o—

Михайло Галущинський

Голова „Просвіти", помер у Львові в 53 році життя.

Несподівано не стало між живими одного з найзамітніших членів українського культурного й політичного життя. В пятницю, дня 25 вересня с. р. о год. 2.30 над ранком помер після 5-тидневної недуги Михайло Галущинський, голова „Просвіти", посол на сойм і заступник голови Української Парляментарної Репрезентації та властивий керманич політики УНДО в часі коли п. Дмитро Левицький сидів у вязниці. Особа дуже замітна і тому треба їй присвятити більше уваги.

Покійний уродився 26 вересня 1878 р. в селі Звинячи, чортківського повіта, де його батько був священиком. Гімназію скінчив в Тернополі, університет (фільософічний виділ) у Львові і Відні. Був головою „Акад. Громади" у Львові і студ. т-ва „Січ" у Відні. Був 5 літ гімн. учителем в Золочеві, де зорганізував першу в нас бібліотеку-випозичальню. Відтак був директором укр. приватної гімназії в Рогатині. В Черчі зорганізував перші в нас висші освітні курси для селян. З вибухом світової війни став першим командантом УСС (Укр. Січових Стрільців). По війні працював в Гол. Управі Рідної Школи. В квітні 1923 р. вибраний головою „Просвіти" й остав до смерти на тім становищі. В р. 1924 усунено його з державної служби в гімназії за протест проти розпорядків Кураторії, що обмежували права української мови. Покійний віддався тоді цілковито публичній праці. Став одним з основників і керманичів кооперативи-випозичальні й відомої ліберальної накладні книжок „Ізмарагд", членом Надз. Ради кооп. „Український Театр", першим головою т-ва „Молода Громада", членом Надз. Ради Видавн. Спілки „Діла", головою Української Видавничої Спілки, котра видає „Літературно-Науковий Вістник" і т. д. Був першим українським віцемаршалком варшавського сенату, відта кпослом на сойм з партії У. Н. Д. О., в котрій репрезентував уміркований напрямок порозуміння з Польщею.

Вже з вичисленої досі низки справ, якими займався, видно, який це був рухливий чоловік. Та це ще далеко не все. Здається, що в нас не було такої культурної інституції у Львові, в якій не засідавби Покійний. Коли до того додати безліч віч, зібрань й академій, на яких промовляв, та богато статтий і розправ на всякі теми, головно педагогічні й культурні, — то мати-мемо приблизний образ рухливости й робучости того діяча. Коли був у Львові, то майже кождого ранка можна його було бачити в друкарні „Діла", як особисто пильнував коректи й ломання видавництв. Словом, це був чоловік дуже робучий і дуже рухливий. Оцінку тої його робучости й рухливости подамо з католицького становища в слідуючім числі „Н. Зорі".

Японці йдуть далі вперед

Офіціяльно повідомляють, що подаються назад.

Вісти з Далекого Сходу доносять, що японські війська в Манджурії йдуть поспішно далі на північ і займають все нові міста та важні зелізничі вузли, між ними оден з найважніших, Тао-Нав-Гу. Той узол заняли вони по кривавих боях з Китайцями. Вже по заняттю того міста вибухло в нім повстаня і дійшло до кривавих уличних боїв. Китайці демолюють крамниці Японців. Рівночасно Японці заявляють офіціяльно, що подаються назад. На підтвердження їх заяв про відворот треба ще виждати. — Нові вісти доносять, що Японці вже стали.

Що каже Японія Союзови Народів.

Японський делеґат в Женеві Йошізава одержав від свого уряду такі інформації: Інцидент в Манджурії викликав відділ китайського війська, котрий 18 вересня знищив частину зелізниці, яка належить до Японії. На підставі умов Японія має право держати там 15.000 війська, а 18 вересня було там тільки 10.400 японських жовнірів супроти 220.000 китайських. Супроти того японські сили зачали акцію в ціли охорони японських горожан в Манджурії. Одначе тепер більші японські сили вицофалися, занявши тільки Мукден, Кірін і кілька дрібних стратеґічних пунктів. Інтервенція Союза Народів невказана, бо тільки погіршилаб ситуацію. Японія хоче безпосередно переговорювати з Китаєм.

Не хочуть хліба сплямленого кровю.

Китайська влада в Нанкіні відкинула дар Японії в формі поживи для китайського народу, що потерпів від повені. Японського амбасадора повідомлено, що хліба, сплямленого кровю, не буде їсти навіть голодний китайський нарід. Лист стверджує, що напад Японії на Китай в часі тяжкої катастрофи повені, коли уряд напружив усі сили, щоб дати поміч 20 міліонам голодних людий, це жорстокість, якої китайська нація забути не може.

Чим підвалина для будівлі, тим замір для учинку (Св. Григорій) .

*

Смуток це хороба ума, шкідлива для людини (Прип. 25, 20).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З тридневного Курсу Католицької Акції у Львові подаємо в „Н. Зорі" зміст тих рефератів і дискусій, котрих випечатання не заповіджено. Звертаємо увагу, що на курсі особливо цікава й поучаюча була дискусія, котра дала богато матеріялу для пізнання нашого сучасного духовенства і сучасних відносин між народом. Отже другого дня виголосив б. посол В. Целевич, редактор „Свободи", реферат п. з. „Католицька Акція й акція суспільна та каритативна". Реферат був добре оброблений, в цифрах опертий на статистиці з 1929 р. На українській території в Польщі було в тім часі сиріт у польських захистах (державних, самоуправних, світських і церковних) 4.339, в жидівських 1.245, а в українських 507. Ще гірше для нас представляється справа на території православної церкви: на Поліссю не маємо ні одного захисту для сиріт, а Поляки удержують там у своїх захистах 749 сиріт, жиди 301. На Волині є в римокат. захистах 1256 сиріт, в жидівських 383, у правосл. всего 141. Щодо заведень т. зв. дошкільної освіти то в цілій Польщі є їх 1185 з 92.000 дітий, з того в українських заведеннях всего 970 дітий. Річ ясна, що в польських заведеннях є богато дітий, котрі підпадають асиміляції. Домів для старців і немовлят не маємо ні одного, римо-католики мають 54, де удержують 1588 старців. Не використовуємо законних постанов і навіть мало хто знає, що в громадські буджети вільно вкладати квоти на такі ціли. Справа захистів ім. Митроп. Шептицького в дуже критичнім стані. Їм таки зараз потрібна допомога суспільности. Промовець підчеркує, що Кат. Акція без каритативної діяльности неможлива, а по містах без неї взагалі неможливий доступ до робітництва. Зазначує, що правдива біда звичайно найбільше скривається перед очима людий. Сей реферат тревав три чверти години. — Дискусія відбувалася разом над дотеперішними рефератами. Дискутанти промовляли тільки по 5 хвиль. Перший по сім рефераті промовляв о. Гайовський: В Церкві як містичнім тілі Христа, коли один член хорий, то всі инші се відчувають. До світської урядової каритативної акції відношуся неґативно, бо при ній люди не уважають, що давана їм допомога походить з любови задля Христа, але домагаються її як права, отже така акція минається з цілю катол. акції. Промовець підчеркує конечність опіки над дівчатами, котрі з сел ідуть служити в містах, де вони часто морально падуть і пропадають. — о. Пришляк: Щоб катол. акція могла покласти угольний камінь під свою будову, треба нам передовсім знати, які ми маємо позиції. Т. зн. потрібна статистика, де в тім напрямі вже працюють наші священики і кілько їх працює та як. Тимчасом у нас нема ніякого конкр. субстракту в нічім, не знаємо взагалі нічого про працю священиків поза Церквою (хоч та праця є). І тому старий радикал др. Макух на заг. зборах „Просвіти" міг махати кулаком в сторону Юра і Станиславова, а ми не мали йому що відповісти на певній основі. (Дзвінок: 5 мінут минуло). А я мавби ще не одно сказати. — о. д-р Цеґельський: Кат. А. мусить мати фонди, чи їх прийдеться здобути шляхом оподаткування духовенства, чи церков. Фондів треба на людий, які спеціяльно тому присвятилисяб. Курсів треба в кождім деканаті. Світських апостолів можна виробити лише при помочи реколекцій, а до редакц. праці можна наняти за гроші (!). — о. Чорнеґа: Більшість утотожнює Католицький Союз з Катол. Акцією а се на мою думку не має ґенсу. Промовець домагається від референтів докладного пояснення в тій справі як також пояснення ролі епископських асистентів при К. А. — о. Горникевич: Організація „Катол. Союз" не може ніколи бути навіть членом Катол. Акції, а то тому, бо до Катол. Союза можуть належати також некатолики (Оклики: „Се ж політична організація!"). Кат. Союз має і політичні завдання. В його ґрупах невиключена можливість, що некатолики можуть мати більшість у виділах. — о. Кулик: Реферат о. Горникевича про релігійне й моральне тло Кат. Акції був уложений на підставі західних відносин та непримінений до наших справ. Щодо порушеної вчера справи ширення атеїзму в масах то бодай у моїй околиці ще нема богато атеїстів, але як їх буде більше, то причина того йде згори (на салі веселість). Є ще пречінь гора світська, урядова. — Проф. Бабій: Я підчеркую потребу бодай одної катол. ґімназії, бо особистий контакт і вплив на душу одиниць від вчасної молодости це передумова добрих діл і каритативної акції. — о. К. (наш справоздавець записав імя сего дискутанта нечитко. — Ред.): о. Прелеґент порівнав катол. акцію з військом. Я уважаю це порівнання невмісним, особливож порівнання з кавалерією. (Тут промовцеви перервано увагою з президії, що такого порівнання вживали й на найвисших місцях, отже нехай залишить ту тему). Підчеркую, що на провінції польське учительство відноситься й до нашого духовенства прихильніше ніж наше учительство. Нам треба виступати й офензивно, бо вічна дефензива депримує. Недавно їздив по краю римокат. Епископ Лісовський і його обїздка добре ділала також на наш нарід. А в нас є цілі полоси краю, що й по чверть століття не бачили свого Владики (Оплески). — о. Сайкевич: У нас кат. акція можлива тільки в підготовчій формі. Будуть инші що посіють, а инші, що пожнуть. Біда в тім, що більшість духовних не здає собі справи з того, що гроза велика і що під нами горить. Священик мусить працювати в льокальних установах. А що віра без діл мертва, отже каритативна акція конечна. Нпр. я в своїм селі завів таке, що на Різдво і на Великдень ніхто не сміє бути бідний. (Далі буде).

Відзначення американського кардинала. Св. Отець іменував кардинала Гейса з Ню-Йорку членом Конґреґації Східної Церкви. Кардинал Гейс поклав богато заслуг для Конґреґації, бо на зазив св. Отця не жалував жертв для поширення місій у Росії й на далекім Сході.

Маленький фейлетон

Ґіґієна шкільної молоді

Шкільна дитина це делікатна рослинка, з котрої має вирости міцне дерево. Дитина повинна кождого дня порядно мити милом обличча, вуха, шию, груди, а руки більше разів на день. Притім нігті все повинні бути старанно вичищені, волосся вичесане, одяг щодня чищений щіткою а передтим порядно витріпаний. Всі діри треба зараз зашити. Черевики кождого дня порядно вичистити. Зуби чистити бодай два рази денно: рано і перед сном, ніс все сікати при помочи хустинки. Шкільна дитина повинна порядно їсти, бо дитина не тільки працює але й росте. Отже потребує богато харчу. Чим скорше росте, тим більше треба їй харчу. Отже дитину не вільно карати відмовою харчу. Для дитини добрі такі річи: молоко, леґуміни, хліб, масло, смалець, яйця, сир, мясо варене (бо печене дразнить), риж бульба, зелена ярина, стручкові ростини, салата, богато овочів, мармеляда і мід. З плинів: росіл, солодка кава, какао, овочеві соки, лімоняда. З харчів убогі повинні вживати оселедців, котрі є дешеві і поживні. Алькоголю дітям не давати, найлучший напиток вода. Давати дітям те, що люблять. Харч змінняти, аби не знудився їм. Уважати, аби дитина їла не за скоро, особливо рано, коли спішиться до школи. Коли дитина спішиться при їді, стає нервозна, бліда і худне.

В школі повинні діти перед входом витирати обув, також коли вертають з продишки. В школі нехай не сидять з обвиненими шалями, ні в плащах. В часі павз виходити на подвіря. Коли холодно, то в плащах виходити. Таблички нехай не витирають пальцями, але мокрою губкою. Олівців, пер і ручок нехай не вкладають в уста. Атраментових плям на зошитах не вільно злизувати язиком. Коли купиться дитині каламар, треба його перед ужиттям порядно вимити. Коли дитина читає або пише, не повинна горбитися. В часі читання і писання берегтися перед надто ясним світлом. Світло повинно падати з лівої сторони. Не читати в часі сумерку. Дитину треба навчити, щоб учителеви сказала, коли чується хора, або коли вдома хтось хорий (на заразливу недугу). Се важне під кождим оглядом. (З німецького).

——o——

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 4—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркованні.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ФРАНЦУЗЬКІ МІНІСТРИ БРІЯН і ЛЯВАЛЬ приїхали до Берліна на запрошення уряду. На двірці і в околиці скріплено поліційну охорону. Великі товпи народа витали французьких міністрів окликами: „Хай жиє Бріян, хай жиє мир". Ніяких ворожих ексцесів не було. На конференції міністрів обох держав мають м. і. вирішити утворення німецько-французької економічної комісії.

АМЕРИК. МІНІСТР ЗАГРАН. СПРАВ вислав ноту до Ради Союза Народів, в котрій заявляє, що америк. уряд цілковито підпирає становище Союза Народів у справі китай.-япон. конфлікту.

МІН. ЗАЛЄСКИЙ заявив журналістам в Женеві, що Союз Народів був односторонно поінформований в українських справах завдяки „шаленій" українській пропаґанді і тому заняв „дивне становище" в тій справі. Він знав про пацифікацію, але не знав про саботажну акцію. Німці, щоправда вицофалися з цеї справи, одначе найшли заступників в Англійцях. Ворожий Полякам „Менчестер Ґардіян" печатає напастливі статті. Українці по рішенню Ради Союза робитимуть заходи, щоб виграти справу, але „дуже мало правдоподібне, щоб вони хочби в приближенню могли її виграти". Вона знов стане предметом міжнар. розмов, одначе це не причиниться до поправи співжиття між обома народами.

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ В НІМЕЧЧИНІ росте дальше. Дня 15 вересня безробітних було 4½ міліона. Минулого року в тім часі було їх „лише" 3 міліони. Підмоги від уряду бере лиш 1,100.000 осіб, прочі здані на суспільну акцію.

ПРЕДСТАВНИКИ КИТАЮ І ЯПОНІЇ на терені Союза Народів ведуть розмови в справі конфлікту. На думку предсідника Ради Союза Народів сі розмови доведуть правдоподібно до успішного висліду.

В АНҐЛІЇ дійшло до кривавих демонстрацій. В м. Дандей демонстранти вибили виставові вікна у склепах, знищили споживчі продукти. В сутичці з поліцією 15 осіб тяжко ранено, 24 увязнено. Також в інших місцевостях була крівава боротьба безробітних з поліцією. Особливо в Ґлесґові й Менчестері.

АНҐЛІЙСЬКІ ЧАСОПИСИ доносять, що 20 послів, членів Партії Праці, переходять з опозиції до проурядового табору. Між ними два б. міністри.

КИТАЙ в ноті до Японії рішучо домагається негайного відвороту японських військ з окупованих територій і відшкодування. В китайських містах відбуваються демонстрації за мобілізацією проти Японії. Виконавчий Комітет Куоміntангу видав відозву до всіх партій, в якій закликає, щоб вони підперли уряд в боротьбі з наїздником.

ПАЙДОКРАТІЯ проявляється і в Китаю. Тамошні студенти купою вдерлися до кабінету мін. закорд. справ і так тяжко побили міністра Ванґа, що йому загрожує утрата життя. Міністрови закидали, що він не перепер в Союзі Народів ухвали корисної для Китаю, хоч той ані не був в Женеві, ані більше як зробив, зробити не міг. Пайдократія скрізь однакова.

—o—

НОВИНКИ

Нагла звижка цін збіжжа наступила в Німеччині, як кажуть, наслідком чуток про інфляцію. Преса домагається репресій на спекулянтів, які ширять чутки про інфляцію і підбивають ціни збіжжа.

На збіжевім краєвім ринку тенденція вичікуюча. Малі обороти, подажа обмежена. Купці і млини також здержуються від закупів. Загально думають, що по жидівських святах наступить оживлення і звижка цін. На світових ринках тенденція досить сильна. В найблищих часах сподіються зросту цін на заграничних ринках.

Значну підвижку цін зелізничих білетів ухвалила рада міністрів. Підвишка введена в формі 10-сотикової доплати до кождих розпочатих 10 зол. ціни білету з виключенням білетів, котрих ціна не переходить 2 зол. Від баґажової пересилки будуть брати 50 сот. Від пересилки ваґонової 1.50 зол. Доплату побиратимуть від 1. жовтня б. р. до 15 .квітня 1932 р. Дохід з тих доплат призначений на фонд для боротьби з безробіттям.

Польська преса пише, що відомий замах під Коломиєю виконали Никола Митляк, Вол. Костик і Роман Кукурба, котрі втекли до Чехословаччини, зробивши 110 км. дороги протягом 40 годин в гірським терені та випередивши погоню на 17 годин.

В справі „Дня Еміґранта" відбулися 26. вересня у Воєвідстві Збори запрошених представників польських, українських і жидівських товариств опіки над еміґрантами та преси під проводом львівського воєводи. До почесного комітету вибрано м. і. ВПреосв. Митрополита Андрея, а до виконуючого комітету з Українців увійшли: дир. Заячківський, др. Константинович, др. Говикович і дир. Колтунюк. „День Еміґранта" назначено на 18 жовтня й уложено програму імпрез.

Страшний ураґан шалів над Виленщиною. Вихор поломив богато дерев, по селах позривав дахи і стріхи.

Б. преміер ґр. О. Скшинський погиб у самоходовій катастрофі, підчас їзди на полювання під Ченстоховою.

Під закидом замордування Т. Голуфка увязнено Ілію Бутрина, ґімназ. абсольвента, і Льва Криська, студ. техніки. Польські часописи пишуть, що це члени УОН, підпорядкованої УВО.

40 проц. української молоді вписалося до державної торговельної школи у Станиславові. Вписи приймають ще на ріжні курси. Дирекція школи думає ввести навчання укр. мови як предмету й кореспонденцію в укр. мові („Укр. Життя").

Футра мужеські і жіночі, як також шкіру на обув ґуртівно і детайлічно по найнищих цінах і на догідних умовах поручає **фірма „ХРОМ", Львів, Руська ч. 20, телефон 71—83.** 1033 4—5

Світовий ринок обнизив ціни. Від довшого часу зарисовується значна знижка цін вовняних сирівців. Вона стала вже сьогодня фактом. В тім стані річний фірма **А. Віттельс,** текстильні склади у Львові, вул. Рутовського 7, дуже корисно закупила прямо з бельських фабрик, всякого рода вовняні матеріяли і тимсамим обнизила ціни. Фірма **Віттельс,** Львів, Рутовського 7, веде як досі з фахово кваліфікованою кравецькою силою п. Фейлером, сальон мужеського кравецтва і виконує вибагливу мужеську ґардеробу, як одяги, тренчковти, рагляни і т. п. до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 a 29—100

Переписка Редакції

Хв. Філія „Просвіти" в Раві Руській. Машинові відбитки Ваших дописів ми одержали, але се такі далекі відбитки, що місцями їх зовсім відчитати неможливо. З того зрештою вносимо, що Ви ті відбитки порозсилали до всіх можливих редакцій, а дописів, котрі призначені для ріжних орґанів, ми засадничо не містимо.

Всіх Вп. Інтересентів, котрі присилають до редакції просьби о поради в справах податкових, просимо приняти до відома, що ми не маємо часу й змоги займатися тим, бо на ще требаб вести окрему переписку в тих справах так як інформації, присилані нам з запитами, звичайно дуже недокладні. Такі справи найлучше полагодити збірно в місцевій адвокатській канцелярії, котра має змогу докладно випитати, о що розходиться і зробити на письмі потрібні спротиви.

—o—

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр у приватних оборотах 8.93 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км.): Двірська пшениця 19.25—19.75, сел. пшениця 18.25—18.75, дв. жито 19.00—19.25, сел. жито 18.50—18.75, двірський ячмінь 16.50—17.00, ячмінь на мливо 16.00—16.50, овес галицький 19.50—20.00, кукурудза ром. 20.00—20.50, бобик 19.00—20.00, ґречка 16.75—17.25, ґречана каша 50% половинки 37.00—40.00, ріпак озимий 24.25—25.25, житний ґрис 10.25—10.50, пшеничний ґрис 9.25—9.50, прасоване сіно 9.00—10.00, прасов. солома 5.50—6.50. Ціни пшениці, ячменю і ґречки йдуть вгору. На овес сильний попит, а подажа дуже слаба. Назагал тенденція звижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 53—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ
продає і направляє
по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 6—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 17-30

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ
КАТРІ ВЕНЬҐЕР
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 3.
партер на ліво, виконує на догідних услівях і по низьких цінах зі заграничної і краєвої волічки. Замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки. Робота 1039 солідна, волічка першої якости. 1—5

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 4 жовтня 1931. Ч. 75 (475)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 495.867.

Безбожники „працюють" дальше

З Білої Руси наспіли вістки, що в Мінську відбулася велика протирелігійна демонстрація союза безбожників. На приказ комуністів перервано в тім дні працю у фабриках. На вулицях уформувався похід, в котрім взяла також участь шкільна молодь. Провідники союзу безбожників виголосили протирелігійні промови. Під натиском цеї організації міська рада ще тогож вечера ухвалила „зірвати з релігійним культом" і переказати церкви, костели і синагоги на цілі „культурно-освітні" (ПАТ)...

—o—

„Долой унію і всяку іншу Европу!"...

З Городла над Бугом доносять нам: В неділю на Ч. Хреста, в ночі о год. 3 згоріла греко-кат. церква з усіма приборами. Вогонь очевидно підложений ворогами унії. Хоч страта велика, то наші вірні не упадають духом. Є надія, що при помочи Божій і прихильних св. унії наших людей стане незабаром нова, гарніша церква. Аґітація під гаслом „Долой унію і всяку иншу Европу" мати-ме якраз противні наслідки, ніж ті, які хоче осягнути.

Світова криза далі більшає

Норвегія, Швеція й Данія вирікаються золотої валюти.

ТК доносить з Християніі (Осльо): Правительство Норвеґії постановило піти за прикладом Анґлії й на якийсь час виречися золотої валюти. Се ухвалено на засіданні під проводом самого короля. Рівночасно заборонено вивіз золота з Норвегії. Те саме що до валюти заряджено і в Швеції. Селянський Союз в Данії ухвалив петицію до уряду, щоб також зніс золоту валюту, бо данське рільництво має в Анґлії важний ринок збуту і коли там знесено золоту валюту, то те саме треба зробити і в Данії.

—o—

Міліярд податкових залеглостей в Польщі

Податкові залеглости в Польщі по урядовим даним виносили по 31. III. б. р. понад міліярд зол.; в тім понад 124 міл. кар за проволоку, екзекуційні кошти і т. п. Поодинокі залеглости представляються так:

403.3	міл.	зол.	маєтк. податок.
231.3	„	„	промисл. податок.
204.7	„	„	доход. податок.
42.5	„	„	ґрунт. податок.
28.2	„	„	податок від недвиж.
124	„	„	кари за проволоку

й екзекуційні кошти. Ця справа без сумніву вимагає якогось вирішення. Висувають проект загальної податкової „амнестії". Цему проектови закидають, що це булаб нагорода для податників за несовісність або негосподарність. Інші висувають проект податкового управильнення, як це буває між довжником і вірителем. По заплаченню умовленої довжної податковог суми решта булаб уморена.

—o—

Французько-німецьке порозуміння

Французькі і німецькі міністри порушували в Берліні у своїх розмовах цілість французько - німецьких економічних справ. Розглядали в першій мірі справи углевого, зелізничого, електротехнічного і хемічного промислу. У висліді осягнено засадничу згоду щодо утворення французько-німецького дорадчого комітету представників промислу, зложеного з робітників і працедавців. Комітет має винаходити способи поліпшення економічних взаємин між обома державами. Аґенція Гаваса пише, що осягнена головна ціль подорожі відпруження умів і створення пригожої для порозуміння атмосфери. Приняття французьких міністрів в Берліні перейшло найбільш оптимістичні сподівання. В такій атмосфері можливе осягнення практичної ціли подорожі, себто економічної співпраці.

—o—

Новий радянський орґан в Галичині

Сим разом на провінції, в Самборі, появилося перше число орґану „Українського Селянського Обєднання" п. з. „Народна Трибуна", з датою 4. X. 1931. Він уже виходив м. р., але вибили тільки 3 числа, так що тепер се властиво відновлений орґан. Се один з тих радянофільських орґанів. котрі мають перепачковувати радянофільство під фірмою націоналізму. Що це орґан радянофільський, видно з того, що на 1 ст. пригадує нам, що „за Збручем є українська держава". Шкода тільки, що не додав, яка вона „гарна". Як одвічальний редактор підписаний Евген Рудий, а між авторами статтий фіґурує М. Рудова. Се також радянський звичай, брати до редакції по можности всю свою родину. Орґан пропаґує, що „селянську політику може вести тільки саме селянство". Цікаво, чи пп. Руді селяни?

—o—

Як бороняться Баски

Хочуть мати конкордат з Апостольською Столицею.

ТК доносить з Мадриту: В парляменті кілька днів тревали бурливі наради над справою конституції, особливо над артикулом 14, котрий має управильнити взаємини між державою і Церквою. Представники Басків зажадали, щоб їх 4 провінції мали право, заключити конкордат з Апостольською Столицею. Се викликало спротив инших ґруп, особливо соціялістів (Як закінчилася та справа, депеша не подає).

ПЕРШЕ Й ОДИНОКЕ У ЛЬВОВІ
фотографічне ателіє
„Venus"
вул. Академічна 24, тел. 38-08,
виконує наймодніші фотографії і портрети на футуристичних тлах і світляних ефектах.
1010 7—25

31 жовтня кінчиться речинець виповідання обезпечення 1|3 части в ПЗУВ на 1932 р. Не зволікайте ні хвилі а йдіть до Аґента „Дністра", зажадайте картки виповіджень, виповніть її та вишліть поручено до приналежного Воєвід. Інспектората ПЗУВ. Виповіджену 1|3 часть обезпечіть негайно

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"
578 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 75-?

НАУКА З УСЕГО ЖИТТЯ

ПОК. МИХ. ГАЛУЩИНСЬКОГО.

На підставі одного протоколу.

Для характеристики світоглядута діяльности покійного голови „Просвіти" і заступника голови Української Парляментарної Репрезентації, Мих. Галущинського, оповістимо тут цікавий документ: Витяг з редакційних протоколів „Нової Зорі". Сей документ характеризує не тільки самого покійного, але також його оточення тай наші відносини. Річ малася так:

В грудні 1929 р. покійний Мих. Галущинський звернувся через свого брата Впр. о. д-ра Тита Галущинського ЧСВВ тоді ігумена львівського монастиря, до редакцій „Нової Зорі" і „Правди" з тим, що хотівби поговорити в справі „Просвіти" і деяких инших. Супроти того дня 20. грудня 1929 р. відбулося спільне засідання співробітників обох згаданих редакцій, на котре запрошено покійного голову „Просвіти" й уділено йому перший голос. Він виголосив довшу промову, зараз тоді запротоколовану, а саме такого змісту:

„На засіданнях Гол. Виділу „Просвіти" звернено увагу, що кілько разів „Просвіта" звертається до ґазет, щоб помістили якісь її комунікати, то католицькі орґани, „Нова Зоря" і „Правда", вправді містять, та все додають якесь „але". З инших наших нац. ґазет тільки один „Гром. Голос" займає неґативне становище супроти „Просвіти". Та як довго „Гром. Голос" буде ще національним орґаном, не знати, бо в конкуренції з сельробами і большевиками мусітиме йти на ліво. Отже зарисовування ріжниць між „Просвітою" і катол. пресою тим більше дає до думання. По своїй практиці в „Просвіті" прийшов я до переконання, що під одним дахом не можна містити ріжних ідей. З большевизмом і сельробізмом ми вже явно зірвали. Ми ізза того розвязали коло 20 читалень й одну філію. Таксамо мусимо розходитися з радикальною партією. З соц.-дем. ми вже до війни розійшлися. Чи зарисовується розходження і між „Просвітою" та „новозорянами"? Так! Особливо в Станиславівщині, де переводиться в життя клич закладання парохіяльних читалень. І є в т і м п е в н е о п р а в д а н н я, бо на тлі ріжних світоглядів доходить навіть до бійок, пр. у Коломийщині, а при таких умовах прецінь трудно співпрацювати. Та остаточна боротьба вирішиться в централі, не в клітинах. Думаю, що т у т нема причин до розходження, а є причина, щоб зібратися разом для перемоги над абсолютно противними струями. Я не замикаю очий і не кажу, що з нашого боку не було ніяких причин до застережень, які видно у Вас.

Ще недавно робили ми спроби компромісів з лівими. Ще й тепер у видавництвах „Просвіти" є неодно, що може

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7. **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

1027 (напроти катедри). 5—15

задраснути релігійні почування. Причина тому — неувага. От тому пару літ в катальог бібліотеки, який складали для народа в часі моєї хороби, попали суто матеріялістичні твори[1]). Ми такі убогі, що не маємо досить сил до перегляду творів. Та в устних наших виступах не було нічого такого, що моглоб Вас задраснути. Правда, був у конзуля наш представник, одначе його потягнено до відповідальности й він оправдався з того, що там наговорив. З двох місць прийшли до нас листи з запитами, що це таке, що й у „Просвіті" є радянофільські тенденції. В ділянці позашкільної освіти також було щось не в порядку. А тепер маємо нове зазулене яєчко, книжку З—а, про котру д-р Назарук запитував мене на вулиці, як „Просвіта" могла щось подібне видати[2]). Історія видання тої книжечки така: З. не мав тоді з чого жити і його шваґер, наш праведник д-р В. Охримович передав ту його працю до видання „Просвіті", очевидно не читавши її. Референт проф. Раковський звернув мені увагу, що в тій книжечці є місця, які безумовно можуть вразити почування вірних. Автор згодився, щоб у його праці поробити пропуски. Тимчасом книжку дали до друку без справлення. Фонд „Учітеся" тільки так називається, в дійсности це фонд „Просвіти". Його кураторія (Федорців, Шах і Раковський) хоче повного відокремлення, а ми противні тому. Ми тої книжки анонсувати не будемо. Розуміємо, що вам тяжко не писати про це. Але як будете кричати, тоді власне книжка розійдеться... Те, що тут сталося в справі віри, сталося й у політичнім життю краю. І так є з усім. Мене вислали до куратора в справі поборювання неграмотности. Я ходив, — а на другий день появилася неможлива стаття Шаха про державу і т. и. — в тім звязку. І так є на кождому кроці...

Ми стоїмо — говорив далі пок. Мих. Галущинський — на становищі християнськім і католицькім. Та боронити того становища можемо тільки при зібранню всіх правих сил. Коли є які недотягнення, то ми проснлиб інформувати нас. Таке збирання сил можливе т і л ь к и п р и п о в н о м у п о р о з у м і н н ю. Не в матеріяльній проблемі річ. Гроші все найшлисяб, якби робота була. Та роботи нема ізза недостачі гроший. Як у нас замітять що не будь критичне, то люди уважають себе звільненими від обовязку допомоги, але не звільненими від підставлювання ноги. Те саме діється, коли в „Н. Зорі" появляється критика. Треба скріпляти а в т о р и т е т. Гадаю, що говорю се на відповіднім місци. У нас підривають себе взаїмно навіть люди близькі собі думками, а того нема в сильно зіграним комуністичнім таборі. Наше життя загрожене зі всіх сторін — і соціяльно і національно і релігійно. Моя спроба тут н е є н а в л а с н у р у к у, але вона не надається до (публичного) коментування. За сею роботою слідуватимуть и н ш і п о т я г н е н н я. Я маю доручення бути у всіх 3 дієцезіях. Стоїмо перед тяжкими боями. Найлучший доказ сегоднішні Загальні Збори „Сільського Господаря", де на 90 національних голосів є 70 радикальних..."

На сю промову голови „Просвіти" відповів др. Н а з а р у к як слідує: Говорю покищо тільки від себе, особисто. Наша „новозорянська" орґанізація вправді зіспівана, але ще маленька і молода. Отже втягати її в той вірвар, який нам тут змалював голова „Просвіти" і в ті дальші перспективні події, про які зробив натяки, уважаю невказаним з двох причин: Се моглоби знищити нашу орґанізацію ще заки вона скріпне і до того не малоб успіху, який хотівби при нашій допомозі осягнути передбесідник, бо ті наші майбутні союзники, в імени котрих він говорив, рішучо за слабі в собі і без напряму, щоб перевести зміни національній і християнській роботі в краю. З хаотиками і комуністами годі вести католицьку просвітну працю. Підчеркну, що Вп. голова „Просвіти", хоч богато сказав про блуди „Просвіти" і взагалі табору, до котрого належить, але не сказав усего. Для прикладу наведу свіжий факт. От вийшов календар „Просвіти", ширений по всім краю, а в тім календари є великий анонс „Нових Шляхів". Годі все вимовлятися недоглядом. Братися за лічення „Просвіти" без рівночасного лічення цілого національного орґанізму булоб рівнозначне з леченням тільки очий або пальців, в часі коли цілий орґанізм переїдає тяжка хороба, про яку навіть не говориться по імени. Отже на мою думку в теперішній стадії нашої „новозорянської" орґанізації, котра ще дуже довго потревае, заки станемо силою, ми не годні витягнути з болота того воза, в котрий нас просить впрячися шановний передбесідник. Прорвемося і не витягнемо — так як коні, впряжені в тягар, що їм ще не під силу. Тому я не раджу братися нам до того, чого ми перед часом зробити не годні. Перед нами своя довга і тяжка праця, яку ми одначе можемо зробити. Нам жаль „Просвіти" і великої безкорисної праці цілого ряду поколінь, вложеної в неї, але ми тепер не можемо її ратувати. Та се тільки мої погляди і я не пересуджую думок і рішення ні своїх присутних тут співробітників, ні наших однодумців в краю.

Потому промовляли ще два бесідники, котрі погоджувалися з поглядами дра Назарука, а о. Т. Галущинський для ілюстрації, що цілий орґанізм хорий, обговорював з католицького становища також відносини в „Рідній Школі".

По представленій висше відмовній відповіди, яку пок. Мих. Галущинський одержав на описанім тут засіданні, він не спочав. Звертався до наших Ординарятів і вкінці вступив до Українського Катол. Союза, котрий сподівався ужити до тої самої роботи, до якої хотів ужити новозорян.

Промова покійного, виголошена на засіданні редакцій „Н. Зорі" і „Правди", поучаюча особливо в тім місци, де він говорить, що доперва „по практиці в Просвіті прийшов до переконання, що під одним дахом не можна містити ріжних ідей". Висновок зовсім слушний, але на жаль доволі пізний: автор того висновку дійшов до нього доперва в 51-м році життя. Вся його громадянська діяльність, в котру вкладав таку масу енерґії, хиталася від кокетування з большевизмом аж до кокетування з католицизмом, від крайних ліво-радикальних стуґій і орґанізацій до угодових переговорів з Поляками. Супроти Церкви як чоловік добре вихований і тактовний поводився коректно, одначе світогляд мав наскрізь ліберальний. Не можна себе дурити тим, що покійний на нашім засіданні сказав: „стоїмо на становищі християнськім і католицькім", а не можна з кількох виразних причин: 1) На тім самім засіданні сказав, що коли ми публично осудимо атеістичну брошуру З—а, видану „Просвітою", тоді вона власне розійдеться, або інакшими словами: тоді він допустить до її поширення. Так ніколи не скаже чоловік, що стоїть на католицькім становищі. 2) Покійний недавно перед своєю заявою про своє католицьке становище прилюдно в салі Лисенка кокетував з большевиками, а в міжчасі не виявив, щоб у його світогляді зайшла якась переломова подія. Що він нарешті дійшов до погляду, що з большевиками неможливо працювати під одним дахом „Просвіти", се мало очевидно причини, щоб так сказати технічно-орґанізаційної натури: Він переконався, що ті большевики з котрими він кокетувва, послідовно кріпнуть і згодом мусять взяти „Просвіту" в свої руки тай висадять його самого з сідла, коли з ними не зірве. Тут годиться ще зазначити, що о. ігумен Галущинський, хоч любив брата, не дурив ні себе ні нас щодо його світогляду. Факт, що покійний мав ліберальний світогляд, пояснює нам такий великий діяпазон його вагань, що більшого й уявити собі не можна. Се й було причиною розгублення небуденної енерґії його як діяча. Те саме буде й причиною зовсім певного розгублення енерґії цілих поколінь, коли вони не вироблять собі ясно означеного світогляду, бо коли ріжних, противних собі ідей не можна містити під одним дахом, як слушно сказав покійний, то тим більше не можна їх містити в головах тих самих людий. Трагедія, яку переходив пок. Мих. Галущинський, це трагедія кількох поколінь нашої суспільности.

Для католицького руху в нашім краю протокол цікавої розмови з пок. головою „Просвіти" це також велика наука. Вона вчить, за яку силу уважають ліберали, котрі становлять тепер велику більшість суспільности, навіть маленьку ґрупку зорґанізованих католиків, яка має ясно витичену лінію. Вони уважають її за силу більшу від себе. І такою вона в потенції вже є, а в дійсности напевно буде, коли послідовно й без компромісів та неясностий, які здискредитувалиб нашу ідею, підемо дальше, п о м а л у поширюючи свою ідеольогію й п о м а л у орґанізуючи свої ряди.

—o—

Міста Манджурії заняті Японцями

З ряду міст, які в китайській Манджурії заняли Японці, найважніші два: Кірін і Харбін. Кірін оснований 1673 р. Сюди в 1876 р. перенеслася північно-манджурська влада з Нінґути, бо з Кіріна вигідніше було висилати війська до Амура, великої водної артерії. Кірін положений в дуже гарній околиці, у стіп узгіря, котре оточує його з трьох сторін. Таксамо з трьох сторін оточене воно мурами з великого каміння й паленої цегли. Вулиці, як у всіх старих китайських містах, вузькі і брудні. Населення коло 100.000, переважно китайці, між ними богато магометан. Кірін се місто промислове і торговельне (футра, дерево, вироби гончарські). Се дуже важне місто й під оглядом стратеґічним. — Харбін з гарним і великим залізничим двірцем, положений на правім березі великої ріки Сунґарі, на важнім зелізничім роздоріжжі. Населення 150.000, в тім численна европейська кольонія. Великі млини, цегольні і ґоральні. Особливо останні мають добрий збут, бо там пють страшенно: в самім Харбіні випивають кождого дня коло 10.000 кварт горівки... (Останні вісти доносять, що Японці не дійшли до Харбіна).

---

[1]) Промовець мав на думці очевидно катальоґ, який „Просвіта" в часі свого кокетування з лівими доручила зложити знаному бібліоґрафови, котрий перейшов до комуністів, покійному вже Калиновичови. Розуміється, той вложив у катальоґ явно большевицьку літературу і той катальоґ видано. — Ред.

[2]) Та книжечка вийшла накладом фонду „Учітеся, брати мої", котрий знаходиться в руках „Просвіти". В книжечці тій була виразна і навіть ярка атеістична пропаганда. Пок. голова „Просвіти" зобовязався тоді не пускати тої книжечки в рух і тому ми про цю прикру справу на його просьбу змовчали. — Ред.

ПРО „КАТЕДРАЛЬНИХ ГЕТЬМАНЦІВ"

І ПРО ТЕ, НА ЧІМ ЇМ ЗАЛЕЖИТЬ*)

Від кількох десятиліть існують т. зв. „Katheder-Sozialisten". Се такий рід соціялістів, котрі з орґанізаційним соціялістичним рухом, який ворушить масами пролетаріяту, не мають нічого спільного. Та назва повстала в 70-х роках минулого століття, а видвигнули її в Німеччині приклонники свобідної торговлі й конкуренції проти деяких професорів, котрі домагалися, щоб держава виступила в обороні робітництва при помочи суспільного обезпечення і т. п. Між тими професорами, котрих за те іронічно прозвано „Катедер-соціялістами", зразу взагалі не було ніяких соціялістів. А потому появилися між так називаними теоретиками якісь недокровні ніби-соціялісти, котрі, як сказано, з практичним соціялістичним рухом нічого спільного не мали і не могли мати. От балакали, зглядно писали.

З 70-літним опізненням появляються отсе перед нашим громадянством зовсім подібні „катедральні гетьманці" в особах пятьох збунтованих проти свого гетьмана людий: Залозецького, Кочубея, Кучабського, Метельського і Ципріяновича. Вони самі представляють себе такими „катедральними гетьманцями", кажучи в своїй першій заяві, що під цей час „ваги до масового і тому(?) поверховного руху не привязують". Не будемо розводитися над сим особливо туманним і противорічним уступом їх заяви. Скажемо тільки коротко: 1) Масовий рух зовсім не мусить бути „поверховний" тому, що він масовий. 2) Навпаки, масовий рух може бути і глибоко продуманий та може глибоко входити в народні маси. Доказ того тим уступом своєї заяви кандидати на інтерпретаторів духової спадщини Липинського стають у виразнім противенстві до його поглядів на масовий рух: бо се річ відома, що Липинський привязував велику вагу до того, коли в Америці наше робітництво свого часу зачало масово інтересуватися гетьманським рухом (пр. в Детройті відбулася раз демонстрація нашого робітництва під гетьманськими прапорами така велика, що в міліоновім місті мусіли здержати навіть рух трамваїв). На се, яку велику вагу привязував Липинський до того руху, є докази в його переписці, котру він пильно то в виїмках, то в цілих листах розсилав до ріжних людий, звичайно залишаючи собі відписи. Отже показується, що кандидати на інтерпретаторів духової спадщини Липинського не завдавали собі навіть тілько труду, щоб перечитати переписку Липинського, — чого врештою по власниках наведених назвиск можна було сподіватися: духове нутро тих осіб можна схарактеризувати так, як колись характеризовано відомих польських генералів, що загирили польську армію: „łacina, pierzyna, dziecina", а далі — „jeszcze dwie dzieciny".

Се не значить, що Липинський клав найбільшу вагу на рух народніх мас (бо він уважав український рух рухом верхів. а не мас), але вагу до масового руху привязував велику. Та кандидати на інтерпретаторів його поглядів очевидно нічого собі з того не роблять й очевидно навіть не завдають собі праці, щоб пізнати його погляди. Найцікавіше в тім те, що навіть Ципріянович, котрий переписував майже всю переписку пок. Липинського і між нею також листи, в котрих є мова про вагу масового руху під цей час, — нічого не памятає про це (або чомусь удає, що не памятає), коли підписав таку заяву. Німецькі „катедер-соціялісти" були нераз комічні зі своїми теоріями, та треба признати, що ті люди бодай старалися пізнати те, про що бралися писати. А наші „катедральні гетьманці" навіть не завдають собі труду, щоб довідатися, що думав той, котрого думки вони хочуть монопольно заступати.

Власне на тім їм залежить: на монопольній інтерпретації й монопольнім заступництві думок Липинського. Бо пишуть так:

„Але якщо акція бувшого гетьмана Павла Скоропадського буде використовувати память пок. Вячеслава Липинського й авторитет його ідеї для своїх особистих і партійних цілей, то Брацтво Українських Клясократів-Монархістів-Гетьманців, щоб різко відмежувати свою ідею від того роду практик, буде, йдучи слідами свого Духового Провідняка пок. Вячеслава Липинського, цю акцію безпощадно поборювати".

Се речення кандидатів на інтерпретаторів виглядає так, якби вони його переклали з німецької мови в стилю Гамана або кепського перекладу з німецького перекладу Лівія: напр. підмет відділений від остаточного вислову присудка 21 словами, а перша половина присудка (слово „буде") відділена від другої половини присудка (слово „поборювати") 12 словами... Українець мусить духа в собі заперти, заки діждеться получення слів, котрі в нашій мові повинні стояти зараз коло себе! Чи знайшласяб в иншого народу редакція, котра не відкинулаб такого неграмотного писаннячка? А в нас знайшлася тай ще додала, що „публікує" той документ неграмотности „з пошани до памяти Покійного", хоч власне з пошани для памяти пок. письменника і з пошани для української мови тай з богатьох инших причин належало той безприміpний документ кинути в кіш. Та добре, що „Діло" бодай скоро спамяталося цим разом і замкнуло дискусію в тій справі на своїх шпальтах. Цим заощадило суспільности читання більшої скількости таких „українських творів". Вже давно „Діло" такого гарного діла не зробило.

Та це не увільняє нас від обовязку вище наведений, головний, уступ заяви кандидатів на інтерпретаторів ідеольоґії „клясократично-монархічного руху" оцінити також під оглядом його змісту. Зробимо це в слідуючій статті з того приводу.

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 72 і 73.

Присилайте передплату!

ТОВАРИСЬКИЙ ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКИХ КРУГІВ, ЦЕ
КАВАРНЯ „СЕВІЛЛЯ",
ЛЬВІВ, УЛ. ПЕКАРСЬКА Ч. 2.
1029 4—4

Враження подорожного

Як виглядає українська еміґрація у Відні. — Про церкву св. Варвари. — Про наші орґанізації католицькі, ліберальні й большевицькі. — По дорозі між Віднем й Італією.

Галицька українська еміґрація у Відні завмирає постепенно. Припливу майже нема, старші вимирають, а молоде покоління асимілюється. Лиш мале число дітей, народжених у Відні, вміє і говорить по українськи; загал розуміє і говорить лиш по німецьки. Найсвідоміші одиниці галицької еміґрації головно ті, що гуртуються коло нашої гр.-кат. Церкви та українських католицьких орґанізацій.

Велику заслугу під оглядом зорґанізування католицьких елєментів гал. укр. еміґрації має безперечно віденський парох, о. д-р Мирон Горникевич. Його заходами церква св. Варвари відновлена й гарно помальована. Осібно пристроєна каплиця, де переховуються мощі св. Йосафата. Украшення тої каплиці так цінної для всіх катол. Українців, ще не викінчене. Се по части й вина краю, котрий на зазив о. д-ра Горникевича в „Н. З.", виданий відтак осібною брошуркою, не відповів тими жертвами, яких можна було тоді надіятися. Крім віднови самої церкви о. М. Горникевич потрафив згуртувати в церковнім Брацтві св. Варвари около 300 наших родин. Се тепер найбільша та найживіша орґанізація у Відні. До того брацтва належать найповажніші й під оглядом релиґійним та національним найсвідоміші одиниці. Сеніором Брацтва є Впв. п. Надрадник Каранович. Засідання Брацтва відбуваються кождої першої неділі в місяци. Брацтво займається окрасою церкви, уряджуванням торжеств та католицьких маніфестацій у злуці з католиками цілого Відня. Своїми фондами помагає удержувати хор при церкві та українську шкілку для наших дітей, щоб охоронити їх перед асиміляцією. Власне завдяки тим виступам Брацтва в загальних катол. маніфестаціях удалося о. М. Горникевичеви виеднати у віденського правительства фонди на удержання пароха, церковці, обслуги й хору.

Побіч тої чисто церковно-релиґійної Орґанізації істнує ще християнське Тов. „Родина", котра має около 120 членів. Істнують також національні товариства, як се в нас буває з ліберальною закраскою. Тут належить касинове Тов. „Українська Бесіда" з 80—100 членами; студентське давне Тов. „Січ" з 40—50 членами та руханкове Тов. „Січ" з 60 членами. Розуміється, наведені тут числа подані лише в приближенню.

Не бракує також серед віденської галицької еміґрації большевицьких або большевизуючих орґанізацій. Тут належить: „Громада" до 150 членів. Се Тов. найменше проявляє большевицькі тенденції, а більше висуває націоналістичні мотиви і тому має тілько членів, особливо робітників, котрі не здають собі справи з укритого напряму товариства. Виразно большевицьке Тов. се „Єдність", котре гуртує 30—50 членів. Істнує також соціялістичне українсько-польське Тов. „Пролетаріят".

В церкві св. Варвари на Богослуженнях в звичайні неділі та свята число присутних не переходить 50 осіб. В великі празники або народно-церковні торжества являється 300—500 осіб. Се й не диво. Українська еміґрація, се головно робітники, малі промисловці або урядники, котрі мешкають на периферіях розлогого міста. Тому й тяжко їм кождої неділі тратити цілі години, щоб у нашій гр.-кат. церкві, положеній в центрі міста, взяти участь в Богослуженнях. Надто се й потягає видатки, бо треба ужити або трамваю або автобусу чи зелізниці. Свої релиґійні обовязки довершують вони в поблизьких латинських костелах. Колиж прийде Різдво, Великдень або який обхід, як 1-го листопада, тоді стягаються вже всі ті, що ще почувають себе Українцями.

Відень робить досить пригноблююче враження на тих, що знають се велике й веселе місто зперед війни. Всюда можна спостеречи великий занепад. Надто прийшла ще тепер дуже тяжка кріза економічна. Тому кождий обмежується до конечного; можна завважити брак знаної Віденцям веселости й свободи. Коли їдеться зелізницею впадає в очи велике зубожіння, але також порядок і чистота. Нема кусничка землі невихіснуваного. Всюди чисто, лад і порядок. Гостинці просто взірцеві. Рух на зелізницях майже ніякий. На цілій лінії між Віднем аж до Тарвізія, т. зн. до італійської границі, не знати чи всіло й висіло 100 осіб. Стаційні перони майже пусті. Там, де колись кипіло буйне життя, нині пусто й сумно.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 12–25

Такого „патріотизму” ще світ не бачив

Дещо про історичні повісти А. Чайковського*).

„Коли мені Бог поможе приборкати тих короленят, а посадити на престолі сильного короля-самодержця, тоді усім нам буде добре жити“. (Слова Хмельницького в історичній повісти А. Чайковського п. з. „Корнієнко“, III. 122).

Приборкати кресових вельмож-кородиків і відтак дати Польщі короля-самодержця — ось найголовніші точки програми, яку український письменник, п. Андрій Чайковський велить виконати найбільшому гетьманови України як передумову щастя і гаразду на Україні!... Для наглядніщого зрозуміння цеї „провідної думки“ Корнієнка добре буде пригадати собі балляду Гетого „Zauberlehrling“. У ній виступає ученик чорнокнижника, котрий підслухав у свого вчителя формулу викликування духів. Раз, під неприсутність свого майстра, проголошує він над віником (мітлою) таємничі слова. Віник ожив, а ученик велить йому принести води. Метнувся віник за водою: приніс води раз, другий — десятий. Поналивав води у всі посудини тай носить її далі... І заливає нею все так, що потопа грозить і кімнаті і безрадному учневі, який — не знає формули відкликання духів...

Хмельницький Чайковського — це такий сам Zauberlehrling. Його гетьман безнастанно хитається, безрадно уноситься на бурних водах повстання, не знаючи остаточно, як звернути збунтовані живла в напрямі виповнення своїх цілей. Остаточно Хмельницький не виконує заповідженої програми: ані не поставив у Варшаві абсолютного короля, ані не приборкав „короленят“, які спаслися бігством у глибину Польщі. Але таки вдалося когось без труду „приборкати“. Обявляє нам це автор при кінці повісти, пишучи: „Духовенство як латинське, так і уніятське вибите (себто вимордоване), хто не вспів утекти, або навернутися до благочестя“... Так, се правда! Ось на кім в ідеальній мрії українського автора,— що пропагує польський абсолютизм на Україні як ідеал — „скропилася“ українська всенародня революція... Ну, і ще нераз може „скропитися“, коли будемо пускати такі „побожні твори“ в наш народ без ніякого протиділання.

Тут треба натякнути на нельогічність автора і на стосування ним подвійної етики, що завважає і менче як середно освічений читач. Ч—ський вкладає в уста своїх героїв слова святого обурення ізза нащіплювання Унії „по магомеданськи, огнем й мечем“. А тут довідуємося, що то власне вилеліяні ним герої вирізують уніятів до ноги, оскільки вони не вспіють втічи або „навернутися на благочестя“ (православя)... Отже у того українського тай ще до того галицького автора, що знаходиться під очевидним гіпнозом московського духа найбрутальнішої марки, —навертати на „благочестя“ козацьким „вогнем і мечем“ — це річ етична й богоугодна... Так само етична, як під впливом московської несовісної брехні, не сконтролювавши її, вмовляти в свій нарід, що то уніяти так „навертали“ мечем і вогнем. Здається, що такого письменника наша Галичина ще не видала, крім, розуміється, деяких москвофільських аґітаторів. Але й ті були звичайно більше зглядні.

А тепер приведемо деякі характеристичні моменти, як то намічена гетьманом Богданом програма повстання набирає тіла й крови в повісти п. Андрія Чайковського.

Якась маґічна сила стягає до Хмельницького, ну, всіх. Не лишень козацтво за ним, але „як тільки де зявився, стали біля нього збіратися ріжні сіроманці, очайдухи й горлорізи. (Не дивота! Таж для „благочестія“ в розумінні п. Чайковського требаж було когось відповідного, щоб умів за ним постояти проти уніятів...). Х-ий взявся до їх орґанізації“. Кожде слово западає глибоко в душу „тої напів голої й босої голоти“, — „тих вкритих звіриними шкурами викидків суспільства“...

Дякувати за комплементи для найбільшого взриву української нації. Хоч добре їх знаємо і з людоїдських студій Гавронського і з шовіністичних повістей Сенкевича...

Число цеї „голоти“ росте і то так, що Х-ий заходить в голову: „Чимже їх прохарчувати? Хіба будуть сиру землю їсти“? — „Не журися тим, пане гетьмане — потішає його також благочестивий лицар Кривоніс — ми створимо загони, а поки ти будеш воловодитися з панами, ми підемо загонами по всій Україні карати панів, жидову (це слово нечитке — Ред.) та єзуїтів“... І дійсно „скрізь по Україні порозходилися великі загони козаків і черні, котрі нищили панів, громили ксьондзів та жидів“.

Хоч таким способом „розвязане питання“ прохарчування черні, то одначе гетьман таки має лиху годину в цілій повісти з тими „викидками суспільности“, яких автор обкладає ще й иншими епітетами, хоч сам поручив їм ширити ножами благочестіє... Боїться, щоб ті „сліпі коні“ й „людською мовою говорячі воли“ не сказали в даній хвилі: „На що нам гетьмана та України?“... Та чернь — такий запальний матеріял, що „треба маленької іскорки, а запалиться ця бочка з порохом „на якій сидить (гетьман) і розірве його на шматки“... Здається, що це одинока льоґічна концепція в сім творі п. А. Чайковського, хоч очевидно свідомости в цій льоґіці нема, вона тільки припадкова. Та якраз так, розірвані ножами, кінчили всі, що тільки до різні накликали. Доказує це Велика Революція у Франції, докаже колись і большевицька революція, тай вже потрохи доказує (пор. масові убийства селькорів і рабкорів). Що гетьман Богдан не скінчив таксамо під ножами нашої „благочестивої“ черні, се тільки тому, що той Гетьман Хмельницький зовсім не був такий дурний, як його представляє п. Чайковський: нпр. з історичних документів відомо, як він серед тої бурі охороняв римо-католицьке населення. А що потурав крівавому переслідуванню уніятів, то це був його блуд, викликаний зрештою сильним натиском довго треваючої демаґоґії „благочестивих“, блуд, який деморалізував армію Богдана. Бо, як відомо, вояк, котрий раз закоштує крови безборонних, вже ніколи не буде добрим жовніром.

Тому не диво, що гетьман бажає трохи спустити крови тій „благочестивій“ черні. Під Львовом Кривоніс з чернею не годиться на перемиря з міщанами, а готовиться на власну руку (!) здобути город. Хмельницький загніваний, але Виговський його вмовляє: „Може воно й добре буде, як Кривоніс трохи покрівавиться зі своєю черню, її трохи забагато у нас“.—„Правду говориш“ — каже гетьман. — Вона нам більше заваджає, чим помагає“... — Треба завважати, що автор повісти утотожнює чернь з народом. Отже в консеквенції — вимордовування власного народу, бо його „трохи забогато“... І такі річи пускається в повісти, призначеній для нашої молоді... Серед таких неспокійних часів, що неодин з тої молоді, хоруючи на українського Наполеона, може колись дійсно знайтися в ситуації, в котрій йому буде здаватися, що маємо „трохи забогато“ свого бідного народу... А кулі в часі війни нічого не коштують тих, що ними безпосередно орудують...

По славних побідах під Корсунем, Жовтими Водами і Пилявцями опановує Хмельницького дефетизм. „Коли оглянувся поза себе, то аж голова закрутилася від того, що в такім короткім часі зробив... На всім тім великім шарі України не стало й духу панського. (Тут нехай читач не боїться, що п. Чайковський забув про духовенство й унію, — зараз буде...). Хто не вспів втекти, той не жив. Не стало ні панів, ні ксьондзів, ні жидовви... Не стало й зненавидженої народом унії. Гетьман вагався, що йому далі робити? Маґнати повтікали, та не пропали. Король буде й далі в їх руках. Вони знову зберуть силу і не дадуть Україні спокою“... Здається, що тут також український думаючий читач, все одно якої він віри, мусить мимохіть відітхнути на думку, що польські пани з королем знов вернуть на ту нещасну Україну тай бодай припинять безцільний масовий морд невинних людий, по котрім найбільшому з гетьманів України, як його розуміє п. Чайковський, „закрутилося в голові“ і він не знає, що робити, хоч уже незлі „кунстштіки“ втяв до сеї пори: й уніятів вимордував до ноги, і православну чернь порядно перетеребив з тої для п. Чайковського „простої і ясної причини“, що її було „трохи за богато“... Словом, розумний чоловік був той гетьман у поняттю п. Чайковського, хоч в голові йому „крутилося“ — і то мимо того, що ніколи не читав таких повістий. Не диво, що як комусь у такій ситуації „крутиться“ голова, то він хоче з кимось порадитися, коли ще йому не зовсім у голові перевернулося. І Хмельницький скликує воєнну раду, в якій бере участь і Тугай-бей. Ріжні там були перехрещування поглядів, але переважила ось така думка Кривоноса: Як мене питаєш, гетьмане, що нам робить, чи йти далі, чи ні, то я скажу: Ні! Не кусай більше, як у рот влізе, а то подавишся! Ми добули стільки, що й не сподівалися. Уся Україна по Случ у наших руках. Буде з нас!...

Так „хвилософує“ у п. Чайковського Кривоніс, хоч це був чоловік зовсім інакшого типу. Та — претови і письменникови вільно й навпаки говорити, аби складно...

К. П.

(Далі буде).

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 71 і 73.

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 5—10

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

1035 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 2-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

Кольоніяльна вистава Франції

В Націон. Бібліотеці в Парижі відбулася вистава старих книг, рукописів, карт і рисунків, котрі представляють 4 століття французької кольонізації. Там представлені сотки кольоніяльних епопей. Ціла та вистава се доказ, яке велике значіння має перо. Якби не воно, то сегодня навіть така нація як французька не знала би, що вона колись посідала, яких геніїв і героїв видала. Цікаво, що з великого зусилля Французів у Канаді в полов. 16 ст. остало тільки — одно письмо з 2. IX. 1542 р. ген. Роберваля, губернатора Канади. Французи посідали й Фльориду (3 роки). З того часу остала тільки одна мапа й один рисунок Жака де Морга. 4 роки були Французи також суверенами в Бразилії. Богато старих документів свідчить про велику побожність їх авторів. Цікаві документи, які доказують вплив кольоній на моду.

Рік зал. 1899. **Тел. 49—46.**

М. А. АВҐУСТИН

Маґазин і робітня футер

Львів, ул. Рутовського ч. 7.

(напроти Архикатедрального костела).

Поручає на надходячий зимовий сезон **найкращі дамські футра з кримських баранків, піжмаків, з чорних і бронзових лошаків і т. п.**, також переробляє і модернізує по 1040 найнищих цінах. 1—8

Маленький фейлєтон

Гіґієна одягу шкільних дітий

В тій справі родичі роблять богато блудів, найчастіше з мнимої ощадности. Кажуть: Нехай дитина виносить одяг, бо виросте з нього. А не уважають нераз на те, що дитині вже за тісно в тім одязі, хоч він ще не подерся. Через те дитині часто запирає віддих, а буває й таке, що за тісний одяг спричинює кривий ріст цілого орґанізму. Далі — в осени видно нераз, як діти ходять до школи з голими ногами, хоч на дворі вже холодно, а знов инші діти вже одягнені за тепло, напр. в футра і футряні шапки та з грубими шалями на шиї. Одно і друге зле. Стара, золота засада вчить: Держи голову студено, а ноги тепло. Шию треба таксамо як лице призвичаїти до студени. Се найлучше хоронить перед хоробами горла. Особливо треба памятати, щоб дитина не мала студених або мокрих ніг, бо се викликає ріжні недуги. Отже коли на дворі дощ, то добре, щоб дитина мала кальоші, котрі в школі треба скинути. Як тільки дитина прийде зі школи, зараз повинна скинути і черевики і скарпитки та взяти инші, навіть тоді, коли попередні не виглядали мокрі. Се дуже важна річ для здоровля дитини. Щодо матерії, з якої робити одяги для дітий, то найдорожша матерія все — найдешевша, бо вона і лучше хоронить дитину і довше носиться. З виїмком горячих літних днів найлучше одягати дітий у м я г к і вовняні одяги. Уникати твердої матерії, бо вона тяжко пропускає воздух. Діти, котрі носять одяги з аксаміту без підшевки, з правила простуджуються і тяжко хорують. (З німецького).

Найлучше правити краєм можна тільки справедливістю (Ляо-тсе).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Дискусія на курсі Катол. Акції у Львові. (Далі). — о. К у р д и д и к: Я не дивлюся так зле на справу наших сиріт як п. референт Целевич, бо в нас як сирота має хоч брата або сестру, то волить бути при них, ніж у сиротинці. Знаю випадки, що сироти втікають до родини. Инша річ з сиротами по міських родинах. Поляки і Жиди мають більшість таких власне сиріт, отже порівнання статистичних цифр не таке для нас страшне. — о. декан П а т р и л о: Найважніша річ однодушність серед духовенства. Доки того не буде, кат. акція буде у нас слабенька і про відбирання страчених позицій шкода й говорити, бо розбитий елемент до ніякої боротьби нездатний. Звертаю увагу на те, що діється з лісовими робітниками. Там працю зачали соціялісти, їх виперли сель-роби, а потім прийшли комуністи. Нпр. в Калущині вже порядно розвинулася большевицька орґанізація. — о. Б е р е с т: Потрібні парохіяльні аптички. Фонди на них можна зібрати на тацу. Даром ліків не давати, хіба біднішим. Щодо форми орґанізацій, то лучші орґанізації повітові ніж деканальні, особливо тому, що в повітових містах є вже наша інтеліґенція, яку тут і там можна притягнути до співпраці. — о. С о х а ц ь к и й: По містах є віруючі інтеліґенти, але вони впливу на селах не мають. По селах люди вже або атеісти, або байдужні (Оклики з кількох сторін: Еееє, аж так зле не є!). Бодай у моїй околиці так зле (Голос: о. С. зпід Львова). До того всего жде нас і конкуренція з лат. клером, котрий зачинає їздити навіть по тих селах, де нема костелів, тільки одиниці латинники. А ми взаґалі не знаємо методи праці. Треба доконче відповідної літератури в деканальних бібліотеках. Загал інтеліґенції невіруючий і кидає нам колоди під ноги. Таких, як др. В. Охримович, мало. Його книжка про те, як він навернувся, мала вплив, та вона вже вичерпана. — о. А б р а г а м о в и ч полемізує з проф. Бабієм у справі розуміння любови ближнього. Відтак підчеркує конечність рятування селян від нового тяжкого задовження, се булаби також правдива катол. акція. — о. К а р п і н с ь к и й: Щодо невірства то небезпека не така велика, як Отці зі всіх сторін говорять. Треба тільки лучшого проповідництва, а поступ покажеться. Я бачу, як у селі ще ледви зачата катол. акція, а люди вже звертають увагу на те, хто не сповняє реліґійних обовязків. — о. П р и й м а: Одні кажуть, що ми над пропастю, другі, що не є так зле. Трудно сказати, що з нашим народом діється. Він і до церкви ходить і на сельробів голосує. Думаю, що виратує нас праця в єдности. Чи працювати над оснуванням катол. кооператив? Тоді повстануть два табори і буде роздор. Найлучше кооперативи взяти в свої руки при помочи брацтв. Щодо проповідництва, то тепер уже не вистарчить сипати морали. Треба добре приготовлятися. — о. кан. Л и ц и н я к: Лиш той може впливати на народ, кого люблять, а любов треба собі здобути каритативною акцією. На демаґоґії священик ніколи не повинен полягати. І гарної проповіди за мало, треба ще гарних діл. Священик повинен не тільки брати, але й давати, то є зорґанізувати допомогу. На це треба спец. комісії при Ординаріяті, котра через пресу давалаби вказівки, як це робити. — Преосв. Б у ч к о: Колиб та робота була орґанізована Ординаріятами, то це не булаб катол. акція, бо К. А. це співпраця світських з духовними. — о. Я р е м а: Скажіть мені, як катол. світогляд має влізти в тих, що представляють український нарід у соймі. Духовенство мало дуже прикре становище, коли малося голосувати на кандидатів з національних причин, а кандидати не були жадні католики правовірні. Говорім про те, як в сім випадку поступати на будуче, таж все так не може бути. Якийсь комітет повинен уложити напрямні (Дзвінок, 5 мінут минуло). Чекайте, аж вам Катол. Акція все перемінить!... — Відтак виголосив кінцеве слово референт п. Ц е л е в и ч: На мою думку добре давати сиріт до публич. установ, але треба їх там пильнувати, щоб не асимілювалися. Памятаймо, що смертельність укр. дітий більша ніж у Поляків. По селах гине богато сиріт. В справі фахових звязків робітничих требаб окремої наради, бо большевизм іде. Що до практичних порад, то давати їх повинна централя. В Німеччині централя для сусп. опіки має спец. бібліотеку з 50.000 томів. Від каритативної Акції залежить чи большевизм опанує все чи ні. — По нім референт о. Г о р н и к е в и ч відповідав на запити і закиди. М. і. сказав: Закидали, що коли земля під нами горить, я малюю на таблиці схему К. А., котра потребує довгих літ праці для її виконання. Та годі! Якби в нас були менше мріли про террор, а більше займалися орґанізаційною працею, то сегодня булоб інакше... (Д. б.).

Ректором духовної семинарії візантийсько-східного обряду в Дубні іменований о. Домбровський, єзуіт. Виклад теольоґії буде відбуватися по латинськи, не як було подано по російськи.

На Закарпатті пробував якийсь час французький єзуіт Буржуа, восточник, знаний з російських симпатій. Мав він мішатися там до деяких не своїх справ, як епископських кандидатур і т. п. Тепер його відкликано до Франції, відки він ледви чи верне.

В Лаврові, який є реліґійним і культурним осередком Підкарпаття, відбувся в неділю на Ч. Креста відпуст, на котрий прибув Преосв. Йосафат з Перемишля і виголосив проповідь о значінню хреста в житті християнина. О. Білинський з Самбора підніс в своїй бесіді при обіді єдність і гармонію двох найвисших церковних властий епископа в діецезії і архімандрита в Чині.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім 1025 **виборі, до фірми** 5—20

АНТІН УВІЄРА

Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Позбавлене почуття активної окремішности малоруське плем'я — пасивне по своїй природі і східне по найглибшим основам своєї духової культури — знаходиться від віків під впливом активних елементів йдучих з Заходу, з Польщі або через Польщу. Оці виходці з Заходу асимілюються з малоруською народньою масою, але одночасно заховують свою активність і почуття окремішности супроти инших руських племен. Таким чином, потопаючи в малоруській стихії, вони викликають одночасно процес її відокремлювання від инших руських племен. Цей процес — це і есть власне українство, Україна (Липинський).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Ліґа Націй (Союз Народів)

ЇЇ УТВОРЕННЯ, ЇЇ ЦІЛЬ І ЇЇ УСТРІЙ.

В останніх часах чим раз більшу популярність здобуває собі в нас установа, якій на ім'я: Ліґа Націй (Союз Народів). Популярна вона в нас тому, бо до неї звернулися наші політичні чинники, користаючи з міжнароднього права, зі скаргами на минулорічні події в нашім краю. І скарги ті саме тепер стоять на порядку дня в Союзі Народів. Та не зважаючи на загальне зацікавлення, мало хто в нас знає вірно і докладно, що таке Союз Народів. Тому якраз у час появилося заходом Секретаріяту Союза Народів українське видання книжки, що має ближче познайомити наше громадянство зі згаданою установою*).

Щож таке Союз Народів?

Як відомо, на протязі чотирьох років, 1914—1918, найбільш цивілізовані народи світа нищили себе взаїмно. Білянс тої війни для цивілізації просто страшний: десять міліонів забитих на полі бою, необчислима кількість ранених, калік, жертв злиднів, зменшення людности, підупад моральности, знищення достатку, якого взагалі не можна обчислити, нарушення грошевої системи, безробіття, епідемії, голод та інші найріжніші лиха — все те наслідки згаданого міжнароднього конфлікту. Наслідки ті одначе потрясли сумлінням народів. Вони викликали змагання на будуче не допустити до нових катастроф. Тому вже до мирового трактату, котрий закінчив велику всесвітню війну, включено між ін. такий уступ:

„Високі договірні Сторони, беручи на увагу, що для розвитку співпраці між народами та для забезпечення міжнароднього мира треба: прийняти певні зобовязання не вживати війни, підтримувати отверті, справедливі й чесні відносини між народами, точно придержуватися приписів міжнароднього права, що відтепер уважаються правилами для поведення Урядів, підтримувати справедливість та сумлінно додержувати всі зобовязання договорів у взаїмних зносинах орґанізованих народів, —

приймають сей Договір, що на його основі установляється Ліґа Націй.

Далі йде 26 артикулів, котрі складають Договір про Союз Народів й означують спосіб примінення засад, що виголошені в наведенім вступі. Договір той як складову частину мирового трактату підписали і ратифікували майже всі держави світа.

Як бачимо з наведеного вступу, Союз Народів має подвійну ціль. З одного боку він хоче запевнити народам м и р і б е з п е к у, стараючись усунути в будуччині можливість нових війн, опираючи міжнародні відносини на справедливости і чести. З другого боку бажає розвинути поміж народами с п і в п р а ц ю у всіх ділянках життя, матеріяльних й інтеллектуальних, аби влекшити, ущасливити та ушляхотнити людське життя.

Союз Народів це стоваришення держав, домініїй і кольоній з повною самоуправою. Дня 1. січня 1931 р. до Союза Народів належало 54 членів — між ними держави, що підчас великої війни боролися по обох боках і більшість невтральних. А саме: Австралія, Австрія, Альбанія, Арґентина, Південна Африка, Бельґія, Болгарія, Болівія, Британська Імперія, Венецуеля, Гаіті, Ґватемаля, Голяндія, Гондурас, Греція, Данія, Домініканська Республика, Еспанія, Естонія, Етіопія, Індія, Вільна Держава Ірляндська, Італія, Китай, Колюмбія, Куба, Латвія, Ліберія, Литва, Люксембурґ, Нікарагуа, Німеччина, Нова Зеляндія, Норвеґія, Панама, Парагвай, Перу, Персія, Польща, Португалія, Ромунія, Сальвадор, Сіям, Угорщина, Уругвай, Швайцарія, Швеція, Чехословаччина, Чілі, Франція, Югославія, Японія.

Як бачимо, досі не належать іще до Союза Народів: Зєдинені Держави Північної Америки і СССР., котрі не підписали версайського мирового трактату, як також Бразилія, що була і вийшла, Туреччина й деякі інші.

Члени Союза Нар. зобовязуються:

„визнати, що вдержання мира вимагає зменшення озброєння держав до мінімум, яке забезпечує національну оборону та виконання міжнародніх зобовязань в разі спільної акції“ (Договір, арт. 8);

„обмінюватися отвертими і вичерпуючими інформаціями про розміри свого озброєння, про військові програми, морські та повітряні, і про можливости пристосування промисловости для військових цілей“ (арт. 8, уступ 6);

„підтримувати проти кождого зовнішнього нападу територіяльну цілість і теперішню політичну незалежність усіх членів Союза“ (арт. 10);

„на випадок повстання між ними спору, який мігби довести до розриву, предложити його або до арбітражної процедури, або до судового рішення, або на розслід Ради. Вони також погоджуються не починати ні в якім разі війни, поки не минуть три місяці після арбітражного чи судового рішення або звіту Ради (арт. 12);

„сумлінно виконувати кождий вирок, який западе, і не вживати війни проти члена Союза, котрий виркови кориться“ (арт. 13);

„подавати до відома Союза кождий договір чи міжнародне зобовязання, котрі повинні бути негайно зареєстровані в Секретаріяті й оповіщені ним“ (арт. 18);

„старатися запевнити й удержувати справедливі і людські умови праці для мужчин, жінок і дітей“ (арт. 23 а);

„запевнити справедливе відношення до тубольного населення на територіях, що підлягають їх контролі“ (арт. 23 в);

„доручити Союзови загальну контролю за угодами щодо торговлі жінками і дітьми, торговлі опієм та іншими шкідливими матеріялами“ (артикул 23 с);

„доручити Союзови загальну контролю торговлі зброєю та амуніцією“ (арт. 23 д);

„поробити необхідні заходи для забезпечення й свободи комунікації (лучби) і транзиту та справедливого трактування торговлі всіх членів Союза“ (арт. 23 е);

„старатися вжити заходів міжнароднього порядку, щоб запобігти хоробам і боротися з ними“ (арт. 23 ф);

„заохочувати і підтримувати утворення і співпрацю добровільних національних орґанізацій Червоного Хреста, законно уповажнених, які мають завданням поліпшення здоровля, запобігання терпінь на світі“ (арт. 25).

Кождий член Союза Народів може виступити з него. Держава, котра нарушила Договір, може бути виключена з Союза.

Як зорґанізований Союз Народів?

Головні орґани Союза Народів такі: 1. Асамблея (загальний збір); 2. Рада; 3. Секретаріят.

Крім того є в Союзі цілий ряд технічних і дорадних орґанізацій. Отже орґанізації технічні: орґанізація фінансова і господарча, орґанізація комунікацій і транзитна, орґанізація гіґієни. Комісії дорадчі: підготовча комісія до конференції розброєння та Комітет арбітражу і безпеки, Комісія дослідів справ військових, морських та авіяційних, Комісія мандатів, Комісія опіки над дітьми та молодю, Комісія опію та інших наркотиків, Комісія інтелєктуальної співпраці. Вкінці дві автономні орґанізації при Союзі Народів: 1. Постійний Суд Міжнародньої Юстиції і 2. Міжнародня Орґанізація Праці.

З а г а л ь н и й З б і р складається з представників усіх держав, що належать до Союза. Се великий апарат. Бо кожда держава має право вислати до Загального Збору трьох представників, без ріжниці полу, котрі разом мають оден голос. Вони можуть мати при собі заступників, технічних експертів і секретарів. Загальний Збір збирається раз на рік, у вересні, в Женеві чи в іншім, спеціяльно призначенім місці, може він збиратися й частіше. Загальний Збір розглядає всі справи, що входять в обсяг діяльности Союза або торкаються світового мира. Ухвали Загального Збору приймаються в засаді одноголосно. Коли Загальний Збір вирішує якийсь спір між двома членами, тоді голоси представників інтересованих сторін не беруться під увагу, коли мова про одноголосність ухвали. Та бувають певні відступлення від тої засади. Нпр. всі питання процедури Зборів, в тім і призначення Комісій для розгляду окремих справ, вирішують більшістю голосів. Приняття нового члена вимагає двох третин голосів. Засада одноголосности перестає бути обовязкова у випадках, коли Загальний Збір висловлює тільки „бажання“ чи формулує свій погляд на справу. Такий текст зветься не ухвалою, а бажанням або порадою і може бути ухвалений більшістю голосів. Бажання не має правного значіння ні обовязуючої сили.

Урядові мови Союза Народів — англійська і французька. Промови, виголошені одною з тих мов, з уряду перекладають на другу. Але кождий делеґат має право промовляти також власною мовою.

Р а д а складається під теперішню пору з 14 членів; з них 5 постійних (Анґлія, Франція, Німеччина, Італія, Японія) і 9 непостійних, яких вибирає Заг. Збір. Нормально Рада збирається що чотири місяці: в січні, в маю й у вересні, звичайно в Женеві, але в разі потреби можуть бути скликані сесії надзвичайні. Загальні компетенції Ради майже такі самі, як Загального Збору. Спеціяльні атрибуції Ради такі: вона виробляє плян зменшення зброєнь, контролює виконування мандатів, що доручені окремим державам над територіями з населенням ще не здатним до самостійного державного життя, затверджує іменування, що виходять від Ґенерального Секретаря в персональнім складі Секретаріяту, іменує в характері мандатара Комісію для управи Саарського басейну, іменує Високого Комісаря Вільного міста Ґданська, котрий є під опікою Союза Народів і залагоджує всі спори, що повстають між Ґданськом і Польщею, о п і к у є т ь с я н а ц і о н а л ь н и м и м е н ш о с т я м и в тих державах, що на се згодилися, стежачи за тим, щоб були шановані етнічні, язикові та релігійні права тих меншостей. Діяльність Ради в тих ріжних областях підлягає дискусіям на Союзі Народів. На кождій сесії головує інший член Ради. Кожда справа доручається для розгляду одному з членів Ради, по можности, безпосередньо не заінтересованому в даній справі, котрий складає з неї звіт і предложення вирішення. Засідання Ради (з малими виїмками) явні.

Постійний С е к р е т а р і я т се ніби адміністрація Союза. На його чолі сто-

*) Л і ґ а Н а ц і й, її ціллі та орґанізація. Видано стараннем Секретаріяту Ліґи Націй. Женева 1931. Ст. 94 + (1). 8°.

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 5—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркувані.

іть Ґенеральний Секретар, яким тепер є Сер Джемс Ерік Дреммонд. Ґенеральний Секретар Союза є рівночасно Ґенеральним Секретарем Загального Збору та Ради. Ґенеральному Секретареви помагають: заступник Ґен. Секретаря і три Ґен. Підсекретарі; крім того ок. 600 урядників, яких він іменує за згодою Ради. Урядники Секретаріяту це урядники міжнародні. Вони відповідають тільки перед Ґенеральним Секретарем і не одержують ніяких інструкцій від своїх урядів. Вони користуються дипльоматичними привилеями й імунітетом. Секретаріят ділиться на ряд секцій під кермою директорів чи „керовників".. Урядники Секцій є ріжних національностей. Кожда секція становить одночасно секретарят для одної з Комісій чи орґанізацій Союза. Ґоловні секції Секретаріяту такі: політична, економічна і фінансова, комунікаційна і транзитна, адміністративних комісій та меншостей, ґіґієни, мандатів, роззброєнь, громадських справ і торговлі наркотиками, інтелєктуальної співпраці і міжнародніх бюр, правнича, інформаційна. Крім секцій є ще в Секретаріяті численні відділи, як відділ редакційний, перекладів, видавничий і т. д.

Які функції Секретаряту? Секретаріят збирає всі інформації потрібні для обмірковування справ, що вступають до Союза Народів. В Секретаріяті уважно читають пресу цілого світа. Він пильно стежить крім того за думкою ріжних орґанізацій, що відбивають громадську опінію, як напр. ріжних синдикатів, незалежно від їх політичних чи реліґійних тенденцій, жіночих орґанізацій, товариств наукових, філянтропійних й ін. Секретаріят не вдоволяється збиранням інформацій чисто політичного чи господарчого характеру. Союз Народів хоче бути в курсі всіх духових течій людства. Секретаріят не тільки збирає інформації, але також уділяє їх. Більше як сто ґазет і телеґрафічних аґенцій держать постійно своїх співробітників у Женеві, а на протязі кількох минулих років пересунулося через Союз Народів кілька тисяч журналістів, що належать до 50 ріжних країв і представляють поверх 1000 часописів та періодичних видань. Союз Народів видає офіціяльні комунікати і справоздання з засідань. Крім того Секретаріят оголошує місячні справоздання про біжучу діяльність Союза, а раз у рік видає загальний огляд та окремі брошури. Секретаріят приготовляє денний порядок зібрань і конференцій, виконує приняті ухвали та удержує постійний звязок між Союзом Народів і державами світа.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний
„LOTOS", **ЛЬВІВ,**
АКАДЕМІЧНА ч. 6. I. п.
над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5.
Поручається Шан. П. Т. Публіці. 964 18—30

Епідемія кризових самогубств

В міру як зростає економічна криза поширюється також епідемія самогубств. Самогубства з браку праці, редукції, банкроцтв і фінансових клопотів чимраз частіше нотують у Варшаві і на провінції. В самій Варшаві було 116 таких самогубств у м. серпні. В однім селі коло Станиславова поповнив самогубство коршмар Брендлер у хвилі, коли секвестратори опечатували його річи.

—o—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„КУРЄР ВАРШАВСКІ" пише в кореспонденції з Берліна, що конкретний плян німецько-французької економічної співпраці обіймає м. і. також поділ сфери впливів для використання промислово-торговельного ринку СССР. „К. В." бідькає, що при тім моділі впливів поминено Польщу.

„НАПШУД", орган ППС в Кракові, засеквестрував на підставі судового присуду каменицю, власність держави. Дохід з чиншів цеї каменици має покрити кошти за незатверджені судом конфіскати цего часопису. — „Ґаз. Варшав." ч. 299 пишучи про це додає: „Може цей випадок — напевно не дуже приємний для цензорських властий — спонукає їх до більшої ніж досі обережности в примінюванню пресових репресій".

В СПРАВІ ЗАГАЛЬНОГО РОЗЗБРОЄННЯ сензаційну промову на Сесії Союза Народів виголосив еспанський делеґат Мадаріяґа. Він м. ин. сказав: Приготовна праця Союза Народів в справі роззброєння може у поверховного ґлядача викликати іронічні усмішки і кпини. Створено велику скількість підкомітетів, комітетів, комісій. Сі комітети й комісії зужили величезну масу паперу, котрим можнаб виложити хідник з Женеви до Варшави. Цей песимізм до певної степени узасаднений. З одної сторони зросла скількість договорів і заяв, з другої сторони бачимо почини урядів, суперечні зі згаданими заявами і договорами. Сі почини відносяться до збільшення зброєнь. Мимо підписання конвенції 1925 р., яка забороняє вживати трійливих ґазів, всі держави ґотовляться до хемічної війни! Великі труднощі, на думку промовця в наладнанню міжнародних взаємин створює факт, що Злуч. Держави і СССР не є членами Союза Народів. Доки сі держави не увійдуть до Ліґи і не будуть мати таких самих зобовязань як інші держави, дотя справа розброєнь не може бути здійнена. Вкінці делеґат Еспанії висловив надію, що будуча конференція для роззброєнь осягне зовсім певно далеко йдуче зменшення зброєнь при взаїмній ґарантії безпеки.

ПРОФ. ВАҐЕМАН, директор німецького Інститута над дослідом конюнктур, пише, в „Вельтвіртшафт", що теперішня кріза скінчиться аж коло року 1940. Він пригадує, що періоди стаґнації тягнулися довго, напр. від 1815 до 1845, від 1873 до 1895 р.

З ВАШИНҐТОНУ доносять, що в оточенню Гувера обговорювано плян розтягнення мораторії на воєнні довги до 5 літ. Та один з секретарів Гувера заявив, що та вістка видумана.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД торжественно запевнив Раду Союза Народів, що не має у пляні військової окупації Манджурії та що має намір взяти назад свої війська з китайської території. Збори Союза по словах предсідника з вдоволенням приняли звіт про це.

УРЯД ПАРАҐВАЮ заявив, що на території своєї держави прийме для поселення німецьких переселенців, які повертають з СССР. Сю заяву відчитано на Раді Союза Народів.

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ Й З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

НОВИНКИ

До церкви в Отинії закрався злодій і вкрав з захристії 3 чаші і 1000 зол.

За підпали і саботажі засудив суд І. Мигулу на 10 літ, Левицького на 8 літ, Лампіку на 6 літ важкої тюрми, Пеца, Паленицького і Лахмана по 3 роки важкої тюрми. Обвинуваченних Сокола і Кухту увільнено.

Тридневну голодівку оголосили політичні вязні у львівських „Бриґідках", домагаючися раз на тиждень теплої купелі.

З голоду вмерла у Варшаві під парканом 50-літна безробітна Олена Вечоркевічова.

На засіданню варшавського комітету для боротьби з безробіттям заявив голова комітету Клярнер, що в зимі число безробітних в Польщі зросте до 300.000 , т. зн. треба буде виживити коло міліона людий. На це треба буде 60 міл. зол.

Стан води на Вислі піднісся до 3.50 м. понад норму. Низше положені варшавські бульварі залила вода.

У Варшаві увязнено надкомісаря поліції під закидом матеріяльних надужить. Назвиско його держать в тайні.

70 тисяч безробітних рільних заробників начислено в повітах велюнським і ченстоховським, (Зах. Польща). Тамошна людність еміґрувала на сезонові рільні роботи до Німеччини. Тепер еміґрацію здержано. Скільки безробітних рільних на терені Схід. Галичини — нема статистики. Одначе нема сумніву, що сі цифри в нашім краю мусять бути страшні.

Великі надужиття в скарбовім уряді в Хелмжі виявила ревізія. Увязнено секретаря уряду і секвестратора. Слідство виказало ще дальші надужиття, які полягали на кривдженню податників.

По заломанню анґлійського фунта на світових біржах наступив повний хаос. Безпосереднім наслідком здержання виміни фунтів на золото на протязі 6 місяців було частинне або цілковите замкнення богатьох бірж на довший або коротший протяг часу і звижка дисконтової стопи у многих краях. Дальші наслідки це загальна знижка більшости вартісних паперів і майже всіх девіз.

Пятилітну адвокатську аплікантуру передбачує проект закона про устрій адвокатури. Судова аплікація може бути також зачислена.

350 літ минає в сім році від коли в Европі перший раз появилася бульба. Познакомив Европу з її управою анґлійський моряк сер Фр. Дрейк.

В СССР вилетів у воздух поїзд з транспортом військ, що їхав з Петрограду. Також під особовий поїзд, що їхав до Карелії, невідомі справці підложили вибуховий матеріял. В обох випадках було богато жертв у людях. Замаховців не викрили.

В німецькій частині Шлеська виповіджено працю в металюрґічних заведеннях 18.000 робітників.

В Гамбурзі почався процес проти двох лікарів й одної сестри. Їх обвинувачують в тім, що через їх недогляд при щепленню сировицею Кальмета вмерло 76 дітий. Процес викликає велику сензацію.

Футра мужеські і жіночі, як також шкіру на обув ґуртівно і детайлічно по найнищих цінах і на догідних умовах поручає **фірма „ХРОМ", Львів, Руська ч. 20, телефон 71—83.** 1033 5—5

В сферах лондонської аристократії викликав велику сензацію врочистий обхід уродин двох сестер-близнячок, котрі скінчили 90 літ життя. Сестри леді Львов і графиня Ляйтон тішаться повним здоровлям і повнотою життєвих сил.

Над Китаєм перейшов тайфун, котрий убив 3.000 людий.

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 4-10

ВПОВ. ПАНЯМ ДО ВІДОМА. Убратися елеґантно і дешево це сьогодня штука, а подумати про се треба, бо зима закрадається. Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7, йде за приміром европейських фірм і за вказівкою текстильних фабрик часто знижує ціни. Наймодніші матеріяли на жіночі плащі, костюми і сукні до фірми Віттельс вже надійшли, а ціни тих жіночих новостий подиву гідно низькі. Перед закупном просимо оглянути матеріяли у фірми Віттельс, Львів, Рутовського 7. напроти Катедри. 986 30—100

——o——

Подяка

Високоповажаному Панови
Д-РОВИ ЯРОСЛАВОВИ ДОЗОРСЬКОМУ
Лікареви Головного Шпиталя,
Львів—Клепарів, ул. Дурського ч. 14.

Сердечну подяку за безкорисне вилічення з тяжкої недуги складає
о. Володимир Яценків.

ОПОВІСТКИ

Греко-кат. Студенству всіх високих шкіл у Львові до відома.

Комунікат ч. 1.

1. Митрополичий Ординаріят у Львові розпорядком з дня 22. вересня 1931 р. ч. 11027/Л оснував „Греко-католицьке Академічне Душпастирство" для духовної опіки над всіма Студіюючими на високих школах у Львові. Академічним душпастирем іменований о. Др. Микола Конрад. — 2. На початок академічного року 1931/32 відправить Їх Ексцеленція Митрополит Андрей **святочне, інавґураційне Богослуженя** в неділю, 4. жовтня ц. р., о год. 8.30 рано, в церкві св. Духа при вул. Коперника. До громадньої участи в цьому Богослуженні запрошує П. Т. Студенство всіх високих шкіл у Львові.

Гр.-кат. Акад. Душпастирство.

Комунікат ч. 2.

1) Академічна душпастирська Канцелярія міститься в домівці Марійського Товариства Молоді при вул. Сикстуській 39а. Вона чинна щодня від 18—19 год. крім субот, неділь, свят і навечерій. В тому часі можна засягнути інформацій і порад, позичати книжки з академічної бібліотеки, відбути св. сповідь в Каплиці, яка міститься побіч канцелярії. — 2) В неділі й свята відправляється стало Академічна Служба Божа з проповідю о год. 11.45 в церкві св. Духа при вул. Коперника. 3) Св. сповідь можна відбути в тійже церкві: а) Кожної суботи і в навечеря греко-кат. свят від 19—20 год. б) Кожної неділі й свята від год. 8.30—9.30. В тому часі можна приняти св. Причастіе на Літурґії о 9. год.

Греко-кат. Академічне Душпастирство.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДО ВСЕЧЕСНІШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Два інваліди УГА., що займаються продажю девоціоналів, звертаються отсим до Всеч. Отців Парохів з проханням, повідомляти їх про речинець св. місій, які відбуваються у їх парохіях та тим робом дати їм змогу чесним способом заробити собі й рідням на прожиток. Повідомлення проситься слати бодай на тиждень перед св. місією на адресу: ЯКІВ Л., Запитів, пп. Підлиски Малі. 1038 1—4

МЕБЛІ тапіцеровані. Отомани, канапи і фотелі, матерани волосінні і з трави морської. Ліжка скринкові й полеві. Гарнітури сальонові також тапчани найдешевше поручає за готівку і на догідних услівях магазин меблів Steil і S-ka, Львів, Казимирівська ч 28 — Тел. 64-23. 1001б 10 20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 15-25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 54—100

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, дічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 98815-20

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 18-30

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 22-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ

КАТРІ ВЕНЬҐЕР

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 3.

партер на ліво, виконує на догідних услівях і по низьких цінах зі заграничної і краєвої волічки. Замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки. Робота 1039 солідна, волічка першої якости. 2—5

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 7—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 9—25

Всякого рода ФУТРА

після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 5—14

Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)

ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

РЕВОЛЮЦІЯ ЦІН

з причини нагромадження товарів

Годинник з американського золота сист. АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат., з копертами з 10-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 17—25

Skrzynka pocztowa 827.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів
Львів, вул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909. 100010-13

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 43-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 8 жовтня 1931. Ч. 76 (476)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.857.

Св. Отець про поміч безробітним

З Риму доносять: В енцикліці, пересланій всім Владикам, зазначує св. Отець, що він надзвичайно зажурений ізза світової кризи, котра викликає безробіття. Через те терплять великі маси населення, особливож богато невинних дітий. Зима ще більше заострить тяжке положення тих, що не можуть заробити на хліб насущний. Отже св. Отець взиває всіх Архиепископів й Епископів, зорґанізувати „хрестоносну виправу милосердя", щоб не допустити до запанування розпуки серед мас. При тій нагоді взиває св. Отець також цілі народи, щоб отворили свої серця та припинили зброєння і в той спосіб зискали великі суми для загального добра.

——o——

Голодові розрухи в Анґлії й Німеччині

Безробітні нападають на крамниці й боряться з поліцією.

З Ґлезґова доносять: Тут відбулося віче при участи 50.000 осіб. Протестовано проти зменшення підмог безробітним. Поліція шаржувала. Демонстранти билися з нею зелізними штабами й кидали в неї фляшками. В Ґарнґарді демонстранти кидали в поліцію хлібом зарабованим у крамницях з поживою. Поліція шаржувала.— З Берліна доносять: Скріплена аґітація комуністів довела в рурськім басейні до поважних розрухів у Дуісбурґу. В робітничих дільницях безробітні рабують. В копальнях у Вальденбурґу демонстранти не допускають гірників до роботи. Поліція інтервеніює. Доходить до бійок.

Катастрофа банків в Америці більшає

Знов упало 1098 банків.

ТК доносить з Вашінґтону: Катастрофа банків в Америці прибирає все грізніші розміри. Коли минувшого року впало 1345 банків, то за 9 місяців сего року впало вже 1098 банків. Через сегорічний упадок банків утратили вкладчики 164,000.000 долярів. Се означає нужду богатьох родин.

Небувале накопичення капіталів у Швайцарії

Шеф фінансового департаменту Швайцарії оповіщує, що білянс швайцарських банків виказує за р. 1930 небувало високу суму 22 міліярдів франків супроти 6 міліярдів в р. 1906. Чистий зиск тих банків виносив м. р. 377 міліонів фр. (24), резерви 650 міл. Ужиткувати ті капітали в самій Швайцарії неможливо. В однім тільки Національнім Банку Швайцарії лежить 480 міл. фр., котрі вже не приносять ніякого проценту. Те небувале накопичення капіталів у Швайцарії походить в значній мірі з утечі капіталів з инших країв.

З кріваво́го хаосу на Далекім Сході

Большевицькі війська кавалерія і панцирні самоходи вступили на територію Манджурії і заняли пограничну станцію Мончулю. На китайський протест совітський конзуль відповів, що большев. військо „шукає білоґвардейців", котрі хочуть напасти совітську границю. Вістку цю принесла анґлійська преса. — 400 Корейців вирізали китайські жовніри. На місце різні вислано японське військо. На особовий поїзд на лінії Пекін-Мукден напали банди кит. жовнірів.

Посол Загайкевич утратив мандат

З Варшави доносять: Найвисший Суд уневажнив вибори до сойму в окрузі 48 (Перемишль, Добромиль, Сянік, Березів, Кросно). Наслідком того стратили мандати: д-р В. Загайкевич, Й. Павловський, А. Ґаліца, С. Авґустиньский, Й. Юрчик, С. Ґродзіцкий, перший з УНДО, другий з Поль. Стор. Людового, всі инші з ББ.

——o——

Поворот М. Яцкова до української літератури

„Рада Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові на своїм засіданні дня 23-го вересня розглядала в присутності голови Т-ва Богдана Лепкого і членів Ради: В. Мудрого, М. Рудницького, І. Квасниці, Р. Голіяна та Л. Лепкого справу Михайла Яцкова, який після заходів зперед двох літ звернувся вдруге до Т-ва з проханням, щоби воно стало супроти українського громадянства речником його гарячого бажання вернутися до прилюдної літературної праці.

Зваживши, що 10-літнє повне відокремлення серед власного громадянства й 10-літня примусова мовчанка є одним із найважчих ударів, який може зустріти громадянина й робітника пера, а одночасно з огляду на безперечні заслуги М. Яцкова для української літератури, Рада Т-ва письменників і журналістів приняла однозгідне рішення ввести його в гурт українських письменників, висловлюючи при цьому надію, що українське громадянство прийме радо цю постанову та вповні з нею погодиться".

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 23/9 1931 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 71 czasopisma „Nowa Zorja" z daty Lwów dnia 18/9 1931 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 452/31 na posiedzeniu niejawnem w dniu 23 września 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18 września 1931 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma „Nowa Zorja" Nr. 71 z daty Lwów dnia 18 września 1931 r. zawierającego w artykule pt. „Z prywodu dokumentiw" od słów „ta wynni tut." do „opacyfikuwaw Ukrainu" znamiona zbrodni z §. 65a) uk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17/12 1862 Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej ustępu artykułu ma na celu szerzyć wzgardę i nienawiść przeciw jednolitemu związkowi Państwa i administracji przypisując jej winę w rzekomem ciężkiem położeniu mniejszości narodowych w Polsce, co odpowiada znamionom zbrodni z §. 65a) uk. Według §§. 487, 489, 493 pk. oraz §§. 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: W. Medyński wr. Protokulant: W. Mikuszewski wr. Za zgodność: starszy sekretarz (підпис нечиткий).

——o——

Ваші батьки обезпечали свої будинки в цілості лише в „Дністрі", а Ваш дозволяє закон зробити це в 3 части, тож хоч цю дозволену законом часть обезпечіть слідом своїх батьків

В Т-ВІ ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

578 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 76-?

СХИЗМА НА ЛЕМКІВЩИНІ

До чого вона доводить наш нарід. — Як уже навіть часть москвофільської преси виступає проти схизми.

Перебіг лемківської схизми, сего рака й паразита на нашім не лиш релиґійнім, але й національнім орґанізмі, можна дотепер поділити на три стадії. Перша з них се душевне розчарування православного Лемка, яке являється наслідком несповнених надій та ріжних обіцянок в звязи зі схизмою*). Друга стадія се большевизм і секти**) на православно-лемківськім орґанізмі, що є випливом не лише браку душевного заспокоєння схизмою, але й морального розкладу польського православія взагалі, як се діється на Волині. Третя, про яку ширше хочу говорити, се хаос, деморалізація і розбиття рел.-національного життя на Лемківщині, як продукт православно-большевицько-сектярської роботи.

Нинішне лемківське село, овіяне духом варшавської схизми, се лиш тінь села зперед 4-ох літ, се є з часів релиґійної єдности. Колишній лад і порядок в селі, опертий на авторітеті місцевого священика і начальника громади, гармонія між парохіянами й парохом не лиш у церковних, але й у громадських справах, належить в такому селі вже до історії. Колишня співпраця нашого священика з громадянами в просвітно-економічних основах, з якої була наглядна користь для народу, уступила місце роззухваленій самоволі кількох сільських пройдисвітів, які, взявши провід у селі в свої руки, викопали глибоку прірву між селом та його духовником. Про усунення сеї прірви не стараються православні духовники. Одні з них, відділившися китайським муром від своїх вірних у просвітно-економічних справах, тримаються засади „моя хата з краю". А другі самі активно перешкаджають громадянам зорґанізуватися економічно, як се мало місце в с. С., де місцевий православний духовник довший час розбивав всі старання громадян в напрямі основання кружка „Сільського Господаря" і доти не залишив своєї „роботи", доки не осягнув цілі. За се стараються вони мати вплив на Лемка в ширенню русофільського дурману. При кождій нагоді запоморочують декотрі з них темному Лемкови голову „единою неділимою" та плетуть теревені про те, що Лемки й Москалі се два рідні брати, діти „одної і тої самої" матушки Москви. Але на промахи своїх парохіян в релиґійних справах, проти яких вони з уряду повинні виступати, деякі вперто мовчать. Знаю тут на Лемківщині села, в яких „дослідники біблії" завзято ширять свою секту, але чи проти їх роботи піднесеться в часовні з уст їхнього духовника якесь рішуче слово? Оказійно, від форми, скажеться дуже делікатно кілька слів, але на якусь енерґічну і систематичну реакцію на се лихо брак сили й відваги. Правдоподібно грає тут не малу ролю боязнь перед самими сектантами, щоб не зразити їх собі тай в консеквенції не дістати димісії з села. Фраза „як нас батюшко не бу-

*) гл. Н. Зоря ч. 5. **) гл. Бескид ч. 11.

де слухати, то го вишмариме з села і спровадиме сой иншого", якої часто уживається днесь по многих православних селах, вже зреалізована в кількох селах. Наслідки найбільшої пасивности такого духовника в релігійних справах страшні. Большевизм, секти, вкінці затрата релігійного духа взагалі (навіть того православного духа, який в початках схизми спалахнув соломяним огнем) се буденне явище в деяких православних селах. Ось примір: З одного схизматицького села їде в неділю батюшка на Службу Божу на філію. Його парохіяни з другої філії, утворивши собі в місцевій коршмі Монте Карльо, сходяться всі (буквально в с і господарі) до полудня, підчас Служби Божої, до тої коршми, засідають за столи та грають в карти аж лускіт йде, попиваючи час від часу оковиту. Їх духовник напевно про се знає, але вперто мовчить, немов води в рот набрав. В иншому схизматицькому селі в місцевій школі не було за три роки ані одної години релігії! Діти подичіли там цілком. Росте покоління новітніх поган. При кінці минувшого шкільного року мав я случайно розмову з тими дітьми і переконався, що діти з другого степеня науки не знали перехреститися, не знали Отче Наш ні Богородице Діво, а на мій запит про Бога — ідіотично сміялися. Ось до чого допровадила на Лемківщині варшавська схизма! Видно, що у православних нема обовязку навчання дітий релігії в школі, бо інакше вище наведеного факту не можна собі пояснити.

Вже тепер стає ясним, що аранжери православія на Лемківщині та його духовні провідники мали при ширенню схизми не релігійну, але иншу ціль, именно сю, щоб по перше, нарушити і підкопати повагу кат. Церкви й Ап. Престола, а по друге, щоб ратувати пережите кацапство на Лемківщині.

Для лекшого осягнення першої цілі схизматицькі верховоди очернюють кат. Церкву, св. Вітця і нашу Єрархію при кождій нагоді, словом і письмом. Большевизм і секти між православними та застрашаючий моральний упадок деяких православних сел їх не обходить, але зате коле їх і пече католицизм, наша духовна власть і Ап. Престол, проти котрих змобілізували вони всі свої сили і проти котрих виступають в підлий і демаґоґічний спосіб. Їх не разять стоси сектярських книжок, поширених в деяких православних селах майже в кождій хаті, не разить їх ні „Сила" ні „Сельроб", які в православних селах страшно деморалізують молодіж і проти яких деякі православні духовники публично не реаґують зівсім, але зате разить їх — брошура о. Т. Галущинського „Про найвищий уряд у Христовій Церкві". На згадану брошуру лилося публично в часовнях в демаґоґічний спосіб море помий і то навіть з таких уст, які давніше отверто голосили, що найвищий уряд у Христовій Церкві тут на землі має св. Отець, уряд переданий Йому самим І. Христом. Та часи змінились! Провід в ширенню ненависти до кат. Церкви і нашої Єрархії та в очорнюванню й оплювуванню їх веде варшавське „Слово". В нім на адресу католицизму й Унії падуть слова, від яких аж гидь бере. У редакторів „Слова" У н і я се „обман", а ті, що з релігійно-ідейних мотивів і внутрішнього переконання віддаються взнеслій ідеї Унії, се „обманці", „симулянти", „чорти", „фарисеї", „злодії" і т. п.

Щоб осягнути свою другу ціль, т. є утвердити кацапство на Лемківщині, стараються схизматицькі верховоди впоїти в темного православного Лемка ідею „єдиної неділимої". Українців називають декотрі православні духовники зрадниками (!) „русскаго народа", „отщепенцами" (не знати лиш від кого вони „отщепилися", чи не від московського смока, який їх віками пожирав і давив у неволі?!) чи там „сепаратістами", а нашу мову прозивають малоросійським „нарічієм", чимсь нищим від „общепонятнаго русскаго язика"! Проповіди по т. зв. часовнях говорять деякі з них виключно по московськи, а Службу Божу співають з московською вимовою. Навіть сам Владика Симон уважав за відповідне промовляти недавно до своїх овечок на Лемківщині по московськи. Наслідки сеї роботи вже бачимо. Вистарчить послухати хочби вечірних співів молодіжи в декотрих православних селах. Там, де колись гриміла вечерами наша народня, милозвучна пісня, почуєш нині „Волгу", „дубінушку" і т. п. Є, що правда, кілька православних духовників на Лемківщині, які національні справи не трактують під кутом панрусицизму, але сі одиниці мусять у них сидіти тихо, як муха в мази, бо інакше дісталиб добру „заплату" від схизматицько-москвофільських верховодів.

Спричинений схизматицькими верховодами не лиш релігійний, але й національний роздор між Лемками доводить до взаімної братньої борні і ненависти. Хаос в поняттях „віра" й „національність" доходить на Лемківщині до таких дивних куріозів, що дуже часто православні Лемки кричать за Лемками гр.-католиками: „Ви Українці!", а греко-католики називають православних з погордою „Москалями". — Сей роздор, братню борню і взаїмну ненависть, що являються плодом варшавської схизми, замітила вже навіть москвофільська галицька преса. Вона ще до недавна симпатизувала, а навіть пропаґувала схизму на Лемківщині, хотячи в сей спосіб побудувати тут „нездобуту твердиню" кацапства, бо знане преціньвсім, що теперішнє православіє і кацапство се поняття сильно зрослі з собою. Та зі схизматицького дурману не станула тут твердиня кацапства, а повстали: хаос, деморалізація та розбиття одноцільного лемківського орґанізму на кілька ворожих собі партій. І та преса тепер мовчить, бо добре знає, що власне вона є одною з причин братньої борні на Лемківщині. Тій пресі відоме вже тепер се, що корінем цілого народнього нещастя на Лемківщині є варшавська схизма, яку та преса недавно пропаґувала, але виступити проти схизми якось їй не личить, а може відваги бракує. Лиш поворот до Унії міг би причинитися до поєднання роздвоєних братів та до санації рел.-народніх справ на Лемківщині, але сего повороту вище згадана преса (яка всеж таки має троха впливу на деяких Лемків) не голосить. (Д. буде).

о. Д. Ступак.

—o—

Анґлія і Польща

Вшехпольський „Курєр Льв." приносить з санаційної „Ґазети Поль." (ч. 259) такий уривок: „Коли Анґлія, королева земних богацтв, мусить дивитися на крах свого фунта, котрий був чимсь більше ніж грошем, бо воплоченням символу британського панування над світом, — Польща в такій критичній хвилі може глядіти в будучність без трівоги за свою валюту. Коли Польща в часі таких глибоких потрясень тішиться рівновагою і спокоєм, то вся суспільність зачинає розуміти, що ті здобутки має завдячувати політиці, котра кермує державою"... До того додає „Кур. Льв." цілий ряд злобних уваг про те, як то „помаєва Польща згори дивиться на бідну Анґлію" і доказує цифрами, що дефіцит Анґлії в порівнанні з її богацтвами та числом населення все таки свідчить про менше тяжку ситуацію ніж положення в Польщі....

Так, українські соціялісти, ви свою ролю предтеч большевизму — одні свідомо, другі несвідомо — вже виконали. І тому час соціялізму на Україні вже прийшов. Соціялізм український здійснений вже в большовизмі. Нове життя України, яке йде проти большовизму, піде тим самим і проти соціялізму, — проти Вас (В. Липинський).

„Просвіта" перед катастрофою

Вона має поверх 600.000 зл. довгів і не може вже платити навіть відсотків.

Дня 1. жовтня скликано у Львові, в домі „Просвіти", засідання редакторів укр. національної преси в справі ратування „Просвіти". Засідання отворив ред. Мудрий, член Гол. Виділу „Просвіти". Він представив фінансовий стан „Просвіти". Вона має поверх 600.000 зл. довгів і не може вже платити навіть відсотків, котрі виносять коло 66.000 зл. Тому думає розписувати безпроцентову позичку і треба її підперти в публичній опінії. З відповідий на запити довідалися присутні, що майно „Просвіти" в полях варт. коло 70.000 дол., а камяниця в ринку варт. 1,200.000 зл., одначе знайти купців на якісь недвижимости тепер дуже тяжко. Платних урядників має „Просвіта" 14, вони побирають місячно 4.475 зл. платні, від 100 зл. до 460 зл. Розпочалася дискусія, в котрій промовляли пп.: Храпливий, Маґаляс, Кобєрський, Мудрий, Стахів, Холевчук і д-р Назарук. Останній сказав: Підчеркую, що католицькій пресі трудно аґітувати за допомогою а то тому, бо є такі читальні „Просвіти", що стають прибіжищем для сектярів. З другої знов сторони болюче булоб дивитися на упадок нашої старої освітної інституції, від котрої починалися й усі инші. Нема що рахувати на те, щоб наша зубожіла суспільність зложила велику суму в часах такої кризи, коли фінансово захитані навіть такі маґнати як Ротшільд і коли навіть у державних народів замикають такі культурні установи як театри і т. п. Треба отже шукати инших шляхів ратунку, бо збірка вистарчить що найвисше на відсунення катастрофи. Ті шляхи ратунку можуть і мусять піти в двох напрямах: з одної сторони треба змінити господарку в „Просвіті" та зменшити її видатки до мінімум, з другої сторони звернутися до тих наших інституцій тут і за морем, котрі не мають дефіциту. Вратувати „Просвіту" від повної ліквідації майна можна тільки тоді, коли преса всею силою затрівожить суспільність і під її впливом публична опінія натисне на управи наших фінансових інституцій. А преса може се з чистою совістю зробити тільки тоді, коли в „Просвіті" наступлять виразні й основні зміни так, щоб суспільности можна було сказати: Досі було так, а відтепер є інакше. В господарських справах треба передовсім перевести редукцію платних урядників до половини, що дасть коло 25.000 зл. річно. Сего нема що соромитися, бо тепер переводять редукції навіть держави, забравши урядникам десятки літ їх праці. І лучше буде навіть для тих зредукованих, коли вони одержать час пошукати собі чогось, ніж коли одного гарного дня опиняться на вулиці без усякого виповідження, бо пропаде все, навіть камяниця в ринку. Далі — треба негайно застановити видавання журналу, бо до нього докладає Т-во 70.000 зл. річно, а він нікому в такім стані непридатний: ні для села, ні для міста. Ми за менші гроші видаємо два орґани, „Н. Зорю" і „Правду", по 12 ст. друку на тиждень. Се, що журнал „Просвіти" нікому непридатний, вже устійнено на загальних зборах „Просвіти", де в його обороні не дався чути ні один голос. За половину грошей, які він коштує, можнаб видати кілька книжочок річно для народу і булоб відновлене те, на чім „Просвіта" виросла і вкорінилася між народом. Був час, коли вона мала двох платних урядників і стояла не так як тепер. Субвенції вона діставала тільки якийсь час і не субвенціями вона доробилася.. Словом, коли будуть зміни, преса зможе з успіхом поагітувати за нею. Без того не поможе й агітація. Становище катол. преси буде вирішене на окремій нараді і буде залежне від становища, яке займе Виділ до наболілих справ, зокрема до катол. Церкви.

З НАШИХ ЗАНЕДБАНЬ НА ЦЕРКОВНОМУ ПОЛІ

Наших церков у Львові рішуче за мало. — Дещо про порядки у львівських церквах.

„Діло" принесло з кругів читачів отсю статейку:

На днях вичитали ми в „Ділі" про те, що після викінчення великого костела Капуцинів ураз із просторим двоповерховим монастирем при вїзді до Львова від сторони Замарстинова львівські Поляки приступили негайно до будови двох нових великих костелів: монументального костела враз із монастирем Салезіянів при вїзді до Львова від сторони Личакова (між Личаківським двірцем і Личаківським парком) та великого костела на Сигнівці. Під будову личаківського костела міська рада у Львові дарувала площу, а крім того зобовязалася виплачувати на ту ціль протягом найблищих пяти літ по 50.000 зол. річно. Зновже лат. архиепископ Твардовський зложив на ту будову відразу суму чверть міліона золотих і таким чином вже в цю неділю (4. ц. м.) відбудеться посвячення фундаментів цього костела. На будову костела на Сигнівці, як подала вчора польська преса, львівська міська рада ухвалила виплатити титулом першої підмоги 25.000 зол. і таким робом Сигнівка приступає теж до будови нового костела (бо, мовляв, дотеперішній за малий). А не забуваймо, що щойно недавно, бо в часі війни, викінчено будову монументального костела св. Єлисавети — зновже при вїзді до міста від головного двірця. Коли над тим усім подумати, то мимоволі родиться запит: А скільки церков у Львові вибудували ми — не в останніх роках, а в останніх десятиліттях? Відповідь: поза церквою Преображенською, здвигненою зрештою на старих мурах кількадесять літ тому — український Львів не збогатився ні на одну нову церкву, коли не рахувати маленької церковці далеко на передмісті Левандівка і ще меншої, деревляної на Богданівці. Правда, минулого року перенесено прегарну деревляну церковцю з бойківського села Кривки і змонтовано її на полях Знесіння-Кривчиць, алеж вона положена далеко від людських осель і має більше музеальний характер, як практичні завдання. А знов невеличкої мурованої церкви, що її мешканці Клепарова будують у себе мало не від закінчення війни, не можуть вони власними слабими засобами викінчити і так мучаться дальше в маленькій деревляній капличці, тимбільше, що число нашого населення на Клепарові дуже поважне і постійно зростає.

Так як тепер справи стоять, то у Львові требаби найменше 5—6 нових церков, а саме: на розлогому передмісті Замарстинова, на не менше розлогому передмісті Янівському, на широчезній смузі міста між вулицею Льва Сапіги з одного і Вулькою з другого боку, на передмісті Стрийському, яке тепер розтягається аж до двірця на Персенківці, в околиці вулиць Зеленої—Кохановського та на Пасіках—Ялівці за Личаківським парком. У всіх поданих вище місцях наше населення не має де заспокоїти своїх релігійних потреб і хоч-не-хоч мусить це робити в костелах, які має під боком. Це повинні взяти під ласкаву розвагу наші церковні і громадянські круги та приступити по змозі якнайскорше до будови церков у тих частях міста, де вони найбільш необхідні. Друга справа, яку хочемо нині порушити, це порядки чи радше непорядки по деяких наших церквах у Львові. Можемо неодно сказати про бруд і нечистоту в деяких львівських церквах, навіть таких, до яких заглядають приїзші чужинці, щоб їх оглянути — та покищо здержуємося з прилюдним вичислюванням тих церков в надії, що їх парохи вглянуть в ту справу і приверн уть усе до порядку, який повинен бути в церкві хіба все зразковий! При цій нагоді згадаємо про ще одну аномалію, а саме про те, що в наших церквах у Львові важко висповідатися, бо і сповідників тих обмаль і сидять вони в церкві дуже коротко. Тому греко-кат. вірні примушені нерідко йти до сповіди до костела, де все лекше найти сповідника, як у нашій церкві. І в цю справу повинні вглянути наші церковні круги та розвязати її згідно з бажанням і потребами своїх вірних.

С.

—o—

Соймова сесія

Наради звичайної сесії польського сойму почалися в присутности майже всіх міністрів, при значнім комплеті послів та при заповнених галеріях для публики. По залагодженню вступних формальностий і по зложенню приречення кількома послами, м. і. д-ром Дм. Левицьким і др. Л. Макарушкою (УНДО) та по вшануванню памяти померших послів: бл. п. М. Галущинського, Домбского і Голуфка, прем. Пристор виголосив обширне експозе. В нім занимався головно загальною світовою кризою, доказуючи, що економічна криза в Польщі є частиною світової кризи. Ілюструючи світову кризу цифрами, твердив, що в порівнанню з 1928 р. продукція в Злуч. Державах обнизилася до 1931 р. о 30 пунктів, в Анґлії о 23, в Німеччині о 25, в Польщі о 29. В тім часі курс акцій понизився в Анґлії о 47 пунктів, в Польщі о 60, в Злуч. Державах о 75. Цей спадок акцій свідчить про такеж обниження доходовости підприємств. Таксамо товарові обороти в заграничній торговлі в порівнанню з 1928 р. впали в Америці о 64 пунктів, в Анґлії о 57, в Німеччині о 48, в Польщі о 44. В рільництві криза представляється в цифрах так: ціни жита в останніх двох літах впали о 40 проц., пшениці о 50 проц. Це потягає за собою непоплатність рільництва. До того треба ще додати фінансову кризу і крахи навіть найсильніших валют. — По експозе забирали голос. опозиційні посли: пос. Руґ (Строн. Людове), Рибарський (НД), Жулавський (ППС, Темпка (ХД) і пос. Розмарін (жид). Всі остро промовляли проти теперішної системи в Польщі. На другий день промовляли пос. д-р Баран і Єреміч (білорус). Пос. Баран значну частину своєї промови посвятив пацифікації Схід. Галичини, при чому мав сказати, згідно зі соймовим стенограмом ось що: „Про минулорічну пацифікацію говорив цілий культурний світ. Цею справою зацікавилася Анґлія, та сама держава, котра зробила маєвий переворот, бо це не тайна, що маєвий переворот відбувся за згодою і під протекторатом Вел. Британії". Ся заява пос. Барана викликала велике вражіння в соймі і мабуть буде предметом політичної дискусії. Пос. Баран закінчив промову висказом, що й теперішній уряд української справи не вирішить. Замітний був ще інцідент в соймових кульоарах з пос. М. Рудницькою. Один посол з ББ, кинувши цілий ряд обидливих слів під адресою пос. Рудницької, кричав до неї: „Проч з польського сойму!" Се стоїть у звязку з її виступами в Женеві.

—o—

Кріваві заворушення в Еспанії

В цілім ряді місцевостий Еспанії дійшло до поважних розрухів автономістів. Розрухи хвилево здавлено дуже кріваво. Поліція стріляла сальвами в демонстрантів. Богато убитих і ранених. Мимо здавлення розрухів ситуація далі дуже напружена. Леда день можна сподіватись нових кривавих заворушень.

Замість робити необхідне і можливе: організувати разом з нами тих, що вже хочуть Держави Української, ви, націоналістичні шантеклери, думаєте своїм кукуріканням „сотворити" національстичне хотіння України (В. Липинський).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Святочна інавгурація акад. року в Гр. кат. Богословській Академії у Львові відбулася в неділю 4. с. м. По Архиерейським Богослуженню в церкві св. Духа мужеський хор відспівав в авлі псалом. Відтак о. Ректор Сліпий зложив звіт за перше триліття. Він буде печатаний в цілости, отже подаємо з нього тільки деякі цифри: В 1-ім році було 167 слухачів звичайних (і 5 надзвичайних), в 2-ім 165 (4), в 3-ім 201 (7). За весь час видано 317 індексів. Видатки виносили в 1-ім році 37.000 зол., в 2-ім 51.000, в 3-ім році 66.000 зол. (ремунерації професорів, видавництва, музей). Академія не забезпечена ні фінансово, ні юридично. У своїй промові представляв Впр. о. Ректор значіння Академії, та жалувався, що вона знайшла більше зрозуміння в чужих, ніж у своїх. Впреосв. Митрополит не явився ізза хороби. Відтак проф. д-р Мик. Чубатий виголосив реферат п. з.: „Українська Церква в половині XI. віку на роздоріжжі". В тім цікавім рефераті прелєґент на підставі історичних жерел зобразив становище київської митрополії й усеї руської Церкви до трагічної схизми, яку викликав царгородський патріярх Керулярій 1054 р. Хоч на цю тему нема ще основних студій, то все таки вже на підставі дотеперішних дослідів можна ствердити, що Київська Русь не пішла сліпо за Візантією по довершенню схизми. Хоч Русь приняла християнство з Візантії, то мимо того її звязки з Заходом і Римом були дуже живі. На Русі вже тоді велася боротьба двох цивілізацій: візантійської і західної римської. В тім суперництві перемагала раз одна, раз друга сторона, обі мали своїх приклонників і противників. Доказом тісних звязків з Римом може послужити м. і. побут в Київі і незнана блище місія кард. Гумберта. Схизма на Руси не відразу вкорінилася. Католицька, західна струя мала своїх прихильників також між духовними і між князями. Навіть в Печерській Лаврі були „смятенія" на тім тлі, монахи поділилися на дві партії: візантійську і римську. Пр. св. Антоній Печерський був „східняком", св. Теодозій був приклонником Риму. За князя Ізяслава перемогла католицька струя, відтак запанувала за кн. Всеволода візантійська „партія". З ігуменів Печерської Лаври приклонником Риму був ігумен Стефан, приклоником візантійської струї ігумен Нікон. Коли побідила віз. струя, ігумен Стефан виїхав на захід, до кн. Ярополка, котрий був приклонником Риму. Одначе на Руси не здавали собі тоді справи з далекосяглости цего спору, не уважали його догматичним, а радше боротьбою двох культур і боротьбою за юрисдикцію між патріярхом й папою. Русь мала в тій справі свій погляд, одначе ще не рішалася куди піти, стояла на роздоріжжі. Щойно перші роки XII. ст. принесли вирішення.

Відмова католицького похорону. КАП доносить: Недавно помер на удар серця гітлерівець, посол до парляменту Гемайндер. Тому що він був католиком а катол. Епископат в Німеччині заборонив католикам належати до партії гітлерівців, померщому відмовлено катол. похорону. Се викликало в гітлерівській пресі фурію атаків і лайок на катол. Церкву. До нападаючих, котрі виступають під проводом князя Августа Вільгельма Гогенцолерна прилучилися також органи нім. народної партії, пр. „Шлезіше Цайтунґ".

Коли ви хочете Української Держави, то памятайте, що штука будови і збереження держав лежить вся в умінню керувати істнуючими вже інстинктами і хотіннями (В. Липинський).

Присилайте передплату!

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 8—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркованi.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НЕЗЛА ІНАВҐУРАЦІЯ СОЙМУ. В першім дні соймових нарад дійшло підчас дискусії над експозе прем. Пристора до словної перепалки між санаційними послами й опозицією. Пішли в рух непарляментарні слова. Іменно коли пос. Жулавський (ППС) сказав: „Польща, де за гроші хлопа упривілеєні будуть на автах розбиватися вулицями міста, не може істнувати і такої Польщі не хочемо", — вивязалася між промовцем і пос. Мєдзіньским (ББ) остра суперечка. Вона перемінилася у сварку між ґрупою послів з ППС і ББ. Пос. Мєдзіньский (ББ) звернувся до пос. Слєдзіньского (ППС) з окликом: „Поцалуй мнє пан в..." На цю пропозицію відповів пос. Слєдзіньский: „Пан єст... а нє міністер". Пос. Мєдзіньский підбіг до Слєдзіньского, вимахуючи кулаками. Одначе посли з ББ і ППС розділили обох послів і не дозволили себе дальше в тім тоні „переконувати".

ДЕРЖАВНІ ЗЕЛІЗНИЦІ В ПОЛЬЩІ дістали 20. міл. франків позички від французько-польського зелізничого товариства. Позичка взята на 4 і пів проц.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ відбулися 27. вересня б. р. вибори до громадських рад. Вислід їх на загал не виказав більших змін в укладі політ. сил. Є одначе деякі характеристичні пересунення, особливо у Празі. Комуністи стратили там коло 12.000 голосів і 4 мандати, натомість чеські фашисти, Народний Союз і прихильники ґен. Гайди зібрали 48.425 голосів й 11 мандатів. На Словаччині партія о. Глінки задержала свої позиції, у Німців зріст впливів соціялістів, коштом націоналістів. Про Закарп. Україну не маємо ще даних.

СОЦІЯЛДЕМОКРАТІЯ в Німеччині розкололася. На Шлеську повстала з неї друга соц. дем. робітнича партія під проводом Зайдевіца, Розенфельда і д-ра Екштайна. Нова партія хоче видавати свій щоденник в Берліні.

АВСТРІЙСЬКА ЖІНОЧА ПАРТІЯ зажадала від правительства Австрії законної заборони нищення засобів поживи.

НЕРВОВІСТЬ НА ТЛІ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН захопила також Швайцарію. Ощадники масово зачали вибирати з банків свої складки.

КРАХ АНҐЛІЙСЬКОЇ ВАЛЮТИ оживив промисл і торговлю в Анґлії, бо англійські товари, котрі тепер можна купити дешевше, влекшили Анґлійцям конкуренцію на чужих ринках. Перший раз від богатьох літ наспіли більші замовлення з Китаю. Через те безробіття тут і там меншає, хоч у деяких містах відбуваються заворушення безробітних.

АНҐЛ. ПАРТІЯ ПРАЦІ виключила з партії Мек Доналда, Сновдена, Томаса і всіх тих послів, котрі підпирають уряд Мек Доналда.

В ЛАТВІЇ замкнуло мін-во освіти всі польські школи. Поліція заборонила видавати „Дзвон", одинокий польський орґан, який там виходив. Польських учителів виселено з Латвії.

БОЛЬШЕВИКИ хотіли живцем дістати в свої руки тибетанського Даляй-Ляму, котрий уже кілька разів підносив свій протест проти безправств, які діються в СССР. Замах ударемнено.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРЕСА остро нападає на Японію, закидаючи їй, що вона спроваджує все нові війська до Манджурії. Рівночасно ТАСС перечить, немовби больш. армія перейшла китайську границю.

НОВИНКИ

Від 1. січня 1932 буде підвисшений в Польщі податок від недвижимостий з 7 на 10 проц.

Мін. освіти Єнджеєвич видав обіжник звернений проти „Звйонзку Поль. Młodzєжи Акад.", який находиться в руках ендеків. Обіжник стверджує, що ця організація нелеґальна і забороняє ректоратам улекшувати ріжні збірки та підмоги в користь цего „Звйонзку"

Ендецьких діячів Т. Гернічка увязнено в Варшаві, а в Бельску ред. Зайончка. В обох випадках переведено також ревізію.

У Львові відбулося торжественне посвячення і відкриття новозаложеного відділу Почтової Каси Ощадности (П.К.О). В промові з того приводу начальник централі ПКО д-р Ґрубер подав, що оборот ПКО у 1930 р. виносив 24 міліярди. Сума вкладок виносить 480 міл. і коло 700.000 вкладкових книжочок.

Почтова тарифа буде підвисшена. До кождого листа і кореспонденційної картки треба буде доплачувати 10 сот., призначених на безробітних. Це відноситься лиш до внутрішнього краєвого почтового обороту.

З Борислава доносять, що там розікрали вертничий апарат нафтового шибу „Йоанна III." й по части продали, по части ужили на опал.

Увязнено Антона Порадюка з Замарстинова (вул. Вузька, 6) під закидом влому до каси „Просвіти" в ринку ч. 10.

Зникли два хлопчики на Замарстинові, 5-літний Едвард і його ровесник Юзьо. В тім самім дні табор циганів опускав Замарстинів і здається він забрав дітий з собою.

Найбільше жидівських часописів виходить в Польщі, бо аж 171, т. зн. три рази більше ніж в Палестині і майже три рази більше ніж в Америці. Розуміється, зате їх орґани в Америці великі.

З голоду занедужала і впала на хіднику у Варшаві 75-літна безробітна і бездомна Вероніка Зогданова. Нещасну старуху перевезли до комісаріяту.

18.000 кґ. золота, вартости 300 міл. франків привезено на літаках з Голяндії до Франції. З того 100 міл. фр. призначених для Французького Банку.

Нова филя большевицького демпінґу загрожує польському ринкови. В найблищім часі мають появитися совітські жилетки по 10 сот. за штуку, машини до шиття, хемічні вироби, смаровила, аптикарські артикули і т. п. по дуже дешевих цінах.

300 вязнів розпочало голодівку в большевицькій тюрмі в Полоцьку. Власти зарядили острі репресії. 200 вязнів перевезли до інших тюрем, 100 голодуючих розміщено по одному в окремих келіях.

Радіо й література. Давніше думали що розповсюдження радія зменшить читання книжок. Показалося одначе, що декуди завдяки радію зросло зацікавлення до деяких ділянок літератури. По. в Злуч. Державах число книжок в бібліотеках і читальнях зросло в останніх 6 літах до 35.500.000 примірників.

Фма ВІТТЕЛЬС ПОВІДОМЛЯЄ. Футряні верхи містові і спортові з найлучшого бельського матеріялу за ціну зл. 175.—, одяги студентські ґранатові і попелясті за ціну зл. 75.—, плащі студентські вовняні за ціну зл. 100.—, достарчає фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7. 986 31—100

Сіонізм і релігія. Конфлікт між жидами-ортодоксами й молодими сіоністами прибирає чим раз нагальніший характер. Як відомо більшість нових жидівських імігрантів, які прибувають до Палестини, складається з невіруючих людий. Сіоністична молодь грає в футбал у святочні дні. Тому що закон забороняє того рода спорт у шабас, між обома жидівськими таборами вивязується заїла боротьба. Ортодокси намагаються силою перервати гру. Тоді зявляється поліція й переводить арештування.

Знаний еспанський учений Унамуно займався проблємою походження мови Басків. На його думку баскійська мова це зліпок найріжнородніших мов. В ній є навіть сліди японської та маляйської мови і то тої маляйської, котра завмерла в Америці.

—o—

Біржа

Гроші: Ам. доляр 8.92 зол.

Збіжжа: (Ціни в зол. за 100 кґ. **льоко** стація навантаження парітас 200 км.). Пшениця дв. 19.25—19.75, пшениця сел. 18.25—18.75, жито дв. 18.75—19.00, жито сел. 18.25—18.50, ячмінь дв. 16.50—17.00, ячмінь на мливо 15.00—15.50, овес гал. 19.50—20.00, кукур. ром. 20.00—20.50, бобик 17.00—17.50, гречка 16.75—17.25, лубін 24.25—25.25, житн. ґрис 10.25—10.50, пшен. ґрис 9.50—9.75, гречана каша 33.00 до 34.00, сіно прас. 9.00—10.00, солома прас. 5.50—6.50. Ціни вдержуються на висоті останніх нотувань. На овес великий попит. Взагалі на біржі сильний рух.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 8—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 19-30

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 55—100

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ
КАТРІ ВЕНЬҐЕР
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ ч. 3.
партер на ліво, виконує на догідних услівях і по низьких цінах зі заграничної і краєвої волічки. Замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки. Робота 1039 солідна, волічка першої якости. 3—5

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 11 жовтня 1931. Ч. 77 (477)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

В Азії назрівають важні події

Китай виповідає війну Японії?

„Дейли Телеграф" доносить з Нанкіну: Ходять слухи, що президент нанкінського правительства марш. Чан-Кай-Шек рішився розпочати воєнні кроки проти Японії. Б. преміер др. Єн і Веллінгтон Ку удалися до Пекіна, щоб порозумітися, яке становище займе марш. Чан-Су-Лян на випадок війни між Китаєм і Японією. Мимо автономії Манджурії його становище важне.

Японські контрміноносці їдуть до Шангаю.

З Токія доносять: Чотири японські контрміноносці одержали наказ, виплисти до Шангаю, бо там кріпшає протияпонський рух. Ходять слухи про мобілізацію японської фльоти, котра має вирушити на всди Китаю.

На арену виходить б. цісар Китаю.

Мукденський кореспондент „Дейли Геральду" доносить: Бувший цісар Китаю Пу-Йі, котрий проживав досі в японській концесії в Тянзін'і, виїхав до Манджурії. Його мають поставити на чолі правительства усамостійненої Манджурії. Японія провадить там тагу політику: з одної сторони заявляє, що не має нічого спільного з рухом манджурських самостійників, а з другої сторони видає новій „самостійницькій" владі міста, які займають японські війська. Робить це під претекстом, що та нова влада може забезпечити мир і спокій в краю. Річ ясна, що нова влада японофільська. (Пу-Йі був останним цісарем Китаю манджурської династії, котра правила Китаєм близько три століття. Він зрікся престола в 1912 р. Від того часу кипить революція в Китаю).

Союз Народів скликає надзвичайну сесію.

З Женеви доносять: Супроти загостреного положення на Далекому Сході конечно треба скоро скликати надзвичайну сесію Союза Народів, котра піднялаби спробу замирення. (Чи вдасться тяжке замирення, річ сумнівна).

Японія загосподаровується в Манджурії

Японський міністр маринарки наказав ескадрі в Куре і Гасобо приготовитися до мобілізації. Большевицькі часописи пишуть, що японські війська в Манджурії дістали зимові одяги і зимові припаси. Японські саперські відділи будують нову зелізничу лінію з Кіріну через Дун-Гуа до Ян-Тсі. Нова лінія має для Японії першорядне значіння стратегічне й економічне. В провінції Шан-Сі повстав новий уряд з ген. Єн-Сі-Шан'ем на чолі. Цей генерал був досі під японською опікою в Дайрені, опісля відлетів літаком до Шан-Сі, де обняв верховну владу. Больш. „Правда" заключає з того, що Японія хоче поширити свої впливи поза Манджурію і внутрішну Монголію на багату провінцію Шан-Сі. В справі японсько-китайського конфлікту Китай і Японія присилають Союзови Народів суперечні вістки. Це викликує в Союзі занепокоєння. (ПАТ).

Парлямент Великої Британії розвязаний

З Лондону доносять: Король Юрій підписав декрет, котрим розвязано парлямент. В заяві про розвязання парляменту король зазначує, що взаємини Англії з иншими державами будуть дальше приязні та висказав надію, що конференція Округлого Стола принесе успіхи. В останніх тижнях англійський нарід станув перед екон. кризою, яка далі викликає занепокоєння й вимагає жертв усего народу. Маю надію, що й тепер, як усе було в історії Англії, кождий горожанин зробить для загального добра, що буде в його силі.

Вуличні бої в Бельгії

ТК доносить: Після заїлих боїв в місцевости Гассельот відбулися тяжкі вуличні бої між Флямандцями й Вальонами також в місті Лімбург. Інтервенювали відділи пішої й кінної жандармерії та панцирні авта. В богатьох випадках дійшло до ужиття білої зброї. Жандармерія йшла приступом з багнетами проти флямандських демонстрантів. Особливо горячі бої відбулися коло Флямандського Дому, котрий здобувала поліція. Товпа кричала: „Проч з Бельгією! Хай живе Флямандія!" Бельгійські прапори зривано і нищено. Є коло 100 ранених. Бої ті були вислідом „Свята Згоди", яке зааранжовано для наближення обох народів. (Флямандці це германське племя, 3.800.000 душ, становить 51% населення Бельгії, в котрій панує французька мова і культура. Мова Вальонів це один з діялектів французької мови. Боротьба Флямандців відбувається вже від давна й має успіхи).

—o—

Аж ця видумка „спасе" людство

Кореспондент лондонського „Сендей Таймс'у" доносить з Москви: Комісаріят хліборобства в Москві виробив плян „створити" небувале совітське звіря, котре мусить бути таке плідне як коза, мусить мати таку шерсть як вівця і мусить давати тілько молока, що корова. При тім той звір мусить ще мати таку видержливість, щоб міг жити в кождім кліматі! Такий „синтетичний скот" мають „створити" совітські учені при помочі цілого ряду схрещень кіз, овець і коров. Бідні ті совітські вчені! Що з ними буде, коли з тих схрещень вийде безплідне чудовище з усіми злими прикметами згаданих сотворінь або коли взагалі не вдасться та чудасія, — легко догадатися: будуть засуджені на Соловки за саботаж наказів совітської влади...

ПЕРШЕ Й ОДИНОКЕ У ЛЬВОВІ
фотографічне ателіє
„Venus"
вул. Академічна 24, тел. 38-08,
виконує наймодніші фотографії і портрети на **футуристичних тлах і світляних ефектах.**
1010 8—25

Більше видатків як дотепер Ви не будете мати, якщо обезпечите
578 „В „ДНІСТРІ" 77-?
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.
дозволену законом 1/3 часть вартости будинків, а лише 2/3 части зілишите в обезпеченню ПЗУВ.

НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Нові можливости для Українців на тлі японсько-американського противенства.

На Далекім Сході діються дивні річи. Їх значіння дасться вповні вияснити щойно пізніше, може вже з весною. Покищо треба ствердити отсі факти: Японія несподівано виступила в похід і — несподівано здержала свої воєнні кроки, як каже злобний дотеп, з милосердя над Союзом Народів у Женеві", котрий не знає, що з тим всім робити. До здержання дальших воєнних кроків спонукала Японію не так інтервенція заклопотаного Союза Народів, як більше недалека зима, в часі котрої ведення війни в тих сторонах значно трудніше ніж весною або літом. Китаєви предкладала Японія кондомінію (співвладу) в Манджурії. Колиж Китай відмовився від переговорів на тій підставі, Японці порадили собі в иншій спосіб: викликали в Манджурії й сусідній Монголії сепаратистичний рух. Сей поступок Японців має під собою незлу підставу. І так Манджури це дійсно окремий від Китайців нарід. Манджури свого часу підбили Китай і дали йому свою династію. Китайці уважали їх наїздниками. За останних 25 літ китайські кольоністи змайоризували манджурське населення в нечувано скорім темпі: Манджурія мала коло 3 міл. свого населення, а тепер вона залита сколо 25 міліонами китайських кольоністів. Се, розуміється, викликало між Манджурами нову ненависть до Китайців. До того всего Манджури під оглядом консервативно-монархістичних поглядів блищі Японцям ніж зрадикалізовані Китайці. Манджурія разом з російськими посілостями над Амуром і Океаном становить одну географічну цілість. Отже в разі якби Манджурія стала „самостійна" під протекторатом Японії, то згодом Японія загорнулаб від СССР весь Далеко-Східний Край разом з Владивостоком і Камчаткою. Тому большевики противні „усамостійненню" Манджурії під протекторатом Японії.

Манджурія, як головна, бо найбогатша, країна Далекого Сходу на азійськім континенті, це найбільш небезпечне місце, з котрого легко може початися нова велика заверуха. Річ в тім, що там зустрічаються безпосередні, територіяльні інтереси трьох великих сил: Японії, СССР і Китаю. Крім того зустрічаються там посередно інтереси чотирьох инших великих сил: Америки, Англії, Франції й Німеччини в формі інтересів торговельних. Кожда з тих сім сил заздрісним оком дивиться на зріст впливів иншіх. На разі обезброєна Німеччина не входить сама в рахубу, одначе й вона може заважити на випадок комплікації в звязку з иншою силою. Поруч двох азійських сил (Японії й Китаю) та одної евразійської (СССР) найбільше заангажована там Америка, котра має в Манджурії та в цілім Китаю значні торгов. інтереси. До того Америка має найбільше фінансової й мілітарної сили до суперництва з Японією. Безпосередно робити там територіяльні здобутки Америці не на руку навіть якби лучи-

лася нагода, просто тому, що це за далеко й евентуально здобута там територія все булаб дуже загрожена. А раз занята вимагалаб постійного й коштовного береження її, бо інакше бувби нарушений престіж Америки. Отже для Америки найвигідніше забезпечити собі там вплив інакшим способом. Яким? Подібно, як робить Японія, бо іншого трівкого способу на те нема. То значить: видвигненням буфорної держави чи автономної области, яка булаби створена Америкою, перенята її капіталами й тим самим привязана до неї. І на тім полі вирінають нові можливости для українського народу, котрий на значних просторах Зеленого Клина становить тепер релятивну більшість.

Зелений Клин це найновіший здобуток української кольонізації. Він має около 40-літну історію. Перші українські поселенці в значнішім числі дісталися туди з України щойно в 90-их роках минулого століття. Приїхали вони туди переважно кораблями через Чорне Море, Босфор і Суез довкруги Азії, бо великої зелізниці через Сибір ще тоді не було. Сильніші филі української кольонізації посунули на Далекий Схід після скінчення будови сибірської зелізниці, т. зн. приблизно між роками 1906—1914. Зразу осідали там українські фармері-хлібороби на родючій рівнині коло озера Ханки, потому сунули здовж великої ріки Амуру. Весь Далеко-Східний Край, що належить до Росії, має около міліона кв. км. простору. З того 250.000 кв. км. надається під управу рілі, решта це гори, неужитки і т. п. На тім просторі за останних 40 літ осіло коло міліон українських кольоністів, котрі на значних просторах становлять релятивну більшість. На випадок воєнної заверухи Злучені Держави Північної Америки моглиби зорганізувати серед тамошних Українців дуже вигідну для себе силу. Це можна легко виконати при двох умовинах: зорганізуванням в Америці українського легіону приблизно в силі 10.000 людий та оповіщенням автономії для українського Зеленого Клина під протекторатом Америки. Український Легіон в такій силі, висаджений американськими кораблями на Далекім Сході, вповні вистарчивби до зорганізування тамошного населення. Члени того легіону, що жили або й виростали в атмосфері американської „ліберти" (свободи), се люди очевидно привязані серцем до Америки й булиб найлучшою запорукою трівких звязків з нею. Такий Український Легіон виставити в Америці дуже легко при помочи вже довго там істнуючої Української Січової Орґанізації. На випадок якби Англія співділала з Америкою, легіон зложений з Українців американського походженням мігби ще бути скріплений таким самим легіоном канадійських Українців.

Річ ясна, що все це евентуальна музика будуччини. Одначе та музика може заграти скорше ніж сподіваємося. Навіть як заверуха на Далекім Сході відтягнеться, то вона колись таки вибухне. І може її зірвати навіть розмірно незначна подія. Чим довше остаточна розправа буде відтягана, тим з більшою силою вона вибухне. В часах, коли національна свідомість захоплює навіть найтемніші племена, Японія робить зручні посуви в Манджурії, видвигаючи там на арену старий царський рід манджурський. Японія зовсім слушно викалькулювала, що вже минув час ненависти, викликаний подіями й агітацією проти монархічної форми влади: те, що в Китаю народ бачив і пережив після упадку монархії, стократ страшніше, ніж була його доля під владою старих монархів. Зрештою й французька республика не цурається в політичних цілях підпирати старі й видвигати нові династії (в Африці й Азії). Отже зовсім невиключена річ, що й Америка, котрої дипльоматія зложила вже докази своєї зручности, піде подібним шляхом. До того має добру нагоду, бо на території Америки істнує від довшого часу організація українських гетьманських „Січий" з головним осідком в Шікагу. Можна сподіватися, що значна українська еміґрація, яка істнує за морем, покажеться політично вже на стільки дозріла, що в відповідну хвилю не розпічне сварок між собою, але в імя загально-національного інтересу скріпить тамошну Січову Організацію, котра вже своїм іменем може зелектризувати виходців на Далекому Сході. Словом, перед Українцями стають нові можливости, видвигнутися як чинник світової політики на дуже виднім терені. Найлучший доказ, що українське населення на Дал. Сході не є **quantité neglegeable** це факт, що в рр. 1918—21 Японці пробували там позискати собі його, даючи фінансову допомогу деяким українським кооперативам. Про ті справи сподіємося написати докладніше.

—o—

На маргінесі статті: „Там де нема безробіття"

(„Н. Зоря", Ч. 71 з 20/9 1931).

Шановний автор повисшої статті вдарив в найбільше болючу і пекучу рану на нашім церковнім орґанізмі і тим самим народнім. Розріст монашества і його духова сила це найпевніший критерій сили і правдивої культури дотичного народу.

Однак щоби в якімсь народі були численні і великі покликання до монашого стану, мусить бути перше створена відповідна духова атмосфера, мусить бути зрозуміння й оцінення сего стану. А до сего покликані головно світські священики, якіб самі віддалися безподільно на службу Господеви, якіб своєю самопосвятою і заразом своїм словом освідомлювали нарід про евангельські ради та вказували на високу і святу ідею монашого стану. Тому якраз на часі в Станиславові і в Перемишлі ставиться кандидатам священичого стану безженство як условину.

Та не тільки до розросту монашого стану конечне безженне духовенство, але також нинішні обставини сего доконче домагаються. Колись священичий стан становив інтратну і вигідну „посаду"; нині обставини так змінилися, що треба вернути до апостольських часів, в котрих треба працювати не оглядаючись на платню і доходи з парохії. Кромі сего з усіх усюдів йдуть ворожі наступи, нарід розбурханий ріжними деструктивними течіями. **Bracchium saeculare** колись йшло на руку священикам, але нині воно в найлучшім разі байдужне. В нинішних часах найсильнішою збруєю священика може бути тільки самовідречення і самопосвята.

Колись за добрих часів богато кандидатів зголошувалося до дух. семинара і то не тільки з селянського стану, але також з священичого і навіть з нашої світської інтеліґенції. Тепер дуже рідкі покликання, а передовсім до стану безженнього. Прим. до Станиславівського семинара вправді зголошуються кандидати, але в великій части такі, котрі всюди пробували хліба, а коли не пощастилося, тоді подаються до дух. семинара. А деякі думають, що ласку роблять, коли в семинари хліб забездурно їдять. Справді, повторю словами ш. автора — „довгий вплив лібералізму й радикалізму пересяк душі загалу нашої інтеліґентної молодіжи" до того степеня, що для неї не тільки думка про вступ до монастира страшна, чужа і „дивоглядна", але навіть думка про священичий стан на світі, а до того ще в безженстві. Це послідне для многих найбільший камінь „преткновенія", бо без того многі вступилиби до семинара, без огляду на те, чи чують в собі покликання чи не чують і не здаючи собі навіть справи, що дальше буде в нинішній гіркій добі.

А прецінь священик має таке велике і широке поле діяльности!.. Тут ніколи не може бути „безробіття", а хоч може не усміхається інтратна „посада" з давніших часів, однак істнування запевнене, бо ще не чувано, щоб добрий священик згинув з голоду. Господь „не дасть во вік молви праведнику" (Пс. 54). Наш нарід по хуртовині світової війни переходить тяжку духову крізу. Йому треба святих провідників, умних учителів і спосібних душевних лікарів. А до сего завдання покликані головно і передовсім священики, переняті апостольським духом. Праця священика то праця найблагородніша, найвисша і найхосенніша під кождим оглядом. В нашім громадянстві, вихованім ліберальною пресою, уважається праця на полі суспільнім, національнім і т. д. ідейною, але праця на полі релігійнім, церковнім зайвою. В найлучшім разі можна у нас почути: праця „для Церкви і народу", так немовби Церква і нарід були для себе віддільні як два суверени. Ні! Праця для Христа, праця на полі церковнім це тим самим праця в хосен народу.

Ніякому станови не дав Христос таких сильних і успішних середників до праці над ублагороднінням і усвяченням людства, як станови священичому. Священикови дав Христос ключ до найскритших тайників людського серця, котре відкриває йому навіть такі свої тайни, які не відкривається навіть найблизшій і найдорозшій особі. Священикови даний спосіб вглянути навіть у найбільше болючі рани людської душі. Раз один адвокат, а до того ліберал, признав, що такого впливу і власти над людською душею ніхто не має, як священик у сповіди.

А однак, а однак — сей стан так мало у нас знаходить зрозуміння і так мало цінений мимо його правдивої вижини й ідейности. І тому так мало у нас правдивих покликань до священичого стану. Справді, тут передовсім мають примінення слова Христа Спасителя, що жниво велике, а робітників мало.

Л. Г.

—o—

У Відні скінчився зїзд католиків

Що сказав кардинал Піфль?

Віденський зїзд католиків скінчився. На Площі Героїв кардинал Піфль виголосив промову. В ній представив руїну культури, яку викликала війна й революція. Світова мудрість без Бога цілком не дописала. Ненависть і самолюбство це тирани сих днів, а шлях їм приготовляє фурія господарської нужди. Тільки з християнських засад правди і любови може наступити віднова народу й батьківщини.

—o—

Проект міжнародньої валюти

„Ціріхер Цтг" доносить, що адміністраційна рада Банку Міжнародних Розрахунків займеться 12. б. м. справою створення міжнародної валюти. Той проект передбачує, що банки поодиноких країв зложать в Б. М. Розрахунків певну скількість золота і на підставі цего депозиту дістануть певну скількість міжнародньої валюти.

Вистарчить щиро працювати над усуненням одного головного блуда: в той спосіб поборюємо заразом инші, подібно як уздою й бичем здержуючи одного розгуканого коня успокоюємо й инших (Шпіраго за Родр.).

Тугайбей найбільший патріот України...

Дещо про історичні повісти А. Чайковського.*)

З далеко розумнішим і симпатичнішим поглядом ніж Кривоніс виступив на воєнній раді татарський союзник Богдана, Тугай-бей. На приповідку Кривоноса: Не кусай більше, як у рот влізе — відповідає також приповідкою: „Треба клепати зелізо, поки гаряче". Він переконує козаків тай налягає йти війною в корінну Польщу. „Треба — говорить — щоб тягар війни перейшов з України на Захід, у Польщу. Тоді пани налякаються і будуть в угоді податливіші. Чомуб запорожське військо мало обмежитися на саму Україну, а не заняти для себе й Червоної Руси? Чого ви такі скромні в тому, що можете легко добути?"... — „Тепер обізвався Виговський. Він признавав усею душею плян Хмельницького, щоби з Польщею не зривати, а помогти їй до зміни державного устрою, до зломання оліґархії і до заведення монархічного самодержавного режіму. Тепер він злякався за цілість Польщі. Коли підуть далі, то Татари знищать її до тла"...

Пану Чайковському ані не сниться, відповідно представити молоді, що Тугай-бей виступив з пляном походу в глибину Польщі зі становища добичника, а не зі становища українського патріота. А з другої сторони не представив, чому Хмельницький опирався тому плянови Тугай-бея. І таким чином Тугай-бей виходить в очах українського читача на найбільшого патріота України, а гетьман Хмельницький виходить або на якогось недоріку, котрий навіть розумної ради не вміє оцінити, або просто на зрадника великого українського повстання, котре він сам зорґанізував і тепер з польського патріотизму не хоче допровадити до консеквентного кінця. Автор так і стоїть на становищі, що Хмельницький був найбільшим польським патріотом. І виходить з його повісти таке, що Тугай-бей був найбільшим патріотом України, а гетьман Хмельницький найбільшим патріотом Польщі, — не уважаючи на те, що оден брав ясир з тої нещасної України, а другий так скрівавив Польщу, що та вже від його ударів не могла прийти до себе й від того часу нестримно котилась до упадку. Шкода, що п. Чайковський не займається також писанням повістий з історії дальших народів на заході. Тоді мігби перевести грандіозний цикль „історичних повістий", в котрих представивби, як Поляк є найбільшим патріотом Німеччини, Німець найбільшим патріотом Франції, Француз найбільшим патріотом Анґлії, Анґлієць найбільшим патріотом Америки, Американець найбільшим патріотом Японії, Японець найбільшим патріотом Росії — і так „в кулко Мацею". Наших авторів ніхто не перекладає на чужі мови. А такий цикль певно знайшовби перекладчиків — веселости ради в цих сумних часах. Та вертаймо до повісти, бо вона того варт під кождим оглядом, як взірець...

Отже й на козацькій раді дано вираз тій ідеольоґії, яка блукає в цілій повісти „Корнієнко", а яку Хмельницький зясував у листі до польського вожда Заславського, зазначуючи, що козаки через своє повстання ще не виступили проти Польщі, нашої спільної матки, за яку її все вважали і вважати будемо".

Цей епізод з „воєнною нарадою" ще раз підтверджує ту правду, що в повістях п. Чайковського нема здорового толку, нема творчого артизму, нема гармонії світла і тіний, з яких випливавби хоч сякий-такий педаґоґічний сенс для читача. Всі зусилля автора звернені на те, щоби до дійсних історичних подій і навіть проблематичних „фактів" дошукувати і дочіплювати „арґументи" на доказ, що кожде потягнення Хмельницького і його дорадників було правильне, величне й історично конечне. Та це не переконає читача, який у повісти не знайде для себе ніякої патріотичної підойми, а такий пр. Тугай-бей мусить йому видатися більшим українським патріотом ніж сам Хмельницький або Виговський, яких зображено як експонентів польської політики і польского патріотизму.

Мимо рішення: „Не кусай більше, як у рот влізе" — Хмельницький йде під Львів і Замость, бо боїться Тугай-бея, найбільшого патріота України, який загрозив, що як що не возьме ясиру в корінній Польщі, то забере Українців в ясир...

Розуміється, страх не поміг, Хмельницький в корінну Польщу не дійшов з найбільшим патріотом України, лиш у нашу Галичину, ну й загони Тугай-бея набрали собі ясиру таки з наших людий. На підставі льоґіки п. Чайковського мігби хтось запитати: І чого тут падькати? Чиж потомки тих, котрих піймав у ясир найбільший патріот України, не сидять собі тепер у теплих полудневих краях? Чи не досить там мають „хвиг та винограду", як співав сам батько Тарас про ті краї, відки їх привозиться і де крига ні разу не замерзає і де не треба в зимі палити в печах тай навіть ніхто не знає, як виглядає така „гаспидська реч". Не без того, аби наші кузини десь коло Баґдаду і прекрасних ґранатів не заїдали. А ми тут їй Богу навіть не знаємо, як такий овощ виглядає. І чи не ліпше булоб, якби так Тугай-бей і наших предків забрав був у ясир? І скажіть, люди добрі, чи Тугай-бей таки не був найліпшим патріотом України? Навіть ясир у нас беручи, добре робив. А що там по дорозі наші чоловіки тай жінки кілька нагаїв від його Татар обірвали, то мій Боже — таж пацифікації весь час людської історії не переводяться. На тім вона й полягає для кождого, хто її „добре розжує". От большевики на Соловках ще не так бють, а лучше, і „благочестивий" Митрополит Серґій перед усім світом благословить їх владу і через те вони до історії Росії ввійдуть як взірець порядної влади, котру варт і в пастирському посланню пошанувати, розуміється в посланню „благочестивім".

Коли при читанні „Корнієнка" покине вас „ґальґенгумор", то мимохіть насувається на думку, яку знамениту нагоду мав автор, виказати весь траґізм положення Хмельницького і всего нашого народу! Та де в таке може вдуматися чоловік, засліплений московським „благочестивим" духом, котрий його загіпнотизував теорією, що на кождім кро-

*) Гл. „Н. Зорю", чч. 71, 73 і 75.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми
1025 6—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в Тернополі, Стрию, Дрогобичі і Тарнові.

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЄТОН

ВЛАСТИВЕ ЗНАЧІННЯ ВИШИВОК

Вишивки на сорочках і всяких одягах, подібно як кожда орнаментика (оздоба), не належать до „забавок", але мають дуже давне і глибоке реліґійно-символістичне значіння, котре згодом зовсім забулося і затерлося в памяти народів. Вишивки перенесено на білизну і на инший одяг з людського тіла, то значить, що первовзором вишивання було колись татуювання, бодай у богатьох околицях світа. Татуювання повстає через наколювання або нарізування тіла ріжними орнаментами й запускання їх ріжними фарбами. Ціль татуювання у первісних народів — недопускання впливу злих духів на дану одиницю, себто „чарівництво". Розуміється, при тім ділали також инші мотиви, як бажання своєрідної краси та гра фантазії, висловлювана в ріжних формах орнаментики. Одначе се зовсім певна річ, що крім естетично-мистецьких мотивів ділають тут також мотиви реліґійні, як їх розуміли первісні народи. Інакше не можнаби зрозуміти того, чому пр. жінки Ескімосів, котрі, маючи з давен давна можливість уміщувати всяку орнаментику на своїх теплих кожухах, мимо того татуюють своїх дочок, а саме на варґах і на руках. Річ ясна, що вони думають тим способом вплинути на добрих духів, щоб забезпечили їм мужів. Подібно з тих самих мотивів татуюються й первісні народи в горячих краях, особливо коло отворів, уст, носа, вух: орнаментика в тих місцях має в їх поняттю перешкодити злим духам, вступати в тіло.

В підсвідомій основі творення орнаменту лежить отже страх перед впливом злих сил і бажання добра, а в свідомій основі творення орнаменту видно вже символіку. Се видно особливо виразно на орнаментиці хустки жінок індіянського племени Іхіль, котре належало колись до дуже культурного народу Мая. Та хустка називається „ґуіпіль". Індіянки накидають її на плечі (так само як наші жінки). Оздобність орнаментики „ґуіпіл'ю" настільки убога, що виключає повстання тої орнаментики з причин мистецьких, зате тим виразніша символіка тої орнаментики та повторювання в ній тих самих форм і красок.

Передовсім впадає в очи орнамент на рогах тої хустки. В основі того орнаменту лежить трикутник, котрий становить символ жінки не тільки в Маїв, котрі жили й живуть в середній Америці, але також у племен північної й полудневої Америки тай навіть у старинних культурних народів Европи. До символів жінки в орнаментиці належить також зображування ока, котре часто переходить у квітку.

Дальше до очевидно символічної орнаментики на одягах належать зиґзакуваті лінії, котрі часто пригадують степені старих пірамід. Старі Мехіканці вживали того орнаменту як символу небозводу, по котрім летять лискавки в формі ломаних ліній. Таксамо як у Японців. Отже уміщування того зиґзакуватого орнаменту на жіночих хустках має значіння заклинання плідности: бо лискавка йде з хмарою, котра кропить землю й уможливляє плідність.

Часто приходить також символ дерева з гиллями. Цей символ ще сьогодня становить основу реліґійної символістики народу Маїв. У старих Маїв були в орнаментиці також календарні символи, подібно як у Китайців зілля з 15-кратним овочем. Що до красок, які найчастіше повторяються на „ґуіпіл'ю", то вони отсі: 1) синя (символізує захід), 2) червона (схід), 3) жовта (північ) і 4) зелена (полудне). Ті краски мали те саме значіння й у старих Мехіканців.

Річ вельми інтересна, що в індіянській орнаментиці наступило дуже сильне затушування всякої сексуальної символіки (котра виразно виступає пр. у Негрів). Цікаво, що в орнаментиці Маїв цілковито щезли мотиви з гадинами, хоч вони були в їх старій орнаментиці. Здається, що се наступило вже під впливом християнства, котре свідомо викорінювало надто прозрачні поганські мотиви з мистецтва.

За В. Гартманом подав А. Ч.

—o—

ці треба різати уніятів, ну й Ляхів та Жидів, а буде „рай на Україні".

Вельми знудилиб ми читачів переповіданням козацького безголовя підчас облоги Львова, того „дурного курника" (висказ Хм-го), якого боронить жмінка міліції, до котрої приймали і жидів. На вежу Успенської церкви витягли гармати, а до обслуги вислано жидів. Досить, що гетьман не здобуває Львова, а послам говорить: „Я можу одним кивком пальця город роздавити. Тепер я вас милую, дарую вам усім життя та двісті тисяч дукатів мусите заплатити окупу. Таку суму можете легко стягнути від жидів псяюхів"...

На кінець натякнемо на один момент з облоги Львова, бо се інтересний причинок до характеристики Хмельницького в повісти Ч-ого. Крізь цілу повість провивається кривавою ниткою різня Жидів, Ляхів, уніятів, а передовсім ксьондзів з Єзуїтами на чолі. Гетьман з ґранітним спокоєм дивиться і санкціонує ось такі сцени: „По деревах висіли мов доспілі грушки, мов шульки кукурудзи, пани, ксьондзи, жиди з висолопленими язиками, та витріщеними очима. Із декого здирано шкуру, вирізувано паси, лежали трупи повбиваних панів, жінок та дітей"...

Як на повість — „високоестетична" картина, особливо „добра" для вироблення смаку й погромницької психіки молоді.

Та на підставі того не треба думати, що на плечах Хмельницького стреміла жахлива голова Медузи. Ні! „Хмельницький був ніжної, чулої вдачі", — твердить п. Чайковський. Справді, в однім місци повісти подибуємо сцену, де гетьман цілує руки баби Горпини, колишньої своєї „няні" Горпина палить у вічі гетьманови, що його жінка ляшка й „повія", а гетьман — нічо... Тай що мав говорити сарака? Здається, що мабуть ніхто не реаґувавби аж на таке плюгавство, кинене в очи мужеви, котрий прецінь не винен навіть, коли його жінка дійсно така, як її називає п. Ч-й устами чудернацької „няні". Повість для молоді як писанка на Великдень: в ній гетьман — різун, що без тямки винищує й уніятів і православних а його жінка — повія... Лиш один Тугай-бей ще щось варт. Словом, дивіться хлопці й дівчата та вчіться притім любити рідну історію. А якже інакше в инших письменствах представляють такі теми!

Ніжна й чула вдача Хмельницького виявляється й при стрічі з послами міста Львова, бо ще замало виявилася при няні. Між посламн знайшовся і бувший учитель гетьмана, єзуїт Мокшицький. Гетьман його пізнав, пригадалися йому хлопячі літа і не видержав. „Гетьман розчулився, — пише п. Ч-ий, — пригадав йому себе, цілував по руках і, схилившися по тодішному звичаю, обняв його за коліна... По якімсь часі: „Гетьман обтер сльозу з очей і заспокоївся, запанував над собою і тепер стояв перед послом повелитель України, суворий рішучий, непохитний, твердий"...

Приводимо сю ідилю на се, щоби змягчити дуже тверде серце видавців перем. „Укр. Голосу", які свого часу з нагоди послання „Про візантійство" виразили оттаке бажання: „Національстична преса бажалаб собі, щоби владика не складав подяк Єзуїтам, бо ще живуть люде, що тямлять часи Ледуховського тай знають, чия „ґльорія" (слава) мала вийти з реформи Василіян"... (Ч. 17. 1931). А тут тобі на, маєш: національстичний письменник, зозвеличавши тих, що вирізали всіх уніятів і наших та римо-кат. священиків, особливож Єзуїтів, заставляє того самого гетьмана, під командою котрого та різня мов рожа процвітала, — цілувати по руках польського єзуїта і плачучи обіймати його за ноги... То раз сцена! Ніде й никим з істориків так не описана. „Створив" її п. Ч—ський, очевидно в переконанню, що в той до болю несмачний спосіб рикаже „ніжність і чулість" старого гетьмана. Річ вельми цікава, що за сім літ від часу появи тої націоналістичної повісти ні один з націоналістичних журналістів не обурився на таке осмішування найбільшого українського гетьмана — і треба було, щоб аж католик звертав їм увагу, що не годиться так поступати з православним гетьманом, котрий прецінь при всіх своїх блудах і помилках репрезентував великий край і великий нарід тай сам був чоловіком непересічної величини.

Гей, гей, Тугай-бей — таки достойніше виходить у повісти п. Чайковського, ніж наш гетьман Богдан. Ну, й правду сказавши, так їм обидвом і належиться, бо чому Хмельницький не слухав того найбільшого з патріотів України? Нехай хто скаже, що п. Чайковський несправедливий чоловік. Цікава тільки річ, чи п. Чайковський застановлявся над тим, що міг собі подумати старий єзуїт Мокшицький при такій сцені, знаючи, що виробляв Хмельницький з його братами по закону: чи не привиджувалися йому в тій хвилі повішені Хмельницьким його брати по чину, з висолопленими язиками, з витріщеними очима, з повирізуваними пасами? Ось конкурсове питання для наших націоналістичних психольоґів і мистців пера.

Можеб так націоналістична преса пояснила, чия „ґльорія" обявилася при зустрічи гетьмана з єзуїтом і на кого спливає „ґльорія" взагалі з цілої повісти на „Польщу-матку" чи на українських „сліпих коней тай говорячих людською мовою волів", на хребті яких п. Чайковський разом з Москалем і схизматицьким фанаріотом навертає козацьким мечем всіх до „благочестя"?

З жалем до письменника перестаємо читати його виводи на тлі нашої трагічної історії. З гірким жалем до того самого чоловіка, котрого твори читали ми колись з любовю. З тяжким жалем — за ідеалізування горлорізів, котрі винищували унію, яка одинока могла з них зробити не тільки культурних людий, а-й могутню націю, за непотрібне поневіряння памяти наших історичних діячів, без огляду на їх віру, їх жінок і дітий — в очах наших дітий. Бо нпр. коли Богданову жінку називає автор без обиняків „повією" (хоч це ще велике питання), то якже він назве в другій історичній повісти слідуючого гетьмана України, Богданового сина, молодого Юрія, останну надію Богдана?... І стає перед нами питання: Що сталося з автором „Олюньки", „Образи гонору", „Споминів зперед десяти літ"? Чи є яка інша відповідь на це питання, як та, що п. Андрій Чайковський на старі літа захопився пристрастю крайного націоналізму, тої найгіршої з сект, яка думає, що Церква має служити її політиці, бо „Україна понад все", а Україна то вони, націоналісти. А що католицька Церква в почуттю своєї Божої місії найбільш неподатлива до служби політичним партіям і струям, отже проти неї звертається вся пристрасть націоналізму. За тим іде засліплення, яке вже нічого не бачить і підкопує та руйнує навіть те, що хоче скріпити: свою власну націю. Тій пристрасти піддався й Чайковський і тому в його голові могла повстати така під кождим оглядом шкідлива повість як „Корнієнко". По тім, чи він побачить свій основний блуд, чи признає бодай вдечім сю критику, чи буде завзято боронити свого вирода, — покажеться, чи його ум ще здібний до застанови над його ділами. Та це не все, ще треба щось написати. — К. П.

СХИЗМА НА ЛЕМКІВЩИНІ

II

Більше відваги має москвофільська американська преса. Одна її частина, як прим. філядельфійська „Правда", яка давніше сприяла схизмі на Лемківщині, тепер в справі сеї самої схизми заховується байдужно, а друга частина сеї преси, як прим. „Лемко", який у своїм минулорічнім календарі поручав схизму на Лемківщині і підносив під небеса, називаючи її „релігіозно-народним движенієм", тепер отверто виступає проти схизми, добачуючи в ній великого народнього шкідника. Сей „Лемко" у 15. ч. з 23. IV. 1931. виразно пише про Лемківщину:

„Початки народньої роботи не виходять з тих сел, в котрих нарід тратить дорогий час в релігійних спорах. Читайте дописи з тих сел, де нема рел. борби, а побачите, що там нарід починає народню роботу, о якій не чути в тих селах, що заняті релігійними спорами. Виїмки з дописи з Устя руського доказують, що Усте, яке остало при уніятській Церкві, веде провід в руській культурній роботі, а Граб, де ще до війни розгорілася релігійна борба, в народній справі зівсім підупав, бо навіть не в силі побудувати собі деревлянного народнього дому де моглаб поміститись кооператива й читальня. В селах, де нарід поділився на релігійні партії, ненависть дійшла до такої степени, що православний уніята, а уніят православного готов в ложці води втопити. А як оден так і другий рідні брати! Де лиш можна брат докучить брату, волочиться з ним по судах та денуніює польським властям оден другого. Ніколи не процесувалися наші люди так, як тепер процесуються в тих селах, де горить релігійна борба. О народній роботі, о школі, о кооперації не може бути бесіди. І не жаль — питає з болем серця згаданий „Лемко" — тої народньої енергії, котру наші старокраєві брати тратять на релігійну борбу, яка руській справі не принесе ніякої користи лиш шкоду?"...

Правда! Дійсно жаль сеї енергії, яка спрямована в відповідне русло, моглаби принести Лемківщині немалу користь. А так, виладована на ширення варшавської схизми, принесла лиш душевне розчарування на релігійнім, а цілковитий застій і занепад на просвітно-економічнім полі. Схизматицькі верховоди не можуть похвалитися ніякими просвітно-економічними здобутками за 4 останні роки в православних селах на Лемківщині, бо основання кількох читалень, які істнують лиш на папері та кількох ніби кооператив-склепиків, яких товар можна забрати до одного мішка (прим. в Доцинці, Незнаєвій, Свіртовій, Волівци і т. п.) не можна чейже назвати ніякими здобутками. Се все на полі просвітно-економічнім має значіння — зера.

В обороні православія на Лемківщині з русофільських часописів виступає маркантно тепер хіба одно варшавське „Слово". Сей офіціоз у 12. ч. з 30. VIII. 1931. пише такі нісенітниці, з яких самі православні на Лемківщині сердечно сміються. Ось його слова: „Дух в наших Лемків бодрий і вони кріпко люблять св. православіе. Православіе на Лемківщині процвитає і красно розвивається. Одна біда, брак матеріяльних середників". Навіть зовсім безкритичний читач, знаючи теперішний стан православія на Лемківщині, перечитавши таке в „Слові", мусить признати, що така писанина се вже послідні православні „подриги" та якась, не зівсім влучна, реклама в надії на американські... доляри. Знов в 14. ч. з 13. IX. 1931. те саме „Сло-

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.
1027 (напроти катедри). 5—15
ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

1035 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 3-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

во" пише дослівно: „...Недалекий той час, коли св. православіє на Лемківщині буде празнувати повну побіду над злопамятною унією". Не злий апетит, але блаженні вірующі в... грушки на вербі. Зродити сі грушки на вербі може хіба хороблива уява пяних мріями одиниць, які, сидячи за редакційними бюрками в далекій Варшаві, фантазують легковірним читачам річи, які бачать хіба в сні, але не зобачать їх в дійсности. Ми, котрі тут стало перебуваємо на Лемківщині та приглядаємося дотеперішній „побіді" та теперішньому „розмахови" православія на Лемківщині, замічаємо щось инше, именно, що недалекий той час, коли секти і большевизм будуть празнувати в православних селах на Лемківщині повну побіду над варшавським православієм.

Лемківські православні села, коли в них не наступить протверезіння і поворот до Унії, представлятимуть незабаром повну реліґійно - просвітно - економічну „мерзость запустіння". На чий млин пливе ся каламутна лемківська вода та хто витягне в будуччині користь з сего хаосу та братнього розбиття, се кождий здорово-думаючий чоловік добре знає і над тим болїє. Сего лиш не знають, зґл. не хочуть знати, запаморочені голови тих одиниць, які під претекстом варшавської схизми кинули на Лемківщину головню ворожнечі, розбиття та деморалізації, допроваджуючи частину сеї, вже й давніше під деяким оглядом упослідженої нашої країни до моральної й матеріяльної руїни. о. Д. Ступак.

Модні товари блаватні для Пань. Мужеські сукна, полотна, коци.

Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.

1023 5—10

Виборча програма Партії Праці в Англії

„Лейбур Партія" проголосила вже свою виборчу програму. Головні її точки такі: 1) Контроля банків і кредитової системи (в тім також контроля державн. Анґл. Банку), 2) утворення нового інвестиційного уряду для контролі внутрішно- і внішнокраєвих інвестицій, 3) скликання міжнародної наради для управильнення валютових справ, воєнних довгів і відшкодувань, 4) закинення всякої фінансової політики, котра змірялаб до інфляції або дефляції в ціли привернення давнішого золотового паритету, 5) Поборювання політики охоронних мит, 6) Всі галузи головного промислу мають бути зорґанізовані як інституції публичного вжитку і як такі мають бути контрольовані при укладі цін, 7) утворення вивозових і привозових урядів, 8) Обширна допомогова акція для сільского господарства й устійнення цін сільськогосподарських продуктів, 9) привернення допомог для безробітних і привернення попередних учительських пенсій. — З точки 6 й ин. видно, як та партія під напором лівішого від неї большевизму, хилиться все виразніше до того, до чого йде большевизм.

Нарід не абстракція, яку кождий з природного еґоізму творить на свій лад і для себе. Нарід се ти, він, я, ми всі. І любити сей нарід означає любити якраз тебе, кого знаю і про кого знаю, що його гнітить. Коли не спроможуся любити тебе, не люблю народу, тільки щонайбільше незначну частинку народу: себе (Масарик).

Німці і кріза в Анґлії

Берлінські міродатні круги так пояснюють положення, яке витворилося для Німеччини по захитанню анґлійського фунта. Дотеперішна валютова кріза захоплювала лиш держави, побіджені у світовій війні. Тому становище Німеччини в боротьбі за скреслення воєнних репарацій було дуже слабе. Економічну кризу в Німеччині пояснювано як вислід свідомого саботування постанов і приписів версайського договору державою, котра могла, лиш не хотіла платити репарацій. По останіх подіях в Анґлії аґументи ворогів Німеччини стратили переконуючу силу. Тепер уряд Німеччини повинен тим рішучіше пригадати, що причина розпучливого економічного положення світа це величезне зобовязання з титулу воєнних довгів. Їх Німеччина не могла заплатити з власних фондів і тому платила заграничними позичками. Цей факт спричинив замотання, котрі відємно відбиваються на фінансах всіх країв з виїмком Франції, бо вона забрала львину частину воєнних довгів. Завдання всіх правительств — усунення цего економічного нонсенсу. Міжнародня торговля і промисл лиш тоді можуть функціонувати, коли репарації й воєнні довги будуть счеркнені. Тому що тепер й Анґлія бореться з фінансовою скрутою, справа управильнення довгів може посунутися скорше й успішніше ніж тоді, коли ходилоб лише про Німеччину. Німецький уряд чимскорше мусить виступити з жаданням скликання міжнарод. конференції для ратування не лиш анґлійської господарки але й німецької. Німецькі круги вважають, що тепер витворилося корисне положення для доказу, що німецька кредитова кріза це не лиш німецьке питання, але тут входить в гру загально-світова кредитова криза.

—o—

„Золота паніка" захоплює також Францію

„Нає Ціріхер Цтґ" доносить: Загальна нервозність на тлі кризи заграничних валют огортає також найбогатшу в золото країну Францію. Від ряду днів до кас Банку Франції зголошуються масово інтересенти і жадають виміни банкнотів на золото. Банк Франції сповняючи це бажання, виплачує не золотими грішми, але золотом у штабах. Кожда штаба важить 12 і пів кґ. і має вартість 215.000 франків. Не кождий з інтересентів має 215.000 франків, тому недалеко франц. банку у малих склепиках повстав свого рода новий промисл. Кілька осіб збирає 215.000 франків і викуплює штабу золота 12 і пів кґ. Спеціялісти в склепиках розбивають на кусні і кождий дістає відважену частину, залежно від скількости банкнотів. Не лиш Французи, але й чужинці забирають золото з Банку Франції.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5.

Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 19—30

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ Й З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ до пос. М. Рудницької помістили в пресі посолки з табору ББ. В нім підписані твердять, що діяльність М. Рудницької на заграничнім терені звернена проти польської держави й оперта на неправдивих даних.

В МІНІСТЕРСТВІ СКАРБУ розглядають проект утворення четвертого (!) віцеміністерства скарбу. До його компетенцій належалаб у першій мірі загальна політика державних монополів, котрі є одним з найповажніших жерел державних доходів.

У ВИЛЬНІ урядили Поляки демонстрацію проти лотишського консуляту.

ЛИТОВСЬКИЙ ПОГРАНИЧ. СТОРОЖ хотів „поправити границю" і викидав граничні стовпи коло м. Нові Кроки. Його застрілила польська сторожа.

СЕРП І МОЛОТ В ПОВІТРЮ. „Век Нови" приніс серію статтий під загальним заголовком: „Чотири їздці Апокаліпси", пера Сігми. В девятій статті подає дані про силу совітської воздушної фльоти. Число її боєвих сухопутних апаратів виносить 1200, морських 500. Число цивільних летунських машин незнане, але мусить бути велике, коли є правильні воздушні лінії аж до Ташкенту і Владивостоку. Літаки всякого типу фабрикують вже самі большевики, але рівночасно спроваджують і з Европи. Свої фабрики літаків збудували далеко за Волгою і в Сибірі так, що в часі війни неможливо булоб їх знищити. Про узброєння їх боєвих машин абсолютно нічо невідоме. Та не підлягає сумніву, що сила большевиків у воздухах не мала. До того вона так скоро наростає, що навіть вісти зперед кількох тижнів уже застарілі. В разі війни та сила далаб себе відчути передовсім містам Польщі.

ДИМІСІЯ ВСЕГО ПРАВИТЕЛЬСТВА НІМЕЧЧИНИ. Президент Гінденбурґ приняв димісію цілого кабінету й повірив канцлерови Брінінґови (Катол. Центр) місію утворення нового правительства.

ДИКТАТУРА В НІМЕЧЧИНІ? Головний акціонер катол. щоденника „Германія" фон Папен сказав на зборах в Міністері: Німеччина має до вибору або піти з Росією і стати комуністичною державою або порозумітися з Францією. А що перша річ неможлива, отже остає друга, котру треба перевести при помочи диктатури канцлера. Настав час вирішення!

НАЧАЛЬНИКА МОСКОВСЬКОГО ДПУ Ламанова найшли замордованого на полях під Москвою. Ламанов грав визначну ролю в політичних кругах. Виконавців морду не віднайдено.

ЗАВОРУШЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ в Анґлії й Німеччині знов повторилися. В Лондоні демонстранти обкидали поліцію цеґлами і піском та заатакували її палицями. В Берліні безробітні грабили крамниці з поживою.

ЛІБЕРАЛЬНА ПАРТІЯ В АНҐЛІЇ розколюється на дві. З 58 її послів 25 під проводом Джона Сімонса хоче оснувати нову партію.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР „Союза Святої Корони" (угорських легітимістів), Беля Фрайбергер, поповнив самоубийство з нужди. (Замітна річ, що вся його рідня скінчила трагічно: сестра утонула, один брат погиб переїханий, другий вискочив з вікна, третій застрілився).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МЕТАФІЗИКА МОСКВОФІЛА

На статтю п. з. „Два покоління галицького москвофільства" („Н. Зоря", ч. 73) накинувся на сторінках „Русск-ого Голос-у" (ч. 36) якийсь п. М. П. Після подання змісту згаданої статті він пише, що наші думки „достаточно невежественны, чтобы не обратить на них внимания, тем более, что статья написана с целью оказать поддержку (!!) польским шовинистам (!!), о чем свидетельствует ся направление, польская (!) терминология, недовольство единением русских галичан с русским населением окраин и восторг „солнцем свободы", которое озарило Галичину после падения Австрии. Правда, автор пытается прикрыть подлинное назначение своей статьи заботой о том, чтобы русские галичане не полонизировались, но такая забота на страницах варшавофильского органа слишком сомнительна, чтобы ею можно было ввесты в заблуждение. Однако статья все таки интересна, так как в ней, как в зеркале, отражается убожество современнаго украинства и уровень украинской общественности, которой можно преподнести белиберду даже в виде таких с позволения сказать, суждений". І т. д. — самі фрази й інсинуації.

Щоби критик міг осудити, чи щось „достаточно невежественное", повинен перш за все провірити джерело, на якім опирається стаття. Опирається вона головно на „Своежиттевих записках" Б. Дідицького, що було виразно зазначено. Як одначе п. М. П. запізнався зі спомінами-записками Б. Дідицького, про те довідуємося з його речення: „Больше того, новозорянскому провидцу известно, что россияне упрекали Дедицкого, который едва ли сам знал московский говор, в стремлении омосковить галицкое наречие". На діліж сам Дідицький пише про закиди, роблені йому Росіянами Чернишевським і Барсовом.[1]) З того видно, що москвофільський критик просто не читав того, що піддає в сумнів. І це перша його основа метафізики, що другому закидає „невежественність", а сам цілком не знає того, про що береться писати.

Шановні читачі „Нової Зорі" можуть ствердити, що наші статті, поміщені в 53, 55, 71 і 73 ч. ч., мали на меті регабілітацію старих галицьких діячів М. Качковського та Б. Дідицького, яких національно освідомлене галицько-українське громадянство ставить неслушно на одній площині з національними ренеґатами. Дивно, де в наших статтях доглянув той москвофіл „підтримку польським шовіністам". Нашу згадку, що „після розвалу Австрії заблисло сонце волі і в Галичині", що відноситься до наших визвольних змагань у 1918—19 рр., п. М. П. інтерпретує так, неначеб це відносилося до нинішних часів.. Адже слідуючі слова: „Здавалося, що після такого великого національного зриву щезне москвофільство в Галичині" — наглядно виказують, що вислів: „сонце волі" відносимо до часу істнування нашої держави в Галичині. Та на злобу нема ради. Злоба це друга основа метафізики того москвофіла.

Щодо „варшавофільства", то не ми, а москвофіли о б о х таборів (як ті, що ґрупуються біля „Голос-у Народа", так і ці, яких ідеольоґію висловлює „Русскій Голос") висилають раз у раз свої чолобитні до Варшави з нагоди своїх ріжних конвентиклів. А колиж ми щось таке робили? Приписування другим того, що самі роблять, це третя основа їх метафізики.

М. П. обурюється з приводу вживання вислову „москвофіли" і неначе бажаючи нам зате досолити, називає народовецький рух — „берлінофільським". Отже хто вживає „польської термінольоґії? І хто робить прислугу польським шовіністам? Тільки польські шовіністи видять у проявах нашого національного руху „берлінофільство". Між ужили на означення „обєднительного" напряму серед Галичан терміну: „москвофіли", який преціпь не повинен ображати людей, що почуваються до національної єдности з народом, якого серцем є Москва. Ми серцем нашого народу не уважаємо Берлін. Зрештою вислови „народовці", „москвофіли" в тім значінні, в якім ми їх ужили, загально приняті не від тепер. Самозрозуміло, що вислів „русский" береться в українській мові в знаки наведення, як російський термін для означення російської національности. Одначе його не треба мішати з українським терміном: „руським", прикметником старого означення для нашої національности: „Русин".

Здається є непорозуміння щодо назви російської мови; російською мовою називають Українці московську (велико-руську) мову. П. М. П. називає цю мову (зросійська) „русским язиком" і для нього „несуществующий российский язык, самое понятие котрого такое же несуразное, как понятие языка австрийского, американского или швейцарского". Тут попадає п. М. П. в четверту матню своєї „метафізики", до того незгідну з постановою недавного зїзду представників російського населення в Польщі, котрий рішив жадати від польського уряду у т о т о ж н е н н я термінів „рускі" і „росийскі". Ось як крутить брат москвофіл.

Займаючи вороже становище до окремішности українського народу й мови п. М. П. не може заняти обєктивного становища при обговорюванні відношення між мовами українською та російською, чи пак — по його термінольоґії — „малорусским и общерусским языками". Йому видно подобається гадка Дідицького про одну мову, спільну для Росіян і Українців, з двома виговорами. Так як Дідицький бачить п. М. П. основну ріжницю між українською й російською мовою у виговорі. Одначе п. М. П. висловлює інше бажання: „Еслибы малороссы, соблюдая свой выговор, заменили все искусственныя выражения и польския и другия иностранныя слова русскими выражениями и терминами, пользуясь при этом русскими буквами в значении, какое они имеют в общерусском языке, то они обладали бы прекрасным языком — великолепным орудием для культурного состязания с великороссами и для пропаганды южнорусской культуры во всей России". Бажання — очевидно — московських шовіністів змосковщити нашу мову зовсім, не задержуючи навіть українського виговору, („пользуясь русскими буквами в значении, какое они имеют в общерусском языке"). Чи се має бути становище нинішнього галицького москвофільства? По тілько досвідах!...

П. М. П. жаліє, що „образованию такого южнорусского языка помешали украинцы, вследствие чего имеем ныне „мову". Так, не поможуть жадні безосновні видумки, а окремішність української народности й мови вже давно вирішена, і з тим погодилася також здорова частина російського громадянства.

Думкиж деяких галицьких москвофільських могіканів не є вже для нікого міродатні.

Хибно думає п. М. П., коли пише: „Благодаря связи с русской культурой, русские галичане (себто москвофіли) меньше подвергаются полонизации, нежели украинцы". Навпаки, знаємо нпр. вихованків бурси Єфиновича в Бродах, один з них побирав також стипендію з „Народного Дому" у Львові, п. п. Мамчура з Ражнева та Михайла (чи тепер Міхал) Андрухова, що вже в перших роках польської влади змінили метрику й національність. Та чи тільки вони?

Ще гірше мається справа з російською меншістю на території б. Росії. В рядах польського війська та серед польських урядників можна зустрінути чимало перекинчиків з Росіян, яких більше разить українська й російська мова й письмо, ніж корінних Поляків! Та для п. М. П. „это не значит, что русское население на окраинах полонизируется", воно тільки „часто кривит душой, надеясь таким образом сохранить себя до лучшого времени"... Цікаво, чи багато збережеться його „до лучшого времени" при такім ломанні душі?...

Свою статтю кінчить п. М. П. докорами на адресу Українців та ствердженням, що Українці буцімто неспосібні до своєї держави. На основі дотеперішних наших невдач не можна рішати про будучність. Українська нація живе, кристалізується і в тім не спинять її голоси цієї частини, що відірвавшися від рідного ґрунту, чіпляється чужого. М. А.

Примітка Редакції: Містимо сю відповідь нашого ВП. співробітника, молодого українського історика, з тим, що уважаємо вказаним зазначити таке: Ріжних обидливих думок одного з москвофілів не можна брати на рахунок всіх людий з того табора. На нашу думку стаття п. М. П. в „Р. Голосі" свідчить тільки про хоробливий спосіб думання її автора, котрий наш співробітник майже в усім влучно виказує.

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ. Вийшов 12. випуск (другий з другого тому), з того ще шість карток з букв і, ї, й, а 26 на к і кінчиться гаслом „кирилиця". Мусимо признати велику вагу УЗЕ, що увидатнюється в опрацьованню важніших гасел. Через ту енцикльопедію українська культура ступає о один важний крок вперід. Зшиток 12 має 1437 гасел, з того довші: Ісидор, Ісляндія, Ісл. література, історичні товариства, Ісус (Навин, Сирах) і найдовше: Ісус Христос (з точки історичної й догматичної), Італійська література, Італія, Італійці на Україні, Йонський стиль, Кавказ (2 шпальті), Камянець (чомусь по харківськи: Кам'янец), Карло, імя кор. В. Британії, Еспанії, іст. діячів, К. Великий, Карло Боромей св., Карло І. (ціс. Австрії) 2 шпальті, Карпати півтора, Квітка, Київ (6 шпальт), кирилиця. З области реліґійної й іст.-церковної є 72 гасел; чотири гасла чинів: Йоанніти, Камедули, Капуцини і Картузи. З Василіян приходять: Йоаким Мороховський, епископ Берестейський; о. Анастазій Калиш і о. Панкратій Кандюк. Ілюстрацій в сім випуску є 140, з тих цікавіші Кавказ, Каіро, Святиня в Калькуті (оригінальне, прислане в сім році з Калькути), Камянець Под., види Київа, Кипариси на Кримі та рідкий портрет кард. Ісидора. В послідній рецензії в ч. 57. „Н. Зорі" з 2. 8. замічено, що Редакція не помістила гасел Йов, Йона, Йордан. Вони є аж по букві „ї", де приходить буква „й". З признанням треба піднести, що Редакція йдучи за піднесеними замітками в попередних рецензіях „Н. Зорі" справляє пропущені гасла, пр. митрополита Булгака; хоч пропустила при Б., помістила при гаслі: Йосафат. Піднесу малі недокладности. Св. Ісидор з Пелюзіюму, ученик св. Івана Зол. а принайменше його почитатель, хоч є церковним писателем, не є отцем Церкви. Був він строгим монахом, пустинником, але дуже діяльним

[1]) Своежитьевыи записки, ч. І. Львів, 1906, ст. 54—55 і 61—62.

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 9—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркувані.

неустрашимого характеру. Щоб Ісидор Севільський написав фізичну ґеоґрафію й астрономію, я не чув. Знаю лише, що він був енцикльопедистом свого часу, знаменитим письменником середновіча і написав історію Ґотів, Вандалів і Свевів, ґеольоґію (доґматичну і моральну), апольоґію „Де фіде католіка контра юдеос", переведену на ріжні мови. Писав також церковні гимни. Іс. Севільський це доктор Церкви, знаний в літературі як Ісідорус Гіспанензіс. При ґаслі Канів над Дніпром випадало зазначити, що там був Василіянський монастир і архимандрія та школа. Монастир знесений 1831. До Василіянської школи в Каневі посилано молодь аж з Київа й ізза Дніпра. Монастир оснований ще київськими князями в XI. ст. Підніс його митр. Лев Кишка. Були тут архімандрити: Теодозій Любинецький, пізніший епископ Луцький від 1730., Сильвестер Рудницький, Атаназій Шептицький, до своєї номінації на епископа в Перемишлі. Найбільші заслуги положив тут о. Боніфатій Физикевич. В 1811. було тут 245 учнів. — Угорський письменник Йокай називався Маврикій, не Маврус. — На 255 ст. при Кипріяні під 3) подано Цамвлака; він не був Кипріян, але Григорій. Та це дрібніші помилки. Сей зшиток представляється навіть лучше ніж попередні.

о. М. Каровець ЧСВВ.

Борис Колодій: ГАЛИЦЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНА РАДЯНСЬКА РЕСПУБЛИКА. Спомин з 1920 р. Львів, 1932. Накладом Української Католицької Орґанізації. Ст. 30, 16°. Ціна 50 сот.

Се одинока публікація на ту тему, не тільки в українській мові, але одинока взагалі. Де між народом пропаґують большевизм, там добре поширити цю брошурку, бо з неї народ довідається, як на практиці виглядав той „рай", котрий захвалюють большевики. Нашим людям зі східних повітів Галичини, де в 1920 р. були большевики, повинна ця брошура стати товчком до оповіщування споминів про той період бурливої історії нашої землі. 12-ий рік від того часу зачався, а в нас про це і не думають!

Н. Дайрі: ПРО ЧЕРҐОВІ ЗАВДАННЯ АНТИРЕЛІҐІЙНОҐО ДИТЯЧОҐО РУХУ. Ст. 32, ц. 10 коп. Харків—Київ, 1930. Державне видавництво України. Пригадую собі як то нераз оповідали селяне, що десь там хтось записав свою душу чортови. Він мав забрати її аж по смерти, а зате до смерти мав достарчати тому чоловікови всього. Зате той чоловік мусів робити всьо, що чорт хотів й не робити нічого, що не подобалося чортови. Такі люде є на Радянщині. За посаду писаря таких книжок, як отся, дістає якийсь осібняк 100 до 150 карб. в місяць і пише, що йому кажуть. І от такий Дайрі пише, а ДВУ видає такі „мудрі" книжки; хоч на Україні люде гинуть з голоду, се нічо „культурна робота" мусить йти. З книжочки довідуємося, що у совітах протягом року 1929—1930 „точилася запекла борба" між двома напрямами: безрелігійним і антирелігійним та що всі твердження прихильників безрелігійного виховання розбиті вщент. Той Дайрі (се якийсь магометанин або і еврей, бо вони тепер „щирі українці"!) признає однак, що свідомість дитини не є атеістична, але в певній мірі „заражена" релігією. Безрелігійне виховання — се „відвертий прояв правого ухилу". Всюди привиджується їм правий „ухил". На 1. березня 1930, каже Дайрі, „мали ми 201.000 юних безвірників". Та цифри у большевиків, як і всьо, повне брехні: і так пише Дайрі, що м. і. в Окр. Винницькій є безвірників дорослих 12.500, юних 200, в Могилівській дор. 13.000, юних 12.000 і т. д. Він хвалиться, що в більшости шкіл є дитячі антирелігійні орґанізації „Союз войовничих безвірників" — і то вже юних, під ґаслом: „Боротьба з релігією, це боротьба за соціялізм". Клясова боротьба — се їх ціль. І з ким там клясово боротися? Де там ті богачі? Таж уся Україна — се крайні нуждарі, і то голодуючі! Але треба їм душу дитини ломити і нівечити, як той дід, що вкраде дитину; ломить їй руки та ноги і нею заробляє. Так треба і тим духовим та культурним жебракам, для їх власного прожитку. І вони до решти ломлять душу дітий. І всі ті злочинці над тим лиш продумують, якби лише ломити душі дітей України! Бо зате платить їм держава! Рік тому Нар-Ком освіти (се ніби Мін. Освіти!) видав методичний лист п. з. „Антирелігійна робота в школі". Та Дайрі пише, що се невдале і тому видано новий. І видають. Справді не знати, що тут подивляти, чи безмежну їх безсовісність і глупоту та цинізм, чи глупоту родичів тих дітий, що позволяють на таке моральне каліченя своїх дітей? Що на Україні в застрашаючий спосіб ширіться анальфабетизм, сего ніхто з тих „культурників" не бачить. Справді се люде зумашедші. Бідний той нарід, що має такий Наркомат Освіти! До того Союзу войовників безвірників мусять належати учителі а тепер вже й батьки учнів. Діти мусять бути разом з учителем „ізольовані од релігійної зарази у домашньому родинному побуті". Справді Царство Сатани поширюється. Уряд рад. України замість зробити трохи мила, щоб було чим сорочку вимити, видає гроші на масове затроювання дітий в якнайскоршім віці ворожою релігії агітацією! Просто жах бере на думку, яка суспільність виросте з того покоління, яке вже в його молодости затроїли слуги сатани. До того всего треба памятати, що такі радянські видання ширяться й у нас, в Галичині. — М. К.

Рік зал. 1899. Тел. 49—46.
М. А. АВҐУСТИН
МАҐАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР
Львів, ул. Рутовського ч. 7.
(напроти Архикатедрального костела).
Поручає на надходячий зимовий сезон **найновіші дамські футра з кримських баранків, піжмаків, з чорних і бронзових лошаків і т. п**, також переробляє і модернізує по найнищих цінах. 1040 2—8

Інтересний тестамент

В Парижі помер богатий Американець Віліям Фріман. Батько його, міліонер Генрі Фріман, оставив тестамент, на основі котрого син його мав тільки управляти його майном, котре по смерти того сина мало стати фондом, якого відсотки призначені для вдів по б. президентах Америки. Коли суд узнасть правність сего тестаменту, то жінки б. президентів, котрі можуть собі забезпечити старість, бо їх чоловіки побирають річно 75.000 дол. (кромі великих сум на репрезентацію), матимуть ще ґарний додаток. Хоч згаданий тестамент трохи дивний, та є в нім і здорова думка: дбати про те, щоб родини людий, які присвятили своє життя публичній справі, не попали колись у нужду.

НОВИНКИ

Ізза навалу матерялу відложено на пізніше звіти з курсу К. А. та статті про збунтованих гетьманців.

Ходять слухи, що о. Трчка, по народности Чех, редемпторист з Михаловець в Чехословаччині, має бути кандидатом на греко-кат. епископа в Мукачеві. О. Трчка мавби приймити наш обряд. Ся вістка покищо вимагає ще підтвердження.

В Перемишлянах відбулося повітове свято „Рідної Школи" заходами Перемишлянського Кружка Р. Ш. дня 21. вересня 1931. Перед святом відправили чотири священики в церкві панахиду за померших членів Р. Ш. На панахиді було приявних кілька соток народу і делеґат Головної Управи Р. Ш. По панахиді наповнилася саля Народного Дому по береги місцевим міщанством, селянством з дооколичних сіл та місцевою інтеліґенцією. Навіть бічні убікації Н. Дому були переповнені. Всі точки виконано цілком удачно на повне вдоволення публики, яка нагороджувала виконавців ґучними оплесками та окликами. Після свята довго ще розмовляли між собою приявні селяне з дооколичних громад про рідношкільні справи та виказували побажання, щоби й по їх селах позакладати Кружки Рідної Школи.

Населення городецького повіту відсвяткувало свято „Рідної Школи" дня 20. вересня 1931. Головну Управу зі Львова репрезентував посол Великанович. О год. 10. відправили 3 священики в церкві велику Службу Божу, а чотири панахиду за померших членів Кружка Р. Ш. в Городку. Захоплюючу проповідь на тему виховання дитини в національному, рідньому і релігійному дусі виголосив відомий патріот священик з сусідного села о. Демчук. Милою несподіванкою були вправи малих хлопчиків „Секції фізичного виховання" при Р. Ш.

В „Дні Еміґранта" 18. жовтня відбудуться у Львові такі імпрези: збірка по вулицях, ранки по кінах, академія в ратушевій салі, радіо-відчит, діточа забава і т. п. День попередять Богослуження у всіх святинях.

Безробітних в Польщі було в дні 3. ц. м. 251.376 осіб. В порівнанню з попереднім тижнем число безробітних зменшило лише о 28 осіб.

Учасник самоходової прогульки, котра була причиною трагічної смерти ґр. А. Скшинського, так перенявся тим трагічним випадком, що вже не верне на давне становище військового аташе в Берліні, лиш думає вступити до монастиря.

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм ґр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі ґарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 4-10

НОВА ШВАЛЬНЯ. Білизна це артикул першої потреби. Належить памятати, що найдешевше жерело мужеської білизни це фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7. Перед закупном білля просимо оглянути мужеську білизну, витворювану у власній швальні на ґарних взорах, а головно по значно знижених цінах. Отже вступи й оглянь без примусу купна. 986 32—100

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДО ВСЕЧЕСНІШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Два інваліди УГА., що займаються продажю девоціоналій, звертаються отсим до Всеч Отців Парохів з проханням, повідомляти їх про річницю св. місій, які відбуваються у їх парохіях та тим робом дати їм змогу чесним способом заробити собі й рідним на прожиток. Повідомлення проситься слати бодай на тиждень перед св. місією на адресу: ЯКІВ Л., Запитів, пп. Підліски Малі. 1038 2—4

МЕБЛІ тапіцеровані. Отомани, канапи і фотелі, матерани волосінні і з трави морської. Ліжка скринкові й полеві. Гарнітури сальонові також тапчани найдешевше поручає за готівку і на догідних услівях магазин меблів Steil і S-ka, Львів, Казимирівська ч 28 — Тел. 64-23. 1001б 11 20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 16-25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 56—100

В місяці жовтні

памятайте про поширювання католицьких книжок! Спроваджуйте їх до всіх бібліотек і „Просвіт“!

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1.	**Основи соціольогії**	3·— зол.
Ч. 2.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти** . . .	0·60 „
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат. Церква.** (історія)	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса** . . .	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву Ч. І. св. Павло**	2·— „
Ч. 11.	Др. О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . .	0·80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч. ІІ.** . . .	2·— „
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення .	0·40 „
Ч. 18	**О. Назарук.** Галицька делегація в Ризі	1·80 „

Інші видання:

	Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00 „
	о. Др. Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.**	0·20 „
	Др. С. Томашівський: **Десять літ україн. питання в Польщі.** .	1·50„
	Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1·00 „
	Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику.**	2·00 „
	О. Назарук: Роксоляна (повість)	12·00 „
	О. Н. Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії	0·50

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 9—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 20-30

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
перенесене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 23-30
ординує від год. 9-1 і від 3-5.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 10—25

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ
КАТРІ ВЕНЬҐЕР
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 3.
партер на ліво, виконує на догідних услівях і по низьких цінах зі заграничної і краєвої волічки. Замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки. Робота
1039 солідна, волічка першої якости. 4—5

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані **в МАҐАЗИНІ і РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 6—14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 25-?

Одиноке укр. ортопедичне заведення
ІВАНА УГРИНА
Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі ґорсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 988 6-20

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої
1036 штуки. 2—10

Революція цін
з причини нагромадження товарів.
Годинник з американського золота систем АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат, з копертами з 10 літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.
Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 18—25
Skrzynka pocztowa 827.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, вул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік засновання 1909. 100011-13

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 44-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. **Відвічальний редактор Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 15 жовтня 1931. Ч. 78 (478)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Папський нунцій проти антисемітизму

ЖАТ (Жидів. Аґенція Телеґр.) доносить: Папський нунцій в Будапешті взяв недавно участь в конференції священиків. М. і. обговорив діяльність „Союзу для приязни з Жидами", який находиться під папським протекторатом. Нунцій підкреслив у промові, що католицьке духовенство повинно здалека стояти від антисемітизму. Воно мусить дбати про витворення корисних умовин для навертання Жидів на католицизм. Деяких явищ суспільного життя не треба узагальнювати. Треба памятати, зазначив нунцій, що Жиди, які стали комуністами, зірвали з усяким віроісповіданням.

—o—

Канадійський посол М. Лучкович у Львові

Український посол до канадійського парляменту Мих. Лучкович представляв всіх парляментаристів Великобритійської Імперії на зїзді Міжпарляментарної Унії, котрий відбувся в Букарешті. При тій нагоді відвідав Чернівці і Львів. Посол Лучкович перший раз на українській землі, бо він уродився за морем. Українською мовою володіє добре, хоч учився її не від дитинства, а вже молодцем, бо оточення його в дитинстві не було українське. Пос. Лучкович нераз промовляв в канадійськім парляменті в обороні прав Старого Краю своїх батьків.

Українське село ворушиться

Предсідателя ЦІК-а Радянської України Петровського візвали несподівано до Москви, щоби зложив звіт про політичне і господарське положення на Україні. Перебіг „хлібозаготовок" на Україні викликав ворожі настрої серед населення. У многих місцевостях дійшло до небезпечних для большевиків заворушень. Ті заворушення кріваво здавили відділи ДПУ. Петровський вислав до Москви трівожний звіт, в котрім остерігає, що продовжування на Україні політики вивозу як найбільшої скількости збіжжа й інших харчевих продуктів може викликати заворушення, супроти яких власти можуть показатися безсильні! В большевицьких кругах на Україні пояснюють нагле візвання Петровського до Москви обвинуваченням у правім опортунізмі.

(АТЕ).

Конференція Ґітлера з Коновальцем

Польська преса доносить з Женеви: Велику сензацію викликала тут вістка про довшу конференцію Ґітлера з провідником УВО, полк. Коновальцем, котра відбулася в однім з полуднево-німецьких міст. Ґітлер задумує ужити українських націоналістів до боротьби проти Совітів. В органі Коновацьця „На сторожі" появилася стаття п. з. „Ґітлер й українська справа", в котрій наклику-ється українських націоналістів, щоб густою лавою стали за Ґітлером, бо він „отворить браму на Схід".

—o—

Що діється на Далекому Сході

Получення між Мукденом і Пекіном знищене. — Міста Манджурії бомбардують.

З Москви доносять: Японці збомбардували з літаків не тільки Чен-Чав, але й цілковито знищили зелізниче й телеґрафічне получення між Мукденом і Пекіном. Сильна ескадра японських літаків збомбардувала також двірець і касарні в Сін-Шао, куда перенеслася манджурська влада.

Японія посилає в Манджурію все нові сили.

З Токія через Москву доносять: До Мукдену прибули з Токія нові транспорти японської артилерії й нові відділи военних літаків. Крім того осма бриґада вже одержала наказ, приготовитися до виїзду в Китай.

Америка інтервеніює в справі Манджурії.

Аґенція Райтера доносить з Вашінґтону: Правительство Америки думає виступити рішучо в справі Манджурії. Воно старається викликати в опінії світа осуд ворожих кроків в Манджурії. Стімсон присвячує тій справі всю свою увагу (Є також вісти, що виступ Америки проти Японії мало правдоподібний).

„Доляро-франко-фунт"

Проєкт стабілізації трьох світових валют.

Паризька преса доносить: На конференції Лявaля з Гувером у Вашінґтоні буде обговорена справа стабілізації доляра, фунта і франка. Мають там вирішити трівке відношення доляра до фунта й обох цих валют до франка. Поодинокі емісійні установи ґварантувати-муть взаїмно за себе, зобовязуючися до вимін своїх банкнотів на банкноти других емісійних інституцій. В цей спосіб повсталиби три валюти з постійною вартістю. Ними моглиб послугуватися й інші держави.

—o—

Турки інтернували Троцького

З Анґори доносять: Турецьке правительство видало наказ, інтернувати Троцького в одній з кріпостий Дарданельського проливу. Причина: Переговори Троцького з Аман-Уллагом, котрі загрожують взаєминам Турків з Персами.

Рабункові напади і вломи у Львові

На мурах міста видніють оповістки про наглі суди, але бандити нічого собі з них не роблять. І так до помешкання Івана Приймн при вул. Шевченка увійшли два злодії. Оден вдарив молотком в голову старого Прийму, котрий упав стративши притомність. На крик його жінки збіглися сусіди та зловили бандита Рудольфа Зеліньского, другий утік. — На вулиці Полтви коло 4 рано напали два бандити на кельнера Канікера і двічі стріляли до нього. Йому вдалося втечи. — Хроніка вломів до приватних помешкань щораз обильніша. Доходить до того, що вломалися навіть до складів Магістрату й забрали 60 джаґанів, 10 зелізних дручків і т. п. річи.

—o—

Не вікладайте виповіщення 1|3 части обезпеченої вартости Ваших будинків в ПЗУВ на пізніше, лише зробіть це в законнім речинці до дня 31. жовтня ц. р і виповіджену часть зголосіть негайно до обезпечення в Т-ві „Дністер" у Львові вул 857 Руська ч 26. 78—?

ЧИ БУЛИ ВИ НА КЛЕПАРОВІ

в день його великого торжества.

В неділю 11. с. м. відбулося у львівській дільниці Клепарів торжество посвячення дзвона і хрестів для копули нашої нової церкви. Богослуження відправив о. сов. Туркевич, співав прегарно хор жовківської читальні „Просвіти", котрий має знамениті й дуже звінкі та чисті голоси. Посвячення хрестів і дзвона („Володимира") довершив Преосв. Бучко в асисті о. Туркевича й о. В. Яценкова. Дзвін і хрести були гарно прибрані зеленю. Від дзвона тягнулися дві ленти, жовта і синя, далеко поза церкву й становили границю шпаліру зібраних людий. На Клепарові є коло 200 наших родин, що посідають там свої доми, решта вірних це переходовий робітничий елемент. Головно на тих 200 родинах спочиває великий тягар будови нової гарної церкви та її удержання, хоч судячи по значній числом участи людий можна вносити, що й наше тамошне робітництво гарно держиться своєї церкви і народности, що й підчеркнув влучно у своїй проповіді Преосвящений Іван, кладучи сильний натиск на соціяльні справи і становище Апостольської Столиці до тих справ. В часі проповіди Преосв. Івана раз-у-раз дзвонили дзвони близького лат. костела, де тоді якраз відбувалася відправа.

Наше торжество робило зворушливе враження. Треба було бачити ту велику скількість нашого робітничого населення, яке мов пчоли коло матки зібралося коло своєї церкви й потому тиснулося мов до улия до столика, на котрім складало свої жертви на докінчення святині. Мусять це бути добрі й запопадливі господарі, бо коли клепарівські Поляки предкладали їм свій готовий костел в заміну за їх площу, куплену під будову церкви — вони дали відмовну відповідь, бо їх площа далеко краща і більша. І взялися до коштовної будови церкви. Словом, миле враження робить наш нарід в тій дільниці Львова.

Та було там і щось дуже прикре: майже не видно було нашої інтеліґенції зі Львова. Мимо кількакратного оповіщування в ґазетах про це торжество, мимо розсилання печатаних запрошень. Наша націоналістична інтеліґенція, котра має повний рот фраз про патріотизм, солідарно не явилася. Якби не кореспонденти трьох українських пресових орґанів, з того двох католицьких, то мабуть пальців одної руки булоб за богато, щоб порахувати наших патріотів... А у Львові є десятки наших „патріотичних" редакцій, сотки, розуміється, також „патріотичних" орґанізацій, тисячі наших інтеліґентів, в тім богато учительства (треба знати, що клепарівська громада дає приміщення „Рідній Школі" на поверх 100 дітий у своїм гарнім поверховім домі зараз коло церкви), — і не прийшли. А день був такий чудовий. В яснім, здоровім воздусі кануло золоте листя з дерев. Получення прекрасне: автобус стає коло самої церкви. Можна собі уявити, кілько то польської

патріотичної інтеліґенції і студенства зляглоб на передмістя Львова, якби там польське робітництво таким зусиллям кінчило будувати костел! А в нас — стояв той бідний, сірий, робітничий нарід і (дослівно) зі слезами щирости в очах жертвував на свою церкву, котра рівночасно являється й одинокою твердинею народу, бо цеж факт, що тільки нашим церковним будівлям не загрожує банкроцтво й перехід у жидівські або польські руки. Якби там кінчили будувати китайську паґоду, то ще з цікавости явилосяб більше число живої інтеліґенції! А то кінчить наш убогий нарід будувати нашу церкву і нема тих, що уважають себе його „верхами"... Хочби прийшли з „національних мотивів", про які без уговку говорять. Ні. Нема їх ні в старих церквах, ні при будові нових... Там, шановна інтеліґенціе, на Клепарові, поставило робітництво наше не тільки церкву, але й вагу, на котрій тебе зважено в неприсутности твоїй. І показалося, що ти дуже легка. І тому розвіє тебе як полову вітер грядучих подій, коли не наступить основна зміна... Наша стилева церква на Клепарові ім. св. Андрея, будована після плянів проф. Тимошенка, потребує ще викінчення, покриття бляхою, вставлення вікон і виправлення. На це треба 20.000 зл., що наші львівські інтеліґенти й інституції моглиби зложити до пару тижнів. І то легко, по пару зл., якби хотіли. Жертви для тої церкви приймє кождий парох. уряд й адміністрація кождої ґазети. Побачимо, кілько їх „попливе" в цілі відтяження нашого робітництва на Клепарові. — А. Ч.

—o—

Мандрівка капіталів

Один французький часопис так пояснює механізм міжнародних фінансів. Перший крок: Француз заощадивши трохи грошенят несе їх до банку. Йому платять 1½ процент річно. Француз довіряючи свому банкови затирає руки. Другий крок: Французький банкір розумує: Анґлія певний довжник, її банк дає 3 проц. і посилає гроші своїх вкладчиків до Анґлії, заробляючи 1½ проц. І французький банкір також затирає з вдоволенням руки. Третий крок: Анґлійський банкір рахує: Німці дають 8 проц. Перенесу сі гроші до Німеччини і зароблю 5 проц. Анґлійський банкір не без причини затирає руки. Четвертий крок: Німецький банкір калькулює: Большевики платять 15 процент. Віддам гроші большевикам і зароблю 7 проц. І німецький банкір також не має причини не затирати рук. Пятий крок: Большевик, котрий вічно голоден грошей, дуже радий, що добився у Німців кредиту на 15 процент і що за позичені гроші може купити потрібні йому машини. І большевик також затирає руки.

Таким чином всі операції зводяться до того: Французький капітал за 1½% стає анґлійським за 3, німецьким за 8 і большевицьким за 15. Все те кінець кінців зводиться до того, щоби французи піддержали німецьку промисловість і щоби французький вкладчик дістав назад свої гроші. Але показалося, що зразу перестали платити большевики, опісля Німці і вкінці Анґлійці. Розуміється, шкоду поносить французький вкладчик, котрий щадив на чім міг.

—o—

Ґітлєр у Ґінденбурґа

З Берліна доносять: Ґітлєр — провідник німецьких націоналістів, відвідав през. Ґінденбурґа о год. 11.30. Від вчасного ранка ждали на ту хвилю такі величезні товпи народа перед палатою президента, що поліція мусіла замкнути кордон. Ґінденбурґ говорив з Ґітлером поверх години про внутрішну й заграничну політику.

Міністерство почт і телеґрафів

в прелімінари буджету на р. 1931-32*).

Найцікавіша тайна в його буджеті.

Буджет Міністерства Почт і Телеґрафів складається з двох частин: 1. з буджету центральної управи (себто самого Міністерства) і 2. з буджету державного підприємства почт і телеґрафів.

Буджет центральної управи М. П. і Т. преліміновано на 1931-32 р. такий: Приходи 8.600 зол.; видатки 2,680.000 зол. (в тім особові 1,627.860 зол. + бюрові 814.040 зол.).

Особовий склад централі М. П. і Т.: 202 урядників + 23 нижчих функціонарів — разом 225 осіб; їх упосаження: 1,544.400 зол.

Буджет підприємства почт і телеґрафів преліміновано на 1931-32 р. такий: впливи 264,195.460 зол. (в 1930-31 р. 254,680.380); видатки: звич. 214,980.511 зол. + надзвичайні 33,591.789 зол. — разом 248,572.300 зол. (в 1930-31 році 248,728.680; в 1928-29 р. 187,509.871 зол.). Отже вплата до державного скарбу: 15,623.160 зол.

Впливи складаються з таких 2 найваж. позицій: 1. почт. уряди 257,060.540 зол. (в 1930-31 р. 251,144.890; в 1928-29 р. 208,200.635); 2. радіотелеґраф 3,859.270 зол. Зокрема що торкається впливів з почтових урядів, то вони представляються так: почтові оплати 163,988.380 зол. (в тім значкові 99,232.440 зол., ґотівкою 61,907.100 зол., ґазетові 2,671.600 зол.), телеґрафічні оплати 15,614.000 зол., телефонічні оплати 65,656.980 зол.

Видатки складаються з таких найважніших позицій: 1. дирекції почт і телеґрафів 8,311.440 зол., 2. почтові уряди 220,667.930 золотих, 3. радіотелеґраф 3,629.670 зол., 4. емеритури 13,819.700 зл. Зокрема що торкається видатків на почтові уряди, то вони такі: упосаження 108,453.000 зол., кошти вдержання руху 17,646.360 зол., перевіз почти 25,275.670 зол., нерухомости (себто будова ліній та внутрішних телеґрафічних і телефонічних уряджень, нові будівлі, ремонт й ін.) 29,563.720 зол., рухомости (закупно потрібного для почти інвентаря) 4,815.780 зол. і т. д.

Серед видатків, в коштах вдержання руху, впадає в око позиція: відшкодування за загублені пересилки 467.000 зол. (в обороті краєвім 289.000 зол. + в обороті заграничнім 178.000 зол.). Це трохи за велике відшкодування за загублені почтою пересилки в однім тільки році... Про що воно свідчить?

Всіх почтових інституцій в Польщі є 5.271 (+ 3 в Ґданську). З окрема: урядів 2.372, аґенцій 2.060, посередництв 861. Всього почтового перзоналу є: урядників 16.354 (в 1930-31 р. 16.140) + 900 практикантів; нижчих функціонарів 15.660 (в 1930-31 р. 15.447). Разом: 32.914 осіб.

Скільки є почтових інституцій на українських землях в Польщі? На жаль, як при зелізницях, так само і тут відповісти на се питання неможливо. Бо, як при зелізницях, таксамо і тут українські землі, з виїмком Галичини, не творять самі для себе окремих почтово-телеґрафічних округів. Вони розділені і влучені до округів неукраїнських. Отже: Холмщина, Волинь і південне Полісся належать до почтово-телеґрафічного округа (Дирекції) Люблинського, а решта Полісся до Виленського. Одна тільки Сх. Галичина (воєвідства: львівське, станиславівське і тернопільське) творить окремий почтово-телеґрафічний округ Львівський. У Львівськім окрузі (Дирекції) є: 408 почтових урядів, 371 почтових аґенцій і 126 почтових посередництв. Разом 905 почтових інституцій.

Що торкається почтового перзоналу, то подрібний його виказ за 1929 р. знаходимо в „Статистичнім Річнику" на р. 1930. З цього довідуємося, що в цілій Сх. Галичині в 1929 р. було почтовиків: в Дирекції: 169 урядників + 19 нижчих функціонарів; при почтових, телеґрафічних і телефонічних інституціях: 2.112 урядників + 2.010 нижчих функціонарів + 329 завідуючих аґенціями і почт. посередників + 388 почтових післанців + 729 телеґрафічних робітників + 215 підприємців воження почти + 254 візників і шоферів. Впадає в око незвичайно велике число телеґрафічних робітників у Львівській Дирекції почт і телеґрафів: 729 на всіх 1666 у цілій державі! Воно майже 3 рази більше, як у Познанській Дирекції (285), а поверх 10 разів більше, як у Дирекції Варшавській (70). Чому воно так, коли нпр. у Варшавській Дирекції довжина телеґрафічних ліній виносить 6.724 км., а довжина дротів 19.275 км., а у Львівській Дирекції тільки 4.612 км., зґл. 14.253 км., сього ні в Прелімінари буджету ні в Статистичнім Річнику не вияснено. Се мабуть найцікавіша тайна з усеї великої „книги знання", з котрої можна додуматись богато тайн, а на котру наша преса майже не звертає уваги.

*) Гл. статті про Прелімінар буджету Польщі на р. 1931-32, поміщені в „Н. Зорі" чч. 15-17, 19, 21, 25—26, 31—32, 36, 39—40, 43, 46, 53—58.

—o—

Де є скарби еспанського короля

„Морґенцайтунґ" в ч. 270 принесла цікаву статтю Пааля такого змісту: Король Альфонс знав уже цілі місяці перед революцією, що не вспіє вдержатися на престолі. Отже ще перед революцією вислав два ваґони зі своїми скарбами до замку ґр. Замойського Любляви в Спижській землі, на Закарпаттю (Замойський посвоячений з Бурбонами). Та місцевість не має навіть зелізничої стації. Найблища стація Подолін віддалена від польської границі 12 км., а пів години їзди від Нового Санча в Галичині. Замок Любляву відновлено коштом 30 міліонів чехослов. корон. Ювелір Перльрот, котрий був свідком виладовування скарбів, оповідає ось що: Чеський цловий уряд видав розпорядок, щоб оцінювати тільки ефективну вартість тих скарбів, не беручи під увагу їх мистецької вартости. Та оцінити ті скарби було майже неможливо. Виладовувано античні меблі й архитвори мистців з 15 і 16 ст., чудної краси мініятури майстрів з часів ренесансу, подоби з мармору, вироби ювелірів і золотників, дивани й килими з найдальшого сходу й старанно опаковані 144 золоті полумиски. Ізза далекої подорожі деякі річи наспіли поломані, особливо марморні. Потому наспів ще оден ваґон дорогоцінностий. На яку суму оцінено ті річи, остало урядовою таємницею. Навіть ефективна їх вартість мусить бути нечувано висока. Мати ґр. Замойського, ще живуча Кароліна Бурбон, се тітка еспанського короля, а жінка ґр. Замойського Ізабелля походить також з тої родини: вона дочка Дон Карльоса. — Таким чином великі скарби еспанської династії збережено на Спижській Землі, котра є частиною т. зв. Срібної Землі, що за наших старокняжих часів бувала віном наших князівен, які виходили заміж за ріжних володарів на заході.

—o—

Долярова паніка

Швайцарський „Бунд" доносить, що майже всі великі атлянтійські кораблі далі перевозять золото з Америки до Франції, щоб там піддержати захитаний курс доляра. В останних днях перевезено золота вартости 400 міл. долярів. В Польщі курс доляра впав у приватнім обороті до 8.75, одначе Польський Банк платить за доляра 8.81, з чого можна вносити, що паніка посідачів долярів покищо неузасаднена. Вона має й одну добру сторону: доляри масово виходять з укриття, що може оживити торговлю. Тепер доляр вже знов сильний.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНОЇ ОПОЗИЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ відбувся у Гарцбурґу. В конґресі взяли участь представники всіх крайно націоналістичних партій, м. і. Гітлер, Гуґенберґ, головн. комендант „Зелізного Шелома" Сельдте, ґенерали б. цісарської армії і члени б. пануючого дому Гогенцолернів (між ними 2 сини Вільгельма). Конґрес ухвалив рішучу боротьбу з урядом Брінінґа. Б. гітлерівський міністр туринґського уряду Фрік заявив, що націоналістична опозиція стремітиме леґальними способами до власти в державі. Гітлер заявив, що партія національних-соціялістів (гітлерівці) погоджується на те, щоб Німеччина виконала фінансові зобовязання супроти заграниці, одначе виступає проти політичних зобовязань. Б. президент Державного Банку Шахт сказав, що німецький державний банк стоїть перед банкроцтвом. Всі банкові викази незгідні з дійсним станом річей...

ГЕНДЕРСОН виголосив першу виборчу промову в Анґлії. В ній заявив, що капіталізм розсипається і мусить наступити соціялістичний устрій.

В ПАРИЖІ відбулося велике віче Французів, котре маніфестувало потребу зближення Франції з Німеччиною. В тій маніфестації взяли участь представники ріжних орґанізацій, котрі мають 2.700.000 членів. Між ин. говорили представники католиків і пару німецьких промовців.

ЗОЛОТО І ДЕВІЗИ втікають також з Чехословаччини. Запас девіз зменшився о 91 міл. корон, запас золота о 3.700.000 кор. Покриття банкнотів золотом впало в однім тижни з 39.5% на 34.7%.

ОСІННІ МАНЕВРИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ АРМІЇ відбулися цего року у величезних розмірах. Підчас маневрів, котрими кермував сам Ворошилов, випробовувано нові танки. Перший раз взяли участь в маневрах „воздушні кружляки", т. зн. літаки з гарматами. Артилерія стріляла нового рода амуніцією. Тому мусіли евакуувати цілі села (ПАТ).

КИТАЙСЬКИЙ МІНІСТР СКАРБУ заявив представникам преси: Неуступчиве становище Японії і пасивність Союза Народів витворили таке положення, що оба народи мусітимуть кинутися в обійми війни. Японська преса містить сю розмову без коментарів.

НА ПРОСЬБУ КИТАЮ американський уряд вислав представників до Манджурії. Вони мають оглянути терен китайско-японського конфлікту і виготовити справоздання.

НА КОШТИ ОКУПАЦІЇ МАНДЖУРІЇ виасиґнував японський уряд півтора міл. єн.

НОВУ КОМУНІСТИЧНУ РЕСПУБЛИКУ проголошено на пограниччі китайских провінцій Шан-сі і Шен-со, над Жовтою рікою.

ЯПОНІЯ зачала підпирати сепаратистичний рух в Монґолії, куди довозить богато зброї й амуніції.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Корреферат про католицьку акцію і пресу на курсі К. А. у Львові. По заяві Президії, що Комісія Еписк. ухвалила запросити д-ра Осипа Назарука в ціли виголошення корреферату на тему Кат. Акція і преса сказав прелеґент що слідує (зміст): Католицька акція це співпраця світських з духовними в дусі завдань Церкви. Тимчасом великі маси світських відчужені від Церкви, або навіть ворожо до неї настроєні. Не треба себе дурити тим, що від часу великої війни видно в усіх краях Европи поворот інтеліґентів до Церкви. Се навертаються покищо тільки одиниці, котрі бачать, до чого йде. А маси під впливом аґітації ворогів реліґії й Церкви щораз більше відвертаються від неї. І після всякої правдоподібности ми щойно в початках того масового відвертання від Церкви. Не треба забувати, що за нашої памяти упали в Европі чотири старі християнські монархії: дві католицькі, австрійська й еспанська, одна протестантська, німецька, й одна православна, російська. Всі ті монархії були на свій лад релиґійні на своїх верхах, що давало приклад народам. На їх місце на верхах під релиґійним оглядом тепер або хаос, непевність і байдужність, або крайна ворожість до віри й усякої Церкви, як у Большевії. Щож остало ще з християнської Европи? На півночі три протестантські держави скандинавського населення. Як відомо, протестантизм щораз більше розїданий лібералізмом, не може бути дійсною остоєю християнства. Його розклад поступає на очах. Те саме діється з анґліканською церквою. У Франції верх має масонерія. В Італії ексцентричний націоналізм в формі фашизму, готов кождої хвилі, як там публично пишеться, вирізати катол. Епископів, коли це наказалаби зробити партія. Остає ще ряд дрібних держав, у котрих також бушує крайній націоналізм, здібний в разі чогось супроти Церкви до таких самих учинків як і большевизм, бо це pessima haeresis, її найбільшого розвитку ми ще не дожили. До того всего треба взяти під увагу факт, що в західній і середній Европі править ще те покоління, котре виростало в атмосфері пошани для авторитету, плеканій висше згаданими силами, тепер уже повалениими. Незабаром на зміну сему поколінню прийде нове, котре виростало вже в неспокійній атмосфері розкладу морального й матеріяльного. І щойно тоді дадуть себе тяжко відчути ті великі факти і події, які сталися за нашої памяти. І тоді зовсім невиключена можливість, що не тільки Катол. Церква, але й християнство взагалі на всім просторі Европи буде зіпхнене — в підземелля, в укриті катакомби, з яких колись вийшло, щоб світ завоювати для науки Христа. А тоді все людство в судорогах болю відчує, що значить жити під владою людий, випраних з усяких слідів засад Спасителя. Щоби хтось не подумав, що то я в своїй уяві вифантазовую таку перспективу, покличуся на гороскопи, які ставить такий визначний ум як німецький езуіт Мукерман. Зрештою, чи кождий, хто має очи, не бачить, що діється довкруги нас і не знає, що в разі якби тут, на нашій землі, почалася революційна заверуха, Церква опиниласяб у найтяжшім положенню? Таж передсмак того мали ми вже, в ухвалах нашої Національної Ради у Станиславові, за нашої влади, котрій ще далеко було до устійнення, а вона вже була взялася до ослаблювання Церкви. І нема чого дивуватися, бо це був тільки наслідок довгого виховування нашої суспільности в ліберальнім і радикальнім дусі, якому духовенство в с в і й ч а с не протиділало всіми способами. Зрештою подібно було в цілій Европі. І тому тепер сила Церкви і ті, що при ній стали, пливуть на кризі, а та крига тає на очах і ломиться з гуком і шумом. Останній раз чули ми той гук і шум з Еспанії, тому кілька місяців, з архикатолицької країни... Така тепер правдива ситуація. Відколиж вона зачала переходити в свою остру стадію? Від появи ліберальної преси, до котрої належать вже перші протестантські памфлети. Та це були ще річи спорадичні. Зі скріплюванням ліберальної преси кріпшала постійно сила руїни та без упину підмулювала вплив Церкви тим успішніше, що довгі часи не зустрічала ніякого систематичного протиділання в тій области. Всякого рода преса радикальна, масонська, соціялістична, большевицька, а далі — кримінально-сензаційна, порноґрафічна і т. п., — все те діти преси ліберальної, бо її зерно видає ріжні овочі. Перший, що усвідомив собі й іншим велике значіння преси взагалі, був Наполеон. Він літ тому поверх 120 сказав: „Тепер є пять великих сил: Франція, Анґлія, Прусія, Австрія, Росія — і шеста велика сила — преса". Від тоді сила преси все росла і стала більша від кождої з тих сил. Як відомо, преса рішила про вислід світової війни. На кілька літ перед тою небувалою війною залунали з Петрової Скелі отсі різкі та правдиві слова про значіння преси: „Надармо будувати-мете церкви, уладжувати місії, основувати школи. В с і в а ш і д і л а б у д у т ь з н и щ е н і, в с я к і з м а г а н н я д а р е м н і, коли ви рівночасно не вжиете до оборони й наступу християнської преси". Ті пророчі слова сказав Папа Пій X. (1903—1914). Мабуть не можна ясніше й остріше представити значіння преси. Одначе мимо того голосу з такого місця загал католиків остав майже глухий на ту ярку пересторогу. До якої міри глухий, видно з такого ствердження катол. орґану „Шенере Цукунфт" з 6. травня 1928: В часі коли один катол. архиепископ в Оломунці мав річного доходу поверх міліон корон (ще доброї валюти!), а поодинокі члени капітули від 20.000 до 50.000, — одержував такий катол. орґан як „Фатерлянд", від котрого почався весь християнсько-суспільний рух, всего 20.000 зл. річних субвенцій (від всіх!), то є тілько, кілько такі ліберальні орґани як „Н. Вінер Журналь" або „Н. Фр. Прессе" мали з анонсів о д н о г о (недільного) числа!... Редактор „Фатерлянду" Інталь, котрий був високо освіченим чоловіком і працював 30 літ як шеф редактор того орґану, помер як жебрак у буквальнім того слова значінню. В останніх літах свого життя тішився як дитина коли хто подарував йому шматок зудженини... Сей образок поясніює як не можна краще, чому не розвинулася як слід катол. преса навіть у такого народу як Німці. Подібно було у Франції, Еспанії і т. д. У нас є під сю пору лучше, ніж було під тим оглядом в початках катол. преси на заході, бо наші церковні верхи більше жертвенні, коли порівнати їх фінансову спроможність зі спроможністю церковних верхів на заході. Та, розуміється, ми — зрештою таксамо як католики на заході — спізнилися з оснуванням й уфундуванням катол. преси. І се головна причина того,

---

Маленький фейлєтон

Танець св. Віта

Ця хороба вповні вилічима.

Танець св. Віта (званий в медицині „Хореа мінор") пізнати по характеристичних, коротких рухах у всяких можливих мязах (мускулах) тіла. Ті рухи перешкоджують в говоренню, питтю, їдженню, писанню, одяганню, ходженню. Розвиваються помалу, рівнобіжно з погіршуванням настрою хорого. Зразу появляється дрожання в обличчі, потому нервозне здвигання раменами, неспокій в часі сидження і перебирання пальцями. Потому рамена й пальці в постійнім русі, обличча майже без уговку робить гримаси. Хорому не треба говорити, „щоб так не робив", бо це тільки погіршує його стан. В часі сну ті прояви звичайно щезають. Згодом хорий худне, стає дразливий і злий, не має апетиту. В найтяжших випадках хороби хорому тяжко і ходити і стояти і проковтувати, а його руки й ноги сильно кидаються. Правдиву хоробу св. Віта можна все вилічити. Способи ліченння такі: Кілька тижнів лежати в ліжку, брати теплі купелі, споживати харч без острих приправ, не дразнитися духово, заживати по наказу лікаря аршенік, а в тяжких виладках люміналь і бромнатріюм. Лічення треває з правила не довше як три місяці. Реконвалєсцент повинен уникати подразнень і довший час перебувати на селі. — (З німецького).

—o—

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 10—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни умірковані.

що тепер катол. преса вже не в силі виперти ліберальної преси, котра заволоділа умами загалу. Сегодня коли катол. орган навіть дуже старанно редагований і точно адміністрований, то ліберальній пресі чи ліберальному або радикальному агітаторови вистарчить сказати: „Це клерикальний орган!" — і вже богато людий навіть до руки його не возьме. Це наслідок занедбання католіків, що вчас не вкорінили своєї преси. Як помалу вкорінюється вплив і почитність катол. органу, найлучше видно по католицькім тижневику „Юніверз" в Анґлії, котрий недавно обходив 40-ліття свого істнування. Хоч в Анґлії католіків є коло 3 міл. і хоч там на загал читають більше ніж у нас, їх орган десятками літ не міг вийти поза 7.000 абонентів. Щойно в останних часах при доборі найлучших письменників і публіцистів здобув у скорім темпі поверх 100.000 передплатників. Наша катол. преса має особливо тяжкі трудности до поборення. Проти неї стоїть не тільки її молодість, але й розмірно численна преса ріжних таборів: ліберальна, радикальна, соціялістична, большевицька й націоналістична. Дуже шкодять розвиткови катол. преси також католицькі орґани, коли вони скучні й неактуально та недбало редаговані, бо вони відстрашують читачів від усякої катол. преси. Безплянове видавання кепських періодників, котрі животіють передруками й такими „статтями", які можуть бути поміщені й тепер і за три роки, — це одна з найбільших перешкод у розвитку катол. преси. Найстрашнішим ворогом катол. преси слід уважати на мою думку не пресу большевицьку, — хоч яка вона страшна в своїх наслідках, — тільки пресу націоналістичну. Говорю се на підставі довгої обсервації й досвіду з отсих причин: Большевицька преса при всій її засадничій ворожости до віри і Церкви займається бодай систематично такими реальними річами як економічні справи і в той спосіб призвичаює своїх читачів до практичних річий. Та преса має якісь засади, — нехай і доктринерські і неоправдані і руїнницькі, — але має, засади й витичні лінії тай після них поступає. Мій Вп. передбесідник п. Кузьмович вичисляючи большевицькі орґани, забув назвати найцікавіший їх орган. (Тут промовець виймає два числа большевицької „Нашої Правди", показує їх зборам і пускаючи по руках, каже:) Прошу придивитися сему журналикови, як він старанно редагований, як він займається тим, що найбільше гнете тепер наш нарід, його економікою тай — розуміється — як він учить робити бунти і повстання, що зрештою також належить до його засад. Майже всі блуди большевицької преси має в собі ліберальна націоналістична преса, від ворожнечі до Церкви почавши, котру одначе скриває нераз під мнимою прихильністю до церкви в ціли запряження Церкви до своєї політики. Але не має ні одної прикмети большевицької преси. І тому большевицька преса виховує борців, а ліберальна націоналістична преса виховує фразерів, котрі знають тільки один клич: „Україна понад все!" І се той найшкідливіший клич, який криє в собі гордість націоналістичної єреси, котра не признає ніяких цінностий, висших над націю. Спустошення, які особливо в умах молоді й простолюддя робить цей клич, трудно описати. (Кінець буде).

Обрахунок совісти важніший, ніж молитва (св. Ігнатій Лойоля).

НОВИНКИ

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" розписав безпроцентову позичку, котру зобовязується звернути до 5 літ. Зазив той помістимо в слідуючім числі „Н. Зорі".

Нові адвокати Українці. Отворили канцелярії: М-р Володимир Куницький — Глиняни, д-р Морозевич Роман — Городенка, д-р Налисник Юліян — Дукля, д-р Колпецький Дмитро — Дрогобич, д-р Гнатів Петро — Дрогобич, д-р Юрків Мих. — Жидачів, д-р Руденський — Жабє, радник Файґель Антін — Заболотів, д-р Карпяк Петро — Нижанковичі, м-р Охримович Дамян — Стрий, д-р Белей Теодор — Тисьменица, д-р Росляк Мих. — Чортків, д-р Саєвич Волод. — Мединичі, д-р Кузьмич Волод. — Коломия. — Перенесли канцелярію: Д-р Мурович Волод. з Заболотова до Коломиї, д-р Булик Семен з Сокаля до Мушини, д-р Хичій Іван з Гусятина до Чорткова і д-р Прислопський Нестор зі Львова до Жабйого.

Курс доляра наслідком захитання фінансових основ захитався на всіх заграничних біржах.

Марш. Пілсудський переїздив через Львів до Румунії на відпочинок. Звідтам поїде до Єгипту. Підчас постою поїзду на львів. стації (тоді була 12.15 год. в ночі) вікна його ваґону були заслонені. Як довідується „Сл. Поль.", марш. Пілсудський не спав підчас постою, але викладав собі пасіянса.

В Ґдині вилетів у воздух наслідком експльозії світляного ґазу бльок будинків Заведення для Обезпечень Умових Робітників. Місце вибуху представляє страшний вид. Зпід румовищ виносять ранених і вбитих. Досі видобуто 13 осіб убитих і 7 ранених. Під румовищами находиться ще 5 осіб.

5 зол. одноразової запомоги признав правительственний комісар магістрату в Яслі вдові по електромонтері Костирі, котрий працював у міській електрівні 27 літ! Вістку про сю „запомогу" широко коментують в Яслі і вона дісталася до преси.

Тайну комуністичну друкарню викрила поліція в Варшаві. Друкарня заосмотрена в найновіші ротаційні машини, лінотипи і т. п., досі незнані в Польщі. Власник друкарні Фроїм Ґелентерн. Також викрито тайні документи, відозви, брошури, рукописи й архів. Власника і коло 200 осіб увязнено на підставі найдених компромітуючих даних.

Одинацять робітників засипала земля в шибі копальні в Забжу на Шлеську у глибині 311 метрів. Робітників вдалося відгребати по 24 годинній ратунковій акції. Причина катастрофи землетрус.

Американський „Федерел Резерв Банк" підніс дисконтову стопу з $1^1/_2$ на $2^1/_2$ проц. Банк Франції також підніс дисконтову стопу з 2 на $2^1/_2$ проц.

РЕДУКЦІЯ ЦІН НА МУЖЕСЬКУ ҐАРДЕРОБУ НА ЧАСІ. Згідно з оголошеною знижкою цін сукняних матеріялів повідомляє фірма **ВІТТЕЛЬС — текстильні склади** у Львові, вул. Рутовського 7., напроти Катедри, що достарчає елеґантну мужеську ґардеробу з першорядних бельських матеріялів по слідуючих цінах: 1) одяги маринарксові зрібні (zgrzebne) зл. 130., 2) одяги візитові зл. 160., 3) раґлян осінно-зимовий зл. 160., 4) верх футряний комплетний зл. 175., 5) пальто зимове зл. 200., і т. д. **ФІРМА ВІТТЕЛЬС,** Львів, Рутовського 7. містить як дотепер в одній з убікацій свого льокалю першорядний сальон мужеського кравецтва Й. Файлера, в котрім той виконує елеґантну мужеську ґардеробу до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання.

Біржа

Гроші: Ам. доляр 8.86—8.88 зол.

Збіжжа: (Ціни в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження парітас 200 км.): Пшениця сел. 18.25—18.75, жито двір. 20.00—20.25, жито сел. 19.50—19.75, ячмінь дв. 17.00—17.50, ячмінь на мливо 15.75—16.25, овес гал. 20.25—21.00, кукурудза ромун. 20.00—20.50, фасоля біла 19.00—21.00, гречка 16.50—17.50, лен 33.00—35.00, гречана каша 33.00—34.00, червона конюшина 155.00—160.00, синий мак 68.00—73.00. Сильний попит на овес. Ціни пшениці, жита, ячменю, вівса і пенцаку йдуть вгору. Пшоно подешевіло. На біржі помітний сильний рух.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НЕЗАЛЕЖНА ПРАЦЬОВИТА, інтеліґентна особа, що знається на господарстві, пошукує посади господині Ласкаві зголошення під „Скромна" до Адм. „Нової Зорі". 1041 1-1

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також **меблі** таніцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 57—100

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ Й ПРОДАЄТЬСЯ ПО ВСІХ КНИГАРНЯХ **IX-ий РІЧНИК КАЛЄНДАРЯ-АЛЬМАНАХА**

„ДНІПРО" на 1932 рік

видання Українського Товариства Допомоги Еміґрантам з України **у Львові, вул. Руська 3.**

В календарі на 1932 р. взяли участь: М. Бутович, Б. Гомзин, В. Диканський, Вол. Дорошенко, Наталія Дорошенко, Фед. Дудко, Ю. Коллард, О. Кузьмин, Модест Левицький, Богд. Лепкий, Ю. Мигалевський, Є. Маланюк, М. Пересада-Судодольський, П. Селезьон, В. Юрченко. Зміст: спомини, оповідання, поезії, статті. Ціна календаря 3.— зол., з пересилкою 3.50 зол. Увесь дохід із календаря на добродійні ціли.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 21-30

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних

1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 10—25

ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ТРИКОТАРНЯ

КАТРІ ВЕНЬҐЕР

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 3.

партер на ліво, виконує на догідних услівях і по низьких цінах зі заграничної і краєвої волічки. Замовлення на всякі трикотарські вироби і перерібки. Робота 1039 солідна, волічка першої якости. 5—5

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ Й З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Рік VI. Porto zapłacone ryczałtem Львів, неділя 18 жовтня 1931. Ч. 79 (479)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

В Еспанії далі горять церкви

Чин Єзуїтів вигнаний. — Весь край стоїть в обличчі релігійних розрухів.

ПАТ доносить: В м. Сантандер, в часі процесії підложено вогонь під браму церкви Кармелітів, котру облили бензиною. Дійшло до розрухів. Огнева сторожа загасила огонь. В Маліяд'і товпа зложена переважно з мужчин хотіла підпалити монастир. Жандарми перешкодили тому. — З Мадриту доносять: Парлямент по бурливій дебаті ухвалив 148 голосами проти 59 закон про видалення Чина Єзуїтів і конфіскату монашого майна. Закон той забороняє всім монахам учити релігії в школах і зобовязує їх присягати перед цивільною владою та що року складати звіт з грошевих засобів. Се відноситься до Чинів ще непрогнаних. Ухвали ті перейшли мимо спротиву Заморри. В краю видно з того приводу піднесений настрій. Еспанія стоїть в обличчі релігійних розрухів.

—o—

Совіти нищать українську культуру

Увязнили Рильського. — Замкнули українське видавництво.

З Риги доносять: Большевицькі власти знов збільшили переслідування українських письменників. В Київі увязнено одного з найвизначніших українських поетів, Максима Рильського, прихильника наближення української літератури до культурного життя Західної Европи й визволення української культури зпід російських впливів. Кілька літ тому Рильський переклав на українську мову „Пана Тадея". Крім того большевицькі власти припинили укр. видавництво „Життя й Революція". Довкола цего видавництва збиралися найвизначніші представники молодої української ґенерації. Цей місячник припинено на внесення ДПУ.

—o—

Чехи ліквідують українське шкільництво

Польська преса доносить: Чехословацький уряд рішив припинити підмоги для українського й російського шкільництва в Чехословаччині. Наслідком того всі висші й середні школи українські й російські мають бути зліквідовані, одні відразу, другі постепенно. Всякі підмоги і стипендії для студіюючих уряд мав припинити. Наслідком того стратило стипендії 174 українських студентів.

Ультімат Японії Китаєви

Японський уряд по донесенням большевицької преси поставив Китаєви такі ультимативні домагання: 1) Китайські війська опустять Манджурію і то передовсім ті міста, котрі мають для Японії важне політичне й економічне значіння. 2) Китайські війська відступлять на віддаль 30 км. від східно-китайської залізниці, котру оборонятимуть японські війська. 3) Всі залізниці Манджурії переходять під заряд Японії. Китайський уряд зобовязується не давати в Манджурії концесій чужим державам з виїмком Японії. В большевицьких кругах уважають, що ніяка китайська партія не може взяти відповідальности за приняття цих умовин.

—o—

Японія відкидає всяке посередництво

Аґенція Гаваса доносить: Японський уряд відкидає всякі намагання Вашинґтону і Союза Народів встрявати у японсько-китайський конфлікт. Уряд хоче полагодити справу безпосередними переговорами з Китаєм.

Нове правительство в Німеччині

Як отвирано засідання парляменту. — Канцлєр Брінінґ грозить націоналістам.

Засідання „Райхстаґу", на котрім катол. канцлєр Німеччини представив нове правительство, отворено при асистенції сильних відділів поліції довкруги будинку і в його нутрі. Коли Брінінґ вийшов на трибуну, комуністи закричали: „Канцлєр голоду і декретів!" Він підчеркнув, що получив міністерства оборони і внутр. справ в руках ґен. Ґренера, щоб кождої хвилі лекше було здавити руїнницькі змагання. Загранична політика піде в дусі порозуміння з Францією, внутрішна в напрямі стабілізації марки й обмеження довозу рільничих продуктів. Відтак в дуже острім тоні звернувся Брінінґ проти Ґуґенберґа як представника націоналістів, кажучи, що приневолить його висказати неприємні річи (Оклики комуністів: „Корупцію треба зараз демаскувати!").

Знов поголоски про реорґанізацію гр.-кат. Церкви

Польська преса доносить: У ватиканських кругах коментують звіт спеціяльного представника комісії „Про Руссія", князя о. Волконського. Він недавно мав бути у Львові і говорити з ВПреосв. митрополитом Шептицьким про реорґанізацію Греко-католицької Церкви в напрямі підпорядкування її комісії „Про Руссія", замість як дотепер конґреґації „Про еклезія оріенталі". По словам звіту о. Волконського гр.-катол. епископат приняв неприхильно його заходи в тім напрямі. — Князь Волконський б. полковник царської ґвардії і б. військовий російський аташе в Римі, походить зі старої аристократичної російської родини. Недавно видав він книжку в російській мові, в котрій заперечує факт істнування українського народу і доказує необхідність відбудови великої Росії.

ПЕРШЕ Й ОДИНОКЕ У ЛЬВОВІ
фотографічне ателіє
„Venus"
вул. Академічна 24, тел. 38-08,
виконує наймодніші фотографії і портрети на **футуристичних тлах і світляних ефектах.**
1010 9—25

Не відкладайте виповідження 1/3 части обезпеченої вартости Ваших будинків в ПЗУВ на пізніше, лише зробіть це в законнім речинці до дня 31. жовтня ц. р. і виповіджену часть зголосіть негайно до обезпечення
В Т-ВІ ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"
578 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 79-7

УХВАЛА ЯКРАЗ НА ЧАСІ

За сотки літ нічого не навчилися...

...Coelum non animum
Mutant qui trans mare currunt.

„Діло" з 15. с. м. в ч. 231 принесло таку вістку:

На зазив Преосв. Василя Такача, епископа закарпатських Українців в Америці, відбувся дня 1. вересня 1931 в Пітсбургу, Па., в готелі Вилліям Пенн, собор закарпатського духовенства в Злучених Державах. В соборі взяло участь 104 священиків і він відбувся під проводом епископа Такача. Не явилося тільки кількох задля важних перешкод, але вони виправдали свою відсутність. Із звідомлень у пресі довідуємося, що собор приняв одноду шну постанову п р о т и ц е л і б а т у, який суперечить стародавньому звичаєві і привілеєві східної церкви, що його папи римські, вселенські собори й унія потверджували. З уваги на те собор рішив вислати і зараз вислав меморіял до Апостольської Столиці у Ватикані з проханням привернути права греко-католицькій церкві. Перед собором о. совітник Йосиф Ґануля, парох з Клівленду, Огайо, видав був друком проекти меморіялів до Апостольської Столиці, в яких між іншим заявився: 1) проти целібату; 2) щоб іменовано одного нашого епископа кардиналом і поставлено його головою Східньої Конґреґації у Ватикані; 3) щоби львівський митрополит був патріярхом греко-католицької церкви; 4) щоб на Закарпатті назначено трьох епископів, а епископ у Мукачеві щоб був митрополитом; 5) щоби для Америки, Канади і Бразилії назначено митрополита в особі епископа Василя Такача, а епископа помічника в Шікаґу для західньої части дієцезії.

Ухвала 104 закарпатських духовних в Америці проти безженства священиків вимагає малого коментаря: 1) Ту ухвалу повзяли закарпатські духовні, виховані ще за старого мадяронського режіму. Як священики того виховання „працювали" над своїм народом на колишній Угорській Руси-Україні, про це не треба розводитися, бо всім відомо, в якім безприміpно страшнім стані перейшов той нарід (зі своєю змадяризованою інтеліґенцією) до Чехословацької Держави і в яких великих достатках опливало тамошне духовенство. — 2) Одинокий „аргумент", який тут наведено в їх ухвалі, це те, що — колись так було! Хоч з науки Спасителя виразно виходить, що Він ставив висше безженний стан з самопосвяти для служби Богу і Церкві (що розуміється не означає понижування подружжа взагалі), хоч протягом соток літ, відколи духовенство скрізь бувало жонате, відносини основно змінилися, хоч тисячелітна практика Церкви доказує, що безженне духовенство ізза своєї незалежности може свобідніше працювати для добра Церкви, хоч часи щораз тяжші і хоч ті священики бачать, як в тійже Америці десятки тисяч їх власного народу перейшли до латинських парохій і зісловаччилися таки на їх очах (бо робітнича парохія, яка має удержувати всю родину священика в цих дорогих часах, волить удержувати к і л ь к о х безженних священиків, які можуть дати точну обслугу церкві, школі, касі

і т. д.*) — їм давай „привілеї" лиш тому, що — колись так було! До того треба памятати, що ті „привілеї" (мати священикови жінку й дітий) не є ніякими привілеями, тільки засудом на тяжкі клопоти в сих тяжких часах, а нещасних вдів і сиріт по священиках на чорну нужду й безвиглядні пониження в їх дальшім гіркім життю, чи радше муці. Ще до недавна оперовано в тій справі „патріотичним" аргументом, що духовенство „має завдання збільшувати число нашої світської інтеліґенції". Тепер, коли навіть у народів, що мають свою державу, десятки тисяч світських інтеліґентів ходять без хліба й буквально голодують, уже Богу дякувати щез той величавий аргумент. І нема вже жадного иншого кромі того, що „най буде як бувало". Та тоді, коли так було, як бувало, було так, що на 100 людий може 5 уміло читати й писати і то не всюди, тому вистарчило, коли священик своїх дітий навчив читати й писати, щоб вони знайшли собі незлий хліб, бо інтеліґенція йшла на вагу золота. До того тоді 1 кґ мяса коштував 3 гроші, податки були мінімальні, мода жіночих одягів не змінялася чотири рази на рік, як змінюється тепер. І який же це „привілей", коли інтеліґентній жінці не можна дати того, що мають инші жінки в свій час і вона по тяжкій праці вдома (бо за службу щораз тяжче) навіть не має в чім прилично, по вимогам моди, на вулицю показатися? Словом, трудно зрозуміти тих людий, що сліпі на все ухвалюють собі „привілеї" лиш тому, що такі привілеї — колись були, — точно в 16 столітті, при самім його кінці, в 1596 р. А щож будете робити з тими „привілеями" (голодними, голими й босими!), коли прийдеться втікати перед тяжкими переслідуваннями так, як на наших очах утікає масово катол. духовенство з Еспанії? Сеж можливе тепер в ко ж д і м краю... І ще будьте ласкаві написати, з когож Апостольська Столиця має потому вибрати тих кардиналів, митрополитів й епископів, яких домагаєтеся, коли ви женитьбу уважаєте чимсь лучшим у духовнім стані, ніж стан безженний... Таж після вашої льоґіки всі лучші виберуть те „лучше". А якже з гірших вибирати провід у Церкві? А. Ч.

*) Докладніше гл. про це в праці „Гр. катол. Церква й українська ліберальна інтеліґенція", котру можна одержати в адміністрації нашого органу.

Рік зал. 1899. **Тел. 49—46.**

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, ул. Рутовського ч. 7.

(напроти Архикатедрального костела).

Поручає на надходячий зимовий сезон **найновіші дамські футра з кримських баранків, піжмаків, з чорних і бронзових лошанів і т. п.**, також переробляє і модернізує по 1040 найнищих цінах. 3—8

Три звізди Індії

Імена Ґандія й Таґоре відомі вже в Европі. Тепер зачинає ставати голосним імя Авробіндо Ґгозе, котрий після повіря Ґіндусів має представляти нове воплочення Будди, яке появляється на світ по упливі кождої „кальпи" (епохи, котра може тревати століття або тисячеліття). Як відомо, наука Будди опиралася на цілковитім нігілізмі, котрий заперечує всякі вартости. Ґгозе пробує ослабити той нігілізм і признає вартости науки, штуки й техніки. Супроти того ліберальна преса предсказує поширення цего зреформованого буддизму також в Европі. Се й можливе — супроти зблязування европейської інтеліґенції.

—o—

Чого хочуть збунтовані „гетьманці"?

„Але якщо акція бувшого гетьмана Павла Скоропадського буде використовувати память пок. Вячеслава Липинського й авторитет його ідеї для своїх особистих і партійних цілей, то Брацтво Українських Клясократів-Монархістів-Гетьманців, щоб різко відмежувати свою ідею від того роду практик, буде, йдучи слідами свого Духового Провідника пок. Вячеслава Липинського, цю акцію безпощадно поборювати". — Залозецький, Кочубей, Кучабський, Метельський, Ципріянович.

Отже тих так грамотних 5 людий, що в українській мові відділюють 21 словами підмет від остаточного вислову присудка, мають такі претенсії, щоб Гетьман не смів „використовувати" памяти пок. Липинського, лиш вони! І чомуж Гетьман не мавби „використовувати" памяти й авторитету пок. Липинського для своїх „особистих" і „партійних" цілий? Таж з монархістичної точки погляду особисті цілі кождого чесного монарха все покриваються з загально-державними цілями, — а ніякої особистої нечесности тих пять збунтованих „гетьманців" (без Гетьмана), „клясократів" (без кляси), „монархістів" (без монарха) не доказали. І якби зачали „доказувати", то крім мовчанки Гетьмана і сміху серед суспільности, все одно, яких вона поглядів, не викличуть нічого більше, особливо по тій своїй заяві, яку оповістили. Чому Гетьман, котрий для них самих був до недавна леґальним представником і Гетьманом України, не мавби „використовувати" для своїх цілий памяти й авторитету Липинського, коли сам Липинський у своїй книзі „Листи до Братів-хліборобів" пише так:

„Один есть тільки сьогодня Рід Гетьманський, що вже в 18 ст. гетьманував, що відновив в р. 1918 своє Гетьманство, що виріс з нашої традиції державної, що минувшиною своєю репрезентує державну минувшину Української Землі, і що має тому законне право до Гетьманства — це Рід Гетьманський Скоропадських. До послуху і вірности йому кличе всіх українських хліборобів і всіх Українців инших клясів оця книга. Не вірте — каже вона — „гетьманам", які будуть намовляти Вас до зради законному Гетьманові, бо основою Гетьманства есть перш за все вірність, а не зрада. Не вірте їм, коли в глупоті своїй вони принижуватимуть цей Рід, бо тим самим принижують вони самі себе і своїх предків: кожна нація в минувшині своїй дає з себе лиш таких Гетьманів, які її прикметам і здатности відповідають. Не вірте „гетьманам" з пройдисвітів, що своєю „диктатурою" і своїми „наполеонськими здібностями" Вам Україну збудувати обіцяють. Диктатори можуть виростати серед вже державних націй, але створені були всі державні нації д и н а с т і я м и, а не найбільшими навіть здібностями одної людини. Не вірте теж „гетьманцям", які казатимуть Вам, що „гетьманство" мусить бути виборне, а не дідичне; що воно може істнувати лиш як демократична президентура. Власне така виборність Гетьманства погубила вже раз нашу Україну. Не вірте „гетьманам" з провокаторів, яких проти законного Гетьманського Роду Скоропадських висуватиме П. чи Москва. Такі „гетьмани" призначені тільки на зруйнування України і Гетьманства. Не вірте „гетьманам мужицьким", які казатимуть, що Вам, сини селянські, „гетьмани панські" непотрібні. Знаючи, що монархій без участи старої провідної верстви ніколи не буває, ці „гетьмани" хочуть побити Вас Вашою темнотою і Вашими власними руками. І не вірте врешті, коли інтеліґенти українські скунксової породи будуть Вам казати, що це вони тільки справжні „гетьманці монархісти"... Такий скункс може бути всім. „Гетьманство" й „монархізм" будуть для нього одним лиш із способів жировиська і літературного вивищування своєї персони. І він „змінить віхи", як тільки Ви почнете його „монархізм" реалізувати та від нього відповідальности за те, що він пише, вимагати". (Гл. „Листи до Братів-хліборобів", Вступне слово до читачів з ворожих таборів, ст. XXXV, 1919—1926).

Так писав Липинський про Україну про Гетьманство, про гетьманський Рід Скоропадських — і про таких, як ви. І на уоснування т а к о г о свого погляду ужив не тільки свого високого образування, яке здобув великою працею всего життя, але й найкращих літ свого життя. А що Липинський при кінці життя розійшовся з Гетьманом, бо той „не хотів його слухати", то це нікого не дивує, хто знає, на яку тяжку хоробу покійний хорував. Як відомо, сухоти кидаються не тільки на легені, але й на кости тай на мозок людини, викликаючи крайне подразнення з найменшої причини або й без причини. І тільки це може пояснити передсмертне поведення пок. Липинського супроти Гетьмана і всеї праці його власного життя. Атже ніяк не можна припустити, щоби здорова людина, котра за все своє життя виробила продуманий політично-суспільний систем (мимоходом кажучи, одинокий, який у нас існує) і звязала той систем з певною династією, — могла при здоровім умі той систем і той звязок одним ударом свідомо зруйнувати лиш тому, що о д и н з ч л е н і в тої династії „не послухав" або „образив" її. Колиб так поступив чоловік, котрому можна булоби приписати вміняємість, то бувби це найгірший руїнник, якого видала наша земля, така богата на руїнників, що володіли гострим пером або огненним язиком, — від старого перемиського киринника Митуси почавши, котрий накликував до бунту проти нашого короля Данила в найтяжшу годину нашої землі, коли від татарських нападів так страшно закурилася вся Галицька Волость, що „дим до Бескида піднявся" й руїною лягли всі її міста тай оселі. Велика Україна знаходиться тепер в іще гіршім положенні ніж тоді була Галичина. А в гіршім тому, бо тоді перед татарським насильством бодай частина галицького населення могла схоронитися в недоступні нетри і трясавиці. А для жадної частини населення нема тепер сховку перед божевільними експериментами большевиків, котрі руйнують в основі все, що становить людську суспільність, від релігії й родини почавши. До того Татари приходили й відходили, а большевицька кара вже 14 літ постійно тяжить над Вел. Україною. Отже в такім часі підривати свідомо авторитет одинокої поважної Влади, яка видвигнулася на Великій Україні, це злочин. Злочин тим більший, що поворот тої традиційної Влади на Велику Україну зовсім не виключений. Отже річ ясна, що колиб передсмертних поступків Липинського не оправдувала тяжка хороба, тоді мусілосяб бачити в нім чоловіка, який зединив у собі н а й ґ і р ш і прикмети людий трьох культур, що тепер живуть на Україні: польсько-панську буту, московську нахабність й українське руїнництво та погравшися своєю ідеольоґією, при кінці поступив власне так як той хам, котрого він представив у своїм творі „Хам і Яфет". Всі, що дійсно шанують велику працю й чисту ідею пок. Липинського, м у с я т ь стояти на становищі, що покійний був тяжко хорий тоді, коли виступав проти Гетьмана. Що п. В. Залозецький уважає, що пок. Липинський був тоді здоровий, коли руйнував своє діло (ну й тоді хорий, коли його творив), цему тут уже ніхто не дивується: бачучи, як він підписує такі заяви р а з о м з с е к р е т а р о м „ІМКИ-и", без огляду на своє становище професора в Катол. Духовній Академії! Та як могли Ви, инші, дати свої підписи під таку киринницьку заяву?

Хто не бреше, хто не відмовляється від своїх переконань для особистого хісна, хто не підлещується ні до осіб, ні до мас, хто не лицемірить, — це золоті мужі, вони поможуть своєму народови (Масарик).

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 13 25

Баламуцтва, зла воля й гумористика

„Przeglądu Katolickiego“ у Варшаві.

Коли ходить о українські справи, о їх оцінку або критику, то Поляки, з малими виїмками, показують у всіх українських справах самі негативні прикмети і то в найвисшім степені. Отже: ігноранцію, брак доброї волі і самолюбство, бо що вони мають (школи і всі державні ресурси для поступу своєї нації), того не сміє мати Українець. Йому навіть не вільно називатися так як він сам себе хоче називати, але так, як комусь з Поляків подобається. Їх не інтересує те, що українському народови, який платить податки і дає рекрута, щось належиться. Вимагається від него лиш льояльности і то такої, якої ніде в світі не вимагають, а забувають, що на льояльність треба заслужити справедливим поступованням. Мачохи і вітчима, що не дають сироті їсти і ще бють, не може дитина любити і по руках цілувати. Коли прийдеться з нагоди якогось атентату чи ограблення почти щось написати, то польські часописи не мають слів пониження і ганьби для всего українського народу, а передовсім для його верхів. Так пише польська преса, так читає і приймає ті статті польська суспільність і так витворюється „відповідна“ атмосфера. Повторюється по 1000 разів, що українська справа це „інтрига“ Берліна або Москви, то знов Анґлії або Америки. Шкода, що не Єгипту або Абісинії. У самих Українців не видиться ні патріотизму, ні любови до своєї культури. А наша справа так легка до зрозуміння, така ясна, не видить її хіба сліпий. Недавно виступила проти нас тяжка гавбиця, але що вона стара, бо вже 69-літна, то замість великого, розривного стрільна, дунув з її дула лише вогонь і їдкий дим. Ся тяжка гавбиця — то „Пшеґльонд Католіцкі“, „пісмо тиґодньовє, посвенцоне справам релиґійним, культуральним і сполечним“, що виходить у Варшаві вже 69 літ. В ч. 36 з 20. вересня та стара гавбиця вистрілила на нас аж два рази. Набій має наголовок: „Справа руска, напісал Юзеф Чарнецкі — Варшава“. В тій статті показав автор тільки ігноранцію і брак доброї волі. В орґані католицькім повинні ми добру волю хоч побільшаючим шклом доглядіти, але на жаль не побачили її. Зате є там тілько брехні, що дивуємося, як „Пшеґльонд“ аж тілько її нагородив. Ось його слова: „Smutne początki sprawy ruskiej datują się od roku 1848, kiedy to w myśl zasady „divide et impera“ gubernator austrjacki hr. Stadion rozpoczął swą działalność. Rzeż galicyjska była pierwszym owocem tej polityki“.

Від разу груба помилка й ігноранція не тільки справ українських, але навіть своїх, польських. По перше, галицька різня була не в 1848 р., але два роки скорше, бо 1846 р По друге, була вона не овочем політики Стадіона*), але у великій мірі овочем століттями треваючого поведення тих, проти кого вона звернулася, як все в таких випадках буває. По трете ту різню перевели не Українці, але таки самі польські хлопи на польських панах. По четверте, тільки в Західній Галичині, від Тарнівщини почавши була та різня, у східній Галичині різні не було і польських панів українські селяни не різали так як польські хлопи своїх панів. Отже велика ігноранція польської історії, незнання, хто і коли зробив різню панів — а вже найменше винен в тім Стадіон, бо його тоді в Галичині взагалі не було: він занимався тоді реформою Дальматії й Істрії та побережа. Дивне не те, що п. Чарнецкий такі нісенітниці написав, — він чув, що десь була різня, але де, хто, коли і кого різав, того п. Чарн. не знає і в своїй крайній ігноранції „поучає“ польську суспільність, що це робили Українці. Дивне се, що „Пшеґльонд Католіцкі“, пісмо посьвенцоне справом релиґійним і культуральним“, помістив аж такі грубі неуцтва. Се перша „неточність п. Чар. Друга неточність така: п. Ч. пише, що від 1867 „nastąpił zwrot w ustosunkowaniu się do Rusinów; hasło pojednania się obu społeczeństw wyrażało się w ten sposób, że szlachta budowała cerkwie zamiast kościołów i parcelowała ziemię Rusinom: połowa ziemi dworskiej przeszła w ręce ruskie, a 1. miljon Polaków przyjął obrządek grecko-katolicki i w rezultacie zrusyfikował się“.

Тут уже від початку до кінця брехня, бо хто коли чув, щоби шляхта, ще й до того польська, будувала в тім часі церкви замість костелів? Брехня парцеляція землі „Русіном“. А вже найбільша брехня, що міліон Поляків приняв тоді греко-католицький обряд. Кінцева брехня, що той міліон зрусифікувався, бо в Галичині нема і ніколи не було Росіян. Що Поляки русифікувалися в Росії і то ще перед війною на Мурманю, коло Архангельська і під Москвою, се правда, але не в Галичині. І то не зрусифікувалося їх там більше як сто тисяч, але остали католиками; так само на Криму і на Кавказі.

Берлін особливо не дає спати п. Чарнецкому. Бо той Берлін не тільки давніше інспірував Українців, але „ta współpraca trwa do dziś, przez Auswärtige Amt“. (З того видно, що п. Ч. забув уже й німецьку мову й історію Галичини).

Дальша брехня п. Чарнецкого в тім, що він пише, немовби Німці й Австрія віддали в Берестю в руки совітські Холмщину, Волинь і Східну Галичину (він каже Малопольску Сх.). Тимчасом на підставі Берестейського мира Холмщину і Волинь признано Україні (Центральній Раді), а Галичину оставлено при Австрії. Таку умову підписали Австрія, Німеччина, Болгарія, Турки й московські большевики рукою делеґата Йоффе. Пан Чарнецкий очевидно не має найменшого поняття про ті недавні історичні події. Але бо й „образованого“ редактора має „Пшеґльонд Католіцкі“, коли пускає такі неймовірні небилиці, що пречінь мусять осмішувати катол. пресу.

(Кінець буде). М. К.

*) Гр. Франц Стадіон, син Филипа був 1841—1847 в Дальматії, 1847—1848 намісником Галичини, 1848—1849 мін. внутр. справ, † 1853.

Маленький фейлетон

„Новий Час“ і кінець світа

або: Веселе і менше веселе.

Як відомо, від часів Аскольда і Дира не було ще на Україні такого глибокого нац.-патріотичн. орґану як „Новий Час“. Кілько він статтий пустив між наш бідний нарід! А все повніських змісту, а все з такими докладними вказівками, як: „Тримаймося, не даймося!“, „В гору духа, в долину біду!“, „Всьо своїми думками, нічого чужими!“ і т. п. Правильно раз на 1½ року появляється в „Н. Ч.“ стаття на нац. тему, якої передтим не було в „Ділі“ на першій стороні. Для уріжноманітнення життя нашому бідному народови „Н. Ч.“ раз пропагує фашизм, другий раз згадає і про католицизм. А все на глибокій патріотичній основі, не забуваючи, накликувати до українізування міст. Тому нас дуже здивувало, коли ми в неділю не побачили нікого з редакторів „Н. Ч.“ на Клепарові ,де наше робітництво будуванням Церкви причиняється до українізування Львова. Та не було видно ні високої постаті п. дра Лужницького, ні низшої постаті п. Коновальця, ні жадного з молодших патріотів з „Н. Ч.“, котрі ведуть 40 мілїонову націю „на стрічу сонцю золотому“. Аж у ч. 114 „Н. Ч.“ є вияснення тої загадки. Зі статті „Вістун кінця світа“ (під якою тільки через рідку в „Н. Ч.“ помилку не подано, з котрої польської ґазети взяли це пп. редактори для добра нашого бідного народу) видно, що п. п. редактори мусіли бути заняті справджуванням цифр в — справі кінця світа. Іменно показується, що проф. Мікельсон („Н. Час“ з патріотизму українізує його імя на „Майкельсон) мав обрахувати, що проміння сонця, котре ще тому рік бігло до землі зі скорістю 278.000 клм. на секунду, побігло зі скорістю лиш 275.000 клм. на сек., і так що року біжить з інакшою, а все з меншою скорістю. З того (чи проф. „Майкельсон“, чи та польська ґазета-мама, чи таки хв. Ред. „Н. Ч.“) робить висновок такий, що аж мороз поза шкіру йде. А саме, що проміння сонця будуть щораз зимніші (бо ізза повільного бігу не будуть розгріватися, певно), ну й настане кінець світа. З обчислень Майкельсона та ред. „Н. Ч.“ виходить, що таки незабаром, бо проміння сонця дуже химерні й не все правильно зменшують свою скорість. Тому не знати, чи не прийде їм фантазія, одного дня зменшити скорість на 100.000 клм. на секунду. Отже супроти того всего Ред. „Н. Ч.“ не уважала вже вказаним ітп на церковне торжество, бо й так незабаром всьому буде кінець. Найвеселіше в тім усім це, що число „Н. Часу“, в котрім появилася стаття про страшно зменшене темпо соняшного проміння, вийшло в день, який був найгорячішим днем жовтня від 350 літ.

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 6—10

Нема иншої помочи, як держатися старих, визнаних моральних правд і згідно з ними направляти всі свої вчинки. Патріотизм, як його тепер оповіщують, не дав для життя таких певних правил, після яких ми жилиб і вмиралиб. Просте старе правило: „Не бреши!“ (Не свідчи ложно проти ближнього свого! — Ред. „Н. З.“) навчає нас тисячу разів більше ніж всяка бомбастична балаканина про батьківщину і нарід (Масарик).

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.

1027 (напроти катедри). 6—15 **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

ПОЗИЧКА „ПРОСВІТИ"

Головний Виділ „Просвіти" за підписом пок. голови М. Галущинського і секретаря В. Мудрого оповістив зазив до суспільности в справі уділення „Просвіті" безпроцентової позички. В тім зазиві каже м. і. ось що:

Відновлення по війні великої просвітянської організації і видавництва книжок, ведення освітньої праці в краю та відреставрування зруйнованих війною маєтків Товариства „Просвіта" при слабій підтримці з боку громадянства, спричинило велике обдовження Товариства „Просвіта" у Львові. Довги Товариства перевищують сьогодні суму 600.000 зол. Відсотки від цілої суми виносять тепер 66.000 зол. річно так, що Товариство при дотеперішних доходах може лише з трудом сплачувати відсотки, а довгів амортизувати не в силі. Довги в переважній части загіпотековані і мусять бути сплачувані півріч ними ратами. А це спричинює потребу затягання нових довгів і нових тягарів. Колиб Товариство не потребувало сплачувати високих відсотків, то при дотеперішних доходах могло-б замість відсотків сплачувати річно 1/10 часть свого довгу і таким чином за 10 літ сплатити цілий довг. Але такої великої і в додатку безпроцентової озички не може дати ні одна фінансова інституція. Зате може це зробити все громадянство, даючи „Просвіті" потрібні, безпроцентові позички на таких умовах: 1. Т-во „Просвіта" приймає позички рівними квотами подільними через 5, напр. по 5, 10, 15, 20, 25 і т. д. золотих, на які видасть друковані довжні грамоти. Грамоти будуть виставлені на 5 і 10 золотих. Позичаючий дістане таку кількість грамот, яка буде відповідати своєю сумою присланій квоті. — 2. Довжна грамота буде виставлена на імя тої особи, чи установи, що дала „Просвіті" позичку. Перенесення якихнебудь прав, що випливають з довжньої грамоти на третю особу, може наступити тільки за згодою Товариства „Просвіта" у Львові. — 3. Довжні грамоти доручить Т-во „Просвіта" до 114 днів після сплачення цілої в заяві поданої позички. На випадок, коли позичаючий повідомить Товариство, що не може з якихнебудь причин сплачувати дальших рат позички, Товариство вишле довжну грамоту на вплачену вже квоту. — 4. Сплату позички Товариство „Просвіта" забезпечує цілим своїм недвижимим майном. — 5. Сплата позички наступить в цілости одноразово за 5 літ від дати виставлення грамоти в золотих польських. Товариство „Просвіта" може однак і скорше сплатити цю позичку. Про день виплати Т-во „Просвіта" повідомить вірителя 14 днів наперед. — 6. Виплата позички відбувається за зворотом довжної грамоти в касі Товариства або на бажання почтою. — 7. Претенсія з титулу позички передавнюється з упливом трьох літ від дня висилки повідомлення про речинець сплати. — 8. Точної сплати довжних грамот буде наглядати Ревізійна Комісія Товариства, а Головний Виділ буде кожного року давати на Загальнім Зборі і в пресі звідомлення з перебігу позички й її сплати.

Це реальний, скорий і доцільний спосіб сануванн фінансів „Просвіти" і ми віримо, що Ваша Всечесність, не хотячи допустити до руїни найстаршого і найбільше заслуженого Товариства, не відмовите своєї помочі і причинетеся хочби й дрібною позичкою до двигнення „Просвіти" з матеріяльного занепаду. Долучену заяву просимо виповнити і разом із деклярованою квотою або першою її ратою переслати почтою. Натомість Товариство після одержання цілої задеклярованої в заяві позички вишле відворотною почтою належито остемпльований довжний скрипт.

До того зазиву долучена заява, котра має такий зміст:

До Т-ва „Просвіта" у Львові.

ЗАЯВА!

Підписаний зобовязується зложити на віддовження Т-ва „Просвіта" у Львові суму ..... зол. титулом безпроцентової позички, забезпеченої довжною грамотою нараз дня ..... 193.. р., зглядно місячними ратами по ..... зол. найдальше до дня ..... 193.. р. і заявляє, що йому є знані всі умови, на яких Т-во „Просвіта" позичку затягає.

Першу рату в квоті ..... зол. складає підписаний при передачі цеї заяви.

У ..... дня ..... 193. р.

Місцевість: ..... почта: .....

(Підпис:) .....

Містимо сей зазив Гол. Виділу Т-ва „Просвіти", щоб наша суспільність взяла участь у безпроцентовій позиці а хосен Т-ва. Та притім зазначуємо, що й само Т-во „Просвіта" до тепер не все йшло по лінії католицького світогляду і деякі читальні Т-ва є прибіжищем усякого рода сектантів і ворогів Церкви. Се повинно раз на все устати, коли Т-во хоче, щоб підтрати його католицькі круги і катол. пресові органи.

Папський Орієнтальний Інститут

в шкільнім р. 1930—1931.

Щойно виданий звіт*) Папського Орієнтального Інституту за шк. р. 1930 — 31 виказує ось такі статистичні дані:

1. Слухачів 67. З того 33 питомців Інституту і 34 постороннїх. Належали вони до слідуючих обрядів: халдейського, грецького, гр. катол. (ruthenii rit.) румунського, словянського, етіопського й латинського. Заступлені були Чини: Цистерсів строгого правила, Пасіоністів, Кармелітів, Францішканів, Домініканів, Василіян, Венедиктинів, Білих Отців, Згромадження Непорочного Зачаття П. Д. М., Єзуїтів, Сульпіціянів. Світських було тільки 6, з того 2 православні-некатолики й 1 протестант.

2. Виклади зачалися дня 4 X. 1931 р. по Службі Б. в каплиці Інституту, котру в словянськім обряді відправив о. князь Волконський. Презес Інституту Еп. М. Д'Гербіні. Професорів 19, з того 16 Єзуїтів, 3 світських, оден з них се князь Ал. Волконський, Росіянин. В Інституті викладають: Порівнююче Богословіе догматичне, Орієнтальну патрольогію і літургію, Історію східних церков; в тім з історії нашої церкви були слідуючі предмети: Берестейська Унія; Гр.-кат. Церква за королів Жигмонта й Володислава IV; Гр.-кат. Церква в Польщі до Катерини II; Знищення Унії за панування Катерини II. — Дальше викладали: Орієнтальну Археольогію, Східну науку про аскитику й містику. — Методольогію і Введення до орієнтальних студій. — Про церковні установи східних народів. — Про ісламізм. — Грецьку палеографію й Орієнтальну фільольогію. Замітне, що з орієнтальної фільольогії вчили лиш: арабську, російську, турецьку й старословянську мову. А на сей шкільний рік 1931—1932 заповіджено мови: арабську, грецьку, російську, сирійську і старословянську. Подані виклади розложені на 2 роки (4 семестри).

3. Того року отворено також для ужитку слухачів та инших, що студіюють ті предмети, велику бібліотеку. Обіймає вона 200.000 творів, в тім 198 періодиків. Торжественне отворення тої бібліотеки відбулося дня 14 листопада, в празник св. Свщ. Йосафата. З того приводу в авлі Інституту устроєно величаву академію. Одну точку мала й наша українська колегія: відспівала Гимн в честь св. Свщ. Йосафата й Псальму 88 композиції Бортнянського. Російська Колегія відспівала пісню „Іже Херуви ми" й Гимн „Спасителю світа, спаси Росію".

Рим, 1. X. 1931. Т. Г.

*) Acta Instituti Orientalium Studiorum. — Roma 1. Octobris 19 1.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми

1025 7—20

АНТІН УВІЄРА

Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Справа еміґрації

Перед „днем еміґранта" (18 с. м.), призначеним на освідомлення суспільности про значіння еміґрації, на збірку гроший і книжок для еміґрантів, відбулися в Еміґраційнім Домі у Львові при вул. Вишневецьких 4 (коло техніки) сходини представників преси й еміґраційних т-в усіх трьох народностий. Перший промовляв представник уряду др. В. Вишиньский, відтак проф. Семірадский, пані Скочилясова, проф. Вуйцік і ред. Лясковіцкий. З їх цікавих промов довідалися присутні, що польське правительство міліоновим коштом купило й докінчило згаданий дім для потреб еміґрації (він був призначений на санаторію) та віддало його до ужитку Еміґраційного Синдикату й еміґраційних товариств: польських, українського й жидівського, котрі там мають свої приміщення. В Домі є гарні початки бібліотеки для еміґрантів і про еміґрацію, засновок еміґраційного музею, чистий готель на 76 ліжок (над кождим з них можна в потребі уставити ще одно ліжко), кімнати для родин еміґруючих інтеліґентів, гарна читальня, спеціяльна кімната для дітий з забавками і харчівня, де за 70 с. можуть одержати обід не тільки еміґранти, але й убогі студенти та безробітна інтеліґенція. Проф. Семірадзкий, котрий 40 літ займається еміґрацією, відкрив у промові цікаву тайну з її історії, а саме як стара Австрія оснувала в Куритибі ґен. конзулят й обсадивши його виключно Поляками, дала тому конзулятови таємну інструкцію, опікуватися Поляками з усіх трьох заборів, значить також прусськими й російськими. — По сніданню опроваджувано присутних по всіх убікаціях. Все там уряджено так, як говорили прелеґенти, значить — чисто і гарно. Є й кімната, де урядують 4 сили з рамени Укр. Еміґр. Т-ва. Се одинокий терен, на котрім допущено наших людий до співпраці, безперечно корисної для тих, що приневолені покидати Рідний Край... Річ ясна, що адресу Еміґр. Дому повинен знати кождий еміґрант, бо там знайде все, чого потребує, від харчу й нічліґу почавши, а скінчивши на залагодженні всяких паперів, за котрими колись мусів довго ходити по ріжних бюрах. З тих причин інституція Еміґр. Дому це річ корисна.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 4-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Корреферат д-ра Назарука про катол. акцію і пресу (Кінець). Досить буде сказати, що я бачив в Америці богато робітників, котрі захопившися большевицькими кличами і розчарувавшися в них, стали потому примірними членами суспільности і Церкви, але я ще не зустрічав чоловіка, котрий раз основно захопившись пустим націоналізмом, взявсяб опісля до якоїсь основної позитивної роботи. Зі зростом крайного націоналізму пустіє область усякої творчости, бо та єресь робить душу звітрілою наскрізь і тим скорше, що кличі і тактика тої єресі не відтручують зразу. Тому з особливою увагою треба ту єресь поборювати. Вона в імя тіней підкопує суть і ядро всякого здорового життя — реліґію. Нації, що повстають з Божої волі, заслугують на підпертя в їх справедливій боротьбі за істнування, одначе тільки так довго, поки в них не бере верх моральне зіпсуття й упадок релігії. Власне тоді появляється в таких упадаючих націях клич, що вони „понад усе". І власне тоді ніщо вже не в силі здержати їх упадку. Клич, що „нація понад все" зовсім не новий. Відколи істнує св. Письмо минулося безліч націй, котрі поступаючи після клича, що вони „понад все", стали тінями й так розплилися, що сегодня про імена деяких з них довідуємося припадково з викопаних глиняних табличок. Що є щось висше понад націю, навіть зі становища розуму, а не тільки віри, видно ясно з такого прикладу. Запитайте батька, хочби найбільшого націоналіста: „Що ти вибравби, чи щоби твій син був колись чесний, поважний чоловік, примірний батько родини, але засимілювався, став пр. Німцем або Анґлійцем, — чи щоб він усе своє життя був найгорячішим українським націоналістом, але за злодійства, убийства й обманства погиб на шибениці?" Я в дискусіях з націоналістами нераз уже завдавав їм таке питання, але знайшов тільки одного настільки зварйованого націоналіста, котрий волів, аби його син повис за злодійства на шибениці, ніж аби засимілювався. Цей приклад не є такий теоретичний як здається. З відповідий на його питання видно, що навіть зі становища розуму є щось висше ніж національна ідея, а саме загальнолюдська мораль, котрої корінь реліґія, а реліґія се поняття мрачне без означеної зорґанізованої Церкви, котрої безперечно найвисший тип — Церква католицька. Особливо страшні наслідки і моральні спустошення творить крайний націоналізм тоді, коли він увійде в ряди духовенства, яке стаючи аґітаторами клича, що його „нація понад все", тимсамим тратить характер духовенства, дає себе і Церкву надуживати нераз до дуже низьких мірських цілий та в той спосіб копає гріб і Церкві серед своєї нації й самій нації. Таких прикладів є в світі богато і з тим також має боротися відповідно поставлена католицька преса.

Тепер перейдемо до веселіших річей, а саме до вартости, яку представляє наша гр. кат. Церква. Вартість тої нашої так нападаної і чужими та своїми так часто поневіряної Церкви можна було виразно бачити серед великого огню, в котрім падали могутні держави Европи. Коли по упадку Австрії в часі українсько-польської війни наша 100-тисячна армія подалася за Збруч і там розложена тифом знайшлася під владою большевиків, — вони вислали до всіх її частин спеціяльних аґітаторів, щоб ті підбурювали простих галицьких жовнірів до вимордування своїх офіцирів. Та за весь час не вдалося їм викликати ні одного убийства між Ґаличанами, хоч убийства між православними частинами були масові. Хтож так виховав наших селян і робітників? Очевидно, що не жадні фільософічні книжки, бо їх у нас по перше нема, по друге якби й були, то до селян не дійшлиб. Отже виховання нашого народу, яке себе так гарно оправдало, це діло нашої Церкви, нашого гр. кат. духовенства, а саме тої його частини, котра Бога і Церкву цінить понад все, а не щось инше, бо тоді власне нація здорова. Ще передтим, коли на Україні був тільки розмірно невеличкий відділ Січових Стрільців, він становив найлучшу частину військ Директорії і сторожу з тої частини все хотіли мати при собі навіть соціялістичні члени уряду, котрі все своє життя воювали проти всякої Церкви. На тім великім прикладі практика життя виказала високу моральну, культурну й національну вартість нашої Церкви, хоч та Церква все працювала серед тяжких обставин. Якіж способи виховання має духовенство? Поруч добрих діл — проповідництво. Вчера в часі дискусії звернули увагу на значіння проповідництва оо. Патрило, Прийма і Карпінський. А що преса з ідеольоґічного катол. становища має поруч інформаційного також проповідницьке завдання, отже це тільки одна з ділянок области проповідництва, якому треба придивитися. На загал проповідництво в нашій Церкві знаходиться в стані упадку. Його передовсім нема там, де воно потрібне. Нпр. богато наших слуг може в містах ходити тільки на ранні, тихі богослуження. Та на ті богослуження можна ходити і 40 літ, а не почується проповіді. Зате на великій Службі Божій, котра й без проповіди досить велика, можна почути проповіді, котрі тревають і по пару годин аж до повної втоми слухачів. Якже часто священики не памятають розумної науки одного з катол. Епископів, котрий сказав: Першої пів години проповідує священик для хвали Божої і для пожитку людий, другої пів години для власної сатисфакції, третьої півгодини для сатисфакції сатани, бо тим викликає вже знетерпеливлення і гнів слухачів та відстрашує їх від Богослужень... А кілько священиків говорить проповіди більше ніж по 2 години! В Америці, де катол. Церква прекрасно розвивається (хоч від держави не одержує ні гроша), на тихих Богослуженнях виголошують 5 мінутові проповіди, а на великих проповідь тревае пів години, найвисше 45 хвиль. Протягом 5 хвиль наводить священик один цитат зі св. Письма, один приклад в анекдотичній формі і кілька речень пояснення тай будуюча проповідь готова. На те є там відповідні підручники. Тут священики слушно звертали увагу на кепський стан проповідництва у нас. Але де причина такого стану? Як відомо, навіть найлучший, уроджений бесідник і вихований на бесідника чоловік не буде добре промовляти, коли знає або відчуває, що його слухачі настроєні ворожо, або, що ще гірше, цілковито байдужно, то значить, коли він певний, що буде неґативна оцінка або не буде жадної оцінки його зусиль. Така вже людська вдача: вона потребує созвучности або бодай зацікавлення. Одиниці, які ревно працюють без тих передумов, се героічні виїмки. Отже упадок проповідництва поступав у нас в міру того, як інтеліґенція все більше захоплювалася лібералізмом і поширювала байдужність до Церкви серед нашого народу, то своїм прикладом, то навіть свідомою аґітацією. А можливість успіху такої її „діяльности" полягала і полягає на тім, що не було катол. преси, котра протиділалаб тій аґітації, а коли та преса появилася, то не було й нема відповідного підпертя для тої преси серед загалу духовенства. Зате критика є тай ще яка! Дальша важна причина того, чому в нас не розвивається як слід катол. преса й література, полягає на тім, що духовенство в церквах не звертає уваги, щоб люди уживали книжочок до молитви. В Америці бачив я, як катол. духовенство навіть Муринів витресувало вже так, що і в муринській церкві чоловіки й жінки моляться з книжочок, або читають і розважують таку ґлибоку та притім популярну річ, як „Наслідування Христа" Томи Кемпійського (Тут промовець показує анґлійське видання того твору з коментарем, в формі книжечки до молитви). Є й у нас добрий переклад того твору пок. Епископа Боцяна (инші переклади слабші), та хто його бачить по церквах у руках народа? У протестантських святинях на кождім місци кождої лавки є по дві книжки, псалтир і ще якась. Все те, культивоване довший час, мусить виробити в народі звичку і потребу читання, а це скріпляє літературну продукцію взагалі й продукцію побожної літератури зокрема. Якби наше духовенство припильнувало тільки тої одної справи, щоб народ молився в церквах з книжочок, то до кількох літ замітно піднеслисяб катол. преса й література і з тим повага та вплив Церкви. Щойно по сповненню того можна буде говорити про катол. пресу, якої властиво ще нема, бо під сучасною пресою розуміється щоденники. Та на це не звертається уваги, а є навіть такі священики, що не мають вдома окрім календаря ніякої літератури. У Поляків є в передсінках їх костелів спеціяльні шафи, де поміщена на продаж їх реліґійна література і катол. преса. Загляньте пр. до лат. катедри у Львові й переконаєтеся. А хто в нас таке бачив? Священики тут і там займаються з успіхом кольпортуванням націоналістичних видань, але рідко коли католицьких. Маємо нпр. дуже цікавс редаґований катол. тижневик для народа „Правду". Та з виїмком деяких монастирів оо. Василіян, котрі постійно розповсюднюють по кількадесять прим. того орґану що тижня, він мало поширений. Хоч заспокоює всі духові потреби читача з народа! Ба, я знаю випадки, що священики звертають навіть „Місіонаря" з дописко́ю, аби їм його „не насилати"... При таких умовах трудно й думати про розвиток катол. преси й літератури та нема що дивуватися, коли сензаційна й ворожа Церкві преса заливае весь край і відпору не знаходить. Мій шан. передбесідник п. Кузьмович згадував про тон деяких орґанів катол. преси. На те відповідаю так: Тон ґазети залежить від темпераменту її редактора. Коли редактор сплячий, то й його орґан буде сплячий, а коли редактор живий, то і його орґан буде живий (На салі веселість). Тут корреферент представив поодинокі роди преси, зібрав по точкам свої виводи й закінчив промову словами: Можна все направити, треба тільки зрозуміння ваги преси, активности в ціли поширення тої преси й отвертого її підпирання своїми іменами, а не псевдонімами, бо правди нема чого стидатися.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 20—30

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Конскрипції в Галичині в рр. 1773-1921

Що ті конскрипції предсказують нам?

Галичина як окремий край повстала в 1772 р. з земель, які Австрія заняла при першім поділі Польщі. Тодішні границі Галичини не зовсім покривалися з нинішніми. Бо до тодішньої Галичини належала також південна частина нинішньої Холмщини. В нинішніх границях Галичина істнує від 1850 р.

Занявши Галичину, Австрія негайно, бо вже в 1773 р., перевела в ній першу конскрипцію населення. Зробила се очевидно тому, щоби пізнати край, який набула, як також для військових цілей. Отся перша конскрипція в Галичині цікава передовсім тим, що її переведено окремо в кождій із 4 частин, з яких складався тоді наш край, що офіціяльно мав назву: Королівство Галичина і Володимирія з князівствами Освенцімським і Заторським. Отже:

Галичина мала тоді: 830.004 мужчин і 860.145 жінок — разом 1,690.149, — Володимирія: 609.370 мужчин і 607.131 жінок — разом 1,216.501, — Освенцім: 246.519 мужчин і 248.136 жінок — разом 494.645, — Затор: 245.941 мужчин і 241.710 жінок — разом 487.651. — В цілім краю було 1,931.834 мужчин і 1,957.112 жінок — разом 3,888.946.[1]) Се перші статистичні цифри про Галичину і про Галицьку Землю взагалі. На жаль, цифри ті не говорять нічого про національність, згл. конфесію населення.

Коли була слідуюча конскрипція в Галичині? „Дати для поодиноких років і поодиноких країв — каже цитований висше дослідник конскрипції в Австрії за часів Марії Тереси і Йосифа II, др. А. Гіртлер[2]) — знаходяться у великім числі в цілій літературі і в архіваліях, які маю в руках; вони вказують, що конскрипції переводжено щороку". І справді. Слідуючу статистичну дату для Галичини маємо з 1774 р. В тім році Галичина мала чомусь вже тільки кругло 2,500.000 населення.[3]) Далі маємо дати з конскрипції з 1776 р. Конскрипція та знова особливо цікава. Бо підчас тої конскрипції вперше виділено в окремі групи християн і Жидів. Отже в 1776 р. було в Галичині: родин: християнських 501.302, жидівських 35.881 — разом 537.183; осіб християн 2.480.885 Жидів 147.598; між християнами було: 1,220.935 мужчин і 1,259.950 жінок; між Жидами: 74.276 мужчин і 73.322 жінок. Між християнами мужеського полу було: духовних 7.944, шляхтичів 28.168, урядників і достойників (Гонораціорес) 17.124, міщан 100.230, селян 89.824, халупників й ін. 406.450 і т. д. В віці від 1—12 літ було 383.005, від 13—17 літ 98.856; разом молоді 481.861. А всього населення в Галичині: 2,628.483 осіб.[4]) Те саме жерело на іншім місці подає вислід конскрипції з 1776 р. на 2,480.885.[5])

Найближчий рік, з якого маємо цифру для Галичини, се 1779 р. В тім році було в Галичині 2,797.000 населення.[6])

З конскрипції 1780 р. маємо цифри ще докладніші, як з конскрипції 1776 р. Отже в 1780 р. було в Галичині: родин: християнських 517.382, жидівських 36.362 — разом 553.744. Христ. населення було всього 2,627.417 осіб; з того: мужчин 1,323.973, жінок 1,303.444. Жид. населення було 151.302, з того: мужчин 76.048, жінок 75.254. Серед христ. мужеського населення було: духовних 7.609, шляхтичів 29.911, урядників і достойників 17.135, міщан 105.414, селян 94.888, халупників і взагалі занятих на провінції 446.703; військових на відпустці: з полків 1503, з обозу 2222; молоді від 1—12 літ 437.461, від 13—17 літ 112.522 — разом 519.983; християн мужчин жонатих 552.288, нежонатих і вдівців 771.835; перебувало поза границями Галичини 5.984; перебувало в Галичині чужинців: з інших австр. країв 2.525, з інших держав 8.599. Всього населення в Галичині: 2,778.719.[7])

Стільки знаємо про конскрипції в Галичині за часів Марії Тереси.

З часів Йосифа II маємо тільки загальні числа населення Галичини і тільки з двох років: 1786 і 1789. Отже в 1786 р. було в Галичині всього населення вже 3,277.087 осіб.[8]) Що торкається числа населення Галичини в 1789 р., то жерела подають його двояко: одні 3,267.987, а другі 3,147.000. Причина того лежить мабуть у тім, що перші подають число населення Галичини разом з Буковиною, котру в 1774/5 прилучено до Австрії й котра аж до 1850 р. входила під адміністраційним оглядом у склад Галичини як Черновецький округ, а другі подають число населення окремо Галичини й окремо Буковини (120.000.[9]) Крім числа населення статистика з 1789 р. подає ще число місцевостей. Отже в самій Галичині тоді було: 118 міст, 192 осель з торговищами (Меркте) і 6.160 сіл.[10])

Останнє десятиліття XVIII і з перші XIX ст. се часи, в яких відбувалися тільки конскрипції частинні і в ріжних роках у ріжних краях Австрії. До того й ті частинні статистичні дати (пр. народжень, смерти), оповіщені не для всіх країв. Се торкається також Галичини. Правильні загальні конскрипції відбуваються щойно від 1830 р., зокрема в Галичині в рр. 1831—1846 що 3 роки (частинні викази напр. народжень і смерти маємо з кождого року). Отже в рр. 1830—1846 цивільного населення в самій Галичині (без Кракова) було: в 1830 р. 4,144.212 (м. 2,021.789 + ж 2,122.423); в 1831 р. 4,175.895 (м. 2,039.794 + ж. 2,136.101); в 1834 р. 4,038.101 (м. 1,954.000 + ж. 2,084.092); в 1837 р. 4,204.303 (м. 2,041.731 + ж. 2,162.572); в 1840 р. 4,384.903 (м. 2,135.747 + ж. 2,249.156); в 1843 р. 4,538.691 (м. 2,210.978 + ж. 2,327.713); в 1846 р. 4,734.427 (м. 2,314.596 + ж. 2,419.831).[11])

Зі всіх наведених вище конскрипцій для нас найважніша конскрипція з 1846 р. Бо тоді вперше зазначено національність населення. Як же представлялися в 1846 р. національні відношення в Галичині?

Галичина в нинішніх її границях (отже з Краковом і без Буковини) мала в 1846 р.: 4,734.427 + 140.722 (Краків), разом 4,875.149 мешканців. В тім: **2,441.771** Українців, 1,994.802 Поляків, 335.071 Жидів, 100.000 Німців, 3.160 Вірмен і 345 Словаків. Отже на кождих 10.000 мешканців у цілій Галичині в 1846 р. припадало: **5.009** Українців і 4.092 Поляків.[12])

Слідуючі конскрипції відбулися в Австрії, й тим самим у Галичині в рр. 1851 1857 і 1869. Отже в 1851 р. статистика виказує в Галичині всього населення 4,555.477. В тім: **2,281.839** Українців, 1,864.101 Поляків, 312.962 Жидів, 93.387 Німців і т. д. І в тім році Українці в Галичині чисельно переважають Поляків. — В 1857 р. всього населення в Галичині було 4,632.866 душ. В тім: **2,085.431** Українців, 1,981.076 Поляків, 448.973 Жидів, 114.293 Німців і т. д. Також і в 1857 р. Українців у Галичині більше, як Поляків. В 1869 р. було в Галичині 5,445.000 населення. В тім: гр.-кат. або Українців **2,316.000,** рим.-кат. або Поляків 2,509.000, Жидів 576.000.

Як бачимо, в 1869 р. конскрипція вперше виказує в Галичині більшість Поляків. Факт той зрозуміємо як слід, коли візьмемо під увагу, що в рр. 1860—70 Поляки здобувають у Галичині автономію і стають господарями краю. Тому від тепер аж до кінця істнування Австрії всі конскрипції в Галичині виказують не тільки чисельну перевагу, але постійний чисельний зріст Поляків — більший, як Українців.

Від 1880 р. загальні конскрипції в Австро-Угорщині, отже і в Галичині, відбувалися вже правильно що кождих 10 літ. Як критерій національности принято в них розговірну мову. Та окремої жидівської мови не признано. Тому в Галичині Жидів підчас конскрипції зачислювано до Поляків. І так конскрипція в 1880 р. виказала всього населення в Галичині 5,938.461 душ. В тім: 2,549.707 Українців, 3,058.400 Поляків, 0 Жидів, 324.336 Німців і т. д.

На основі конскрипції в 1890 р. було в Галичині всього населення 6.578.835 душ. В тім: 2,835.674 Українців, 3,509.183 Поляків, 0 Жидів, 227.600 Німців іт. д. — В 1900 р. було всього населення в нашім краю 7,284.703. В тім: 3,074.449 Українців, 3,988.702 Поляків, 211.752 Німців іт. д. — Вкінці в 1910 р.: 7,980.477. В тім: 3,208.092 Українців, 4,672.500 Поляків, 0 Жидів, 90.114 Німців іт. д.

Зокрема відношення Українців і Поляків у цілій Галичині на основі конскрипції з 1846—1910 рр. представляється так:[13])

	Українців:	Поляків:
1846 — 1851:	500.90‰	409.20‰
1858 —	450.20‰	427.60‰
1880 —	429.40‰	515.00‰
1890 —	431.03‰	533.40‰
1900 —	422.04‰	547.54‰
1910 —	401.99‰	585.49‰

Коли возьмемо під увагу тільки саму Східну Галичину, то національне відношення в ній на основі конскрипцій 1869—1910 рр. таке:[14]) — 1869 р.: всіх 3,399.000, гр. к. 2,234.000, р. кат. 707.000, Жид. 425.000; 1880 р.: всіх 3,794.000, гр. к. 2,421.000, р. кат. 814.000, Ж. 522.000; 1890 р.: всіх 4,235.000, гр. к. 2,699.000, р. к. 916.000, Ж. 583.000; 1900 р.: всіх 4,735.000, гр. к. 3,011.000, р. к. 1,071.000, Ж. 614.000; 1910 р.: всіх 5,326.729, гр. к. 3,293.000, р. к. 1,349.000, Ж. 659.000. У відсотках відношення то представляється так:

	гр. к.	р. к.	Ж.
1869 р.:	65.8%,	20.8%,	12.5%;
1880 р.:	64.3 „	21.4 „	13.7 „
1890 р.:	63.8 „	21.7 „	13.8 „
1900 р.:	63.6 „	22.6 „	13.0 „
1910 р.:	61.8 „	25.3 „	12.4 „

---

[1]) D-r Alfred Gürtler. Die Volkszählungen Maria Theresias und Josef II. 1753—1790. Innsbruck, 1909. Ст. 45.

[2]) Тамже ст. 50.

[3]) Тамже табл. I.

[4]) Тамже ст. 49—50.

[5]) Тамже табл. VI.

[6]) Тамже табл. I.

[7]) Тамже ст. 116—117.

[8]) Тамже табл. I.

[9]) Тамже табл. I.

[10]) Тамже табл. VIII.

[11]) J. Hain. Handbuch der Statistik des Oesterreichischen Kaiserstaates. II. Wien, 1852. Ст. 186—189.

[12]) Тамже ст. 236.

[13]) D-r L. Waber. Die zahlenmässige Entwicklung der Völker Oesterreichs 1846—1910. Brünn, 1916. Ст. 118—119.

[14]) Д-р В. Охримович. З поля національної статистики Галичини. Львів, Ст. 84.

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 11—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркувані.

Як бачимо відсоток гр. к. навіть в самій Сх. Галичині в рр. 1869—1910 постійно падав. Ще більше падав відсоток Українців, як се видко, хочаб у 1900—1910 рр., бо коли в 1900 р. відсоток Українців у Сх. Галичині виносив 62.6%, то в 1910 р. вже тільки 58.9%.

Остання конскрипція відбулася в Галичині вже за Польщі в 1921 р.

Конскрипція з 1921 р. реєструвала між ін. не розговірну мову, а національність. Вона виказала в Східній Галичині: по віроісповіданню: гр. к. 2,945.820, р. к. 1,355.755, мойс. в. 538.375; по національности: Українців 2,610.082, Поляків 1,903.480, Жидів 322.275. Відсотково: гр. к. 60.5%, р. к. 27.8%, м. в. 11.2%; Українців 53.7%, Поляків 39.1%, Жидів 6.6%.[15]) Отже відсоток гр. к. в Сх. Галичині в 1921 р. в порівнанню з 1910 р. впав з 61.8% на 60.5%, отже о 1.3%, а відсоток Українців з 58.9% на 53.7%, отже аж о 5.2%!

Відношення те ще гірше, коли возьмемо під увагу територію трьох східно-галицьких воєвідств (львівського, станиславівського і тернопільського), котра не покривається вповні з українською етнографічною територією в Галичині (яку звичайно вважають у нас Східною Галичиною). Бо в 3-х сх.-гал. воєвідствах віроісповідні й національні відносини на основі конскрипції з 1921 р. такі: гр.-кат. 2,940.420 але Українців 2,630.654, рим.-кат. 1,907.678 але Поляків 2,479.620; мойс. вір. 587.397 але Жидів 351.215. Отже: 2,630.654 Українців і 2,830.835 Поляків, або: Українці в 3 сх.-гал. воєвідствах становлять уже національну меншість!

Як відомо, конскрипція в Галичині в 1921 р. відбувалася в особливо ненормальних умовах. Головною ненормальністю був бойкот тої конскрипції українським населення Галичини. Се, очевидно, відбилося на конскрипційних вислідах. Та всеж таки не може бути сумніву, що в 1921 р. наш відсоток у Галичині знова зменшився. Отсе постійне, бо від 1869 р. тріваюче зменшування відсотку Українців у Галичині, дуже грізне для нас явище, на яке вже в 1912 р. звернув увагу нашого громадянства наш відомий статистик др. В. Охримович. „Сі всі некорисні прояви — писав він тоді — віщують дуже сумну будучність. Як вище вичислено, процент Русинів у Східній Галичині протягом десятиліття 1900—1910 упав з 62.6% на 58.9%, то значить о 3.7% і як так дальше піде, то значить, як ми, Русини, будемо в Східній Галичині в кождім десятиліттю тратити так само по 3.7% серед загалу людности, то буде нас тут щораз менше, а іменно: в 1920 р. 55.2%, в 1930 р. 51.5%, в 1940 р. 47.8% (зн. уже менше ніж половина), в 1950 р. 44.1%, в 1960 р. 40.40%, в 1970 р. 36.7%, а 1980 вже лише 33.0% (знач. менше, ніж третина!), в 1990 р. 29.3%, в 2000 р. 25.6%, в 2010 р. 21.9%, в 2020 р. 18.2%, в 2030 р. 14.5%, в 2040 р. 10.8%, в 2050 р. 7.1%, в 2060 р. 3.4%, а **2070 р. 0.0.** Значить, за 30 літ зійдемо в Східній Галичині до меншости, а за 160 з нас тут і сліду не остане!"[16])

[15]) В. Садовський: Людність західноукраїнських земель по польському перепису 30. вересня 1921 року (Студії з поля суспільних наук і статистики. Видає Статистична Комісія Наук. Т-ва ім. Шевченка. Т. IV. В. 1. У Львові, 1927. Ст. 8.).

[16]) Др В. Охримович. Фактичні і фіктивні страти Русинів в демографічнім білянсі Галичини за десятиліте 1900—1910. Львів, 1912. Ст. 6—7.

„Се все — припустивши, що слідуючі десятиліття не будуть для нас гірші, як рр. 1900—1910 і — розуміється — припустивши, що урядові цифри праздиві" — кінчить д-р В. Охримович свої обчислення.

Як бачимо з наведених вище цифр, конскрипція 1921 р. випала для нас рекордово некорисно. Більше навіть некорисно, ніж припускав д-р В. Охримович у своїм грізнім виводі. Тому з особливим інтересом треба ждати нової конскрипції в грудні 1931 р. і треба приготовитися до неї*). К.

*) Коментар до цифр д-ра В. Охримовича подамо в окремій статті. — Ред. „Н. Зорі".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГІТЛЄР І КОНОВАЛЕЦЬ. Польська преса приносить поголоску, що Гітлєр має помагати Коновальцеви під умовою, що ОУН не буде звертатися проти совітів, а не навпаки (як спершу повідомляли).

ГРАНДІ, італійський міністр закорд. справ, виїзджає до Вашингтону на запрошення американського уряду. Рівночасно їде туди бельгійський міністр скарбу Франкі.

ФІНЛЯНДІЯ за прикладом Англії знесла у себе золоту валюту. Те саме зробила північна й полуднева Родезія.

ПОЯВИЛИСЯ СПОМИНИ ЛЬОРДА Д'АБЕРНОНА, в котрих він пише, що Масарик 24. 7. 1920 радив аліянтам жертвувати Польщу большевикам, бо все одно Поляки не оборонять Варшави й аліянти, коли дадуть їм поміч, тільки скомпромітуються.

З ЕСПАНІЇ напливають до Банку Франції транспорти золота. В останніх днях вислано з Еспанії 300 міл. золотих пезетів.

БУДЖЕТОВИЙ ДЕФІЦИТ Америки виносив у першім кварталі податкового року 380 міл. долярів. Сподіються, що за цілий рік дефіцит винесе коло півтора міліярда долярів.

ПРЕЗИДЕНТОМ ЧІЛЄ вибраний кандидат дотеперішних правлячих кругів, Дон Жуан Естебан Монтеро великою більшістю голосів.

НА КАВКАЗІ від 3 тижнів відбуваються бої повстанців з большевиками. Червона армія перервала маневри. Очевидно большевики кріваво здавлять повстання.

ПОБИТИЙ КИТАЙ. СТУДЕНТАМИ міністр загр. справ Ванг подався до димісії.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД В НАНКІНІ вислав до японського уряду меморіял з домаганням усунення до тижня японських військ з території, котрою переходить залізнича лінія.

КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКИЙ ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ розглядала Рада Союза Народів. Китайський делегат заявив, що територія занята Японцями рівнається простором Британським островам і жадав, щоб Рада визначила комісію, котраб на місці прослідила справу. Представник Японії жадав відложення справи до слідуючого засідання. Льорд Сесіль предложив вислати до обох урядів телєграму з жаданням припинення воєнних кроків і забрання військ за демаркаційну лінію. В Женеві говорять, що від того як Союз Народів полагодить цей конфлікт, залежить його престіж і взагалі дальша його доля.

—o—

НОВИНКИ

Мирон Гаврисевич, б. директор Земельного Банку, застрілився на Личаківськім кладовищі біля могил свого 7-л. синка і 4-літної донечки. Причина: нервозний розстрій. Дня 1 с. м. зрікся він посади в банку, кажучи, що має „інакші заміри". Покійний працював в банку чесно і всякі поголоски на некористь банку в звязку з його смертю це злобні видумки.

Літературну нагороду Нобля признано за рік 1931 шведському лірикови д-рови Е. Карфельдтови, котрий недавно — помер. У своїх творах „Пісні любови й дикої країни", „Фльора і Помона", „Фльора і Белльона" представив він знаменито шведську землю і Шведів.

154 американських банків збанкрутувало в серпни б. р. Їх закладовий капітал виносив 289 міліонів дол.

Американські летуни Герндон і Панборн перелетіли Тихий Океан в рекордовім часі 41.10 годин!

Проєкт новелі до закона про охорону льокаторів вніс уряд до сойму. Новеля має на цілі недопустити до ексмісії безробітних в зимових місяцях від 1-го XI. до 31-го III. ізза неплачення чиншів.

Страшна пошесть холєри вибухла в Персії. Досі занедужало 1834 осіб, з котрих вмерло 1116.

Редакційний Комітет „Словника Словянських Старинностий" відбув у Львові засідання. В нарадах над виданням цего монументального твору словянських вчених взяли участь професори: Фр. Буяк зі Львова, М. Вайнгарт з Праги, проф. Фльоровський з Праги (Росіянин), Ф. Шмід з Грацу, Матувчев з Софії, І. Свенціцкий зі Львова і Гандельман з Варшави. По Львові опроваджували вчених проф. Буяк і Свенціцкий.

В Парижі збанкротував великий Банк Синдикальний з кількома філіями.

У звязку з захитанням довіря до паперового гроша почалася спекуляція золотими рублями. Курс золотого рубля підвисшився до 6 зол. Особливо велике запотребування на золоті рублі виявили „східні креси".

Поворот до вимінної торговлі. Німеччина заключила з Бразилією договір у справі заміни вугля за каву. Се перший випадок замінної торговлі на більшу міру від дуже давних часів.

Золото дальше пливе до Франції. В порті Шербургу виладовано 220 скринь золота, ваги 15 тон. Транспорт прийшов з Америки. Очікують дальших транспортів з Америки.

З летаргу пробудився в домовині віденський промисловець Шіллєр у хвилі, коли над домовиною відправляли панахиду. Коли „небіщик" відхилив віко домовини, серед присутних повстала паніка.

28.000 молодих людий приїзджає щоденно до Ню-Йорку з підміських околиць і пошукує бюрової праці. Всіх приватних урядників в Ню-Йорку працює тепер коло 2 міліони.

Віденський злодій Шольц, увязнений за ріжні крадежі, так довго вдавав німого, що нарешті дійсно стратив мову: довго неуживані голосові знаряди стратили свою пружистість, що лікарі ствердили понад усякий сумнів.

Досліди крови для ствердження батьківства переводять в державнім інституті для гігієни у Варшаві. Останніми часами скількість зголошень для ствердження батьківства значно зросла. З цего здобутку науки користають не лиш суди, але й приватні особи.

Таємничий літак перелетів вечером над Римом і розкинув протифашистівські відозви. В них невідомі автори взивають короля, щоб він увільнив Італію від фашистів. Населення взивають ті відозви, шоб воно не слухало фашистівських властий.

З Анґлії вивезено до Індії літаком 20.000 пчіл, бо пчоли в Індії дуже злобні й кусливі. Досі пробовано вже нераз везти туди пчоли з Европи, та вони все ginули по дорозі, як тільки кораблі впливали в горячу стрефу. Тепер пчоли довезуть літаком і примістять їх у відповідним підгірським кліматі.

Централю „Орбіс-а“ переносять зі Львова до Варшави. Співробітники її у Львові вже одержали виповідження. При Марійській площі остане тільки філія. „Газ. Веч.“ пише, що нема майже року, в котрім Львів не тративби інституцій на користь Варшави відколи повстала Польща.

Большевикам загрожує остра опалова криза. Для зменшення цеї кризи видано обмежуючі заряджения. Бюра можна опалювати що три дні. Зелізниці і промислові заведення мають по наказу згори зменшити зужитя опалу о 10%. Контрольна комісія комуністичної партії ухвалила 3 місячну „ударну кампанію“ для заощадження опалу. Ця комісія слідитиме, чи заряджения влади виконуються.

В корпусі офіцирів піхоти знають французьку мову 87 офіцирів, англійську 4, чеську 16, італійську 6, українську 2(!), данську 1, ромунську 2, литовську 2, сербську 1, турецьку 1, мадярську 2. („Пшеґльонд Пехоти“.). — З цего зіставлення найцікавіше те, що в державі, де українське населення творить майже 1/4 усього населення, є лиш двох офіцирів на цілий корпус, які знають мову цего населення...

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зеднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 5-10

УРЯДОВИЙ СТРІЙ ДЛЯ П. П. СУДДІВ І ПРОКУРАТОРІВ. Згідно з розп. Мін. Справ. з 25. червня 1929 р. достарчає фірма **ВІТТЕЛЬС текстильні склади** у Львові, вул. Рутовського 7. тоги і бірети з чорного камґару, крою призначеного уставою, за ціну зл. 157., уділяючи при тім догідних услівій сплати. — Замовлення замісцеві постараджуємо по одержанні міри, що до котрої уділяємо замовляючому відповідних вказівок. 34—100

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДО ВСЕЧЕСНІШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Два інваліди УГА., що займаються продажю девоціоналій, звертаються отсим до Всеч Отців Парохів з проханням, повідомляти їх про речинець св. місій, які відбуваються у їх парохіях та тим робом дати їм змогу чесним способом заробити собі й рідним на прожиток. Повідомлення проситься слати бодай на тиждень перед св. місією на адресу: ЯКІВ Л., Запитів, пн. Підліски Малі. 1038 3—4

МЕБЛІ ріжного рода, як також великий вибір ліжок металевих і дитячих по цінах фабричних за готівку і на догідних услівях поручає Steil і Ska, Львів Казимирівська ч. 7. 1001 телефон 64-23. в) 12—20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 17-25

ХЕМІЧНА ПРАЛЬНЯ „ЛІЛІЯ“ Й АРТИСТИЧНА ФАРБАРНЯ отворили для вигоди П. Т. Громадянства ще одну контору принять при **вул. Словацького 6** (напроти Головної почти). Приймає гардеробу мужеську, жіночу і діточу, капи, фіранки, футра, піря до хеміч. чищення й арт. фарбування, як також всіляке біллє до прання і прасування, ковнірці і манжети зі срібним полиском. 1044 1—4

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 58—100

В НЕДУГАХ МІХУРЯ, НИРОК

Д-р БЕРНАРД РАППАПОРТ

ординує від год. 2—6 попол.

ЛЬВІВ, УЛ. РОМАНОВИЧА Ч. 11.

1042 Тел. 42-8[illegible] 1—5

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в найновших фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ

КАЗИМИРА ХОЛЄВИ

Львів, Жовківська 127. — Тел. 94-63.

Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 1—25

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Лячаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 24-30

ординує: від год. 9-1 і від 3-6.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 22-30

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних

1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 11—25

ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Евангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої штуки. 1036 3—10

Всякого рода ФУТРА

після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**

1008 **ФУТЕР** 7—14

Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)

ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції Штучні ноги й руки. Достанець Інституціям Інвалідів. 9881-7-20

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.

1005 11—25

Революція цін

з причини нагромадження товарів.

Годинник з американського золота системи АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат, з копертами з 10 літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 19—25

Skrzynka pocztowa 827

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит

поручає

BRATTEL DE CET

Фабрика цементових виробів

Львів, вул. Шевченка 11 а.

Телєфон 20-78.

Рік заснування 1909. 100012-13

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 45-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Рік VI. Porto zapłacone ryczałtem Львів, четвер 22 жовтня 1931. Ч. 80 (480)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Протест Святішого Вітця

проти переслідування релігії в Еспанії.

„Оссерваторе Романо" оповіщує комунікат інформуючий священство й вірних про те, що Св. Отець заложив енергічний протест проти замаху на святі права Церкви в Еспанії. Одночасно Св. Отець взиває вірних до молитов на інтенцію католицького народу, якого релігійні почування ображені останніми подіями в Еспанії. Протест св. Вітця викликав у цілім світі велике вражіння.

Далекий Схід в огні

Японські літаки бомбардують транспорти китайських військ. — На північ сунуть великі маси китайських військ.

ТК доносить з Пекіна: Коло Тагушану японські літаки збомбардували чотири поїзди з китайським військом. Число убитих і ранених незнане. Тутейші військові атташе кажуть, що на північ від ріки Ян-тсе-кянґ сунуть великі маси китайських військ. Китайці кажуть офіціяльно що це лиш „маневри".

Японія й Америка мобілізують свої фльоти.

ТК доносить з Токія: Вісім японських нищителів й один кружляк одержали наказ, зараз приготовитися до виїзду на китайські води. — З Ню-Йорку доносять: Правительство Америки видало наказ, щоб сім підводних суден зараз відплило до Шангаю. Рівночасно американські воєнні пристані на Філіпінських Островах, в Цінтав і в Чіфу поставлено в стан воєнного поготівля.

Командант англійської ескадри прибув до Йокогами.

ТАСС доносить з Токія: На адміральськім кораблі „Суфольк" прибув до Йокогами командант велико-британійської ескадри на китайських водах, Келі. Він має відбути ряд конференцій з японськими морськими властями.

Командант французької ескарди прибув до Японії.

ТАСС доносить: На адміральськім кораблі прибув до японської пристані Гакодате командант французької воєнної фльоти.

Премієр Великої Британії переривае виборчу кампанію.

ТК доносить з Лондону: З причини воєнної небезпеки на Далекім Сході премієр Мек Доналд думає перервати свою виборчу агітацію й вернути до Лондону.

Німці потайки зброяться в Голяндії

Французький щоденик „Л'Еклерер де Ніс" оповістив статтю під псевдонімом „Польнус'а" такого змісту: Голяндська фірма Флєсінґ і Ко зараз по завішенні зброї зачала виробляти гармати й амуніцію для Німеччини. Коло Роттердаму є склад, де міститься коло 1.500 гармат, призначених для Німеччини. Надписи на них німецькі. Могутний склад є також коло м. Гронінґен. Капіталу достарчила переважно німецька фірма Круппа. Також технічний персонал походить з тої фірми і з фірми Ерфарта.

—o—

Предсказання нової світової війни

ТК доносить: До Ню-Йорку приїхав анґлійський письменник Г. Г. Велс, знаний з того, що точно предсказав останню світову війну. Він заявив журналістам таке: Найблища світова війна зачнеться льокальним конфліктом й обійме всю кулю земну. Початком тої нової війни легко може стати японсько-китайський конфлікт. Сучасна екон. кріза це не звичайна депресія, бо таких вагань як тепер не було ні в однім циклі попередних кріз. Не бачу жадних познак того, що може наступити поправа, навпаки, буде ще гірше. Тільки одній Анґлії не загрожує ніщо дійсно страшне, а то тому, бо Анґлія це країна консервативна.

Світ не валиться але на це заноситься

З Парижа доносять: Співробітник одного впливового часопису сказав у приватній розмові: „Світ ще не валиться, але на це заноситься, коли подорож премієра Ляваля до Америки не матиме бажаних наслідків!" Це свідчить про те, які великі надії вяжуть зі стрічою Гувера й Ляваля. Ся подорож матиме не лиш міжнародне значіння, але й практичне, з сей-часовими реалізаціями. Одначе чи не за пізно приїде Ляваль? Останні конференції і рішення Гувера вказують, що фінансове положення Америки дальше погіршується. Підстави доляра захитані. Говорять, що в Білім Домі рішили ратувати кредитово-фінансове положення... інфляцією.

—'—

Американці створили найбільший банк світа

Нюйорський „Чейз Нейшіонал Бенк" злився з „Нейшіонал Сити Бенк-ом". Через ту фузію повстав найбільший банк світа з величезним капіталом.

Ювилейна осінна збірка „Рідної Школи"

Від 25. до 31. жовтня 1931.

В жовтні ц. р. минає 50 літ, коли вимоги життя заставили тодішніх передових українських громадян створити „Рідну Школу". Львівське Воєвідство рескриптом з дня 15. жовтня 1931, ч. Б. П. 93 (квест.) 31., дало вже дозвіл на прилюдну ювілейну збірку на „Рідну Школу" на своїй области в часі від 25. до 31. жовтня 1931. Те саме зробили воєвідства станиславівське і тернопільське. Взиваємо всі рідношкільні, освітні культурні й економічні установи, всіх україн. свідомих громадян по повітам і по громадам негайно позакладати повітові і місцеві збіркові комітети та приготовитися до збірки в грошах і натуралїях на „Рідну Школу". — Головна Управа „Рідної Школи".

Чи Ваша церков, будинки приходські, читальня, школа, кооператива є обезпечені в дозволеній законом 1/3 части в Т-ві взаїмних обезпечень „Дністер"? Якщо ні, то виповіджте обезпечення 1/3 части в ПЗУВ до дня 31. жовтня ц. р. і цю виповіджену часть зголосіть зараз до обезпечення

В Т-ВІ ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 80-?

ЛИСТИ З СЕЛА

РЕЛІҐІЯ.*)

В попереднім листі була мова про упадок родини і моралі та про страшну деморалізацію, яка захопила наше село. Тепер зверну увагу на властиву причину того: на упадок релігії по наших селах. До того головним чином причинилися ріжні вільнодумці, атеїсти і сектанти, котрі по війні ніби якась страшна кара спали на наші села, збаламутили їх і кинули у вир релігійної гризні.

Ще перед війною в село чимало релігійного баламуцтва вносили радикали Правда, вони явно не виступали проти Бога, проти релігії, але богато потрудились над захитанням поваги Церкви і духовенства. По війні вони далі продовжували свою роботу, а їм на поміч прийшли сельроби і інші партійні крикуни, ріжні сектанти і звичайні атеїсти, котрі під кождим оглядом випередили своїх попередників, радикалів. Радикали скінчили свою роботу тим, що приготовили грунт для приходу ріжних сектантів і атеїстів. Вони в село прийшли зразу з кличами „оборони бідного селянина від попівського здирства й обману", а зеднавши собі прихильників, отверто виступили проти релігії і церкви. В цім поході проти католицької церкви прихильники православія і всякої автокефалії, прихильники протестантизму й атеїзму знайшлися в одній лаві. Всі разом стали підсичувати релігійну ненависть проти католицької церкви, бо в тім кождий бачив якісь користи для себе. Прихильники православія думали, що коли серед селян викличуть погорду до католицької церкви — то тим приєднають їх до православія. Протестанти були певні, що в той сам спосіб зеднають собі прихильність наших селян. Зновуж атеїсти були певні, що в той спосіб скомпромітують взагалі всяку релігію, церкву і духовенство в очах селян та привчать їх до „раціонального способу думання", отже до матеріялізму й атеїзму. Так почалися релігійні герці проти католицької церкви й духовенства.

Де далі недавні „союзники" в боротьбі проти католицької церкви вже не могли зійтися між собою, стали виступати одні проти других і взаїмно поборювати себе. В село зявлялися що раз то нові „апостоли" і в слід за ними плила до села їх агітаційна література: зразу протестантська „Віра і Наука", „Українська Реформація", врешті і большевицький „Безбожник" з далекої Московщини. Село закидали протестантськими виданнями Святого Письма, ріжними летючками і брошурками та виданнями: М. Драгоманова: „Віра і громадські справи", „Рай і поступ", „Оповіданя про заздрих богів", К. Гавлічка: „Хрещення св. Володимира" (в перекладі і в новому виданню радикалів), Дрепера: „Боротьба віри з нау-

*) Гляди „Н. Зоря", чч. 61, 63, 65 і 69.

кою", Кунова: „Як повстала релігія і вірування в богів", Schreibera: „Twórcy Bogów", „Idea" (анонімове видання з кінця XIX ст.) і б. ин. Нові „апостоли" прихильників вербували собі зпоміж найгірших елементів села, не погорджуючи навіть звичайним перекупством, лиш би підірвати вплив католицької церкви і духовенства. Декотрі з них тішилися хвилевим успіхом — в залежности від засобів і того крику, який підносили навкруги. Вони намагалися втягнути селянство у вир релігійної боротьби, ніколи не перебирали в жадних засобах, і тому загал селянства досить скоро знеохочувався до тих всіх „апостолів нової віри".

Та наслідки їх деструктивної роботи таки залишилися в селі. Поважна частина селян захиталася ріжними сумнівами у правдивість католицької віри і Церкви, в істнування Бога і т. п. Молодь перша прихилилася до думок „нових апостолів", старе покоління на загал не зрадило віри своїх батьків. Між старими і молодими досі йдуть на селі релігійні спори. Недавно я був свідком такої сцени: В читальні зібралися селяни і перечитували газети. Один з них читав статтю про релігійний терор в СССР. Старі поважні господарі осуджували ці переслідування, молоді опр'вдували практику большевиків. Вивязалася дискусія про релігію і Бога.

— Релігію видумали попи, щоб народ страшити пеклом і тримати його в темноті, — кричить один з молодих.

— А коли ти такий мудрий і читаєш книжки, то повинен знати, що ніхто інший тільки Церква і „попи" перші почали у нас організувати школи й науку. А „піп" Шашкевич у своїх писаннях перший почав писати нашою народною мовою. За ним пішли инші „попи" і стали домагатися шкіл для народу, заведення в них народної мови, щоби в той спосіб нарід міг вчитися письма і ріжних корисних наук. — Так говорив поважний голова читальні.

— Сама біблія від початку до кінця — то чиста брехня, в ній нема правди ні на макове зерно, — кричить якийсь „атеїст".

— Найперше докажи, в чім та брехня, а потім можеш переконувати других, — відповідає поважний газда.

Атеїст запалюється і починає доказувати.

— Отже так: В біблії написано, що Бог сотворив світ за шість днів. А як то можливе, коли нині навіть звичайної хати не будують за шість днів? Учені доказують, що світ будувався великі тисячі літ. Отже вже в тім пункті брехня. Або як з Адама і Еви могли народитися міліони людий, котрі нині живуть на світі? Знову брехня в другім пункті. Або про це, як Бог хотів переконатися про любов Авраама і казав собі принести в жертву його сина Ізаака. Коли Бог всевідучий, то міг знати, що Авраам його любить і не треба було аж такої проби з сином. Отже знову брехня. Таких примірів можна навести більше, а всі вони викажуть брехню, яка міститься в біблії. Або кажуть, що Бог творив чуда, а Христос ходив по світі і робив те саме. Чому ж вони тепер не роблять чудес? Най покажуть якесь чудо, а тоді, я сам повірю в Бога і Його всемогучість.

Голова читальні відповідає:

— Добре, на то я тобі відповім також по пунктах. В біблії ніде не говориться, що Бог сотворив світ за таких шість днів, що мали по 12 годин. В біблії згадано, що Бог сотворив світ на протязі шістьох діб, а Божа доба не така як у тебе, вона тревае цілі тисячліття. Учені не все знають, хоч пишуть про все в книжках. З них тоді ні один не жив, не бачив того на власні очи, отже не може правди описати А що до Авраама, то Бог не потрібував того доказу з жертвою сина для себе, але для людий, щоб на примірі переконати їх про велику любов Авраама до свого Бога. Для себе такого досвіду не потрібував. А що Бог тепер таки перед нами не творить жадних чуд, то ще не доказ, що їх зовсім нема. Не буде ж Бог своїми чудами пописуватися перед першим ліпшим дурнем, як той комедіянт, що людям показує ріжні штуки за їх гроші. Хочеш вір, а не хочеш то ні, але Бог не буде переконувати чудом таких недовірків як ти. Вже то одно, що Бог тебе носить по сім світі, се доказ Його чуда великої терпеливости. А Бог терпить на світі не тільки таких як ти, але також і большевиків, котрі виступають проти Бога, проти Христа, а самі нічо инше тільки хрести несуть на нашу землю.

— А чому про Адама і Еву нічого не говорите? Я згадував і про них, чомуж не відповідаєте?

— На це я тобі подам такий примір: Ти один дурак на світі, а десь там блукає така сама дурна жінка і врешті ви обоє сходитеся разом. Живете і розмножуєте инших дураків, котрі...

— Я протестую проти такої дискусії! — кричить ображений атеїст. Я поважно говорив з вами, а ви мені обиду кидаєте в лице.

— То ображувати Бога тобі вільно, а образити тебе не вільно? Якби ти був говорив поважно, то я також бувби инакше говорив до тебе.

— Чого його слухаєте? — кричить ображений атеїст. До його крику приєднуються инші. Піднявся крик, вереск, одні других намагаються заглушити і виперти з читальні. Нерви напружуються, падуть що раз горячіші слова і на силу вдається втихомирити одних і других. В инших випадках доходить до бійки і буде потрібно ще богато праці, поки релігійні відносини в селі уложаться бодай так як колись, перед війною. Та чи уложаться?...

Старше покоління ще тримається віри батьків і стає в обороні релігії і Церкви. Серед молодого покоління, серед оцих номінальних католиків справа представляється значно гірше. Вони часами покажуться в церкві. Церква ще їм потрібна, бо вона дасть їм метрику, звінчає новоженців, похоронить умершого. Числяться з декоративним і офіційним становищем Церкви. Лише з того погляду вона їм ще потрібна, поки законодавство усталить инші форми і переведе їх в життя. Тоді у маси номінальних католиків до решти зникне потреба Церкви. Тому на фразі не виступають проти неї, але й не стають в її обороні, нічим її не піддержують і нічого не жертвували б для неї. Цим пояснюється бідний вигляд наших церков в повоєнній добі. Декотрі з них навіть не відбудовані після війни. Про вигляд церкви не дбають парохіяни, але подекуди і самі священики не дуже дбають про них.

Б. К.

(Кінець буде).

—o—

З побуту Шова в Москві

Бернард Шов будучи в Москві в товаристві льорда і леді Асторів сказав м. ин. до зібраних „товаришів": „Хочу скористати з нагоди, сказати вам дещо про моїх приятелів, з котрими подорожую, про льорда і леді Асторів. Це неімовірно богаті люди, капіталісти і землевласники на велику міру. Та не винуйте їх за се — вони не можуть змінити сего стану річий. Лиш англійський пролетаріят і разом з ним пролетаріят цілого світа може освободити їх з цего положення. — Без сумніву не один з московських „товаришів" дуже жалував, що ще не йому лиш англійським товаришам припаде колись ся приємна роля „освободити" бідних льордів з їх тяжкого богацтва...

Духовна семинарія в Дубні

„За Свободу" пише: В день св. Покрови 14. жовтня б. р. відбулося торжественне відкриття духовної семинарії в Дубні. Семинарія удержувана коштами конґреґації „Про Руссія" і тому вона не підчинена юрисдикції еп. Шельонжка, ні еп. Чарнецького. Називається вона „семінаріюм папеске" і залежна просто від Ватикану за посередництвом папського нунція у Варшаві, монс. Мармаджія. Для потреб семинарії конґреґація „Про Руссія" винаймила будинки монастиря Бернардинів на 30 літ за 60.000 зол. річно. Богослуження відправлятиме еп. Чарнецький. Костел буде перебудований на церкву. На перший рік семинарії принято лиш 15 питомців з православних із т. зв. східних кресів. Петентів з Галичини не приймається. В слідуючім році приймуть 50 питомців. Богослуження відправлятимуть у церковно-словянській мові. Виклади відбуватимуть в російській мові. У відношенню до православія займе семинарія рішучу й агресивну поставу. Римо-католицьке духовенство на торжествах офіціяльно не буде виступати, щоб надати семинарії „східний" характер. У складі професорів семинарії більшість професорів світських, одначе управа в руках духовних. Латинське духовенство, пише „За Свободу", дуже невдоволене відкриттям семинарії, вважаючи її розсадником русифікації, яка здержує окатоличення православних по латинському обряду. На торжестві посвячення семинарії був римо-кат. луцький еп. Шельонжек, пінський еп. Лозіньский й греко-кат. еп. М. Чарнецький. (Зазначуємо, що це інформації російського, православного орґану. Тому треба виждати на підтвердження їх). В останній хвилі принесло „Діло" в ч. 236. отсі інформації з достовірного джерела: Семинар стоїть під юрисдикцією тільки Апостольської Столиці, а нікого іншого. Виконує ту юрисдикцію варшавський нунцій Мармаджі. Вістка „Вядомосьці Українських" про винаєм монастиря Бернардинів і про вплату 60.000 золотих виссана з пальця. Викладовою мовою в семинарі є тільки мова латинська. Очевидно, вчать крім того мов української, польської, російської і білоруської, а будуть учити також мов грецької і еврейської. До семинаря мають вступ також уроженці Галичини таксамо як уроженці Волині, Полісся і т. д. Вже тепер є принятих до семинаря 5 галичан (з Чортківщини та Дрогобиччини). Щодо богослужебної мови то перестерігається всюди такої вимови, як у Галичині, себто української. Проповіди виголошуються для українського населення тільки в українській мові. Ректором семинаря є білорусин о. Домбровський, який на Волині править по церковно-словянськи з українською вимовою.

—o—

Кілько є наших студентів у Львові

Зі звіту проректора львівського університету проф. Вітковського, зложеного підчас інавґурації нового академічного року, довідуємося, що в мин. шк. році було записаних 6.334 студентів. З того на теольоґічнім факультеті було 174, на правничім 2710, на медичнім 578, на фармацевтичнім 54, на гуманістичнім 1935, на математично-природничім 883. Мущин було 4224, жінок 2034, з того 1254 студіювало гуманістику. Віроісповідання студентів: римо-катол. було 3991, греко-катол. 1026, жидів 2000. Після матірної мови студенти ділилися так: Поляків 4248, Українців 1014, 992 студентів подало розговірну мову гебрайську і жидівську. Таким чином ми, автохтони Сх. Галичини, маємо у Львові менше студентів ніж Поляки і менше ніж Жиди. Тай з тими студентами, коли вони скінчать університет, не знати що робити, бо їх ніде не допускають.

—o—

ПРО КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ

Дня 24. вересня с. р. відбувся деканальний Собор духовенства бучацького деканату. Предметом живих нарад була відозва Преосвященного Кир Григорія до духовенства станиславівської епархії в справі поширення католицької преси. По причині, що ворожі католицькій церкві й українському народови злі часописи і книжки тут і там поширюються, а нарід легковірно купує їх інколи з чистого незнання справи, деканальний Собор станув на становищі найти конкретні способи до витревалого ширення католицької преси й таких книжок. Тому зараз по прочитанню „Відозви" о. декан Нестайко представив короткими, ядерними словами вагу справи й отворив дискусію, котра дала гарні конкретні висліди, з якими для загального добра хочу поділитися з загалом Всеч. Духовенства. — Дуже цінні були завваги о. Бріля, пароха з Соріж. Він радив: 1) при кождій церкві уладити продажу католицької преси і книжок. Що до книжок, то малиб-се бути дешеві, а цікаві змістом видання, які нарід певно буде розхоплювати. 2) Старатися про духовне читання по хатах в парохії, а се читання поручити побожним і впливовим одиницям. Відповідну лектуру до сего доберє кождий душпастир. 3) Основувати до тої гарної і взнеслої цілі гуртки „католицької преси". 4) Бесідник вказав на потребу дешевого й інтересного „Місійного листка", такого, як колись виходив під редакцією блп. о. Джулинського. Сею послідною заввагою особливо зацікавилися всі приявні Отці. Ось і мої скромні замітки в сій справі.

Як сказав о. Бріль, такий „Місійний Листок" мавби бути зовсім подібний до колишнього „Місійного Листка" бл. п. о. Джулинського. Пригадую собі точно се видання. Маленький формат друку, цікаві, коротенькі, ядерні оповідання й науки, гарні короткі вірші в честь Святих, тут і там образок якоїсь церкви чи католицького стоваришення з підписом, кілька слів з життя якогось Святого, дуже дешева книжечка, бо 10 сот. в австр. валюті — се ті головні прикмети „Місійного Листка", який дуже придавсяб і тепер. Підчеркну, що ізза матеріяльної скрути в нас та з огляду на кольосальну вагу справи тепер, „Місійний Листок" з конечности мусівби бути дуже дешевий, от хочби 5 до 10 гр. Я твердо переконаний, що успіх такого діла певний. Пригадую собі, як нині діялобися се, часи далеко перед війною. До мого родинного села, де тоді було около 550 душ, приходило 125 чисел „Місійного Листка" бл. п. о. Джулинського! Вірні з захопленням читали — і під церквою і на приспах під хатами і в полі і на пасовиськах. Таке було зацікавлення, що в будні дні на полях при роботі переходили з уст до уст прочитані в неділю історійки з „Місійного Листка". Один старший господар, хоч сам неграмотний, передплачував місячно 50 штук „Місійного Листка" і мав приємність по весіллях і хрестинах, де бував прошений, обдаровувати гостей сею цікавою, а дешевою лектурою. Нарід був так захоплений „Місійним Листком", що того його душевного враження я ніколи не забуду. — Не диво отже, що коло „Місійного Листка" на деканальнім Соборі вивязалася ширша дискусія. Бажанням приявних отців було, щоб такий „Місійний Листок" виходив зараз, а своє горяче бажання зі широю просьбою уважав Собор за відповідне негайно передати Духовній Власти. Рівнож усі приявні отці готові в кождій хвилі на сю взнеслу ціль жертвувати від себе одноразовий даток по 5 зол. для утворення видавничого фонду, який збільшиться при щирій жертвенности загалу всего духовенства. Даємо жертви на інші, інколи й ворожі нам ціли, дамо зі щирого серця на діло святе і велике.

„Місійний Листок", се булаб маленька книжочка, але дуже важна. Се рід летючки, що ізза свого інтересного укладу і дешевости зовсім певно полетілаб по всіх закутинах наших сіл. Мавби її і богатий і дуже бідний, що в своїй хатчині може ніколи книжочки й не бачив. Думаю, що неодин душпастир не жалівби хоч-би при нинішних прикрих обставинах фінансових, видати гріш, щоб сю маленьку, а здорову під моральним оглядом лектуру розкинути по хатах, особливо там, де її поміч конечна. Зовсім слушна заввага й о. Барановського, що радив давати „Місійним Листкам" ріжноколірові окладинки, як було колись, а се на зовні вже дуже притягаюча обставина. Нагод до сего великого діла має кождий душпастир дуже много, як лиш захоче. І так малесенька, місячна летючка сталаби сильним сторожем людських душ перед злобою і зіпсуттям нинішнього дня. о. М. Гіль (Яргорів).

Примітка Ред.: Популярне релігійне видавництво і то не одно безперечно придалосяб. Тільки те, що за часів бл. п. о. Джулинського можна було тускати по 5—10 сотиків давної валюти, тепер мусілосяб пускати приблизно в десять разів більший ціні по теперішній валюті, значить по 50 сот. або по 1 зл. Атже один примірник звичайної газети коштує тепер коло 25 сотиків. За гроші, які річно тому кількадесять лят треба було дати на передплату вид-ва о. Джулинського, можна було тоді купити добрі чоботи. А тепер за 12 зл., які річно коштує „Правда", ніхто чобіт не купить. Значить, тепер катол. видавництва далеко дешевший, ніж були тоді. Розуміється, закладовий фонд з 5 зл. від священика далеко не вистарчизби на уфундування нового видавництва, навіть якби всі священики в цілім краю жертвували по 5 зл. на ту ціль. Поки на новий плян нема фондів, головне діло — підперти те, що вже маємо в области катол. преси. Тимбільше, що маємо не злі видавництва для народа, як „Місіонар" і „Правда"; для дітий „Наш Приятель". Звертаємо також увагу, що в сих часах видавництва типу бл. п. о. Джулинського народ уже не приймавби так, як колись. Не ті часи й не ті люди.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Тучапи п. Попельники. В часі від 27. IX. до 7. X. 1931 р. відбулася св. Місія в парохії Тучапах з дочерною в Драгасимові під проводом Впр. оо.: В. Породка, провідника св. Місії і о. Д. Гаврилюка, Редемптористів зі Станиславова. Парох при вступі до Церкви повитав оо. Місіонарів і вручив їм ключі. По вступній науці дня 27. IX. с. р. о 18 год. про ціль Місії слідували гльосси і науки (по 3 денно), глибоко обдумані й гарно уложені. Завдяки Божій ласці, гарним наукам і молитвам оо. Місіонарів успіх Місії був дуже гарний. Він так представляється в числах: 1) приступило до св. Тайн 2.000 душ; 2) з сельробів остало 10; 3) до Брацтва Матери Божої неустаючої помочи вписалося 400 членів. З наук користали і вірні з сумежних сіл: Попельник, Джурова, Княжа. Для шкільної дітвори осібно голосив дуже гарні науки через три дні о. Д. Гаврилюк; до дочерної Церкви в Драгасимові доїзджав о. В. Породко зі Службою Божою й ранною наукою і там сповідав. До св. сповіди приступили пенітенти в слідуючім порядку: 1) шкільні діти з Попельник, Тучап, Драгасимова, 2) невісти, 3) мущини, 4) молодіж. Кульмінаційні моменти св. Місії були: 1) переблагання Евхаристійного Ісуса, 2) Тисячний похід з Розпяттям Ісуса і місійними хрестами (в Тучапах 4. 10, в Драгасимові 5. 10), 3) похід з чудотворною Іконою Матери Божої неустаючої помочи. Походи відбувалися чвірнею у взірцевім порядку. Проводили оо. Місіонарі. До помочи в слуханню св. сповідий і походах прибули Впр. оо. Кондеканальні і Впр. о. М. Сулятицький, парох Заболотова. Велика дяка Всевишньому і Небесній Цариці за поміч і благословення підчас св. Місії. Щира дяка слідуючим Впр. оо.: о. М. Ван де Малє, ігуменові Ч. С., що прислав оо. Місіонарів, — о. В. Породкові і о. Д. Гаврилюкові за гарний провід, чудні науки, молитви і безкровні жертви; оо. Кондеканальним і о. М. Сулятицькому, парохові Заболотова за поміч у слуханню св. сповідий і участь у крестних походах. (Підпис нечиткий).

Храм Рождества Пресв. Діви наша парохія Мшанець обходить все торжественно. Сего року також подбано про се, щоб вірні (місцеві і дооколичні) винесли в цей день як найбільше користи для своїх душ. В вище згаданім дни прибули до нас вже раненько Впр. отець Ігумен з монастиря в Лаврові і разом з Впр. отцем каноніком з Горішнього Головецька й отцями з Грозьової і Галівки слухали св. сповідий. В часі безкровної жертви, яку відправив о. Калинич, о. Ігумен виголосив поучаючу проповідь про любов катол. Церкви і своїми гарними словами загрів серця добрих людий і додав сили до дальшого витревання в Хр. науці. а злим порушив серця. І так Слово Боже поділало, що великий учений і доктор жидівського народа Нікодим знайшов собі прихильників. Та Нікодим боявся жидівського народа і тому прийшов до Христа нічю. Ми однак не маємо ні чого стидатися, ні чого лякатися, уважаймо на слова Христа, який своїми святими устами сказав ті слова, що лиш того визнає перед своїм Отцем, хто його явно визнає перед людьми. — Обсерватор.

Дискусійний матеріял, який з курсу Кат. Акції ще остав в редакційній теці, буде оповіщений.

ВІД 25. до 31. жовтня 1931. всенародня ювилейна осінна збірка на „Рідну Школу". Всі Українці і Українки, кожна кооператива і молочарня, всі товариства і підприемства зложать датки на „Рідну Школу". — Всі українські повіти і громади та весь український нарід сповнить свій обовязок супроти „Рідної Школи". — Головна Управа „Рідної Школи", Львів, Ринок 10.

Маленький фейлетон

Термофори

Термофори, се дуже пожиточні річи, бо вони довго переховують тепло. Є ріжного рода термофори: Бляшані, кавчукові, електричні. Та всі вони щось коштують і напр. з електричними треба вміти обходитися, бо інакше можна викликати т. зв. „курцшлюс" і попаритися. Вони вимагають ізоляції (т. зв. „батисту Більрота" або „кавчукового сукна"). Та є один рід термофорів, які нічого не коштують, бо кождий сам може їх собі зробити. До того вони для огрівання хорих на ревматизм далеко лучші ніж куповані, фабричні термофори. Ті домашні термофори робиться так: Збирається кісточки з черешень або вишень і старанно їх очищується, щоб були зовсім нагі. Треба ті кісточки добре випокати в воді й осушити на сонці. Потому наповняється ними мішочок з міцної матерії. Той мішочок може мати довільну величину, найлучше 30 цнтм. довжини й 15 цнтм. ширини. Наповнення його кісточками повинно бути вільне. Тоді кладеться його в братруру або в зимі на горячу піч, але так, щоб мішочок не перепалився. В тій ціли треба підложити напр. цеглу. По яких 2 годинах перебування в братрурі чи на печі є з того знаменитий термофор, бо кісточки з черешень і вишень довго передержують тепло. До того мішочок з такими кісточками вільно подається й лучше огріває хорі части тіла ніж кавчукові термофори. Тому треба особливо убогим людям звертати увагу, щоби в часі, коли є черешні й вишні, приготовляли собі той знаменитий ужиток з них (З німецького).

——o——

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 12-17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|1.** Ціни уміркковані.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВІ ВИБОРИ ДО СОЙМУ в перемиській окрузі назначені на 22. листопада б. р. До виборів стають кандидати з 10 ліст.

ВАРШАВСЬКИЙ СОЙМ з неімовірною скорістю ухвалює надіслані урядом проекти законів без якихбудь поправок. Все це переважно проекти, які накладають нові тягарі, нові податки.

ПРОЄКТ ТЕРИТОРІЯЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ для Українців зложив у соймі клюб ППС. Цей проєкт опрацьований клюбом ППС ще в 1925 р. Він очевидно має виключно агітаційний характер, щоб соціялісти могли покликуватися на це, бо вони добре знають, що той проєкт перепаде.

ЗЇЗД НАЧАЛЬНОЇ РАДИ східно-галицької секції партії ББ відбувся у Львові. На зїзді промовляв також львівський воєвода Ружнецкий. В промові воєвода представив, як подає „Слово Пол.", позитивну програму народностевої й суспільної політики.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ВІЦЕКОНЗУЛЬ Мих. Грігоріев виїхав на стало зі Львова. Грігоріев був у Львові від 1927 р. Польські часописи подають як причину його відкликання певні його починки супроти Українців.

МАРШ. ПІЛСУДСЬКИЙ, як доносить „Момент", по відпочинку в Румунії вибереться в подорож до Туреччини, Греції, Єгипту й Палестини.

СПІР О КОМПЕТЕНЦІЮ повстав між мін-ом промислу й торговлі та мінвом рільництва. Мін-во промислу і торговлі зажадало, щоб контроля експорту збіжжа, набілу і мяса, котра досі належала до мін-ва рільництва, перейшла до нього. Мін-во рільництва не згодилося на це. На тім тлі вивязалася жива переписка. Конфлікт ще не вирішений.

ДЕЛЄҐАТ ПОЛЬЩІ в Союзі Народів у Женеві, п. Сокаль, піддержав становище делеґата Японії, Йошізави, котрий домагався скликання комісії правників для вирішення запрошення до Ради Союза Народів Америки, котра не є членом Союза Народів. Делеґати Югославії й Норвеґії пішли за прикладом делеґата Польщі. Инші мовчали, щоб не наразити собі Америки.

РАДА СОЮЗА НАРОДІВ рішила запросити Америку до співучасти в полагоджуванню китайско-японського конфлікту, мимо рішучого спротиву Японії. На тій підставі запрошено телеґрафічно представника Америки до Женеви. У звязку з тим розійшлися поголоски, що Японія виступить з Союза Народів.

ЕКОНОМІЧНІ ФРАНЦУЗЬКО-РАДЯНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ закінчилися порозумінням між Францією й СССР. Для ведення товарообміну між обома державами повстало у Франції окреме акційне товариство, котре матиме монополь економічних взаємин з СССР (ПАТ).

ЗАЛОГА 40 НІМЕЦЬКИХ КОРАБЛІВ, які находяться тепер у большевицьких портах, застрайкувала.

„РУЛЬ", російський щоденник в Берліні, з фінансових причин перестав виходити по 11 літах. Був це орґан противбольшевицький. Оснували його В. Набоков, І. Гессен і А. Камінка.

В ЕСПАНІЇ уступив уряд премієра Заморри. Новий уряд утворив дотепер. міністр військ. справ Азано. Заморра уступив тому, бо він дав приречення апост. нунціеви, що протицерковні законопроєкти не будуть ухвалені, тимчасом їх ухвалено.

НОВИНКИ

У звязку з трагічною смертю М. Гаврисевича поліція увязнила д-ра А. Кольніка, відомого з афери „Мазаґа", й Ем. Масляка. По донесенням польської преси оба увязнені мали вмотати бл. п. Гаврисевича в ріжні грошеві афери. Гаврисевич мав підписувати фальшиві векслі іменем свого шваґра д-ра Ст. Барана, адвоката з Тернополя і його жінки. Цими векслями оперували Кольнік і Масляк і ділилися зисками з бл. п. Гаврисевичем у смішномалім проценті (пр. на 1000 зол. давали йому 100 зол.). Гаврисевич сам зголосився до прокуратора і зложив зізнання. Прокуратор лишив його на вільній стопі. Не позбувшися мимо того викидів совісти, покійний скінчив самогубством. Ходять слухи, що думку про самогубство підсунули йому його „спільники".

Виставу краєвого промислу отворено в Станиславові під протекторатом мін-ва промислу й торговлі. У виставі взяли участь 200 фірм з цілої Польщі і місцевий промисл та ремесло.

Група польських академиків по інавґурації шкільного року вибила каміннями шиби в жидівськім Академічнім Домі при вул. св. Тереси. Жидівські студенти також кидали з вікон камінням. Підчас цеї бійки переходив туди робітник Вол. Максимишин. Поцілений цеглою в голову повалився окровавлений на землю. Його відвезено до шпиталю, де стверджено заломання черепа.

Могилу Українських Січових Стрільців у Вівсю, підгаєцького повіту, висадили у воздух невідомі злочинці. Каміння з хреста і могили кинув вибух на яких 100 метрів від могили. Треба сподіватися, що влада переведе слідство і належно вкарає профанаторів.

У вересні ввезено до Польщі поживи за 5.300.000 зл. більше ніж звичайно, в тім самого рижу за 2.800.000 зл.

Бульби зібрано сего року в Польщі 326 міліонів квінталів, або 5.7 проц. більше ніж м. р.

Славний винахідник в области елєктричности Томас Альва Едісон помер у 84 році життя.

В с. Куропатниках, пов. Бережани згоріли доми, господарські будинки і землеплоди 8 господарів вартости 50.000 зол.

В процесі за підпали і саботажі обжалованих Джиджору і Гука засудили на 12 літ тюрми, Максимишина і Пришляка на півтора року тюрми. Прочих суд увільнив.

За підпал коршми Катца в Заїзді, коло Вишеньки доразовий суд у Львові засудив Яр. Поповича літ 21 і Миколу Сенича літ 19 на кару смерти, котру злагіднено на досмертну тюрму.

Наглий суд в Глибокім на Виленщині засудив Мих. Дмитріїва й Л. Семчонка на кару смерти за шпіонажу. Семчонкови замінено кару смерти на 10 літну тюрму, присуд на Димитріеві виконано.

Три замасковані бандити напали на римо-катол. приходство в Цьвікляцах на Гор. Шлеську. Стероризувавши пароха забрали з каси 4.000 зол.

Фабричку фальшивих грошей викрила поліція в однім селі під Велюнем, у захід. Польщі. Фальшівники підробляли 500-золотові банкноти на піддашу сільської хати. Поліція знайшла запас фальшивих банкнотів на суму 580.000 зол. Увязнено 5 осіб.

В Естонії збанкротував її найбільший банк „Шеель і Ко".

Два італійські журналісти і два італійські вчені приїхали до Станиславова. Звідтам поїхали до повітів коломийського, надвірнянського і скільського, щоб запізнатися з гуцульським промислом.

Відплив золота з Америки виносив до 15. б. м. 567 міл. долярів. Більшість цего золота відплила в останніх 4 тижнях. Таким чином з Америки відплило вже 80 проц. запасів золота, висланих до неї на протязі двох останніх літ.

Фінансова паніка в Америці дійшла до тої міри, що протягом короткого часу вкладчики виняли з банків міліярд долярів („Берл. Таґебл.").

ЛІКВІДАЦІЙНІ ЦІНИ ФІРАНОК І ХІДНИКІВ. Ліквідуючи дім фіранок, хідників і диванів просимо П. Т. Суспільність користати з нагоди ліквідації того дому і набути оказийно гарні фіранки ручної роботи за безцінь, — хідники і плюшові дивани по дуже низьких цінах, — Отже, вступіть до **фірми ВІТТЕЛЬС, Львів,** Руґолського 7, а напевно купите. 986 35—100

—o—

Біржа

Гроші: Ам. доляр 8.86—8.89 зол.

Збіжжа: (Ціна в зол. за 100 кґ. **льоко** стація надання, віддаль 200 км.): Пшениця дв. 19.25—19.75, пшениця сел. 18.00—18.50, жито дв. 20.00—20.25, жито сел. 19.25—19.50, Ячмінь дв. 16.25—16.75, ячмінь на мливо 15.00—15.50, овес гал. 19.75—20.25, кукурудза ром. 20.00—20.50, бараболі промислові 4.00—4.25, фасоля біла (з мішком) 18.50—20.50, фасоля краса 28—30, горох пів-Вікторія 25.00—26.00, горох пільний 19.00—20, бобик 17.00—19.50, вика чорна 18.50—19.00, вика сіра 16.50—17.00, гречка 15.50—16.00, лен 33.00—35.00, ріпак озимий 26.00—27.00, житн. ґрис 11.00—11.25, пшен. ґрис 10.25—10.50, греч. каша 50 проц. полов. 33.00—34.00, пшоно 36.00—38.00, просо 16.00—16.50, льняні макухи 23.00—24.00, черв. конюшина 145.00—160.00, синий мак 68.00—73.00, прас. сіно 9.00—10.00, прас. солома 5.50—6.50. — На біржі попит головно за пшеницею, житом, вівсом і бараболею. Жито, ріпак і ґрис подорожіли. Натомість ячмінь, овес, фасоля, вика, гречка, ячмінна каша і пенцак впали в ціні.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше **купиш меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї **солідности** поручає меблі всілякого рода, як **також меблі** тапіцеровані на довготермінові рати. **Кождому** купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної **реклями** і замарстинівської тандити. 912 59—100

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 23-30

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 12—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 25 жовтня 1931. Ч. 81 (481)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Ватикан зірве зносини з Еспанією

З Ватикану доносять: Тут предвиджують, що між Ватиканом й Еспанією наступлять такі взаємини, як свого часу Між Ватиканом і Мехіком. Оскільки відносини в Еспанії не поправляться і нунцій Тодечіні не одержить на це достаточних ґарантій, нема сумніву, що Ватикан зірве дипльоматичні взаємини з Еспанією. В кругах еспанського монашого духовенства панує пригноблення.

„Голі страйки" на Україні

„Все износили, все истрепали на вашей работѣ..."

Кореспондент „Днів" доносить з Москви: З фабрик полудневої Росії доходять вісти про початки т. зв. „голих страйків". Робітники вправді приходять до фабрик, але все з себе скидають, кромі перевязок з обривків старих мішків і кричать: „Все износили, все истрепали на вашей работѣ, нечего больше трепать!" Совітська інспекція доносить, що протиділати „голим страйкам" стало тяжше, бо ніхто вже не вірить переконуванням, що треба потерпіти й буде ліпше. — Такої чудасії ще не було як світ світом, аж в „раю" завелася...

Винищування учительства

Новий великий процес в СССР.

По цілій серії великих „показових" процесів большевики приготовляють на втіху „працюючого люду" і для скріплення „соціялістичного будівництва" новий великий процес. Тим разом жертвою впадуть російські професори і вчителі, члени „Товариства для поширювання природничого знання". Голову цего товариства Райкова, професора педаґоґічного інституту, й учителів Улянінського, Яґодовського і Наталі-ого, управителів провінціональних філій цего т-ва обвинувачують в тім, що вони були „шкідниками на освітнім фронті" і що „були приклонниками буржуазійної школи та ідеалістичного напряму в педаґоґіці". Акт обвинувачення виготовив відомий з попередних процесів „товариш Абрам" (Криленко). Крім згаданих в тюрмі сидять також б. директор департаменту професійної освіти Беляков, його заступниця Калашнікова, проф. Ґордон, проф. Главковський й інші.

——o——

Що діється на Далекому Сході

В Манджурії й Монґолії повний хаос. — Дезертири і бандити задержують поїзди і граблять. — Японці дійдуть аж до Великого Муру.

З Мукдену доносять: В землях між областю занятою Японцями і тою, яка ще остала під владою Чан-Сю-Ляна, панує повний хаос. Дезертири і бандити задержують поїзди і граблять пасажирів до нага. В поїзді, що йшов з Мукдену в Пекін якась старушка не хотіла скинути одягу, отже її закололи на місци. Селяне діляться добичою з бандитами й укривають їх перед японськими карними експедиціями. Ходять слухи, що Японці дійдуть аж до Вел. Муру.

В північній Манджурії горожанська війна. — В Мукдені цілковитий розвал грошевого обороту.

В Північній Манджурії вибухла горожанська війна. Ґенерал Чай-Кай-Пенґ скинув уряд провінції Ґай-Люн-Кянґ і заняв місто Ціцікар. З Харбіна не доходять вже ніякі вісти. В Мукдені наступив цілковитий розвал грошевого обороту. На ринку появилися грошеві знаки з Шангаю. Японці противляться їх поширенню, кажучи, що ці знаки доставили аґенти Чан-Сю-Ляна.

Мобілізація японської фльоти поступає.

„Дейли Телеґраф" доносить: Японія оповістила частинну мобілізацію своєї воєнної фльоти. Ряд старших суден направляють в доках з поспіхом. Ті кораблі одержать залоги з резервових моряків. Мобілізовано також 20 транспортів для перевозу мази для кораблів. (Гляди дальші вісти в середині числа).

Важне для мешканців Львова

Обмеження руху трамваїв у Львові.

Міська рада Львова ухвалила припинити рух трамваїв ч. „6", „7", „14" і „15", бо вони не оплачуються; змінити напрямки їзди „3" і „9" і привернути рух „2". На шляхах „5" і „9" буде збільшена перерва між надїздом возів з 8 на 9 хвилин. У звязку з припиненням руху „14" і „15" буде зменшена перерва між возами „11" із 11 на 9 хвилин і кожний другий віз матиме причіпку. У звязку з припиненням руху „6" і „7" продовжений шлях їзди возів „3" до рогу вул. Личаківської і св. Петра й Павла, перерва між возами треватиме 5 хвилин. З уваги на мале використовування „4" на шляху Ринок—Високий Замок, а більше на шляху Ринок — вул. Листопада розділили вози „4" на дві частини. Від Ринку на Високий Замок їхатиме менше возів із 8-хвилинними перервами, а більше возів їхатиме з Ринку на вул. Листопада з 5-хвилинними перервами між возами. „1" матиме рух згущений, замість дотеперішних 7 хвилин відступу, матиме 5-хвилинні перерви між возами. „8" їхатиме з Богданівки на Личаківський двірець з 12-хвилинними перервами, а на відтинку Богданівка—Гетьманські Вали з 6-хвилинними перервами з возами другого трамваю на тому шляху. („Д").

ЧИТАЧІ „НОВОЇ ЗОРІ"!

Оповідайте всім, які гарні й новітні фотоґрафії виконало Вам

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ

„Venus"

Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.

1010 10—25

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Премія від обезпечення будинків в „Дністрі" буде в 1932 р. така сама як в ПЗУВ, тому до дня 31. жовтня ц. р. виповіджте в ПЗУВ дозволену законом 1/3 часть і негайно зголосіть її до обезпечення

В Т-ВІ ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 81-7

НАШ ІНСТИТУТ ДЛЯ ДІВЧАТ

Хто його збудував і в чиїх руках він опинився.

Дня 14. жовтня с. р. в день Покрови Пресв. Богородиці відбулося в Перемишлі святкування 50-ліття істнування Українського Дівочого Інституту. З нагоди сего ювилею відслонила Управа в авлі Інституту портрети ініціятора Інституту бл. п. о. крилошанина Льва Кордасевича і довголітного голови Інституту, покійного о. крил.-мітрата Мирона Подолинського, а також марморну таблицю в честь заслужених для Інституту діячів. З приводу сего небуденного ювилею вказано подати докладніші відомости про початки Інституту та про тих перемиських духовних діячів, що своєю невсипущою жертвенною працею клали основи під будову Інституту в ціли виховання нашої жіночої молоді в Галичині.

Животворну думку заснування Інституту для дівчат подав о. Лев Кордасевич, крилошанин кустос перемиської гр.-кат. Капітули. Роздумуючи над причинами нашої народньої недолі сей незабутній діяч прийшов до переконання, що недостача висшого образування і виховання нашого жіноцтва в реліґійно-патріотичному дусі це одна з головних причин нашого занепаду. Тому що лихе матеріяльне положення не давало спромоги українським родичам, особливо священикам, посилати своїх дочок до міських шкіл, задумав о. Кордасевич оснувати фонд для підмоги шкільній жіночій молоді. Будучи канцлером перемиської консисторії збирав він при всяких нагодах дрібні датки на сю ціль від епархіяльного духовенства. Протягом довгих літ призбирав о. Кордасевич на сей запомоговий фонд понад 3.000 зол. риньских та до сеї в тих часах поважної квоти доложив власних 1.000 з. р.

В 1881 р. дав о. Кордасевич почин до оснування товариства „Бурса для дівчат руcько-католицького обряду в Перемишлі". Товариство поклало собі за ціль заснувати й удержувати бурсу для дівчат та уділювати запомоги українським ученицям жіночих шкіл в Перемишлі. По затвердженню статута намісництвом відбулися 15. червня 1881 р. перші загальні збори товариства. На них вибрано до виділу о. Гр. Шашкевича, архіпресвіт. перем. капітули як предсідника, о. Льва Кордасевича ,як заступника предсідника, о. Юст. Желехівського, катедр. сотрудників о. Зах. Подляшецького, як секретаря і о. Дм. Куцериба, як касієра та чотирох світських членів виділу. В 1882 р. уступив з проводу товариства о. Шашкевич, а на його місце вибрано о. Кордасевича. Після статуту товариство складалося з членів основателів, які жертвували 1.000 зол. рин., з членів спомагаючих з одноразовою вкладкою 100 з. р. і дійсних членів, що зложили одноразово найменше 50 з. р. або зобовязалися платити 3 з. р. річної вкладки. Виділ занявся щиро справами новозаснованого товариства та в короткому часі заінтересував ним широкі круги гал.-українського громадянства. Заходами о. Же-

лехівського приєднано великих добродіїв, що своїми щедрими жертвами причинилися до скорого побільшення майна товариства. Сих жертв зібрано коло 9 тисяч з. р. В 1884 р. майно товариства виносило поважну суму 16.000 з. р.

Виділ товариства постановив отворити в Перемишлі бурсу для дівчат. Одначе недостача відповідного приміщення стануда на перешкоді сим намірам. Щоби придбати фонди на ціли будови будинку для дівочого інтернату, секретар товариства о. З. Подляшецький піддав гадку устроїти велику фантову льотерію. На загальних зборах т-ва в 1884 р. вибрано до виділу о. крил. Ант. Юзичинського, як предсідника і о. крил. Павла Матковського, які своїми впливами через шефа президіяльного бюра Міністерства скарбу у Відні Ілляріона Ганкевича, виєднали концесію на улаштування великої фантової льотерії. В ціли використання сеї концесії завязався льотерійний комітет під протекторатом Преосвященого Епископа Івана Ступницького. Почалася довга, більше як три роки тріваюча, тяжка праця. На особлившу згадку заслугує жертвенний труд перемиського Епископа Ступницького, першого Покровителя і великого Добродія Інституту. Він дуже часто скликував до своєї палати засідання комітету і відбував довгі наради. Богато праці положили в справі устроєння льотерії о. Куцериб, касієр товариства і комітету та о. Максим Копко, який уміло провадив рахункові книги. Закупном і продажею льотерійних льосів причинилося наше духовенство у великій мірі до незвичайного успіху льотерії. Чистий дохід з фантової льотерії в квоті коло 40 тисяч зол. рин. вплинув до каси товариства. З кінцем 1887 р. і фонди товариства виносили вже поверх 61.000 зл. ринських. Вартість тої суми треба, розуміється, мірити по тодішньому: вона була дуже велика.

Виділ Т-ва почав тепер думати про розширення первісної, добродійної цілі товариства — бурси для дівчат. Зродилася тоді гадка заснувати власну жіночу школу, злучену з інтернатом, на взір подібних заведень у інших культурних народів, в якій українські дівчата образувалисяб у рідній мові та виховувалисяб у релігійнім і патріотичнім дусі. З маленької бурси, що в 1894 р. мала 26 вихованиць, розрісся інтернат у величаве виховне заведення з дівочою гімназією, яке має тепер коло 350 учениць, а в Інституті живе коло 200 інституток. Важну ролю відіграв Інститут в нашому народньому життю. З його мурів вийшли тисячі інституток, що одержали там середну освіту і релігійно-національне виховання. Український дівочий Інститут і жіноча гімназія мають вигідне приміщення у великій двоповерховій камениці, здвигненій в 1897 р.; в пізніших роках добудовано ще два нові крила будинку.

Для розвитку Інституту дуже заслужився покійний перемиський Епископ Константин Чехович. Як покровитель Інститута протягом двацяти літ (1896—1915) Покійний окружав Інститут своєю батьківською опікою та своїми трудами і жертвами причинився незвичайно до його світлого розвитку. Довголітним, неструдженим членом Виділу і головою Інституту був бл. п. о. крил.-мітрат Мирон Подолинський, який докладав всіх старань, щоб Інститут належно сповняв своє високе виховне завдання.

На жаль наше духовенство не забезпечило собі прав у проводі і веденню Інституту, котрий воно здвигнуло таким великим накладом свого труду і зібраних ним великих сум грошей. В повоєнних роках Перемиського Преосвященого Епископа позбавлено протекторату над Інститутом. Теперішне виховання в Інституті більше світське, як релігійне. Управа Інституту, зложена в більшости зі світських членів, віддала адміністраційний провід Інституту в руки недосвідченого православного Українця Бачинського, який у веденню інститутської господарки не зважає на теперішну господарську й економічну скруту. Хоч ціна всіх господарських продуктів впала майже на половину, Управа Інституту досі не знизила високої місячної оплати, яка виносить 90 золотих. А треба знати, що в новозаснованім дівочім інтернаті „Рідної Школи" в Станиславові, в якім найде приміщення ледви 25 учениць гімназії, означена місячна оплата на 60 зол. Родичі інституток, головно наші священики, як члени Товариства, повинні більше заінтересуватись господаркою Інституту та доложити старань, щоб Управа Товариства числилася з теперішною економічною кризою та незавидним матеріяльним положенням нашого духовенства.

М. Р.

Примітка: Річ ясна, що таксамо як перемиський Інститут з міліоновим майном, зібраним нашим духовенством, перейдуть в руки лівих усякі инші інституції, коли їх не забезпечимо для катол. Церкви. Цікава й поучаюча історія того, як українська націоналістична інтеліґенція виривала перемиський Інститут для дівчат зпід впливу Церкви, описана в брошурі „Гр. кат. Церква й українська ліберальна інтеліґенція", котру можна набути в адміністрації „Н. Зорі".

——o——

Баламуцтва, зла воля й гумористика

„Przeglądu Katolickiego" у Варшаві. II.

Оборона Львова була ведена Українцями, тому не було причин „перечеркати" zakusy niemieckie. Німці нічого не помогли Українцям, вже тому, що мали у себе революцію. По розпаді Австрії австрійський штаб не міг орґанізувати „powstania ukraińskiego", бо того штабу в ж е н е б у л о — а й повстання в Галичині ніякого не було. Василь Габсбурґ ніколи не стояв на чолі Команди української армії, командантом був ґен. Омеляновичь-Павленко, опісля Греків. Що в польській армії були Французи і доводили військом, ми се бачили на Україні в 1920 р., а що ті самі Французи втікали перед Москалями з України, як колись, се також правда.

Один раз сказав п. Ч. припадково правду, що A. Potocki nie uczynił nic wbrew interesom Polski, лиш фальшиво, що він був убитий 1900, бо він жив до 1908. Отже й того не знає п. Ч. зі своєї власної недавної історії, то якже може він писати про чужу історію. Він в історії круглий анальфабет. І такі анальфабети мають тепер голос в „Пшеґльонд-і Католіцкім"!.. Далі пише п. Ч., що по Потоцкім був намісником Галичини Міхал Бобжиньскій, тимчасом був ним Коритовский. І так, крок за кроком! Стрічка за стрічкою... Дальше п. Чарнецкий каже на ст. 567: Kurator szkolny Sobiński znany był przecież ze swego sentymentu dla Ukrainy. Хіба з такого як п. Чарнецкі! Є також спеціяльно гумористичні „кавалки" в писанню п. Ч., а саме, що його вбили приклонники візантинізму. Тут уже лишаю відповідь самим візантійцям, хай вони реаґують на ту коміку й опишуть, як вони так спритно то зробили, що їх не зловили. Дивна річ, п. Ч. зачав брехнею а продовжає свою статтю гумористикою, бо каже, що укр. молодь хоче увільнити край від польської окупації. „Cała jednak bieda — пише п. Ч., — polega na tem, że tej okupacji niema". Не хочу нудити читачів ріжними побрехоньками п. Ч., від яких аж кишить ціла стаття, він повторює сплетні, всі нісенітниці, всі байки, а потім як уже вичерпався, то наводить нудні, знані нам цитати з краківського „Часу" і, розуміється, полемізує з „Н. Зорею", яку ласкаво уважає за орґан „грецко-католіцкі" (ст. 584). Видно, що він уважає себе, себто „Przegląd Katolicki", за орґан жимско-католіцкі. П. Ч. цитує навіть такий поважний орґан як „Львовскє Вядомосьці Парафіяльне" — і він разом з ними констатує, що: o pozyskaniu chłopa ruskiego dla państwa polskiego dzisiaj nie może być mowy. Погляд дość pesymistyczny — каже п. Ч. З брехні і з гумористики дійшов нарешті п. Ч. на праву дорогу, бо дійсно трудно думати про „позискання" українського селянства, котре двигає великі тягарі на користь держави, а не має в тій державі ні самоуправи, ні допомоги в заспокоєнні своїх культурних і національних потреб, про які все тільки говориться, а нічого не робиться. Дай Боже, щоб старий 69-літний „Пшеґльонд Кат." і йому подібні орґани ніколи більше не зійшли на дорогу брехні, бо се не ладно старому писати лож. І старий ґрішник бється в груди і каже на кінци: Trzeba iść po linji sprawiedliwości. — Дай же вам Боже панування за ті щирі слова, пане Чарнецький! Не можу закінчити, щоб не поділитися з читачами одним уступом повним гумору. Каже п. Чарнецкі, що „Działalność Ukraińskiej Katolickiej Partji Narodowej, założonej z inicjatywy J. E. Metropolity Szeptyckiego (którą należy odróżnić od Katolickiego Związku z p. Decykiewiczem na czele!...). Тут вже вершок гумору. От польська орієнтація! Повна гумору.

М. К.

——o——

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7. (напроти катедри). 1027 7—15

ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

В Еспанії грабунки від краю до краю

З ріжних міст Еспанії доносять про страйки і грабунки, котрі відбуваються публично. З Кордоби доносять, що грабунки з міста перенеслися вже й на села. Страйкарі нищать цілі господарства. Проти них вислано ескадру воєнних літаків. Рівночасно повідомляють про відкриття комуністичного заговору.

——o——

Абдикація соціялізму

Під таким заголовком приніс краківський „Час" цікаву передовицю з приводу заяви представника польського соціялізму Недзялковского, котрий написав в „Роботніку", що хоч капіталізм ломиться, то соціялізм не чується на силах обняти по нім владу. Все, що надавало соціялізмові величі та притягало до нього маси — пише „Час" — сегодня належить до минувшини. Недавно правив Анґлією Мек Доналд як соціялістичний преміер. Тепер він може правити державою лиш тому, що став незалежний від соціялістів. Катол. канцлер Німеччини Брінінґ держався тільки тому, що мав підпертя соціялістів. Тепер може вже провадити політику і проти них, бо соціялізм показався безсильним. Словом, соціялізм не видержав проби дійсного життя.

ЛИСТИ З СЕЛА

РЕЛІГІЯ. II.

Про молодь нема що говорити. Поки ходить до школи, то ще деколи загляне до церкви і молитву тямить. Та як вийде з під шкільної опіки, то скоро забуває про церкву і молитва вже не гріє її серце. Насміхається з віри своїх батьків, насміхається з „попа" і церкви, насміхається навіть з Бога і святих. Хіба є для неї який Бог? Чомуж Його ніхто не бачить? Чому ніхто не бачить Його чудес? Ось питання, які не сходять з уст молоді, а в слід за тим сипляться ріжні кпини з релігійних святощів і т. п. Ану, спитайте священика з такої околиці, яку тут описую, кілько молодих хлопців і дівчат приходить в неділі і свята до церкви та як вони себе ведуть в часі Богослуження? Спитайте, кілько тих хлопців і дівчат належить до церковного брацтва? Кілько з них приступає до святої Сповіди і Причастія? Як часто роблять це? Як стають в обороні віри своїх батьків і чим причинюються до її поширення? Відповідь на ці питання почуєте таку сумну, що вас аж страх збере за будучність тої молоді і за будучність нації.

Злий примір звичайно йде згори. Молодь бачить, що тепер тримаються церкви переважно старі баби і діди, котрих вони вважають забобонними, а їх віру пережитком старовини. Ще гірше буває, коли й місцева інтеліґенція, яку вони мають нагоду обсервувати, не горнеться до церкви і це дає молодіжи підставу думати, що Церква і релігія потрібні тільки темним і забобонним людям. Ось інтеліґенція, пани, а вони вчені у високих школах і більше знають чим ми, не йдуть до церкви! Видно, що нема Бога і Церква непотрібна. Так собі цю справу толкує сільська молодь і пояснює, що Церква і релігія їй не потрібні. В цім дусі до решти „освідомлює" її преса і видання ріжних „поступовців", оцих замаскованих атеїстів і ріжних крикунів, котрі вважають себе покликаними забирати слово в справах релігії, Церкви і т. п.

Молодь дуже податлива на кличі безбожників і наслідки з того очевидні. Між нею що раз більше паде релігійність. Вона вже обходиться без Церкви. „Попівського" вінчання не потрібує, бо може сидіти на віру і цьому тепер ніхто не дивується. Дітий хрестити не треба, вистане записати в уряді громадськім. Хоронити можна без Церкви і „попа", бо трупа муситься сприятати. Ось нові „погляди" нашої молоді. Тому не треба дивуватися, що між нею така велика деморалізація, а в наслідок того і злочинність, котра постійно росте і збільшується.

Не можна твердити, що сільська молодь твердо присвоїла собі ці „нові погляди" на справу релігії і Церкви, що буде твердо обстоювати ті погляди. Ні, під першим рішучим духовим напором вона подається й уступає. Щось там у неї в душі ще осталося від тої віри, котрою тепер так помітують. Наведу пару примірів.

Оженився молодий хлопець, свідомий радикал і переконаний атеїст. Взяв молоду дівчину, котра була вихована в побожному дусі, але муж став переконувати її та „лічити" з релігійного „дурману". При першім породі вона вмирає і лишає його вдівцем разом з маленькою дитиною. Він дуже болів по смерти жінки і не годен її забути. Все йому сниться, все ніби плаче і докоряє йому за це, що насміхався з Бога, в котрого вона вірила, що не пускав її до церкви і не дозволяв молитися. Ці сни довели його до хороби і він в горячці маячив про це. Хтось порадив йому просити священика і висповідатися. Зразу дуже опирався, але врешті згодився. Після сповіди заспокоївся і скоро став приходити до здоровля. Як уже зовсім одужав, казав охрестити дитину, замовив молебен і заупокійну Службу Божу за душу покійної дружини. Від того часу сам став ходити до церкви, став дуже побожним і одним з найпримірніших молодих господарів села.

Другий молодець, „переконаний" сельроб, також насміхався з релігії, вважав її „дурманом" і ніколи не минав нагоди, щоб не сказати щось „дотепного" проти „попа", Церкви і Бога. На похороні свого партійного товариша, виголосив надгробне слово, яке йому уложив другий партійний товариш, жид. В цім надгробнім слові тяжко зневажив Церкву і священика, за що мав справу з прокуратором і посидів в арешті 6 місяців. Мав він наречену і по виході з тюрми задумав жити з нею диким слюбом, але дівчина не згодилася і заявила йому, що хоче церковного слюбу, бо він колись може покинути її. По довгих намовах „сельроб" рішився на церковний слюб і пішов з тою дівчиною до священика, щоб дати на сповіди. Гарно вклонився священикови, поцілував його в руку (з чого сам священик був дуже здивований, бо того не вимагає від своїх парохіян), дав на оповіди, потім ще й висповідався і взяв слюб. Від того часу зже не минає Церкви, не виступає проти неї, не висміває релігії і соромиться свого давного поступування. Жінка взяла верх.

Нові „погляди" нашої молоді на справу релігії і Церкви, котрі на щастя ще не дуже вкорінилися в ній, при першім важнішім життєвім випадку, при якімсь нещастю, скоро вивітрують і молода душа знов навертається до Бога. Цю обставину наше духовенство повинно мати на увазі і в тім напрямі треба повесту енергічну працю, щоб ту молодь, яка блудить під впливом туманних кличів, знов навернути до Церкви і до Бога. Тут отворюється велике поле для праці на селі, котру треба повести шляхом передовсім кольпортажі католицької преси і книжок а далі місійної праці, постійного й доцільного ведення катехізації, навчання і переконування з церковної проповідниці, шляхом організації церковних брацтв і марійських товариств, які повинні істнувати не лише на папері — але виказати себе практичною роботою. Послідовна праця в цім напрямі причиниться до уздоровлення молодого покоління, родини, та до піднесення релігійного й морального стану села.

Б. К.

Рік зал. 1899. Тел. 49—46.

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, ул. Рутовського ч. 7.

(напроти Архикатедрального костела).

Поручає на надходячий зимовий сезон **найм одніші дамські футра з кримських баранків, піжмаків, з чорних і бронзових лошаків і т. п.,** також переробляє і модернізує по найнищих цінах. 1040 4—8

Коли визнаю в народі своїх ближніх, то все цілком певно знаю, як і що саме маю робити. В такім разі моя любов до народу жива. Де нема такої любови, там це слово фікція, егоізм (Масарик).

НИКОЛАЙ ГОГОЛЬ

Про ум, розум і мудрість

Як Християнин іде вперед.

(Письмо К. Щ.....ву).

Друже мій! Уважай себе за нікого іншого, як лиш за шкільника й ученика. Не думай, щоб ти вже був за старий до того, щоб учитися, що сили твої осягнули вже дійсну зрілість і розвій та що характер і душа твоя набули вже дійсну форму і не можуть бути лучші.

Для християнина нема скінченого курсу: він завше ученик і до самого гробу ученик. По звичайному, природному ходу чоловік осягає повний розвій свого ума в трицятім році. Від трицять до сорок сяк-так ідуть вперед його сили; дальше по тім речинци в нім ніщо не росте. І всьо, що він довершає не лише не лучше попереднього, но навіть слабше і холодніше від давнішого.

Та для християнина се не істнує, і де для других границя совершенства, там для него воно тільки зачинається. Найспособніші і найдаровитіші з людей перевалившися поза сорокліття, тупіють, томляться і слабнуть. Перейди всіх фільософів і найперших всесвітних геніїв: лучшу пору мали вони тільки в часі їх повного мужества. Потому вони вже помалу виживалися зі свого ума, а в старости впадали в стан хлопячости. Згадай про Канта, в останні літа стратив він зовсім память й умер як дитя.

Та для християнина се не істнує, і ти побачиш, що вони к р і п ш а л и в розумі і духових силах в міру того, як приближалися до глибокої старости і смерти. Навіть ті з них, котрі від природи не одержали ніяких блискучих дарів й уважані були за простих і глупих, викликували *счудованя своїми* бесідами.

Чомуж то так? Тому, що в них перебувала та стремляча сила, котра звичайно буває у всякого чоловіка в його юних літах, коли він бачить перед собою подвиги, за котрі загал нагороджує рукоплесканням, коли перед ним мерегкотить многоцвітна даль, що має таку приману для молодця. Згасла перед ним даль, згасли подвиги — згасла і стремляча сила.

Но перед християнином сіяє вічно даль, він бачить вічні подвиги. Він все як молодець жажде життєвої битви; він має з чим воювати і битву вигравати — тому, що з огляду на самого себе безперестанно просвічується, він відкриває нові недостатки в собі самому, з котрими треба звести нові битви.

Тому й усі його сили не тільки не можуть в нім заснути й ослабитися, но ще мусять нові будитися безперестанно; а його желання бути лучшим і заслужити рукоплескання — на небесах падає йому такої бадьорости, якої не може дати найсильнішому честилюбцеві його ненаситне честилюбіє. Ось причина, чому християнин і тоді йде вперед, коли другі йдуть назад, і стає чим дальше умніший.

Ум не есть в нас висшою здібністю. Його функція не більша, як поліцейська; він може привести тільки в порядок і розставити на місцях всьо то, що в нас вже є. Він сам не посунеться вперед, поки не рушаться дві другі здібности, від котрих він умніє. Абстрактними читаннями, роздумуваннями і безперестанним слуханням всіх курсів наук заставиш поступити тільки дуже маленько вперед; іноді це навіть придавляє наш ум, перепиняючи його самостійний розвій. Він незрівнано в більшій залежности находиться від душевних станів; як тільки забушує пристрасть, він вже знов поступає сліпо і глупо; колиж душа спокійна і не кипить ніяка пристрасть, він сам прояснюється і поступає умно.

Розум це незрівнано висша здібність; но її набувається не інакше, як побідою над пристрастями. Розум мали тільки ті люди, котрі не легковажили собі свого внутрішного виховання. Но й розум не дає ще чоловікови повної можности стреміти вперед.

Є ще висша здібність; імя її — мудрість. Її може дати нам один Христос. Її не одержує ніхто з нас при родже-

„Незалежне мистецтво"

З приводу одної виставки.

(Стаття надіслана).

Те, про що йде мова нижче, се не анекдот, а дійсний факт. Він мав місце в Парижі в 1910 р. і тоді наробив в світі великого розголосу і — сміху. Про той факт писала тоді вся европейська й американська преса. Зокрема — преса, присвячена мистецтву. Вона, крім самого опису, подала тоді також відповідні знимки. Факт той пригадується нам постійно, скільки разів йде мова про модерне, зокрема т. зв. „незалежне" мистецтво. Пригадався він нам також і тепер з приводу одної „незалежної" виставки у Львові.

А факт той такий:

В 1910 р. французький ілюстрований журнал L'Illustration" помістив факсиміле протоколу, який виготовив комісар при цивільнім трибуналі департаменту Сєквани п. Бріон. Протокол той списаний на стемплевім папери. Факт, описаний в згаданім протоколі, повстав з ініціятиви редакції часопису „Fantasio"

Протокол описує його так: „Щоб показати, до якого степення кождий твір може бути принятий на виставку „незалежних" („Indépendants"), „Fantasio" постановила вислати на ту виставку образ, котрого автором буде осел і котрий в катальозі виставки буде зазначений п. з. „Et le soleil s'endormit sur l'Adriatique" („І сонце засипляло над Адрійським морем"), та матиме підпис I. R. Boronali як анаґрам з aliboron (франц. слово = дурний, осел). В тій ціли ми пішли до кабарету під „Моторним кріликом", що міститься в Парижі при вулиці Saules де застали пп. М. і Х. Ті панове уставили на кріслі, що заступало шталюґи, нове малярське полотно. В моїй присутности розроблено краски: синю, зелену і червону та привязано пензель до кінця хвоста осла, котрий належить до власника кабарету й котрого він визичив. Відтак привели того осла до полотна і відповідно обернули його до нього. Тоді п. Х. звернув пензель і хвіст осла на полотно та позволив, щоби звіря замазало полотно своїми власними рухами у всіх напрямах. Він тільки зміняв краски на пензлі та добре прикріплював його до хвоста. Відтак ствердив я, що полотно представляло ріжні тони, переходячи від синього до зеленого і від жовтого до червоного, без жадної цілости і неподібне до нічого".

Стільки протокол.

В несповна 8 днів після запротоколування того „мистецького" факту всі мали нагоду оглядати „образ Бороналі'я в сальоні „незалежних" на Cours de Reine. Образ той звернув на себе особливу увагу. Тим більше, що його попередив пристрасний маніфест, котрий взивав зірвати оконечно зі всіми дотеперішніми поняттями про малярство і котрий підписав автор згаданого вище твору п. Йоахим Рафаіл Бороналі...

Кілька днів після того часопис Fantasio признався публично до містифікації.

Як згадано вище, тогочасні часописи розголосили той факт по цілім світі. Богато з них передрукувало в цілости наведений вгорі протокол п. Бріса'а і помістило фотографічні знимки: 1) як п. Бороналі-осел малює образ хвостом, і 2) сам „архитвір" п. Бороналі'я.

Хто не вірить, нехай загляне до паризького часопису "L'Illustration" з 1910 р. або до варшавського часопису „Tygodnik Illustrowany" з того року (ч. 16, ст. 320), а переконається наглядно, що т. зв. „незалежне мистецтво" сих часів буває дійсно незалежне від усякого розуму.

ню, нікому з нас не є вона природжена, вона діло висшої благодати, небесної. Цей, хто має вже й ум і розум, може одержати мудрість не інакше, як молячись за неї і день і ніч, просячи її і день і ніч у Бога, підносячи душу свою до голубиної незлобивости, й усуваючи всьо зі свого нутра до можливої чистоти, щоби приняти цю небесну гостю, котра жахається місця, де не приведено в порядок душевне хозяйство і нема повної гармонії у всім.

Колиж мудрість вступить в дім, тоді зачинається для чоловіка небесне життя і він відчуває всю чудну солодкість бути учеником. Для него всьо стає учителем; весь світ для него учителем; найнужденніший з людий може бути для него учителем. З ради простачка виснує він мудрість ради; найдурніший предмет обернеться до него своєю мудрою стороною, і вся вселенна стане перед ним як одна відкрита книга науки; більше всіх буде він черпати з неї скарбів тому, що більше всіх буде відчувати, що він ученик.

Но як тільки подумає хочби на миг, що його наука скінчена і він вже не ученик та засумує задля чийогось поученя, мудрість знов від нього віднимається й останеться він у пітьмі, як цар Соломон в своїх останних днях...

Переклав: о. А. Ґовда (Горуцко).

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми
1025 8—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Справа Далекого Сходу

Японські робітничі орґанізації й соціялісти за окупацією Манджурії.

Досі в Европі вдержувалася леґенда, що японське правительство під проводом преміера Вакацукі було противне воєнним крокам в Манджурії, котрі викликав ґенеральний штаб на власну руку, підпертий джінґоістами (японські гітлерівці, шовіністи). Тепер в совітській „Правді" появилася цікава стаття двох японських комуністів Катаями і Токіти, котрі пишуть, що все це неправда і що не тільки японське правительство хоче окупації Манджурії, але й японські робітничі („соціял-реформістичні") орґанізації вже давно заявилися за окупацією Манджурії. Японський уряд закрив всі японські революційні орґанізації („Ценкіс", МОПР, комсомол, союз безбожників, й орґан комуністів „Мушанша-Шімбун"), а перед самим наступом на Манджурію увязнив 400 большевиків в Осакі й 600 в Кобе.

Біла російська армія на Далекому Сході.

Большевицькі часописи пишуть, що російська еміґрація навязала за посередництвом ґен. Семйонова близький контакт з японськими властями. Большевицькі круги сподіються, що військових відділів російської еміґрації вжие Японія до переведення замаху в Монґолії і до провокування Совітів. Семйонов мав поробити заходи, щоб Японія вчислила російські добровольчі відділи в склад японської армії. Ці вістки большевицької преси вказують, що взаємини між Японією і Совітами дуже напружені. (У Львові говорять, що й тут відбувається вербункова акція „білих" Росіян, які мають відійти на Дал. Схід).

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний
„LOTOS", ЛЬВІВ,
АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.
над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5.
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 21—30

Пресова конференція

у львівськім воєвідстві в справі конскрипції 9. грудня 1931.

Конференція відбулася 20. с. м. о год. 6. в будинку воєвідства. Запрошено також представників української преси. Конференцію отворив воєвода д-р Ружнецкий. Він сказав: Конскрипція це важний державний акт. Вона творить підставу для всего публичного життя в усіх його областях: економічній, національній, віроісповідній, шкільній, військовій і т. д. Це підстава діяльности держави на цілих 10 літ в її пляновім діланню. Конскрипція повинна бути безсторонна і ретельна. Розуміючи велике значіння преси, уряд звертається до тої семої сили між найбільшими державними силами з просьбою, освідомити населення про вагу конскрипції. — Відтак промовляв ґенеральний конскрипційний комісар д-р Булавскый з Варшави. Він сказав: Докладно збираємо всі голоси преси в справі конскрипції. Що дня одержуємо коло 50 вирізків з ґазет у тій справі. З признанням підчеркую, що львівська преса розуміє вагу тої справи і присвячує їй розмірно богато уваги. Відтак д-р Булавский переходив докладно поодинокі рубрики конскр. формуляра, даючи до них пояснення. Теперішна конскрипція буде меншого обему ніж попередна, а то з фінансових причин. Вона складається з 4 ділів: 1) Помешкання. 2) Населення. 3) Звання (фахи). 4) Будинки. Статистика помешкань (число кімнат) має бути показчиком мешканевої кризи. Означення рідної мови має бути сурогатом національности. На 2 ст. формуляра подана дефініція: Рідна мова це мова найблизша даній особі, котрою вона думає і котрої уживає в родині. Рідну мову малих дітий подається таку, як родичів, якою ті діти будуть говорити. Кромі висше згаданих 4 ділів є ще 5-ий: виказ місцевостий (не громад!). Цей виказ не вдалося зробити в попередній конскрипції, а не вдалося ізза полудневих околиць. Річ в тім, що люди не відріжняють громади від місцевости, до того в ужиттю є ріжні назви для одної місцевости. Наслідки того — такий хаос, що почта не доходить. Се треба справити. На підставі того вийде свого рода лексикон місцевостий. Окремий формуляр є для дітий до 13 р. життя — на бажання мін-ва освіти й віроісповідань. Ходить о те, щоби знати, кілько де треба шкіл й учителів. Конскрипція робиться раз на 10 літ. На ній оперта вся політика держави.

В дискусії м. і. забирали голос: п. Сірко-Білінський (ред. „Русского Голосу") порушив справу ідентичности слів „руський" й „український". Ген. комісар відповів, що тут у Галичині корінного російського населення нема, а в б. рос. заборі є рубрика російської мови. — Д-р Назарук: Конскрипція в сих околицях се справа дуже дразлива. Тут панує переконання, що вже за Австрії від 60-их років у статистиці є фальші. Отже запитую, чи є які рекурси на випадок записання фальшивих даних? — Ґен. комісар відповів, що рекурси допускаємі, мають іти до староства і до воєвідства. — Д-р Целевич запитував, чи можна виповняти формулярі по українськи і чи будуть іменовані комісарами конскр. Українці? Відповідь: Формулярі можна виповняти по українськи. Комісарі на місцях можуть зголошуватися добровільно. — Відтак відчитано §. 19. інструкції в справі рекурсів. Той §. приписує, що рекурси від рішень староства належить вносити до воєводи. — Відтак промовляв оден з чужих редакторів про потребу безсторонности в конскрипції. — Начальник безпеченства Роговский: При воєвідстві є пресовий референт, від котрого можна одержати всякі інформації й папери. Ген. комісар впевняв, що конскрипція буде ре-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 5-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

тельно переведена. Воєвода закінчив сходини подібним приреченням. — На нашу думку найлучше булоб переводити статистику національну і віроісповідну на окремих формулярах, які потому повинні бути виложені до публичного вгляду, щоб кождий міг собі їх переглянути і записати загальну цифру й зробити відпис та порівнати вислід оповіщений урядом з тим, який був у громаді. Такий спосіб раз на завше зробивби кінець усяким підозрінням і давби певність так державній владі як і населенню, що вислід статистики правдивий.

——o——

З соймy

Як дебатують в соймі.

До найбільше драстичних виступів у варшавськім соймі в часі дебати над новелею закона про кваліфікацію учительства належить виступ посла Пйотровского (ППС). Він говорив так: Дух шкільництва затроєний. Шириться доносництво. Школа підпорядкована не лиш адміністрації, але й партійним комітетам санації, командам „Стшельца" і т. д. (Пос. Регер кричить: „Царські злодійчики!"). Директор школи залежить від свого возьного, бо той возьний — шпіцель. В Кракові лучився такий випадок: Коли директор школи зробив виговір возьному за недбале виконування обовязків, возьний запитав його: „Чи ви вже скінчили? А тепер я вам покажу, хто я такий. І тоді можете йти до кураторії!" Тай показав директорові шпіцлівську відзнаку... (Тут в соймі повстав великий крик. Пос. Рибарський н. д., кричить: „Коли арештують студентів, то з правила предкладають їм вступити до дефензиви!")... Віцеміністр Перацкий: „Якби такий випадок з возьним дійшов до відома мін-ва, то такий возьний бувби усунений до 24 годин!" — Посол Пелецкий: „То не міністр освіти, але темноти!" — Перацкий: „Коли панове представлять конкретні випадки, то кождий розглянемо і витягнемо консеквенції. Та всі ваші закиди неслушні!" (Великий крик. Оклики до ББ: „Гратулюємо вам такого віцеміністра!" Посли ББ. бють браво Перацкому. Їх голосами принято новелю).

Буря в соймі.

Буря в соймі знялася підчас дискусії над проєктом ББ в справі зміни соймового реґуляміну. Сей проєкт передбачує обмеження промов послів до 15 мінут і можливість уведення під наради сойму справ не передбачених денним порядком. Проти цього проєкту остро заявилася права і ліва опозиція, називаючи його „каґаньцовим". Зі сторони опозиції промовляли пос. Пужак (ППС), Стронський (НД), Хондзинський (НПР), Бітнер (ХД) і Луцький (Укр.). Підчас промови пос. Цара (ББ) дійшло до найбільшого розгорячення. Пос. Слєдзінський кричав до Цара: „Ломитель права!". Счинилася авантура. Марш. Світальський виключив Слєдзінського з засідань сойму. Коли він не хотів вийти, соймова сторожа мала його випровадити силою. Доступ до нього старалися загородити товариші з його клюбу. Підчас шамотання один зі сторожі маршалка дістав кулаком в ніс аж кров потекла, двох інших поранено в руки. Посла Вижиковського виключив сойм більшістю голосів ББ на місяць з засідань.

Не має правдивої скрухи той, хто не хоче виречіся бодай одного злого нахилу. Щож тобі поможе, коли не зірвеш усіх ланьцухів, коли хоч один тебе вяже з пеклом (св. Августин).

В СПРАВІ „ПРОСВІТИ"

Канцелярія Т-ва „Просвіти" оповістила комунікат, в котрім є м. і. таке місце: „З заподаного в пресі матеріялу слід в імя правди спростувати деякі цифри, які не відповідають дійсности. А саме в статті „Н. Зорі" з 8. X. ч. 76, писалося, що дефіцит журналу „Життя і Знання" виносить 70.000 зол. На ділі цей дефіцит згідно з білянсами Т-ва виносить в р. 1928-29 7.706 зол. 73 сот., в р. 1929-30 8.281 зол. 72 сот., а в р. 1930-31 приблизно (білянс ще не замкнений) 5.000 зол.". — На те замітимо, що в книжці „Просвіти" ч. 768 з 1931 р., п. з. „Звіт з діяльности Т-ва „Просвіти" на ст. 97 оповіщено в замкненню рах. Т-ва „Пр." від 1/7 1928 до 30/6 1930 таке: „Життя і Знання".... Винен 75.703.34, Має 57.593.72. — Вправді це оборотове зіставлення, одначе далі подана позиція довжників в сих часах і в наших відносинах річ ілюзорична, як богато инших. До того в 76 ч. „Н. Зорі" був поданий зміст промов, виголошених в канцелярії Т-ва „Просвіти", в присутности її урядників. Якби щось тоді було на місци спростоване, то булоб не попало в пресу.

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 6—10

ДВА РОДИ ДОЛЯРІВ

Коли почалася масова втеча від доляра, всіх, що мали поховані ефективні доляри охопила паніка. Люди на всі лади почали собі коментувати золоте покриття доляра. Хто частіше мав у руках доляри, мусів зауважити, що вони двоякого роду: жовті і зелені. Жовті банкноти мають виразне зобовязання виплати долярів „gold coin". — Такі банкноти мають золоте покриття на цілих 100 відсотків. Вони не належать до того типу банкнотів, що зелені, які можуть бути покриті срібними долярами або скарбовими бонами, що не мають устійненого золотого обезпечення. Цей тип покриття відзначається тим, що для нього призначена часть резерви золота на 35% обезпечення. Ті вклади виносили около 1½ міліярда, з чого около 800 міліонів золота відчислюється від резерви призначеної на обезпечення обігу банкнотів. Мимо вивозу золота до европейських банків мають Зл. Держави ще около міліярда дол. золота, яке ще моглиб вивезти. Але той вивіз тревае цілий час і резерва маліє. Колиб резерва змаліла до зера (це лиш теоретична можливість), тоді усталаб вільна продажа золота, згідно з клявзулею уміщеною на банкнотах. Та наразі така небепека Америці ще не грозить, зрештою захитаний курс доляра вертає до нормального стану.

——o——

Не повелося і з колхозами

Колхози на Україні масово скривають хліб перед властями. „Комуніст" пише, що найменше половина колхозів постійно „краде" хліб, даючи властям неправдиві дані про скількість посіданого збіжжа. Большевицька преса взиває до боротьби з новим типом кулака, що появився у складі членів колхозів, який не виконує заряджень влади і не доставляє їй хліба.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В с. Папортні, декан. Добромильського відбулася від 19.—24. вересня св. Місія під проводом Всесв. і Впрб. о. крилошанина Гриника і Всеч. о. проф. Зятика. — Хоч була слота, зимно й болото, а до того парохія дуже розкинена, церква весь час Місії була битком набита вірними, які лакомо ловили слова, спливаючі мов нектар з уст ОО. Місіонарів, а плили вони: спокійно, невибагливо, ядерно та переконуючо. Були вони правдивою насолодою для вірних, спрагнених душевного корму. ОО. Місіонарі виголошували в свята чотири, в будень три змістові проповіди та своїми науками збуджували глибокий жаль за гріхи, витискаючи сльози з очей вірних. Повна посвяти праця ОО. Місіонарів причинилася вельми до піднесення і скріплення реліґійного та морального рівня, що було очевидне після закінчення Місії. Завершенням Місії був приїзд Преосв. Кир Йосафата 24. вересня, в асисті о. крил. Грицеляка. На стрічу Преосвященному виїхала до села Княжполя кінна бандерія в силі понад 100 люда, супроводжаючи Його до села Папортна, де при тріюмфальній брамі, прибраній синьо-жовтими прапорчиками, витали Високодостойного гостя хлібом і сіллю — о. крил. Маринович, делеґати місцевих установ і громад, з виднішим на чолі делеґатом парохіяльної читальні, господ. Теодором Качмарем. І від наших найменших зявилися дві маленькі дівчинки, які витаючи Високод. Гостя гарними деклямаціями, вручили від себе китиці квітів. В селі запанував святочний настрій радости. Протягом дня на закінчення св. Місії виголосив Преосв. Епископ три річеві і зворушливі проповіди, які глибоко врилися в серця вірних, а крім цего посвятив прапор Марійської Дружини. Великою маніфестацією релігійних почувань була хвиля обношення і вкопання місійного хреста. Була це хвиля поєднання з Госп. Богом. І минули мов сон дні св. Місії та полишили по собі очевидні успіхи, запанував в селі якби новий дух, бо над давними непорозуміннями взяла верх віддавна побажана згода. Не диво, що зі сльозами в очах і великим жалем та заразом скріплені на дусі пращали вірні Преосв. Владику і ОО. Місіонарів. — В почуттю глибокої вдячности висказую іменем парохії прилюдну, щиру подяку Найс. Серцю Ісуса і П. Д. М. за благословенство в переведенні св. Місії, опісля Їх Преосвященству Нашому Владиці за повний посвяти труд. З огляду на те, що якраз в часі Місії припала річниця 14-літ. Архипастирської діяльности Їх Преосвященства, молимо Г. Бога, щоб дозволив Їх Преосв. дожити ще кращих успіхів Архип. праці. Також Всесв. і Впр. ОО. Місіонарам, Всесв. о. крил. Мариновичови і Впр. ОО. Кондеканальним за понесені в часі св. Місії труди складаю прилюдну подяку. — о. Лев Мельник, парох в Папортні.

Папський нунцій на Чехословаччині Монс. Чіріячі відходить на відпустку, з котрої вже мабуть не верне. Здається, що та зміна є в звязку з резиґнацією архиепископа Праги Впреосв. Кордача.

На Ясній Горі в Ченстохові відбувся зїзд 44 римо-католицьких епископів. Епископи нараджувалися над внутрішними справами Церкви в Польщі.

Своїм оком бачимо все инше, тільки не себе самих. Подібно й наша душа бистро розпізнає блуди иншых, та вона сліпа в вишукуванні своїх власних блудів (св. Василій В.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Причини і характер світової економічної кризи

Зміст: Чи се криза рільництва чи промислу, фінансова чи моральна? — Чого народи вживають менше, а чого більше? — Хибність теорії Мальтуса. — Де властиве жерело кризи? — Де є огнище надпродукції хліба? — До чого доведе большевицька колективізація? — Знак заломання культури: упадок приросту населення. — Значіння кольоній і великої війни. — Поворот міського населення до рільництва се нездійснима мрія. — Одинокий вихід в ситуації. — Перспективи рільничих держав. — Криза треватиме ще кількадесять літ...

Теперішна світова економічна криза стала таким загальним і всеобіймаючим явищем, що всі держави світа, всі верстви суспільности і кождий з нас зокрема більше або менше дошкульно відчуває на власній шкірі її гнітучий тягар. Та мимо цеї загальности і наявности, а може якраз тому, нема однозгідного погляду на це: яка причина і який характер цеї кризи. Думки державних мужів і вчених економістів поділені. Одні кажуть, що це криза промислу, другі, що рільництва, треті, що фінансова, четверті, що моральна і т. д. Кілько діягноз, тілько й лікарств. Та покищо пацієнтови-людству від цих діягноз і лікарств ані трохи не лекше. Навпаки, криза ще більше росте у своїх розмірах, ще дужше стискає у своїх кліщах.

Цікавий жмут світла на причини і характер теперішної кризи кинув визначний історик й економіст, професор економічної історії на львівському університеті, д-р Фр. Буяк, в рефераті, виголошенім на загальних зборах чехословацької рільничої академії. Найцікавіші думки цего реферату подаємо тут.

Проф. Буяк стоїть на становищі, що теперішна економічна криза, це в першу чергу криза р і л ь н и ц т в а. Вона як і кожда криза полягає на втраті рівноваги між подажею і попитом або між продукцією й консумцією. Причиною катастрофи став урожай на збіжжа у двох декуди й у трьох безпосередно по собі слідуючих літах. До збільшення впливу того надміру продукції причинилися ще дві обставини: великі переміни у відживлюванню мас в культурних краях і нагле зменшення числа уродин в цілому майже світі европейської культури. Зміни щодо способу відживлювання спричинив почасти поступ лікарської штуки. Вона поборює споживання алькоголю і мяса, а радить відживлятися овочами і ярниною. На зміну поживи вплинули також ощадностеві згляди широких мас. Це видно найвиразніше в Америці. Споживання пшениці впало там зі 146 кг. на голову в літах 1909—1913 на 117 кг. в 1926—1929 рр., т. зн. убуток виносить 20%. Ще більше впало в Америці споживання мяса, бо коло 30%, мимо того, що людність від 1913 р. зросла о 20%. Споживання жита в Німеччині впало в літах 1925—1929 о 25.6% (108 кг. на голову). Окрім овочів споживання хліба заступає також цукор. Америка споживає тепер 51 кг. цукру на голову, т. зн. о 31% більше ніж перед війною. В Німеччині 24 кг. (26%). Консумція какаа збільшилася вдвоє, кави і гербати о 50%.

Друга причина кризи, на котру не звертається належної уваги, це зменшення числа уродин у культурних народів Заходу. Тому рільнича продукція почала випереджувати приріст населення. Теорія Мальтуса, про неспівмірність зросту числа людности і продукції показалася мильна.

Давніше здавалося, що споживання рільничих продуктів росте зі зростом населення і зростом його добробуту. Тепер показується, що споживання залежить від звичаїв людности в области відживлювання і що ті звичаї змінилися і можуть дальше змінятися. На зміну традиційним середникам поживи, витворюваним в поміркованій полосі, приходять споживчі середники, витворювані в горячім підсоню. А тимчасом продукція сих традиційних споживчих средств через поступ науки і комунікації скоро росла. Отже в тій ріжниці між умовинами продукції і споживання, яка тепер остро зарисувалася, лежить в л а с т и в е ж е р е л о „ножиць цін". Це природний наслідок суперечности між могучістю людського духа, котрого висловом поступ, і незмінністю фізичної будови чоловіка. Крім того розширення ножиць спричинює ще зменшення приросту людности. Це явище загально можна схарактеризувати як вислів теперішної переваги умового життя над вегетативним у людий европейської культури.

Огнище надпродукції хліба находиться в Америці, а то наслідком іншої структури рільництва, меншої капіталової вартости землі й екстензивної годівлі збіжжа і худоби. В таких умовинах в американськім рільництві головну ролю відограє м а ш и н а. В 1925 р. було в Злуч. Держ. 506.000 тракторів, в 1929 р. було вже 853.000 тракторів, т. зн. 13.5 проц. фарм працювало тракторами. Правдиву революцію в рільництві зробила „комбінована машина", яка рівночасно жне і молотить збіжжа.

Про большевицький експеримент колективізації рільництва проф. Буяк висловлюється так: Коли він вдасться, то це буде найскоріше і найуспішніше доведення капіталістичного устрою до найвищого степеня напруження і тим самим до абсурду. „Пшенична фабрика" це в теорії, з одної сторони величезний зріст видатности рільного робітника, з другої сторони величезне зменшення консумції у рільничої кляси. Колиб так мало бути зорганізоване рільництво цілого світа, то незабаром не булоб кому зїдати так продукованого збіжжа.

Одначе теперішна рільнича криза це також криза капіталістичної господарки, т. зн. теперішної фази европейської культури. Упадок приросту населення, це не проминаюче явище, це признака заломання европейської культури, котра доходить до самозаперечення.

Капіталістична господарка европейських народів була в значній мірі оперта на визиску при помочі торговлі й кольоній. Сей визиск мусів виховувати сильніші і здібніші визискувані раси та вигублювати слабші. На їх просторах повстали европейські кольонії. Ті кольонії частинно здобули вже самостійність, інші стремлять ще до неї. Хоч терен визиску ще тепер великий, та він без сумніву буде звужуватися й спиратися чимраз більше на засаді рівномірної і справедливої виміни. Через це торговельне суперництво між капіталістичними народами буде щораз важче. Велика світова війна була пароксизмом суперництва за ринки збуту і жерела сирівців. У звязку з повоєнною кризою наступило ослаблення приросту населення. Світова війна не викликала його, лиш побільшила. Упадок числа уродин зачався вже від початку XIX ст. Темпо упадку уродин в ріжних краях ріжне. Н е м а приміру, що десь його припинено або відвернено. Треба числитися з тим, що той упадок буде дальше поступати, навіть в скорішім темпі. Тому і збут рільничих продуктів буде меншати. Тим самим меншати-муть і вигляди рільництва. Це потягне за собою звільнення темпа промислової продукції.

Процес культурного розвитку не дається відвернути. Суспільні групи підносяться на вищі щаблі культурного розвитку, а б о г и н у т ь, але ніколи не знижуються. Як примір можуть служити Жиди. Вони від вавилонської неволі займаються торговлею і промислом та мимо богато нагод до рільництва в своїй масі не вертають. Те саме можна сказати про малоазійських Греків. Притягаюча сила міста та нерільничих занять така велика, що хто в них раз засмакував, до рільництва не верне. Так було і в старині. Людність втікала до міст і там вимирала. Села і ріллі треба було в римській імперії кольонізувати варварськими кольонами. Таксамо є й тепер. Спроби Англії, спрямувати безробітних на рілю і до кольоній, остали безуспішні. Німці мимо 2,5 міліонів безробітних мусіли спровадити з Польщі до рільних робіт 120.000 робітників. Стан, до котрого дійшла теперішна европейська культура, після всякої правдоподібности не дасться відвернути. Можна лише старатися здержати дальший її відворот, хоч вислід цих заходів сумнівний.

З черги розглядає проф. Буяк способи, якими можнаби здержати кризу, т. зн. запобігти на будуче рільничій надпродукції. Зріст споживання рільничих продуктів через масове вжиття сих продуктів як сурогатів деяких промислових сирівців, неможливий. Держава при помочи адміністраційних заряджень також не може вплинути на зменшення продукції, бо вона не має способів примусити до цего продуцентів. Т е о р е т и ч н о найліпший спосіб: уведення пляновой господарки. Плян такої господарки мусівби обняти цілий світ. До цего потрібний бувби послух наказам якоїсь диктатури. Та годі уявити собі, щоб більшість держав піддалася під таку диктатуру. Одинока раціональна дорога лишається така: полишити ліквідацію економічної кризи діланню законів, які кермують нашим економічним устроєм, під опікою і контролею держави. Ці закони переведуть конечну селекцію і редукцію на підставі одинокого критерія — оплатности. Тоді уступлять найслабші підприємці, котрі не зможуть видержати заостреного суперництва. Випливаючий з людської психіки природний економічний устрій суспільности опирається на економічнім еґоїзмі і на конкуренції т. зн. на стремлінню досягнути найвищі користи коштом найменших зусиль. Одиниці, народи і держави будуть все примінювати такі способи економічного ділання, з яких сума користей булаб можливо найбільша в порівнанню з суперниками, щоби через свою працю осягнути як найповніше заспокоєння потреб. Тому промислові держави стремлять до самовистарчальности в обсягу рільної продукції при помочи високої митної охорони. Це знова примушує рільничі держави стреміти до промислової самовистарчальности. Не маючи де збувати рільничі продукти, вони не могтимуть набувати чужих промислових виробів. Рільничі краї тимбільше відчуватимуть надпродукцію, людність буде убожіти і відступати в культурі. Маючи однак подостатком засобів поживи, задержать більшу розродчість. Через те сі краї стануть збірниками робочої сили. Та сила разом з митною охороною притягне заграничний капітал для розвитку промислу. Низькі ціни коштів продукції нового промислу будуть заохочувати до продукції на вивіз. Очевидно сі арґументи не спонукають промислових держав отворити вільний доступ для ввозу рільничих продуктів з країв, що мають їх на збут, бо в практичній економічній політиці все переважають блищі, більше вловимі цілі. Одначе вони вкінці мусітимуть числитися з потребами рільничих країв, бо теперішну рільничу кризу не дасться зліквідувати в однім чи в кількох літах, вона буде тривати довго. Европа находиться тепер під натиском економічної конкуренції Америки. Її перевага поля-

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 13—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркован!.

гає на більшій видатности людської праці. Тому Европа також мусить підвищити видатність людської праці, т. зн. постепенно зменшати скількість рільничої людности. Другий вихід з положення збільшування числа рільничої людности (і тимсамим зменшування надвишки плодів, котру можнаб доставляти нерільничій людности) не можна буде на більшу скалю стосувати, бо брак запасів землі для парцеляції. В кождім разі процес рільничої кризи буде д о в г и й, тягнутиметься з кількадесять літ і буде одною з найбільших турбот европейських держав.

Кінчаючи свої інтересні міркування проф. Буяк каже: „Я свідомий того, що мої виводи песимістичні, однак потішаюся надією, що життя сильніше і мудріше від чоловіка, найде можливо найліпший вихід з теперішного тяжкого положення". — П о д а в М. П.

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

Проф. Д-р Леопольд Коплєр. РЕЛІГІЯ Й ПОЛІТИКА. З німецького оригіналу переклав М. П. Львів, 1932. Накладом Орґанізаційного Комітету УКНП. Ст. 128, 16⁰. Ціна 1 зл. 80 с. — Ся книжка се рідка в нас поява з політичної теорії та практики. Це основоположна річ для світогляду кождого католика. Вона необхідна кождому католикови, котрий в сих часах хоче з катол. становища орієнтуватися в політичних справах і мати дороговказ, як поступати при виборах і як відноситися до ріжних партій. Хоч справи, обговорені в сій праці, належать до трудних, то виклад їх такий ясний, що сю працю може з хісном перечитати не тільки інтеліґент але й робітник та селянин. А. Ч.

КАЛЄНДАР МІСІОНАРЯ на рік 1932. Двайцять девятий річник, зладив о. Маркіян Марисюк, ЧСВВ. Се справді василіянський калєндар, бо містить в собі світлини василіянських монастирів, ґрупи ОО. Василіян зперед 40 літ і повіші, навіть вже з 1931, так провінції Галицької, як і з Закарпаття. Є також світлина друкарні в Жовкві (кілька знимок) і деякі світлини перших місіонарів. Є і світлина церкви ОО. Василіян в Куритибі в Бразилії з візитатором Преосв. Богачевським в товаристві Преосв. Брарі, архиепископа Куритиби й інші. З розвідок замітніші: Реформа Василіянського Чина, написав о. М. Каровець ЧСВВ (історична розвідка), Монаші Чини в Катол. Церкві (написав о. Ізидор Луб, ЧСВВ), Видавництво ОО. Василіян в Жовкві (о. І. Крутій-Вігоринський), Короткий огляд місійної діяльности Чина св. Василія В., (з нагоди 50-ліття реформи чина о. І. Назарко ЧСВВ), Місія в бразилійських пралісах (о. Януар. Коциловський ЧСВВ), Східні Церкви й Обряди (о. Із. Луб ЧСВВ) та кілька оповідань і стишків, між ними: Мати Ірина (о. Плят. Філяс ЧСВВ). Відтак важніші події з церк. рел. життя і світові події та некрольоґ о. Якима Хоми, протоігумена з Закарпаття (нап. о. М. К. ЧСВВ). Сей калєндар, то оден з найбільше інтересних, які сего року вийшли. В історичних розвідках має читач перед собою образ Чина Василіянського від XVI. ст., ще до зединення аж по нинішні часи; образ праць і трудів наших монахів на полі релігійнім й освітнім. Ціна калєндаря 2 зл. Можна набути в Жовкві й у всіх монастирях. Г. М.

Розтрясаючи своє сумління стань сам для себе ворогом: бо вороги вміють вишукувати і відкривати наші блуди (А. Штольц).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НІМЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ замкнено до 23. лютого 1932 р. Останні його засідання були такі бурливі, що промовців годі було слухати. Навіть про оклики можна було довідатися хіба зі стеноґр. протоколів. М. і. комуніст Найбавер кричав, що візд франц. премієра Ляваля в Берлін був символом завоювання Німеччини французьким імперіялізмом і що Німеччина входить уже в реакційний бльок проти СССР.

З ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ В АНҐЛІЇ. Під враженням виступу Сновдена, котрий назвав виборчу програму Партії Праці божевільним большевизмом, на біржі запанував оптимістичний настрій і віра в побіду правительственної більшости. У звязку з тим курс фунта у відношенню до доляра піднісся о 1 цент т. зн. плачено 3.88 долярів за фунт стерлінґів. На біржі закладалися, що урядові партії осягнуть більшість що найменше 195 мандатів. Друга депеша доносить, що фунт підскочив на 3.92 доляра.

КАНАДІЙСЬКИЙ УРЯД заборонив вивозити золото в монетах і штабах. Уряд хоче тим способом запобігти можливим труднощам, колиб Америка забрала назад свої вклади. Рівночасно заряджено збільшення продукції золота в канад. копальнях золота.

ЦІКАВІ І ПОУЧАЮЧІ ПРИГОДИ ТАРАР-ХАНА. З Мукдену втік до Пекіна впливовий монґольський князь Тарархан. Він оповідає, що його схопили були Японці й зажадали від нього, щоби скликав курултай (сойм) старшин з 48 монґольських племен в цілі оповіщення самостійної монґольської держави, а зброю й потрібні на те гроші одержать від Японії. Коли він дав відмовну відповідь, його замкнули в мукденській тюрмі. Йому удалося втечи. В домі знакомого Европейця перебрався в селянську одіж і в товаровім поїзді висмикнувся з области занятої Японцями та дістався до Пекіна.

З ПРИВОДУ МАНДЖУРСЬКОГО КОНФЛІКТУ в Женеві між делеґатами панує поденервування і песимізм. Причинилася до цего заява Стімсона, що Америка не приложить руки до санкцій, які рішилаб супроти Японії Ліґа Народів. Представник Китаю повідомив секретаріят Союза, що японська окупація Манджурії розвивається дальше й укріплюється. Японський делеґат повідомив секретаріят, що в Китаю росте протияпонський настрій.

ЯПОНІЯ УСТУПАЄ ЧИ УДАЄ, ЩО УСТУПАЄ? Японія вже згодилася на участь Америки в нарадах Союза Народів у справі манджурського конфлікту. Японський амбасадор у Вашинґтоні повідомив Стімсона, що Японія вже вицофала війська поза ріку Ялю і відкликала ескадру бомбометних літаків. Японський делеґат в Женеві заявив, що значну частину війська вже відкликано. Досі заняті ще 3 міста, але і з них відкличуть війська, коли Японія дістане необхідні ґарантії і дійде до порозуміння з Китаєм. До Москви з Мукдену доносять, що вістки про відкликання японських військ з Манджурії н е п р а в д и в і.

НА КОНҐРЕСІ МУСУЛМАН в Тіралі (Альбанія) рішено розвинути сильну пропаґанду магометанізму на балканськім півострові. В пропаґанді має взяти участь в першій мірі преса. Рівночасно доносять, що в Єрусалимі скликають мусулмани великий зїзд в цілі відбудови каліфату.

—o—

НОВИНКИ

З Лемківщини пишуть нам: Варшавське „Слово" з 13. IX. помістило вістку про перехід трех сіл в Горлицькім повіті на схизму. Вістка неправдива, а подана для піддержання духа в хитаючімся на Лемківщині варшавським православію. За „Словом" і краківський „Курєрок", все „добре" поінформований у всіх ділянках нашого життя, з пересторогою від себе для святоюрської політики, помістив з радістю сю відомість. Трафив як кулею в пліт! Але ще дивніше, що навіть „Діло", на котрого сторінках часто виказується неправдивість і брукову злобу „Курєрка", також без провірення справи сю брехливу відомість помістило.

Політичний процес проти 14 Українців розпочався у Львові. Вони називаються: Богдан Кравців, Осип Процишин, Жигм. Процишин, Прокіп Матійців, Вол. Чуловський, Богдан Кордюк, Зенон Пеленський, Юлія Козакевич, Богдан Книш, Юрій Дачишин, Мик. Максимюк, Дм. Вирста, Вол. Качмарський, Волод. Анрущак. Всі обвинувачені мають покінчену середню школу, а більшість це студенти або абсольвенти високих шкіл, фільософи, правники, редактори, техніки, кооператори й ін. Їм закидають державну зраду, якої мали допуститися своєю приналежністю до тайних орґанізацій (УВО і УОН), котрі мають на меті відірвати полудн.-східні частини Польщі. Крім того Книш і Дачишин обвинувачені в злочині грабіжницького нападу і душегубства під Бібркою (відомий напад на почтовий амбулянс). Боронять обвинувачених д-ри Ганкевич, Глушкевич, Старосольський, Шухевич, Біляк і Шевчук.

Вистава пластичного мистецтва українських малярів відбувається в салі польського „Т-ва Приятелів Мистецтва" при вул. Дзєдушицьких. У виставі бере участь 38 артистів(ок). Вистава обіймає малярство, різьбу, ґрафіку і килимарство.

Засідання львівської міської ради у справі театру відбулося під охороною поліції...

Страшна гірнича катастрофа наступила у Вестфалії в копальні вугля наслідком вибуху ґазу. Погибло 9 гірників, 17 тяжко ранених, 10 легко.

Перед домовиною Едісона передефільовало 10.000 людий. Бурмістр Нью-Йорку зарядив підчас похорону Едісона „мінуту темноти".

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 6 | 10

ВПОВ. ПАНЯМ ДО ВІДОМА. Убратися елеґантно і дешево це сьогодня штука, а подумати про се треба, бо зима закрадається. Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7, йде за приміром европейських фірм і за вказівкою текстильних фабрик часто знижує ціни. Найодніші матеріяли на жіночі плащі, костюми і сукні до фірми Віттельс вже надійшли, а ціни тих жіночих новостий подиву гідно низькі. Перед закупном просимо оглянути матеріяли у фірми Віттельс, Львів, Рутовського 7, напроти Катедри. 986 36—100

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Хв. Управа „Ослави“, кредитової кооперативи в Загірю. Безплатно не може ґазета містити відозв економічним спілкам, бо тоді булаб завалена такими відозвами. Помістивши одній безплатно, требаб усім містити безплатно.

Всіх наших ВП. Дописувачів просимо о терпеливість, дописів приходить тілько, що всіх на час помістити неможливо. Просимо писати короткі дописи, бо вони обходять тільки одну околицю.

ОГОЛОШЕННЯ

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі сітки і матераци, ліжка полеві ржної системи в великім виборі і по найнизших цінах, поручає за готівку і на рати **магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч.28.** 1001 а) телєфон ч. 64-13. 13—20

ДО ВСЕЧЕСНІШИХ ОТЦІВ ПАРОХІВ. Два інваліди УГА., що займаються продажю девоціоналій, звертаються отсим до Всеч Отців Парохів з проханням, повідомляти їх про річниць св. місій, які відбуваються у їх парохіях та тим робом дати їм змогу чесним, способом заробити собі й рідням на прожиток. Повідомлення проситься слати бодай на тиждень перед св. місією на адресу: ЯКІВ Л. Запитів, пп. Підлісни Малі. 1038 4—4

ХЕМІЧНА ПРАЛЬНЯ „ІЛІЯ“ й АРТИСТИЧНА ФАРБАРНЯ отворили для вигоди П. Т. Громадянства ще одну контору принять при **вул. Словацького 6** (напроти Головної почти). Приймає гардеробу мужеську, жіночу і діточу, капи, фіранки, футра, піря до хеміч. чищення й арт. фарбування, як також всіляке білля до прання і прасування, ковнірці і манжети зі срібним полиском. 1044 2—4

ЄСЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997—5-19

В НЕДУГАХ МІХУРЯ, НИРОК
Д-р БЕРНАРД РАППАПОРТ
ординує від год. 2—6 попол.
ЛЬВІВ, УЛ. РОМАНОВИЧА Ч. 11.
1042 Тел. 42 8[illegible] 2—5

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в наймодних фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94—63.
Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 2—25

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 18-25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронов[illegible]кої) Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 60—100

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
перенесене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 25-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 13—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 24-30

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 12—25

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 8—14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 26 ?

Зима

наближається, кожний мусить тепло одягнутися, та господарська криза й загальний брак готівки не дозволяє на куплення потрібних річей. Беручи це під увагу наша фірма обнизила ціни до тої міри, яка дозволить кожному навіть найбіднішому купити потрібні йому товарі.

Отже уважайте на наші реклямові комплети:

Лише за 9 зол.

висилаємо: 1 светер до запинання під шию, 6 пар грубих зимових скарпеток, 3 білі хустинки з коліровими берегами, 1 великий вафлевий ручник, 1 рипсову краватку та 1 пару трикотових рукавичок. Почтову оплату і опакування 2 зол. платить купуючий.

Такий сам комплет, лише замісць светра до запинання під шию, пульовер або волохата камізелька у наймодніші жакардові квіти коштує 11 зол. Згадані комплети товарів висилаємо кожному на листовне замовлення за почтовою післяплатою (платиться при відборі). **Без ризика,** коли товар не подобається, приймаємо його з поворотом або вимінюємо на інший товар. Отже памятайте, коли хочете купити товарі першорядної якости по мінімальних цінах, оминайте перекупнів та посередників, а напишіть безпосереднъо до нас.

Замовлення просимо адресувати:
Firma „Krajwłók“, Łódź,
skrzynka pocztowa 526.

УВАГА: До кожної пачки долучаємо 1 преміовий купон, хто перешле 5 таких купонів той дістане одну чисто вовняну хустку, шаль з хинським берегом та довгими френдзлями, або 1 ніклевий мужеський годинник „Радіо“, вказуючий години потемку.

Одиноке укр. ортопедичне заведення.
ІВАНА УГРИНА
Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 98818-20

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої
1036 штуки. 4—10

Революція цін
з причини нагромадження товарів.

Годинник з американського золота систем АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат, з копертами з 10 літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 20—25
Skrzynka pocztowa 827

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ
з прегарних шліфованих плит
поручає
BRATTEL DE CET
Фабрика цементових виробів
Львів, вул. Шевченка 11 а.
Телєфон 20-78.
Рік заснування 1909. 100013-13

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 46-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Рік VI. Porto zapłacone ryczałtem Львів, четвер 29 жовтня 1931. Ч. 82 (482)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Боротьба з Церквою в Еспанії

Як відомо 178 голосами проти 59 приняв парлямент респ. Еспанії протицерковні закони (здержалася від голосування дуже велика скількість послів). Тим голосуванням пошкодила нова республика передовсім собі, бо в Еспанії є 35.000 світських духовних і 81.000 монахів (у 5.000 монастирях), котрі виконували функції, які деинде виконує держава: займалися шкільництвом, шпиталями, безробітними і т. п. Тепер духовенству заборонено займатися тим, через що край, і без того здезорґанізований, попаде в іще більшу неграмотність і нужду. Зрозуміли се широкі маси населення і в цілім краю повстають забурення.

Виїзд наших місіонарів до Бразилії

Ві второк дня 27. жовтня виїхали зі Львова три оо. Василіяни на місію до Бразилії, а то о. Николай Лиско, о. Януарій Коциловський і бр. Маркіян Моспан. О. Лиско має обняти в Прудентополі провід новіціяту Бразилійської провінції, о. Коциловський їде на місійну працю по бразилійських кольоніях, а брат Моспан для ведення кравецької робітні і для нагляду порядку в церкві і в монастирі. ОО. Місіонарам бажаємо щасливої дороги і богато ласк Божих для трудної місійної праці в степах і пущах Бразилії.

Проєкт нового супружого закона в Польщі

Утримуваний досі в великій тайні проєкт нового супружого закона вже відомий. Зміст його несподівано сензаційний. Після нього цивільний слюб має мати таке саме значіння, як церковний. Від наречених залежить, який слюб хочуть взяти. Коли схочуть церковного слюбу, то протокол з нього мусить бути предложений цивільному урядови. Проект допускає розводи, а § 54—7 дозволяють навіть, щоб супруги, котрі мають поверх 25 літ і не мають спільного малолітного потомка, могли по 3 літах подружжа розійтися за спільною згодою і дозволом суду на рік, по році на неозначений час, а по 3 літах таке подружжа може бути уневажнене! Далі є постанова, що суд може сепарацію по якімсь часі узнати „розводом", через що подружжа взагалі кінчиться і розведена особа може знов женитися. Словом, цілий той законопроєкт противний основній науці катол. Церкви про подружжа.

——o——

Розпочався великий процес берестейський

У Варшаві розпочався великий політичний процес проти 11 б. вязнів берестейських. З обжалованих один Жид (пос. Ліберман, літ 61), инші Поляки, віри католицької або протестанти, один безвіроісповідний (пос. Цьолкош, співредактор соц. дем. „Напшоду"). В трибуналі засідають 4 судді, з них один запасний. Обжаловують віцепрокуратори Грабовський і Равзе. Адвокатів кільканацять. Богато чужих кореспондентів, між ними голова бельґійської соц. дем. партії Бреклер. Богато свідків не приїхало, подаючи за причину, що не мають гроший на подорож. Ту причину подав також староста з Динова. Оборона поставила внесок, переказати справу судови присяглих у Кракові. Внесок відкинено. Відтак читано акт обжалування, що тревало 4 і пів годин. На тім скінчився 1-ий день розправи. (Зміст акту обжалування гл. в середині числа).

Розброєння булоб самогубством Европи

В комісії чехослов. парляменту для загр. справ виголосив д-р Крамарж сензаційну промову, в котрій м. і. сказав: Розброєння булоб найбільшим злочином супроти будуччини й самоубийством культурної Европи, — доки істнує совітське правительство. Замість розброюватися всі европейські держави повинні станути одним фронтом проти большевиків.

Що дієть ся в Азії

Битва під Мукденом. — Висадили в воздух панцирний поїзд.

50 км. на північ від Мукдену дійшло до крівавої битви Японців з 2000 китайських жовнірів, увільнених з війська. Китайці висадили в воздух зелізничий тор і перетяли всі получення. Притім вилетів у воздух японський панцирний поїзд. Три вози знищені. Китайці острілювали японські літаки здовж зелізниці.

Сильні бої не вгавають.

З Шангаю доносять: Японські літаки збомбардували м. Тао-Уфу, кінцеву станцію манджурської зелізниці. Війська ґен-Чан-Сю-Ляна намагалися знищити міст на ріці Ноні, та японські літаки не допустили до того. Особливо сильні бої вивязалися коло м. Ві-Лінґ. Ті бої ще тревають.

Не носити з собою грошей!

В Станиславові сталося таке: Знані поліції бандити Ґемзи і брати Горолі в товаристві 6 инших бандитів напали пізним вечером на каварню „Метрополь" при вул. Шидловського, обставили вихід і зажадали від публики гроший. Германа Лякса, котрий відмовив видання гроший, С. Ґемза пхнув ножем, а Ф. Ґемза забрав у нього портфель. Перелякана тим публика вже не ставила опору грабіжи. Тимчасом одному гостеви удалося висмикнутися з каварні й затрівожити поліцію, котра скоро зловила бандитів С. Ґемзу, Д. Павликовського і братів Горолів. Вони стануть перед наглим судом. За иншими шукають. З того наука: крім дрібної готівки не носити з собою гроший, бо ізза кризи бандитизм росте.

Сніги в середній Европі

В полудневій Чехії такі сильні снігові, що повивертали дерева з корінням і телеґрафічні стовпи. У Відні впав перший сніг. В Альпах мороз доходить до 10 ст. Рівночасно в Лінцу 14 степенів тепла.

До 31. жовтня ц. р. повинен кожний Українець власник будинку виповісти в ПЗУВ дозволену законом 1/3 часть вартости будинку і цю часть негайно обезпечити

В Т-ВІ ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"
857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20. 82-?

НАШИМ МОЛОДШИМ

Кілька слів правди кандидатам духовного стану.

Хто з нас не памятає тих часів, як перед кількома літами велася у нас боротьба за долю нашого молодого духовенства, зглядно його будучих кадр. З одної сторони стояли наші Владики, повні розваги і журби за долю Церкви і рідного народу. Вони, навчені тяжким досвідом чорної буденщини, хотіли зробити рішучий крок, щоб забезпечити св. Церкву кадрами доброго духовенства, а духовенство приготовити на страшну дійсність, що несло з собою грізне завтра. Вони, як одиноко компетентні в таких справах сторожі долі духовенства підчиненого їх опіці, бачили, що в часі лихоліття, яке наступало на нас з усіх сторін, потрібне буде духовенство свобідне від родинних тягарів, і як таке, готове на все, готове перенести голод і холод, гонення, муки і смерть за св. віру, за Христа і за нарід. Хотіли мати духовенство, що... „в труді і подвизі, в бдініїх множицею, в алчві і жажди, в зимі і наготі..." (Коринт. 2-27) буде працювати для Христа і св. віри серед рідного народу і для тогож народу. Хотіли мати таке духовенство! А що бачили тяжку вже тоді долю жонатого священства, чули богато разів нарікання підчинених собі отців (мовляв... „Щож я зроблю з дітьми"?! — ...„дайте добру парохію" — і таких було дуже богато та тяжко було всім помогти, мимо найліпшої волі Владик), рішили тоді, що одиноко здібне до перенесення всіх подій, які надвигаються, може бути лиш добре, але безженне духовенство.

Та у відповідь на це станули до неморальної або краще до злочинної боротьби з Владиками і Їх сторонниками „оборонці жонатого духовенства". Хтож не памятає, як велася у нас та боротьба? Яка вона була завзята і яка „чесна".

Не минуло й кілька літ, як предвиджувана Владиками страшна дійсність зачала надходити і з кождим днем страшніша надходить. Не минуло кілька літ, як жонате духовенство опинилося в дуже тяжкому положенню. А „оборонці жонатого духовенства" — що тепер роблять? Чи може радять, як помогти своїому духовенству? А ті „собрати" — з самого духовенства, що ходили в „депутаціях разом з мірянами", — чи може бодай ласкаві подумати у Львові про це, якби от з грошей зложених духовними, купити дім і заложити інтернат для священичих дітей або бодай для сиріт по священиках?... Ті „оборонці" пощезали...

А десятки бідних священиків, що працювали з посвятою між народом для Христа, що мусіли лазити по коліна в болоті, що бороняли село від ворогів св. віри, що їздили по місіях, що не мали серця „придбати" з бідного, обдертого зі скіри селянина навіть тілько, щоб післати дитину в школу — нині лишені на поталу страшної долі, знаходяться в страшнім положенню разом зі своїми родинами. Десятки священиків мусіли сего року лишити своїх дітей вдома, бо

не мають змоги післати їх дальше на науку, а самі молотять в стодолі „на податок". І требаб написати чорну книгу „На вічну ганьбу оборонцям жонатого духовенства" — і то богато томів, коли хотів би описати долю нашого духовенства, того, що тепер конає разом зі своїми діточками... А коли котрий нещасливець, добродушний, у своїй наївности піде до достойника „оборонця" — і просить сердега помочи не для себе, а для своїх діточок, то ще стрічається з глумливою іронією, мовляв: „...Я радив би вам так... в станиславівську дієцезію — там то добрі парохії"...За двацять або й більше літ служби — тяжкої і жертвенної „ласкава" рада й „обітниця" — одержання відпустки в чужу дієцезію...

„Clericus clerico lupissimus" — і шкода заходів і часу на „хожденіє по мукам", коли не маєш в родині „достойника"!

А що буде завтра? — того завтра, що до нас так скоро летить і певно-певніська надійде?! В тім „завтра" опиниться священик без даху над головою, без парохіяльного поля — „в алчві і жажди, в зимі і наготі — в гоненію" за Христа і свій нарід. І чи видержить з родиною? А може треба буде конати на Соловках чи в инших подібних місцях смерти?! А сам, вільний священик? Цеж була би для нього хвиля попису і заслуги на вінець слави... „Єгоже воздасть єму Господь в день онь — праведний Судія..." (Тімот. II. 8). В такого священика буде радість, що вмирає за Христа і св. віру. Такий буде боротися й умирати спокійно — а жонатий у тяжкій трівозі за своїх найбли щих чи устоїться у своїх терпіннях і муках? А коли навіть і так, то його муки будуть дуже тяжкі.

А щож на це ті, що саме їх чекає та незавидна доля може найбільше?! Що на це Ви, наші молодші?! Ви, любі мрійники й ідеалісти, може обіцюєте собі від долі а зосібна від долі священика забогато. Ви не переходили ще життя, отже не знаєте дійсности. Життя нинішнього священика Ви бачите може в декого з наших священиків, що „ще щось світиться про людське око" і не можете видіти чорної біди нині — а ще чорнішої завтра. Бо Ви молоді мрійники і не розумієте добрих рад Вашого Отця Ректора безпосередно— а посередно рад батьківського, ніжного та для Вас молодих — такого доброго Серця Владики. Бо Ви ідеалісти, повні фантазій, які ніколи не здійсняться тому, що це фантазії.

Тому для Вас написав я цих кілька слів правди. І Ви їх затямте собі добре! Не оден з Вас пригадає собі ці слова. Коби лише не за пізно! А, на жаль, в богатьох випадках певно так буде!

А нашому народови в день „скорби" буде потрібно готового на все духовенства, бо воно одиноке врятує його віру і народність! І коли такого духовенства не буде, то може стрінути нас сумна доля рабів — найгірше: духових рабів.

Священик.

Примітка: Містимо сей голос розпуки не для дорікання тим, що при помочи крайної демагогії старалися перешкодити великій реформі, яку заініціював у нас станиславівський Владика, Преосв. Григорій Хомишин (в неймовірний спосіб цькований за те всею нашою націоналістичною пресою!). А містимо цей голос священика як голос досвіду і перестороги цілим рядам молодших поколінь. Щоб ухилити всякі підозріння й безосновні здогади, зазначуємо, що ВП. Автор статті це священик Львівської Архиепархії і то жонатий.

Модні товари блаватні для Пань. Мужеські сукна, полотна, коци.

Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.

1023 7—10

Земля для нас — місце прогнання, котре лежить далеко від нашої Батьківщини (Сенкевіч).

В справі „Рідної Школи"

В льокалі „Р. Школи" відбулася пресова конференція, котру отворив рад. Кокорудз: Передовсім дякую представникам преси за поміщування відзивів „Р. Школи" і прошу о дальше підпертя особливо в сім ювилейнім році. Панове пригадують собі заклик „Т. Шк. Людовей" й орг. польського жіноцтва до закладання польських шкіл на сході. Се має на цілі асиміляцію нашого народу. Де нема наших шкіл, там спустошення будуть великі. А на своє шкільництво треба фондів. Наш нарід інстинктовно відчуває це й подекуди й самочинно закладає приватні школи. Та по 2—3 місяцях звертаються до нас о поміч. А щож ми їм можемо дати, коли складки впливають дуже слабо?

Струтинський: Стверджую, що мимо екон. кризи жертвенність навіть трохи збільшилася. Причина того пропаганда, звязана з ювилейним роком „Р. Школи" й уряджування торжеств по краю. Та розуміється, того всего за мало. В середних школах наших меншає фреквенція, бо батьки не можуть платити. В народних школах фреквенція вправді не паде, але убогі родичі не в силі платити і дрібних датків. Доходить до того, що учительки в наших школах одержують смішно малу платню (50 зол.). В наших середних школах платні до 150 зол. Школи замкнені в часі пацифікації змаліли до третини і тому нема чим оплатити учителів. До Америки вислано знов делеґата п. Ясінчука, бо без допомоги відтам не видержимо.

Дир. Ющишин: З причини тяжкої кризи мусіла „Р. Школа" поробити редукції в учительських платнях і так нужденних. Скасовано платну інспектуру. Наше положення дуже тяжке Маємо коло 300 народних шкіл і кількадесять середних та фахових шкіл. На це треба коло 2 міліони зл. річно. А ми маємо пяту частину зі складок на це. Мимо того не зменшуємо числа шкіл. Не маючи фондів на оплату учительства, не можемо пляново закладати шкіл і мусимо дивитися на те, як школи самочинно повстають не конче там, де вони найпотрібніші. В самім Львові мусимо удержувати 11 народних шкіл, бо цеж столиця нашого краю. Маємо тепер 192.000 зл. довгів. Є вже певний сталий континґент добровільного податника на „Р. Школу". Та той континґент не росте, а потреби ростуть. З приводу ювил. року постановлено заложити у Львові середну технічну школу. Вона коштуватиме міліон зл. Треба доконче ті гроші роздобути. Просимо всіх о моральну піддержку. Д-р Назарук підчеркує потребу показати співробітникам преси фахові школи в часі роботи і просить подати інформації про школи.

Головна Управа подає такі інформації: „Рідна Школа" удержує 4 семінарії: у Львові, Коломиї, Самборі, Стрию, всі жіночі, 10 ґімназій: в Городенці, Коломиї, Станиславові (жіноча), Чорткові, Золочеві, Рогатині, Дрогобичі, Яворові, Тернополі (коедук.) й у Львові (жіноча). Фахові школи: 1) мужеська фахова доповняюча школа у Львові при вул. Городецькій 95 (має понад 170 учеників) 2) така сама жіноча в забудованнях св. Юра, 3) мужеська в Перемишлі, 4) в Станиславові (муж.), 5) в Тернополі (муж.). Всі фахові школи вечірні. В Косові є кооперативна столярня, в Борщеві ткацький курс.

Д-р Назарук: Добре булоб виясннти публиці, що діється з абсольвентами середних шкіл, бо як відомо ні до державної, ні до самоурядної служби наших не приймають, а наші установи не в силі помістити все прибуваючу інтеліґенцію.

Рад. Кокорудз: Дійсно, се вимагає пояснення, бо публика думає, що доцільні тільки фахові школи. Тимчасом річ мається так: Тепер ходить без праці також богато кваліфікованих ремісників з найліпшими свідоцтвами. Отже не можна думати, що тільки фахові школи заслугують на підпертя. З другої знов сторони люди з укінченими висшими школами, до яких підготовляють школи середні, вправді частинно марнуються, як се діється у всіх народів, та частинно вибиваються з них і дуже корисні ряди працьовників. Для прикладу наведу тих інжинірів, котрі створили таку могутну економічну інституцію як „Маслосоюз". Тай ще суспільність повинна памятати те, що ми не можемо перестати удержувати середні школи, бо інакше опинимося колись без еліти інтеліґенції.

Дир. Ющишин звертає увагу на те, що не можна себе потішати тим, що досить наших людий з середною освітою виходить з державних шкіл, бо на заході зачинається вже рух, котрий в нинішних часах кризи може довести до того, що держави взагалі перестануть удержувати середні школи. А тоді ми не так легко одержимо дозвіл на отворення своїх приватних шкіл. Отже треба удержувати ті, які маємо з давніших часів.

Др. Коновалець: В першу чергу треба підчеркувати моральну вагу „Р. Шк.". Це викличе й належну піддержку зі сторони суспільности. В Станиславові відбулася величава маніфестація за „Р. Школою". Наше завдання займатися не тільки приватним шкільництвом, але й уважати на те, що діється з нашою молодю в державних школах. Без допомоги преси „Р. Шк." не година видержати. Щиро треба признати, що наша преса на загал або помагала або бодай не шкодила.

Проф. Пасіка: Р. Школа на селах не є ще популярна тому, бо на селах не бачать її, лиш у містах. Треба отже закладати бодай декуди школи по селах або бодай якісь доповняючі курси, тоді жертвенність зросте. Не треба забувати, що заморська поміч колись скінчиться, і завчасу треба вкорінити „Р. Шк." в опінії маси селянства в нашім краю.

Відтак промовляли ще: Д-р Стахів, д-р Німчук, п. Струтинський і ин. Постановлено показати співробітникам преси фахові школи в часі роботи й на тім замкнено це цікаве засідання.

Маленький фейлетон

СВ. ПИСЬМО І ПОДАТКОВИЙ УРЯД

Німецька преса оповіщує такий випадок:

Убогий готеляр в місточку Найгальденслебен одержав від податкового уряду платничий наказ, а не мав чим заплатити податку. В великій журбі взяв св. Письмо й зачав читати в місци, де отворив. На диво, трафив місце, якого якраз потребував. Відітхнув, взяв папір і написав до податкового уряду просьбу, щоб зачекали йому, аргументуючи так: „Мені тепер так поводиться, як тому убогому чоловікови, котрого просьбу знайдете в св. Письмі, а саме у Матея, 18, 22. Сподіваюся, що Хв. Уряд дасть мені таку відповідь, яку знайде в тій самій главі Матея, вірш 27". — Коли таке, в податковім уряді ще небувале, письмо перечитали урядники, запанувала констернація. Читали його ще раз і ще раз і не знали, що з тим робити. Нарешті постановили, віддати рішення самому директорови. То був острий чоловік. Вислухавши референта, зажадав св. Письма. Податковий уряд — і св. Письмо!... „А деж у нас є св. Письмо?" сказав референт. — „То принесіть!" відповів директор. Побігли на місто і принесли. Вірш 22 звучав: „Пане, май милосердя наді мною, я все заплачу". А вірш 27 давав відповідь: „І жалко стало панови того раба, він відпустив його й опустив йому довг". Податковий уряд уступив перед внеском оригінального подання. У нас ледви чи се малоб який вплив на податковий уряд....

АКТ ОБЖАЛУВАННЯ

проти 11 б. вязнів берестейських.

Обжаловані: Ліберман (літ 61), Барліцкий (л. 50), Дібуа (л. 30), Мастек (38), Прагер (43), Цьолкош (29), Кернік (51), Вітос (56), Багіньский (40), Путек (38), Савіцкий (33) — за те, що від р. 1928 до вересня 1930 підготовляли замах з цілю усунення силою існуючої влади, одначе без засадничої зміни устрою. Їх діяльність полягала на підбурюванні до ненависти проти правительства, на осмішуванні його, на узброюванні револ. кадр і на створенні спільної для кількох партій револ. організації „Центролівиці", котра уложила плян захоплення силою влади в Польщі і скликала т. зв. „Краківський Конгрес", видаючи наказ збройного походу мас на Варшаву. Наслідком того були 14. IX. 1930 кріваві заворушення в 22 містах Польщі. Узасаднення: Соймові партії лівиці і центра зразу заняли неоднакове становище до правління марш. Пілсудського: Центр („Пяст", Христ. Дем. і Народова Партія Роб.) від початку неприхильне або й вороже, а лівиця (ППС, „Визволене" і Стор. Хлопське) доперва згодом. Так зізнав міністр вн. справ Стаміровский і це потвердив „Напшуд". В половині 1929 р. всі ті партії заключили порозуміння проти правительства з цілю — усунути його насильно. Получила їх тільки ненависть, що виразно признає „Напшуд". Опозиція та перестала рахуватися з усякою етикою і вживала демагогії та нелегальних летючок, печатаних потайки в дружарні „Роботніка", що ствердили експерти. Крім таємних зборів урядила „Центролівиця" 2.554 явних зібрань проти уряду, з котрих зголосила тільки 2.104. На своїх вічах і зборах закидала правительству ломання конституції й надуживання влади та ображувала президента РП., осмішувала владу, підбурювала до насильств і до скинення правительства силою, піддаючи острій критиці також діяльність марш. Пілсудского. Доходило до того, що підбурена товпа зірвала і в болото кинула державний герб, як це сталося в Білімстоці 9. XI. 1929, а в Білій Вежі 10. XI. 1929, товпа, котру підбурив Дібуа, кричала: „Узброїться в штахети і каміння, вони пють нашу кров". Акт обж. переходить поодиноко діяльність кождого обжалованого, закидаючи пр. пос. Масткови, що він прилюдно сказав: „Я п .... на Польщу, для мене там є Польща, де я маю зарібок!" Коли йому звернули увагу, щоб так не говорив, відповів: „Коли ви такий патріот, то вам требаб дати 25 в с .... й тоді вам відхочеться Польщі!" Як одного з найрадикальніших промовців представляє акт обж. пос. Цьолкоша, котрий взивав безробітних в Тарнові, щоб частіше заглядали до Магістрату, але не з паперовими просьбами. Наслідком таких зазивів було те, що на другий день товпа здемолювала льокаль Магістрату і т. п.

——o——

Українська культура

по директивам ЦК ВКП(б) та тов. Сталіна.

В ч. 231 з 11. X. 1931 р. київської „Пролетарської Правди" читаємо: „Український Науковий Інститут Книгознавства (у Київі) ґрунтовно реорґанізується в напрямку здійснення ухвал ЦК ВКП(б) (Центр. Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії большевиків) та директив тов. Сталіна". — Першим наслідком тої „реорґанізації" є припинення „Бібліологічних Вістей", котрі видавав згаданий Інститут, а далі розвязання ряду його наукових комісій.

Бог — наш батько і не вкладає на нас більше ніж можемо видержати (Шпіраго).

ЧИ В ГАЛИЧИНІ ЗАГРОЖУЄ НАМ ЗАГЛАДА?

Статистичні цифри, наведені в ч. 79 „Нової Зозі" в статті п. з. „Конскрипції в Галичині в рр. 1773—1921", звертають на себе особливу увагу. Бо вони говорять, що відсоток гр.-к. й українського населення в Галичині від 1869 р. постійно зменшується, а одночасно постійно зростає відсоток населення римо-кат. і польського. На основі тих цифр оден з наших статистиків, д-р В. Охримович, навіть обчислив уже, коли „з нас тут не остане і сліду".

Та чи справді в Галичині грозить нам заглада?

Передовсім, що торкається статистичних цифр з часів Австрії, то тут слід відмітити оден дуже характеристичний факт, на який звернено увагу вже в згаданій вище статті: як довго в Галичині влада була в руках німецьких, так довго конскрипції (1846, 1851, 1857), виказували чисельну перевагу в цілім краю населення гр.-к. згл. українського; колиж влада в Галичині перейшла в руки польські (в 1860—70 рр.) від тоді відсоток гр.-к. згл. українського населення починає постійно в виказах падати, а зате рости відсоток населення р.-к. згл. польського. Яка причина такого факту? Чи якраз від 1860-тих рр. гр.-к., згл. українське населення стало менше родитися, згл. більше вмирати, як до того часу, чи може стало більше родитися згл. менше вмирати населення р.-к., згл. польське? Ясна річ, що ні одно, ні друге. Причина відміченого вище факту лежить у чім іншім: в заінтересованости тодішньої адміністрації Галичини в польськім характері нашого краю. Тому статистичні цифри з конскрипцій 1869—1910 рр. не віддають вповні чисельного відношення Українців і Поляків у Галичині.

Ще менше віддають те відношення статистичні цифри з конскрипції 1921 р. Не віддають передовсім тому, що українське населення Галичини конскрипцію в 1921 р. збойкотувало. А далі тому, що конскрипцію ту переводжено в часі, коли між Українцями і Поляками ішли ще змагання за Галичину і коли Поляки, котрі переводили конскрипцію в Галичині в 1921 р., вважали її плебісцитом.

Та, не зважаючи на все те, конскрипція 1921 р. виказала в Сх. Галичині 60.5 проц. гр.-католиків. Правда, Українців виказала вона 53.7 проц. Але в тодішніх умовах така ріжниця вповні зрозуміла.

Коли порівняємо відсоток гр.-к. в Сх. Галичині в 1921 р. (60.5%) з відсотком їх у 1910 р. (61.8%), то побачимо, що відсоток той в 1921 р. впав о 1.3%. А о який відсоток падало гр.-к. населення Галичини в 1869—1910 рр? Падало ось так: з 65.8% у 1869 р. на 64.3% в 1880 р., отже о 1.5%; або з 63.6% у 1900 р. на 61.8% у 1910 р., отже о 1.8%. Як бачимо отже, спадок у 1921 р., не зважаючи на бойкот й інші умови, менший, як у рр. 1880 або 1910. А колиб конскрипція в Галичині в 1921 р. відбулася була без українського бойкоту і в нормальних умовах, то відсоток спадку гр.-к. населення бувби певне дуже незначний, або можеб і зовсім його не було.

Тому кождий зрозуміє, яку велику вагу має для нас конскрипція, що відбудеться у Галичині в грудні 1931 р. Вона має ствердити, чи гр.-кат. згл. український елемент в нашім краю дійсно паде відсотково, чи може, навпаки, зростає? Чи обчислення д-ра В. Охримовича мають серіозну основу? Чи в Галичині загрожує нам заглада?

Конскрипція 1921 р. певної відповіди на всі ті питання не дає.

А мати певну відповідь на ті питання для нас незвичайно важно. Бо колиб цифри д-ра В. Охримовича мали правдиву основу, тоді ми мусіти-мемо піднять відповідну акцію, яка відвернулаб від нас таку грізну будуччину.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Преосв. Григорій, епископ станиславівський, виїхав на місію до Єзуполя, де перебуватиме до 7. листопада.

Нову католицьку народну школу отворено в Ню-Йорку при церкві св. Юра. Школу ведуть учительки СС. Василіянки.

У Львові відбулося посвячення власного дому р.-кат. Інституту Катол. Акції при вул. Фредри ч. 3. Участь в торжестві взяли найвисші достойники церковні і світські (також військові).

Віра й наука віддають поклін Христу-Цареві! (Як Марконі освічував статую Христа Царя в Ріо де Джанейро). Рим дня 18. X. 1931. — Католики в Бразилії здобулися на небувалий вияв своєї віри й любови. Під небосклоном величавої пристані Ріо де Джанейро на горі Корковадо поставили великанську подобу Христа-Царя, котра величю перевищає знану статую свободи в Ню-Йорку. Відкриття і благословення тої статуї призначено на 12. X. б. р. Св. Отець на се небувале свято вислав свого леґата в особі Його Еміненції Кардинала Севастіяна Леме, даючи йому своє відручне письмо. Для більшого звеличання торжества й для зложення поклону Христу-Цареві, Марконі, оден з найбільших ґеніїв сучасної доби і притім свідомий та ревний католик, рішив у хвилі, коли кардинал-леґат буде уділяти Ап. Благословення, з Риму освітити статую Христа-Царя в Ріо де Джанейро, на віддаль поверх 8000 км. Се сталося в центральній салі Товариства ім. Марконія, в приявности кількох вибраних осіб. Була год. 21.20 коли до салі увійшов Марконі в товаристві своєї жінки. Зібрані гості привитали його. Між ними були: його співпрацівники маркіз Солярі, командант Паольотті, інжінір Сантамарія, інж. Ілярді, командант Монтефінале й оператор Фраґомено; запрошені гості: Песанга, амбасадор Бразилії при Квіриналі, адмірал Пессіон, головний директор при міністерстві комунікації, проф. Марпікаті, гол. директор фашистів. Крім того кореспонденти, фотографи й кінові оператори. Марконі заняв місце при столі, де стояли приготовані апарати. В тім самім часі в Ріо де Джанейро відбувалося великанське свято. Католиків, котрі прибули звеличати незвичайне торжество, було понад 200.000, в тім 2.000 паломників з Арґентини й велике число туристів з Півн. Америки, котрі приїхали не так на свято, як на те, щоб побачити диво техніки, вже раз довершене на виставі у Сіднею в Австралії. Прибув також президент Бразилії зі всіми міністрами й цілим дипльоматичним представництвом. Зібране було все священство світське й монаше, 45 архиепископів й епископів, Ап. Нунцій А. Маселля і Папський Леґат, згаданий вище кардинал Севастіян Леме. Апостольський Нунцій відправив Сл. Б. в честь Христа-Царя. Відтак відбулося благословення самої подоби і посвячення цілої католицької Бразилії Христу-Цареві. Підчас того літали аеропляни, кидаючи китиці квітів на статую. До найвисшої точки дійшло торжество вечером. Апостольський Леґат кардинал Леме в асисті 45 архиепископів і епископів вийшов на приладжену естраду, уділити безчисленній товпі Апостольське благословення. Зі всіх фортів загреміли гармати, а радіо-телеґраф азбукою Морзія дав сиґнал до Риму, що наспіла хвиля, щоб освітити статутю. Марконі потиснув відповідний тастер і в протягу 3 секунд море світла з уставлених вже передтим рефлекторів облило прегарну з білого мармуру вироблену статую Спасителя. Трудно описати ентузіязм, оклики радости й подив горячих Бразилійців-католиків. Тут дійсно віра, наука й техніка віддали поклін Христу, Цареві моря і землі, просторів і світла, котрий все створив, все удержує і всім рядить. — Т. Г.

——o——

Футра нові, перерібки й репарації поручає:

1034 14—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини

Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркувані.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ розпочав наради, котрі повинні тривати 6 місяців, т. зн. до ухвалення буджетового преліміпаря на 1932-3 рік.

НОВИЙ РЕГУЛЯМІН ухвалила проурядова більшість сойму, мимо рішучого спротиву опозиції. У звязку з тим віцемарш. сойму кн. Четвертинський (н-д) зрікся свого уряду. Також посли Корнецкий (нд) і Побожний (хд) зреклися уряду секретарів сойму. Польська опозиція і національні меншости на знак протесту вийшли з салі засідань.

ВАНДЕРВЕЛЬД, провідник бельгійських соціялістів, написав з приводу „берестейського" процесу дуже остру статтю, в котрій каже, що це процес не лиш проти б. берестейських вязнів, але і проти цілої ППС і навіть цілого II-го Інтернаціоналу.

ПРЕЗИД. ГУВЕР мав з Лявалем довшу розмову в присутности Стімсона. Розмови не мають обовязуючого характеру. Преса дивиться на висліди вашинґтонської візити Ляваля песимістично. „Ню Йорк Івнінґ Пост" пише, що всі ознаки вказують на те, що до порозуміння не дійде. На перешкоді стоїть проблєма воєнних відшкодувань і довгів. В тих умовинах вигляди візити Ляваля слабі.

ФРАНЦУЗЬКІ КОРЕСПОНДЕНТИ доносять з Вашинґтону: Прем. Ляваль заявив през. Гуверови, що про ревізію версайського договору не може бути мови. Щодо промови сен. Борага то Ляваль сказав: Можна згодитися лише на ту частину промови, де Бораг говорить, що Німеччина повинна заплатити матеріяльні шкоди, спричинені Франції й Бельгії. Натомість це вже річ Франції окреслити в якій мірі вона має роззброїтися.

ВИСЛІДОМ ВАШИНҐТОНСЬКИХ НАРАД, як пише „Ню-Йорк Таймс", має бути крім тіснішої фінансової співпраці Америки й Франції, — покликання міжнародної комісії, яка малаб прослідити спроможність Німеччини у сплаті воєнних відшкодувань (ПАТ).

РОЗМОВИ ЛЯВАЛЯ З ГУВЕРОМ у Вашинґтоні відбувалися без свідків, лише в присутности двох перекладчиків.

ДО ВИБОРІВ В АНҐЛІЇ було управнених сим разом 29.523.692 виборців, в тім більшість жінок (15,614.957). В порівнанні з попередними виборами було 668.944 виборців більше (на містах). Кандидували лише 2 жінки.

КАТОЛ. „ГЕРМАНІЯ", орґан близький канцлєрови Німеччини, оповіщує, що з Москви розіслано всім больш. орґанізаціям за границею таку інформацію: СССР знаходиться в такім тяжкім положенню, якого ще не переживав (видно, вже видали всі скарби зрабовані в церквах). Всі старання о позичку за кордоном завели. Правительство стоїть перед банкроцтвом а з ним і весь систем.

В ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ Польща потерпіла прикру невдачу. Міжнародний Трибунал в Газі вирішив спір щодо зелізничої комунікації між Литвою і Польщею на користь Литви. Литва на основі того присуду не має обовязку урухомлювати зелізничу комунікацію з Польщею. У спорі за Вильно Литва має право вживати супроти Польщі „мирних репресій", а такими є м. і. перервання комунікаційного получення.

ЗАГРАНИЧНА ТОРГОВЛЯ Польщі виказує активний білянс за перші три чвертьрічча. Надвижка експорту над імпортом виносить майже 300 міл. зол.

НОВИНКИ

„Ди Ґолден Стар оф Галич" („Золота Зоря Галича"). Так називається повість написана по англійськи п. Еріком П. Келлі'ем. Ця повість спирається на історії України та інших народів, що мали взаємини з Галичем, як столицею могутньої держави.

Мистецьку виставку в Стрию уладив гурт малярів, що вийшов зі школи мистця О. Новаківського. Виставка почалася 25 жовтня б. р. і триватиме до 2. листопада. Виставку отворено в салі „Народ. Дому".

В Самборі отворено виставу народного мистецтва. Вистава триватиме до 5. листопада б. р. В ній беруть участь місцева „Просвіта", „Бойківський Музей", косівська „Гуцульщина" та львів. кооператива „Укр. Народ. Мистецтво".

50-ліття „Рідної Школи" відсвяткували торжественно: в Золочеві (дуже величаво), в Перемишлі (при слабій участи селян а то ізза непогоди) і на Лемківщині, в Сяноку та селі Дудинці, сяніцького повіта.

Римо-кат. священик Франц Ващук, сотрудник костела св. Фльоріяна на передмістю Варшави Прага, літ 57, убив револьвером свою господиню 39 літну Антоніну Руґ і сам застрілився і то в часі, коли в костелі правилося Богослуження. Він був невилічимо хорий на ум і як такий був уже передтим засуспендований, а в будинку парох. мешкав тому, бо як чоловік дуже заможний причинився до будови парох. будинків, за що й дозволено йому мешкати там.

Сина львівського нотара п. Івана Раставецького, Стефана Р., увязнено за спроквевірення 14.000 дол. Стефан Р. управляв значним майном інж. Левинського, котрий був за границею, і на його рахунок довершував обманств.

У Львові стався рідкий випадок рівночасної природної смерти обох супругів. Рано вмерла Е. Красновска, несповна годину пізніше вмер Осип Красновский, емерит. зелізничий урядник. Про смерть обох супругів доносить спільна клепсидра. Перед клепсидрами збиралися ґрупки людий і коментували цей рідкий випадок.

Москвофільський орган ґрупи РАП'а, „Голос Народа", перестав виходити з фінансових причин.

В Сх. Галичині паде постійно консумція хліба, що вказує на велике зубожіння нашого народу.

У виборах до ради громадської в Дрогобичі вибрані в першім колі 4 Поляки, один Жид і два Українці: д-р І. Винницький і о. В. Кисіль.

В Ходорові вломники закралися до державної масарської фабрики і забрали з каси 10 тисяч зол. Вломників зловлено. Частину готівки відібрано.

В Беневі, пов. Золочів, згоріли 3 доми, з господарськими будинками, збіжжам і рільничими приладами. Пожежу спричинив 7-літний хлопець.

Через непевність золотої валюти оживилася торговля перлами й діямантами.

НОВА ШВАЛЬНЯ. Білизна це артикул першої потреби. Належить памятати, що найдешевше жерело мужеської білизни це фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7. Перед закупном білля просимо оглянути мужеську білизну, витворювану у власній швальні на гарних взорах, а головно по значно знижених цінах. Отже вступи й оглянь без примусу купна. 37—100

НОВІ ВИДАННЯ

ІЛЮСТРОВАНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ КАЛЄНДАР „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР". Календар краєв. госп. Т-ва „Сільський Господар" і Союзу Кооперативних Союзів „Центросоюз" на переступний рік 1932. Річник IV. Львів 1931. Коштом і заходом Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. Формат вел. 8°, стор. 235+28 ст. оголошень. Зміст: Календарна частина. Господарська частина: Аґрарна політика і с.-г. економіка (8 статтей). Хліборобство (14 статтей). Луківництво (2 статті). Садівництво і городництво (5 статтей). Лісівництво (2 статті). Плекання с.-г. тварин (10 статтей). Птахівництво (4 статті). Пасічництво (4 статті). Шовківництво (2 статті). Рибальство (1 ст.). С.-г. ветеринарія (1 ст.). Меліорація і комасація (4 статті). С.-г. будівництво (1 ст.). С.-г. промисл (4 ст.). Куток господині. С.-г. кооперація (6 ст.). Треба признати, що календар богатий змістом і добре уложений.

—o—

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.87 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кг. льоко стація навантаження парітас 200 км.). Двірська пшениця 20.50—21.00, сел. пшениця 19.00—19.50, дв. жито 21.50—21.75, сел. жито 20.75—21.00, ячмінь дв. 18.50—19.00, ячмінь на мливо 16.75—17.25, овес гал. 21.25—21.75, кукур. ром. 20.00—20.50, бараболі промислові 4.00—4.25, фасоля біла (з мішком) 18.50—20.50, фасоля краса 28.00—30.00, горох пів Вікторія 25.00—26.00, гречка 15.00—16.00, греч. каша 50 проц. половинки 33.00—34.00, пшоно 36.00—38.00, просо 16.00—16.50, конюшина черв. 145—160, житн. ґрис 12.25—12.50, пшен. ґрис 11.00—11.25, прасов. сіно 9—10, прас. солома 5.50—6.50. — На біржі сильний рух. Попит головно на овес і бараболі. Всі роди збіжа звижкують.

—o—

Жертви

Впр. о. Нестор і Евгенія Величковські з Базару 5 зол. на кат. пресу, замість бажань з приводу вінчання п. Інж. Романа Воробкевича з п. Ол. Чорнодолівною. 1--1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вровновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 61—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних

1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 14—25

ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 25-30

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 1 листопада 1931. Ч. 83 (483)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділі на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Що діється з наукою релігії

„Слово Поморске“ з 23. X. повідомляє, що з ріжних сторін Поморя напливають скарги родичів на щораз більше обмежування науки релігії в школах вселюдних і середних. І так в Новім Місті від початку шк. року нема взагалі жадних лекцій релігії, а в жін. гімназії в Тчеві від 28. IX. Подібно діється і в инших містах поморського воєвідства. Такі самі вісти приносить і „Дзєннік Віленьскі“ про цілу гімназію ім. короля Жигмонта Авґуста і про деякі кляси гімназії Оржешкової, додаючи, що на зажалення в тій справі не відповідають ні місцеві шкільні власти ні мін-во освіти.

Проєкт Української Республики в Азії

У звязку з подіями на Далекому Сході большевики занепокоєні зростом сепаратистичного українського руху на Зеленому Клині, де живе около 600.000 укр. колоністів. „Комуніст“ пише, що вже по революції 1917 р. уряд У. Н. Р. вів переговори з Японцями. Мала бути утворена Далекосхідна Українська Республика зі столицею у Владивостоці. Тепер у звязку з інтервенцією Японії ці пляни, як подає „Комуніст“, знов віджили. Українська еміґрація у звязку з тим оживила свою діяльність. (АТЕ).

——o——

Японці йдуть нестримно вперед

В Москві велике занепокоєння.

ТР доносить з Токія: Тут оповістили урядово, що японські війська в Манджурії йдуть далі вперед на північний схід і заняли зелізницю між стаціями Шепінґ-Кай — Тао-Нан-Фу. Та зелізниця була досі під спільною управою Китаю й СССР. Японське мін-во загр. справ одержало вже вісти з Москви, що заняття тої зелізниці викликало в Москві велике занепокоєння і СССР стягає дальші війська над границею Манджурії.

Вибори в Анґлії

Останні предсказання преси.

Останні предсказання преси про ці вибори були такі. „Обсервер“ писав: Правительственна більшість матиме 169 голосів (392 проти 223). „Сендей Таймс“ предсказував, що сторонники правительства матимуть около 400 мандатів проти 215 опозиції. На біржі в Лондоні закладалися, що правительство матиме 199 голосів більшости. В кругах „Лейбур-партії“ предсказувано, що правительство здобуде лише 100 голосів більшости. З поданими цифрами цікаво порівнати дійсність і в той спосіб оцінити, хто найлучше оцінював ситуацію.

Кілько Москву коштують анґлійські вибори.

„Дейли Експрес“ доносить: Москва асиґнувала з приводу виборів в Анґлії міліон рублів анґлійським комуністам на аґітацію і пів міліона на пропаґанду в армії і фльоті, не рахуючи звичайних субвенцій на видавництва. — Сі доволі скромні „асиґновки“ свідчать, що товариші мають щораз менше грошей.

Несподіваний розгром соціялістів. — Партія Праці перестала істнувати як опозиційна партія. — Перепали також всі комуністи що до одного.

Вислід виборів в Анґлії приніс несподіваний розгром соціялістів: І так „Партія Праці“ перестала істнувати як опозиційна партія, бо не здобула навіть 100 мандатів, тільки 49 (+ 3 незалежних соціялістів). З комуністичних кандидатів не вибраний ні один. Консерватистів вибрано 467 (на всіх 615 послів) з тим, що в останних 14 округах їх вибір певний. Ліберальів з ґрупи Лойда Джорджа і Самуеля вийшло 45 а з ґрупи Сімонса 24. Замітна річ, що консерватисти вийшли навіть у найбільше промислових центрах. Се свідчить про великий політичний розум анґл. фабричного робітництва.

Нужда наших селян

Пишуть нам: Нужда по наших селах така велика, що наш селянин їдучи на торг не має чим заплатити торгове. Тамтого тижня в середу, віз оден селянин малі безроги до Устрік на продаж. А що не мав грошей, то його жінка в застав дала з голови хустину. Селянин не продав ані одної безроги. Вертаючи домів жінка конечно хотіла мати свою хустку, якої побираючий мито не хотів віддати. По довгих переговорах дійшло до угоди, митар віддав хустку, а селянин дав за мито одну малу безрогу... Вистарчить так кілька разів з тими безрогами переїхатися до міста і за кождий раз дати за оплату одно паця, то по якімсь часі не буде ані пацят ані грошей. Мимо такого стану скарбовий уряд тисне далі нашого селянина всякими податками й екзекуціями.

Народови в горах загрожує катастрофа

З Лютовеччини пишуть нам: До загальної кризи наші гори навістила ще одна річ: тут впав дня 17. X. 1931 сніг і не щезає, а тут є ще десятки сел, які не викопали бульби ані не забрали капусти з поля. А наш селянин цілу надію покладав на бульбу і капусту і коли не дай Боже той сніг не щезне, то горам загрожує катастрофа.

——o——

ЧИТАЧІ „НОВОЇ ЗОРІ“!
Оповідайте всім, які гарні й новітні фотоґрафії виконало Вам
ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„Venus“
Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.
1010 11—25

З ПРОБЛЄМИ МІСТ

НАШІ РЕМІСНИКИ

Помагаючи їм, помагаємо собі.

На території держави, в котрій живемо, є коло пів міліона ремісників. Отже наших, українських ремісників треба рахувати на десятки тисяч. Се тепер найбільше нещаслива верства. Як нещасні „майстри“ так іще більше нещасні челядники й термінатори. Бо коли урядники мають хоч дуже нужденні платні, але мають, коли селяни-хліборобри мають звичайно бодай що їсти, — то ремісники в сих часах зовсім кинені на поталу долі. Фабрики випирають їх товар з ужиття, кріза добиває їх до решти. Торговля заломалася, попиту за нічим нема, податки тиснуть, словом — неописана нужда.

Частина ремісників пробивалася досі через життя ще тим, що мала свої власні домики, дехто зі шматком огородця. Тепер правительство предложило соймови новий законопроєкт, котрий податок від недвижимостей має піднести з 7% на 10% доходу брутто реальностий. Се піднесення тягару позбавить доми майже зовсім вартости і тим самим їх посідачів кредиту. Бо за державним податком ідуть податки самоуправні в формі додатків, котрі вже тепер доходять до 125%. Таким чином навіть ті ремісники, що посідають ще свої реальности, вже довго не видержать нових тягарів. І так зведеться до чорної нужди весь той наш середний стан по містах і місточках, котрий століттями був одною з основ і підпор нашої Церкви і народности, оскільки лиш істнував. Не забуваймо, що змагання українського народу до самостійного державного життя, котрих річницю сегодня обходимо, в головній мірі не вдалися через те, що ми не мали свого середного стану по містах у достаточній силі.

Чи є яканебудь можливість запобічи цілковитій катастрофі нашого ремісничого стану? Така можливість є, коли вся суспільність буде освідомлена в тій справі. Передовсім треба відвернутися від товарів фабричних скрізь, де можна подібні товари одержати від наших ремісників, бо своїх фабрик ми не маємо, а своїх ремісників маємо. Нпр. обув можемо дуже добре замовляти й купувати у своїх шевців, одяг у своїх кравців, меблі у своїх столярів і т. д. Всі ті вироби, виконані ремісниками, тревальші й тим самим дешевші, навіть коли на перший погляд здається, що дорощі. Вся публика, особливо жіноча, привикла до фабричних виробів і каже, що нпр. з фабричним обувом „не має клопотів“, бо вибере собі, який хоче і може його набути, коли хоче. Одначе те саме можна мати й у своїх добрих шевців, котрі вже мають також обув на складі тай кождої хвилі можуть зробити його на міру. Біда тільки в тім, що люди часто замовляють собі самі „пасований“ обув, а потому, коли він тісний, бо „пасований“, нарікають або приняти не хочуть. Отже вихід з того такий, що міру береться при свідку або поручається зробити собі черевики чи чоботи після старої обуви. Тоді й непорозуміння виключені.

Друга важна річ се виконання клича „свій до свого!“ Не робити того з нена-

висти до чужих, тільки з любови до своїх, котрі пречінь мусять з чогось жити. Тепер крайна пора, скрізь і при кождій нагоді підпирати своїх де тільки можна, бо інакше на наших очах буде до решти зруйнована ціла наша верства сяк-так іще животіючих по містах людий. А з руїною матеріяльною наступить і руїна моральна, що в свою чергу страшно відібеться на всій нашій суспільности і передовсім на нашій Церкві. Отже не забуваймо при кождій нагоді пропаґувати підпирання своїх ремісників, чим здержимо спавперизування і занархізування нашої суспільности, бодай до тої пори, поки на зміну її ослабленим верствам не прийдуть инші. Помагаючи нашим ремісникам, помагаємо собі.

З другої знов сторони ремісники і їх родини повинні памятати про те, що в сих тяжких часах під загрозою нужди не вільно самим утруднювати собі долю. А шкодить сам собі той, хто не виконує роботи 1) точно і докладно так як замовлена, 2) хто не старається приноровити своєї праці до пануючої моди й елеґанції, 3) хто сам уживає фабричних товарів. А таке диво можна бачити в наших місточках, що жінки й дочки наших шевців масово вживають фабричного обуву! Не дивота, що навіть у таких місточках, де більшість населення становлять шевці, зачинають появлятися крамниці з фабричним обувом мов гриби по дощи, а наші ремісники в нужді.

Нашим ремісникам треба вияснити, що на загал їх стан не удержиться в дотеперішних розмірах, бо знищить його фабричний промисл, котрий може продукувати скорше і на око дешевше. Як супроти друкарських машин не могло вдержатися ручне переписування книг, таксамо супроти фабричних машин не вдержиться ремесло. Одначе як люди через винахід друкарської штуки не перестали вчитися писати, таксамо не перестануть учитися й виконувати ремесла. Річ в тім, що можність життя з ремесла матимуть тільки дійсно добрі ремісники, котрі вмітимуть виконувати свою роботу трівко й елеґантно, дійсно по майстерськи. Отже справдішне майстерське опанування свого ремесла стає услівям життя. Хто до цего не приноровиться, той погибне з нужди. Про се треба освідомити особливо ремісничу молодь. І не вільно себе дурити тим, що може наступити поворотна филя. Так, вона може наступити, можуть навіть знов появитися ткачі, бо, як відомо, роботи на селах нема і виглядів на роботу нема, а одягу треба, люди сидять даром, отже невиключена річ, що повернуть до старих способів продукування полотна, сукна і т. д. Тимбільше, коли до решти обдовжаться на фабричні одяги. Та все те можливе тільки в переходовій стадії. На загал — машина побідить. Бо вона скорша і про око дешевша від людської руки, хоч виріб її не такий трівкий.

А. Ч.

Рік зал. 1899. Тел. 49—46.

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, ул. Рутовського ч. 7.

(напроти Архикатедрального костела).

Поручає на надходячий зимовий сезон **найкращі дамські футра з кримських баранків, піжманів, з чорних і бронзових лошаків і т. п.,** також переробляє і модернізує по найнищих цінах. 5—8

1040

Хто вчас не відновляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

Що діється в нашім краю

Городенка (Деканальний Собор, Свято „Рідної Школи". Неімовірні але правдиві сензації).

Дня 8. X. відбувся в тутешній парох. церкві деканальний собор. Дискусія і наради велися над закликом Ексц. Кир Григорія в справі поширення катол. преси і книжки. В тяжкій до всякої позитивної акції Городенщині ця справа поступає дуже пиняво. Рішено конечно основувати хочби невеличкі парохіяльні бібліотечки та для успішнішого поширення в повіті катол. преси і „доброї книжки", отворити в Городенці біля церкви кіоскову продажу катол. ґазет, книжочок і девоціоналій. Для переведення ухвал собору вибрано комісію з 4 отців під проводом о. дек. Стрільчика. — Дня 12. X. б. р. відбула Городенщина своє рідношкільне свято. По відправленій на міській толоці Службі Божій і панахиді учасники свята перейшли походом на подвіре (відновленого по торічній „докладній" пацифікації) „Народного Дому", де відбулася Академія, котру отворив голова „Р. Ш." в Городенці, меценас д-р Р. Комаринський. З надто довгого ряду привітів і мов замітна річева мова інж. Билинського і дел. мат. Т-ва п. Ющишина. З продукцій найкраще випали деклямації трьох малих дівчаток з захоронки СС. Служебниць і п. Яворської, учениці 8-ої кл. тут. ґімн., та руханкові вправи учениць ґімн. „Р. Ш." та маленьких хлопчиків з „Р. Ш." з Вербовець. Загально мило вражала просьба і віра в поміч Божу, що виразно підчеркнув в кінцевім слові п. посол д-р Т. Окуневський. Кобито скоро вернула до нашого життя засада „без Бога — ані до порога". — Має Городенка і свої сензації. Не забулося ще викриття „маленького" 80.000 зол. манка в тут. „Рольніку" (котрого управитель хотів оправдати своє назвиско Гуляк), не прогомонів бандитський напад Чайковського на адвоката Геселя, а вже свіжа неімовірна історія. Нічогоб собі, що два бандити напали в ночі в мешканню в самім ринку жидашинкаря й ограбили, навіть може нічого дивного в тім, що бандити се „магістратський" поліцай і сторож, але дивні, неімовірні і страшні зізнання арештованих бандитів. Від кількох літ в Городенці все горіло. Горіли найкращі господарства. Горіли Поляки і Жиди і горіло найбільше українських загород. Горіло, а паліїв ніхто ніколи не знайшов. Усе ляконічно зараховувано на рахунок „саботажистів". Аж ось арештовані бандити чи рушені сумлінням, чи щоб закпити собі з сторожів безпеченства признялися, що всі огні в Городенці за останніх кілька літ — се робота їх злочинних рук. Будучи членами огневої сторожі палили, щоби при ратунку рабувати! Неймовірно страшне, а однак правдиве! Девять возів награблених з огню річий дійсно знайдено у тих людий! Сумні думки насуваються, коли чорні типи під ослоною свого „уряду", могли так довго ґрасувати! А скільки їм подібних оперує безпечно на ґуртове конто „апокаліптичних саботажистів"? Гейгей, а нас за се „пацифіковано"...

Примітка: З опісего інтересного допису довідуємося, що в Городенці має стати перший кіоск катол. преси. Ґратулюємо того плану і ждемо на вісїку про його виконання.

—o—

Котрі краї мають найбільше золота

Відповідаючи на запит в Громаді Палат секретар скарбу Англії сказав, що скількість золота в Злуч. Державах і Франції дня 18. IX. 1931 виносила 58.575.000.000 франків. Всього золота у світі є приблизно 12 міліярдів долярів. Оба згадані краї мають поверх 60% золота.

ҐАРАЗДИ В ҐАЛИЦЬКИХ СЕЛАХ

Неімовірний упадок цін. — Порося платиться по 1 зл. — Люди сидять без світла в хатах. — Страву їдять без соли.

Богато пишеться тепер про безробіття в містах. Кожда держава робить старання, щоб нести поміч голодним міським шарам. А про село мало хто журиться. Навпаки, тиснуть то село ріжними преріжними тягарами. Тимчасом наше село переживає велику біду і нужду. Ціни на сільські продукти впали до нечуваних розмірів. В нас в Лютовеччині корови купують жиди по 25 зл., а вже добра корова коштує 80 зл. І селянин продає. Бо з одної сторони незаплачені податки, а з другої сторони брак паші. Сего року в горах був недорід. Він змушує нашого селянина свою працю давати за пів дармо. Свині також сильно впали в ціні. Ще недавно можна було взяти за мале паця 5 зл., а тепер в Лютовисках на торзі селяни продають порося по 2 зл. і по 1 зл., і то ще купці ґлядають расових, а „простих", за які тому 2 роки тут платили 40—45 зл., нині вже ніхто не хоче купувати. А ціна на фабричні продукти майже така сама як була. Нафта подешевіла тут ледви 2 сотики на літрі, сіль і цукор нічо не подешевіли. Не диво, що селянин вечерами вже не світить або світить каганцем, як було в передісторичних часах. Селянин їсть несолене, а про цукор вже й не думає. Купує його лиш в разі хороби або на празник до чаю з липового цвіту. З нуждою матеріяльною суне на наші села і велика нужда моральна. Річ зрозуміла, що коли в родині 1 кожух й одні чоботи, то занедбується релігійні обовязки. Мимо найліпшої волі люди в неділю не можуть піти на С. Божу. З початку люди думали, що комунізм визволить їх з тої біди. Тепер прийшли до переконання, що то власне через большевиків така нині нужда в наших селах і тому вже нині наш селянин на „Силу" і „Сельроба" так хапчиво не дивиться як дивився. Що то через большевиків така біда, народ до того дійшов простим хлопським розумом. Недавно большевицький уряд зачав трохи отвирати свої границі і сейчас ціна на сільські продукти підскочила, безроги піднеслися таки на добре в ціні. Та скоро большевики замкнули границі для ввозу свиней і ціна впала цілком. Чи може голодні Українці й Москалі, які стогнуть в больш. ярмі, вже наситились? Ні — там і нині панує голод і холод. Але така політика большевиків, щоб вони зробили з людий нечуваних досі „лишенців".

Яке те все дивне, наведу пару примірів. Син царського чиновника, нині голодний і босий, є „лишенец", а комуністичний урядник, який носить на пальцях золоті перстені, займає 5 кімнатне мешкання і ходить в дорогих одягах, не є „лишенец". Перед дітьми священиків і давних урядників замкнені висші школи і варстати праці, бо вони мають бути „лишенци". Два мої знакомі Галичани по війні опинилися під большевиками і стали висшими урядниками. Оден з них часто писав до своєї родини і навіть відвідував її. Та Д. П. У. засудило його за те на 10 літ тюрми і зробили з него „лишенця". А другий дальше там сидить і їздить автом і не є „лишенцем", бо не утримує жадних звязків з родиною. От се маленькі картини з діяльности большевиків, через яких нині світ тоне в нужді. Наш селянин міг би сяк так вегетувати, якби не ті екзекутори з міста, яких майже що дня можна побачити на селі. Екзекутор ходить від хати до хати і бере „грабіж". Нині за незаплачену асекурацію будинків, завтра за ґрунтовий податок і т. д. Дійшло до того, що скоро зявиться в селі якийсь пан, то народ так вже упереджений, що бере зі собою худобу і втікає в поля, бо боїться, чи се не екзекутор, щоб не записав за податок коня або корови. А як наші лю-

МАШИНИ ДО ШИТТЯ SINGER-KAYSER

по найнищих цінах і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА

Львів, вул. Валова 11.

Телефон 28.70.

Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ KAYSER-PUCH 'AUTOMOTO

від 190 зол.

959 14 25

ди на селі тепер задовжені, видно по упоминаючих картках і по запротестованих векслях.

Поправу треба нам зачати від себе. По перше наш народ незорґанізований. Лиш єдність в орґанізаціях чисто католицьких і пошана Божого закона може принести нам лекші часи. Маємо примір в історії ізраільського народа, що кільско разів той народ відвертався від Бога, тілько разів попадав і в матеріяльну нужду та в неволю. Що наш народ віддалився від Бога, на се є богато доказів. Коли в 1918 році на галицькій землі творилася українська держава, урядові українські чинники виступали проти церкви і взивали війтів, щоб доносили на священиків. Нині село ще на загал віруюче, але є повно всякого сміття, яке хотілоби видерти в селянина ту віру. А як по містах наша укр. інтеліґенція до церкви не хоче ходити, там нема жадних „імпрез", їй там нудиться. Тепер навіть найбільші державні мужі й економісти стратили голови і не знають, як випровадити народи з біди. А лучші часи може дати тільки Г. Бог. З вірою в Бога берімся до закладання катол. економічних орґанізацій і взаїмно собі помагаймо, а з Божою допомогою перебудемо сі надзвичайно важкі часи.

о. П. Мр.

—o—

Протест адвокатів

У великій салі Окр. Суду у Львові при вул. Баторія відбулися в суботу збори адвокатів. Реферував адв. посол Е. Зоммерштайн, котрий представив зміст законопроєкту про нову адв. ординацію. Арт. 20 нищить самоуправу адв. стану, бо кожда ухвала Ради Адвокатів може бути завішена презесом Апел. Суду. Арт. 82 постановляє, що суд може взагалі счеркнути адвоката з листи адвокатів, коли він невідповідно поводиться супроти властий і т. п. Словом, новий законопроєкт це одно пониження адв. стану. Президіював на зборах адв. Левенгерц, котрий заявив, що хоч належить до урядового табору, який вніс той проєкт, одначе як адвокат доложить усяких старань, щоби в тім законопроєкті пороблено зміни. Ухвалено відповідні резолюції.

Приєднуйте нових Передплатників!

Берестейський процес

Дотеперішні вісти про перебіг процесу проти 11 б. берестейських вязнів доказують, що се безперечно найбільш інтересний політичний процес, який досі був у цій державі, — хоч звіти в польській пресі світять білими плямами ізза цензури. Подаємо тільки те, що перейшло цензуру.

Новодворський, декан Ради Адвокатів у Варшаві, подає до відома суду, що перестережено редакції всіх щоденників у Польщі, щоб не подавали докладно перебігу розправи. Процес по думці закона має бути явний. Отже оборона просить о інґеренцію. — Предсідатель суду відповідає, що це не лежить в його компетенції. — В салі розправ битком забитій до останного місця, обж. посол Прагер виголосив інтересну промову: Акт обжалування закидає нам, що ми хотіли насильством зробити злочин проти держави. Коли так, то лава обжалованих не повна... То, що діється в Польщі, робить враження, якби хтось хотів увійти до історії з вломом. Пан Пілсудський поступає в той спосіб, якби він Польщі подарував сойм і може його кождої хвилі замкнути. Тимчасом він тільки мандатар, котрому народ віддав владу. ППС має тільки одно насильство на совісти: коли в листопаді 1923 р. в Кракові товпа робітників урядила різню польських жовнірів. Та хто інспірував те насильство, виясниться колись історія. Ми заняли супроти Пілсудського становище прихильної невтральности й хотіли, щоб він взяв на себе повну моральну відповідальність за владу. Та як він обняв владу, треба його було наклонити, щоби признався до того й вияснив стан правний і фактичний. Настав час згіршення, в котрім начальні власти борикалися з представниками народу, що унеможливляло працю сойму. До опозиції примінювано насильство. І я впав жертвою нападу. Побили мене страшно револьверами по голові. (Предсідатель суду: Се не належить до справи). Кінчу! Безпеченство тих панів з противної сторони і їх ужиткування з диктатури полягає тільки на тім, що ми не хочемо прикладати до них террору. Вони це знають і на це рахують. Бартель провадив політику, котру можна назвати непритомною демаґоґією. Видавали гроші над міру, хоч Дашинський перестерігав, що се доведе край до руїни. Та йому відповідали кпинами, а п. Пілсудський сказав: „Якби я був дуже, дуже нерозсудливий, то я попавби в розпуку ізза такого стану Польщі". Що думає заграничная опінія про відносини в Польщі, доказує заява в книжці ґен. Бертельмі, приятеля Польщі (далі сконфіскованє). Увязнили мене й посадили в Берестю, в келії, що мала 4 м. довжини. Мав я там можливість роздумувати, ходячи по тій келії. Годжуся з марш. Пілсудським, котрий сказав, що найлучші „виходжені" думки. Отже я застановлявся, за що мене увязнили, хоч я не належав до „Нової Кадрової", котра накликувала до замаху і хоч свою публичну службу сповняв я згідно з присягою. Сегодня вже знаю, що це сталося не в стадії нормального поступовання. Далі читає уступи з інтервю марш. Пілсудського, м. і. „Скажу панам, що спосіб осадження їх в Берестю показався дуже добрим". Потвердила се і „Газета Польска", котра назвала Берестя „політичним посувом марш. Пілсудського"... (Дальший перебіг розправи представимо в слідуючих числах).

—o—

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ ІНВАЛІДІВ!

У тринацяту річницю памятного листопада 1918 року, в ряді установ, що кличуть суспільність до матеріяльної помочі, зове інвалідська централя у Львові: На допомогу Інвалідам! Важкі матеріяльні відносини прибили всіх і всюди, але в невиносимій скруті опинилися наші інваліди, бо громадянська жертвенність це їх одинокий рятунок. Місячні пенсії-ренти інвалідам від УКТОДІ по 10, 15, 20, 25, 30 і 35 золотих дотепер ледви вибавляють їх від голодової смерти. Не сміємо допустити, щоб і цю ленту УКТОДІ мусіло їм здержати. Не сподівайтеся, що другі за Вас памятатимуть про інвалідів, бо з самих Ваших сподівань помочі інвалідам не буде. Кожний думай, що помогти інвалідам повинен ти сам, хоч і невеликою квотою, бо поміч інвалідам повинна бути всенародня. УКТОДІ видає місячно на ренти інвалідам, протези, лікування, дім інвалідів 13.000 золотих і цю суму від українського громадянства добути мусить. Інваліди Української Армії, які поставили нас у ряді европейських націй, зложивши для суспільности та її ідеалу жертву крови, жертву здоровля, жертву доживотнього щастя, ждуть тепер матеріяльної жертви суспільности. Нехай ця жертва суспільности буде гідна жертви теперішніх інвалідів-борців Української Армії! Чеками розісланими з укр. пресою шліть свій дар українським інвалідам! Кого не стати на постійну місячну вкладку до УКТОДІ, хто не в силі частіше кинути ленту на інвалідів, нехай у місяці листопаді відмовить собі дрібної приємности в хосен українських інвалідів. Від доброзичливости всіх нас разом залежить успішна й відповідна допомога укр. інвалідам, на яку наші інваліди заслужили своєю посвятою для загального українського ідеалу. — УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ у Львові, вул. Руська ч. 3, II.

—o—

Маленький фейлєтон

Чому мід лічничий?

Не так давно учений світ зачав розписуватися про те, що в Болгарії є великий процент людей, які живуть 100 і більше років. Вчені почали глядіти причини цього явища і відкрили (проф. Мечніков), що довголітне життя Болгари завдячують тому, що масово їдять йоґурт (спеціяльно сквашене молоко) і мід. Розглянувши ці справи, вчені знайшли, що як у йоґурті так і в меді є молочний квас. Крім цього в меді є ще й мурашковий квас. Отсі кваси здержують орґанізм від предчасної старости, а то так: в людському шлунку є богато ріжних шкідливих бактерій, що спричинюють гниття, їх особливо багато є у грубих кишках. Ці бактерії залишають свій отруйний кал, який розкладає (отроює) орґанізм і він старіється. Алькалічна реакція жовчі в тонких кишках сприяє розвоєви цих бактерій. Але вживаючи квасів молочного і мурашкового, людина вбиває ними ці шкідливі бактерії й орґанізм не затроюється та не старіється.

У нас на жаль нема звички чи моди на йоґурт, хоч в инших народів його продають скрізь у склепах як у нас квасне молоко, або в Росії кефір, чи в Сибірі кумис. Цей недогляд кладемо в вину нашому „Маслосоюзови", що цього молочного продукту не робить. Що до меду, то у нас його є хоч купайся в ньому. А сего року мід дешевший від цукру. І шкода велика, що ми, маючи такий цінний і дешевий лічничий продукт як мід, мало, або й зовсім його не вживаємо. Про виживність меду, знаходимо вже давно ще в святому письмі, де мудрий Соломон казав: „Сину мій, їж мід, бо він добрий і ситний, він солодкий горлу твоєму (Притча Соломона 24-13). Та не лише ці властивости меду роблять його лічничим; в меді є дуже цікаві инші річевини як ферменти (ензими) та вітаміни і мінеральні розчини, про які напишемо пізніше.

Інж. Мих. Боровський.

ЯКА БУЛА ВІЗАНТІЯ

З приводу апольогії візантійства в „Меті".

(Стаття надіслана з кругів світських читачів).

Тижневик „Мета" приніс в чч. 25—30 за 1931 р. 6 довгих статтей п. з. „Візантійство і Византія в світлі західно-европейської науки". Автор цих статтей, що підписався криптонімом „О. С.", взявся за непосильний труд, за всяку ціну оборонити історичне явище, відоме під назвою „Візантія, візантійство, візантинізм" перед „страшною ненавистю, яка є у декого в нас" („Мета" ч. 29). Читаючи цю апольогію візантійства і застановляючись над її тенденцією та способом оборони, набирається подекуди враження, що це надруковане у... православнім „Воскреснім Чтенію" або варшавськім „Слові", котрі таксамо як „Мета" вмовляють, що перепоною для церковної єдности був Захід, з тим, що в „Меті" — з того злобного Заходу ласкаво виймається Апостольську Столицю, бо й якжеж інакше? Обом православним часописам мабуть і не снилося, що найдуть з цего боку таку ненадійну підмогу в доказуванні, що то Захід винен, коли нема церковної єдности, а не схизматицький Схід!

Щоби докладніше заналізувати висновки і методу цеї оборони та спростувати всі ті, — кажучи делікатно — неточности, які в ній на кождім кроці стрічаємо, на це треба посвятити бодай стільки часу і місця, скільки посвятив автор тих статтей у „Меті". Думаю, що на сторінках „Нової Зорі" зробить це хтось більш компетентний. Я покищо як звичайний читач „Нової Зорі" й „Мети", обмежуся лиш до кількох більше загальних уваг, які кождому тямущому читачеві цеї апольогії мусять насунутися.

Автор згаданих 6 статтей, пишучи їх, слушно розумував так: „Коли тема византійська, то й по „византійськи" треба до неї братися". І тому мабуть, наводячи цитати з творів західно-европейських візантиністів, не подав ні заголовків творів, з котрих взяв ті цитати, ні сторін. Може не один читач бувби цікавий заглянути до тих творів та крім наведених уступів, котрі нібито беруть в оборону візантійство і візантійців — прочитати ще деякі інші, які не зовсім гармонізують з тенденцією цих 6-ти статтей. Крім того О. С. „забув" також додати до своїх виводів, що крім тих вчених візантиністів, які намагаються частинно регабілітувати византійство в західній науці, все було й тепер є богато учених, котрі з їх поглядами не погоджуються і характеризують византійство таксамо як давніше його схарактеризували Гібн, Шіллєр й богато інших. Тому О. С. безпідставно дав своїм статтям наголовок „в світлі західно-европейської науки", бо наука далеко частіше кидає на ту справу зовсім інакше світло. Атже є богато учених на Заході, котрі свою досадну характеристику візантинізму також узасаднюють історичними фактами і то більше численними і більше досадними та переконуючими ніж контраргументи, позичені О. С. у Дітріха, Рота і Крумбахера.

Друге, що впадає в очі при читанні цих статтей се те, що апольоґет візантинізму чомусь не має відваги сказати отверто, з ким властиво він так завзято воює і перед ким він захищає візантійство. У всіх статтях лиш самі натяки і недоговорення. Говориться там тільки про „заведену в нас дискусію над візантійством", про „страшну ненависть декого в нас до Візантії" і т. п. Не каже, де і хто веде цю дискусію, де і хто проявляє „страшну ненависть" до „Візантії". Не каже, чи та „ненависть" відноситься до міста Візантії, чи до якоїсь кляси людий в тім місті, чи до продуктів якогось стану, нпр. до візантійської штуки, словом: загально каже: до Візантії тай тільки. Чомуб не назвати осіб чи творів, з котрими полемізується? Думаю, що коли хтось хоче полемізувати річево, чесно і тактовно, то не тільки може але й повинен виявити, хто він такий і ясно сказати проти кого та проти чого виступає.

Головна тенденція статтей автора: доказати, що жорстокість, облуда, фарисейство, сервілізм, цезаропапізм, анархія і т. п. це не ціха питома візантійству в церковнім і політичнім життю, що коли прийшло до схизми й опісля коли не дійшло до злуки східної Церкви з західною, нема в тім вини візантійства, але навпаки, тут завинив в першій мірі Захід. Оборонець візантійства забув, що коли 1439 р. Греки підписали унію з Римом, то один Грек Маркос Евґенікос збунтував всіх Греків і відвів від унії. Отже при чім тут Захід? Далі О. С. хоче доказати, що в стремліннях Візантії до зєдинення Церков головну ролю грали не політичні причини, а в першій мірі релігійні. У висліді все те на думку О. С—ва має доказати хибність погляду, що вплив візантинізму на народи, котрі найшлися в його церковній, політичній і культурній орбіті, був і є для них шкідливий і руйнуючий. Все те О. С. старається доказати при помочі „ад гок" запозичених і по своїму освітлених історичних даних, черпаючи їх з праць візантіольоґів тільки одного напрямку. А взагалі не знає або не хоче знати сей апольоґет Візантії інших авторів, які трохи інакше про сю справу пишуть. А є ними також найновіші дослідники Візантії як Бердяєв[1]), російський учений в Парижі, Іван Снігаров, болгарський учений і богато інших.

Як сказано, рамці одної статті за тісні, щоб по черзі переходити, аналізувати і спростовувати мнимі факти і фальшиві висновки О. С. Тут можна покищо замітити одно, — коли хтось а пріорі поставить собі тезу: „За всяку ціну маю доказати те то й те то", то очевидно навіть, на підставі правдивих історичних фактів, одначе відповідно скомбінованих і перемішаних з такими, яких правдивість сумнівна або й не доказана, мусить „доказати" свою тезу. Та таке „доказання" приймуть за добру монету тільки невіжі або люди безкритичні.

Пригляньмося декотрим з „доказів" О. С-ва, а пізнаємо їх правдиву ціну. О. С-в намагаючись доказати, що жорстокі вбивства, палатні революції, двірські інтриґи, сервілізм і т. п. не були питомі лише візантійській системі правління, наводить цитати з Рота, Крумбахера („Мета" ч. 25), в яких сказано, що такі самі прояви були й на Заході в добі абсолютизму. Цего ніхто не перечить, що й на Заході були подібні випадки, одначе на Заході вони не проявляються ні в таких страшних розмірах, ні на протязі цілої західно-европейської історії лише в деяких народів і в певних періодах. Натомість у Візантії скритовбийства, явні морди та палатні революції це не спорадичні випадки, а це була система правління на протязі цілої візантійської історії. І так у державі як і в церкві! На доказ нехай послужить розбійничий Собор в Ефезі 449, де на приказ цісаря Теодозія II. й архіепископа Александрії Діоскора 1000 сфанатизованих монахів палочників убили Архиеп. Флявіяна. Вони так боронили єреси Евтихія. Діоскор копав ногами архиепископа. Подібних сцен можна навести більше з життя і діяльности богобоязливих візантійських монахів та владик...

А ось що пише не якийсь „західняк", але „візантієць" з виховання, знаний російський історик М. Кареєв у шкільнім підручнику серденьовічної історії:

„Цісарський двір в Константинополі сіяв блеском і багацтвами. Одначе панували там ріжні злочини й інтриги. Многих візантійських цісарів ціхувала нездарність і брак волі, вони легко підпадали під вплив жінок, фаворитів і підхлібників. Тому історія візантійського двора переповнена заговорами, в котрих брали участь ріжні інтриганти й амбітні одиниці. Скинення з престола це явище в історії Візантії дуже часте*). Обчислено, що на протязі понад тисячлітнього істнування візантійського цісарства на 100 його цісарів лиш коло 30 (т. зн. трета часть) вмерла природною смертю. У понад 60 випадках панування кінчилося палатною або військовою революцією й часом вуличними розрухами. Нерідко палатні революції визначалися ріжними жорстокостями в роді вилуплювання очий, обтинання носів й ух" **).

А Візантійці були такі: Василь II. 976—1025, що знищив царство Болгарів, казав 15.000 болгарським полоненим вилупити очи, лише що сотному лишити одно око, щоб могли завести нещасних до дому на пострах болгарському народови; Гераклiонасови, синови цісаря Гераклія, того, що побідив Персів, Візантійці обтяли ніс, його матері, цісаревій Мартині, відрізали язик 641 р. Ціс. Констанс II. розпустою і жорстокістю дорівнував Неронови. В Сиракузах його задушили. Юстиніян II., син Константина IV. Погоната, жив розпустно і хотів уладити криваву купіль Візантійцям, але його завчасу скинув Леонтій, що втік з вязниці і став цісарем. Юстиніянови обтяли ніс і вислали на заслання. Скинули потім і Леонтія а вибрали Тиберія III. (698—705). Історія Візантії повніська таких візантійських штук.

Дальше О. С. полемізує з твердженням, що візантійська церква була рабинею світської власти і що там витворився цезаропапізм. Він твердить, що правдивий цезаропапізм витворився на Заході в протестантськім світі („Мета" ч. 28), хоч навіть неісторики вже знають, що се внесла до Німеччини одна з до-

[1]) Nicolas Berdiaeff. Un nouveau Moyen Age — Париж 1930. Цей автор підносить Захід, який поступив вище культурно — та через ренесанс, як і через діяльні монашії чини, коли в Віз. не було ренесансу — а життя анахоретів було чисто контемплятивне. Нема там таких чинів, як Францішканів або Домініканів з XIII. в., які виступали проти єресий.

*) Писар ціс. Філіппіка вступив на трон як Анастазій II. 716. Скинули його збунтовані жовніри. По нім став цісарем поборця податків Теодозій III., за рік син шевця Лев III, а Теодозія змусили вступити до монастиря 717 (щось так як в Росії). Лев зачав мішатися до справ віри і задля переслідування культу образів всі його зненавиділи. Єресь в Візантії була постійна. Ледви пригас Аріянізм, зачався Аполінаризм, Несторіянізм, а потім Монофізитизм, відтак іконоборство, вкінці схизма, яка треває аж до нині. Тому мали рацію ті західні католики, що сказали: Graeca fides — nulla fides. Weltgeschichte Prof. Joh. Bapt. Weiss. Graz, 1901. IV. том. Ст. 484—487.

**) Проф. М. Кареев. Підручник історії середновіччя. Польський переклад 39 російського видання. Варшава 1921. стор. 38—39.

Модні товари блаватні для Пань.
Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 8—10

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 6-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

чок віз. цісаря, котра вийшла заміж за нім. цісаря. Се загально знана річ, що протестантизм це ученик візантійства і на нім взорувався. Протестанти відірвали від Церкви всю північну Европу, бо те саме зробили вже були Візантійці у себе давно, з початку за аріянізму, відтак монофізитизму, за схизми Фотія і Керулярія. Про візантійство та його облуду в справі релігійній требаб писати окремо. Коли осуджуємо візантійство, то передівсім маємо на оці його відношення до Церкви, віри й Апостольської Столиці. Коли О. С. заперечує цілковиту залежність візантійської церкви від світської власти, то хіба жартує. Не знати лиш чи з себе, чи з читачів. Бо чейже годі припустити, щоб він не знав, що найбільш питома властивість візантійської церкви це її невільниче підданство світській власти. Цісарі Візантії настановляли таких патріярхів, що були їм цілковито віддані і явні еретики, перше аріяни, відтак монофізити, вкінці іконоборці. За єресю стояли там не одиниці, але сотки епископів Сходу, а на патріяршім престолі були довгий час еретики. Більшість епископів Візантії т. є цілого Сходу, була свого часу еретиками. Епископи цілого Єгипту, Александрії, Кириваїки і Малої Азії були з малими виїмками довгий час еретиками. Тамошні патріярхи слухали цісарів більше як Папи і навіть більше ніж голосу евангелія і своєї совісти. Візантійські цісарі мішалися в чисто церковні справи, „вирішували" догматичні спори, самі підпирали або й викликали єреси, іменували патріярхів та самі вважали себе малощо не за богів. Про це Кареєв так пише:

„В поняттю візантійської суспільности гідність й особа монарха стали мало що не предметом релігійного культу, бо цісар „був низший лише від Бога" і „був перший по Бозі". „Тому цісар на торжествах появлявся в строях, які нагадували священичі ризи" (як висше, стор. 38). Найбільш наглядним доказом вмішування цісарів до чисто церковних справ це їх боротьба з почитанням образів („іконоборство"), яка тягнулася півтора століття. В р. 726 приказав ціс. Лев III. усунути з церкви образи святих, відтак понищити всі образи Ісуса Христа і Пр. Діви в цілій державі. Настало велике переслідування. Ціс. Копронім скликав собор до св. Софії в Константинополі і на нім 338 епископів під проводом епископа Теодора з Ефезу пішли за волею цісаря еретика та викляли всіх чесних християн за почитання образів, між ними й самого патріярха Германа і св. Івана Дамаскина... От візантійський дух! 338 епископів стає еретиками, бо так хотів цісар! Аж на Соборі в Нікеї 787 привернено честь образам, а до того спонукав грецьких епископів Папа Адріян. Аж за цісареви Теодори 842 р. щезли іконоборці. Про це Кареєв так пише: „В тім часі церква у візантійськім цісарстві стратила навіть усякий вигляд незалежности". Лев III. прогнав патріярха, на вулицях палив образи. Злочинників, що нищили образи на приказ цісаря, нарід роздирав на кусники, за те урядив цісар кріваву купіль власному народови. Спалив публичну бібліотеку (30.000 томів!) й увязнив багато учених, що не хотіли попирати його борби з образами. Правдиво по високо культурному, по візантійськи. „Увійшло навіть у звичай, який вдержався й пізніше, що на патріярхів назначувано світські особи, котрі таким чином ставали неначе державними достойниками в области заряду церковними справами" (як висше стор. 59).

Розуміється, представляючи ці факти, не кажемо, що все без виїмку було там зле і не осуджуємо тим ні візантійського мистецтва, ні всего візантійського письменства, — тільки візантійського духа, котрий затроїв весь т. зв. близький схід і Росію, зробивши їх невідпорними на руїнницькі впливи. Наводимо ці факти на те, щоб показати, що взоруватися на візантійськім дусі распрі, руїни і жорстокости може радити своїй суспільности хіба її запеклий ворог або чоловік, котрий не знає, що творить. А вибілювання того, що чорне, це також свого рода посередне показування на те, як на своєрідний зразок... Таке становище ослабить нас — під кождим оглядом.

Мик. Кінаш.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 22—30

Як боротися зі схизмою

(Допис з Лемківщини).

Ми тут свідками застрашаючого розбиття нашого галицького народа так під оглядом релігійним, як національним. Одно і друге йде в парі так, що де наступає релігійний розрив, там кожде чутке католицьке око мусить добачити й національний роздор. Найважніше для нас усунення релігійного розриву. Та це буде можливе, коли не заперестанемо національної боротьби і не виступимо спільно як один нарід. Цею національною борбою є змагання слабого москвофільства, котре є в аґонії, зі сильним українством. Ця борба є причиною борби релігійної на Лемківщині. Розуміють це дуже добре прості Лемки так католики як православні, коли прозивають себе взаїмно, православний католиків Українцями, католики знов православних москвофілами. І зовсім слушно, бо ніхто інший, як лиш москвофільство приготовило ґрунт під російське а тепер під польське православє.

Москвофільське духовенство не повинно ґніватися на мене за це твердження, але в своїм серці повинно собі сказати: „Mea culpa, mea maxima culpa". Що цего рода каяння булоби справедливе, наведу один з многих примірів, який оповів мені один зі старших священиків, ще жиючий на Лемківщині:

На однім деканальнім соборчику порушив той священик сумну справу, именно, що до москвофільської бурси ім. Мійського в Новому Санчі, провадженої москвофільським духовенством, приходять православні часописи. Обурене москвофільське духовенство закинуло тому священикові „брехню". А коли він виказався часописею, адресованою на бурсу, тоді один зі священиків відізвався так: „То Ви, Отче, вкрали нам цю часопись, а впрочім — трохи православя не пошкодить"...

Коли проте причина релігійного розриву на Лемківщині аж надто ясна, належалоб її усунути й лічити затроєний орґанізм або іншими словами зірвати раз на все з москвофільським боляком, перенятися духом українським, — неліберальним, — на ґрунті католицькім і братися до апостольської праці між Лемками в чисто католицькім дусі.

Не вистарчить говорити в минувшині занедбані проповіди про единоспасительність католицької Церкви, обговорювати на деканальних соборчиках способи над поборенням схизми і поширювати по своїх парохіях католицькі часописи (особливо „Бескид" і „Місіонар"), бо це все буде лише краплею води в морі.

Зірвати раз на все з москвофільством і виступити до отвертої з ним боротьби — це той головний філяр, на котрім спочивати-ме майбутня наша місіонарська праця між відпавшими Лемками. Належить зірвати зі старими формами, що стільки лиха спричиняють, бо правдивим стидом і невідповідаючим культурному чоловікові поведенням може бути лише така незрозуміла дволичність як бути католицьким священиком та рівночасно схлібляти тай навіть попирати православя хочби implicite.

Тимчасом бачимо, що католицький священик бореться зі схизмою і дальше пропаґує москвофільський рух, їде по Варшавах, витає Симеонів і пр. Чи не подібний той священик до безумного, котрий підпалив хату і кричить о поміч? Жерело злого треба усунути, хочби навіть прийшлося потерпіти на чести. Не можна двом панам служити і то панам противним собі. Коли ми католицькі священики, то для добра св. католицької Церкви і спасення душ повірених нам Ісусом Христом — треба зійти нам з дотеперішної дороги, бо вже найвища пора схаменутися.

о. Степан Дмитришин (Матієва).

Примітка: Містимо сей допис, бо він підходить до проблєми боротьби зі схизмою на Лемківщині з оригінального становища: ВП. Автор предкладає, щоби схизму поборювати українським націоналізмом. Та нам видається цей підхід хибним. Український націоналізм, як взагалі кождий націоналізм, це політична струя, яка легко може перейти в крайність і на наших очах нераз переходить. А скрайний націоналізм рівно добре може звернутися проти схизми як і проти католицизму, залежно від політичної констеляції. Нема сумніву, що коли священик загорілий укр. націоналіст, то може своїм поведенням викликати схизму навіть там, де її не було. Отже на нашу думку з успіхом можна поборювати схизму тільки релігійним освідомлюванням народа в строго католицькім дусі при помочи устної пропаґанди і при помочи катол. преси. Точні відправи в церквах, точне виконування обовязків катехитичних і душпастирських, уміркованість при побиранню треб, організація харитативної допомоги убогим і відповідна пропаґанда на релігійній области (власне виключаюча вмішування націоналістичних арґументів) це найлучші способи до поборювання схизми. Або хтось католик з душі і серця, або ним цілком не є. Священик, котрий каже, що трохи православя не зашкодить або цілком не є католиком або хоч іще удає, то всеодно він у душі схизматик.

Використайте чеки УКТОДІ на висилку жертв нашим інвалідам! Жертвуйте на ренти інвалідам, на протези, лікування і др.!

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.
1027 (напроти катедри). 8—15
ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

КАТОЛИЦЬКІ ВИДАННЯ

Пожиточна лектура на осінні і зимові вечері.

(Стаття надіслана).

Сегодня, в перший день листопада, згадаймо про ту важну річ, яка кристалізує й оформлює здорову думку народів. Згадаймо про книжку. Поруч часописий велику ролю в формуванню світогляду людий і народів грає книжка. Зрозуміли се знаменито большевики. Вони крім ґазет і журналів, випускають іще велику масу окремих книжок, більших і менших, в яких обговорюють найріжнородніші справи. Можна сміло сказати, що нема в них ні одного важнішого питання з ділянки ідеольоґічної, політичної, культурної, суспільно-економічної і т. д., котре не малоб великої літератури з їх становища. Тому не дивно, що більшовицький світогляд се один із найбільш вироблених світоглядів взагалі.

Коли порівнаємо світоглядову літературу більшовицьку з такоюж літературою в нас, як національною так і католицькою, то відразу побачимо велику убогість нашої світоглядової літератури, бо навіть найважніші питання з ділянки нашої ідеольоґії, політики, культури, суспільної економії і т. д. в нас майже не розроблені.

Се має для нас дуже шкідливі наслідки. Бо наші люди, не маючи змоги оперти свій світогляд на тривкій і всесторонній основі, раз-у-раз роблять помилки, хитаються, і навіть перескакують з одного становища на друге, часто — зовсім противне до попереднього.

Тому велику заслугу має Українська Католицька Орґанізація, що, крім часописий видає ще й окрему світоглядову літературу в формі книжок і брошур. Се „Бібліотека Укр. Кат. Орґанізації", якої появилося вже 19 випусків. Пригляньмося хоч раз на рік виданим досі випускам. Притім треба ствердити, що новозорянське видавництво се тепер одиноке католицьке видавництво, яке у нас видає також світські книжки в сих часах тяжкого занепаду.

На першім місци в його виданнях слід відмітити випуски, присвячені Церкві й релиґії. Вони становлять досі майже половину всеї Бібліотеки. Отже: Історія гр. кат. Церкви, Борці за Церкву (2 часитни), Життя св. Кирила і Методія, С. Томашівського: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси, о. Т. Галущинського: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві, Християнське виховання молоді (провідні думки папської Енцикліки), Я. Л.: Секти і сектанство. — Як бачимо, вичислені випуски першої ґрупи обіймають передовсім історію Церкви взагалі й Церкви на Україні зокрема. Особливу увагу належить звернути тут на дуже цікавий історичний нарис пок. проф. С. Томашівського про київського митрополита Петра Акеровича (1242—1245) — першого уніятського митрополита України, що ще перед кор. Данилом дав почин до злуки української Церкви з Римом. Поруч історії Церкви узгляднена в першій ґрупі також і її сучасність. До сучасности належать брошури: о. Т. Галущинського про Найвищий Пастирський Уряд в Церкві та Я. Л. про секти і сектанство — обі дуже актуальні з огляду на православну і сектантську аґітацію.

Другу ґрупу становлять випуски, присвячені суспільно-політичним питанням. Отже: Ушенічнікова: Основи соціольоґії, Еп. Григорія Хомишина: Пастирський Лист про політичне положення українського народу в Польщі, о. Т. Галущинського: Царство сатани наступає на нас, Дра О. Назарука: Галицька делеґація в Ризі, Б. Колодія: Галицька Соціялістична Радянська Республика.

В сій ґрупі кождий випуск то цінний вклад в нашу світоглядну літературу. Отвирає її книжка загального суспільного змісту: Про основи соціольоґії з християнського становища. Та всі дальші випуски присвячені вже спеціяльно Україні. Найважніший з них се безперечно історичний Пастирський Лист Пр. Еп. Григорія Хомишина про політичне положення українського народу в Польщі. Лист сей повинен прочитати з найбільшою увагою кождий Українець в Польщі і глибоко передумати його. Бо він вказує шлях, як вийти з сліпої вулиці, в яку загнала нас дотеперішня наша політика. Три дальші випуски в сій ґрупі присвячені большевикам і большевизмови. І зовсім слушно. Бо большевизм і большевики се нині наш найгрізніший ворог. Отже о. Т. Галущинський в брошурі „Царство сатани наступає на нас" освідомляє, що таке большевизм і большевики взагалі та яка небезпека загрожує нам від них. А в брошурі д-ра О. Назарука й Б. Колодія читач побачить наглядно, як поводилися большевики супроти нас в 1920/21 рр. в Галичині і в Ризі. Тому згадана вище „трильоґія" повинна знайти як найширше розповсюднення в нас.

Вкінці третю ґрупу слід відмітити серед випусків „Бібліотеки Укр. Кат. Орґанізації". Се випуски присвячені пресі. Отже передовсім книжка д-ра О. Назарука п. з. Преса — дуже цікавий опис всесвітньої вистави преси в Кельні. А далі брошуру п. з. Зброя до оборони і наступу — нарис проповіди про пресу: про вагу і потребу католицької преси в нас.

Окремо згадаємо книжку п. з. Спіритизм та д-ра О. Назарука: Вчасна весна в півн. Альберті.

Крім названих вище випусків „Бібліотеки Укр. Кат. Орґанізації" адміністрація „Нової Зорі" має на складі ще ряд інших видань, котрі заслугують на як найбільше поширення.

Отже передовсім 3 знамениті брошури пок. Д-ра Ст. Томашівського. Перша з них п. з. Десять літ українського питання в Польщі обговорює критично політику Українців супроти Польщі — й Польщі супроти Українців на протязі останніх 10 літ (1918—1928). Друга п. з. Наша чільна партія у власнім зеркалі розглядає критично політичну діяльність УНДО та його відношення до Укр. Хр. Орґанізації. Третя п. з. Про ідеї, героїв і політику се відповідь В. Липинському на його статті в „Ділі", звернені проти деяких історичних концепцій С. Томашівського. Особливо цікаві і цінні два більші додатки в тій брошурі: А. „Сучасні авторитети й історичні герої", в якім пок. С. Т. розглядає критично дотеперішних героїв української історії і Б. „Церковна унія й українська національна ідея", в якій виказує велике національне значіння унії для України. Всі ті 3 брошури пок. проф. Ст. Томашівського се перлини в нашій політичній літературі.

Поруч із згаданими брошурами пок. проф. Ст. Томашівського слід поставити брошуру д-ра О. Назарука п. з. Гр. кат. Церква й українська ліберальна інтеліґенція. Се подрібний розгляд й оцінка відношення української інтеліґенції до своєї Церкви та її єрархії. Розгляд й оцінка незвичайно основні і розторощуючі. Се зразок сучасної полемічної літератури в обороні Церкви та єрархії.

З інших брошур слід відмітити брошуру о. Д-ра Т. Галущинського п. з. Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови.

Вкінці — два видання Української Католицької Народньої Партії. Перше видання се О. Н.: Ідеольоґічні основи УКНП. Як видно з самої назви видання, представляє вона ідеольоґію згаданої партії. Друге видання се випущена на днях книжка Проф. Д-ра Л. Коплєра п. з. Релиґія й політика. Оба ті видання мають на меті створити й уґрунтувати в нас політичну ідеольоґію суто католицьку. Тому видання ті слід поручати читачам з особливим притиском.

Окремо треба згадати ще одну книжку, що має зовсім інший характер, ніж всі вичислені досі. Се велика історична повість О. Назарука п. з. Роксоляна, в якій автор незвичайно живо і цікаво оповідає про історичний факт XVI ст.: як дівчина-бранка з Рогатина стала жінкою одного з наймогутніших володарів світа, турецького султана Сулеймана Вел. та як вона царювала в Царгороді. Повість та зацікавить передовсім наше жіноцтво, якому й звертаю на неї особливу увагу. Я.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Орґанізації:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3·— зол
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти** . .	0·60 „
Ч 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат Церква.** (історія)	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса** . . .	3·00 „
Ч 9.	**Борці за Церкву Ч. І. св. Павло**	2·— „
Ч. 11.	Др. О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	о. **Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . .	0·80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч. II.** . . .	2·— „
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (пров думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ. положення .	0·40 „
Ч. 18	**О Назарук.** Галицька делеґація в Ризі	1·80 „

Інші видання:

Др. О. Назарук:	Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови.**	0·20 „
Др. С. Томашівський:	**Десять літ україн питання в Польщі.** .	1·50 „
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику.**	2·00 „
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	12·00 „
О. Н.	Ідеольоґічні основи Укр. Кат. Нар. Партії	0·5 „
Проф. Л. Коплєр:	Релиґія й політика	1.80 „

Людській расі вроджена здібність до творення мітів. Вона з жадобою кидається на якінебудь дивні й таємничі обставини в житю тих людий, котрі особливо відріжняються від інших і видумує легенду, котрої відтак держиться з фанатичною вірою. Це протест романтики проти буденности життя (З мистецької повісти В. Сомерсета Моґгема п.з. „Одержимий").

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 15—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|1.** Ц'ни уміркані.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З Золочівщини. В 70 ч. „Н. Зорі" поміщено прекрасний опис св. Місії в Хильчицях, пов. Золочів, яка була дійсною релігійною маніфестацією Золочівщини. Духовий обсерватор сказав і кілька слів похвали для людий в Золочівщині, що мимо нечуваних зусиль сельробів в рр. 1925—1928 й опісля сектярських аґітацій при помочі величезних сум ам. долярів (і мовчаливій підмозі сильних міра сего) — „досі той нарід лишився добрим". Та треба додати ще до цілости опису і його морального підложжа найголовніше: Де взялося в Золочівщині тілько відпорних сил, що мимо нечуваних зусиль сельробів, суботників і всяких инших деморалізаторів, люди в Золочівщині лишилися добрими (бодай на загал). — В Золочівщині є три головні місця, звідки тихо, але постійно і певно йде та сила, що дає змогу людям опертися лихові. Першим місцем є підгорецький монастир ОО. Василіян і його другий товариш в Золочеві. Вже навіть ПАТ і всі централі „публичної безпеки" це запримітили, коли ОО. Василіянам підсувають „політику"!... Василіянські монастирі не перестають сповняти високих завдань у релігійнім і національнім відродженню нашого народу. Хто уважно слідив духовні науки на всіх відпустах в монастирі ОО. Василіян в Підгірцях (є їх в році аж 6, а в Золочеві 2), хто щорічно чує ті науки і знає, як їх уважно слухають тисячі і тисячі вірних, хто бачив, як Ігумен підгор. монастиря о. Юліян Даций і оо. Монахи дбають, щоб вірні були добре накормлені духовною пищею, — той високо цінить підгорецький монастир, як твердиню Золочівщини. А хто знає, що в тім монастирі кілька літ проживав, працював, голосив науки на відпустах, сповідав, вів плян праці духовенства Золочівщини в обороні проти наступу сельробів і сектантів, потішав вірних і заохочував у витревалости найбільший священик — Епископ, Скиталець, Великий Патріот бл. п. Преосвящ. Йосиф Боцян, той зрозуміє, в чому саме криється відпорність мешканців Золочівщини. Хто бачив старенького Ігумена Золочівського монастиря о. Павха або теперішнього Ігумена тогож монастиря, хоровитого о. Кісіля, як вони боронили душ на зборах усіх установ в Золочеві і як обкидувані яйцями і камінням неустрашимо знова приходили, як громадяни-священики і патріоти, той знає секрет відпорности людей Золочівщини. — Другим, зглядно третим, центром релігійно-національної сили Золочівщини — є Підлисецька Біла Гора Маркіяна. Хто бачив, як десятки тисяч прочан рік-річно тягне на підлисецьку Білу Гору, хто видів там релігійно-національні обходи, хто чув проповіди наших Владик: бл. п. Преосвящ. Йосифа Боцяна, Преосвящ. Никити Будки і Преосвящ. о. д-ра Івана Бучка — епископів, що знали і знають душу рідного народу та вміли й уміють до него промовити, як його рідні Сини, той знає, де дошукуватися сили нашого народа. А маємо і місця і людей патріотів і робітників по всій нашій Галицькій Землиці, коби лише ми вміли їх розуміти, цінити і слухати — тоді булиб ми сильні і нелегко булоб ломати нашу душу. Коби то! — о. Н. М—ів.

Примітка: Сей цікавий допис дали ми перед друком до перечитання одному священикови, котрий знає описувані околиці. Він видав опінію, що допис дуже добре представляє тамошні відносини і додав тільки отсю замітку: „Є однак в Підлисю якась часть людей, що відірвалися від церкви і стали штундистами. А хто цему винен? Здається, що невластиве поступовання з людьми".

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВНЕСОК УКР. КЛЮБУ в справі віднови української гімназії в Тернополі освітна соймова комісія відкинула по 4 годинній дебаті.

В СОЙМОВІЙ ОСВІТНІЙ КОМІСІЇ розглядали внесок укр. послів у справі замкнення гімназії „Рід. Школи" в Дрогобичі і Рогатині. Над внеском комісія перейшла до денного порядку, бо вміжчасі обі гімназії відчинено. Представник міністерства вияснював, що гімназії відчинено тому, бо учителі з сих гімназій зложили декларацію льояльности супроти польської держави.

РЕФЕРЕНТОМ ПРОЄКТУ АВТОНОМІЇ українських земель в Польщі, внесеного партією ППС до сойму, призначений пос. Недзялковский, лідер клюбу ППС.

КОНФЕРЕНЦІЯ ВСІХ БАЛКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ, друга з ряду, відбулася цим разом в Царгороді в днях 18—25. жовтня. Між тими державами, що безпосередно сусідують з собою, нема щирих взаємин ні в однім випадку, та все таки такі конференції причиняються до злагіднення спорів.

ВЕЛИКОГО ШУМУ наробила в політичному світі заява американського сенатора Борага, голови сенатської комісії для загр. справ. Він заявив журналістам, що успіх вашинґтонських конференцій і справи розброєнь залежить від ревізії версайського договору, скасування воєнних відшкодувань і зміни границь. Колиб ті передумови узгляднено, він виступивби з проєктом скасування міжсоюзних воєнних довгів для Америки. В справі польського коридора заявив, що коридор повинен щезнути на основі порозуміння обох заінтересованих держав. Польська преса з цього приводу накинулася на сен. Борага, називаючи його німецьким аґентом.

В БЕЛЬҐІЇ росте щораз більше сепаратистичний флямандський рух. Підчас інавґурації університету в Лювені дійшло до бійки між флямандськими і вальонськими студентами.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім
1025 виборі, до фірми 9—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій
В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

ЕСПАНСЬКІ КАТОЛИКИ, члени національно-католицької партії, видали маніфест, в котрім заявляють, що не признають тих статтей конституції, котрі відносяться до релігійних справ. Вони зазначують, що вжиють всіх правних засобів, щоб не допустити до введення тих статтей в життя.

МОНАХИ декотрих монастирів в еспанській провінції Ґаліції приготовляються до виїзду з Еспанії в Полуд. Америку, головно в Аргентину і Чілє.

В АМЕРИЦІ збанкротувало 26 банків в однім дні. В місті Йонґтавн, в стейті Огайо оголосили банкроцтво всі банки.

ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ збомбардували позиції китайських військ в околиці Ціцікару. В околиці Дайрену китайські дезертири затримали японський поїзд. Японці прогнали дезертирів, при чому погибло 60 Китайців.

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА ПЕРУ. Вибраний Санчес Серро, котрий одержав 113.000 голосів. Його контркандидати отримали: Де ля Айє 84.000 голосів, Лягара 18.000, Осоре 10.000.

НОВИНКИ

Сегодня, 1 листопада, о год. 12 в пол. виголосить Др. Осип Назарук виклад в домівці „Союза Українських Купців у Львові, Підвалє, 9. п. з. „Життя Українців в Америці й Канаді".

Ціни збіжжа на краєвих ринках виказують тенденцію вгору. Впливають на це відомости про звижку цін збіжжа на заграничних світових ринках. У Львові плачено за жито 24 зол., за селянське 23 зол. У фахових кругах панує переконання, що сильна тенденція на краєвих ринках вдержиться довший час. На світових ринках ціни збіжжа дальше йдуть вгору. Звижку пояснюють тим, що запаси збіжжа невеликі. Друга причина звижки лежить в тім, що СССР припинив демпінґовий експорт збіжжа.

Запасів пшениці було на цілій кулі земній 1. IX. 1931 р. 62.5 міл. квартерів (1 квартер = 254 кг.) супроти 58.75 перед роком, 29 перед двома роками і 25.5 перед 3 літами.

Шеститижневий курс кооперативного книговодства і діловодства відбувся в Милованні в господарсько-садівничій школі Тов. „Просвіта". Курс покінчило 34 учасників рільників. Між учасниками курсу було двох з Волині і двох з Лемківщини.

На секвестратора, котрий купцеви Карпови хотів забрати теля за податки в селі Замазанки в Ковельщині, напала товпа 400 людий і болюче його потурбовала. Щойно поліція розігнала товпу й увязнила кілька осіб.

Фабрику фальшивих 5-золотівок викрила поліція на Замарстинові в домі Едварда Телюка при вул. Падеревського. Телюка і 4-ох спільників увязнено.

В околиці Гродна появилися в лісах вовки в більшій кількости. Вони хапають домових звірят навіть з обор.

В чеській Празі будують першу сталеву церкву коштом 4 міл. ч. корон.

В Канаді, в околиці Біґ Тімбер Крік, відкрили нові золотодайні поля. Таким чином Канада стає на 2-м місци під оглядом продукції золота (на 1-м стоїть Африка).

В попереднім ч. „Н. Зорі" напечатано, що „Рідна Школа" має 300 народних шкіл. Має бути: 30.

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 7—10

РЕДУКЦІЯ ЦІН НА МУЖЕСЬКУ ГАРДЕРОБУ НА ЧАСІ. Згідно з оголошеною зниженою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **ВІТТЕЛЬС — текстильні склади** у Львові, вул. Рутовського 7., напроти Катедри, що достарчає елегантну мужеську ґардеробу з першорядних бельських матеріялів по слідуючих цінах: 1) одяги маринаркові зрібні (zgrzebne) зл. 130., 2) одяги візитові зл. 160., 3) ґаплян осінно-зимовий зл. 160., 4) верх футряний комплетний зл. 175., 5) пальто зимове зл. 200., і т. д. **ФІРМА ВІТТЕЛЬС,** Львів, Рутовського 7. містить як дотепер в одній з убікацій свого льокалю першорядний сальон мужеського кравецтва Й. Файлєра, в котрім той виконує елегантну мужеську гардеробу до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 39—100

В Полудневій Африці відкопано на терені б. республики Оранж передісторичне місто. Останки цього міста віднайшов в гущавині лісної пущі археольог д-р Ляйдлєр. Це місто займало простір коло 3 км. довжини і 3,4 км. ширини.

На американських фармах працює тепер міліон тракторів.

Затонула большевицька підводна лодка по зударі з німецьким кораблем у фінськім заливі. Уратовано 50 людий з залоги лодки.

У французьких фінансових кругах бояться обниження вартости золота, колиб Америка вступила на дорогу інфляції. Це викликалоб у Франції острy кризу, бо франц. промисл не мігби конкурувати з краями паперової валюти. Ціна золота мусілаб упасти, колиб воно перестало бути мірником міжнароднього товарообміну.

—o—

Переписка Редакції

ВП. Дописувачам. Одержуємо тепер богато дописів з проханням, щоби скоро містити. Просимо взяти під увагу, що газети не можна перевантажити дописами. До того домагання, щоби скоро містити дописи, ставлять часто люди, які залягають з передплатою. Отже ізза навалу дописів і статтий будемо містити тільки дописи і статті тих Вп. Дописувачів, що не залягають з передплатою (розуміється, хіба що допис буде особливо цікавий). Дописи просимо присилати короткі.

—o—

Від Адміністрації

З ч. 83 **„Нової Зорі“** висилаємо нашим П. Т. Передплатникам складанки П.К.О. і просимо зложити передплату за біжучий квартал як також вирівнати залеглости. Такого обовязку як передплата за часопис, занедбувати не годиться. За сей 1931 рік залягають передплатники з сумою поверх 13.000 зл. Тимчасом ми мусимо платити готівкою за кожде число ґазети в друкарні, за помешкання, за світло, за телєфон, співробітникам, касу хорих і т. д. і т. д. І відкиж на те все взяти, коли передплатники не уважають вказаним заплатити правильно 2 зл. місячно?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 6 19

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі сітки і матераци, ліжка полеві ржної системи в великім виборі і по найнизших цінах, поручає за готівку і на рати **магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч.28.** 1001б) **телєфон ч. 64-13.** 14—20

ХЕМІЧНА ПРАЛЬНЯ „ІЛІЯ“ Й АРТИСТИЧНА ФАРБАРНЯ отворили для вигоди П. Т. Громадянства ще одну контору принять при **вул. Словацького 6** (напроти Головної почти). Приймає ґардеробу мужеську, жіночу і діточу, капи, фірянки, футра, піря до хеміч. чищення й арт. фарбування, як також всіляке бідля до прання і прасування, ковнірці і манжети зі срібним полиском. 1044 3—4

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 62—100

ЛЕН, КОНОПЛІ, КЛОЧЧА, ПРЯЖУ і ВОВНУ висилайте лише до укр. фірми

„ГОСПОДАР“

у Львові, при вул. Городецькій ч. 101.

Вимінну переводиться совісно та висилається товарій доброй якости. Співробітники побажані. **Оминайте чужі спекулянтські фірми!** 1047—1-4

В НЕДУГАХ МІХУРЯ, НИРОК

Д-р БЕРНАРД РАППАПОРТ

ординує від год. 2—6 попол.

ЛЬВІВ, УЛ. РОМАНОВИЧА Ч. 11.

1042 **Тел. 42-83.** 3—5

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в наймодних фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ

КАЗИМИРА ХОЛЄВИ

Львів, Жовківська 127. — Тел. 94—63.

Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 3—25

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних

1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 15—25

ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 26-30

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 26-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

Мід ґірський, липовий, гречаний і ин.

найдешевше дістанете в кооперат. пасічників

„Рій“

Львів, Бляхарська 20.

(Проти „Говерлі“ — **коло Ринку).** —

Ціни: гречаний 1·80—2 зол., липовий 3·—3·20. ґірський 3·50 зол.

Відчинено від 8—1, і від 3-ої до 6-ої щодня.

В теперішній тяжкій господарській скруті українські хлібороби вбачають велике заінтересування до молочарського промислу. **Селяне!** Користи з молочарства будете мати тільки тоді, коли уступите **Кооперативні Молочарні** цілим вказівкам і під керівою **„Маслосоюзу“.** Всесторонні поради так для існуючих молочарень, як рівнож для організації нових найдете в одиноким фаховім органі **„Маслосоюзу“ „Кооперативне Молочарство“,** що виходить кожного місяця в обемі 24 сторінок з чистенними малюнками. Позатим містимо в нашім часописі статті про годівлю і плекання молочного скоту, ветеринарні поради ітп. Сподіємося, що цей цінний і найдешевший часопис повинен бути **в руках кожного свідомого селянина хлібороба.** Ціна часопису: для кооператив 6.— зл. річна передплата, 3.— зл. піврічна передпл. Для членів кооператив 15 гр. один примірник. Адреса: **„КООПЕРАТИВНЕ МОЛОЧАРСТВО“, Львів, вул. Костюшка 3. тел. 81-04.**

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 19-25

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвислі животи, пропуклину пупця, обірвання та випадання матиці, лічничі горсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції Штучні ноги й руки. Доставець Інституціям Інвалідів. 98819-20

Всякого рода ФУТРА

після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**

1008 **ФУТЕР** 9—14

Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)

ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

Революція цін

з причини нагромадження товарів.

Годинник з американського золота систем АНКЕР, нічим не ріжиться від правдивого золота 18 карат, з копертами з 10 літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 21—25

Skrzynka pocztowa 827

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої 1036 штуки. 5—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** 3 подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отомани** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.** 1005 13—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телефон ч. 60-04.** 47-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 5 листопада 1931. Ч. 84 (484)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. ніх неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Протирадянський бльок держав

Що говорить Москва про спілку Франції й Америки.

Большевицька преса в СССР робить такі висновки з візити французького преміера Ляваля у Вашінґтоні: Америка пішла Франції на руку більше ніж можна було вносити з офіціяльного комунікату. Гувер і Ляваль порозумілися в справі утворення спільного фронту проти СССР і Франція одержала санкцію до зорґанізування такого бльоку під загальним проводом Америки. Франція, жадала капітуляції Німеччини. Америка дала їй в тій справі вільну руку. Больш. преса потішає себе тим, що між капіталістичними державами неможлива заєднича згода і тому те порозуміння довго не потреває, а до його розшастання причиниться — успіх консерватистів в Англії. Польська преса подаючи ці вісти за ПАТ-ом, пише, що побоювання совітів уроєні.

Масові увязнення Українц в в Галичині

Поліція перевела увязнення в націоналістичних кругах, а саме: увязнила З. Пеленського, ред. „Українського Голосу" (котрий досі в процесі Кравціва і тов. відповідав з вільної стопи), співробітника „Часу" Бойдуника, Е. Зибликевича, б. співредактора „Укр. Голосу", Ст. Ленкавського в Кракові, Юл. Вассіяна, б. ред. „Укр. Голосу", Олеся Бабія в Золочеві, котрий відбував там військові вправи. Всіх увязнено під замітом державної зради. Увязнен. мали організувати перший конґрес укр. націоналістів у Відні, на котрім повстала організація укр. націоналістів „ОУН". Провід організації мав обняти полк. Коновалець. У Львові увязнено також ґімн. ученика Тусевича. Мав роздавати летючки УВО.

Що діється на Далекому Сході

На границі Манджурії стоїть 20.000 совітського війська.

Японська преса принесла вістку, що большевики сконцентрували 20.000 війська на границі Манджурії. Се вказувалоб на те, що совіти входять на спірний терен як третій чинник поруч Японії й Китаю.

Токіо висказало Москві своє здивування, що вона „перегруповує" своє військо.

Преса доносить, що японське правительство висказало Москві своє здивування, що вона перегруповує свое військо на границі Манджурії. Японський представник підчеркнув, що се може викликати непорозуміння.

Москва відповіла Японії, що буде невтральна.

Московське правительство поручило совітському амбасадорови в Токіо, Трояновському, заявити японському правительству, що операції японського війська в околиці східно-китайської зелізниці повинні бути здержані, бо інакше це може викликати непорозуміння політичної натури. — Відтак заступник комісаря загр. справ Карахан приняв японського посла в Москві, котрому сказав, що вістки про перегруповання совітського війська неправдиві і що СССР буде невтральний у спорі між Китаєм та Японією.

Японія вмашеровує на територію Росії.

Німецька преса доносить таку депешу з Токія: З Мукдену доносить Японська Аґенція, що у Манджурії має наступити вмарш японських військ на територію Росії (СССР). — Коли ся вістка правдива, то се бувби знак, що в японські руки попали докази про тайне порозуміння з Китаєм, про що вже давніше ходили ґлухі вісти.

——o——

Рун на банки в Ромунії

Корець пшениці коштує всего 1 доляр.

З Черновець доносять: Бесарабська преса повідомляє, що на тамошнім фінансовім ринку загальне знервування. Люди масово вибирають ґроші з банків. Банки „Романеска" і „Бесарабія" виплачують повні суми, „Банка Молдавія" тільки до 20.000 леїв. — Приїзші до Львова люди з Ромунії оповідають, що там за корець пшениці платиться всего 1 доляра. (З сего виходилоб, що й тут може наступити знижка ціни пшениці).

——o——

Новий буджетовий прелімінар

Предложений урядом соймови буджетовий прелімінар представляється в порівнанню з минулим роком як слідує (в скобках цифри попереднього буджету): Звичайні видатки адміністрації виносять: 2.392.423.500 зол. (2.739.006.127) т. зн. 346.582.627 зол. менше. Надзвичайні видатки адміністрації: 52,049.900 зол. (112.892.296), т. зн. менше о 60.842.396 зл. Адміністрац. видатки разом 2,444.473.400 зол., т. зн. менше о 407.425.023 зол. Доплати до державних підприємств передбачені на 7.910.000 зол. або 6.071.374 зол. менше ніж в біжучім році. Загальна сума видатків в новім бюджеті на слідуючий рік виносить 2.452.383.400 зол. На загал зменшено прелімінар бюджету у відношенню до бюджету слідуючого року о 413.496.397 зол. Доходи прелімінувані на суму 2.375.015.800 зол. Дефіцит 77.367.000 має бути покритий зі скарбових резерв. (Читачі „Н. Зорі" мали в сім річнику нашого органу докладний огляд буджету, одинокий, який принесла галицька преса).

——o——

Де продукують найбільше бараболі

На першім місци в світовій продукції бараболі стоїть тепер Німеччина (21.2 проц.), на другім Польща (14.7), на 3-м Франція (11), на 4-м Зл. Держави Півн. Америки (10.2), на 5-м Чехословакія (5.7). Під оглядом продукції бульби на голову населення порядок такий: Польща, Чехія, Німеччина, Голяндія, Франція.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 части вартости своїх будинків і її обезпечили

В Т-ВІ ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

857 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20 82-?

Ви ще мусите найдальше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу на 1932 р. в приналежній аґенції Товариства взаїмних обезпечень „Дністер".

ВИБОРИ В АНҐЛІЇ

Як молилися Богу жінки англійські.

На 5 літ середна і західна Европа забезпечена перед успішним напором большевизму. Такий вислід останніх виборів до анґлійського парляменту, вислід розваги анґльо-саської нації, вислід розуму головно анґлійського робітництва.

Який великий політичний розум анґлійської робітничої кляси свідчить факт, що воно навіть в чисто фабричних округах дало двократну більшість голосів тим самим консерватистам, котрі майже перед самими виборами обірвали безробітним значну часть допомог. Мабуть в кождім иншім краю булоб робітництво голосувало масово проти тих, що таке зробили. Анґлійське робітництво зробило якраз навпаки: воно не піддалося демаґоґічним крикам й обіцянкам, але в великій масі віддало свої голоси тим, що обірвали йому допомогу і ще запоручили, що заведуть цла, себто заведуть подорожіння засобів поживи! І мимо всего анґлійське робітництво пішло за „панами", не зважаючи на крики про „старих кровопийців", котрі „не хочуть добра народови і всему людству"... Таким чином проурядовий бльок (консерватисти, нова ґрупа Мек Дональда, ґрупа Сімона й Самуеля) одержав 14.240.937 голосів, а бльок опозиційний (Партія Праці і ліберальна ґрупа Лойда Джорджа) 7.316.889 голосів. То значить, що проурядовий бльок одержав майже двічи більше голосів ніж опозиція, а 7 разів більше мандатів (555 проти 55, мала решта голосів невиразна. Комуністи одержали всего 60.000 голосів, то значить на 21 міліонів голосів, що їх там майже нема). В Анґлії вибори відбуваються по округам і непропорціонально, тому такий мандатовий вислід. Релятивна більшість, яка рішає в Анґлії при виборах, вправді не дає „абсолютної справедливости", але зате запобігає розбиттю суспільности й парляменту на богато малих партій. Львину пайку мандатів мають тепер консерватисти: 469 на всіх послів 615. Ядро консервативної партії становлять пани (дідичі, поміщики), одначе та партія не заступає вузьких клясових інтересів панів. Навпаки: вона успішно поборює за великі претенсії т. зв. „Blackwood-Peers" (панів з чорних лісів) і тому має за собою також значну часть торговлі, — промислу й робітництва. Та партія йде з життям усеї нації й тому від ряду поколінь видає найбільших державних мужів Анґлії. За нею стоїть також краєва Церква (але пресвитерська стоїть за ліберадами). Великий вплив на вислід виборів мали жінки, котрими руководив слушний інстинкт жаху перед большевизмом, що руйнує всяку віру, Церкву і родину. Вони й потягнули значну часть муцин за собою, перед віддянням голосів вступаючи масово до церков на молитву. Ось

характеристичний опис очевидця: „Лондон, 27. жовтня 1931. Вибори зачалися в густім тумані. Хтось коло мене каже: „Вже віддавна кепсько було видно, а тепер таки нічого не розглянеш". Довкруги чути ріжні вискази забобонних людий. Голосування відбувається в повнім спокою. Цікавих мало. Виборці йдуть або одинцем або малими групами. Їдуть також автами, що мають засвічені ліхтарні. Мряка така густа, що не легко знайти виборчий льокаль. Щойно коло полудня розяснилося й виглянуло сонце. В місті далі совершенний спокій. В окрузі „Лямбет" перед церквою св. Трійці величезний плякат, котрий взиває виборців, вступити до церкви й помолитися перед відданням голосу. Анґлійські жінки масово слухають того зазиву. В Фінсбері й Путнеї бачу, як з великих шпиталів несуть до виборчих льокалів хорих і паралітників на ношах. А в Гемпстеді прийшли до урни дві старушки, одна 103-літна, друга 106-літна..."

Так ішов до виборів культурний анґлійський нарід. Про ніякі насильства над ним нема що й говорити. Се там річи незнані. Який се вільний нарід і дійсно свобідний у висказі своїх думок, можна зміркувати по таких фактах: У великім лондонськім Гайдпарку, де аж кишить від народа, може собі кождий принести крісло чи деревляну паку, вилізти на це й кождої хвилі урядити без дозволу віче (також в невиборчім часі). А на тім вічу можна говорити все, що хто хоче, навіть вільно лаяти короля, а коли хто перешкоджує, то поліція бе палкою — не того, що лає короля, тільки того, що йому в лайці фізичною силою перешкоджує. А король, як хоче, може скаржити — за образу чести. Розуміється, анґлійський нарід шанує свого короля до тої міри, що також представник соціялістичного робітництва цілує короля в руку, коли одержує номінацію на міністра (Можна собі уявити, який шалений крик піднявби наші „товариші", якби так їх представник цілував колись свого монарха в руку!). В цілій Анґлії знана відповідь робітника на питання, що буде, коли революція поширить ся по цілім світі. — „Все ще останеться пять королів, відповів той, чотири в картах, а наш на троні пятий".

Політичний консерватизм в полученні з релиґійним настроєм мас вияснюють підложжа висліду останніх виборів в Анґлії. А сам вислід пояснює вироблення думки анґлійських мас в економічно-господарській области. Анґлійське робітництво, котре читає не лише соціялістичну пресу, взяло під увагу отсі відомі факти: В Італії впала була ліра найнисше в часі, коли там мали голос соціялісти. Устабілізував валюту протисоціялістичний уряд Муссолінія. В Німеччині впала марка за правління соціялістів. У Франції впав франк за правління лівого картелю, а стабілізації франка довершила буржуазна коаліція під проводом Поанкаре. В Анґлії заломався фунт стерл. за правління соціялістичної Партії Праці. Сего очевидно було досить, щоб велика більшість робучого народу звернулася проти соціялістичних демаґогів.

Деякі орґани преси роблять з останніх виборів в Анґлії далеко сягаючі висновки, нпр. такі: Анґлійський нарід, в котрім головну масу становить робітництво, переміг в собі соціялізм. Зачинається сумерк соціялістичної мрії. На це вказує факт, що анґлійський нарід, вишколений політично й економічно, відвернувся від системи, котра поставила собі за ціль економічне піднесення мас, відвернувся в часі найбільшої крізи. Інстинкт і розум анґлійського робітництва сказав йому, що тою системою не дасться розвязати економічних проблемів якраз тоді, коли скрута вимагає їх розвязання. Тим самим та система запечатана.

Можливо, що в Анґлії так і буде. Ми тут ще довго мусимо рахуватися з політичним невироблением народних мас, котрі тому легко підлягають усяким „краснобаям", що обіцяють створити народови „рай" на землі, хоч вони здібні створити тільки пекло.

При англійських виборах звертає увагу одна обставина: що консервативні Анґлійці легко відвертаються від людий і партій, котрі не додержали їм обіцянок. В той спосіб Анґлійці вчать їх відповідальности за те, що роблять і говорять. А в нас можуть політики ціле своє життя дурити нарід, що „будуть давати" народови поле без викупу („забездурно"), як се в нас роблять „програмово" всі дотеперішні партії без виїмку — і виборці вибирають аж до знудження все тих самих галайків. А ті все на ново „ділять" язиками поля, ліси, пасовиска, дебри, каміньоломи, стави — і все те „роздають бідному народови". Нема ніякої відповідальности за слова й учинки. І при такій системі не буде. Нема сумніву, що анґлійськ. нарід забезпечив тепер Европу на 5 літ перед большевизмом: бо якби в Анґлії побідили були тепер „ліві" й розпочали свої експерименти, то Европа, взята в два огні експериментів, від сходу й зід заходу, мусілаб обернутися в оден великий хаос. А над тим хаосом затріюмфувавби большевизм.

Обережність, з якою супроти лівих політичних ґруп поступив тепер анґлійський нарід, тим більша, що в Анґлії навіть представники соціялістичної партії праці не ведуть засадничої боротьби проти релиґії. Навпаки, вони прилюдно моляться, ходять до церкви і т. д. Та народній інстинкт не мав до них довіря в таку рішаючу хвилю і ніякі арґументи не спонукали анґлійського народу, підперти „ліві" ґрупи. Мимоволі насувається порівнання з нашими відносинами, серед котрих навіть католицьке духовенство під впливом націоналістичних кличів голосує масово — і на явних ворогів Церкви радикалів, коли вони зроблять виборчу спілку з націоналістичною партією. Річ ясна, що від такого поведення не полекшає ні нашій Церкві, ні нашій нації, хочби ми так голосували, аж поки архистратиг Михаил не загрубить, щоб усі народи йшли вже на Йосафатову долину. А. Ч.

—o—

Надужиття скарбових урядників

Великі надужиття скарбових урядників викрито у Варшаві. Чотири урядники й одна урядничка побирали хабарі від податників за те, що їм визначували менші суми. Надужиття викрив поліц. аґент. Він виступаючи в ролі платника податку, перевів „трансакцію", вручаючи урядникови певну суму як хабар. Винних увязнено.

—o—

Що Европейці „подарували" Американцям

На підставі студій европейського ученого.

Вийшла цікава праця професора Вірцбурґського університету Штрікнера про хороби, які Европейці завезли до Америки. До сеї пори вдержується легенда, що Колюмб і його товариші привезли з Америки страшну хоробу сифіліс. Проф. Штрікнер доказує, що та легенда позбавлена всякої основи, бо маємо певні докази, що сифіліс був в Европі давно перед відкриттям Америки. Зате рівно певна річ, що Европейці „подарували" Азтекам чорну віспу, менінґіт, і холеру, котрих в Америці не було до приїзду білих, а відтак цілі індіянські племена вигибли на ноги від тих хоріб. Довершила їх нещастя ще „огненна вода" (горівка), привезена Европейцями, котра деґенерує й останки Індіян.

Дайте моральну і матеріяльну поміч інвалідам УГА, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

Берестейський процес

До цікавіших моментів берестейського процесу належать отсі (Подаємо тільки те, що несконфісковано в польській пресі). Передовсім заява адвоката Новодворського: Здається, що ні суд, ні прокуратор, ні оборонці, ні публика не сумніваються, що це історичний процес. Розправа по закону явна. А під явністю розуміється не тільки те, що двері отворені, але також можливість печатати в пресі описи перебігу розправи. Весь край хоче знати, що тут діється. Тимчасом заряджено конфіскату деяких ґазет, за деякі уступи з описом зізнань обжалованих. Не досить того! До редакцій розіслано зарядження комісаряту уряду, яке забороняє печатати певні фраґменти. Прошу, щоб суд висказався, що розправа явна і що обмеження недопускаємі. — На те председатель трибуналу: Суд на це не може мати впливу, це лежить поза межами його компетенції, бодай наразі. — З зізнань обж. посла Цьолкоша цікавіші отсі місця: Признаю, що ППС (Поль. Партія Соціялістична) інспірувала й ініціювала політику Центролівиці. Я почуваюся тільки до тої вини, що я в маю 1926 р. дався намовити, помагати переворотови. Та се була тільки помилка одиниці. ППС як партія свого підпису на той переворот не дала. Партії „Центролівиці" получила проти правительства не тільки ненависть, як каже акт обжалування, бо якби так було, то в тій організації булиб і вшехполяки і національні меншости і комуністи. А ми хотіли м. і. усунути наслідки партійного розбиття. Революції ми не потребували приготовляти, бо урядова партія мала в соймі меншість і ми звичайним голосуванням валили правительство Сьвітальского чи Бартля. Та це були тільки зміни сторожі, тільки перетасовування карт тої самої талії. Двірником тої системи є особа президента Р. П. Та це неправда, що одинокий суверен держави — президент, як говорить п. Пілсудский. Ми не маємо президента з божої ласки. Сувереном є нарід. Отже ми жадали уступлення президента. Атже уступив в 1924 р. президент Франції Мілєран, бо сего жадав парлямент. Атже послухав цісар Франц Йосиф, коли в 1905 р. 100.000 робітників перемаширувало перед „бурґом", домагаючись загального виборчого права. Атже послухав робітників король Бельґії, коли їх 300.000 в р. 1902 зажадало для своїх представників вступу до парляменту. Атже недавно король Еспанії як добрий Еспанець опустив свій край, коли нарід в голосуванні висказався проти нього. А тут посол з ББ Бурда писав, що одинокий спосіб повалення правительства в Польщі се — поставити його під мур і розстріляти. А ред. Стпічиньский говорив у Кельцах, що „сей режім не уступить 15 літ". А „Нова Кадрова" писала: „Розігнати сойм!" А на запит: Як? відповідала: Палкою й оловом! І видавництво такого орґану містилося в будинку головної команди державної поліції. Зогиджували всіх провідників опозиції. Лібермана робили німецьким шпіоном. Про пос. Матушевського ширили вістки, що він гомосексуаліст, а про Лишака, що вкрав золотий годинник. Дотепер одержуємо листи з загрозою смерти і з означеною датою коли будемо вбиті. Замах Костшевского був одинокий, бо від часу Блянкія і „Народної Волі" соціялісти відкинули індивідуальний террор. Та тому одинокому замахови протиставлено за 2 роки 9 політ. убийств, 14 нападів на льокалі, 126 нападів на поодиноких людий... Закидає нам акт обж., що ми приготовляли революцію. Де? На краківськім конґресі? За дозволом старости? Мав бути „марш на Варшаву"? На 400 до 600 км. дороги! А деж були табори й інтендантура того маршу? Таж се хіба

домашне завдання в зошиті малого Казя. І як же то може бути, щоб ми приготовили революцію в Хочні і в Жолині, а не зорґанізували її в Лодзі й на Шлеську, бож провідники з тих сторін не сидять на лаві обжалованих. Може бути, що перед історією відповімо за те, що ми тої революції не зробили, але правдою є, що ми її не приготовили й акт обжалування має в собі ряд неправд, неточностий, голословних припущень і суперечностий (далі сконфісковане)... Прокуратор: Протестую проти сваволі слова! Адв. Домбровский: Обжалованому вільно збивати закиди акту обжалування!... Адв. Ляндав: Під актом обж. підписався прокуратор, отже критика мусить іти також під його адресою! Обж. Цьолкош: А загляньте до книжки приятеля Польщі ґен. Бертельмі! Не ми давали матеріялів Вандервельдому. Він взяв їх з соймових інтерпеляцій, а права говорити в соймі ніколи не зречемося. Я вже нераз заглядав смерти в очи. Я був на війні, та тоді обидві сторони були рівні. Але те, що ми перейшли... (Предсідатель: Прошу про се не говорити!) Таж були процеси, на котрих порушувано поведення з вязнями. Так було в голоснім процесі убийників Центнершвера, так було... (Предсідатель: Се не належить до предмету розправи!). Я також був офіциром (Предс.: Прошу перестати!) Отже де в Польщі шукати справедливости, коли... Я бачив Лібермана в такім стані... (Предсідатель: Відбираю вам голос).

—o—

„ДА БУДУТЬ ЄДИНО!"...

Що на сю тему пише православний Українець з Волині.

„Новий Час" густо часто поміщував дописи на православні теми. Всі ті дописи на жаль були овіяні духом ненависти і погорди до кат. Церкви, до Риму. Недавно в „Новім Часі", а саме в чч. 115, 116, 117 і 118 появився знов допис на православну тему. Автором дописи є п. Антін Гірський. Як можна догадуватися зі змісту допису, се чоловік світський, православний Волиняк. Свій допис зачинає він вступом про руйнування Храму Спасителя в Москві, збудованого 50 літ тому на памятку вратування Росії від Наполеона. Вступ автора се наче алюзія до невідрадних релиґійних відносин на Волині, які можуть закінчитися грізною катастрофою. Автор стверджує велику релиґійну байдужність та войовничу сельробівську безбожність у волинських селах, та — що дуже характеристичне, — стверджує се більше між волинськими селянами, особливо серед молоді, ніж по містах. Причину невідрадних відносин добачує автор в питомій православній обрядовости, яка по світовій хуртовині стратила свій зовнішний авторитет і в політиканстві місцевого православного вищого і нисшого духовенства, яке надто заанґажувалося в москвофільську політику. Одиноким ратунком перед грізною катастрофою укр. православної церкви добачує автор в зєдиненню укр. прав. церкви з Апостольським Престолом.

Всякі надії православних Українців на правосл. Єрархію як також на майбутній собор чи польський уряд — уважає автор за безпідставні. Він передбачує, що всякі почини в справі зєднення аґенти московського православія обкидають брудом і брехнею. Підчеркує одначе, що фатальної помилки і тяжкого ґріха допустилисяб Українці на Волині, колиб не використали сего найпевнішого середника. На доказ свого твердження наводить автор нашу Галицьку провінцію, яку авторитет Риму боронить перед всякими інтриґами так зі сторони лат. клєру як і політичних польських партій, завдяки чому культурне і духовне життя галицьких Українців розвивається якнайкраще.

Потішаючим проте обявом являється для нас факт, що незєдинені брати оцінюють належно нашу церковну єдність і що в їх душах будиться змагання до неї.

Мимоходом одначе кажучи, кілько то наших вже зєдинених братів не вміє сеї єдности оцінити і світильник вічного Риму стараються затемнити і друкованим і живим словом! о. Гащак М.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Останні сегорічні дні Папської Української Колеґії. — Рим, дня 26. X. 1931. — Як відомо в Римі такий звичай, що питомці на ферії не виїзджають до Рідного Краю, але цілий час студій, котрий правильно треває 7 літ, остають в семинарі. Зате кожда Колеґія на ферії виїзджає в гористі або висше положені місцевости, щоб охоронитися від незносної літної спеки, свобідно відпочати далеко від великоміського гамору. І наша Українська Колеґія кождого року виїзджає, тепер вже до своєї віллі (дар Ексцеленції Митрополита). Положення віллі прегарне. Вона на висоті 400—500 метрів над морем, на полудневім узгірю над Альбанським Озером. Місцевість називається Кастель Ґандольфо, де находяться величаві городи й давна папська палата, тепер по Лятеранськім пакті назад віддана в посідання св. Отцю. У віддаленню 15 хвиль ходу є більше місточко (давна римська Альба Льонґа). Само озеро лежить в кітлині, 200 м. низше від нашої віллі. Плесо озера має вид овальний. Воно 4 км. довге, 3 км. широке. Глибінь доходить до 270—290 м. Лиш при березі і то на віддалі 7—10 кроків можна досягнути дна. На схід від нашої віллі є вілля анґлійської колеґії, а троха дальше (слово нечитке) місточко „Рокка ді Папа". Понад тим місточком зноситься досить висока гора Монте Каво (900 м. понад море). В старині на тій горі була святиня Юпітера Ляціюм, де Римляни по жнивах відбували торжественні процесії. Сліди того храму лишились дотепер. Теперішня наша вілля була колись власністю російського князя Ґаґаріна. Ще перед світовою війною князь набув ту реальність, прикрасив та поширив, заложив прегарний огород, повний квітів та всяких дерев — від дуба до кількох родів пальм. По його смерти княгиня Ґаґаріна три роки віднаймала сю віллю нашій Колеґії по досить низьких цінах, а тому три роки набув на власність ту віллю і передав у посідання Колеґії Ексц. Митроп. А. Шептицький. — Питомців є около 30. Се певного рода мозаїка молоді з українських земель й еміґрації. Заступлені майже всі краї, де в більшій скількости мешкають Українці. І так крім Галичан є тут питомці з Закарпаття, Югославії, Ромунії, з Півн. Америки, а на сей шкільний рік приходять ще з Буковини і Бразилії. Елемент позагалицький переважає. Найбільший відсоток має Америка. На виклади ходили до Домініканського міжнароднього богословського Інституту, котрий називається „Анджелікум". Коли перенесуться до нового обширного будинку, котрий є дійсно величавим ювилейним даром св. Отця Пія XI, будуть ходити на університет Пропаганди. Недавно обходила Колеґія гарне свято, а саме рукоположення на ріжні священичі степені, відповідно до степення студій. Рукоположення одержували в часі 8-дневних реколекцій, котрі зачалися з 1. X. Дня 6. X. степень Піддіяконів одержали: 1. Гулович Степан з Мукачева, а приналежний до Пітсбурської Епархії в Злуч. Держ. Півн. Америки; 2. Фіфік Йоан, уроджений в Америці, приналежний також до Пітсбурґа; 3. Тришкалюк Олексій з Городенки, приналежний до Станиславівської Епархії; 4. Ґаецький Григорій з Озерян к. Борщева, приналежний до Станиславівської Епархії; 5. Ґеоргій Гавриїл Маріна ЧСВВ, ромунської провінції. Дня 9. X. Діяконат одержали: 1. Голинський Володимир з Рудеччини, приналежний до Перемиської Епархії; 2. Сидорів Йосиф зі Львова, принал. до Архіеп. Львів; 3. Кнапп Степан з Філядельфії і там приналежний. Свячень уділив Преосв. Ісаія Пападопольос, вислужений Асесор Св. Конґреґації для Східної Церкви, родом Грек. Дня 11. X. мало відбутися свячення на Пресвитерів. Тимчасом старенький Преосв. Ісаія Пападопольос занедужав. Тому Конґреґація для Схід. Церкви завізвала з Калябрії грецького епископа Преосв. Іоана Меле, котрий уділив Пресвитерату 18. X. Степень Пресвитерів (священників) одержали: 1. Кузич Іван з Яворівщини, Перем. Епархії; 2. Дунда Ернест-Василь з Ужгороду, Мукачівської Епархії; 3. Федаш Василь, Філядельфійської Епархії Еп. Богачевського; 4. Граб Степан з Перемишля; 5. Денько Никола з Лемківщини, Перемиської Епархії. Се було справді гарне свято, коли пять виховників Колеґії стало довкола престола, щоби враз з Епископом приносити безкровну Св. Жертву. Торжественний настрій панував цілий той день. Слідуючого дня нео-пресвітери поїхали до Риму. Чотирьох до базиліки св. Петра, щоб там на гробі верховного Ап. св. Петра відправити першу Сл. Божу, а один до базиліки св. Лаврентія на гріб двох діяконів-мучеників, св. Лаврентія і св. Стефана. За три дні Колеґія вертає до Риму, бо 4. XI. перший день викладів. Зачинається новий шкільний рік, приходять нові кандидати; зачинається на ново серіозна наукова праця. А ті, що кінчать з горячим серцем, повним апостольського духа, відїзджають до своїх країв нести огонь Христової любови, який вони запалили в своїх душах у серці католицької Церкви, в Римі, коло Апостольської Столиці. — Т. Г.

Зле з тим, кого хвалять і люблять сини світа сего (св. Хризостом).

Маленький фейлєтон

Під веселую хвилину

Знання теперішних абітурієнтів.

Ректорати університетів від часу війни постійно скаржаться на низький рівень знання абсольвентів середних шкіл. Що ті нарікання оправдані, свідчать м. і. відповіди кандидатів до школи санітарних підхорунжих у Варшаві. Всі кандидати це абсольвенти державних середних шкіл або й студенти університетів. На 25 елєментарних питань, писемного іспиту були й такі відповіди:

Вожди в польсько-большевицькій війні: Сьвітальский, Пристор, Складковский, Губіцкий, Бек. Вожди великої світової війни: Петлюра, Бісмарк, Вільсон, Клємансо. Монархії в Европі: Німеччина, Афґаністан, Туреччина і Китай. Найбільші язви, які переслідують людство: лінивство, байдужність, податки, лакімство, брак готівки, брак розуму і... надмірна вогкість. Продукти дестиляції вугля: деревний вуголь, зелізо і рад... Роди енергії: Бог Отець, Мати Божа і св. Петро, сильна воля, кріпкість, Ганнібаль, Косцюшко, Наполеон, крик, хід і спів. Університетські міста: Бидґощ. Металі: Віртуті Мілітарі, Хрест Хоробрих. Одначе була одна ділянка „знання", в котрій кандидати давали добрі і стислі відповіди, а іменно: спорт. Тут відомости кандидатів вводили в подив екзамінаторів своєю „шириною" й основністю. Такий звіт приносить журнал „Лекаж Войскови". Треба підчеркнути, що так відповідали абсольвенти державних середних шкіл.

—o—

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 16—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркувані.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВНЕСОК ППС у справі надання автономії Сх. Галичині перепав в адміністративній комісії сойму. За внеском голосували тільки 2 польські соціялісти і 2 Українці. Всі инші проти, — чого й можна було сподіватися. В тій справі буде окрема стаття в найблищім числі „Н. Зорі".

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА повідомляє з обуренням, що в останних часах вивезено з Польщі коло 500 міл. зл. до швайцарських банків. Кромі того втікають капітали з Польщі до Франції, Анґлії, Голяндії, Швеції й инших держав. А одна з головних причин кризи в Польщі се брак гроша.

ВІЙСЬКОВА СОЙМОВА КОМІСІЯ ухвалила проєкт закона про мілітаризацію зелізниць на випадок війни, загальної або частинної мобілізації і коли цего вимагає оборона держави, ствердженa ухвалою ради міністрів. Зелізничники, котрі самовільно опустилиби службу або нарочно занедбали службовий обовязок будуть карані тюрмою до 5 літ. Кождий зелізничник до 60 літ (перше до 50 літ) може бути покликаний до військової зелізничої служби.

В АНГЛІЙСЬКИХ ВИБОРАХ голосувало округло 21 міліонів виборців. З того 12 міл. на консерватистів, 6.5 на партію праці, 2.5 на лібералів, 60.000 на комуністів, 1 міліон на инших. Про побіду консерватистів рішили головно жінки робітників та аґітація жінок і дочок урядових кандидатів.

АНҐЛІЙСЬКІ КОНСЕРВАТИСТИ, як відомо, рішучі протекціоністи, прийшли на основі висліду виборів до власти в Анґлії. Тому французькі промисловці стараються якнайскорше виконати англійські замовлення, поки ще в Анґлії не введено прогібіційних митних оплат.

ЛОЙД ДЖОРДЖ зрікається функцій провідника лібералів і виїзджає на полудне для поратування здоровля. Кажуть, що він взагалі усунеться з політичного життя. Це влекшилоб консолідацію лібералів. Провідником лібералів став Герберт Самюел.

„ДЕЙЛИ ТЕЛЕҐРАФ" розбираючи вислід анґлійських виборів, доходить до висновку, що безробітні в промислових округах, голосуючи на проурядові партії, осудили соціялістів, скидаючи на них вину за катастрофальне безробіття.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРЕСА невдоволена з висліду анґлійських виборів. Прихід до власти консерватистів на думку большевицької преси принесе заострення противенств між капіталістичними державами, загрожує небезпекою війни і ворожить нову серію протисовітських виступів (ПАТ).

НА ОСТРОВІ КИПР, котрий належить до Анґлії, вибухла революція грецького населення, котре хоче прилучення до Греції. Резиденція англ. ґубернатора в м. Нікоссі знищена. Архиепископ оповістив прилучення острова до Греції. Анґлія вислала з Єгипту два воєнні кораблі проти революціонерів з 1400 моряками і відділами морських стрільців та кілька літаків (Кипр має 260.000 населення, з того 1/5 Турків, решта Греки. Остров той Туреччина відступила Англії в 1878 р.). Революцію остаточно здавлено. Річ ясна, що за тою революцією мусіла стояти не Греція, але якась більша сила. Кипр для Англії дуже важний, бо колиб його опанували вороги Англії, то бувби загрожений Суез.

НОВИНКИ

Роковини памятного для нас дня 1. листопада перевели Українці м. Львова в торжественнім настрою. В усіх церквах Львова, його передмість і присілків відправлено 14 панахид при масовій участи народу, майже у всіх то-вах відбулися того дня виклади й відчити на рижні теми з тим, що скрізь згадувано памятні роковини.

З технічних причин відповідь на статтю п. А. Свенцицкої п. з. „За східний обряд" (в „Ділі" ч. 247) появиться в одним з дальших чисел „Н. Зорі".

Будують костел для двох родин польських кольоністів в с. Черкащина пов. Чортків. Будовою займається учитель Поляк. Це спонукало укр. мешканців того села перенести туди деревляну церкву з Тудорова.

На збіжевім краєвім ринку ціни дальше йдуть вгору. Звижка цін випливає м. і. з поправи положення на світових збіжевих ринках. Чотири головні роди збіжжа: жито, пшениця, ячмінь й овес на світових ринках постійно звижкують в цінах. Дальша звижка цін залежить від поправи фінансового положення поодиноких країв.

Виклади на краківськім університеті завішено ізза авантур, які викликали польські студенти медицини. Вони не хотіли допустити жидівських студентів до просекторів, поки ті не постараються о жидівські трупи для просектора.

У варшавськім університеті дійшло до протижидівських виступів ендецьких студентів. Вони не впускали жидівських студентів на виклади і до просектора. Санаційні студенти хотіли протиставитися ендекам, одначе ізза своєї малочисельности не могли опанувати ситуації.

Курс англ. фунта стерлінґів дальше паде. У відношенню до доляра впав о 10 центів, таксамо у відношенню до французького франка.

Недалеко радянського пограниччa коло Столпців увязнено комуністичного аґента, котрий удавав купця з Берліна. Підчас ревізії знайдено у валізках комуністичну бібулу і партійні інструкції, а в його одязі доляри і фунти та — два пашпорти на инше призвіще.

Невисліджені досі вломники закрадлися до каси товариства „Малопольська" у Львові, пл. Марійська і забрали з кас 8000 долярів та 50.000 зол.

Нова жидівська громада повстала на Кримі. Вона обіймає кілька сіл жидівських кольоністів.

„Горіюче дерево" називається найновіша повість великого голяндського письменника Ґустава Френзена. Вона вже переложена на німецьке. Тема взята з найбільшої релігійної війни, яку переживала Европа.

В летунській катастрофі погибли два військові летуни, поруч. Фльор. Петц і сержант Л. Крушка. Оба вони летіли зі Львова до Варшави. Недалеко Ярослава зіпсувся мотор і тут наступила катастрофа.

Найбогатша вулиця на земній кулі, це Парк-евню в Ню-Йорку. Там мешкають 4.000 міліонерських родин, котрі річно видають коло 280 міл. долярів, на самі тоалєти коло 15 міл., а на вино 3 міл. дол.

80 лікарів і шпитальних доглядачок занедужало на тиф у віденськім шпиталі. Здогадуються, що причиною занедужання було споживання несвіжих страв приладжених у шпитальній кухні.

Недавно радила в Парижі міжнародконференція для боротьби зі щурами й чумою. Виголошено ряд рефератів й ухвалено створити окреме міжнародне бюро для ведення дальших праць над раціональним винищуванням щурів.

УРЯДОВИЙ СТРІЙ ДЛЯ П. П. СУДДІВ І ПРОКУРАТОРІВ. Згідно з розп. Мін. Справ. з 25. червня 1929 р. достарчає фірма **ВІТТЕЛЬС текстильні склади** у Львові, вул. Рутовського 7. тоги і бірети з чорного камгару, крою призначеного уставою, за ціну зл. 157., уділяючи при тім догідних услівій сплати. — Замовлення замісцеві полагоджуємо по одержанні міри, що до котрої уділяємо замовляючому відповідних вказівок. 926 59—100

—o—

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 8.85 зол. ЗБІЖЖА: (Ціни в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження парітас 200 км.) Пшениця сел. 20.25—20.75; ячмінь двірський 19.00—20.00; кукурудза ром. 20.00—20.50; фасоля краса 26.00—27.00; бобик 18.00—19.50; вика чорна 19.50—20.00; гречка 16.50—17.00; лен 33.00—35.00; конопне насіння 30.00—32.00. Всі роди збіжжа звишкують в ціні. Біла фасоля дещо подешевіла. На загал тенденція звишкова.

—o—

Від Адміністрації

З ч. 83 „Нової Зорі" вислали ми нашим П. Т. Передплатникам складанки П.К.О. і просимо зложити передплату за біжучий квартал як також вирівнати залеглости. Такого обовязку як передплата за часопис, занедбувати не годиться. За сей 1931 рік залягають передплатники з сумою поверх 13.000 зл. Тимчасом ми мусимо платити готівкою за кожде число ґазети в друкарні, за помешкання, за світло, за телефон, співробітникам, касу хорих і т. д. і т. д. І відкиж на те все взяти, коли передплатники не уважають вказаним заплатити правильно 2 зл. місячно?

—o—

Жертви

ВП. Параска Жупник з Коломиї 5.— зол. на будову церкви на Клепарові. — Впр. о. Володимир Харина з Яричева Нового 10.— зол. на будову церкви на Клепарові. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також **меблі** тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 63—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 16—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 27-30

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 8 листопада 1931. Ч. 85 (485)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. на неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Архимандрит ЧСВВ. виїхав до Риму

В середу виїхали с. Архимандрит ЧСВВ Діонізій Ткачук і його секретар о. Йосиф Заячківський, до недавна ігумен Дрогобицький до Риму, де о. Архимандрит як генеральний настоятель Чина замешкав стало разом зі своєю курією, в склад котрої входять три консультори й один секретар. Впр. о. Архимандрит зачинає проте новий ряд архімандритів Чина св. Василія Великого з осідком перший раз в Римі*), де Василіянський Чин, як інші католицькі чини буде мати при Апостольській Столиці свого постійного заступника. Давніше, коли було більше василіянських провінцій, то є: литовська Пресв. Тройці і руська, Покрова Пресв. Діви — й обі, — а відтак по розборі Польщі на капітулі Тороканській 1780, 4 провінції, то є галицька з 32 монастирями в Австрії, руська, до котрої належали монастирі на Волині й Поділлі та в Київщині, білоруська і литовська — стояв на чолі Чина Протоархимандрит з резиденцією в Почаєві. Послідним Протоархимандритом був о. Юст Гусаковський, вибраний 1802 р. Та вже по двох роках російський уряд зніс гідність Протоархимандрита. І від тоді не було вже протоархімандрита (або генерала) ЧСВВ. В 1776 р. було василіянських католицьких монастирів у всіх провінціях крім Галичини: 172, в Галичині 32, разом 204 з 1275 монахами. З того було: 944 священиків, 190 клеріків і 141 братів. О. Ткачук вступає отже властиво в ряд Протоархимандритів, найвисших настоятелів Чина, яких не мав Чин вже 128 літ.

О. Архимандрит Діонізій Ткачук уродився в Книгинині, Станиславівської парохії й епархії, дня 4. листопада 1867. р. До шкіл ходив у Станиславові. 1883 р. вступив до Чина, який щойно зачав тоді реформу. Як відомо, реформа Чина зачалася від новіціяту в Добромилі, бо старі ОО. Василіяни не були обовязані приймати реформу. Студії гуманістичні й реторику скінчив у Добромилі, відтак продовжав реторику і фільософію у Львові а теольогію в Кракові до 1893 р. Ставши священиком був іменований лектором фільософії в Лаврові, був ігуменом і професором теольогії в Кристинополі в рр. 1894—1896. Опісля був ігуменом в Бучачи 1896—1897, в Лаврові 1897—1898 ; знов в Бучачи до 1901 р. Опісля стає магістром новіціяту в Добромилі а по перенесенню новіціяту з Добромиля до Крехова ігуменом в Крехові 1915—1918, відтак ігуменом в Лаврові і проф. теольогії та фільософії до 1926. Відтак вибрано його протоконзультором і як такий був помічником Протоігумена, а по смерти о. Калиша завідував провінцією і цілим Чином. 27. червня 1931 вибраний Архимандритом на

ВПр. о. Діонізій Ткачук, перший по 128 літах перерви Архимандрит ЧСВВ, *4. XI. 1867. у Станиславові.

генеральній Капітулі Чина, котра відбулася в Добромилі, затверджений в липні с. р. Святішим Отцем папою Пієм XI.

Маємо повну надію, що Впр. о. Архимандрит разом зі своєю курією поведе Чин СВВ до нового блескучого стану, в якім був чин в XVIII в. Вкінці зазначуємо, що Св. Отець прислав на днях Впр. о. Архимандритови і всему Чинови СВВ своє благословенство, котре було відчитане по всіх василіянських монастирях.

*) Давніше був в Римі при церкві св. Сергія і Бакха лише ген. прокуратор Чина.

Що діється на Далекому Сході

Лагодяться до великої битви.

З Мукдену доносять, що там знов оповістили виїмковий стан. — По обох берегах ріки Нонї стоять готові до бою з одної сторони Китайці вірні своєму правительству, з другої сторони кит. сепаратисти з Японцями. Кождої хвилі може прийти до великої битви, коли Японці схочуть форсувати перехід через ріку. В північну Манджурію вислали Японці нові сильні відділи проти китайських повстанців, котрих вони називають „бандитами".

Збір збіжжа в Польщі

Жито дороще ніж пшениця.

Головний Статист. Уряд зробив тимчасове обчислення сегорічного збору 4-ох головних родів збіжжа. У відношенню до мин. року пшениці було 11.5 проц. менше, жита 25.8 проц. менше, ячменю 1.2 проц. більше, вівса 4.9 проц. більше. Повнота зерна на загал — середна. Найповніше зерно було в Познанщині і на Поморю, найдрібніше у волинськім воєвідстві. По докладнішім обчисленню процентове відношення може дещо змінитися. Від довгого часу на біржі жито дороще ніж пшениця.

—o—

ЧИ ПАМЯТАЄШ О ТІМ?

Що найкращим і найтаншим подарунком є гарна фотографія або артистичний портретик виконаний у фотографічнім ателіе

„Venus"

Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.

1010 12—25

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Найдальше до 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. 857 р. в приналежній агенції 84-?

Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

ЗА САМОУПРАВУ

УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПРИ ПОЛЬЩІ.

Законопроект ППС. — Становище Укр. Парл. Репрез. — Дві пригадки. — Істеричне занедбання. — Що тут може бути основою політ. виховання нашого народу.

Дня 13. жовтня 1931 р. Польська Соціялістична Партія (ППС) внесла у варшавськім соймі законопроект про самоуправу (автономію) українських земель при Польщі. Законопроект той це повторення законопроєкту, котрий ППС уже внесла була в тій справі в соймі дня 20. січня 1925 р. і котрий залишився в соймовім архіві.

На основі внесеного вдруге законопроєкту українські землі, що є при Польщі, одначе сильно обкроєні, бо без Лемківщини, Холмщини, Підляша і значної частини Полісся, без Сянока, Перемишля, Ярослава, Холму, Берестя, Кобрина і Пинська, малиби творити окрему автономну територію з окремим Краєвим Соймом і Краєвим Урядом у Львові та окремими Шкільними Радами, українською і польською. До компетенції автономного законодавства належалиб: 1) справи мовні, 2) віроісповідні, 3) шкільні, освітні і культурні, 4) організація адміністраційних властей I. і II. інстанцій, 5) підтримування торгу і промислу та взагалі господарські справи, 6) справи рільні, комасація, меліорація і виконування земельної реформи, 7) охорона праці, 8) місцеві зелізні, сухопутні і водні шляхи, 9) публичні роботи й установи публичної ужиточности та 10) боротьба з лихвою і спекуляцією. Всі інші справи належалиб до загально-державного Сойму. Краєвий Сойм і Краєвий Уряд малиб більшу свободу ділання, як її мали Краєвий Сойм і Краєвий Виділ за Австрії.

Законопроєкт той маршалок Сойму приділив на основі обовязуючого соймового регуляміну до соймової адміністраційної комісії. Дня 28. жовтня адміністраційна комісія перевела над законопроєктом обширну дискусію, в якій взяли участь представники ріжних польських партій, як ППС, НД, ББ й ін., а також представник Українського Клюбу д-р Ст. Баран. Після дискусії комісія законопроєкт відкинула. Та представник ППС запов в зголошення законопроєкту в пізнім Соймі як внесення мєншости.

Яке становище заняла супроти законопроєкту Українська Парляментарна Репрезентація?

Підчас дискусії над проєктом в соймовій адміністраційній комісії представник Українського Клюбу д-р Ст. Баран сказав між ін.:

„Самої ідеї національно-територіяльної автономії, як гарантії розвитку українського національного життя в теперішніх політичних умовинах не відкидаємо, а то тим більше, що міжнародні договори накладають на Річпосполиту обовязок заспокоєння національних потреб українського народу в згаданій формі. На тому місці заявляємо, що ми домагалися, домагаємося і будемо домагатися від польської держави виконання міжнародніх зобовязань, які рівночасно

є вимогами справедливости і ґарантією европейського мира. Розглядаючи предложений проєкт що до його мерітум, заявляємо: Проєкт не задовольняє нас як щодо обсягу автономічних прав, признаних населенню, так і щодо того, що він лишає поза межами, обнятими автономією, значні території, заселені в переважаючій скількости українським населенням. У випадку, якщо законопроєкт ставби предметом подрібної дискусії, заявляємо, що будемо його трактувати річево і будемо вносити до нього необхідні, на нашу думку, поправки".

Як бачимо з наведеної суттєвої частини промови представника Українського Клюбу в соймовій адміністраційній комісії в дискусії над законопроектом ППС, Українська Парляментарна Репрезентація заняла до справи автономії українських земель при Польщі становище позитивне. Отсе становище УПР, слід підчеркнути з особливим натиском. Бо дотеперішнє становище в тій справі нашого парляментарного представництва як і наших нац. політичних чинників взагалі (нац. партій і преси) було зовсім інше.

Пригадаймо 1925 р., коли ППС вперше внесла була свій нинішній автономний законопроєкт у варшавськім Соймі. Яке становище заняли тоді супроти нього і взагалі супроти питання автономії українських земель у Польщі тодішнє українське парляментарне представництво, поодинокі українські нац. партії і преса? Становище — різко негативне! Пригадаймо пробу д-ра В. Охримовича і т. зв. автономістичної ґрупи видвигнути постулят автономії українських земель як програмову точку нашої політики у Польщі. Яка доля зустріла тоді ту пробу? Д-ра В. Охримовича і його сторонників наші „непримиримі" закричали до тої міри, що він і його ґрупа були примушені капітулювати. Яка просто дурійка опанувала була під тим оглядом наш політичний провід, про се свідчить оден історичний акт, яким найбільша наша національна партія УНДО (в спеціяльнім письмі, підписанім головою УНДО д-ром Д. Левицьким і послом В. Целевичем) остро виступила проти „Нової Зорі" й Української Христіянської Орґанізації за обстоювання і пропаґування ідеї автономії українських земель у Польщі.

Таке було ще дуже недавно становище нашого політичного проводу і нашої політики супроти постуляту максімум прав, яке може осягнути в якійсь державі недержавний нарід. І серед того браку всякої політичної думки в нас тільки одна „Нова Зоря" заняла була одиноко можливе становище. Ми тоді рішуче підняли домагання автономії українських земель при Польщі й зажадали від нашого парляментарного представництва, щоб воно добивалося здійснення того постуляту.

Так нпр. в ч. 22 (124) з 1928 р. у вступній редакційній статті „За автономію українських земель при Польщі" (З приводу відкриття нового сойму), якої автором є пок. проф. д-р Ст. Томашівський, „Нова Зоря" писала на адресу вибраних вперше з Галичини наших послів до варшавського Сойму:

„Який конституційний принцип мусять заступати українські посли? Для Українця не може бути ні двох думок, ні дискусії, що всякий конституційний централізм мусить бути згори виключений. Сучасна Польща, ні під оглядом географічним, ні етнографічним і культурним, ні господарським, не є одностайною територією і не може бути зорґанізована як одноцільна сцентралізована держава. Зокрема південно-східна полоса між Прип'яттю і Карпатами творить безсумнівну географічну, історичну, племінну, господарську і культурну окремішність і єдність, яка не може увійти у політичну схему, придуману для инших частин Польщі. Отся галицько-волинська область мусить одержати свій окремий політичний статут, по якому як найширший обсяг законодавства, політичної й господарської адміністрації, судівництва, справ віроісповідних та освітних належати має до місцевого сойму, уряду й установ, обмежуючи тим самим компетенцію центральних польських властей законодатних і виконавчих до докладно означених спільних справ. Зразків такої територіяльної автономії і розмежування компетенцій дає минула і сучасна політична практика в ріжних державах на вибір. Не сумніваємося, що нова українська репрезентація в найблизшім уже часі виробить і внесе до сойму відповідний проєкт закону в сьому напрямі та зробить усе можливе, щоб приєднати для цього не лише урядові сфери, а й иншомовних репрезентантів українських земель у соймі та сенаті".

А в ч. 24 (126) з 1928 р. у вступній редакційній статті п. з. „Найважніша політична задача нашого сучасного покоління", котру також написав пок. проф. д-р Ст. Томашівський, „Нова Зоря" писала:

„Яка вона, ся задача? Вибороти політичну, культурну і господарську автономію українських — під історичним й етнографічним оглядом — земель при Польщі. Наше сучасне покоління не має нинішої важнішої місії. Від висліду, чи і як воно сю місію виповнить, залежатиме його історичне значіння — його слава або його ганьба".

До цеї статті додана мапка українських земель при Польщі.

Розуміється, думки піднесені в наведених статтях пок. Ст. Томашівського були наперед дуже докладно передискутовані і вирішені на цілім ряді засідань новозорянської ґрупи.

Таке було становище „Нової Зорі" в справі автономії українських земель при Польщі в 1928 р. І саме за те становище зустріла її згадана вище загроза зі сторони УНДО. Таке саме становище займає „Нова Зоря" в справі автономії до нині. І коли УНДО нині змінило давне своє негативне становище супроти автономії на позитивне, то „Нова Зоря" може тільки привитати ту зміну як заповідь політичного отверезіння нашого політичного проводу.

Кажемо: як заповідь політичного отверезіння. Бо про саме політичне отверезіння не може бути мови так довго, як довго наш політичний провід, зокрема наша Парляментарна Репрезентація, не буде мати відваги виступити з домаганням автономії українських земель при Польщі сама, а не в хвості польської соціялістичної партії. Як довго не виробить законопроєкту автономії свого власного, а не буде поправляти чужий. Бо чиж не дивно: признавати автономії велику вагу і бажати її, як се видно з мови д-ра Ст. Барана, і рівночасно не підіймати ніяких самостійних кроків до її здобуття...

Отся дотеперішня пасивність нашої провідної політики в справі автономії се велике занедбання, яке, зовсім певно, осудить історія. Тому занедбання те треба як найскорше відробити. А відробити його значить: виставити постулят автономії українських земель при Польщі як головне домагання української політики в цій державі і всіма способами добиватися його здійснення. Лиш на такій платформі можливе тут дійсне політичне виховання нашого народу і до свого державного життя.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 10—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Чи ви з нагоди листопада — місяця українських інвалідів, зложили свою жертву на допомогу українським інвалідам?

Прояви візантійського духа

З приводу апольоґії візантійства в „Меті".

(Стаття надіслана з кругів духовенства).

Хоч як блистіла Візантія своїми скарбами літератури, своїми безсмертними памятниками мистецтва, добре зорґанізованою адміністрацією та була цісарським містом і володітелькою світа, — то цивілізація тої держави супроти „варварства заходу", як любили говорити Греки, була як смерть супроти свіжо зацвилого життя. Дикий безлад Заходу по великій мандрівці народів був цінніший, бо він був богатий в зародки великої будучности, коли „лад" і всі життєві елєменти Візантії засохли. На візантійській державі, подібно як пізніше на хінській, показується ясно, що вся матеріяльна й інтелектуальна культура без душі і свободи не має ніякої вартости[1]). Першим народом світа уважаються Візантійці, але з них говорила тільки гордість. Коли 968 р. з поручення німецького ціс. Оттона Вел. прибув до Візантії Люітпранд, епископ Кремони, старатися о грецьку княгиню для Оттона та рівночасно два папські леґати заохочували візант. двір до посвоячення з римським цісарем Оттоном, то Греки взяли се за страшний ґріх, за злочин та зухвалість, що хтось посмів назвати чужинця цісарем! А папа посмів назвати ціс. Никифора „цісарем грецьким", а не цісарем всесвіта![2])

„Греки панують над морем, злорічать океанови і не можуть зрозуміти, як морські филі посміли нести на собі таку грозу з заходу та що филі не розпалися, щоб пожерти той корабель, котрий приніс таку ганьбу! „Голиш з Риму" (себто Папа) посмів одинокого, найвищого великого цісаря Никифора назвати „лише" грецьким цісарем! О небо, о земле, о море, що маємо зробити з тими злочинними, безчесними людьми? Сеж нуждарі! Як їх поубиваємо, поплямимо собі руки простою кровю, сеж обдертюхи, се прості парубки, се хлопи; як їх випаримо буками, то на нас спаде ганьба, а не на них, вониж не варті позолоченого римського батога і такої кари недостойні". Се цитат з твору ученого про гордість Візантійців. І то гордість в часі, коли Візантія, напирана зі всіх сторін, майже конала! Чи бачив хто коли в історії подібний прояв гордости і засліплення? „Візантія понад все!" навіть коли вже черваки зіпсуття її розїдають. І таку Візантію ставить „Мета" за взір нашому народови...

До Люітпранда сказав Никифор: „Чиж може бути більше зло, як щоби себе Отто називав цісарем і привласнював собі провінції Нашого Цісарського Маєстату? Не можемо сего навіть слухати, щоб він називав себе цісарем!"[3]) На замітку цісаря, що молоде християнство Саксів нічого не варт, відповів Люітпранд Никифорові: „Всі єреси вийшли від вас й у вас набрали сили; ми западники побідили їх і викорінили а нарід саксонський не сплямився єресю. Віра Саксів молода, а з вірою йдуть діла. У вас віра стара, але за нею нема діл і ваша віра задля своєї старости є у вас в погорді — як стара одежа. У нас на зібранню постановлено, що більша честь є мечем воювати, як пером і радше смерть перенести як утікати перед ворогом. А про се (т. є про утечу) моглоби грецьке військо дещо сказати". Так відважно говорив вихований на заході чоловік в очи. Візантійці співали на процесії похлібну пісню цісареви, зовсім як пога-

[1]) Weltgeschichte von Prof. J. B. Weiss IV. B. Ст 438. Graz u. Leipzig 1901.

[2]) Luitprandi relatio de legatione Constantinopolitana cap. 47. Migne 136. p. 928.

[3]) Weiss l. c. p. 438.

ни: „Ось сходить зірниця, йде носій світла, його погляд — це відблеск лучів сонця! Слава володареви Никифорови, сірій смерти Сараценів! Народи, клоніться перед ним, віддайте йому честь, поклоніться тому великому князеви!"[4])

Слушно називають Візантійців Китайцями середньовіччя. У них зникли всі чинники здорового державного життя, цісар став необмеженим паном над тілами і душами своїх підданих. В Візантії панує лиш абсолютизм цісаря, нема там ніяких стоваришень й установ, які могли би погамувати вибрики і насильство уряду, нема там аристократії, лиш шляхта уряднича, яка складається з креатур уряду. Нема там богатих, на котрих мусівби уважати цісар, убожество стало загальним. Нарід — се обовязані до податку невільники. Цісар винятий зі звичайної міри смертельників. Перед Юстиніяном і його жінкою акторкою, (з цирку) мусіли люди падати на землю, називати його: Деспотес, її Деспойна, а себе „дульой" (раби) та цілувати їм ноги. Супроти інших пануючих називають себе цісарі грецькі: Базілевс, цар царів, як у Персів; других пануючих як Оттона І. називає лиш рекс, начальник (регент). На заході накладала Церква сильну запору абсолютизмови і пригадувала пануючим їх обовязки як християн і людий супроти других людий. У Візантії цісар се найвища духовна голова, „образ Бога" на землі. Коли ціс. Теодозій хотів в Медіоляні сісти в крилосі, не позволив йому на се св. Амброзій -- а в Константинополі мав він свій трон поруч патріяршого[5]).

Вже ціс. Константин В. хотів бути епископом поза Церквою поставленим „від Бога", а пізніше в самій Церкві! Теодозія II. витали як „базілевса" і архієрея! Константин II сказав: „Що я хочу, те мусить бути законом Церкви". Цісар називається: божеський, найсвятіший (!), христолюбивий. Навіть його каса — святою (!) касою і стайня — святою стайнею![6])

Ціс. Лев Ісаврійський писав до папи Григорія II: Знай, що я цісар і священик в одній особі! На се папа: „Всякий нехай тримається свого покликання. Як тебе хто обидив, ти забираєш йому маєток так, що йому лишається саме життя або ти й повісиш його чи зрубаєш йому голову, або пішлеш на вигнання. Не так архієрей! Як хто згрішить і кається, то ми замість мотузка чи топора кладемо хрест Ісуса Христа і евангеліє грішникови на плечі, а як він спокутував свій гріх, кормимо його Тілом Христовим і напоюємо Кровю Спасителя і приводимо його назад в обійми Господа". На сході Церква служить урядови, на заході Церква вільна. Діоклеціян, Константин, Юстиніян, Никифор чи який інший — всі дбали про те, щоби свою монархію зробити абсолютом. Абсолютизм проковтував увесь дохід держави, впали школи, занедбано комунікаційні дороги, військо занепало, заведено чуже бо своє не виконувало абсолютистичних приказів цісаря. Занедбано грецьку мову, на цісарському дворі говорено й урядовано ще в X. в. по латинськи. Константин Багрянородний описує: що при цісарському столі взивали герольди по латинськи: Conservet Deus imperium vestrum. А другий кричав: Bona tua semper. А третий: Victor sis semper. Потім: victor semper eris. Вкінци: Deus praestet, in gaudio prandete! Як цісар встав, кликали: Bono domino semper gloria!... Що на те скажуть наші восточники? Таж тут повна латинізація!

З шестим віком кінчиться властиво грецька література і гелленська традиція. В часі іконоборства поубивали там монахів, спалили бібліотеки, знищили монастирі, зовсім подібно як тепер большевики. Слушно написано в Пастирськім Листі Преосв. Григорія, що Візантія була колискою большевизму. І то йшов той большевизм з дворів цісарського і патріяршого. Ціс. Лев III (717—741) спалив славну бібліотеку, яка вже за Валенса (364—378) мала 120.000 томів, знищив і звинув університет званий „тетрадізіон", оснований ще Константином І, а всіх 12 учених професорів казав спалити (гл. у Вайса!). Подібно зробив Джінгісхан зі своїми 70 вуйками, по пирі казав їх усіх зварити в кітлах. По восточному.

Никифор Каллістос віз. священик († 1341) дивується, що від кінця VI. ст. не прийшло нікому з Греків на думку продовжати церк. історію. Він винує за те духове лінивство і відразу перед величю задачі. Причиною того також цезаропапізм і завмирання церк. життя, яке винищувало любов до церкви й її історії. Візантійці не доросли старим Грекам в описі географії, вони використовують лише старе. В математиці не зробили Візантійці буквально жадного поступу. Одинокий більший талант був Антемій з Траллесу († 543), що зробив плян Софійської церкви. Араби були від них більше культурні. Нпр. Каліф Аль Мамун дізнавшися від одного полоненого астрольога, що астроном Лев живе в нужді в Константинополі, запросив його до свого двора, а цісареви Теофілеви (829—842), який не хотів його пустити, дав 10.000 фунтів золота і жертвував вічний союз. Аж тепер пізнався віз. цісар на ціні ученого.

Упали в Візантії природничі науки. Одиноким віз. винаходом був грецький огонь, який винайшов інжинір Каллінікос з Геліополю в Сирії, котрим нераз спас столицю від облоги Арабів і и. спаливши їм фльоту. Через деспотизм, не розвивалася і фільософія, хоч стара Гелляда мала богато дуже оригінальних мислителів. Школу в Атенах Візантійці замкнули. Одинокою визначною появою того часу був спекулятивний теольог Йоан Дамаскин, державний муж — на дворі Каліфа Абдуль Меліка в Дамаску, переслідуваний віз. цісарем Львом III. за почитання образів. Було в Візантії розвинене лиш одно знання права тай те Візантійці переняли від Римлян.

Новогреки, мішанці Греків і Славян зачали називати себе вже не Атенцями, Спартанцями або Беотійцями, але Ромеями. Вже від 592 р. була Іллірія під Візантією а богато полудневих Сербів ще за Василя Македонського (867—886) було поган. Однак Візантія не журилася їх навернением. Гфререр[7]) підносить як доказ легкодушности й безбожности Візантії, котра 200 літ не навертала з поганства Сербів. За Фотія відпали Хорвати від Риму. Доки були католиками, по свідоцтву Константина Порфірогенета вели бездоганне життя, а скоро відпали з сусідами Сербами до Візантинізму, стали розбійниками і пострахом сусідних народів. Візантійська проповідь знищила Хорватів і зробила Сербів більше дикими[8]).

Коли Рим голосив евангелія, то робилося се для поширення слави Божої і добра душ людських. А Візантія шукала в тім політичної користи. Про добрі обичаї не дбав ні базілевс ні його патріярх[9]). Цілком таксамо як тепер робить варшавське православя, аби лиш відтягнути від католицизму Лемків чи яких других, але яке буде моральне життя тих „православних" се їх нічо не обходить, нехай стають і безбожниками і

Модні товари блаватні для Пань. Мужеські сукна, полотна, коци.

Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.

1023 9—10

чим хочуть, аби лиш перейшли на „православіє".

Думаю, що вистане тих кількох авторів — а то: двох Великоросів: В. Соловйов, Бердяєв, Болгарин Снігаров і двох Німців Вайс і Гфререр, щоб переконатися, що цілком нема причини запалюватися візантинізмом, який є синонімом упадку кращих ідеалів людства, глибокої віри і моралі, тих найбільших цінностий всего людства. Лінивство духа, занепад життя і релігійної праці по церквах, де не видно священиків по сповідальницях, фарисейство, облуда, вічне закидування другим латинізації, оборона і форсування женитьби духовних як „привилею" нашої Церкви, нечистота по святинях, форсования т. зв. „чистого обряду", викидування бічних престолів і лавок з церкви і т. д. і т. д. — се овочі візантинізму. Постійні бунти і опір супроти церк. влади, касування затверджених св. Апостольським Престолом соборів Замойського і Львівського та заводження форм позичених у схизматицькій церкві — то також овочі візантинізму, котрий може ослабити навіть найсильніший організм.

Що до найбільшого нещастя Росії, большевизму (на який так плачуть рос. еміґранти, як Мережковський, кажучи що хоч Росія завинила, хочби аж 9/10, то вона в 1/10 невинна, а ніхто в світі не чує плачу її душі, всі шукають лиш матеріяльної користи з большевиками), — то треба ствердити, що головною причиною того нещастя є виплекана на візантинізмі російська література, в якій не видно ні віри, ні пошани авторитету Церкви, ні авторитету висшого духовенства, яке більше дбало про царат і йому служило, як про Церкву. До Апостольської Столиці відносилися в Росії та на всім правосл. сході з погордою. А се відбивається на них тепер так у російських Сергіїв, як і польських Діонізіїв, Антоніїв чи Евлогіїв. Замість вернути до дисципліни і до церковного духа, вони думають над тим, щоб навіть епископи могли женитися, а священики й по 2—3 рази! Гл. про се „Н. З." з 1926. Яке те російське духовенство, бачимо хочби на свящ. Н. Толстою з Київа. 30 літ був уніятським священиком, аж 1928 виступив з Церкви, а подав на те смішну, візантійську рацію, що польське духовенство на Україні є агентами польського уряду! І се каже 70-літний чоловік, священик, ще до того ніби уніятський. Загадка буде розвязана, коли пригадаємо, що його сини стали комуністами. А треба знати, що в рос. большевизмі велику ролю відіграли сини священиків, котрі як і в нас (Ганкевичі, Бачинські, Трильовські, Вальницькі, Дуткевичі і т. д.) були проводирами безбожности. Що дивного, що сини православних священиків були революціонерами, коли прим. священик села Бабка на Харківщині Александер Влад. Десятов був ще за царя лівим кадетом (підходячим до большевиків), його жінка народною соціялісткою, син соц. дем-м, дочка соц. революціонеркою, яка вийшла за поліцмайстра. Отже яка користь з такої родини Церкві і народови? А візантійці ще тепер стоять на точці мнимого „привилею" нашої Церкви. І в тім видно щиро візантійського духа. Та це очевидно не „привилей" для Церкви, а руїна Церкви!

М. С.

Чи ви є членом УКТОДІ у Львові, вул. Руська ч. 3? Річна вкладка звичайного члена виносить 6 зол.

---

[4]) Weiss l. c. ст. 439.

[5]) В часі війни показували мені в Білгороді королівський трон Петра Караджорджевича що керував зі Швайцарії убийством Александра III; цей трон стояв побіч трону митрополита Разом стояли три трони: митрополита, королевої і короля; убийника.

[6]) Weiss. l. c.

[7]) Gfrörer, Byzantinische Geschichten II. Ст. 156.

[8]) Ibidem.

[9]) Weiss, том IV, ст. 477. Kroatien und Byzanz.

Дещо старого і нового

„Przegląd Katolicki" у Варшаві дуже накинувся на „Н. Зорю" і на мене, як автора критики його статтей, за те, що ми закинули йому баламуцтва і злу волю. Докази баламуцтва ми перевели. Злу волю ми піддержуємо, бо „Пш. Кат." в ч. 37, ст. 585 пише так: „Deklaracja lojalności nie chce przejść przez gardło przewódców Rusinów"... Коли Українці покликуються на польські зобовязання що до автономії Східн. Галичини, то „Пш. Кат." гнівається за се і каже: „Czy ta gra (!) nie podtrzymuje irredentystycznych nastrojów wśród zapalnej a mało krytycznej młodzieży ruskiej?" Чиж це не зла воля „Пш. Кат."? Вся українська суспільність, пане Чарнецкі, не лише молодь, домагається того, до чого Польща обовязана, а „Пш. Кат." собі кпить з обовязань своєї нації й держави і каже, що того сповнення їх домагається лише „запальна молодь".. Чи знає „Пш. Кат.", що ми мали за Австрії 4.000 українських шкіл, а тепер маємо всього 500 тай то утраквістичних. Чи знає, що за Австрії мали ми 10 катедр на львівськім університеті, а тепер ні одної. Чиж український нарід не має причин до жалю, що Польща за 13 літ свого панування знесла українські школи? А чи думає „Пш. Кат.", що Українці не видять, що діється на Волині з унією? Чи католицька редакція може спокійно в совісти своїй дивитися на торг з православним Діонізієм, щоб лише не допустити до правдивої унії? Чи таке поступування з унією не пригадує часів Володислава IV. (1632—1648), коли підпирано православіє проти унії. Як воно страшно пімстилося на Польщі, чейже відомо. Або часів Августа III-го (1733—1763) і Станислава Понятовського (1764—1795), за котрих правосл. Юрій Конїський ширив православя в Польщі проти унії при помочі кн. Репніна, рос. міністра у Варшаві і польського примаса епископа Подоського — „człowiek zdolny, zręczny ale bez wiary i najgorszych obyczajów" — як про нього говорить еп. Ліковський[1]). Віцеканцлер перемиський епископ Млодзейовський та епископ Куявський, Островський: Oddani duszą i ciałem Moskwie i jej tendencjom schizmatyckim w Polsce[2]) запродали унію — бо на 17 польських еписк. лиш 5 заслугувало на імя епископів, як їх оцінюють самі Поляки. Се було 1771 р. А як се пімстилося на Польщі і то скоро! Або чи не є то доказом злої волі, коли католицький часопис покликується на такий часопис, як „Іл. Курєр Цодзєнни", кажучи, що він підтримує свої інсинуації! І се для католицького часопису вистарчає, що „І. К. Ц." уперто клевече всю нашу суспільність, що вона в звязку з Берліном. Чи се є католицька мораль? Коли на мене якийсь злий кине клевету — чи чесний та порядний повірить в неї? А деж католицька совість? Як можна повторяти слова клевети — деж VIII. заповідь Божа? А „І. К. Ц." ширив минувшого року страшні клевети, які причинилися до викликання знаної пацифікації... Тимчасом, арештовані в Городенці полїцай і сторож магістрату призналися, що від кількох літ підкладали вогонь в Городенці, що то вони підпалювали і притім грабили. І в них знайдено 9 фір награблених річей, а нас за це пацифіковано. Доносив „І. К. Ц.", вірили власти і пацифікували, а не було совісних людей, які спиталиб, хто винен; для них все винуваті Українці, навіть коли їх добро горить. А католицький священик Шидельский ще оправдує „пацифікаційні методи" і то публично в соймі. Щож на те „Пш. Кат." і п. Чарнецкі? Чи назве се католицьким поступованням? і чи можна при таких обставинах католицькій часописи інакше писати як пятнувати злу волю й ігнорацію? Як для „Пш. Кат." головним информаційним жерелом є „Іл. Курєр Цод.", орган, який не вяжеться совістю, то нехай редакція „Пш. Кат." не дивується, коли ми лишемо, що сирота не цілує руки мачохи, як та її бє і їсти не дає.

М. К.

[1]) Dzieje Kościoła unickiego w XVIII i XIX w. x. Edward Likowski, Poznań 1880. Ст. 96

[2]) Ст. 98.

Хто вчас не віднсвляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.

1027 (напроти катедри). 9—15 **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

Маленький фейлетон

Про харч для тих, що працюють сидячи

Ті, що сидячи працюють, отже головно умові працьовники, вчені, священики, учителі, урядники і т. п. повинні мати легкий харч. То значить не за товстий і не за богато їсти хліба та мучних леґумін. З мяса найлучше для них телятина та мясо куряче й голубяче і з кролика. Волове, коли воно варене, крухе і не за товсте. Взагалі для них добре тільки молоде мясо, особливож дичина не сміє бути стара. З риб тільки варені пструги й коропи. Солонини уникати. З ярини брати тільки делікатні сорти: шпінак, карафіол, зелений горошок, шпараґи, зелену салату. Уникати капусти, сухого гороху й сочевиці. Мягкі компоти для них особливо добрі. Найлучший для них виноград, бо він причиняється до влекшення стільця. Чорного і свіжого хліба уникати, таксамо уникати тяжко стравного хліба Ґрагама. Нараз не вільно їсти за богато. Найлучше раз на день їсти обильніше, позатим скромно. Пр. на вечеру троха студеного мяса або вудженої шинки, котра добра тим, що вуджене мясо не здуває. Такі люди повинні уникати харчів, які здувають, пр. стручкових ростин, але в формі „піре" можуть їх їсти, одначе тільки в ті дні, коли мають змогу перебувати довше на вільнім воздусі. На таких людий зле ділають: чесник і цибуля та всякі харчі заправлені ними (ковбаса, ґуляш, розбратель з цибулею і т. п.), бо все те витворює здуваючі ґази, яких сидячо працюючі й без того мають забогато. Алькоголь, навіть вино, для таких людий недобрий. З напитків добрі для них: росіл з волового мяса, чай, легка кава звичайна або збіжева. Сидячо працюючі люди повинні їсти особливо помалу й дуже жувати та не читати в часі обіду, бо через читання кров спливає до голови замість до жолудка, котрий власне тоді потребує живішого обігу крови. Надзвичайно треба уважати, щоби приймати харч все точно в тій самій порі. Практика доказує, що ті люди живуть найдовше, котрі педантично правильно в одній порі приймають харч. Брак руху при праці треба заступати проходами, глибоким віддиханням, ґімнастикою, чистим воздухом в кімнаті й особливо правильним стільцем (З німецького).

—o—

Політичні відносини в Польщі

в світлі акту обжалування проти 11 б. вязнів берестейських.

Дивним дивом, ні в однім органі української преси не було докладнішого огляду ні акту обжалування проти 11 б. вязнів берестейських, ні перебігу розправи проти них, хоч у Берестю сиділи також українські посли і хоч уся та справа, коли її подати в освітленні обидвох сторін (то значить акту обжалування й оборони обвинуваченых) представляє політичні відносини в Польщі далеко лучше ніж можна се зробити на підставі якогонебудь иншого процесу. Тому подаючи бодай час до часу (оскільки є на те місце в нашім невеличкім органі) маркантніші промови обжалованих (гл. „Н. Зорю" чч. 482,483, 484), печатаємо також зміст акту обвинувачення.

Всім 11 підсудним приписує акт обвинувачення, що вони в часі від 1928 р. до 9 вересня 1930 р. підготовляли державний переворот, який мав усунути людий, котрі тепер в Польщі при владі, й заступити їх иншими. Одначе основи державного устрою мали остати незмінені. До цего стреміли обжаловані 1) викликуванням в масах революційних настроїв, підюджуванням проти уряду, взиванням до його повалення, до непослуху, неплачення податків, осмішуванням і викпиванням державних властий в пресі, на зборах, конґресах і в летючках, 2) організуванням й озброюванням революційних кадрів, створенням центральної революційної організації „Центролївиці", скликаням т. зв. краківського конґресу, на котрім ухвалено силою здобути владу і видано наказ збройного „маршу на Варшаву", наслідком чого 14 вересня 1930 р. дійшло до кривавих заворушень. Одначе до перевороту не дійшло, бо до цього не допустили власти.

Відтак слідує в акті обвинувачення узасаднення повищих закидів. Наводиться конкретні злочини і проступки, яких мала допуститися „Центролївиця" як організація й обвинувачені кождий зокрема. І так говорячи про діяльність Центролївиці, акт обвинувачення згадує

нелеґальні летючки і бюлетені

та наводить деякі місця з них. В бюлетені ч. 1. були м. і. такі місця: „Пілсудський особисто упереджав одного з міністрів, щоб не йшов 31. X. 1930 до сойму „...бо там поллеться кров" і що в часі авантури, яку передбачувано підчас промови марш. Пілсудського, офіциpи „мали ввійти на салю і батогами бити послів, а в разі опору — стріляти й рубати". В іншім бюлетені було таке: „Правительственна кліка числить на перевагу війська і поліції. Та ми знаємо, що ні військо, ні поліція не стане по стороні безправства і насильства. Своєю політикою правительство впихає лиш Польщу у домашню війну. Одначе в тій війні підлість і лайдацтва будуть остаточно зліквідовані". В статті бюлетену „В столиці говорять" є м. і. таке місце: „Полк. Бек, адютант Пілсудського одержує крім пенсії 6.000 зол. з диспозиційних фондів Пілсудського". „Ще премієр Світальский взяв 23.000 зол. з фондів диспозиційних і виїхав до Біяріцу". „Недуга Пілсудського поступає. До Варшави приїхав проф. др. Розе, спеціяліст від фотографування мозку, П. професор напевно збільшить своє знання, студіюючи мозок Пілсудського". Сі бюлетені мали бути печатані в печатні „Роботніка" а видавала їх управа ППС. Дальше вичисляє акт обвинувачення підбурюючі промови поодиноких послів.

„Будьте готові, йдемо вперед!"

Пос. Ліберман стояв по думці акту обвинувачення на чолі цеї організації. Він на вічу ППС в Мокотові мав ска-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

1035 **ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА** 7-12

Спілка з обмеженою порукою.

ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА

ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

зати: „Марш. Пілсудский зрадив нарід, робітника й державу, довів державу до руїни, окружився клікою полковників, котрі правлять насиллям". На зїзді гірничого інтернаціоналу Ліберман казав: „Зближається кінець диктатури, не поможуть їй баґнети полковників. Будьте готові, йдемо вперед". Пос. Барліцкий, голова Центр. Викон. Комітету ППС, казав, що повалення диктатури не буде трудне, бо частина війська й поліції не буде стріляти до робітників. Іншим разом на зборах Барліцкий мав сказати: „З тим диктатором треба вже раз скінчити. Марш. Пілсудский зробив з Польщі фільварок, граючи ролю ясно-вельможного пана". На конференції перед краківським конґресом Барліцкий мав м. і. сказати: „Надходить рішаюча хвиля боротьби, мусимо зміряти наші сили з силами ворога. З бандою наємного жолдацтва, здібного до насилля але не здібного надставляти карк за пів божевільного тирана, легко можемо дати собі раду".

Пос. Дібуа казав м. і., що польська політична поліція се провокація, що більшість буджету йде на військо і поліцію, що уряд відписує дідичам податки та обтяжує робітників. В дні комуністичного свята жовтневої революції 7 листопада пос. Дібуа сказав, що польський пролетаріят не може обходити свята в однім дні з буржуазією, бо він веде з буржуазією безнастанну війну. Що буржуазія уладила в 1923 р. різню робітників у Кракові і що ППС змете з поверхні землі всі намагання правительства Пілсудського. (Що акт обж. закидає пос. Масткови, про це ми вже писали в „Н. Зорі"). Пос. Праґер на зборах у Варшаві заявив, що марш. Пілсудский ломить конституцію, веде нікчемну політику і пхає державу у найбільше нещастя. Обговорюючи діяльність міністра Чеховича Праґер твердив, що марш. Пілсудський покриває злодійства своїх міністрів, які дефравдують скарбові гроші. — Обвин. А. Цьолкош на вічу в Тарнові мав сказати, що Польща не має щастя до президентів, бо: „одного застрілено як пса, другого вигнали як пса, а третий слухає як пес". Те саме говорив Цьолкош на другім вічу. Іншого дня на зборах Цьолкош мав сказати: „Конституції в Польщі нема, люди пропадають як шпильки в траві", „в разі накинення зміненої конституції — над Польщею засвітять заграви пожеж; коли поллеться кров то не лиш робітнича".

„Хто на арматі їде, того на марах виносять".

Пос. В. Вітос, голова партії „Пяст", на вічу в Жолині, пов. Ланцут 1930 р. сказав м. і., що правительство лихе, уряди злодійські і „всі злодії". З промови виходило, що державна будівля завалиться і треба зорґанізуватися до збройного виступу чи страйку. Про марш. Пілсудского сказав В., що він дійшов до власти при помочі армат, по тім додав: „Хто на арматі їде, того на марах виносять". Крім того на іншім вічу сказав Вітос, що мін. Чехович видав 563 міл. на аґітацію за ББ. а пос. Полякевич дістав 247.000 зл. На вічу в Отфінові Вітос заявив, що уряд одержавши 70 міл. долярів позички дав 20 міл. „порукавичного", частину видав, а решту „розікрав". На зборах в с. Рудно В. мав м. і. сказати: „Треба ймитися найостріщих способів, бо в Польщі диктатура хоче зробити з хлопа невільника, хлоп на це істнує, щоб платив податки і терпів. Марш. Пілсудский умово хорий. Треба зорґанізувати з 15 тисяч людий, готових на все". — Пос. Кернік, заступник голови „Пяста", говорив на вічу так: „Пілсудский диктатор, впрочім в Польщі диктатором кождий комісар, староста і поліцай. Кождий посол ББ коштує державу 35.000 зол.". — Пос. Путек, заст. голови парлямент. клюбу „Визволене", на вічу в Кракові м. і. сказав: „Геть з тим, що допустився політичного обману, проч з тим, хто допустився звичайного морду, за котрого правління діються загальні злочини, як замордування ґен. Заґурского, жандарма в Бельведері і т. д. За ті злочини повинен бути потягнений до відвічальности марш. Пілсудский і він від неї не втече". — Пос. Баґіньский, секретар „Визволеня", сказав м. і. на вічу, що „в Польщі править диктатор, котрий має „бзіка" і „цьвях в голові" і „тому треба такого диктатора повалити". — Пос. Савіцкий („Строн. Хлоп") взиваючи на вічу, щоби не допустити до зміни конституції, сказав: „Коли зайде потреба, підемо з косами і палицями...", „кров поллється на вулицях а теперішних правителів бачитимемо на телеґрафічних стовпах і на галуззях". Про священиків Савіцкий так говорив: „Священики то лотри, лайдаки, що витискають піт і кров з народа, коли побідимо, то порахуємося з ними і вішатимемо їх на ліхтарнях". (Далі буде).

Рік зал. 1899. **Тел. 49—46.**

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, ул. Рутовського ч. 7.

(напроти Архикатедрального костела).

Поручає на надходячий зимовий сезон **найодноші дамські футра з кримських баранків, піжманів, з чорних і бронзових лошаків і т. п.**, також переробляє і модернізує по 1040 найнищих цінах. 6—8

Товариші мешкатимуть в музеях

„Таймс" доносить: Совіт народних комісарів РСФСР зложив окрему комісію для „реорґанізації" Ермітажа й инших музеїв в Ленінграді. Большевицькі власти не криються з тим, що та „реорґанізація" переводиться в ціли зменшення числа музеїв, щоб їх будинки можна було ужити на помешкання. — Так, так. А кілько то самохвальби „товаришів" доводилося чути про те, як то вони „розбудують" музеї. А тепер показується, що товариші не мають за що не тільки „розбудувати" музеї, які одідичили по цараті, але викидають дорогоцінні надбання століть, бо не мають де мешкати. Старі будівлі без направи валяться, нових нема за що поставити, отже ясні товариші почванившися 15 літ, що будуть „розбудовувати" музеї, які створив темний царат, тепер беруться до нищення тих музеїв... А якже, там було темно та буде ще темніше.

Стан польської военної фльоти

Польська военна маринарка на основі звіту для ґенер. секретаріяту Союза Народів представляється так: 2 контрторпедовці, 3 підводні лодки, 5 торпедовців, 2 канонірки, 4 виловлювачі мін, 1 гидрографічний корабель, 1 транспортовий корабель, 1 шкільний вітрильник, 6 річних моніторів і 8 річних вітрильних човнів, 1 шкільний корабель старого типу з 1896 р. („Глос Народу").

Найбільша скарбниця

Як вона забезпечена, як виглядає і що в ній є.

Ню-йорський кореспондент лондонського „Дейли Експресу" так описує найбільшу скарбницю сучасного світа, „золоту цитаделю" Злучених Держав Півн. Америки: Золота скарбниця Америки видовбана в масивній скалі 40 метрів під фундаментом „Федерального Банку". Є тільки один спосіб, яким можна дістатися до тої скарбниці: опанцирений ліфт (вінда). Рух тої вінди контролює спеціяльний технік, котрий урядує під землею. Коли двері тої вінди замкнуться, то ніяке око не догляне в ній ні одної щілинки і пасажирам здається, що вони замуровані в одностайнім сталевім гробі. Та вінда спускається так тихо і незамітно, що тільки голос з мікрофона попереджає пасажирів про доїзд. Внутрі скелі є 20 сталевих кімнат, а в кождій з них на 75 міл. долярів золота. Більшість золота в штабах, розложених на сталевих полицях, котрі тягнуться здовж стін. Видцеви здається, що він у бібліотеці, котрої книги оправлені в золото: бо золоті штаби мають виглад книг. В кількох кімнатах є золоті монети, не в мішках, а просто на сталевих полицях. Око довкруги бачить тільки золото і сталь. Охороняють ті скарби всіми технічними винаходами, які тільки істнують. М. ін. головний вхід може бути за одну секунду заставлений такою грубою сталевою плитою, що розбити її неможливо. Ту плиту вправляє в рух гідравлічна преса. Кромі того вистарчить натиснути одним пальцем руки ґузик і в рух іде спеціяльний механізм, котрий кожду кімнату відгороджує подібними сталевими плитами. Таким чином якби навіть дісталися туди злодії, то в один момент вони булиб щільно замкнені без ніякого виходу. Та дістатися до тої скарбниці неможливо нікому, хто не знає спеціяльного механізму, який отвирає згадані сталеві плити. А той секрет знаний в цілій Америці тільки двом людям, які не знаються з собою. Розуміється, оден з них отвирає скарбницю при відповідній асистенції. Скарбницю день і ніч сторожить сто випробованих сторожів з револьверами в руках. Кождий з тих 100 людий знає особисто тих урядників „Федерального Банку", котрі мають право спускатися до скарбниці. В кождого иншого мають наказ стріляти без попередження і навіть тоді, колиб показував письменний дозвіл, що вільно йому туди удатися, розуміється, коли він не йде в товаристві тих особисто сторожам знакомих урядників. Для згаданої сторожі є в підземеллю цілий арсенал зброї та запаси харчів на два місяці — на випадок, якби їм прийшлося там видержати облогу в разі яких розрухів або нападу.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 23—30

Одинокий спосіб зорґанізовано нести поміч українським інвалідам це стати членом Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. Річна вкладка 6 зол., або місячно 50 сот.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Памяти доброго друга Антона Мартеля

Бл. п. Антін Мартель, професор університету в місті Ліль (Lille), був добрим другом не тільки для пишучого отсі рядки, але й для всього українського народу. Підписаний познайомився з покійним ще як редактор студентського вістника „Поступ“, в 1923 р. Саме тоді навязував близші взаємини з молодечими угрупованнями та студентськими організаціями світу. Ніяк не можна було поминути Францію з її густою сіттю молодих та живих клітин. І склалося так, що звернувшися за порадою і просьбою до такої студентської організації французьких католиків, наш редактор одержав у відповідь потрібну інформацію і зичливо написаний листок з підписом організаційного секретаря А. Мартеля. Від тої хвилі переписка між нами стала живіша та частіша. Листування йшло, очевидно, на французькій мові. Тільки адрес на коперті покійний давав усе по польськи. Сеї звички не покинув до смерти.

Два рази ми стрінулися особисто у Львові. Раз Мартель приїхав працювати у львівських бібліотеках, другим наворотом між нами відбував свої ферії. Кілько тоді обговорилося справ та кілько планів намітилося, годі нині сказати. Мартель приляг до нас усею своєю благородною душею. Поїздки в моїм товаристві до Крехова і Жовкви скріпили в ньому привязання до Василіян так сильно, що він мріяв про цілий ряд нарисів та споминів про славний чин св. Василія В. на наших землях. Його плани не здійснилися. Покійний спромігся лише на загальні інформаційні начерки, напечатані в „Revue des Jeunes“. Окремою формою довіря наділяв мене бл. п. небіщик, відколи я став видавати „Записки ЧСВВ“. Частим узнанням та висловам радости не було кінця. Вертаючи з наукової поїздки по Україні Мартель задержався часок у Львові разом з проф. А. Мазоном. Яке було моє здивування, коли одної днини, в бібліотеці Наук. Т-ва ім. Шевченка, проф. Мазон, докладно про все поінформований, став мені гратулювати з приводу такого видавництва, яким є „Записки ЧСВВ“. Під кінець розмови сказав мені отверто, що про той орган так гарно поінформував його проф. Мартель.

Богато серця виявив для мене покійний передусім у листах. Як дитина західної культури він вихісновував кожду нагоду, щоб відгукнутися і переслати привіт та поздоровлення. Не минали свята, Новий Рік, іменини, початок ферій, щоб Мартель не післав листа або карточки. Несповна два місяці до своєї смерти писав про свою тяжку недугу (сухоти), жаліючи, що не зможе повернути до університетських викладів. Писав з рідного села, з Baumeles—Dames. Тут він в 1899 р. прийшов на світ, тут і помер 21. жовтня б. р.

Не менше добрим другом виявив себе А. Мартель і для всього українського народу. З його власних уст я дізнався, яка була причина його спеціяльного зацікавлення Українцями. Студіюючи в Кракові він зустрічався там з нашими студентами. Від тих бідних, але пильних в науці, студентів він вивчив наше минуле, з його славою, до державного життя включно. Спочував з нами тому, що нині те все перекреслила доля. І ще тоді, в Кракові, рішився послужити українській справі. Вчиться він нашої мови, студіює залюбки справу культурних взаємин між Польщею і Русю в XVII ст., богато читає. Зпоміж поетів виріжняє Шевченка, Лепкого, Тичину. На мою просьбу ще 1924 р. пише для „Поступу“ огляд: Московські студенти у Франції (гл. „Поступ“ IV, 235). Темою його габілітаційної праці було: Українське шкільництво в першій половині XVII ст. Діставшися згодом до Редакції „Revue des Etudes Slaves“ Покійний мало помалу — так сказатиб — українізує це видання, заступаючи скрізь названия: Мала Русь, Малороси, малоруський історичними: Україна, Українці, український. За його стараннем у відділі хроніки вставляється окрема група: українська. Сю групу опрацьовував він сам аж до смерти. Треба зазначити, що рідко котра хроніка виходила така актуальна, повна і вірна, як саме українська. Замітне також, що Покійний скрізь зберігав чисто українську транскрипцію.

Любов до нас Покійний зазначив ще в иншім напрямі. А саме в 1928 р. за його ініціятивою і чинною та безпосередною участю французько-бельгійське видавництво „La Nervie“ присвятило кілька чисел Україні. З того приводу я писав у „Записках ЧСВВ.“ (III, 298): „Випуски журналу „La Nervie“, що їх маємо перед собою, мусять знайти щиру симпатію, узнання і широкий відгомін в українській суспільности. Поданий у них матеріял і спосіб його представлення може лише нас перед культурним і науковим світом піднести і звеличати. Скажу більше. Це свідома й обективна регабілітація нашого імени, нашої окремішности, нашої історії, мови і науки перед світом. Заслуга в тім Редакції журналу, але надівсе прислужився тут проф. А. Мартель, котрий, крім прецизної статті про давну українську літературу, приклав іще свою руку, знання і передусім виявив весь свій благородний піетизм для України й у вступі і при перекладах і при влучних поясненнях і в самім доборі та розкладі матеріялу“.

Вкінці слід згадати і те, що бл. п. Мартель мало що не кождого року присилав до нас або своїх учнів, або довірених приятелів в тій ціли, щоб вони тут на місці зустрінулися з українським життям та вернувши до Франції як очевидці розказували про наш великий нарід, про який так мало знає культурна Франція. Памятаю кілька осіб, що з поручення проф. Мартеля були у мене на Жовківськ й 36. Це M. Moyse, E. Huc, M. Corbeau, L. Tranier і ін. Про самого Покійного говорять добре поінформовані, що він постійно удержував звязки з Українцями, приймаючи їх дуже часто у себе вдома, спершу в Парижі, опісля в Lille.

Нема сумніву, що смерть А. Мартеля забрала нам одного з добре випробованих другів. Не скоро може буде на його місце новий приятель, такий інтеліґентний, впливовий і надівсе благородний. Його імя будемо споминати з правдивою вдячністю і дай Боже, щоб те його імя з пошаною згадували і наші наслідники.

П. С. Найновіший „Przegląd Humanistyczny“ (VI, 274) містить світлину, на якій видно Покійного та подає про нього декілька даних.

Й. Скрутень ЧСВВ.

...Робите річ непотрібну і неможливу: український націоналізм серед мас, які ще навіть поняття про націю не мають. І в цьому ви стократ шкідливіші від ваших двійнят соціялістичних. Бо ці підюджували існуючу принаймні соціяльну злобу мас і підготовили цим реальне існування хоч і рабської, хоч і безвласнодержавної, але всеж таки соціялістичної „радянської України“. Ви-ж, націоналісти, навіть незадатні дати реальні форми руїні. Ви тільки здатні без кінця її поглиблювати (В. Липинський).

НОВІ ВИДАННЯ

Др. Василь Гаджега. ЙОСИФ ВОЛОШИНОВСЬКИЙ, МУКАЧІВСЬКИЙ ЕПИСКОП І ІВАН МАЛАХОВСЬКИЙ, ПЕРЕМИСЬКИЙ ЕПИСКОП, як епископ Мукачівський. Ст. 12. 1931.

„ШЛЄЗІШЕ ФОЛЬКСЦАЙТУНГ“ в ч. 330. принесла велику статтю професора словянської історії Бреславського університету п. з. „Боротьба за визволення України. З долі 40-міліонового народу. Теперішний стан української справи“. Автор підчеркує великий зріст нац. свідомости Українців і їх свідоме змагання до створення своєї держави. Далі перестерігає перед неполагоджуванням української справи в Польщі, кажучи, що це може причинитися до радикалізації укр. нації під оглядом релігійним, господарським, політичним і суспільним, а се може відбитися на західній Европі.

„ДЗВІНОЧОК“, часопис для українських дітий, ч. 1. Листопад 1931. Зміст: Наш Дзвіночок (вірш). Як Никола Барвінок вчився розуму. Відважний Степанко. Як діти бавляться. Вітер і Максимцьо. Василько має Ласю. Галасливий Бурко (вірш). Наші корови (вірш). Діточі пописи (вірш). Гоп, чук, личаки! (вірш). Звір жирафа. Ото пригода! Ранішна молитва. Малий козодій. Купуйте в кооперативі (вірш). Відповіди „Дзвіночка“. Жарти. — Виходить кождого місяця. Сторін 16. Ціна прим. 20 сот. Річна передплата 2 зол. Видає Іван Тиктор. Редагує Юра Шкрумеляк. Адреса: Львів, Боїмів 4. — Оцінку сего видання, котре заповідають в оголошеннях як християнсько-католицьке, зможемо подати доперва по появі кількох його чисел. Треба признати, що в 1-ім числі є гарна молитва до Бога і Божої Матери.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1.	**Основи соціольогії**	3·— зол
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти**	0·60 „
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат. Церква.** (історія)	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву Ч. І. св Павло**	2·— „
Ч. 11.	Др. О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. датюк)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0·80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч. II.**	2·— „
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (пров. думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ положення	0·40 „
Ч. 18	**О. Назарук.** Галицька делегація в Ризі	1·80 „
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50 „

Інші видання:

Др. О. Назарук:	Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.**	0·20 „
Др. С. Томашівський:	**Десять літ україн. питання в Польщі.**	1·50 „
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику.**	2·00 „
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	12 00 „
О. Н.	Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії	0·50 „
Проф. Л. Коплєр:	Релігія й політика	1.80 „

Присилайте передплату!

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 14—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни уміркувані.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Конференція ОО. Катехитів. м. Львова, відбудеться 9. XI. 1931. год. 17. в салі Малої Семинарії. На порядку реферат о. Маркевича ЧСВВ.: „Марійські орґанізації в минувшині і теперішности". Дискусія і нарада. О численну участь Всеч. ОО. Катехитів і Всеч. ОО. Гостей просить Управа Марійського Товариства.

В Грабівци, коло Замостя відновлено гр.-кат. парохію. Парохом став о. Андрій Трух ЧСВВ. В місточку Городлі над Бугом обняв парохію о. Йосиф Федорик ЧСВВ по дотеперішному парохови о. М. Лискови ЧСВВ, що недавно виїхав до Бразилії. Греко-католицьке населення Городла приступило до будови нової церкви на місце недавно спаленої.

Вибір консисторських дорадників в гр.-кат. канадійській дієцезії. По повороті з Европи Преосвщ. Епископ Ладика іменував дієцезальних радних. Іменування одержали: о. Атаназій Филипів, ігумен ОО. Василіян у Вінніпеґу, о. Стефан Бахталовський, настоятель ОО. Редемптористів, о. Михайло Григорійчук, ґенер. вікарій і парох Монтреалю, о. Мирон Кривуцький і о. Іван Головка з Вінніпеґу.

За благословенням Апостольської Столиці Мадярщина вже тепер приготовляється до великого юбилейного торжества, яке відбудеться аж в 1938. р., в девятьсотліття смерти св. Стефана, котрий завів християнську віру в Угорщині.

Протест катальонців. Катальонці-католики вислали до еспанського уряду велике число телеґрам, домагаючись для Церкви свободи культу й навчання та пошанування монаших чинів. Крім того католики Катальонії жадають, щоби зміни в дотеперішнім стані були введені лиш дорогою конкордату.

Папський трибунал. В папськім трибуналі „Рота" почався новий правничий рік. „Рота" видала в минувшім році 60 судових присудів, що відносяться до 18 народів. Були це присуди переважно в супружих справах. В минувшім році, около 100 чужосторонних правників з 13 народів студіювало при трибуналі. Папа в промові висказав радість із-за ствердження загальної важности трибуналу.

Діяльність катол. університету в Вашінґтоні. Протягом послідних 10 літ виявив католицький університет у Вашінґтоні велику літературну діяльність. Професори і студенти того університету видали друком за той час 3.000 поважних наукових праць. Зпід їх пера вийшло 434 книжок і 2.168 статей в часописах. Зміст їх ріжний. Вашінґтонський університет заложив Св. Отець Папа Лев XIII.

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Поширайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 8—10

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ГОЛОВНА УПРАВА польської христ. Демокр. Партії виключила з партії сен. Тулліе за симпатії до санаційного табору та проф. унів. Макаревича за те, що в соймов.й комісії не голосував проти проекту подружного закона.

БЕРЕСТЕЙСЬКИМ ПРОЦЕСОМ дуже зацікавилася французька публична опінія. Кореспондент аґенції Гаваса дістав припорученння присилати точний звіт. На маргінесі цього процесу заграничная преса, навіть прихильна Польщі робить коментарі для Польщі не дуже прихильні. В нашій пресі з цензурних причин повторити їх не можна.

ГІТЛЄРІВЦІ осягнули у виборах до повітових соймиків в Мекленбурґ-Шверіні велику побіду. Пересічно скількість голосів Гітлерівців зросла в поодиноких місцевостях з 60 до 100 проц.

ПОМЕР ПО ОПЕРАЦІЇ секретар федерації анґлійських робітників Кук. Він мав серед анґлійського робітництва великий вплив.

В НІМЕЧЧИНІ вислід анґлійських виборів викликав пригноблення, бо консерватисти заведуть цло й експорт Німеччини зменшиться.

„КУЛАЦЬКІ КОЛХОЗИ" Перед большевицьким устроєм зявився новий ворог — колхози з кулацькими тенденціями. Сі колєктиви стали на становищі, що наперед треба виділити приписану скількість споживчих продуктів для виживлення своїх членів, опісля створити запас для виживлення худоби і на засіви. Щойно решту припасів можна віддати державі. Показалося, що при такій збіжевій політиці колхозів держава дісталаб не богато і ціла „хлібозаготовка" дісталаби в лоб. Тому вийшли два розпорядження, в котрих сказано, що наперед треба виконати свої зобовязання супроти держави і щойно опісля можна творити апровізаційні і засівні запаси. За виконання збіжевих зобовязань супроти держави особисто відповідають члени управи колективів.

В ЕСПАНІЇ зредуковано нараз 50 проц. урядників з ощадностевих мотивів.

З ЯПОНСЬКИХ ЖЕРЕЛ доносять з Мукдену, що японські війська машерують у напрямі тої частинки Манджурії, котру заняли большевики.

ТУРЕЦЬКО-СОВІТСЬКИЙ ДОГОВІР приязни і невтральности продовжено на 5 літ підчас побуту Літвінова в Анґорі.

ЯПОНСЬКА ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ рішучо висказується проти інтервенції Союза Народів у манджурському конфлікті.

БОЛЬШЕВИКИ після всякої правдоподібности остануть невтральні в війні Китаю з Японією. Причину того подає японський зелізничий фаховець. Він пише, що докладно розслідив зелізниці в Туркестані й на Сибірі та може з чистою совістю запевнити свій нарід, що ті зелізниці до транспорту поважніших військ не надаються, бо здезольовані.

В ПАРАҐВАЮ комуністичні студенти напали на палату президента Ґуріяри і стріляли до нього з револьверів. Замах не вдався. Заведено стан облоги, бо розрухи поширилися.

В ЄҐИПТІ почалися заворушення проти теперішного уряду. Загрожує небезпека повстання.

Тисяча інвалідів УҐА жде на поміч суспільности! Вшануйте їх заслуги в місяці листопаді! Честь народу наказує забезпечити життя тим, що в обороні його чести жертвували своє здоровля.

НОВИНКИ

Дуже відповідну назву, що підходить до сучасної хвилі, дала рада м. Кутна одній із новіших вулиць. Іменно назвала її... Крізовою. Рішення ради було одноголосне.

Курс англ. фунта паде дальше. Ще 28. жовтня плачено на нюйоркській біржі за фунт 3.93 дол. Кождого слідуючого дня курс обнижувався о кілька пунктів. Останній курс виносив 3.72 доляра, т. зн. 33.20 зол.

Незвичайний випадок стався на зелізничій лінії Познань—Кжижовнікі. Коли дорожник Янецкий контролював тор, надїхав нагло поїзд. Він стратив свідомість, упав між шини та поїзд переїхав понад ним і дорожник вийшов цілий.

На Поліссю стверджено осідок пари бобрів на ріці Ясьолді, в маєтку Велесниця, пінського повіту. Як відомо, бобри належать до вимибаючих звірят.

Царські гроби в Петропавлівській кріпости перебудовують большевики на склади державних ґрафічних заведень.

„Сосіете Меріодіональ де Банд", один з найбільших французьких банків, що обслуговував береги зах. Середземного Моря, замкнув виплати.

Наслідком вибуху 40 літрів бензолю погиб робітник Вечорек в Цеслях на Познанщині.

На посаду помічників ката зголошується до польського мін-ва справедливости богато кандидатів. Недавно зголосилася також одна жінка.

В Біловежській Пущі, як відомо, винищено жубрів. В р. 1929 привезено туди 5 штук жубрів, тепер є їх вже 11.

У Франції до недавна не було безробіття. Одначе филя економічної кризи заливає вже і Францію. Під теперішну пору у Франції нараховують 650.000 безробітних, а 2.5 міл. робітників працює лише по кілька днів в тижні.

Неграмотних в Америці є тепер 4,283.753 осіб, т. зн. лиш 4.3% загалу людности.

Нечуване досі явище в хроніці лікарських дивоглядів предложив недавно на зборах лікарів доцент віденського університету д-р Менцель. Він демонстрував 16-літнього хлопця, котрий мав два язики однакової величини; один звичайний, другий виходив з одного міґдала. При говоренню цей другий язик так само був рухомий, як нормальний.

Американські й анґлійські релиґійні видавництва видали в 1930 р. 33 міліони примірників Біблії.

Щасливе місто. В м. Трентоні (Небраска) нема міських податків, бо доходи підприємств того міста покривають всі його видатки.

Золотий запас Америки виносив в жовтні 1930 р. 2 міліярди й один міліон долярів, а в жовтні 1931 змалів до одного міліярда 250.000 дол. („Берл. Таґеблят").

ВПОВ. ПАНЯМ ДО ВІДОМА. Убратися елеґантно і дешево це сьогодня штука, а подумати про се треба, бо зима закрадається. Фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7, йде за приміром европейських фірм і за вказівкою текстильних фабрик часто знижує ціни. Найодніші матеріяли на жіночі плащі, костюми і сукні до фірми Віттельс вже надійшли, а ціни тих жіночих новостий подиву гідно низькі. Перед закупном просимо оглянути матеріяли у фірми Віттельс, Львів, Рутовського 7, напроти Катедри. 986 40—100

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 7—19

МЕБЛІ тапіцеровані. Отомани, канапи і фотелі, матераци волосінні і з трави морської. Ліжка сирінкові й полеві. Гарнітури салонові також тапчани найдешевше поручає за готівку і на догідних услівиях магазин меблів Steil і S-ka, Львів, Казимирівська ч. 28 — Тел. 64-23. 1001в 15 20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський, Львів, вул. Зіморовича 17. 985 20-25

ХЕМІЧНА ПРАЛЬНЯ „ЧИЛІЯ“ й АРТИСТИЧНА ФАРБАРНЯ отворили для вигоди П. Т. Громадянства ще одну контору принять при **вул. Словацького 6** (напроти Головної почти). Приймає гардеробу мужеську, жіночу і діточу, капи, фіранки, футра, піря до хемічного чищення й арт. фарбування, як також всілякі білля до прання і прасування, ковнірці і манжети зі срібним полиском. 1044 4—4

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 64—100

ПЯНІНА **ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ** продає і направляє по цінах стисло фабричних

1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 17—25

ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА

Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС

1003 **Львів, Сикстуська 18.** 28-30

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.

ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ

перенесене з вул. Личаківської ч. 58

952 **на вул. Кохановського ч. 51.** 27-30

ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ЛЕН, КОНОПЛІ, КЛОЧЧА, ПРЯЖУ і ВОВНУ висилайте лише до укр. фірми

„ГОСПОДАР“

у Львові, при вул. Городецькій ч. 101.

Вимінну переводиться совісно та висилається товарі доброї якости. Онігробітники побажані. **Оминайте чужі спекулянтські фірми!** 1017 2—4

Революція цін

з причини нагромадження товарів.

Годинник з американського золота систем АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат, з копертами на 10 літньою гваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. гат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:

Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.

969 **Warszawa** 22—25

Skrzynka pocztowa 827

Одиноке укр. ортопедичне заведення.

ІВАНА УГРИНА

Львів, Вірменська ч. 15.

Бандажі на пропуклину, попородові пояси, на обвисли животи, пропуклину пупня, обірвання та випадання матиці, лічничі ґорсети й апарати ортопедичні найновішої конструкції. Штучні ноги й руки. Доставець Інститутівам Інвалідів. 98820-20

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в наймодніших фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ

КАЗИМИРА ХОЛЄВИ

Львів, Жовківська 127. — Тел. 94-63.

Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 4—25

Всякого рода ФУТРА

після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**

1008 **ФУТЕР** 10—14

Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)

ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

ПЕРЕПЛЕТНЯ

ПАВЛА БАБЯКА

у Львові, вул. Бляхарська 12.

Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої 1036 штуки. 6—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отомани** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 1005 14—25

В НЕДУҐАХ МІХУРЯ, НИРОК

Д-р БЕРНАРД РАППАПОРТ

ординує від год. 2—6 попол.

ЛЬВІВ, УЛ. РОМАНОВИЧА Ч. 11.

1042 **Тел. 42-83.** 4—5

тільки за 12 зол. і 50 ґр.

Призначили ми 1000 пульоверів, щоби зареклямувати нашу фірму. Беручи під увагу теперішню господарську крізу і бажаючи рівночасно безпосередно дійти до найширших українських мас — призначили ми кілька тисячів зимових товарів — саме:

тільки за 12 зол. і 50 ґр.

висилаємо 1 жакардовий пульовер в гарних взірцях, або спортовий з лискавичними замками коло шиї, 3 пари грубих зимових скарпиток, 1 великий білий купелевий ручник — 3 хусточки до носа білі з коліровими краями — 1 шовково-рипсову краватку і 1 пару рукавичок. Почтову оплату 2 зол. платить відборець. Згадані товари висилаємо за післяплатою, після одержання листового замовлення. Платиться при відборі. Купуючий не рискує в нічому, бо якщо товар не подобається — приймаємо з поворотом і звертаємо негайно гроші, або обмінюємо його на инший. 1048 1—1

УВАҐА: До кожного комплєту долучуємо премієвий купон. Хто надішле 5 купонів — одержить один пульовер безплатно.

Замовлення адресувати: firma „Łódzka Tkalnia“, Łódź, ul. 1. Maja 9. skrz. poczt. 417.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон.

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 27-?

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телефон ч. 60-04.** 48-?

„ДЗВІНОЧОК“ Найпоступовіший, ілюстрований **часопис для українських дітей.**

Виходить кожного місяця книжочкою на 20 стор.

Одна книжочка коштує тільки **20 сот.**

Річна передплата 2 зол.

Адреса: „Дзвіночок“, Львів, Боімів 4. (Новий Час).

„ДЗВІНОЧОК“ редаґований в християнсько-католицькому та широ національному дусі — на взірець европейських видань того роду.

НЕ ПОВИННО БУТИ — ніодної української родини школи читальні Кооперативи — яка не передплатила би „ДЗВІНОЧКА“!

Тільки 2— зол. на рік!

Перше число „Дзвіночка“ (за листопад) вже появилося в накладі **СОРОК ТИСЯЧ ПРИМІРНИКІВ!**

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 12 листопада 1931. Ч. 86 (486)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Смерть і похорон Дра Охримовича

Дня 6. листопада с. р. помер у Львові по тяжкій дволітній недузі Д-р Володимир Охримович, член Головної Управи Української Католицької Орґанізації, б. посол до австрійського парляменту, б. голова Украін. Нац.-Дем. Партії, б. заступник голови Наукового Т-ва ім. Шевченка, б. директор „Дністра" й визначний працьовник української преси, учений, правник, етноґраф і статистик. Похорон відбувся в неділю при співучасти Преосв. Епископа Н. Будки, майже всіх членів львівської капітули й усіх парохів Львова та представників Чина Св. Василія Великого. З балькону „Дністра" пращав Покійного сеніор наших діячів Д-р Кость Левицький, над гробом на Личаківськім кладовищі промовляли: сенатор Д-р Антін Горбачевський, о. кан. Д. Лопатинський і б. сенатор М. Бараник від Заліщиччини. Українська Католицька Орґанізація видала спеціяльну клепсидру про смерть свого визначного члена.

Справа східного обряду в соймі

На засіданні загр. Комісії варшавського сойму в дискусії над експозе мін. Залеского сказав пос. Строньский: „Пан міністр переповнив свою промову таким спокоем, що певно сам очікує, що ми зачнемо говорити про справи, які можуть непокоїти. Третий раз за 2 роки порушую тут справу т. зв. східного обряду на „кресах". Той новий обряд, котрого істнування не зовсім годиться з 9 і 18 арт. Конкордату, одержав від початку с. р. голову в особі о. Епископа Чарнецького. Друга унійна конференція з вересня б. р. взяла під увагу навертання на той обряд також православних Поляків, а не на римо-католицький обряд, чого в Польщі ніхто не зрозуміє. Ті справи на разі такі замотані, що признаючи найліпшу волю чинників, які ними займаються, належить внести в ту проблему участь польської церковної думки і польської думки державної.

Сойм і сенат замкнені на місяць

Шеф правного бюра голови Ради Міністрів, д-р Пентак, доручив маршалкови сойму Світальському і марш. сенату Рачкевичеви розпорядок президента РП. Мосціцкого з 9. с. м., котрим замкнено сойм і сенат до 10. грудня с. р.

Заслання проф. М. Грушевського

Польська преса доносить, що большевицька влада перевезла нашого історика Мих. Грушевського до Ленінграду і приділила його до примусової праці в історичному архіві та заборонила вертати на Україну. Рівночасно його секретаря, молодого вченого Савченка, заслали на Соловки...

Бійки в Варшаві

Студенти побили жінку ректора.

Ректор варшавського університету завісив виклади на університеті ізза довготриваючих заворушень і бійок між ендецькими й жидівськими студентами. Рівночасно ректор загрозив, що коли заворушення повторяться, замкне університет і розпише нові вписи. Підчас бійок між студентами болюче потурбовано навіть жінку ректора Лукасевіча. Студент зажадав від неї легітимації. Жінка ректора почала з ним перечитися. Тоді студент ударив її кулаком в обличча. Можна собі уявити, який вереск про „дзіч гайдамацку" піднялаб польська преса, якби так зробив український студент! Кілька літ писалиби, що ми становимо небезпеку для всеї Европи й цивілізації. А „Французови Сходу" вільно.

СССР перед переломовими подіями

Большевизм може заломатися до кількох тижнів.

Такі вісти приносить французька преса. „Фіґаро" пише: СССР винен Німеччині 535 міл. марок, Анґлії 225 міл. дол., ріжним фірмам в Америці 150 міл. дол., а запас його золота виносить всего 1/10 часть тої суми. Згадані довги платні до кінця сего року. Коли Росія не одержить на час кредиту від Франції, то до кількох тижнів може заломатися весь совітський устрій.

Кукурудза і бураки лишаться під снігом

Під таким заголовком пише „Социалистическое Земледѣліе": До 10. X. кукурудзу зібрано тільки на 21%, бураки на 57%. Отже велика часть урожаю лишиться під снігом, бо ранна зима сего року в СССР.

Повне фяско совітської пятилітки

Зелізниці розшастані. — Промисл і торговля в упадку.

Німецькі кореспонденти доносять з Москви: Центральний Комітет комуніст. партії відбув у Москві 4-дневне засідання. На нім стверджено, що зелізниці розшастані і що їх блудів не можна усунути. Треба повної перебудови. Змагання до поліпшення якости продукованих товарів не повелося. Торговля в упадку.

Блощиці усунули міністра з посади

Кореспондент „Таймса" пише: Большевицькі зелізниці цілком здезорґанізовані. Потяги спізнюються постійно. Серед зелізничників цілковитий брак дисципліни. Гігієнічні відносини на зелізницях страшні. — Большевицька „Правда" наводить факт, що влада скасувала один поїзд на київській лінії, бо так був запаскуджений блощицями і вошами, що зелізнича служба не хотіла вже його обслугувати. За такий стан зелізниць звільнено Рухімовича, комісаря зелізниць.

Не забудьте, що найдальше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. р. в приналежній
857 аґенції 85-7
Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

Д-р В. ОХРИМОВИЧ

Еволюція великого ума від радикалізму і марксизму через націоналізм до католицизму.

Ще рік не минув від хвилі, коли ми стратили члена Головної Управи УКО в особі проф. Стефана Томашівського, найбистрішого історика Галицької Землі. І вже знов ділимося з нашим громадянством дуже сумною вісткою. Відійшов від нас другий найвизначніший член Головної Управи Української Католицької Орґанізації, котрого всі табори слушно називали праведником, найбільший льоґік Галицької Землі, її правдиве світило на всіх областях публичної праці — Д-р Володимир Охримович.

Покійний був сином о. Юліяна Охримовича і Марії з Коблянських. Уродився в місточку Велдіж 25. V. 1870. До ґімназії ходив у Стрию, на університет у Львові, де студіював зразу словянську лінґвістику, потому право. Адвокатську практику відбув переважно у Стрию, в канцелярії пок. Д-ра Евгена Олесницького. Власну адв. канцелярію отворив в Заліщиках, відки й послував до австрійського парляменту, перевівши взірцеву орґанізацію свого округа. Потому був адвокатом у Львові. Трьома наворотами ставав редактором „Діла" у Львові, де працював м. і. як директор „Дністра". В часі великої війни 18. II. 1915 р. увязнили його Москалі й вивезли як закладника на Сибір. Спомини про свій побут на Сибірі зачав Покійний оповіщувати в календарі „Просвіти" за 1920 р. п. з. „Зі Львова на Анґару". Вернувши до Львова, віддався знов адвокатській праці, не занедбуючи й публичних справ, наукових, економічних і політичних. Занедужав нагло в жовтні 1929 р. і по двох літах муки помер, заосмотрений св. Тайнами. Се булиб найважніші факти з його життя.

Та зміст того життя був надзвичайно ріжноманітний, глибокий і широкий. І все в нім було видко нахил доходити до основ, до підвалин — у кождій справі, за яку покійний брався. І так коли він у своїй молодости захопився радикальною аґітацією між народом, то в парі з тим ішли у нього студії над фольклором. Коли пізніше, освободжуючись крок за кроком зпід впливу радикалізму і марксизму (покійний довгий час був твердим марксистом), занявся в думці долею всеї української нації, — то в парі з тим ішли його статистичні студії. Вагу тої „сухої" праці над цифрами може зрозуміти тільки вже вироблений в думанні ум, котрому стане ясно, що де зачинається правдива статистика, там кінчиться бляґа і пуста фразеольоґія.

Присвятившися адвокатурі, рівно основно студіював Покійний і право та став одним з наших найлучших правників. Занявшися нашою політикою, коли настала її найтяжша пора, покійний в час доходить до самого дна зрозуміння нашого становища під Польщею і тому проголошує ідею боротьби за автономію при Польщі (за що зустріли його

великі неприємности). Його глибоке розуміння сучасного життя доказує факт, що він весь час, коли займався публичним життям, надзвичайну вагу привязував до преси, уважаючи її найсеріознішим чинником у формуванні сучасного життя і в кермуванні тим життям.

Хто придивлявсяб був розвиткови тої дуже визначної особистости, яка у всім старалася доходити до самого дна справи, для того по зазначених висше проявах мусілоб стати ясним, що такий чоловік не стане і перед найглибшою проблємою, якою взагалі може займатися ум людини, перед питанням: „На що я жию на землі?" Не стане і перед сим питанням, хоч воно від пару сот літ або осмішене або просто заткане в мозках сучасних інтелігентів, заткане ватою ліберальстичних „міркувань" і „відповідий" в роді такої: Жию на те, аби вижитися, зовсім таксамо, як гриб у лісі або мох на скелі, як кінь, бик, осел, з котрих колись вийде пара — і все скінчиться. Чи вони когось або себе питають, на що жиють на світі? Не питають. Таксамо і я повинен робити: Тоді й житиму „природно", з природою і без журби за те, чого й так ніхто своїм розумом розвязати не в силі.

Володимир Охримович був занадто льогічний ум, щоб не добачити зіяючої нельогічности такого „міркування", щоб не добачити глупої тавтольогії у словах „жию на те, аби вижитися" і невмістности в порівнаннях думаючого сотворіння з недумаючою рослиною або розумного чоловіка з нерозумним звіряtем.

З найцікавішого твору пок. Охримовича*) видно, який великий переворот зайшов у душі того льогічно й бистро думаючого чоловіка — від рішучого атеізму до неменше рішучого католицизму. В часі коли пок. Охримович був матеріялістом й атеістом, репрезентував майже все покоління, ба — ряд поколінь нашої світської інтеліґенції. Свій тодішний світогляд представив пок. Охримович як слідує:

„Хоч я змалку був релігійно вихований і мав побожну вдачу, але вроджена мені передчасна цікавість, спричинена діточими недугами надмірна вразливість та одідичений від батька нахил до сумніву й супротивлення зложилися на те, що я будучи ще дитиною вже став сумніватися в правдах христіянської віри. До того причинилися чимало розмови з товаришами й читання вільнодумних книжок, ще більше недостаток відповідних книжок писаних у релігійнім дусі та найбільше те, що в моїм окруженню не було людий, котрі булиби здібні щиро розважити й розумно розяснити мої сумніви. Се мало той наслідок, що я вже в ґімназії був скептиком-недовірком, а на університеті став рішучим матеріялістом і атеістом або, як се тоді називалося, став я „радикалом". Мій фільософічний світогляд опирався на матеріялістично-моністичнім пониманню природи в дусі Людвіґа Бюхнера й Ернеста Геккеля та на економічно-матеріялістичнім пониманню історії в дусі Карла Маркса й Фрідріха Енґельса... Я держався погляду, що початок і розвиток вселенної є припадковим вислідом механічного руху атомів; що психічні прояви дадуться вивести з біольогічних, біольогічні з хемічних, хемічні з фізичних, фізичні з механічних; що життя на землі повстало само собою з неорґанічної матерії... Я свято вірив в ґіпотезу Канта й Ляпляса про еволюцію звізд і планет та в ґіпотезу Лямарка й Дарвіна про еволюцію ростин і звірів. Я був переконаний, що людська думка се витвір мозку, що людська душа се тільки додаткова проява людського тіла, що наука й фільософія, поезія й мистецтво, право й політика — все це тільки додаткові появи або т. зв. „надбудова" матеріяльного економічного життя суспільства... Етику й мораль я будував на егоізмі, гедонізмі й утилітаризмі... Я схилявся до погляду, що ні в природі, ні в історії людства нема ніякого змислу, ніякого обективного сенсу. Релігію й релігійність я вважав коли не хоробою то щонайбільше сонною марою, яка повинна розвіятися перед світлом розуму й науки".

Ось тут маємо в клясичній ясности й короткости думки тих ідолів, яким до сегодня поклоняється ліберальна інтеліґенція, що на такій основі мусіла дійти до большевизму — покищо в Росії. А большевизм на практиці страшно доказав повний брак змислу і сенсу індивідуального й суспільного життя під такими „авспіціями", — брак признаний згаданими ідолами вже давно передтим в теорії.

Який довгий і тяжкий шлях мусіла перейти думка пок. Охримовича, заки освободилася від тяжкого ґіпнозу того ідолопоклонства, що опутало цілі покоління інтеліґенції в нас і деинде, се й представлено в згаданім творі покійного. А що се був чоловік характеру, отже не завагався оповістити своє прилюдне визнання віри, до котрої дійшов. Кажемо „чоловік характеру" не в тім значінню, яке причіпається в некрольоґах кождому, хто помре (що належить очевидно до найшкідливіших звичаїв, коли ходить о публичних діячів, бо такий звичай брехнею робить блудні мочарні огники „світилами нації", які й мусять завести націю на невилазні багна). В. Охримович був дійсним характером. І якраз тому мав цивільну відвагу переходити серцем і душею щораз більше на право і не критися з тим.

Як душевно перейшов покійний велику еволюцію від атеізму до католицизму, таксамо поступив і під політичним оглядом: від радикалізму через націоналізм дійшов до переконання про потребу творити в нас Католицьку Політичну Партію. В останних літах свого здоровля взяв участь у випрацюванні теоретичних основ для створення в нас такої партії. Протоколи з засідань, у котрих покійний брав участь будуть в свій час оповіщені. На тих засіданнях покійний нераз підчеркував, що помалу буде вицофуватися з УНДА, що дійсно виконував. Просив тільки, щоб не брати йому за зле, що робить се етапами, бо він довгі десятки літ звязаний був з націоналістичним рухом і йому тяжко приходилося зривати нараз ті звязки на старі літа. І в тім була траґедія останних літ його праці.

Для католицького руху в нашім краю недуга покійного була великим ударом, подібно як передвчасна смерть проф. С. Томашівського.

Нехай же останні змагання покійного В. Охримовича, правдивого світоча нашого народу, стануть дороговказом для будучих поколінь в напрямі шукання правди. А. Ч.

*) Чому я навернувся до христіянської католицької віри. Прилюдна сповідь Д-ра В. Охримовича. У Львові, 1921. Ст. 48 вел. 8. (Сей твір уже вичерпаний і набути його не можна).

Аргументи визнавців матеріялізму й атеїзму се ніщо инше як тільки безкритичність наївного сензуалізму й наївного реалізму (Д-р Володимир Охримович).

*

Наївний реалізм се той дуже поширений, звичайний, буденний, грубий спосіб думання, який полягає на хибнім переконанню, що всі наші змислові спостереження е реальними предметами дійсности, що всі річи, які ми бачимо й дотикаємо, справді в самій дійсности е такими, якими їх бачимо й відчуваємо (Д-р Володимир Охримович).

*

З наївним реалізмом тісно вяжеться наївний сензуалізм — себто хибний погляд, що виключним і одиноким жерелом знання е наші змисли, що ми тільки те можемо знати, що очима бачимо, що вухами чуємо, що руками дотикаємо, одним словом — тільки те, що змислами спостерігаємо, а позатим нічого не знаємо і знати не можемо (Д-р В. Охримович).

З берестейського процесу

Як виглядало вступне слідство. — Соціялісти приготовлялися до вуличних боїв.

До найцікавіших зізнань належать зізнання народного учителя Вацлава Бенеда з Лукова. (Подаємо лиш те, що перейшло цензуру в польській пресі). Передовсім показалося, що він — безвірої сповідний... Отже не присягав. Бенедо зізнає, що суддя у вступнім слідстві не хотів протоколувати так, як свідок говорив. Свідок підписав протокол після поправок, але потому той протокол переписувано і він ждав півтора години. Другого протоколу йому не відчитано і він його не підписав. — Прок. Равзе до свідка: Скажіть так абстрактно, що ви волілиби, чи карну справу за фальшиві зізнання, чи усунення з партії? — Се питання викликало велику бурю між обжалованими й оборонцями. Пос. Дібуа кричить: „То террор і скандал!" Оборонці зриваються зі своїх місць. Кождий з них щось кричить. Серед галасу чути лиш крик обжалованих: „Ми постійно під терроpом!" Адв. Берензон: Прошу ухилити питання прокуратора, бо в такий сам спосіб можнаб запитати свідка, чи волить карну справу за фальшиві зізнання, чи усунення з посади! — Предсідатель ухилив питання прокуратора. — До дуже інтересних належали також зізнання Банка, комісаря політичної поліції. Банко зізнавав голосом певним і рівним, що ППС (Поль. Партія Соціялістична) приготовлялася до вуличних боїв, що створила власну поліцію з окружними командами, що поділила свою міліцію на відділи, дружини і секції. Секція складалася з 10—12 осіб, три секції становили дружину, дві дружини відділ. Під Ченстоховою відбуто курс для вишколення 17 комендантів. На тім курсі викладали офіцири чинної служби під претекстом „протиґазового курсу". Вчили головно стріляти в позиції стоячій, клячучій і лежачій, кидати ручними ґранатами, йти до наступу на баґнети й оперувати ґазами. Кромі того при вул. Варецкій ч. 7 відбувалися що тижня вправи („відправи") для комендантів дільниць все таємно. Там складано звіти й видавано накази. В лютім 1930 вчили тих комендантів способів уличних боїв, перерівання телєфонів, нападання на поліційні комісаріяти і т. и. Новий курс відбувся також в льокалі фахових союзів. На сім курсі викладав якийсь хемік, як робити бомби і пос. Пужак. Зброї доставляв пос. Ходиньский. Та зброя була власністю соц. партії. Той посол мав у своїй кімнаті в ґотелі переховувати 60 револьверів. Узброєна міліція ППС мала прийти на соймову ґалєрію. При однім з увязнених міліціянтів ППС знайшли візитівку б. марш. сойму Дашинського зі словами: „Прошу прийти до мене на конференцію". Та візитівка була білєтом вступу до сойму. Відтак представив свідок подробиці замаху на марш. Пілсудского.

—o—

Що діється на Далекому Сході

Офензива японських військ. — Крівава битва над рікою Ноні. — Японці йдуть далі вперед.

З Мукдену доносять: Японці одержали великі підкріплення й перейшли до офензиви здовж ріки Ноні. Битва була надзвичайно крівава. Китайці панічно відступили в напрямі Ан-Ґан-Сі. Страти обох сторін великі: Японці впевняють, що Китайці одержали поміч від большевиків. Японська офензива має відбуватися далі в напрямі на Ціцікар, що викликає велике занепокоєння в Москві. Японський ґенер. штаб оповіщує, що японська армія заняла вже місто Тун-Кав.

—o—

Цікаве рішення в справі судді Деманта

В голоснім берестейськім процесі піднесла оборона, що вязнення послів у військовій тюрмі було протизаконне та що суддя Демант повинен був з того факту витягнути консеквенції тим більше, що в тій справі одержав скаргу від обж. Керніка. Апеляційний Суд постановив те зажалення оборони післати презесови Апел. Суду. В мотивах свого рішення зазначує, що суддя Демант переступив також §. 1. тимчас. військ. регуляміну для військ. вязнів, котрий постановляє, що військові тюрми служать для перетримування тих, що підлягають військовим судам. Супроти того є підстава до дисциплінарного поступування проти судді Деманта.

—o—

Вибори в Анґлії

Остаточний вислід виборів до анґл. палати послів такий: 1) Правительственна коаліція: консерватисти 472 мандати, націоналістичні ліберали (Сімона) 35 мандатів, народові ліберали (ґрупа Г. Самюеля) 33 мандати, робітнича партія (ґрупа Мек Доналда) 13,, незалежні 3 мандати. 2) Опозиція: робітнича партія 49 мандатів, незалежна робітнича 3 мандати, ліберали Л. Джорджа 4 мандати. Крім того є ще трох „диких": 2 ірляндські націоналісти прихильні урядови й 1 з опозиції. Отже проурядова коаліція має 558 мандатів, опозиція 57.

—o—

Новий виборчий погром Партії Праці

Муніципальні вибори в Анґлії виказали ще більшу програну Партії Праці в сих виборах ніж у виборах до парляменту. З оповіщених досі вислідів виходить, що Лейбур Парті втратила більшість виборчих округів, в тім найбільші промислові осередки. В Ліверпулі й Манчестері лейбуристи втратили всі мандати. В Лондоні вибрано досі 981 консервативних радних, 230 з Лейбур Парті. Ця партія втратила в Лондоні 180 мандатів.

Я зрозумів, що головна ріжниця між духом і матерією проявляється в тім, що коли вся фізична природа лежить виключно й цілковито в онтольоґічній области фактів, в области того, що е, — то царство духа сягає поза сю область в деонтольоґічну країну вартостий, в країну ідеалів, а головно в країну етики й моралі (Д-р Володимир Охримович).

Маленький фейлетон

Як мають купатися хорі

Кімната для хорих повинна бути огрівана на 17 степенів Реоміра (21 Цельзія), ніколи низше 15 Реоміра. В часі купання хорих вікна і двері повинні бути замкнені. Теплоту купелі повинен вирішити лікар. Мірити купіль треба в ріжних місцях ванни, вимішавши воду. Відчитувати температуру треба держачи термометер в воді. Під студеною купелевою водою розуміється воду з температурою низше 20 Реоміра, під літеплою 25 Реоміра, під теплою 28 Реоміра. Ванна має бути наповнена до тої міри, щоб ціла грудь хорого була під водою. Тяжко хорих треба уважно занести до купелі й уважно в ній умістити. Ніколи хорий не повинен сам іти до купелі. По купелі треба його уважно піднести з ванни. Коли вода з нього трохи спливе, треба його витерти теплим простиралом й опісля вбрати в огріту сорочку й положити в огріте ліжко. Для хорих дітий літепла купіль уважається вже студеною. Хорі діти повинні купатися двічи коротше ніж дорослі хорі (З німецького).

—o—

Міністр скарбу

ПРО БУДЖЕТОВИЙ ПРЕЛІМІНАР.

„Буджет нереальний". — В разі потреби буде зменшений. — Видатків на армію не зменшено.

Мін. скарбу Ян Пілсудский виголосив в соймі експозе в справі буджетового прелімінара. В нім заявив, що доходи в прелімінарі передбачені на 2.375 міл. зол., а видатки на 2.482 міл. Отже дефіцит виноситиме 77 міл. зол. Видатки поодиноких міністерств зменшено як слідує: мін-во загр. о 15 проц., мін-во внутріш. справ о 16 проц., мін-во скарбу о 20 проц., м. справедливости о 22 проц., м. промислу і торговлі о 22 проц., м. рільництва о 60 проц., м. просвіти о 21 проц., м. публич. робіт о 67 проц., дороговий фонд о 70 проц., м. суспіль. опіки о 16 проц., ренти о 14 проц. Міністр признає, що буджет нереальний, бо загальна конюнктура погіршується і тому, коли зайде конечність, особливо, коли не буде мораторії загр. довгів, в роді акції Гувера, цей буджет треба буде ще дальше зменшити, бо уряд не думає йти на інфляцію. По тім експозе б. преміер Славек заявив, що видатків на охорону держави (армію, поліцію і т. д.) не зменшено з огляду на непевне міжнародне положення.

—o—

„Козацький Гітлер отвирає двері на Схід"

Під таким заголовком приніс краківський „Курієрок" ч. 299. обширні витяги і коментар до статті, поміщеної в українськім часописі „На сторожі", видаваній у Софії. В тій статті говориться, що Коновалець „Козацький Гітлер" як його „Курієрок" називає, увійшов в порозуміння з німецьким Гітлером і на тім порозумінню опирає цілу свою політику. (Замітимо, що та стаття „Курієрка" дуже баламутна).

—o—

Збіжжа дальше дорожіє в цілому світі

На всіх світових біржах зазначується сильніша тенденція на збіжжа. Звижку пояснюють тим, що велика фінансієра зденервована упадком вартости фунта, скандинавських валют і хитанням доляра перекинула свої капітали з валют на збіжжа. Одночасно доносять з Нью-Йорку, що радянський уряд закуповує щораз більше збіжжа в Америці й Канаді. У звязку з тим ціни збіжжа підскочили там о 25 проц. З Москви доносять: Голова ради комісарів Молотов заявив, що наслідком посухи зіпсулося кілька міліонів пудів збіжжа. Супроти того вивіз збіжжа з СССР буде маленький. На лондонській біржі звижку цін пояснюють тим, що заломився радянський вивіз, м. і. ізза транспортових труднощів. З цього приводу канадійський дневник „Торонто Ґльоб" пригадує заяву совітського амбасадора Довґалевського, що совіти в сім і в будучім році не могтимуть вивозити збіжжа. На загал звижку цін збіжжа пояснюють на біржах як передвісник повороту до нормальніших часів.

—o—

Одна корова за пару чобіт

З усіх сторін надходять вісти про неімовірне обниження цін продуктів села. І так пр. за 4—5 тижневе порося недавно плачено в Перемишлі півтора золотого, за коня на заріз 6—8 зол., за корову 30—40 зол., за 100 кґ. бульби 3 до 4.50 зол., за курку 90 сот. і т. д. З того виходить, що на купно пари чобіт середної якости селянин мусить продати корову. Одна селянка, щоб купити зимове пальто для своєї дочки школярки мусіла продати дві корови. Коли такий стан триватиме дальше, то може дійти до наслідків, яких найбуйніша уява не в силі собі представити.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

По епископській конференції в Чехословакії. В Оломунці відбулася конференція епископату Чехословакії, котра занялася справами, які повстали на тлі уступлення архіепископа Праги мснра Кордача. Конференція заявила, що вся преса, залежна від „Прессферайн'у Еґерлянд", а саме: „Дайтше Прессе" і „Еґерлянд" не є вже католицькою пресою. Тому конференція зарядила повчити вірних, щоби здержалися від читання тих органів та від всякої співпраці з ними. Крім того суспендовано о. Михайла Маґерля, катехита й о. Войтіха Санду, професора богословія в Празі. Розвязано „Союз римо-католицького німецького духовенства пражської архідіецезії" і скликано окрему комісію, яка має ствердити вину деяких осіб. Конференція вислала до архиепископа Кордача телеґраму з поздоровленнями. Діткнена острим церковним зарядженням „Дайтше Прессе" оголосила вияснення, в котрім твердить, що за весь час свого істнування завсіди бажала служити загальним інтересам цілої католицької Церкви. Також управа Т-ва „Прессферайн Еґерлянд" оповістила комунікат, в котрім висказує жаль, що деякі статті його органів, присвячені справі уступлення владики Кордача, мали форму, котра не може бути апробована й котра дала причину до непорозумінь.

Зїзд католицької преси відбувся в Ротердамі. Предметом нарад: способи, якими католицька преса має здійснити заклик Св. Отця до мира, роззброєння і полагоди економічної кризи. Окрему увагу присвячено боротьбі з большевизмом і безбожництвом. З Польщі на зїзді був о. прал. Качинський, дир. КАП'ої.

Новий примас Еспанії. Апостольська Столиця іменувала архиепископа Тараґони кардинала Баракера новим примасом Еспанії.

Відроджуюча сила католицької ідеї. „Оссерваторе Романо" пише: Перед 50 літами основано Інститут Францішканських Місіонарок ім. Марії, — сегодня має він 315 місійних домів, в котрих що року лічать 2,270.000 хорих. В р. 1875 вислав Дон Боско своїх перших місіонарів, а сегодня та конґреґація має 758 місць осідку. — Салезіяни працюють в Патаґонії, в Огнистім Краю, в Бразилії, в Австралії, Китаю, Японії, Сіямі й т. д. Вони мають 659 місійних стацій, 8 семинарій, 422 шкіл і 11 високих шкіл, 7 коледжів, 5 друкарень і 24 шпиталів на просторі 2,763.072 кв. км., де живе поверх 31 міл. людий. — Паризьке Т-во Загр. Місіонарів має 57 семинарів, 3697 шкіл зі 154.556 учен., 545 сиротинців з 18.232 сиротами, 84 лябораторій, 302 аптик і 156 шпиталів. Так виглядають числа тільки трьох конґреґацій. А конґреґацій мають католики 292 жіночих і майже тілько мужеських. Супроти таких фактів пусті є фрази ворогів католицизму зпід стягу т. зв. „Вільної Думки". Бо деж ті люди збудували хоч один шпиталь для хорих, хоч один дім для прокажених? І де який „вільнодумець" посвятив своє життя, щоб улекшити долю хорим на проказу?

Еспанські жінки в обороні релігії. Деле ґація еспанських жінок передала президентови кортезів меморіял з 1.401.900 підписами, котрий домагається: незмінювання артикулу конституції з 1876 р. в справі взаємин між Церквою й державою без попереднього порозуміння з Апост. Столицею; невиключування батьків родин із рад публичного виховання; обовязкового навчання релігії в школах; збереження християнської родини; признавання, як дотепер нерозривности супружжа; невидалювання з краю монаших чинів; уможливлення повороту епископам, котрих змушено опустити свої діецезії.

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 15—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|I.** Ціни умірковані.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СПРАВІ АВТОНОМІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ПРИ ПОЛЬЩІ заявив у соймі н. д. пос. Строньский: Внесок ППС нереальний, се тільки демонстрація, якої не можна поважно брати, бо й самі внескодавці підчеркують, що той внесок нереальний й українські посли не привязують до нього ваги. Отже комуж він потрібний? (Гл. нашу передовницю в 85 ч. „Н. Зорі").

ВАРШАВСЬКИЙ СОЙМ відкинув проєкт автономії для українських земель в Польщі, внесений через ППС. За внеском, крім Українців і соціялістів голосували Німці. Жиди вийшли.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА счиняє алярм з того приводу, що Литовці викуповують у Вильні доми, щоби в той спосіб збільшити свій стан посідання. Досі Литовці мали викупити у Поляків кільканацять домів, особливо в центрі міста. Гроші на це мають вони діставати з т. зв. фонду „Визволення Вильна".

НОВИЙ АНҐЛІЙСЬКИЙ УРЯД. В новім уряді Анґлії є представники всіх трьох партій: консерватистів, лібералів і лейбуристів. Премієром залишився Мек Дональд, крім нього в уряді є ще три члени Партії Праці, між ними Сновден, Теку доміній дістав лейбурист Томас. Ліберали одержали чотири важні теки: внутрішніх справ (Герберт Самюел), торговлі і заграничних справ (сер Джон Сімон, визначний адвокат). Його уважають приклонником зміни пляну Йонґа і знавцем індійських справ. Іменування Сімона означає правдоподібно здержливий курс супроти Франції. Консерватисти дістали решту, 11 тек. Голова консерватистів Балдуін одержав теку президента державної ради, Чемберлен теку міністра скарбу. Він прихильник митного протекціонізму. При укладі листи членів уряду брали під увагу лиш людий поміркованих. Цей компромісовий кабінет має передовсім полагодити справу безробіття, усталити буджет і фунт. В заграничних справах має полагодити введення заграничних мит, справу роззброєння і ревізії пляну Йонґа.

З ЛОНДОНУ доносять: В Анґлії увязнено 115 анґлійських студентів ріжних університетів, котрі займалися комуністичною аґітацією. Се перші прояви енерґічнішої боротьби нового правительства з большевизмом.

Модні товари блаватні для Пань. Мужеські сукна, полотна, коци.
Стахевич і Абрисовський
ЛЬВІВ, РИНОК — ТРИБУНАЛЬСЬКА 1.
1023 10—10

ҐРАНДІ, міністр загр. справ Італії виїхав до Америки, де має переговорювати м. і. в справі морських роззброєнь.

ГРУЗИНСЬКЕ ПРЕСОВЕ БЮРО повідомляє, про повстання в Грузії. Червоноармейці мусіли уступити перед повстанцями. В декотрих селах Чечни селяне палять збіжжа в колхозах, щоб не віддавати правительству. Убили також місцевого начальника ДПУ Каламатова.

АМЕРИКАНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ТОРГОВЛІ, як подає „Дейли Телеґраф", перестерегло американські фірми, щоб вони продавали Совітам лише за готівку або за рівновартні ґарантії, а не на кредит.

——o——

НОВИНКИ

Дня 7. листопада, в 14-ту річницю проголошення комуністичного устрою в Росії, комуністи у Львові урядили вуличні демонстрації. Годинникарській фірмі Ціппера вибито при тій нагоді виставову шибу й забрано трохи дорогоцінностий.

Б. посла Дм. Паліева випустили на волю за кавцією 16.000 зол.

„Курєр Станіславовскі" помістив ряд фейлетонів про Манявський Скит пера проф. Н. А.

До приват. української ґімназії „Рід. Школи" в Золочеві вломилися злодії і в бюрку директора ґімназії знищили книгу шкільних оплат за 1930 і 1931 рр. В тій книзі залеглости шкільних оплат були обчислені на суму коло 10.000 зол. Книгу оплат вкинули вломники до виходка.

Варшавські студенти знов викликали протижидівські авантури. В богатьох місцях Варшави дійшло до бійок між жидівськими і польськими студентами. Богато осіб було ранених. Увязнено 50 осіб.

Пожежа в Сваричові, пов. Долина, знищила 15 домів з господарськими будинками. Огонь спричинили діти, які бавилися в стайні сірниками.

Пожежа в Осівцях, пов. Золочів, знищила хату Н. Гижого. В Краснім, пов. Золочів, згоріла стодола, стайня і збіжжа П. Зарицького.

Найменше місто в Польщі має заледви 160 осіб і називається Смоґоне. Друге з черги „місто" Ринажево має 600 мешканців. Найбільше село в Польщі Стшемешице Вельке має 11.000 мешканців. Воно в келецкім воєвідстві.

Літаками привезено досі до Польщі коло 350 кґ. золота, вартости майже 2 міліярди зол.

Протижидівські виступи ендецьких студентів тривають у Варшаві дальше. З тої причини ректорати політехніки і висшої торговельної школи припинили виклади. Поліція увязнила 120 студентів.

На даху поїзду їхав Іван Влодарчик, сховавшися перед контрольором. Коли поїзд переїзджав через зелізничий міст між Коропужем і Рудками в напрямі Самбора, Влодарчик вдаривши головою о склепіння мосту, погиб на місці.

Велику комуністичну централю для фальшування документів усіх держав викрито у Відні. Увязнено кільканацять осіб.

У Варшаві повстав Жидівський Комітет для боротьби з самовбивствами у Жидів, бо ті самовбивства щораз більше поширюються.

Перше санітарне судно, збудоване в Ґдині, спущено на море. Воно називається „Самаританка" і має 30 тон брутто і 60-кінний мотор.

Перша циганська школа повстала в Ужгороді на Прикарпатській Руси. Цигани дуже дбають про свою школу. Ходять до неї діти не лиш осілих, але й кочуючих циганів. В школі кладеться натиск головно на призвичаєння до чистоти і на музику.

700 фірм в Німеччині зажадало від уряду проголошення мораторії.

Данський журналіст, Кнут Гольмбое, перейшов з протестантизму на магометанізм, вивчився арабської мови й розпочав подорож до гробу Магомета. Та по дорозі вбили його Араби.

НОВА ШВАЛЬНЯ. Білизна це артикул першої потреби. Належить памятати, що найдешевше жерело мужеської білизни це фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7. Перед закупном білля просимо оглянути мужеську білизну, витворювану у власній швальні на гарних взорах, а головно по значно знижених цінах. Отже вступи й оглянь без примусу купна.
986 41—100

НОВІ ВИДАННЯ

Діточа бібліотека, книжечка: 103 і 182. 1) **Джонатан Свіфт:** ҐУЛІВЕР У ЛІЛІПУТІВ. За анґлійським оригіналом для українських дітий зладив Юра Шкрумеляк. Видавництво „Світ Дитини", Львів, 1931, ст. 96, з ілюстраціями.

2) СЕРДЕЧНИЙ ВІНОЧОК. Вязанка святочних побажань для українських діточок. Зладив Ю. Ігорків. Видавництво „Світ Дитини", Львів, 1931. Стор. 112.

——o——

Біржа

Гроші: Ам. доляр 8.88 зол.

Збіжжа: (Ціни в зол. за 100 кґ. лько стація навантаження віддаль 200 км.): Пшениця дв. 21.75—22.25, пшениця сел. 20.50—21.00, жито дв. 22.50—22.75, жито сел. 21.75—22.00, ячмінь дв. 20.00—22.00, ячмінь на мливо 17.75—18.25, овес гал. 22.00—22.50, кукурудза ром. 20.00—20.50, фасоля біла 18.50—20.50, горох ½ Вікторія 26.00—28.00, бобик 18.00—19.50, вика чорна 20.50—21.00, вика сіра 18.50—19.00, гречка 16.00—16.50, лен 34.00—36.00, коніпне насіння 30.00—32.00, ріпак озимий 29.00—30.00, житн. ґрис 14.50—15.00, пшен. ґрис 13.00—13.50, гречана каша 34.00—35.00, просо 16.50—17.00, льняні макухи 25.00—26.00, червона конюшина 150.00—160.00, синий мак 65.00—75.00. На біржі великі обороти пшеницею, вівсом, ячменем і ґрисом. Загально тенденція звишкова.

——o——

Жертви

Впр. о. Іван Кучма з Надвірної 5 зол. на „Рідну Школу" і 5 зол. на укр. інвалідів. — Гр-кат. Церква в Верхняківцях, пов. Борщів, 2.75 на пресовий фонд „Нової Зорі". — Гр.-кат. Уряд парох. в Делятині зі збірки 37.36 зол. на укр. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 65—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 18—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 29-30

Хто вчас не відновляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 18.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 15 листопада 1931. Ч. 87 (487)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Перед людством нове Сараєво

„Ню-Йорк-Таймс" пише, що в разі конфлікту Японії з СССР може бути втягнена в війну Польща, відтак Німеччина й инші держави.

„Ню-Йорк-Таймс" в кореспонденції з Женеви пише: Союз Народів надзвичайно занепокоений долею мира з приводу вісток, що Японці наближаються до Ціцікару, котрий знаходиться в сфері впливу Москви. Можливість зудару між Японією й СССР заставляє побоюватися страшних наслідків того. Представники богатьох держав, що знаходяться в Женеві, предсказують, що японсько-совітський конфлікт необхідно втягне в війну і Польщу. Та коли вмішається Польща, тоді німецькі мілітаристи покористуються тим для захоплення коридора. Союз Народів рахує ще на здержливість совітського правительства. Та коли Москва збройно опреться Японії, то тут бояться, що японсько-китайський конфлікт стане новим Сараєвом. (Про неясну міжнародну ситуацію, яка тепер закроюється, гл. передовицю в нинішнім числі „Нової Зорі").

Що діється на Далекому Сході

Концентрація військ китайських, японських і большевицьких.

ТК. доносить з Токія: Китайський начальний вождь в Манджурії, ген. Мао Ган-Шан, концентрує свої війська коло Ціцікару. Японські війська приготовляються до походу на Харбін. Сконцентровані сили большевиків мають іти на поміч Мао Ган-Шан'ови. Японський міністр війни заявив на засіданні кабінету, що та остання вістка може бути правдива, хоч офіц. підтвердження її ще не має.

Хто має міст на ріці Ноні?

З Манджурії доносять: Китайці одержавши поміч відобрали в Японців міст на ріці Ноні. Під Ціцікаром кипить завзята боротьба. Коло Гай-Ченг'у погибло 700 Китайців. — З Хабаровська доносять, що Японія обильно заосмотрює російських білогвардійців у гроші і зброю для боротьби з СССР.

Панамський канал замкнений

ТК доносить з Ню-Йорку: Великі дощі так підмили береги Панамського Каналу, що його замкнено. 17 кораблів стоїть на Атлянтійськім його боці, 12 на Пацифіку. Се на випадок війни з Японією дуже шкодилоб Америці.

День боротьби з релігією

Істнуючий в Москві комітет Міжнародного Союза Безбожників рішив зорґанізувати в перший день Христового Різдва „день боротьби з релігією" у всіх европейських краях. Для всіх комуністичних організацій за границею видано інструкції, взиваючі до активної участи в тій „праці".

10 виборчих ліст в Перемищині

Окружна виборча комісія ч. 48 (Перемишль, Добромиль, Сянік, Березів, Коросно) проголосила ліста кандидатів на послів, зголошені до попередних виборів. А саме: ліста ч. 1 (ББ) з чоловим кандидатом інж. А. Ґаліцою, ч. 4. (вшехполяки) чоловий канд. Римар С., ч. 5 (Бльок соціяліст. лівиці) Е. Вольф, ч. 7 (Центролівиця, інж. Павловский Я.), ч. 11 (Український та Білоруський Виборчий Бльок) др. Волод. Загайкевич, ч. 14 (сіоністи) др. Розмарін Н., ч. 15 (РСО) Угринський Мих., ч. 22 (ха-деки) Слюсар О., ч. 23 (Сель-Роб) Букшований Осип, ч. 24 (Робіт.-Селян. Єдність, комуністи) Ланьцуцкий.

Такого ще не було

Рільнича Росія купує хліб у промислової Анґлії.

Якби хто був перед війною сказав, що колись хлібодайна Росія буде купувати пшеницю в — Анґлії, котру Росія весь час годувала, булиб його уважали гумористом. Тимчасом товариші так догосподарилися, що лондонський щоденник „Дейли Мейл" приносить таку вістку: Большевики закуповують пшеницю в Ліверпулі, бо показалося, що продали за границю більше свого хліба, ніж можуть тепер доставити, отже купують чужий.

Також Японія покидає золоту валюту

Лондонська „Нюз Кроникл" доносить з Кобе: Також Японія фактично покинула золоту валюту. Нотування золота застановлені. Протягом жовтня вивезено з Японії до Америки міліон доларів в золоті (Коли сі вісти правдиві, то незабаром можна сподіватися значного обезцінення золота).

З москвофільського руху

У Львові відбувся зїзд „Общества ім. Мих. Качковського". На зїзді було, як подає „Русскій Голос", 150 делеґатів. Зі звіту виходить, що москвофільських читалень є 217, філій 5 (Броди, Жовква, Самбір, Сокаль і новоосновані в Золочеві). У звітовому році основано або відновлено 12 читалень. Членів у всіх читальнях нараховують коло 11.300. На місце уступивших 3 чл. увійшли: суд. С. Білинкевич, Е. Трешневський й Е. Вархолова, заступники: Ст. Балюта і Л. Луцик. На зїзді був також Н. С. Серебренніков, б. посол російської меншости зі „схід. кресів".

ЧИ ПАМЯТАЄШ О ТІМ?

Що найкращим і найтаншим подарунком є гарна фотографія або артистичний портретик виконаний у фотографічнім ателіє

„Venus"

Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.

1010 13—25

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Найдальше до 25. грудня ц. р. муситe викупити свою будинкову полісу на 1932. р. в приналежній аґенції

857 86-7

Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

МІЖНАРОДНЯ СИТУАЦІЯ

З приводу трівоги в „Ню-Йорк-Таймс'і".

Зміст: Що важніше: війна чи паперовий протест Америки? — Таємниця революції на Кипрі. — Противенства між Америкою й Японією, Франціею й Італією. — Як зарисовуються два великі табори держав. — Котрі комплекси справ найбільше замотані? — СССР, Балкан, Канада й Австралія. — Невідомі ні день ні година вибуху нової війни. — Прояв паніки в Анґлії. — Що буде, коли Анґлія не упорядкує відносин на сході Европи...

Над усім культурним людством зачинають щораз більше збиратися нові чорні хмари. Вони походять з ріжних жерел. Наперед кілька фактів, що мов лискавки освітлюють ті хмари.

На Далекім Сході вже другий місяць блискає, гримить і кров ллється, хоч офіціяльної війни досі не проголошено. Серед подій на Далекім Сході найважніша не так сама фактична війна, як покищо „паперовий протест" Америки проти окупації Манджурії Японією. Се знак, що Америка не згодиться на те, чого в Манджурії довершить Японія кровю і грішми свого населення. Не згодиться — і буде тільки ждати нагоди до виступу в обороні того, що сказала. Чомуж Америка ще не виступає? Бо міжнародна ситуація надзвичайно неясна. З неї щойно вилонюються два великі табори держав, про які пишемо дальше. Тай ситуація Японії в Манджурії не легка: бо вдержати окупацію країни, де є 26 міліонів Китайців а тільки 250.000 Японців, се річ тяжка особливо в часах пробудження націоналізму. Та Японія мусить шукати виходу для свого населення, бо воно душиться на островах і скоро росте далі.

Другий факт звернув меншу увагу, хоч він рівно характеристичний як те, що діється на Далекому Сході. Це революція на Кипрі. Остров Кипр се бастіон Анґлії, котрий поруч бастіону на Мальті забезпечує для Анґлії посідання Суезького каналу, то значить шлях до Індії. Хто стояв за революцією на Кипрі? Трудно припустити, щоб ту революцію викликала мала, слаба, убога і зі всіх сторін загрожена Греція, котра в разі відкриття такого ділання на шкоду Анґлії моглаб від неї сильно потерпіти. Греки надто спритні політики, щоб пускатися на таку дуже ховзьку гру тай ще до того з Анґлією. Значить, за тою революцією стояв хтось инший. Але хто? Большевики дуже люблять робити такі річи. Та сим разом вони мабуть виїмково невинні. На се вказувалиб ріжні факти. Передовсім те, що СССР тепер в особливо тяжкій фінансовій крізі, а фінансування такої революції тай ще до того з Греками на Кипрі вимагає значних грошей. Другий факт: Революцію на Кипрі поблагословив отверто тамошний митрополит. Вправді се не католицький митрополит, але все таки трудно припускати, щоб він ділав у порозумінні з большевиками. Тут за плечима грецьких повстанців стояла якась інша сила, котра а) фінансово доволі міцна і б) має інтерес в тім, щоб Анґлії робити клопоти. З великих держав мабуть не зробили сього ні Франція, ні Японія, бо вони своїми інтересами в міжнародній

політиці наближаються тепер до Англії. Підозріння паде на Італію або на Америку, або на котрусь з сателітів тих держав.

Рівно непримиримі інтереси як Японія й Америка мають Італія і Франція. Тай навіть з подібних причин. Італія не має де подівати свого скоро наростаючого населення. Природним терепом кольонізації, який Італія мала вже в давних часах, булиб ті краї в Африці, які посідає Франція. Тому ті дві держави на випадок нової світової заверухи знайдуться після всякої правдоподібности в ворожих таборах. В Італії й Америці щораз частіше говориться про ревізію версайського договору, котрий особливо невигідний для Німеччини. Се знак, що ті держави хотілиб у своїм таборі побачити колись Німеччину, хоч їх офіціяльні представники нераз спростовують поголоски про їх змагання до ревізії версайського договору. По розгляді всіх тих фактів зарисовується вже поділ великих держав.

Остає ще розібрати два дуже помотані комплєкси: СССР і звязану з ним Туреччину та Балкан? В якім таборі опиняться ті сили? Большевицька держава в такім стані, в якім вона знаходиться, невигідна як союзник ні одному, ні другому таборови, які зарисовуються. Для кождого з тих таборів булаб вигідна як союзник буржузна Росія, все одно, який малаб устрій, монархічний чи республиканський. Від огню того бажання береться й дим в роді вісток про вмарш Японії на територію СССР. Відчувають се й большевики. Тому й пишуть раз-у-раз про інтервенцію, яка проти них приготовляється. І се річ невиключена, що перед взривом нової світової війни наступить війна з СССР, підготована одним з таборів, котрі зкроюються. Та невиключене й те, що СССР в теперішній формі буде втягнений в заверуху.

Менше трудно означити становище балканських держав. Сей комплекс держав дуже легко запальний. Війна може там вибухнути кождого часу. По тій стороні, де буде Югославія, не буде Болгарії (й Угорщини, котра входить уже в комплекс середноевропейський). Решта уложиться в залежности від потреб поодиноких держав і їх виглядів, головно фінансових. Ромунія своїм звичаєм особливо довго буде вагатися, подібно як в середній Европі Чехословаччина, бо одна і друга можуть найбільше стратити в разі програної війни.

Таким чином закроюються припускаємо два великі табори держав. По одній боці Англія, Японія, Франція і її союзниця Польща та Югославія й зовсім від Англії залежна Португалія, — по другім боці Америка, Італія, Німеччина, СССР і звязана з нею Туреччина, Болгарія, Угорщина й Еспанія, в котрій усунено короля власне за те, що в великій війні не хотів стати по жадній стороні. Річ ясна, що в хвилі великого зриву не одна з держав під ріжними впливами (фінансовими й калькуляційними) може змінити своє становище навіть тоді, коли її довший час вязав союз. Всі ще памятають, як змінила фронт Італія супроти своїх довголітних союзників, Австрії й Німеччини. Многі держави будуть вагатися. Скандинавські держави мабуть і сим разом збережуть невтральність, — хіба що до часу взриву нової війни віджилаб і скріпиласяб велика, імперіялістична Росія й виступилаби з претенсіями до теплих пристаний, на які ті держави не моглиб згодитися.

В дуже тяжкім положенню знайшлиcяб нові малі надбалтійські держави: Фінляндія, Естонія, Литва і Латвія.

Та найтяжше в новій світовій війні булоби становище двох англійських доміній: Австралії й Канади. Для них булаб найвигідніша така політична комбінація, в котрій Англія йшлаб разом з Америкою. Бо колиб вони йшли проти себе, тоді Канада або мусілаб зневтралізуватися, або уляглаб Америці. Австраліяж на випадок побіди тої групи держав, в котрій булаб Японія, сталаби добичею Японії. Тому ті два великі краї, Канада й Австралія, здержують свободу рухів Англії. Головно через них висше означені табори держав не можуть устійнитися. На тім однім прикладі видно, як міжнародна ситуація ще не дозріла до повної кристалізації. Тому й побоювання кореспондента „Ню-Йорк-Таймс'у" виглядають на передвчасні. Та все те не виключає й передвчасного зриву. Невідомі ні день ні година, коли зірветься нова буря і невідомий також простір земель, який вона захопить.

Зі всіх фактів, які сталися в останних часах в области заграничної політики, найважніший факт небувалої побіди консерватистів в Англії. То не були вибори, то був прояв паніки великого народу, котрий з острахом дивився на такі небувалі річи як бунт у своїй военній фльоті, бунт ізза платні... Відси походив той жах, що перед самим голосуванням масово гнав до церков англійське жіноцтво. Відомо, як тревога, то до Бога. Затрівожений англійський нарід віддав владу в руки консерватистів. Та річ ясна, що й консерватисти не врятують Англії, коли не упорядкують відносин на землях, які становлять шесту часть суші, а які заняли большевики. Се бувби той вентиль для Англії, котрим зачалаби щезати також світова кріза після поглядів богатьох буржуазних фінансістів. Коли консервативне правительство Англії в порозумінні з иншими державами не спроможеться на це діло, то доля, яка жде весь культурний світ а з ним і Англію — незавидна. Кажучи виразніше: може побідити большевизм. Англія має 5 літ часу до застанови над тим.

А. Ч.

Рік зал. 1899. Тел. 49—46.

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, ул. Рутовського ч. 7.

(напроти Архикатедрального костела).

Поручає на надходячий зимовий сезон **наймодніші дамські футра з кримських баранків, піжмаків, з чорних і бронзових лошаків і т. п.**, також переробляє і модернізує по 1040 найнижших цінах. 7—8

Хто організував підпали церков і монастирів в Еспанії.

Голяндський дневник „Маасбодо" помістив лист такого змісту: „Льос Ріос, тепер. міністр справедливости, на місяць перед упадком королівства особисто організував підпали ріжних монастирів в Еспанії разом з міністром маринарки при помочи мадридської черні. Вже на місяць перед поваленням монархії устaлено, хто й де має підпалювати і вже тоді пороблено ріжні зарядження, щоб унеможливити пожарній сторожі ратункову акцію. Відомо також, що мін. Льос Ріос особисто видав наказ, щоб комендант мадридської огневої сторожі, довідавшися про пожежі в поодиноких монастирях, сидів безчинно в казармах разом з цілим матеріялом"... Дальше автор листа зазначує, що мін. Льос Ріос разом з міністром маринарки дістали за те з Москви „надгороду" 48 міліонів пезетів. Теперішний міністр справедливости був від довшого часу в сталім порозумінню з комісією пропаґанди уряду СССР і не допустив до цего, щоб винуваті в спаленню церков і монастирів були належно покарані. Вкінці зазначує автор, що 5 членів еспанського уряду належить до масонських льож, що між ними й мін. Льос Ріос. Прем. Заморра (котрий недавно уступив) був оруддям в руках міністрів, які одержували накази з Москви і від мадридської масонської льожі (КАП).

Традиція і поступ

Памяті пок. Волод. Охримовича.

Et quasi cursores, vitae lampada tradunt
(Люкрецій).

Коли згасне туземне життя визначної людини, в життю народа твориться немов люка, порожнеча. Хто перейме по тім, що відійшов, тягар його праці і чи знайдеться гідний заступник на оставленій ним стійці? Римський поет Люкрецій прирівняв ту зміну поколінь до грецького торжества лямпадофорій, яке відбувалося вночі. Розставлені заздалегідь гінці передавали один одному запалені смолоскипи... Подібно є і в життю: наступні покоління перебирають працю попередних. І це є традиція.

Людина старіється і думає про своє минуле життя. „Ах, коби я був знав! коби я міг ще раз починати життя, якже інакше робивби" — каже неодин. Нові покоління щасливіші. Вони можуть користуватися досвідом попередних, можуть оминути їх похибки. Святу правду сказав Ціцерон, що історія це вчителька життя.

Ще більшу ролю грає традиція в релігійнім життю. Скарби правд вічних збережені в Євангелію передаються від рода в рід, збогачувані думками мислителів, учених і святих, що ті правди віри розвивали і пояснювали. Коли Церква каже нам віддавати почесть святим угодникам, то не тільки тому, щоб возвеличити тих, які вже дістали вінець вічної слави, але також тому, щоб їх життя і їх науки стали приміром для нас. Вони вели безнастанну боротьбу проти зла. Тим вони повинні стати для нас жерелом відваги. Їх смерть показує нам св. Церква не як поразку, але по приміру Христа як заграву світлого дня воскресення. „Кров мучеників це посів християнства!" сказав Тертуліян про переслідування. Церква повторяє нам це раз у раз, коли велить нам почитати цілу армію своїх мучеників. І тим учить нас, що зі змагань розпалених аж до героїзму і самозабуття трискає життя нових поколінь.

Сущна ознака життя це його продовжування. Колиб воно задержалося, то булаби смерть. І ось чому поступ, що його безупинно здійснюють нові покоління, це конечний вислід традиції. Хто хотівби засклепити традицію в означечі, незмінні форми, той навсе спинивби життя. Колиб це намагалися робити християни, то вони забулиб хіба на те, що Бог відновляє те життя при кождім новім поколінню. Тут тайна того дивного явища, що поступ у сучасному стане для прийдешних поколінь традицією. Значить, традиція і поступ це тільки ріжні звена одного й того самого ланцюха, котрі вяжуть поодинокі покоління людської сімї на цій землі.

Буває, що люди відповідно до вдачі, до темпераменту ріжно ставляться до традиції і поступу. Одні кладуть більшу вагу на традицію, інші на поступ. Одні люблять хвалити минулі часи, коли вони ще були молоді і все тоді на їх думку було краще. Це ті, що їх Горацій називає laudatores temporis acti. Навпаки „молоді". Вони схильні дивитися на старші покоління як на відживші, перестарілі. Звідси відвічний, в кождім столітю відновлюваний спір між „батьками і дітьми" в літературі, мистецтві, в політиці й соціольогії. Після того поділу „старих" вважається реакціонерами, а „молодих" „каменярами поступу". Як ми бачили вище, з католицького становища такий поділ на „реакціонерів" і „поступових" не оправданий. З того становища можна бути рівночасно найкращим поступовцем і найвірнішим традиціоналістом та консерватистом. Таким був і наш невіджалований пок. Др. Володимир Охримович і в тім на нашу думку тайна його енергії та оптимізму.

Р. Г.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
SINGER-KAYSER
по найнищих цінах
і на догідні сплати

ЮЛІЯН ЛОМАҐА
Львів, вул. Валова 11.
Телефон 28.70.
Одинока українська фірма в тій ділянці.

РОВЕРИ
KAYSER-PUCH
AUTOMOTO
від 190 зол.

959 15 25

Правильна форма хреста

З ПРИВОДУ КЛЄПСИДР ПО ПОК. В. ОХРИМОВИЧІ.

„Діло“ з нагоди похорону пок. В. Охримовича і клепсидри УКО помістило в ч. 254 з 11. XI. с. р. таку замітку: „Мимоходом кажучи, ця остання клепсидра була єдиною зпоміж усіх 11 і єдина мабуть досіль взагалі українською мовою писана (?) та з однораменним хрестом. З цього приводу люди обмінювалися ріжними коментарями під адресою авторів“.

Автор цеї дописки мабуть не звертав уваги на клепсидри, аж 8. листопада, бо недавно, вже в 1931 р., були клепсидри по пок. Томашівськім; 1930 р. по пок. Протоігумені Калишови і богато інших, а особливо в давніших часах, котрих автор не памятає. Треба знати, що однораменного хреста вживають не тільки українці-католики, але й православні. Я звернув увагу на хрести на церквах і по цвинтарях на Україні. Всі старші і майже всі нові — однораменні. Добре памятаю старі хрести на старім цвинтарі в с. Садова, м. Озаринці, пов. Могилівського, в м-ку Чернівці, пов. Ямпільського, в Шаргороді, в Камянці Под., в Дзигівці, пов. Ямпіль, село Тропова к. Шаргороду, Мовчани, пов. Ямпіль, славні хрести Мовчанські, в селі 2 старі камінні, 1 на полі, де забито уніятського священика 1626 р. і на тім однораменнім хресті така напись: „Року Б.ЯХХ5 здѣ убѣенъ бысть Р. Б. Іоанъ“ і т. д. Хрест до нині стоїть і я маю його світлину, можу показати. Отже 1626 р. — коли ще не вся Україна була уніятська і були православні, хрест там є однораменний і всі старі хрести однораменні. Так було і перед унією, так було і за часів уніятських 1600—1793 рр., зглядно і до 1832 р., коли знищили решту унії, так є до нині на Україні. Є винятково десь не десь московський, властиво патріярший хрест, званий осьмиконечним[1]), але то в новіших часах, коли омосковлювано Україну. Отже наш хрест форми ✝ найстарший, загально принятий і уживаний. Взагалі трираменного хреста вживають тільки православні (хоч не покидають і звичайного). Виїмок становить у католиків папський хрест з трьома рівнобіжними поперечницями. Католики вживають також виїмкового т. зв. архиепископського або льотаринського хреста з двома рівнобіжними поперечками. Вживано й у нас якийсь час також трираменного хреста, а то або як гербовопатріяршого, нпр. в Ставропігіях (що мало спеціяльне значіння), або під впливом російським. Про форму хреста так пише російський писатель П. Н. Барсов: „Гораздо большее количество письменныхъ свидѣтельствъ и вещественныхъ памятниковъ говоритъ въ пользу формы[2]) (crux immissa)“. Ноннус в V. в. пише, що Ісус Христос умер на такім хресті. Св. Єронім порівнує хрест Ісуса Христа з Мойсеєм, що розпростер руки на молитву. Найстарший памятник з розпятим Ісусом стрічається в V. в. „Многомилліонная масса русскихъ старообрядцевъ признаетъ единственно правильнымъ осьмиконечное изображеніе креста, (тут рисує хрест під [1]), отвергая какъ ересь крестъ четвероконечный (латинскій крыжь)“. Російська православна церква признає одну і другу форму хреста.*)

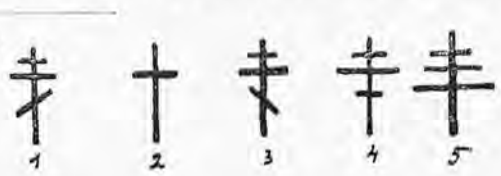

У нас на Україні, у Львові, в Острозі й інших містах, церковні брацтва ставропігійські діставали від патріярхів привілей, приймали їх патріярші герби, то є хрест форми (гл. під 1), і він через те став синонімом православія, а зачали його підносити у нас доперва в роках 70—80, коли велася агітація за твердорусскими і православіям... За митр. Сембратовича, пізнішого кардинала, була заборонена та форма хреста — і стала в нас синонімом схизми. Тому Українці-католики не вживають від тоді сеї форми хреста. Вона зрештою не наша, а чужа. На православних церквах на Україні є також така форма хреста, якої ужила УКО на клепсидрі пок. В. Охримовича. В Ворохті є стара і нова церква і два цвинтарі, а всі хрести і в церквах і на цвинтарях є тої форми, якої ужило УКО на клепсидрі. Гуцулів ані тепер, ані тому 100, 200 і 800 літ ніхто не латинщив, а там загально принятий однораменний хрест. Отже і на Україні і в Бесарабії і на нашім Поділлі та між Гуцулами є та сама форма хреста, значить, вона наша українська — а „Діло“ підносить се як щось чуже. Цікавих відсилаю до твору П. Батюшкова**), де зображені замок в Межибожі, церква в Яришеві, яка до нині стоїть, прав. церкви в Камянці Под. та на всіх хрести такі, як були на клепсидрі УКО. Отже нема в тім нічо дивного, що УКО не ужила хреста трира-

*) Пор. Энциклопедическій Словарь Брокгавса. С. Петербургъ 1895, том XVI, ст. 656.

**) Подолія, историческое описаніе, съ высочайшаго соизволенія издано при министерствѣ внутренныхъ дѣлъ П. Н. Батюшковымъ. С. Петербургъ, 1891.

Д-Р ВОЛОД. ОХРИМОВИЧ.

ЧОМУ Я НАВЕРНУВСЯ

Від неособового, світового пантеїзму до особового, надсвітового теїзму*).

Дальша переміна моїх фільософічно-релігійних поглядів счинилася знов від того, що дух упімнувся за права духа: я зрозумів, що головна ріжниця між духом і матерією проявляється в тім, що коли вся фізична природа лежить виключно й цілковито в онтольоґічній области фактів, в области того, що є, то царство духа сягає поза сю область в деонтольоґічну країну вартостий, в країну того, що повинно бути, в країну ідеалів, а головно в країну етики або моралі. Ціла фізична природа лежить поза межами доброго і злого, вона не має ніякої совісти, ніякого сумління, вона не знає ніяких етичних вартостий, вона не підлягає ніяким моральним законам, які для духового життя мають не меншу вагу ніж фізичні закони для матеріяльного світа. А преціньже між законами фізичними й етичними лежить непрохідна пропасть, через яку неможливо перекинути ніякого мосту, ніякої кладки. Фізичні закони приневолюють силою конечности, силою необхідности; фізичних законів неможливо нарушити, їх ніхто не може переступити, хочби й як хотів, але якби се було можливе, то воно не булоби гріхом. Навпаки моральні, етичні закони обовязують силою свобідної волі; етичний закон — се такий закон, який дається переступити, який фізично можливо нарушити, але якого не годиться переступати, якого не вільно нарушувати. Одним словом: де обовязують закони фізики, там уже кінчиться свобода волі, а закони етики обовязують щойно там, де починається свобода волі. Отся ріжниця дає нам ще один доказ, що дух і матерія — се дві зовсім окремі, зовсім інакші субстанції, та ся ріжниця доказує також, що свобідна воля є сущною, есенціональною прикметою духа. Дух без свобідної волі — се contradictio in adiecto, се нісенітниця, яка не дасться подумати.

Отсі міркування приневолили мене признати людській душі не тільки нематеріяльність або духовість, але також свобідну волю як сущну прикмету духовости.

Одночасно я зрозумів також і це, що загальний закон причиновости зовсім не виключає свобідної волі людської душі, бо свобідне хотіння ніяк не треба розуміти як безпричинне хотіння. Коли я чогось свобідно хочу, коли я свобідно рішаюся на якийсь поступок, то се ніяк не значить, що я хочу без причини або що я рішаюся без причини. Закон причиновости обовязує також і в країні духа, подібно як у країні матеріяльної фізичної природи, з тою одною ріжницею, що в обсягу фізичної природи бачимо конечні, необхідні причини, а в обсягу духа маємо до діла зі свобідними, добровільними причинами, і з тою другою ріжницею, що фізичні, матеріяльні причини осягають свої наслідки несвідомо, причім свідомий наслідок називається наміром, цілею або метою.

Про свобідну волю людської душі переконує нас найкраще наше внутрішне спостереження або наша самосвідомість. Правда, деякі новочасні психольоґи навчають, що наша самосвідомість свобідної волі — се тільки обманчива злуда, що нам тільки так здається, будьто ми маємо свобідну волю. Одначе на те немає ніякого доказу, щоби се була тільки злуда, а зате безсумнівний факт єствування етичних норм, себто моральних заповідий і правних законів, доказує понад усякий сумнів, що людська душа має свобідну волю, бо без свобідної волі не має ні обовязку ні відвічальности, ні заслуги, ні провини, а без того ані право ані мораль не дадуться навіть подумати. Якщо всі наші слова й діла, всі наші вискази і поступки є конечним наслідком незалежних від нас причин, тоді не може бути мови об тім, щоб нас могли обовязувати якісь норми, якісь заповіди або якісь закони, ані об тім, щоб ми могли відповідати за їх виповнення або переступлення. Тож колиб навіть психольоґія без припущення свобідної волі була можлива, то одначе мораль і право без свобідної волі булиби простою нісенітницею.

*) З приводу смерти Д-ра В. Охримовича подаємо уривок з вичерпаної вже дуже цікавої праці Покійного. Вже сей уривок може послужити як доказ великої льоґічности Покійного й основного способу думання та розбирання тяжких проблемів.

менного, а такого, як належиться. Хрести на інших клепсидрах були кождий іншої форми і так, клепсидра „Дністра“ мала форму, якої ніхто на світі не вживає (третє рамя на право вділ)[2]), НТШ мало форму хреста в цілім світі знану як р о с і й с ь к у (гл. Лексикон Гердера 1925 р. том. І., ст. 731), а клепсидра „Народньої Гостинниці“ мала форму хреста папського, одначе кепську[4]), бо на ній третя поперечниця була вправді рівнобіжна, як на папськім хресті, одначе була найкоротша, коли в папськім хресті третя поперечниця найдовша[5]). Словом — хаос. При тім всі ті форми чужі, московські або гербово-патріярші, одна лише Українська Католицька Орґанізація виступила з хрестом і старохристіянської форми і загально принятої на Україні (гл. 2). Цікаво, чого то було обмінюватися ріжними коментарями? Чи тому, що не знається свого? А добре булоб пізнати. На 11 клєпсидр тільки один одинокий був хрест правильний — і якраз проти нього „Діло“ уважало вказаним розпочати воєнний похід...

М. Каровець ЧСВВ.

—o—

12 місяців невинно в тюрмі

Обережно з відвідинами „раю“!

„Фоссіше Цайтунґ“ пише: Швайцарський поет і письменник повістий Герман Курц поїхав тому півтора року до СССР на прогульку і в цілях студій. Там його увязнили і 14 місяців передержали в московській тюрмі як „підозрілого“ у взаєминах з німецькими властями. Тепер його випустили. Курц хоче скаржити совітський уряд й опише свої переживання в тюрмі. — З того ясно, що мають слушність ті, що бояться їхати на прогульку в СССР. Що до скарг проти совітського уряду, то такі скарги найліпше вносити до дирекції трамваю.

—o—

Політичні відносини в Польщі

в світлі акту обжалування проти 11 б. вязнів берестейських*).

(Подаємо лиш те, що перейшло цензуру в польській пресі).

Останнім етапом у боротьбі з правительством, каже акт обвинувачення, мав бути к о н ґ р е с „Центролівиці“, скликаний до Кракова на день 29. VI. 1930 р. В конґресі взяло участь коло 1500 делеґатів, членів партій: ППС, Пяста, Визволення, Стронніцтва Хлопского, хадеків і НПР. В конґресі взяли участь також всі обвинувачені крім А. Савіцкого. На тім конґресі виголошували обвинувачені острі промови. Пос. Барліцкий говорив: „Й. Пілсудский раз по раз ломив права і свободу горожан, постійно вдаряв у самостійність і повагу сойму. Нечувана кріза, страшне безробіття, ростуча нужда селян і робітників, ослаблення держави внутрі, зменшення поваги на зовні — ось вислід правління диктатора. Одночасно ми свідками нечуваних надужить і морального занепаду в правлячім таборі, коли терор і корупція стали звичайними способами ділання цего табору. ППС заявляє, що диктатура Й. Пілсудского і його невідповідального правління мусить бути знесена... Віримо, що наша побіда увільнить Польщу раз на все від диктатури і правління, пересякнутого духом давного московського царату“. Таксамо остро промовляв В і т о с. Підчас нарад зібрані викрикали: „Геть з урядом, геть з президентом Мосціцким, геть з марш. Пілсудским!“ — По промовах на конґресі ухвалено м. і. резолюції: 1) Усунення диктатури це необхідна передумова вдержання незалежности і запевнення цілости границь РП. 2) Заявляємо, що боротьбу за усунення диктатури Й. Пілсудского ми підняли разом і разом її ведемо. 3) Супроти уряду, що повстав з перевороту, суспільність звільнена від яких небудь обовязків і його зобовязань супроти заграниці РП не признасть. 4) На кожду спробу террору відповімо фізичною силою. Заявляємо, що президент РП., забув на свою присягу й отверто став по стороні диктатури, яка править краєм проти його волі, то повинен уступити зі становища президента Польської Речипосполитої“.

*) Гл. „Н. Зоря“ ч. 85.

„Ми підемо навіть в огонь“.

Того самого дня відбулося на клепарськім ринку в Кракові віче всіх 6 партій. На нім виголошено підбурюючі промови. Пос. П у т е к говорив найбільше підбурюючо. М. і. сказав: „Замість полекш для народа віддано його під окупацію дурної і докучливої бюрократії, а державу перемінено на окупаційний терен... Проч з тим, хто допустився політичного обманства, за котрого правління діються посполиті злочини, як убийство ґен. Загурського і жандарма в Бельведері; напад на б. міністра Здзеховского, грабіж публичного гроша й інші злочини“. — Пос. Баґіньский на нелеґальнім вічу в червні 1930 р. сказав, що в Польщі править диктатор і що французькі часописи пишуть статті п. з.: „Варіят на чолі 30,000.000 народу“. В дні конґресу Баґіньский орґанізував нелеґальні походи і коли поліція до цего не допускала, він кричав: „Не бійтеся поліції!“, „Нехай стріляють до нас, ми підемо навіть в огонь!“

Збройні приготування.

Щоби перевести свої наміри й ухвали, партії, які входили в склад „Центролівиці“, орґанізували й вишколювали партійну міліцію. Перед у тому вела ППС. Вона творила від 1928 р. дільничеві команди міліції, котрі ділилися на секції, дружини і відділи. В тім самім році відбулися перші боево-інструкторські курси міліції ППС, в котрих навчання ведено по військовому. У Варшаві відбувся цілий ряд курсів, на котрих були виклади про вуличну боротьбу, про топоґрафію вулиць Варшави, розміщення комісаріятів поліції, перетинання телефонів і телеґрафів, здобування барикад, танків та виклади про те, як обходитися з вибуховими матеріялами. Таксамо на терені краківськім і в домбровськім басейні. (Далі буде).

СУКНА

на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.

1027 (напроти катедри). 10—15

ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

Инша річ, що причини добровільні, залежні від свобідної волі духа, зістають у тісних взаєминах з причинами необхідними, залежними від фізичних законів матерії, так як душа зістає у тісних взаєминах з тілом. Також і це правда, що ми не знаємо і не можемо добре зрозуміти, в який спосіб відбуваються взаємини між тілом і душею, між матеріею і духом, між необхідною долею і свобідною волею. Одначе ані той факт, що свобідна воля духа зістає в тісних взаєминах з необхідною долею матерії, ані сей факт, що ми тих взаємин не можемо зглибити й поняти, не дають нам підстави відкидати свобідну волю людської душі, коли ся свобідна воля є необхідна, льоґічна передпосилка (преміса) права й етики, правних і моральних законів.

Отсі розважування довели мене до того, що я мусів людській душі признати свобідну волю як її сущну, необхідну прикмету.

Як дальшу есенціональну, конечну прикмету людської душі я мусів признати її особовість, яка проявляється в єдности й безперервности нашої свідомости, нашого духового „я“ — значить у тім, що наше духове „я“ є все і всюди одно й те саме. Я почуваю і є свідомий і певний того, що я завсігди і всюди є той самий, бо хоч і стаюся з часом інакший, то всеж таки не стаюся ким иншим, не стаюся хтось інший. Дальше я є свідомий того, що я є „хтось“, а не „щось“, — що моя душа — це той „хтось“, котрий почуває й бажає, котрий думає й ділає. І це не є ніяка злуда, бо певність, яку дає нам про се наша самосвідомість, себто самоспостереження нашої душі, така велика, що понад неї більшої певности взагалі не можемо мати.

Та колиб ми всетаки мали ще який сумнів щодо цего, то знов стає нам тут в пригоді етика, бо без особовости людської душі ніяка етика не булаб можлива. Якщо людська душа не є автором психічних процесів, а тільки їх сумою, — якщо людська душа не є той „хтось“, котрий щось діє, а тільки те „щось“, з котрим щось діється, — то в такім разі не може бути бесіди про ніяку моральну одвічальність ані про ніякий моральний обовязок.

В отсій справі велике вражіння зробили на мене розважування вченого, знаменитого історіософа Максима Карєєва, професора петроградського університету. Я позволю собі переповісти тут його думки про цю справу, висказані в четвертім „Листі до самоуків“ в його творі п. з. „Вказівки для самообразування“.

З біольоґічної точки погляду — каже він — стараються деякі вчені звести ціле людське „я“ без ніякого останку до певної функції фізичного орґанізму з його перемінними станами і на сій основі це „я“ являється нічим іншим, як тільки загальною назвою для цілого ряду поодиноких психічних актів, які в останній аналізі зводяться до таких або інших станів фізичного орґанізму. Одначе в нашім внутрішнім досвіді наше „я“ показується нам цілком інакше: наша свідомість, наше безпосередне почування велить нам бачити в отсім „я“ одноцільне й самостійне духове єство, себто якраз те, що називається „особовістю“. Навіть той, хто на основі теоретичного розважування визнає, що його „я“ є тільки злудою, навіть і той не може позбутися тої злуди.

Особовість — каже Карєєв — є перш усього появою внутрішного досвіду і тому про злудність сеї появи можна говорити лише з таким правом, як про злудність зовнішного, зверхного досвіду, який свідчить про єствування матерії з питомими її прикметами.

Внутрішний досвід крім того доказує нам, що особовість може панувати над тілом, або навпаки — йому піддаватися.

Занепад особовости помічаємо тоді, коли людина „опускається“, попадає в лінивство, допускається проступків і злочинів, хоч її тіло може одночасно оставати в стані цвитучого здоровля.

І наш внутрішний досвід і обсервації над іншими утверджують нас у думці, що особовість покликана до життя й діяльности, до розвитку й вивершування, досконалення — і той, чия особовість поправді жива, діяльна, розвинена і здібна до вивершування, а се в біль-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 8-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

Дивне обличча

„Przegląd-y Katolick-ого"

Чоловіка пізнається при їді, при спорі і ще при деяких обставинах. Читаючи в варшавськім „Пшеґльонд'і Кат." полеміку з нами, пізнали ми якогось п. Чарнецкого і прийшли до переконання, що той чоловік з „домашною" освітою не уміє собі дати ради, коли йому сказати правду. Коли наступити гадюку, то вона не може кинутися високо в очи, лише вється і зі своєї гадючої голови видає лише сичіння й отруйну їдь. Так і п. Ч. не маючи належної для публіциста освіти, не знаючи не тілько нашої, але і своєї власної історії та черпаючи своє знання лиш з „Ілюстрованих Курєрків" та брукових шматок, не маючи інших засобів до збиття наших арґументів, обкидає все, що українське, поганою слиною брехні і злоби, приписуючи нам якраз се, що сам наплів про візантійців, будьтоби вони вбили куратора Собінського... Ми виказали йому, що він поширює баламуцтво, злу волю і стає гумористичним. І довели ми сего льоґічно, розбираючи слово за словом його нісенітниці. Та п. Ч. не знає, що таке льоґіка. Він не припускає навіть, що Львів — столиця Руси*). Пан Ч. кидається як посолений короп і дальше ширить між польськими читачами баламуцтва. Що до 1918 року — він покликується на п. М. Сейду та забуває на приповідку: Свідчився циган дітьми. Українці не робили ніякої „револьти", але боронили своєї прадідної землі, а ґраф Гуйн і австрійський уряд ніколи не віддавали Галичини і її маєтків Українцям — а тим менше в 1918. Як хоче п. Ч. нехай прочитає документ, що той ґр. Гуйн заявив Українцям, що „має у Львові пробоєві куріні („штурмбаталіони"), оден мадярський, оден німецький і вони дають йому таку силу, що здушить кожний прояв ворохобні у Львові. Отже віденський уряд не входив з Українцями в ніякі коншахти в справі державного перевороту у Схід. Галичині, бо намісник і уряд сприяли Полякам. Се виразно доказано в монументальнім творі Олекси Кузьми: „Листопадові дні", на ст. 50. Польські військові власти висказалися про сей твір дуже похвально і виразно сказали, що таким твором не може похвалитися польська література повоєнна. Отже ви, пане Чарнецкі, і п. Сейда пишете неправду, бо річ малася зовсім інакше, як ви пишете. Та чого можна вимагати від анальфабета?

Пан Ч. в спорі з нами біситься і не тілько працьовника „Н. Зорі", але цілий укр. нарід називає „бандою розбуйників" (ст. 668). І то таку мораль поширює католицький орґан і приймає плитки, нельоґічні, бандитські статті якогось неука і тим годує польську суспільність. Та ми не дивуємося, що вони таке пишуть, вониж вихованці Росії, що вже досить ясно сказано. Ми не дивуємося, що як хто не має арґументів і не маючи відваги признатися, що не знає, що пише, лає як Чарнецкі в „Пшеґльонді Катол.". Ґратулюємо!

Ми привикли до того, що передовсім між католицькими Поляками є такі люди, які хотілиби нас стерти з лиця землі і тому з такою завзятістю йдуть на нас. Та ми пережиємо і пп. Чарнецких з „домашним" вихованням і таких польських католиків. Тільки одно скажемо їм: Не туди веде шлях до порозуміння! Український нарід осягне свої права проти волі пп. Чарнецких і „Пшеґльондів Кат." може скорше як вони думають. — Дивно нам тільки, що між освіченими польськими католиками ніхто не вглядає в таку важну річ, як те, хто редаґує католицький орґан тай ще до того в столиці краю! Таж на те треба мати бодай примітивне знання з історії й сучасности, щоб не пускати друком крайних дурниць, котрі між читачами викликують буквально сальви сміху — над уровенем польської католицької преси...

М. К.

*) Не запоморочений теперішною польською меґальоманією хроніст монастиря Тринітарів називає ще 1740 Львів: Metropolis Russiae Por. Protocollum Brahiloviensis in Ukraina ст. 5. Отже Metropolis Russiae — Rusi, пане Чарнецкі, а сказав і написав се Поляк, тільки що він був освічений чолвік, а не з „z wykształceniem domowem"

шій або меншій мірі питоме кождій нормальній людині — той невідклично змагатиме до ідеалу особовости, бо принціп особовий, як принціп духовий, завсігди творить свій ідеал. Хочби розум і совість робили похибки, хочби творили односторонні ідеали одиничної звершености (досконалости), завсігди тим ідеалом буде побіда духа над матерією, побіда розуму, совісти, обовязку, побіда так або інакше понятого особового прінціпу над усім, що тому прінціпови не дає бути тим, чим він повинен бути.

З отсеї точки погляду кождому, кому вона доступна, повинні являтися фальшивими (хочби лише наслідком своєї односторонности) всякі теорії, які відкидають особовий принціп або намагаються звести його до чогось йому суперечного або навіть ворожого. Такою теорією являється наприклад той напрямок, який намагається всі духові появи без ніякого останку, без ніякої решти — звести до появ чисто матеріяльних. Критична фільософія — каже Кареєв — забороняє зводити духа на матерію, або матерію на духа, а наша свідомість, наше безпосередне почування й сама наша воля кажуть нам вірити в одноцільність і самостійність нашого „я". Оттим то — каже він — консеквентно переведений матеріялізм теоретичний, якому зрештою противиться і критична фільософія і безпосередне почування, се наука ворожа принціпови особовости та її моральній стороні.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 24—30

Зріст релиґійности серед робітництва СССР.

„Соціялістическій Вестнік" містить уривок листа радянського робітника, котрий м. і. пише: „Між робітниками богато людий релиґійних і то не лише між жінками і старцями, але й між молодіжю. Давніше робітник „шукав правди" в кружку, в партії. Тепер волить піти до церкви або на збори, які уряджують „апостоли" ріжних сект або приклонники церкви. А що релиґійні робітники перестають також пити, пильніше працюють і приличніше одягаються, тому товариші й адміністрація починають їх більше поважати. Управа зачинає розуміти, що ліпше мати до діла з таким чесним і працьовитим робітником, ніж з пяницею комсомольцем, котрий не дуже спішиться до праці і волить радше витягати від властий ріжного рода „пільги".

НА БУДОВУ ЦЕРКВИ В ПЕРЕМИШЛІ

Слава Ісусу Христу!

Дорогі Браття й Сестри!

Українці міста Перемишля розпочали велике діло: будову греко-католицької церкви на передмістю „Засяння". За призбирані досі жертви вже збудовано поважну частину церкви. Одначе кошти будови не під силу зубожілому греко-католицькому, вкраїнському населенню Перемишля. Тому відзиваємося до всього українського населення з горячим проханням прийти з помічю розпочатому ділу. Кличемо: Спасайте душі! бо велика сила ворогів нашої св. віри й нашої прадідної греко-католицької Церкви йде на нас! Без своєї церкви на „Засянні" пропадуть не лиш вірні греко-католицького обряду, але також члени нашої народности. Тільки велике зусилля всіх кругів нашого громадянства доведе до бажаного успіху! Нехай усе громадянство поспішить з жертвами, хотяйби з найменшими. Нехай і найбідніші своїми дрібними лептами зворушать серця заможніших! Навіть невеликі, але громадні жертви докажуть чуда і в короткім часі повстане на „Засянні" величава церква, що буде наглядним доказом побожности нашого народу і його привязання до віри. Предки наші славилися побожністю й щедрістю на доми Божі, яких іще при кінці XVIII. ст. було в Перемишлі 8, а днесь лишилася лиш одна церква катедральна. Тож нехай оживе слава давних діл, нехай повстане в нашім княжім, стариннім городі друга церква, так дуже потрібна для Українців греко-католицького обряду! А коли всі українські серця зєднаються з горячим бажанням Українців міста Перемишля, то ми віримо, що не буде між нами нікого, хто відмовивби нашому горячому проханню спасати душі від затрати й винародовлення. Тоді поплинуть обильні жертви на руки комітету будови почтою, чеками, збірками й т. д., бож кождий Українець стане своєю жертвою фундатором Божого Дому, а імена жертводавців будуть записані в „Золотій Книзі" фундаторів церкви їм на славу, а грядучим поколінням на науку. Українські міщане й селяне, інтеліґенція так духовна, як і світська, ремісники й промисловці, робітники духа й усяких инших занять, Церкви й церковні Брацтва, Інституції й Товариства нехай присилають жертви не лишень від себе, але нехай збирають при всякій нагоді датки також і від других на цю твердиню нашої віри, культури й народности. Покажімо, що ми, члени великої нації, зуміємо спільними силами довершити великого і святого діла! У святім ділі поможе нам Всевишний Сердевідець і Його Страждуща Мати, котрій на славу будується церква. Вони щедро надгородять Ваші жертви, бож: „Даждь Вышнему по даянію его і оком благим приобрітеніе руки: яко Господь воздаяй єсть і седмерицею воздасть тебі" (Іс. с. Сір. 35. 9. 10). — Датки проситься слати на адресу голови Комітету (Przemyśl — Zasanie), або на чекове конто 154.509. — Перемишль, в листопаді, 1931. — За Комітет: о. Д-р Йосиф Чепіль, голова. Д-р Володимир Загайкевич, Теодора Секелова. Александра Нестеровичева. Василь Чайка. Іван Дужий.

Це ненауково, думати немовби смерть могла знищити духа людини. Відколи Роберт Маєр відкрив закон про незнищимість енергії, знаємо, що з чогось не може бути ніщо. (Едізон).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українські жерела церковного права

Перша наукова праця того рода.

Під заголовком „Українські джерела церковного права" появилася велика книжка професора богословського православного виділу на варшавськім університеті О. Лотоцького. Книжку ту видав Український Науковий Інститут у своїх „Працях"*), в яких напечатано вже цінну монографію Т. Олесевича п. з. Статистичні таблиці українського населення СССР, що була зреферована в „Новій Зорі" ч. 429.

Праця проф. О. Лотоцького складається зі вступу, двох головних частин, виказу головнішої літератури предмету та двох резюме в мовах польській і французькій.

У вступних увагах (ст. 3—16) проф. О. Л. говорить про правні умови життя української Церкви і характер її правних памяток, як також про обсяг матеріялу та про дотеперішні досліди над тим матеріялом.

В першій головній частині своєї праці (ст. 19—200) проф. О. Л. обговорює джерела внутрішнього права Церкви. Частина та складається з XI розділів. Розділ I-ий присвячений Св. Письму. Автор говорить тут передовсім про значіння св. Письма як основного джерела церковного права. А далі: про мову, рукописи й друки св. Письма. Особливу увагу присвячує перекладам св. Письма на українську мову. — В II-гім розділі йде мова про богослужебні книги. Отже про старі наші служебники: стрятинський еп. Гедеона Балабана, Літургіаріон митр. Петра Могили, про праці Е. Славинецького над богослужебними книгами, про українізацію славянського тексту богослужебних книг, про перешкоди до націоналізації богослужебних книг і церковної служби та про переклади богослужебних книг на українську мову. Далі: про Требники; зокрема про Требник еп. Гедеона Балабана та Требник митр. Петра Могили. Вкінці: про Чиновники, Чини хиротесій та Чини хиротоній. — Розділ III-й обговорює Символічні книги. Отже: катехизиси та Ісповідання віри Зизанія, М. Смотрицького, С. Косова, П. Могили й ін. — Розділ IV-й присвячений Канонічним кодексам. Тут іде мова про Номоканони, Кормчі книги, кодекси Никона Чорногорця; далі про характер впливів візантійського права; вкінці про український тип Кормчих, про Київський Номоканон та про друковані видання канонічного кодексу. — В V-ім розділі обговорено Соборні постанови. Отже: собори епархіяльні та загально-церковні (краєві) собори української Церкви. — Розділ VI-й присвячений Патріяршим грамотам. — Розділ VII-й: канонічним трактатам. — В розділі VIII-ім говорить автор про памятки полемічного письменства. Отже: про становище України з погляду віроісповідного, про ролю полемічного письменства, про сучасний стан дослідів над полемічним письменством з погляду права, про головні моменти православно-католицької та православно-уніятської полеміки, про церковно-правний елемент у полемічнім письменстві, про полеміку в справі соборно-правного устрою Церкви, про полеміку в календарній справі, про полеміку в справі целібату, про полеміку на церковно-історичнім ґрунті, про полеміку на фронті православно-протестантськім, про полеміку проти роскольників, вкінці про полемічні твори проти нехристіянських конфесій. — Розділ IX-й говорить про Устави церковних установ. — Розділ X: про акти обрання на церковні посади. — Вкінці розділ XI: про Духовниці.

Друга головна частина праці проф. О. Л. (ст. 203—300) присвячена джерелам зовнішнього права Церкви. Вона складається з V розділів. — В розділі I-ім говорить про памятки церковного права першої доби державної незалежности України. Тут обговорені: Церковний Устав Володимира Великого, Церковний Устав Ярослава Мудрого, церковно-уставні грамоти удільних князів, вкінці ханські ярлики. — В розділі II-ім обговорені памятки литовсько-польської доби. Отже: грамоти литовських князів, памятки законодатні, юридичні трактати в обороні прав Церкви. — В розділі III-ім: Памятки другої доби державної незалежности України (Хмельниччина і Гетьманщина).—В розділі IV-ім: Памятки російської доби. — В розділі V-ім: Памятки найновішої доби державної незалежности України.

Вкінці: Головніші джерела і література предмету (ст. 301—306). Тут вичислено в азбучнім порядку 148 назв видань й авторів, у мовах українській, російській та польській, що як небудь торкаються обговорюваного предмету.

Такий зміст праці проф. О. Лотоцького. Як видно зі змісту, праця проф. О. Л. присвячена оглядови памяток права тільки української православної Церкви. З правних джерел української Церкви уніятської автор відмічує лиш ті, що звязані з певними фактами життя Церкви православної. Тому заголовок праці „Українські джерела церковного права" не відповідає вповні її змістови: він за широкий. Також не можна назвати українськими таких джерел, як ханські ярлики, грамоти східніх патріярхів та польські і російські закони. Вони тільки обовязували українську Церкву. Вірний заголовок праці був би такий: Джерела права української православної Церкви.

Праця проф. О. Лотоцького се перша проба огляду джерел права православної Церкви на Україні. Досі не було не тільки такого огляду загального, але нема ще навіть окремих праць про цілий ряд найважніших памяток з тої области. А писав той огляд автор серед незвичайно неприхильних для такої праці умов: на еміґрації, відтятий від архівів і бібліотек України. Тому працю ту треба оцінити, як слід.

Зокрема що торкається відношення автора до Унії та католицизму, то воно в порівнанню до інших православних авторів, російських й українських, коректне. Нпр. в огляді полемічної літератури він реферує голоси православні й уніятські.

Книжку видано гарно, на добрім папері та виразним друком. Ціна розмірно не велика як на таку наукову працю.

Треба тільки побажати, щоб подібна праця появилася також про джерела права української гр. кат. Церкви.

К.

*) Проф. О. Лотоцький: Українські джерела церковного права (Праці Українського Наукового Інституту. Т. V. Серія правнича, книга 1). Варшава, 1931. Ст. 318 + (2). В. 8°. Ціна 12 зол.

Бруд це візитова карта, котрою заповідаються ріжні хороби. (Шляйх).

*

Людська душа це огород, котрий може принести всякі овочі, коли тільки засадиш в нім дану роспину й будеш її плекати. Все в нім прийметься, від винограду почавши, на вовчій ягоді скінчивши. (Зондеррегер).

НОВІ ВИДАННЯ

Д-р Василь Гаджега: ЙОСИФ ВОЛОШИНОВСЬКИЙ ЕПИСКОП МУКАЧІВСЬКИЙ і ІВАН МАЛАХОВСЬКИЙ ЕПИСКОП ПЕРЕМИСЬКИЙ ЯК ЕПИСКОП МУКАЧІВСЬКИЙ. 1931. ст. 12. 8°.

Се цікаві монографії про двох епископів мукачівських, важний причинок до історії Церкви й унії на Закарпаттю. Автор, знаний священик з Закарпаття, опирає свою брошурку на працях проф. Петрова: Старая вѣра и унія въ XVII—XVIII вв., о. Дра Годінки: A munkácsi görögkatholicus püspökseg története. Budapest, 1909 й епископа Пелеша. Автор описує події з історії греко-кат. мукачівської епархії незабаром після приняття унії. Першим, що приступив до унії з Апостольським Престолом, був епископ Тарасович 1640, по нім Петро Партеній Петрович Ростошинський (помер 1664). Перед нами стають архиепископ остригомський примас Мадярщини і Київський митрополит, король Леопольд, який іменує о. Й. Волошиновського василіянина, княгиня Ракоці просить знов заіменувати епископом мукачівським Івана Малаховського, котрому вона віддала монастир. Малаховський був з Польщі і, як каже автор, був то муж знатний родом, ученістю та ревністю. Цікавий меморіял подає еп. Малаховський цісс. Леопольдови; просить його о якісь недвижимі маєтки, з котрих міґби удержатися, предкладає оснувати новіціят для Чина Св. Василія В., заклacти семинар або хоч алюмнат, заложити словянську друкарню, побудувати для епископа резиденцію на місці забезпеченім від схизматиків. Просить віддати епископови в уживання маєтки якоїнебудь бенефіції лат. обряду. Малаховський був ревним Василіянином. Брошурка дуже цікава, висвітлює темні місця церковної історії на Закарпатті, де проти уніятських епископів ставили православні своїх. М. К.

КАРАЇМСЬКІ ВИДАВНИЦТВА В ЛУЦЬКУ. Ал. Мардкович: „Сини Закона". (Кілька слів про Караїмів). Луцьк, 1930, Ст. 20. Про сю брошурку, видану в польській мові, пише у „Всході" Ян Райхман так: Се коротенька історія Караїмів і їх осадництва в Польщі. Караїми були зразу виключно реліґійною суспільністю, котра в 7 столітті зірвала з Жидами, вертаючи до „чистої інтерпретації св. Письма". Потому через мішані подружжа на Україні з людьми ріжних народностий утворили окрему етнічну ґрупу. Найбільша її особливість се мова тої ґрупи, котра належить до язиків турецьких. Коротеньку граматику тої мови видав тепер по польськи Др. Ананія Зайончовский: „Короткий виклад граматики західно-караїмської мови" (наріччя луцько-галицьке). Луцьк, 1931. Ст. 34. З тої граматики видно, що ріжниці між мовами караїмською й турецькою не більші, як між польською й білоруською. Та найдивніше те, що малесенька ґрупа Караїмів (Мардкович нараховує їх около 1.000 душ) зберегла ту мову, хоч далеко більші ґрупи Вірмен і Татарів, оселених на східних землях Польщі, затратили свої мови. Мардкович взявся й до видавництв у караїмській мові. Розпочав їх „Пригодами Ейлагу" (караїмська казка) та караїмськими реліґійними піснями п. з. „Земерлер". Сего року зачне виходити в Луцьку ілюстрований орґан виключно в караїмській мові п. з. „Карай Авази" (Караїмський Голос). Вийде також польсько-караїмський словар. — Цікаві се вісти! З них видно, як навіть така мікроскопійна ґрупа як караїмська дбає про закріплення своєї індивідуальности в пресі й письменстві та робить в тій цілі великі зусилля. Мимохіть насувається одно порівнання... А. Ч.

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 16—17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік залож. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|1.** Ц ни умірковані.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З Босни (Банялюка). Велике церковне торжество відбулося тут в неділю 25. жовтня, а то посвячення нової грекокат. каплиці. Се великий крок вперед в розвою релігійного і національного життя Українців в Босні. Каплиця стає осередком цего життя. Українців в Банялюці й околиці є до 1300 душ, самі переселенці з Галичини. До 1926 р. управляв парохією о. мітрат Базюк, по нім через два роки Василіянин, о. Микола Камінецький, префект дух. семинара в Загребі, а короткий час о. М. Костюк, парох Козарця. По нім переняв управу парохії теперішний душпастир, Хорват по народности, о. Франц. Латковіч, який навчився нашої мови і є дуже прихильний для нас Українців. Є він епископським вікарієм Преосв. Нярадія для цілої Босни. Весь час до сего року гостив нащих парохіян в Банялюці Преосв. Гаріч в своїй катедрі, відступаючи її в певних годинах на наші богослуженя. Доїзджаючий з Загребу о. Камінецький мусів на час побуту в Банялюці наймати мешканя користаючи деколи з гостинности ОО. Трапістів. Так було до недавна, аж тепер о. Латковіч купив дім парохіяльний і побудував каплицю. Невеличка та каплиця коштувала однак 80.000 динарів, бо часи дорогі. Каплиця посвячена Христу Цареві, через що зазначений правдивий її характер католицький. В неділю рано о 6 год. зачалося Всеночне, потім утреня, по якій відбулося водосвяття та посвячення церковної посуди і дзвонів. Все те посвячено Ісусу Христу Цареви. Преосв. Няраді і священики сповідали від рана, бо на торжество прибуло богато людей з околиці. О год. 10. відправив Преосв. Няраді архієрейську Службу Божу в римо-католицькій парохіяльній церкві при епископах римо-кат. Преосв. Альойзію Гарічу з Банялюки і Альойзію Мішічу з Мостару, Бернардинок та численнім лат. духовенстві. Проповідь виголосив Преосв. Няраді про Ісуса Христа, Царя народів, наводячи з історії приміри, як падали народи, що зачинали боротьбу проти Христа Царя. Вказав на упадок Єрусалиму, коли Жиди не приняли Його науки, відтак згадав про Нерона, Діоклеціяна, Арія, Лютра і теперішних большевиків в Росії. Проповідь закінчилася зазивом посвятити себе Христу Цареви. По скінченню богослуженя в лат. церкві відбулося посвячення нашої каплиці. Се торжество піднесло на дусі наших переселенців, які мають тепер свою власну святиню. Зазначу, що при посвяченню каплиці й у всіх торжествах взяв участь також ректор дух. семинара в Загребі о. Іван Витошевич ЧСВВ, котрий тогож дня мав виклад про життя св. Кирила і Методія, висвітлюючи скіоптичні образи. Зі своїм улюбленим Владикою прибули на це торжество всі гр.-кат. душпастирі Українці на чолі зі своїм деканом о. Григоріем Біляком з Прнявора, який богато прислужився до релігійного піднесення нашого народу в Босні. З цеї нагоди Преосв. Няраді зі своїм клєром цеї области відбув соборчик, де обговорено ріжні важні й актуальні справи. На торжестві були представники державних властий і майже вся місцева римокатол. інтеліґенція та досить православних Сербів, які зі славянською прихильністю відносяться до укр. переселенців. — М. Яришівський.

Присилайте передплату!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

БИТВА НАД РІКОЮ НОНІ, пише краківський „Час" у передовиці, се тільки початок дуже далеко сягаючих випадків, котрі можуть допровадити до великих комплікацій. Американська преса грозить Японії відкликанням амбасадора з Токія. Одначе Америка (покищо) не має можности зробити виправу на азійський континент.

В ПАРИЖІ прийшло до острої розмови між Бріяном і японським делєгатом до Ради Союза Народів, Йошізавою, з приводу тридневної битви над рікою Ноні.

„БЕРЛІНСЬКА БІРЖЕВА ГАЗЕТА" пише, що Японія веде в Манджурії боротьбу за своє життя. Тому ледви чи відкажеться від своїх плянів. З другої знов сторони СССР має там спадок по царським режімі. Коли СССР той спадок утратить, ослабиться його престіж. З тої причини як також під впливом внутрішних подій СССР може кинутися в воєнну авантуру.

НА КИПРІ мимо оповіщення стану облоги агітація проти Анґлії ведеться далі. Союз грецької католицької молоді оповістив відозву до католиків всего світа зокрема до католиків Анґлійців, в котрій доказує, що боротьба Кипру заслугує на симпатію („Дейли Експрес").

ФРАНЦІЯ зобовязалася купувати 10% свого ввозу збіжжа в Югославії.

У ФРАНЦУЗЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ оповідають, що Америка готова чинно вмішатися в китайсько-японський спір. В америк. пресі обговорюється стан морської американської фльоти.

ГІТЛЄРІВЦІ знов побідили у виборах до міського самоврядування в Бременгафені. Здобули 9 мандатів. Досі не мали там ні одного. Міщанські партії й соціял-демократи втратили мандати також на користь комуністів.

АНҐЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ вивезли з Кипру 400 мешканців, обвинуваченних в участи у розрухах (АТЕ).

МЕК ДОНАЛЬД заявив, що його уряд має два головні завдання: зрівноваження буджету і забезпечення положення Вел. Британії. В міжнародній політиці підчеркує Мек Дональд потребу скликання конференції держав для полагоди справи довгів, розброєння Европи і порозуміння всіх держав. Найбільша вимога хвилі це німецько-французьке порозуміння.

МІЖ МОНАРХІСТАМИ Й СОЦІЯЛІСТАМИ в Мадриті були бійки підчас вистави в театрі. Ранено 15 осіб.

НОВИЙ ХАЛІФАТ. „Еко де Парі" пише: Незабаром старший син Нізама Гайдерабадського, наймогутнішого з князів Індії, оженитьсяся з дочкою б. халіфа Туреччини, Абдул Меджіда. Се підготовка до відновлення халіфату, котрий має бути перенесений до Індії, чому сприяє Анґлія. Б. халіф замешкає в Єрусалимі, де для нього збудують величаві палати. В Єрусалимі буде також найбільший мусулманський університет.

ІНДІЙСЬКИЙ КОНҐРЕС ухвалив резолюцію, що дальший побут Ґандія в Лондоні злишній. Одначе рішення в тій справі полишив самому Ґандієви.

ПОЛУДНЕВИЙ КИТАЙСЬКИЙ УРЯД в Мукдені оголосив незалежність Мукдену і зірвав зносини з нанкінським урядом (АТЕ).

КИТАЙСЬКИЙ КНЯЗЬ КУНҐ оголосив себе претендентом до цісарської корони в Манджурії.

НОВИНКИ

Недуга ВПреосв. Митрополита. У звязку з вістками в польській пресі про грізний стан здоровля Ексц. Митрополита Андрея оповіщує постійний лікар Митрополита Др. Панчишин, що стан Недужого ще поважний, одначе помітний зворот до поліпшення: серце працює справніше, живчик 80—90 на хвилину, температура між 37—38. Зміни запалення суглобів уступають.

„Діло" знов містить статті проти безженства священиків (під псевдонімом „Священик"). Ті статті будуть згодом розібрані й відповідно освітлені. Тут зазначуємо тільки, що в тих статтях неслушно називають нас „плачками", бож то якраз прихильники жонатого духовенства плачуть як плачки за „привілеями", яких удержати просто не можна.

Примірник біблії, випечатаної Ґутенберґом в 1455 р., продав лондонський книгар незнаному набувцеві за міліон зл.

Для середних шкіл, семинарій і професійних шкіл мін-во освіти усталило нові оплати. В серед. школах державних і приватних оплата за вступний іспит виносить 10 зол., за іспит зрілости 12 зол., за повний іспит для екстерністів 60 зол. Від сих оплат можуть бути увільнені діти убогих родичів й інвалідів. Одначе скількість користаючих зі знижки оплат не може переступити 10% загалу учеників. В учительських семинаріях оплата за повний іспит на дипльом учителя виносить 60 зол. В професійних школах вступний іспит коштує 5 зол., конкурсовий іспит 10 зол., свідоцтво укінченя школи 5 зол.

Посвячення Протиракового Інституту відбулося у Львові. Інститут міститься в головнім шпиталі і є одинокий на цілу Польщу.

Увязнено урядника окружного суду у Львові за те, що здефравдував 60.000 золотих.

В процесі за вбиття ґімн. ученика Казанівського засудив суд Евгена Бартоша, студ. політехніки, на півтора року тяжкої тюрми.

Православна пресова аґенція оповістила, що б. ректор православної семинарії в Кремінці о. Петро Табинський повідомив листовно митрополита Діонізія, що переходить на унію.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім 1025 **виборі, до фірми** 11—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій
В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Студентські бійки на антисемітськім тлі почалися також у Вильні. Студент Вацлавский з Санока дістав каменем у голову. Перевезений до шпиталя помер. Під жидівським Акад. Домом ранено тяжко жидівського студента Авеля Шимановського, який ще того самого дня помер у лічниці. У заворушеннях брали участь також комуністи і шумовиння. Виклади на виленськім університеті припинено.

Знак часу. „Виленський Земський Банк" виставив на ліцитацію 1.800 домів і маєтностий!

На Закарпаттю передчасні сніги і дощі викликали великі повені. Ріки виливають, дороги і мости понищені. Утонуло двох людий.

Славна катедра Амальфі в Неаполі сильно потерпіла від пожежі.

Індійському магараджі вкрадено в лондонському готелі дорогоцінности вартости 50.000 долярів.

Найлучше працюють діти імігрантів. Інститут суспільно-релігійних дослідів, котрий переводив свої праці під проводом Д-ра Е. Бруннера і при співучасти департаменту рільництва Зл. Д. Півн. Америки, оповіщує: Досліди виказують, що найлучше працюють у рільництві діти европейських рільників, уроджені вже в Америці, бо вони в своїй праці лучать робучість батьків з применением нових американських способів (метод): Вони господарять найбільш ощадно і з найкращим успіхом та управляють всякі роди рільних продуктів, коли старі американські фармері любуються головно в управі пшениці й кукурудзи.

Вродилася по смерти своєї матери. 23-літна Тереса зам. Роммель в м. Бухав померла на удар серця. А що вона була в високій степені в тяжи, лікарі перевели по її смерти операцію й видобули дитину, котра остала при життю. З того приводу медична преса пригадує, що також Цезар мав прийти на світ по смерти своєї матери. Така операція може вратувати життя дитини приблизно в пять мінут по смерти матери.

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч“, Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 9—10

ЛІКВІДАЦІЙНІ ЦІНИ ФІРАНОК І ХІДНИКІВ. Ліквідуючи діл фіранок, хідників і диванів просимо П. Т. Суспільність користати з нагоди ліквідації того ділу і набути оказийно гарні фіранки ручної роботи за безцінь, — хідники і плюшові дивани по дуже низьких цінах, — Отже, вступіть до **фірми ВІТТЕЛЬС,** Львів, Рутовського 7, а напевно купите. 42—100 986

—o—

Переписка Редакції

ВП. Пан П. М. в К. Стаття „Побіда над ревматизмом“ взята з поважного щоденника, котрий виходить в Парижі й називається „Возрожденіе“. Адреса його: „La Renaissance“, Paris (9), № 2 rue de Seze. Туди можна написати по близшу інформацію в мові російській або французькій, зазначивши, що ходить о винахід д-ра Рахліева. Найліпше мігби тим занятися лікар.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 8—19

МЕБЛІ ріжного рода, як також великий вибір ліжок металевих і дитячих по цінах фабричних за готівку і на догідних услівях поручає Steil і Ska, Львів Казимирівська ч. 7. 1001 телєфон 64-23. гі 16—20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі переробляння після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 935 21-25

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в наймодніших фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94-63.
Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 5—25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 66—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 19—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-22.

ТАПЧАНИ, ОТОМАНИ, матераци, ковдри, дивани, фіранки, стори до вікон і тапети поручає ФІРМА
Е. КІЧАЛЄС і МАРҐУЛІЄС
1003 **Львів, Сикстуська 18.** 30-30

Спеціяліст акушер, г некольог-оператор
Д-р ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.
1050 Тел. 51-62 1—10
Напроти кіна „Grażyna“.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1.	**Основи соціольогії**	3·— зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти**	0·60 „
Ч 6.	**С. Томашівський: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат Церква.** (історія)	0·95 „
Ч. 8.	**Д-р О. Назарук: Преса**	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву Ч. І. св Павло**	2·— „
Ч. 11.	**Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	**о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	**о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас**	0·80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч II.**	2·— „
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (пров думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ положення**	0·40 „
Ч. 18	**О. Назарук. Галинька делегація в Ризі**	1·80 „
Ч. 19.	**Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50 „

Інші видання:

	Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00 „
	о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.	0·20 „
	Др. С. Томашівський: Десять літ україн питання в Польщі.	1·50„
	Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00 „
	Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику.	2·00 „
	О. Назарук: Роксоляна (повість)	12·00 „
	О. Н. Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії	0·50 „
	Проф. Л. Коплєр: Релігія й політика	1.80 „

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
перенесене з вул. Личаківської ч 58
952 **на вул. Піярів ч. 5.** 28-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

ЛЕН, КОНОПЛІ, КЛОЧЧА, ПРЯЖУ і ВОВНУ висилайте лише до укр. фірми
„ГОСПОДАР“
у Львові, при вул. Городецькій ч. 101.
Вашому переслідиться совісно та висилається товари доброї якости. Співробітники побажані.
Оминайте чужі спекулянтські фірми! 1017 3—4

В НЕДУГАХ МІХУРЯ, НИРОК
Д-р БЕРНАРД РАППАПОРТ
ординує від год. 2—6 попол.
ЛЬВІВ, УЛ. РОМАНОВИЧА Ч. 11.
1042 Тел. 42-83. 5—5

Революція цін
з причини нагромаджения товарів.

Годинник з американського золота систем АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат, з копертами з 10 літньою гваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, виреґульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. гат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.

Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 23—25
Skrzynka pocztowa 827

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані **в МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 11—14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

ЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої
1036 штуки. 7—10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99,
1005 15—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 49-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 19 листопада 1931. Ч. 88 (488)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 дол. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

70 міліонів безробітних

З Женеви доносять: Найновіша статистика Міжнароднього Уряду Праці в Женеві стверджує, що число безробітних на земній кулі разом з незаосмотреними членами їх родин досягає приблизно 70 міліонів. Рівночасно доносить преса, що та статистика недокладна, бо в однім Китаю є тепер приблизно 200 міліонів безробітних, котрих ніхто точно не реєструє, бо серед розрухів нема кому про це й думати. З тих 200 міл. коло 30 міліонів не має навіть даху над головою.

——o——

В Еспанії мордують священиків

В Більбао вийшли на прохід 2 священики. На одній вулиці зустріли вони ґрупу робітників. Ті почали спершу їх проклинати, опісля дали кілька сальв з 10 револьверів. Оба священики впали мертві на хідник. Цей злочин викликав велике обурення людности. Сподіються розрухів.

Приїзд Архимандрита ЧСВВ

Впреп. О. Діонізія Ткачука до Риму.

Пишуть нам: Дня 7. XI. в полудне прибув до Риму Впреп. О. Д. Ткачук, Архимандрит ЧСВВ з ґенеральним Секретарем о. Й. Заячківським. З огляду на се, що нова папська Колегія св. Йосафата ще не викінчена й наші питомці покищо містяться в давнім будинку при площі Мадонна деї Монті, о. Архимандрит і його дорадники замешкали тимчасово в Кастель Ґандольфо. Є надія, що в перших днях березня перенесуться до Риму. Дня 9. XI. Впреп. О. Архимандрит враз з о. Секретарем представилися Його Еміненції Кардиналові Сінчеро, секретареви Св. Конґрегації для Східної Церкви.

Що діється на Далекому Сході

Велика битва в Манджурії. — Японці подаються назад.

Китайський ґенерал Маа депешує до Нанкіну: Велика битва над рікою Ноні в повнім ході. Головна акція відбувається на лівім крилі при масовій участи кінноти. — Японський ґенерал Гонні оповіщує, що праве крило японської армії одержало наказ податися назад. З Токія доносять, що совіти таки помагають Китайцям.

——o——

Большевики помагають Китайцям в китайських остроях.

Китайські війська перейшли до наступу в напрямі на Анґанчі й заняли м. Тасію. Се загрожує обходом лівому крилові Японців. Китайська армія одержала 36.000 війська допомоги. Японська преса пише, що між погибшими китайськими жовнірами часто лучаються большевики в китайських остроях.

Дальші бої в Манджурії.

Між китайським відділом 5000 жовнірів і двома баталіонами Японців почалася боротьба кілька миль від Анґачі. Боротьба йде за міст. (АТЕ).

Московська нота до Японії

ПАТ доносить: Літвінов, комісар заграничних справ СССР, зложив японському амбасадорови Гіроті'ві заяву. В ній стверджує, що японські військові круги розповсюднюють неправдиві відомости про мнимо допомогу, яку совітський уряд дає китайським військам в Манджурії. Робиться це мимо заперечень совітського уряду, отже видно злу волю в тій протисовітській кампанії, веденій певними військовими чинниками, котрі мають на цілі помотати взаємини між Японією й СССР. (Вартість таких совітських заперечень знаємо ми Українці з часів, коли червона Москва йшла війною на Україну, а говорила, що вона не посилає проти України ні одного солдата, а що то йдуть „українські совіти"...).

——o——

„Хлібозаготівля" завела на ціній лінії

З Москви доносять, що зі всіх совітських республик надходять вісти про катастрофальне заломання акції магазинування збіжжа. В перших днях листопада виконано заледви 15 проц. пляну „хлібозаготовки". Особливо на Україні збіжева акція заломилася. Тут головна перешкода в доставі збіжжа — рільні колективи. Власти примінюють до не послушних дуже острі міри.

Анґлія зачала боротьбу з демпінґом

З Лондону доносять: Мек Дональд представить Палаті Громад плян виїмкових заряджень уряду. В них зажадає спеціяльних уповноважнень щодо негайного обмеження ввозу чужих товарів. Покищо анґлійський уряд радить, які саме средства треба примінити в боротьбі з демпінґом. Промислові круги висказуються, що в тім напрямі потрібна дуже скора й енергійна акція уряду.

Загальна знижка паперів на біржах

Вістка про те, що вашинґтонська конференція між Гувером і Лявалем не дала конкретних вислідів знайшла підтвердження і викликала на світових біржах знижку курсів. В Ню-Йорку курс акцій обнизився від 2—5 долярів на штуці. Також в Парижі, Берліні й Ціріху впав курс промислових і міжнародних паперів.

——o——

Велика буря над Атлянтиком

Велика буря шаліла в каналі Ля Манш. Вулиці м. Бортмавт в Анґлії залила вода до висоти 1 метра. Мешканці Санджейту і Гастінґсу мусіли опустити домы на побережжі моря. Морські филі виломили двері і вікна в рибальських домах. Рибальські пристані знищені. Рух пароходів припинений.

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 части вартости своїх будинків і її обезпечили в Т-ві взаімн. обезп. „Дністер". Ви ще мусите найдальше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу на 1932 р. в приналежній аґенції

8о7 с7-8

Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

ОБРАЗКИ З „РАЮ"

Зміст: — Що таке „індуси" на Україні? — Від чого большевики зачинали робити „рай"? — Чи бідні поживилися там церковним полем? — Доля священиків. — Як там замикають церкви? — Зникають побожні люди, зникають і безбожні товариші. — Села на Україні мимо страшних пацифікацій держаться Церкви. — Люди на Україні не хочуть брати чужого поля. — Сколєктивізовані чорні як земля і масово вмирають з голоду. — Як б. богачі жебрають у найбідніших. — Товариші беруть останну коровицю зміж дітий. — Соломяні чоботи. — Пара шкіряних чобіт коштує 200 рублів. — Селяни згадують як рай царські часи і навіть стару панщину! — Стоять цілими днями у „хвостах". — Не лучше й робітникам. — Як там робітник може купити одяг. — Як там виглядає українізація. — Українці вон з України! — Кого беруть до війська.

В перших днях жовтня с. р. повернув з большевії до села К. на Лемківщині молодий чоловік І. Р., котрий ще в 1915 р. втік з царськими військами до Росії, щоб охоронитися перед австрійською військовою службою. Цілий час свойого побуту в царській Росії й опісля в большевії аж до кінця вересня сего року був він у многих селах і місточках на Правобережу. По селах в большевії працював часто в „колгоспах" і при тім мав нагоду пізнати також добре сільське життя т. зв. „індусів". Індусами називають на большевицькій Україні властителів індивідуальних господарств, с. є таких поодиноких хлопських господарств, що не належать до колєктиву. По місточках був згаданий І. Р. занятий головно при будівельній роботі. За час свойого побуту в большевії пізнав докладно большевицьке життя та „рай в гарній державі за Збручем". На ставлені йому питання відносно релігійних, суспільно-економічних та національних справ подав інтересні інформації, які вповні заслугують на увагу нашого громадянства.

З установленням большевицької влади на Україні — говорить І. Р. — відібрали священикам приходські будинки та парохіяльні поля. Від того зачали робити „рай". В мешкальних парохіяльних будинках приміщено школи, читальні, комуністичні клюби, а економічні будинки призначено на „хлібозаготівлю" для держави. Парохіяльні поля позабирала ріжна комуністична наволоч, яка з міст понапливала на села та почала на тих полях вести ніби господарку. В дійсности вела й веде по нинішний день комуністичну пропаґанду, получену з денунціяцією поодиноких громадян села. Лиш дуже малий процент згаданого парохіяльного поля попав в руки найбідніших місцевих селян, а богато поля лежить ще до нині облогом, зарослим бурянами. Парохіяни винаймають для свойого священика якесь скромненьке помешкання в хлопській хаті, де він веде, оскільки взагалі остав в селі, зі своєю родиною дуже нужденне життя.

Церкви оставили большевики парохіянам, але наложено на парохіян за їх уживання дуже великі податки. На священиків наложено великі „доходові податки" і їх стягають безглядно і в дикий спосіб. Доходить до того, що деколи священик продає все, що лиш заощадив собі в давніших часах, щоб лиш запхати в зуби влізливим екзекуторам. Коли священик не має вже з чого заплатити згаданого податку, тоді має дві дороги: або на Соловки, або скинути священичу рясу, взяти молот в руки і товчи каміння на дорозі, чи взятися до иншої чорної роботи, щоб запрацювати на кусень хліба. Бувають також випадки, що „товариші", коли священик не заплатить доходового податку, викидають його з помешкання і він тиняється по селі, заки якийсь парохіянин не змилосердиться і потайки не прийме його на кілька днів до своєї хати. Однак скоро мусить він забиратися дальше, бо передержувати священика значить тілько, що бути „контрреволюціонером". Щоби в якійсь місцевости замкнути церкву, згл. перемінити її на шпихлір чи кіно, уживає напливова комуністична зволоч такого способу: Наперід вишукує вона між місцевими парохіянами своїх однодумців. Коли вже їх має кількох, оголошує комуністична ґрупка „сход" цілого села та жадає від парохіян (в дорозі голосования) замкнення церкви, згл. переміни її на шпихлір, клюб чи кіно. Велика більшість парохіян обурюється на таке жадання. Справа на якийсь час упадає і богослуженння відправляється по давньому. „Товариші" однак не сплять. Вони ріжними способами вишукують в селі тих, які намовляли людий, щоб не голосувати за замкненням церкви. Відтак одної ночи зникають нагло найбільш ідейні одиниці з села. Товариші роблять знову „сход", кричать, щоб замкнути церкву, в їх сліди йдуть їх сільські однодумці, а більшість села, поважні господарі, вже тепер мовчать, бо бояться, щоб не стрінула їх доля тих, що зникли в ночі. В той спосіб справа церкви вже рішена і в ній є маґазин, сільський театр і т. п. — Є на большевицькій Україні — каже І. Р. — і такі села, де всі люди в селі держаться віри й церкви, утримують священика та правильно платять всякі церковні податки. Коли стало не мешкають там „товариші" з міста і коли нема там місцевих перевертнів, то таке село дуже легко поконує протицерковну і протирелігійну пропаґанду. Зрозуміла річ, що таке село се для „товаришів" сіль в оці. Тому вони посилають туди час до часу своїх „спеціялістів", щоб викликати релігійну боротьбу. Звичайно ті висланці нічого не вдіють і відходять з нічим. Коли спеціялісти при виконуванню своєї місії перетягнуть струну, то часто буває, що до міста ніколи вже не повернуть. До такого села, в якім пропав „товариш", приїзджають опісля всякого рода карні експедиції. І відбуваються там тортури та страшні большевицькі пацифікації. Село це все терпить, але дальше тримається церкви. Так гарно зорґанізованих та ідейних сел є на Україні більше. — Коли в селянській семї прийде на світ дитина, то батько дитини мусить удатися наперід до голови сельради (до війта), щоб він вписав дитину до метрикальної книги. По довершенім вписі одержує від голови сельради посвідчення і доперва на підставі сего посвідчення може священик охрестити дитину, коли родичі собі сего бажають. Колиб священик важився охрестити дитину без попереднього впису її в громадські метрики, то бувби тяжко покараний. Подібно з вінчанням. Наперід дає слюб війт, а потім священик.

Большевики повідбирали — як каже І. Р. — не лиш парохіяльне і панське поле, але також богатших селян, лишаючи їм лиш по одній десятині на одного члена родини, а проче подавали другим селянам, у яких скількість десятин власного поля була менша від скількости членів родини. Коли не появився ніхто з міста, то прочого відібраного поля не було навіть кому дати і воно лежало тай лежить й тепер облогом. Тепер вже навіть ніхто не хоче його брати, хоч большевики декому й насильно його пхають. В колєктив зі селян ніхто добровільно не хоче йти так, що всего сколєктивізованого поля на большевицькій Україні є під сучасну пору — по думці І. Р. — найбільше 50 проц. Є й такі села на Україні, де богатим селянам не відібрано надвишки поля. Та за се тих богатших селян на силу притягають до колєктиву, підчас коли бідніших до колєктиву не силують. Коли богатші селяни не хочуть пристати до колгоспу, тоді для них „отверта дорога" — на Соловки чи в Сибір. Тому нинішне село має там такий вид, що богачі мусять працювати в колгоспі, а бідніші можуть працювати собі приватно, на „своєму" полі. Наслідок сеї праці однаковий як для одних так і для других, бо сколєктивізовані дістають від свойого заряду дуже малу пайку споживчих продуктів (проче бере уряд), а несколєктивізовані мусять віддати всі продукти урядови, собі залишаючи лиш мінімальну пайку на прожиток. Несколєктивізовані є в троха щасливішім положенню, бо вони в більшій спромозі заховати дещо споживчих продуктів на чорну годину, чого в ніякий спосіб не можуть зробити ті, що належать до колгоспу. Минувшого року наділи споживчих продуктів для сколєктивізованих були такі малі, що вистарчили їм ледви до Великодня, а потім прийшлося страшно голодувати. В наслідок голоду появилися між сколєктивізованими ріжні недуги. Люди ослабли фізично зівсім, змарніли, почорніли як земля та почали масово вмирати. Помочи ніхто не міг їм дати, бо зібране ними збіжжа уряд продав за границю і маґазин, в який вони складали в осени збіжжа, стояв порожний. Серед такого страшного марева голоду й нужди удавалися сколєктивізовані (колишні богаті селяни!) потайки в ночі до найбільших бідаків в селі (с. є до тих, які не належать до колєктиву) і жебрали від них частинки з сего, що ті несколєктивізовані заховали собі на чорну годину. В одному з минувших років постановив большевицький уряд зареквірувати несколєктивізованим селянам на Україні всю рогату худобу, а полишити кождому селянинови лиш одну штуку. Декотрі селяни, які мали 2—3 штуки худоби й не хотіли віддати даром урядови, почали позбуватися потайки сеї худоби, продаючи її за безцін, а для себе залишили лиш по одній штуці. Коли про се довідались „товариші", позабирали у тих селян і сю послідню корову, щоб їх покарати за се, що продали прочу худобу. Дійшло до того, що бідний селянин лишився з дрібними дітьми без ложки молока!

Соломяні чоботи, в яких ходить сьогодні загал селянства на Україні і то навіть сколєктивізованого, се буденне явище. Скіряних чобіт, згл. черевиків приватно купити не можна, бо по перше нема за що, а по друге їх продає лиш колєктивна кооператива. Така кооператива дістає в осени звичайно лиш кілька пар чобіт на ціле село. Сю обуву розділять товариші між своїх заушників, а селяни мусять ходити в зимі в соломяних ходаках. Коли однак вдалобся селянинови якимсь чудом роздобути чоботи, то мусить за них заплатити найменше 200 рублів. Беручи під увагу се, що робітник заробляє пересічно 3 рублі денно, мусить він працювати около 70 днів, щоб міг купити собі одну пару чобіт! Зі всіх горожан большевії найбільше під кождим зглядом упосліджене селянство так, що тамошні селяни називають царські часи (навіть кріпацтво й панщину) раєм в порівнанню з теперішним большевицьким пеклом.

Не дуже краще в большевії також життя робітників по містах. Кождий з них є лиш робучим волом, який ніколи не сміє ослабнути, лиш безнастанно має орати твердий, камінистий большевицький переліг і то лиш на се, щоб за марну заплату купити собі потім кусень хліба, вистоявши наперід годинами „в хвості" перед пекарнею колєктиву. Се стояння „в хвості" таке характеристичне в большевицькім „раю", протягається деколи навіть на цілий день. Є випадки, що ціла родина працює цілий день в фабриці, а оден член тої родини від рана до вечера стоїть коло склепу „в хвості", щоби вкінці аж в сам вечір принести для своєї родини кусень хліба, або щось иншого. Вельми характеристична для большевицьких відносин справа одягу. Коли селянин або робітник світить вже нагим тілом, то одяг може купити собі (розуміється, як має за що) доперва тоді, коли два товариші-комуністи сконстатують дійсну потребу одягу та в тій ціли виставлять „разпіску". Иншим способом не можна дістати одягу хочби навіть хтось прийшов до складу зовсім голий.

Кождий прояв укр. національного життя нищать большевики в зародку. Перевели вони вправді т. зв. „українізацію" шкіл і урядів, але в чисто большевицькім дусі. Тут лиш форма українська, а зміст чисто большевицький. Навчившися троха читати й писати по українськи та зложивши „іспит" з читання й писання по українськи, всякого рода Москалі, Поляки, Жиди, Грузини і т. п., позанимали всі уряди на Україні, а родовитий Українець здебільша мусить манджати в глибоку Росію.

Большевицька армія — се на думку І. Р. — збиранина пересяклих большевизмом тупоумних одиниць, які кождої хвилі готові нищити, різати й палити все, на що лиш дістануть приказ. В большевицькі рекрути не попаде з села ніколи такий хлопець, який хоч троха „заражений" українським націоналізмом. Товариші мають по селах таких своїх спеціялістів, які докладно прослідять, чи дехто із кандидатів на Марсових синів не заражений національним „ухилом". Від поборової комісії відходять здорові й сильні хлопці яко „нездібні", а менше фізично здібні (але за се ряні комуністи) ідуть служити до війська. Ціль сего наглядна: не допустити національно свідоміших в ряди армії, щоб вони не ширили там національної ідеї.

Сільський інтелігент.

Маленький фейлетон

Як поводитися

при їдженні, перед їдженням і по їдженні.

При їдженні найважніша річ — спокій тіла і духа. Навіть оживлена розмова в часі їди невказана, бо можна захлиснутися. Перед їдженням не курити, а вже рішучо не курити натщо. Та ще важніший спокій перед їдженням. Заки сядемо до стола, належить зовсім успокоїтися.

Після їдження добре годинку відпочати, одначе не спати. Та хто вже привик до пообідного сну, повинен бодай старатися, щоб той сон не був довгий: найвисше пів години. Після їди можна закурити, декому навіть добре се робить, бо викликає настрій, пригідний для травлення. Та надмірне курення все шкідливе (З німецького).

ЧОМУ ВАША ДИТИНА БЛІДА, НЕРУХЛИВА? Правдивий мід, як каже д-р Ергард, спожитий організмом, зістає в крові, або відкладається на запас (гемоґльобін) в мязах і печінці. Мід се джерело сили для тіла. Для хорих на блідницю мід незамінимий, ділає лучше як препарати зеліза.

З берестейського процесу

Бурливі сцени в часі зізнань б. марш. Тромпчинського і сен. Корфантого.

(Подаємо лиш те, що перейшло цензуру в польській пресі у Львові).

Адв. Урбанович питає свідка Тромпчиньского: Чи центролівиця ставляла закиди правительству що до переступления буджету? — Св.: Так. — Предсідатель суду: Властиво обжаловані говорили про це широко. — Адв.: Алеж ми хочемо, щоби свідок зізнавав. — Предсідатель: Суд дає повну віру обжалованим. — Адв.: Коли так, то не будемо питати. — Обж. Ліберман до свідка: Чи ви знаєте випадки з офіцирами в соймі? — Св.: Знаю докладно. — Ліб.: Яке вражіння робило.....? — Свідок: Було ясно, що це . . . . на сойм. — Ліб.: Чи знаєте висліди соймового слідства в тій справі? — Свідок: Так. Виказано, що в передсінку сойму було 90 і кілька осіб, а в сусіднім шпиталі було ще 100 офіцирів. — Ліб.: А як це відбилося на психіці сойму? — Свідок: В історії парляментаризму не було ще такого випадку. — Адв. Новодворський: Звертаюся до вас як до досвідченого парляментариста. Чи в своїй діяльности зустрічалися ви з такими енунціяціями як інтервю . . . ? . . . . Адв.: Чи вам знані напади на льокалі партій? — Свідок: . . . . . , але нічого докладнішого не знали. — Прок. Грабовский: Хто управнений до інтерпретування конституції? — Свідок: В своїм крузі ділання президент, правительство, сойм і суди. Та все повиннося припускати, що інтерпретація буде льояльна. — По короткій перерві зізнавав сен. Войтіх Корфанти, на домагання прокуратора незаприсяжений, бо він також обжалований а його справа тільки завішена. Предсідатель суду поучає свідка, що може не відповідати на обставини, які моглиб його дискредитувати або становити підставу обжалування. — Свідок: Не скористаю з того привілею. — Адв. Новодворський: Чи ви голова Х. Д. (християн. демократії) на Шлеську? — Св. Тепер я голова цілої х. д, а в часі випадків, котрих дотичить акт обжалування, шлеська х. д. не мала нічого спільного з рештою х. д. — Адв.: Чи ви були плебісцитовим комісарем на Шлеську? — Св.: Так, з номінації тодішного начальника держави Й. Пілсудского. — Адв.: Чи німецькі орґанізації визначили надгороду за вашу голову? — Св.: Так. У висоті 150.000 долярів. Далі описує свідок віче в Катовицях з 14. IX. і каже: те віче не мало нічого спільного з вічами відбутими того дня в инших містах Польщі. Коли я зближився до брами льокалю віча, зауважив ряди Союза шлеських повстанців. Стріляно до мене, а мій самохід обкидано кістками з бруку. Я звернувся до команданта поліції Єзерского з просьбою о інтервенцію. Він післав двох постерункових, котрі покрутилися й на тім скінчилося. Шлеська х. д. не належала до центролівиці. — Адв. Н.: Коли шлеська х. д. получилася з загальною х. д.? — Св.: Вже по конґресі в Кракові. Мої змагання йшли далі в тім напрямі, щоб х. д. не належала до центролівиці. Не тому, немовби я не поділяв поглядів тих панів, котрі сидять на лаві обжалованих, а з котрими я зовсім солідаризуюся, тільки з тактичних причин уважаю це блудом. Перед виборами зявився у мене презес Хаціньский і предложив, разом іти до виборів. Мої услівя були: Х. Д. не піде до виборів з центролівицею, коли на листі знайдуться люди скомпромітовані взаєминами з санаційним табором. В кілька днів потому мене арештовано. — Адв. Шурлей: Скажіть, що було передтим? — Св.: . . . Не всі в Польщі в такім щасливім положенні як меншости. Німецька меншість заскаржила до Союза Народів . . . при своїх виборах . . . . Стверджуємо перед цілим світом, що . . . . Все те польське правительство мусіло потвердити, а п. Гражиньский заявив у шлеськім соймі як воєвода, що поступатиме згідно з конвенцією. — Адв. Шурлей: Здавіть в собі обурення, котре може викликати питання, яке вам поставлю: Що можете сказати про поставлений вам закид, немовби ви були на німецьких услугах? — Прок. Грабовский: Нема ні одного свідка, котрий се зізнавби! — Корфанти: Але це є в акті обжалування. — Адв. Шурлей: В акті обжалування, котрий публично відчитано. — Корфанти (незвичайно обурений): Я чоловік, котрий щось зробив для Польщі з ризиком свого життя. Я сидів у пруських вязницях і щиро визнаю, що в пруських вязницях мене не били і не тортурували ні фізично, ні матеряльно... — Предсідатель суду: Супроти того, що свідок не може панувати над нервами, увільняю свідка від зізнань (Тут оборонці гремяльно зриваються з місць, зривається також лава обжалованих, котрі протестують). — Адв. Берензон: Процедура не знає такого звільнення свідка! Предсідатель може тільки ухилити питання. — Предс.: Прошу мене не поучувати. Заряджую перерву й увільняю свідка. — Суд виходить. Адв. Б. кричить: Так не вільно! То доперва суд мусить рішати про увільнення свідка! — Оборонці також удаються на нараду. — По перерві прок. Г. заявляє, що оборонці знасилували правду, бо в акті обж. нема того, що говорили про Корфантого, згадав це тільки один свідок в доходженнях й один з оборонців покликався на те. Що до промови Корфантого, то його патріотизм сумнівний, коли він сказав, що не всі горожани мають те щастя, що німецька меншість, котра може скаржитися до Союза Народів (Голоси з лави оборонців: Що, що се таке? Це образа свідка! — Адв. Новодв. Прошу записати ті слова прокуратора! Він не мав на те легітимації ні процедуральної, ні особистої!... Корфанти нічим не образив суду і не нарушив порядку... Крик був за малий на ту салю). — Предсідатель заявляє, що допускає дальше переслухання свідка, але буде ухиляти питання, котрі не лучаться зі справою. — Адв. Шурлей до Корфантого: Що вас лучить з обжалованими? — Свідок: . . . . . і боротьба за правоправність. — Предс.: То не належить до річи. Прикликаю вас до порядку. — Корфанти: Супроти того, що в суді не вільно мені говорити про це . . . ., то взагалі зізнавати не буду. Змістом цего процесу є . . . . . Я в такім разі не маю потреби далі зізнавати. — По тій заяві суд увільнив свідка від дальших зізнань і зарядив перерву.

—o—

Музика помагає проти банкових крахів

Американці не тратять голови навіть серед дуже тяжких обставин. Коли банки зачали масово крахувати, головно ізза натовпу публики, котра в паніці зажадала нараз видачі своїх ощадностий, тоді дирекція „Юніон Севінґс Банку" в місті Давенпорт-і (стейт Айова) побачивши великий натовп публики перед будинком банку, закликала музику й казала їй грати веселі скочні кавалки. В перервах один з банкових урядників пояснював публиці, що навіть найсолідніший банк мусить збанкротувати, коли в нього всі нараз зажадають видачі своїх гроший — і навпаки, банк удержиться, коли публика буде спокійна і не схоче нараз виплати гроший. Се помогло. І той банк при помочи музики вратувався, хоч довкруги падали навіть дуже солідні банки.

Загальний закон причиновости зовсім не виключає свобідної волі людської душі, бо свобідне хотіння ніяк не треба розуміти як безпричинне хотіння (Д-р Володимир Охримович).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Письмо св. Отця до Ґенерала ОО. Єзуїтів. Св. Отець знова заняв становище з огляду на переслідування Єзуїтів в Еспанії. Як відомо, О. Єзуїти, крім трьох сущних законних обітів: убожества, чистоти й послуху, складають ще четвертий: обіт послуху для св. Отця. Се надуживає еспанський уряд і подає як причину переслідувань, бо каже, що через се Єзуїти „піддані посторонній власти". Св. Отець в листі до Ґенерала ОО. Єзуїтів о. В. Ледуховського опрокидує сю мниму причину гонення та між иншими цитує висказ Бісмарка, що не можна вважати за постороню власть таку, якій підлягають міліони г о р о ж а н.

Торжественне відкриття нової ґубернаторської палати в „Чіта дель Ватікано" й відвідини етіопської Колеґії. З Риму пишуть нам: Дня 8. XI. в неділю о год. 11 передполуднем сам св. Отець прибув приватно автом до щойно викінченої ґубернаторської палати в товаристві свого тайного Камеріере Монсініора Мелля ді Сант-Елія. На порозі палати приняли Найдостойнішого Гостя: Камільо Серафіні, ґубернатор Ватиканської держави, Мон Люїджі Пеліцо, архіеп. і секретар Конґреґації будови св. Петра, Ноґара, ґенеральний директор ватиканських музеїв і пр. При сій нагоді звидів св. Отець відновлену церкву св. Стефана й етіопську Колеґію. На приняття Христового Намісника питомці Колеґії відспівали свої характеристичні пісні в мові „тіґрай". Св. Отець увійшов до каплиці, де привитав Його кардинал Сінчеро, секретар св. Конґреґації для Східної Церкви. По короткій адорації св. Отець промовив дуже сердечно й уділив всім присутним апостольське благословення.

Високе відзначення двох рабінів. Св. Отець Пій XI наділив надрабіна Тунісу, Ґуеза і рабіна в тімсамім місті, Боккара, найвисшим відзначенням ордеру Пія IX. Оба вони з приводу Евхаристійного Конґресу в Картаґіні вплинули на своїх визнавців, приняти у своїх домах католицьких заграничних гостей, котрі прибули на Конґрес.

Конференція польського епископату відбулася у Варшаві. Обговорювано на ній актуальні справи з области релігійної, моральної і харитативної, а передовсім справу проекту супружого закона. У всіх тих справах епископат займе рішуче становище.

Новий настоятель Єзуїтів в Галичині. Настоятелем галицької провінції Єзуїтів іменовано о. Володимира Конопку, б. ректора хирівського виховного заведення, який в останнім часі був ректором Колеґії Єзуїтів в Сатур-Маре в Ромунії.

Смерть кардинала. В Італії помер кардинал Франц Раґонесі, в 81 році життя.

125.502 паломників зложило чолобитню Св. Отцю. В Пропамятній книзі комітету для вшанування золотого ювилею священства Папи Пія XI, оповіщено статистику паломництв, котрі прибули до Риму в ювилейнім році, щоби зложити чолобитню Христовому Намісникови. Всіх паломництв було 555. В них взяло участь 126.502 осіб. Найбільше паломництв було з Італії — 312, з иншіх европейських країв було 208, з Азії 1, з Африки 4, з північ. Америки 21, з Полудневої 9. Між европейськими краями перше місце займає Франція з 49 паломництвами, дальше Німеччина 47, Бельґія 21, Австрія 14, Еспанія 12, Польща 11.

Гр. кат. уряд Парох. в Тучапах п. Попельники складає щиру подяку Впов. ПП. Баронам Мойсам, властителям дібр в Рудниках, за подарування дубового дерева на місійні хрести в часі св. Місії в Тучапах (27. 9. до 7. X. 1931).

—o—

Футра нові, перерібки й репарації поручає:
1034 17-17. Ф-ма **Віктора Зіхлєра** Сини
Рік заложж. 1907. **ЛЬВІВ, пл. Галицька 14|1.** Ціни уміркувані.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

АНҐЛІЙСЬКА КОНСЕРВАТИВНА ПРЕСА виступає проти Союза Народів за його протияпонське становище. З того ясно, що Японія ділає в Манджурії за порозумінням з впливовими чинниками в Англії.

У ВЕЛИКІЙ ТАЙНІ мали приїхати до Москви делєґати англ. Партії Праці, щоб вести переговори іменем II. соц. Інтернаціоналу з III. інтернаціоналом. II. Інт-ал пре до порозуміння все поступаюча радикалізація робітництва в усіх краях Европи. А III. Інтернаціонал пре до порозуміння банкроцтво пятилітки. В найблищих днях мають приїхати до Москви також делєґати соц. дем. партій з Німеччини, Франції й інших держав. Такі вісти наспіли до Відня. Коли вони правдиві, то розвальна акція набере нової сили.

СОВІТСЬКА ПРЕСА доносить, що в ріжних китайських містах відбулися демонстрації студентів. Вони жадають проголошення війни з Японією. В Тієн-Тсіні демонструвало коло 100.000 осіб, з котрих значна частина була у військових одностроях.

МІЖНАРОДНИЙ КОНҐРЕС ЛІБЕРАЛЬНИХ І ДЕМОКРАТИЧНИХ партій відбудеться в Берліні 12. і 13. грудня б. р. Програма обійме справи европейської політики, в першій мірі справу зброєнь й европейської співпраці.

У ФРАНЦІЇ панує обурення на премієра Лявалля за те, що зобовязався вложити 600 міл. долярів в амер. банк федеральний й уможливив Америці утримувати свої капітали в Німеччині на великих відсотках.

„ЛИШ БЛАЗНИ МОЖУТЬ ТВЕРДИТИ, що Франція живе з Німеччиною на мирній стопі", сказав полк. фон Ленц на зїзді Штальгельму в Мінхені. „Франція, каже фон Ленц, дальше веде війну з Німеччиною і найординарнішими способами стремить до її знищення". На сих зборах „Сталевого Шелома" був кн. Альбрехт Баварський.

НА КОРСИЦІ проголошено стан облоги ізза бандитизму.

ЯПОНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ВІЙНИ подає, що дотеперішні страти Японців в Манджурії виносять 129 вбитих, 302 ранених і 9 пропавших без вісти.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР Йошізава заявив на бенкеті анґлійсько-американської преси, що від розвязання манджурської справи залежить вся майбутність його батьківщини. Японія зробила Манджурію цвитучим краєм. Людність зросла там з 5 на 30 міліонів.

МІЖ ЯПОНСЬКИМИ І КИТАЙСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ прийшло до кривавої боротьби на відтинку лінії Синінкай-Чанґчун. По китайській стороні впало 180 жовнірів, Японці стратили 65. По боротьбі Китайці відступили. Японські війська дальше йдуть вперед (АТЕ).

КИТАЙСЬКИЙ ДЕЛЄҐАТ до Союза Народів др. Ше заявив, що положення в Манджурії ніколи ще не було таке поважне як тепер. Японський штаб ультимативно зажадав евакуації Ціцікару. Коли Японці займуть це місто, стануть панами в північній Манджурії.

ПРЕЗИДЕНТ МІСТА ЛЬВОВА інж. Бжозовский уступив зі свого становиша. Вибір нового президента відбудеться незабаром.

НОВИНКИ

З найблищого оточення ВПреосв. Митрополита „Діло" довідується, що стан здоровля Владики систематично поправляється.

Міністерство рільництва разом з мінвом внутр. справ оповіщує, що уряд у своїй збіжевій політиці стремить до як найскорішого доведення до поплатности збіжжа в рільництві.

Проєкт закона в справі примусу фізичного виховання внесено до чехословацького парляменту. Цему примусови підлягатимуть мущини від 6—24 літ і жінки від 7—21 літ.

В Лодзі заштрайкувало 5000 робітників в шовковім і шнурівковім промислі.

Воєнних інвалідів в Польщі, котрі побирають державні платні, виказує статистика 105.441 осіб.

Дорожнеча помаранч пояснюється тим, що в Польщі наложено найбільше в світі цло на ці полудневі овочі: за 1 кґ помаранч платиться 2.26 зол. цла. В Німеччині за скриню помаранч платиться 1 зол. цла, в Польщі... 90 зол.!

Скількість безробітних в Польщі зросла в однім тижні о 2.051 осіб. Всіх безробітних в Польщі начислює Уряд Посередництва Праці 253.353 осіб. Державні підмоги бере лиш 56.282 безробітних.

Розбилося 15 вагонів на стації Красне наслідком хибного наставлення зворотниць.

Нагле обниження ціни золота викликало паніку на варшавській біржі. За золоті рублі плачено по 4.85 зол., за доляри по 9.

Срібло подорожіло на нюйорській і лондонській біржі. Рівночасно паде ціна золота.

З грошевих листів, які приходять з Харбіна через СССР до Варшави, постійно пропадали гроші. Тому у варшавськім почтовім уряді отворено один такий лист в присутности власти і ствердженo, що замість совітських червінців, в коверті був порізаний большевицький газетний папір. Гроші були призначені для біржевих спекулянтів, які через те втратили 130 тисяч долярів.

В СССР чимраз більше самогубств. За останніх 5 літ скількість самогубств перейшла 30.000. Більшість самовбийників це молоді люди між 20—24 літ.

Надбурмістр Берліна видав відозву, в котрій доказує цифрами, що Берлінови загрожує катастрофальне банкроцтво, коли уряд і суспільність не поможуть йому.

Німеччина зносить постепенно охорону льокаторів. Від 1-го квітня 1932 р. будуть вільні від охорони льокаторів мешкання, за котрі чинш виносить понад 1800 марок місячно.

Кождий 5-ий робітник в Німеччині не має праці.

Покриття золотом швайцарського франка зросло о 85 міл. франків. Тимсамим швайцарський франк осягнув не нотоване досі покриття, котре доходить майже до 160 проц.

Автоматичний календар випустила одна фірма в Берліні. Цей календар сам зміняє що 24 год. дату і назву дня. Що місяця зміняє сам назву місяця.

Вмер копальняний робітник Григорій Новаковський в с. Нівка к. Сосновця, який прожив 105 літ. В копальнях працював до 100-го року життя.

Нова людська раса, як твердять антропольоґи, повстає на російсько-китайськім пограниччі наслідком масових супруж між Росіянами і Китайцями. Обчислюють, що річно входить в супружі звязки кількадесять тисяч пар Китайців і Росіян. Діти цих супруж мають визначатися великими фізичними й інтелєктуальними прикметами.

На японських островах Кіюшію і Сікок був великий землетрус. Коло 1000 убитих і ранених. Всі телєфонічні і телєґрафічні проводи знищені.

Відкопали Содому й Гомору? „Дейли Телеґраф" пише, що археольоґи відкрили недалеко Мертвого Моря руїни 2 міст, присипаних лявою і попелом. Припускають, що це руїни Содоми й Гомори.

Страшна пошесть чуми шириться в китайських провінціях Конану, Шані і Шенсі. В Конані пошесть огорнула 50 повітів. В місті Чанґсі вмерло 4.000 осіб. В окрузі Тай-Ка-Нунґ вибухла епідемія малярії і червінки. Вмерло 10.000 осіб. В окрузі Сієн вмерло на чуму 1000 осіб. Багато місцевостей вимерло цілком.

Найменший у світі літак збудували в Турині брати Фріняні, механіки. Він важить лиш 135 кґ. Довжина крил виносить 1.40 м. Проби лету випали зовсім вдоволяюче.

РЕДУКЦІЯ ЦІН НА МУЖЕСЬКУ ҐАРДЕРОБУ НА ЧАСІ. Згідно з оголошеною знижкою цін суконних матеріялів повідомляє фірма **ВІТТЕЛЬС — текстильні склади** у Львові, вул. Рутовського 7., напроти Катедри, що достарчає елєґантну мужеську ґардеробу з першорядних бельських матеріялів по слідуючих цінах: 1) одяги маринаркові зрібні (zgrzebne) зл. 130., 2) одяги візитові зл. 160., 3) ґаглян осінно-зимовий зл. 160., 4) верх футряний комплєтний зл. 175., 5) пальто зимове зл. 200., і т. д. **ФІРМА ВІТТЕЛЬС,** Львів, Рутовського 7. містить як дотепер в одній з убіжацій свого льокалю першорядний сальон мужеського кравецтва Й. Файлера, в котрім той виконує елєґантну мужеську ґардеробу до міри, беручи повну ґваранцію за точне і солідне виконання. 986 43—100

—o—

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.88 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження парітас 200 км.) Пшениця дв. 24.50—25.00, жито дв. 24.75—25.00, жито сел. 24.00—24.25, ячмінь дв. 22.00—23.00, ячмінь на мливо 18.75—19.25, овес гал. 21.75—22.25, кукурудза ром. 20.00—20.50, гречка 18.50—19.00, лен 36.00—38.00, житн. ґрис 15.00—15.50, гречана каша 37.00—38.00, просо 16.50—17.00, конюшина черв. 150.00—160.00. На біржі сильний попит за житом при малій подажі. Тенденція сильно звишкова.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 67—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 20—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Роман Гайдук З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10

Рік VI. Львів, неділя 22 листопада 1931. Ч. 89 (489)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Большевики розстріляли 4 Галичан

З Риґи доносять: В Харкові розстріляли на підставі присуду ДПУ чотирох Українців з Галичини: двох братів Мельників, Індишевського й Онишкевича. Вони були увязнені перед роком разом з б. командантом УСС Грицем Коссаком. Їх розстріляно під закидом участи в націоналістичнім заговорі на Україні проти СССР. — Розстріляні загально знані в Галичині.

Що діється на Далекому Сході

Цісарем Манджурії Суанґ-Тунґ.

Японська преса доносить, що в Мукдені проклямовано Суанґ-Тунґа цісарем Манджурії. — Цісар Манджурії, Суанґ-Тунґ, видвигнений Японією, се б. цісар Китаю. Він мав два роки, коли його проголошено цісарем Китаю (в його імени правила мати). Коли він мав 6 літ, вибухла в 1912 р. революція в Китаю і його позбавлено престола. Мимо того китайські революціонери дозволили йому жити в цісарській палаті в Пекіні аж до 1924 р. з титулом „цісаря Манджурії". В р. 1924 захопив Пекін ґен. Фенґ, приневолив Суанґ-Тунґ'а підписати, що зрікається й титулу манджурського цісаря та прогнав його в 18 р. життя з Пекіну. Від тоді Суанґ-Тунґ жив на території японської концесії в Тянцзині під іменем Генри Пу-Йі. Тепер має він літ 25. Видвигнення цісаря Манджурії зі старої манджурської династії се дуже зручний посув Японії. Се дає в перспективі союз двох старих династій, японської й китайської (манджурської з походження), котрі разом можуть взятися з успіхом до успокоєння Китаю, де вже майже 20 літ кипить революція, яка страшно нищить Китай і торговельні інтереси всіх народів. Проти так поставленої справи ледви чи знайдуться поважні аргументи. (Гл. в політ. вістях депешу про становище Америки).

Проєкт козацької держави в Уссурійськім краю. — Японія й Українці на Далекому Сході.

„Возрожденіе" в ч. 2357 приносить такий телєфонат з Берліна: До тутешніх українських кругів, котрі стоять близько до української директорії з (Андрієм) Левіцьким на чолі, наспіло від отамана Семенова письмо. В письмі сказано, що Японці зробили йому предложення, організувати з Уссурійського Краю буферну козацьку державу. Японці мають замір помогти також українським сепаратистам.

—o—

Японці розпочали офензиву.

Спеціяльний кореспондент Аґенції Райтера доносить з Мукдену: Дня 18. с. м. досвіта розпочали Японці офензиву проти військ китайського ґенерала Ма-Чанґ-Шанґа. Офіційний комунікат подає, що в тій офензиві взяли участь всі японські війська, що стоять здовж ріки Ноні. О год. 1. в полудне заняли Японці місто Анґанчі.

—o—

В битві над рікою Ноні погибло 500 Японців.

З Шангаю доносять: Ген. Маа повідомив нанкінське правительство, що в битві над рікою Ноні погибло 500 Японців. З Кореї прилетів на місце бою новий відділ японських воєнних літаків. На Мукден іде поспішно 10.000 Японців.

Влом до церкви в Судовій Вишні

З Судової Вишні пишуть нам: В ночі з неділі на понеділок з 15. XI. на 16. с. м. невідомі досі злочинці вдерлися вікном до місцевої церкви св. Спаса. Тут почали свою роботу: виломавши дверцята з кивота головного престола, забрали дорогоцінну пушку з Найсв. Т., монстранцію та ложочку. З бічного престола Пр. Д. М. струтили гарний хрест, обруси сильно поваляли і пообкидували недогарками з папіросів. Рівночасно в тім самім часі на цвинтарі виломали огорожу з одного гробівця. Шкода приблизно 1.000 зол. Хто влому доконав, покищо не знати. Пошукування ведуться. Слід підчеркнути, що взагалі тут. мешканці від якогось часу є свідками неімовірних вломів і крадежий. А винних не знаходять.

—o—

Не забудьте, що найдальше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. р. в приналежній
857 агенції 88—?
Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

РАТУНОК СЕЛА

і влекшення становища духовенства.

Ізза небувалого упадку цін господарських продуктів, ізза високих податків і браку дешевого кредиту наші села скоро падуть у сіти лихварів. Задовження сел зростає наглядно в застрашаючім темпі. А з тим гіршає і без того тяжке положення духовенства. Помочи ні звідки. Отже треба нам самим думати над ратунком.

Чується нераз від священиків негодування і навіть нарікання на наші сільські установи т. є кооперативи, молочарні, читальні. Нарікають священики, що в тих установах нема порядку, бувають браки, а передовсім розсівся в наших сільських установах неначе якийсь злий дух, що місцями викликає радикалізм, а то й большевизм. Мають жаль наші священики до тих інституцій, бо з них у многих селах іде аґітація ворожа Церкві і священикові. Жалуються і то зовсім слушно, бо майже кожда кооператива повстала завдяки їх старанням.

Початок до кождої установи дав певно священик і майже по всіх селах вложив і свої гроші і гроші зі скарбонки церковної. І на диво та інституція, якій дав початок священик, нині звернулася проти нього і поборює священика майже на кождім кроці. Чому так? Яка причина сему?

Може не помилюся, коли скажу, що причиною тих сумних відносин є єресь націоналізму, якою многі священики блудять. Клич „всьо для народу" священики зрозуміли і дійсно його виповняють, скільки сил стає. Позакладали кооперативи, молочарні своїми грудьми і навіть своїми грошевими допомогами, а тепер той сам „народ" зрозумівши сяктак маніпуляцію, дає собі раду як уміє і як хоче, зн. коли чесний то і чесно працює, а коли демаґоґ та ще з нечистими руками, то й готова „розвязка" кооперації. Колиж і тут священики стали в обороні справедливости, то стрінула їх відповідь гірка, але правдива: Мовляв, Ви, Отче, не маєте права — то загальні збори рішають, докажіть, що я вкрав, а то й до суду заскаржу!

Так у многих кооперативах вже є, а коли нема, то майже певно буде. Чи не жаль праці священика, чи не жаль його грудей, коли мусів нераз висиджувати на всяких зборах, клеїти до купи, просити, представляти, толкувати, вчити... Дійсно, священики слушно жалуються, що за свою працю знайшли гірку невдячність і навіть напасть.

Чи могло бути інакше? Певно! Можна було інакше повести саму роботу і булоби всьо в порядку. Треба було не служити грізній єресі націоналізму, але служити Церкві. Треба було працювати, де священики передовсім покликані, т. зн. треба було закладати кооперативи, молочарні і читальні ц е р к о в н і. Коли священики працювали на тім полі народного життя, коли і вкладали свій труд і навіть свій гріш і гріш Церкви — то треба було подивитися добре в майбутний настрій загалу.

А тепер? Тепер нарікання, кваси і навіть великі прикрости. Такі типи цер-

Wyciąg z protoku'u wspólnego z dnia 10. XI. 1931. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 85 czasopisma pt. „Zorja" z dnia Lwów, 8. listopada 1931 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 555/31. na posiedzeniu niejawnem w dniu 10. listopada 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu ogręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 6. XI. 1931 przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Zorja" Nr. 85. z daty Lwów, dnia 8. XI. 1931. zawierającego: w artykule pt. „Polityczni widnosyny w Polszczi" a) od słowa: „Neduha..." do słowa: „Piłcudskoho...„ b) od słów: „czczo Polszcza na maje..." do słów: „szpylku w trawi" c) od słów: „Marsz..." do słowa: „choryj" i d) od słowa: „w Polszczi..." do słowa: „w hołowi", znamiona ad a) c) i d) występku z art. V. ust. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 i §. 491 uk., zaś ad b) występku z §. 24. ustwy prasowej, zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6. ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie:

Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej ustępów ma na celu ad a) c) i d) obrazę czci osoby urzędowej z powodu jej urzędowania przez wystawienie na publiczne szyderstwo, ad d) podać do wiadomości ogółu treść pisma skonfiskowanego, co odpowiada znamionom występku z art. V. ust. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863, §. 491 uk. i występku z §. 24. ust. prasowej. Według §§. 487, 489, 493 pk. oraz §§. 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: H. Rosenwiesen wr. Za zgodność: St. Lipanowicz, starszy sekretarz.

ЧИ ПАМЯТАЄШ О ТІМ?
Що найкращим і найтаншим подарунком є гарна фотографія або артистичний портретик виконаний у фотографічнім ателіє
„Venus"
Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.
1010 14—25

ковних кооператив, молочарень не є чимсь надзвичайним, вони можуть так само добре, або і ліпше істнувати як і дійсна кооператива.

Такі церковні молочарні і склепи істнували вже і перед війною. Хто не чував про село Беньківці, рогатинського повіту, де через 30 літ працював о. В. Філіповський. Був се чоловік старої дати, старих переконань, „твердий", та не в тім річ. Пишу тут про його роботу економічну. Для його характеристики годиться замітити, що в домі того священика ніколи не було ні горівки, ні карт (і те саме в його зятя). Там у Беньківцях вже до війни був склеп, була молочарня і була т. зв. „Братська Каса". Продавали масло, продавали в склепі, а ті маленькі зиски з одного і другого вкладали в касу як щадницю і се розпозичали селянам в їх потребах. Совісна і чесна робота мусіла принести овочі. Чистими доходами з тих трох інституцій розширив і відбудував о. В. Ф. парохіяльну церкву, вибудував майже два рази дім мешкальний (при першій будові був гриб), вибудував всі мурувані будинки економ., керницю, огородження, вибудував великий дім читальняний, заложив сад, купував церковну утвар і много-много иншх річей. А чи беньковецькі парохіяни дали хоч щонебудь конкуренції? Ні, то всьо збудовано за 30 літ праці того одного священика без жадної конкуренції. Там власне був чи не перший випадок церковних установ. Парохіяни з початку боялися свого священика, не вірили йому, але коли зрозуміли, піддалися цілковито його проводови, а той їх не завів, бо мав свою ідею, мав ціль і плян роботи, а загальні збори зі своєю демаґоґією тут були ні при чому. Крім сего о. Филиповський перевів дві парцеляції для села і всьо то через свою маленьку касу.

А як нині виглядають Беньківці?

Ті самі установи істнують дальше, але вже в далеко ширших розмірах, річний оборот каси понад 200.000 зол.!

Нехай ніхто не думає, що се дрібниця. Се великий капітал, коли зважиться, що уділ виносить там заледво 5 зол. А потім там ні держава, ні ніхто чужий не дає субвенцій, ані не позичає грошей, се ощадности одного села і його економічних установ.

Там нині не одна читальня, але два величезні доми з моторовою молотілкою, тріером (до чищення збіжжа на посів), кількома сівачками. Сю роботу продовжує зять о. Ф-ого, о. Завадовський. Пішло село вперед і стоїть нині може на найпершім місци. А зачалося з маленького склепика і церковної молочарні. Сего року о. Завадовський купив 138 морґів поля для села від сусіда дідича. Купив — і всьо через касу перепроваджує. Нині селяни розуміють там працю свого пароха (він односельчанин), вони самі кажуть добродушно і щиро: „Ми набули поле, пан дістав гроші, а еґомосць клопоти", — бож се праця не легка, але велике зусилля мозґу.

Є в Беньківцях церква і читальня й аматорський гурток і склеп і каса і молочарня і машини свої і гостинець (побудований о. З-им!) і гарний дім парох. і будинки дуже добрі і селяни заможні; є все те, що в порядній громаді повинно бути, а бракує коршми, нема ані одного Жида і мабуть ні одного латинника. А коли прийдуть вибори, всьо як оден муж іде на одну лісту. Чому так? Бо нема демаґоґії, нема злодіїв „народних", а є чисті руки священика і праця його так у церкві, як і поза церквою.

Самже о. Ф. перейшовши по війні на парохію Яричів Н., і тут на старости літ не спочав. Прийшов до села Підлісок Вел. (бо там осідок пароха), побачив маленьку стареньку церковцю, знищені будинки ерекції, в селі страшне запущення, а натомість чотири жидівські „центрифуґи". І почав і тут роботу. Пять літ говорив, клептав, але парохіяни купили собі, кажучи: „Наші старенькі еґомосць щось за богато тих дурниць говорять"... Але таки прийшло отверезіння бодай по пятьох літах і заложили молочарню, побачили, зміркували тай гвалту: „еґомосць, давайте ще склеп!" Сталося і се. А потім як завершення тих двох повстала маленька „Братська Каса".

Вислід блискучий: молочарня заробила і зложила до каси, склеп те саме робить, а в касі люди позичають, віддають, процентують на довжні скрипти без жадних векслів заставних і оборотових, без акцій, а лиш з 5 зол. як уділом від особи.

З початку позичали по 100, по 200 зол., а потім і по 500 і по 1000 зол. Нема там ні точних квартальних рат, нема там протесту векслів, але коли хто може і кілько може, віддає.

Нині каса в обороті вже перейшла там 100.000 зол. і в такій малій касі ратуються наші селяни не лиш з Підлісок, але з Яричева Нового, Яричова Старого, Дідилова, Хренева, Банюнина, Цеперова, Полонич, Борщович. Чиж стратив щось нарід для того, що се церковна молочарня і церковний склеп? Чи тут священик не стоїть дійсно вірно на двох постах, на пості церковнім і народнім?

Каса в Підлісках має нині понад 100.000 зол. обороту, а власного капіталу поза 42.000 зол. Чиж се не мала половина будучої гарної мурованої церкви? А колиб так конкуренція — що то булоб! І проклони і нарікання і штунда і перехід на лат. обряд і много-много инших менше приємних річей. А так той маленький зарібок, що мав взяти жид, дістає церква. І додадуть дійсно добровільні жертви — тай справа готова. Час своє зробить.

о. Ф. не обмежився до Підлісок, але і в дочерних селах своєї парохії зробив те саме. В Яричові Новім заложив молочарню, в Яричові Старім молочарню, відтак склеп. Одно і друге фунґує, каси в Яричеві Старім наразі нема, але Касу дуже добре заступає молочарня, яка позичає безпроцентово до 200 зол. і тих 200 зол. відношує селянин собі молоком. Доки молочарні і склепу не було, сидів Жид, який прийшов без сотика, продавав з початку по кілька дека тютюну, але коли побачив, що тут нема вже інтересу з лихвою, забрався з села до Львова і там набув каменицю. Чи довго сидів в Яричеві Старім? Ні, яких 6 -7 років. Вислід церк. молочарні і церк. склепу в Яричеві Старім також наглядно добрий, хоч не такий великий як в Підлісках, або Беньківцях. Молочарня істнує чотири роки, а склеп 2 роки, але за сей час також щось придбалося.

Справилося до церкви богато річей (м. і. 3 фелони), богато білля, вибудувалося Церковний Дім для молочарні і склепу, сего року молочарня і склеп вибудували гарну ерекціональну стодолу. До стодоли не доложили парохіяни ні сотика і кождий робітник був плачений. Завдяки молочарні купили селяни 48 коров, найбідніший має там свою коровицю-кормительку. І так помалу, якби спокій і чисті руки, все буде гаразд.

Не хочу тут наводити більше даних. Думаю, що і так мене зрозуміють. Можна робити, можна богато зробити, але треба великої праці, треба богато перетерпіти, особливо в початках, а потім таки Бог нагородить за працю.

Ми передовсім покликані служити Богу і Церкві, а потому національній справі. Зробимо всьо в Церкві, то певно що тимсамим буде богато зроблено і на народній ниві.

Не кажім: Церква не потребує! Потребує богато, а передовсім відданих собі людей. Через таку роботу якраз такі виробляються. Сказав раз оден священик, що стрічав такого собрата по званню, який ніколи не витав інакше парохіянина як „Щось мені приніс?" Такий священик нині злишний в парохії, — нині треба священика, який дававби парохіянам і то давав наглядно. Поміч священика для села конечна, бо інакше село буде обминати і не гляне в той бік. Треба тепер давати і то богато давати, а щож дамо, коли не маємо ні власних маєтків, ні кооперативними маєтками не розпоряджаємо, бо там демаґоґія, „манька" і загальні збори. Закидують священикам, що вони трутні, духові нероби. Закид прикрий і неслушний. Бо священики всюди дали початок, заложили, віддали в руки „народолюбцям" а ті обкидали нас болотом. Так не повинно бути! Творім свої кадри, творім власні інституції, обосновані на законі Божім і церковнім, а тоді зробимо совісно свою роботу яко священики і яко провідники народу. Нам видирають кожду інституцію, яку наші попередники заложили — пост за постом вириває ся з наших рук. Недалекий той час, коли можемо остати без нічого. Ще час лихо направити і в тому напрямі звернім свої сили. Колиб ми мали всі наші установи в своїх руках, то чи булиб такі анормальні відносини, як нині? Не обманюймо себе, що „я це сильно держу в руках". Так не є. Як не тебе, то твого наслідника викинуть і насміхатися будуть: „Він зробив, а ми господаримо". Демаґоґія всього довершить, бо в ній нема розуму, а є лиш пристрасть.

Через таку працю священика, яка тут в короткости представлена, священик зискує повагу і великий вплив на свою парохію. Бо чи може селянин ненавидіти або проклинати свого пароха, коли той в нужді його ратує не лише словами, але й ділами, бо має чим поратувати. В так зорґанізованім селі не обійдеться без священика ні купно поля, ні корови, ні будова жадного будинку, ні весілля, ні взагалі жадна подія, бо на кожду річ беруть сміло поміч з церковної установи з подякою, знаючи, що не стріне їх лихва, ні судові кошти. Так підноситься в своїй моралі й добробуті ціле село тай жиє в згоді зі священиком. І священик може будувати без клопоту церковні й парохіяльні будинки. А в Яричеві Старім є навіть так, що приватний сотрудник дістає кождого місяця платню 100 зл. (70 як пенсію сотрудницьку, а 30 за рахунки в установах).

Також священик.

Примітка: Колиб хто з Всч. Отців дійсно зацікавився представленими тут справами й хотів у себе розпочати працю над селом, може прислати свої запити в листі до Редакції зі значками на 2 листи, а Редакція вишле се до Автора сего допису, від котрого петент одержить вичерпуючу відповідь.

——o——

Під розвагу Інституціям

Майже що другий день одержує редакція всякі комунікати й відзиви від ріжних наших Інституцій до поміщення. Ті комунікати все довгі, все однозвучні (то значить, що розсилається такі самі зазиви до щоденників як до тижневиків) і майже все ходить о грошеві збірки. За прикладом столичних роблять те саме й Інституції з краю так, що в редакції призбирується часто повінь паперів з одноманітним змістом, який від біди можуть помістити щоденні ґазети, але ніяким чином не можуть змістити менші орґани преси. Само читання тих паперів забирає богато часу, а кілько часу мусить іти на їх укладання і писання! Отже просимо взяти під увагу, що всі ті відозви й комунікати мусять бути безуспішні головно ізза їх величини. Таких великих і так часто повторюваних відзивів мабуть ніхто не читає, кромі редакторів, котрі перечитавши, також по більшій части кидають ті річи до коша, бо переробляти їх на коротші при слабій чисельній обсаді редакції нема кому. Отже — в інтересі Інституцій, котрі заступаєте, пишіть Панове про такі справи: 1) рідше, 2) коротше, бодай для нещоденних ґазет.

——o——

І що тут робити?

Про Український Інститут для дівчат у Перемишлі.

Кождий нарід, що дорожить своєю молодю творить для неї заведення, де вона моглаб виховуватися під доглядом старших, де малаб опіку. І наш нарід має такі заведення. Одним з кращих є Укр. Інститут для дівчат в Перемишлі. Ідуть до него люде здалека, дають там своїх дітий з цілої Галичини; поїхав і я перший раз. А що спостеріг, описую тут.

Коли приходимо перший раз перед Укр. Інститут, то він представляється дійсно гарно на зверх; велика каменица, на фронтовій стіні великими золотими буквами гарна й відповідна напись, з приходу цвітник і т. д. І неодин батько, маючи дитину до школи, зітхне собі щиро тай скаже: „Но! слава Богу! Тут можу безпечно лишити свою дитину, тут їй буде добре". Якже однак здивуєтеся, коли увійдете до середини! Через великі вікна до сонця не виглядають ясні личка дітвори, бо там її нема; а деж ті дівчата? Вони в дальших покоях, від заходу й півночи, де мало соняшного світла. А хто з переду? Ідіть і подивіться; найкраще фронтове помешкання займає заряд інституту...

„Питаєте — батьку — за умовини приняття вашої донечки до нашого Інституту"? — довідується чемним жестом директор і показує вам задрукований пів-аркуш. Вліпивши очі в папір, читаєте і з дива не можете вийти. Стоїть там таке: Інститутки приймаються (як? чи самі приймаються?) не на місяці, а на цілий рік; зн. що все одно, чи дитина прийде на початку шкільного року, чи місяць, два, три пізніше, чи полишить інститут при кінці року, чи в половині отець дитини мусить платити за цілий рік! А коли дитина захоріє, то їй вільно виїхати до дому, але отець і тоді платить 33 проц. належитости місячно, хоч дитина через цілий час недуги не мешкала в інституті.

Так! Котрий отець подумавби собі, що тільки державна власть робить йому труднощі в образуванню дитини, той глибоко помилявсяб! Ще гірше відноситься до него таки наша, рідна інституція, яку здвигнули наші попередники. Я цікавий знати, чи є на світі богато такого? Чи істнують ще в котрім заведенні такі приписи? Дитина не їла, не пила пів року чи більше, а ти, тату, мусиш платити за те, що там твоєї дитини не було! То нечувана річ.

„А може не о великі гроші ходить, подумаєте собі. Як можеш, так терпи, а до преси не пиши!" Запитаний управитель Інституту пояснює ще чемнішим рухом, що місячна оплата виносить 90 зл. крім прання. І ви вдруге здивовані! Як? 90 зл.?! Таж то виходить по 3 зл. на день! Щож таке дитина дістає там їсти? Хіба ви їх годуєте на смалець? Таж нині треба бути неабияким жеруном, щоби щодня проїдати по 3 зл. домашного харчу. Чвертьлітрове горнятко молока коштує шість ґрошів (коби ще чверть л. інститутка діставала!), яйце 6 ґрошів (кілько там дитина денно тих яєць зїсть?), 10 дкг. масла 30 ґр., хліб дешевий, бульба також, каші таксамо, мясо також. Хіба ще цукор має стару ціну; а богато того цукру денно зїдає дитина? І так ви можете ставити питання, робити обчислення й увесь харч місячно від особи винесе яких 40 зл., а тут вам кажуть платити 90 зл.! Щоб переконатися про вартість харчу, найкраще булоб поїхати подивитися на личка інституток, але не по вакаціях, а серед шкільного року, от як тепер.

„А на що йде решта гроша?" — „Ми удержуємо даром сирітських дівчат". Кажете, що даром утримуєте сирітських дівчат? Може бути, що там є їх кілька, але кожда ґаздиня зі села знає, що на дві сотки дівчат треба тілько варити, що й на 220, бо тих двацять згубляться між тими 200! Зрештою такі милосердні місця мають і другі бурси та інститути. Таж і я був колись бурсаком, то знаю, що попри нас, за яких батьки платили, були ще й бідні за дармо. І для нас не було ущербку ані заряд бурси не установлював такої високої платні. В такім разі лишаються видатки адміністраційні. Та хіба вони зїдають аж такі суми?

Все те, що тут пишу, писане не на те, щоб комусь дорікати або докучати, тілько з тяжкої потреби. Бо коли хто в сих часах має кількоро дітий до шкіл, то йому не легко платити по 90 зл. Особливож не легко тоді, коли йому за порося дають по золотому, всі инші продукти рільництва також можна набути за безцін, а в Інститутах йому кажуть, що харч дорогий... І що тут робити?

Один з батьків.

Рік зал. 1899. **Тел. 49—46.**

М. А. АВҐУСТИН

МАҐАЗИН і РОБІТНЯ ФУТЕР

Львів, ул. Рутовського ч. 7.

(напроти Архикатедрального костела).

Поручає на надходячий зимовий сезон **найновіші дамські футра з кримських баранків, піжмаків, з чорних і бронзових лошаків і т. п.**, також переробляє і модернізує по 1040 **найнищих цінах.** 8—8

Ще про правильний вид хреста

З приводу клепсидр по пок. В. Охримовичі.*)

Про вигляд хреста могли найвірніше написати св. Євангелисти, особливо св. Йоан, бо він стояв під хрестом, на котрім терпів й умер Ісус Христос. Одначе він, як і другі Євангелисти, не згадує про се, який був той хрест. Пише тільки, що І. Хр. був розпятий. (Йоан XIX, 18).

З того, що Жиди представили Ісуса Христа Пилатові як бунтівника, злочинця — можна догадуватися, що І. Хр. був розпятий на такім самім, т. є звичайнім хресті як инші злочинці рабы, невільники й т. п., бо якуж причину малиб Пилат і його жовніри придумувати для Него якийсь особливший вид хреста, коли їм представлено Його як злочинця?

Якого вигляду хреста уживали Римляни? Як пишуть Св. Вітці, котрі нераз могли бачити св. мучеників на хрестах, уживали Римляни хреста трояко-го виду: трикінчастий, подібний до букви Т, т. є. стовп (або дошка) — довжини коло 15 стіп, який закопували в землю, з перехрестям на верху сего стовпа (для прибиття рук) довжини 7—8 стіп. Правдоподібно сей напростіший своїм видом хрест винайдено перед всіми иншими.

Одначе частіше уживали Римляни хреста чотирокінчастого †, якого перехрестя прибивалося нище, так, що верхній кінець стовпа по словам св. муч. Юстина[1]) мав вид рога й на тім кінці над головою розпятого прибивано дощинку, де чорними або білими буквами виписувано імя й вину розпятого. Часом голошено імя й вину розпятого устно, тоді такої таблички не прибивали. На хресті І. Хр. казав Пилат прибити таку дощинку з відомим написом (ІНЦІ).

Римляни уживали також пятикінчастого хреста. Він був подібний до чотирокінчастого, з тою ріжницею, що в середині стовпа давали подібне до рога або деревляного цвяха сидження, на якім сидів розпятий і яке піддержувало його тіло, щоби своїм тягарем не роздерло ран рук, прибитих цвяхами й не відірвалося від хреста.

Зі сказаного виходить, що І. Хр. міг бути розпятий тільки на хресті одної з трьох описаних тут форм. Ніхто з давних письменників не згадує про инші види хреста.

Перший Григорій туронський, що жив в VII ст., згадує про підніжжа, тільки не говорить звідки він взяв цю відомість. Думають, що на такім підніжжі були прибиті ноги І. Хр. і що се підніжжа при смерти І. Хр. перехилилося лівим кінцем в долину, а правим до гори. Статися се могло через те, що І. Хр. схиляючи при смерти голову на праву сторону, праву ногу відтяжив, а ліву обтяжив і тому підніжжа сим кінцем подалося на долину. З таким підніжжам виходивби хрест семикінчастий. Та про такий хрест старина не говорить ані слова. Тертуліян, Іриней, муч. Юстин, Єронім і инші пишуть тільки про три, чотири і пять-кінчастий, з „сидженням". При тім одначе зазначують, що лютість Жидів до І. Хр. не далаб Йому хреста з сидженням. Тому св. Вітці представляють хрест І. Хр. чотирокінчастий без сидження. І такий вид мають всі старинні хрести.

Церковний письменник Евсевій пише[2]) що Константинові Вел. явився хрест на небі та що потім явився йому І. Христос з хрестом в руках і той хрест був чотирокінчастий. На взір того хреста, який показався Константинові Вел.,

*) Гл. статтю о. М. Карівця в 87 ч. „Нової Зорі".

[1]) Dialog. cum Triphon. p. 318.

[2]) Eusebius: De vita Constantini L. I. 28., 30., 31.

МИХ. ЗОЩЕНКО.

ПРОШАК

Став мені один прошак докучати. Хлоп був як дуб: коли згинав ногу, тріскали йому штани. А безсоромний був аж до неможливости. Стукав у мої двері кулаками й говорив, не по звичаю: „Дайте що ласка, громадянине", або:

— Чи можете, громадянине, обдарувати чим безробітнього?

Дав я йому раз, удруге, втретє. Аж вкінці кажу:

— Маєш тут, любий, пів карбованця й відчепись, ради Бога. В праці перепиняєш мені... Скоріше як за тиждень не показуйся мені на очі!

Точнісінько за тиждень зявився прошак знову. Звитався зі мною, як зі старим знайомим, подав руку. Спитав, що пишу.

Дав я йому пів карбованця. Прошак кивнув головою й пішов.

І що тижня, в пятницю, приходив до мене, діставав свого пів карбованця, стискав мені руку й відходив.

Та раз, одержавши гроші, став переступати з ноги на ногу і сказав:

— Додатиб, громадянине, треба. Страшно, як усе дорожіє.

Розбавила мене ця безличність, та я доложив. Аж вкінці, це було в сих днях, знову приходить до мене. Я не мав грошей...

— Не маю тепер — кажу — мій любий. Іншим разом.

— Якто — каже — іншим разом? Слово сказалося... плати зараз!

— Як — кажу — можеш домагатися цього?

— Що мені там, плати зараз! Не годжуся — говорить — ждати.

Поглянув я на нього: бачу, не жартує, образливо навіть став кричати на мене.

— Що мені там! — каже — ні про що не знаю!

— Послухай — кажу — осляча голово, застановися сам, як можеш жадати цього в мене.

Позичив я в сусіда пів карбованця — дав йому. Взяв гроші й без пращання відійшов.

Більше не приходив до мене — певно образився.

——o——

казав він зробити військовий прапор, котрий складався з рівного довгого копія з перехрестям. Так навіть небесне явлення показало, який мавби бути правильний вид хреста, а іменно, що чотирокінчастий.

Отсе пару слів „Ділові" й людям, які „вимінювалися ріжними коментарями", видячи на клепсидрі Української Католицької Організації чотирокінчастий хрест з приводу смерти Д-ра В. Охримовича.

Скажу авторам згаданих слів в „Ділі" правду в очі: Панове! Вам справді ходить лиш о рамена хреста, а не о сам хрест — символ віри, — віру і Христа!

За крилошанином М. Малиновським
М. Вчк.

Новоотворений Заклад „LOTOS", Арт.-фотографічний ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущини 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 25—30

Кінець жіночої поліції в Гамбурзі

Гамбурський сенат оповістив декрет про скасування жіночої поліції, котрою вся Німеччина так величалася. Та поліція проіснувала 2 роки. Вона мала свого профекта, капітанів, комісарів і агентів — все жінки. Першим й останнім префектом була пані Еркенс. Жіночу поліцію створено спеціяльно для боротьби з проступністю жінок і дітей. Розвязання тої поліції викликав такий інцидент: На березі ріки Лаби знайдено трупи двох „капітанш" тої поліції. Були це пані Допфер і Фішер. Стверджено, що вони отруїлися. При них знайдено довжезні письма з численними закидами проти пані Еркенс і з заявою, що вони довше не можуть видержати в службі строгости й дисципліни, які вона завела тай своєю смертю хочуть звернути увагу суспільности на конечність зміни. Сенат Гамбурґа зарядив строге слідство проти пані Еркенс. Одначе показалося, що буквально всі закиди проти неї були неслушні, бо вона завела в жіночій поліції тільки таку саму дисципліну, яка є в мужеській. З того приводу розглянули взагалі відносини в жіночій поліції. Показалося, що глуха ненависть проти свого начальства опанувала не тільки ті дві пані, що скінчили самогубством, але всю жіночу поліцію. А що не було ні одної причини, виступити проти пані Еркенс, як шефа тої поліції, отже сенат рішив розвязати всю ту поліцію. В декреті, яким її розвязав, аргументує так: Сенатори вільного міста Гамбурґа ніколи не належали і тепер не належать до ненависників жінок. Колиж рішилися розвязати жіночу поліцію, то зробили це тому, бо практика переконала їх, що жінки не надаються до служби поліційної так само як до військової. Налуживають власти також мущини, але жінки в більшій мірі мають нахил до сего. Кромі того стверджено, що арештовані не тільки мущини але й жінки волять, щоб їх переслухували мущини, а не жінки.

Чи ви зложили листопадовий дар українським інвалідам?

*

Свобідна воля є сущою, есенціональною прикметою духа (Д-р Володимир Охримович).

Політичні відносини в Польщі

в світлі акту обжалування проти 11 б. вязнів берестейських.*)

Терористична акція ППС.

Перед увязненням послів творено в міліції ППС заколєспіровані терористичні боївки, на взір „пяток" з часів боротьби за незалежність Польщі. Подробиці про організацію боївок виявив процес і присуд на Ягодзінського і товаришів за приготування замаху на життя марш. Пілсудського. Були також „шпіонські пятки". Одна з них інвігілювала урядника мін-ва внутрішних справ Шимборского. Зброю для міліції доставляли фірми, що торгували зброєю. ППС мала на складі також гранати і бомби, що викликують слези. Фонд на узброєння міліції істнував під покришкою культурно-освітнього. Склад зброї знаходився в помешканнях послів у соймовім будинку. На горішнім Шлеську були також боївки христ. демократії, під проводом В. Конфентого. Члени боївок узброєні в пальну зброю, ґумові палиці і металеві перстені. В червні 1930 р. Екзекутива ППС видала нелеґальну відозву до поліції, в котрій взивала її, щоб не стріляла до робітників.

Діяльність „Центролівиці" на міжнароднім терені.

Пос. Барліцкий на вічу в Скаржиску в червні 1930 р. признався, що „на міжнароднім терені ППС буде перешкаджати урядови в осягненню позички" і що „заграничні товариші будуть поінформовані". Пос. Цьолкош мав заявити на публичних зборах в Берліні в грудні 1929 р., що Польща повинна зректися суверенности над Поморем. Пос. Либерман в присутности англійських гіпжків напав на польський уряд і висловлювався про нього з погордою та ненавистю, заповідаючи його скоре повалення пролетаріятом. ППС шукала попертя соціялістичного Інтернаціоналу, старалася також про фінансову поміч. Цю поміч партія дістала від Інтернаціоналу професійних союзів і від „фонду Маттеотія".

„Центролівиця", УВО й УСДП.

Акт обвинувачення звязує також акцію „Центролівиці" з подіями у Східній Галичині, підкреслюючи, що діяльність „Центролівиці" викликала „величезний відємний вплив на уклад відносин в полудн.-східних воєвідствах, де деякі українські елементи (УВО й ін.) старалися кождий момент використати до протипольських демонстрацій" Мін. Стамбровский зізнає, що „чинне попертя" зі сторони українських ліверзантів наступило якраз в тім часі, бо від кінця липня 1930 р. розпочалася у Сх. Галичині хвиля масових саботажів, підпалів і т. д." В обіжнику Вик. Комітету ППС, поручено „стреміти до навязання контакту з українською і німецькою соціял-демократією". У звязку з тим УСДП видала відозву, поміщену в органі ППС „Побудка", в котрій автор пише, що „в тій рішаючій хвилі український пролетаріят повинен попертн демократичний табор в його боротьбі з реакцією, диктатурою і солдатескою".

„Марш на Варшаву".

Краківський конґрес „Центролівиці" мав бути остаточною стадією підготування державного перевороту, котрий мав зачатися у Варшаві. Орган ППС „Побудка" виразно писав: „Конґрес це останній акт в тім етапі боротьби з диктатурою — тепер розходиться про атаку на позиції санації, яка насильством окупує край". Тепер черга на Варшаву! „Рішаюча боротьба буде в столиці". Вітос говорив: „Люди, що дійшли до власти по трупах, добровільно не вступляться, їх треба зіпхнути". Посол Грушка з „Пяста" накликував до зорганізування „Маршу на Варшаву". Пос. Савіцкий взивав, щоб „тих, котрі пробували при помочи диктатури, вішати на ліхтарнях і ставляти під „стенку!". В дні конґресу в Кракові, коли чотири автобуси з членами ППС і боївкою їхали з Ченстохови до Кракова і коли поліція затримала їх, б. посол Казімерчик відгрожувався так: „Ви тепер нас задержуєте, але не стримаєте нас, коли підемо маршом на Варшаву". Таксамо хлопи підчас конґресу в Кракові говорили членам варшавської міліції, що коли міліціянти у Варшаві зачують рух, то хлопи підуть з косами на Варшаву. Посол ППС Квапіньский говорив, що „маємо приготовлене своє правительство і свою адміністрацію". На випадок якогось замаху дамо про це знати, а коли дістанете гасло; маєте заволодіти поштовими урядами і почтовими урядами".

*) Гляди „Н. Зоря" чч. 85 і 87.

Вже надійшли останні новости на сукні і жночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 12—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Більшість пролєтаріяту

хоче жити в буржуазній системі.

Так каже Радек-Собельзон.

Краківський „Час" пише: У звязку з річницею большевицької революції появилася в радянській пресі велика сенсаційна стаття Радка-Собельзона п. з. „Примір історичної спроби". Цею історичною спробою Радек уважає теперішну капіталістичну кризу. Він уважає неправдоподібним, щоб ця криза вже тепер скінчилася катастрофою для капіталізму. Радше треба числитися зі злагідненням кризи і з її переміною в стан постійної депресії. З цего процесу капіталізм вийде побідно, хоч значно ослаблений. Дуже цікаве ствердження Радка, що більшість робітників відкидає здійснення соціялізму по большевицькому взірці. В селянських і дрібнобуржуазних масах кипить. Одначе це не значить, що вони зривають з дотеперішним устроєм. „Не стоїмо перед безпосередною революцією, більшість пролєтаріяту хоче жити в дотеперішній системі", кінчить Радек. — Подаючи зміст цеї „контрреволюційної" статті Радека „Час" додає таку заввагу: „Міркування Радека заслугують на увагу з двох причин. Раз з огляду на час проголошення: Річниця революції має в СССР все характер пропаґандистичного оптимізму. Перший раз від повстання большевицької держави з приводу цеї річниці кинено масам таку протверезуючу аналізу. По друге на увагу заслугує особа автора статті. Радек не є большевицький теоретик, він тактик. Це він керував у 1919 р. всіма заворушеннями в Европі. Як тактик він добре визнається у світовім положенню і в большевицьких настроях. Тому його міркування дозволяють припускати, що ні большевицький уряд не очікує здобутків для своєї ідеї, ні російські маси не дадуться вже дурити обітницями цих здобутків".

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

Вже старинний фільософ Геракліт сказав, що лихими свідками є очі й уха тих людей, які не вміють розумно думати (Д-р Володимир Охримович).

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч Духовенства в великім виборі Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7. (напроти катедри). 1027 11—15
ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 9-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

Spis ludności

i jego wielka ważność dla Wschodniej Małopolski. Napisał Dr. Marceli Prószyński. Nakładem Polskiego T-wa Opieki nad Kresami we Lwowie, ul. Boularda, 4. Z drukarni Kresowej, Lwów Mochnackiego 48.

Так називається летючка на 4 ст. in-кварто, писана дуже популярно і дуже жахливо та повна неправд. Тут подаємо деякі виїмки з неї в оригіналі:

Komisarz będzie chodził 9. grudnia i w dniach późniejszych **od mieszkania do mieszkania** i będzie czytał z przyniesionego arkusza pytania, na które musi mu odpowiedzieć ktoś starszy domu. Będzie zapytywał o imiona i nazwiska wszystkich osób tam mieszkających, o dzień urodzenia i o inne szczegóły, a może żażądać pokazania metryki o ile ją ludzie mają, albo książeczki wojskowej, albo innych papierów. Odpowiedzi będzie zapisywał w arkuszu, osobnym dla każdego mieszkania. Komisarz może dać dla folwarku arkusze, by **ktoś w folwarku sam spisał** ludzi, tam pracujących czy stale, czy sezonowo, czy na tak zwaną dniówkę i oddał potem arkusze komisarzowi. W czasie spisu mają komisarze te prawa, które przysługują urzędnikom w urzędowaniu. Każdy człowiek musi dawać komisarzowi odpowiedzi, a gdyby nie chciał udzielić wiadomości, albo robił awantury, będzie ukarany przez starostwo **grzywną do 500 złotych,** a w razie niemożności zapłaty **aresztem do miesiąca.** Komisarz może chodzić po chatach sam, albo zażądać asysty z gminy, lub policji.

Wszyscy rzymsko-katolicy muszą dopilnować jeden drugiego, aby w arkuszach spisowych nie brakło żadnego rzymsko-katolika. Gdyby komisarz jakąś chatę pominął, trzeba się zgłosić u niego do spisu. Rusini powtarzają ciągle zagranicą, że w trzech województwach: lwowskiem, tarnopolskiem i stanisławowskiem jest mało rzymsko-katolików. Tymczasem spis z roku 1921 wykazał, że **było tu rzymsko-katolików 1.900.000, grecko-katolików** (z których niejeden jest przecież Polakiem, a nie Rusinem) **2.960.000, mojżeszowych 600.000, ewangelików 25.000.**

Prawda, że rzymsko-katolicy pozostawali przez wiele lat w zaniedbaniu. Mówiono, że to wszystko jedno, czy ktoś jest rzymsko-katolik, czy grecko-katolik, a ponieważ mało było kościołów, a wszędzie po wsiach stały cerkwie (fundowane bardzo często przez Polaków), chrzcili także rzymsko-katolicy swe dzieci na grecko-katolicyzm i przez to **straciliśmy tu około miljona rzymsko-katolików,** których potomkowie są teraz często zawziętymi Rusinami i nienawidzą wiary swych przodków...

W ten sposób całe wsie szlachty zagrodowej rzymsko-katolickiej, szczególnie herbu Sas, stały się grecko-katolickie.

Ta **kradzież dusz** dzieje się niestety ciągle i teraz, **w Polsce niepodległej, na ciężką szkodę polskości.** Urządzają ją sobie swobodnie księża ruscy, wiedząc, że księża rzymsko-katoliccy, których jest znacznie mniej, nie potrafią, albo często nie chcą robić tego samego...

Wszyscy rzymsko-katolicy mają oczywiście podać język ojczysty polski. Wprawdzie starsi ludzie, dobrzy Polacy, mówią tu między sobą częściej po rusku, niż po polsku, ale jak do tego doszło? Przed rozbiorem Polski wszyscy choć trochę oświeceni mówili po polsku, księża ruscy wygłaszali kazania po polsku i ruscy biskupi pisali swe listy pasterskie po polsku, a ruskiego języka używała tylko najciemniejsza ruska biedota. Lecz Austrja osłabiła tu polskość, a po wprowadzeniu konstytucji dawała wprawdzie rządy przeważnie Polakom, ale podburzała przeciw nam coraz bardziej Rusinów, pozakładała gimnazja ruskie i wpadła nawet na głupi i złośliwy pomysł uniwersytetu ruskiego, chcąc stworzyć wylęgarnię bojowców, gotowych do napadów i do wściekłej agitacji przeciw Polakom. Równocześnie przychodziły tu ruble carskie z Rosji i pozyskiwały wielu moskalofilów...

Spis obecny nie uwzględnia narodowości, tylko **język ojczysty będzie liczony jako narodowość** i każdy zapisuje się na **lat 10,** do następnego spisu. **Nie może więc nikt podawać języka ruskiego, bo za lat 5 lub 6 on, a zwłaszcza jego dzieci będą mówiły po polsku.**

Poza rzymsko-katolikami są tu liczni grecko-katolicy i żydzi.

Na **żydów** niema co wpływać i niech podają język ojczysty jakikolwiek.

A co do **grecko-katolików** trzeba pamiętać, że w poprzednim spisie zapisano ich 330.000 za Polaków, obecnie zaś napewno ta liczba znacznie się zwiększy, gdyż ci grecko-katolicy, których przodkowie byli rzymsko-katolikami i Polakami i szlachta zagrodowa grecko-katolicka, również będąca dawniej rzymsko-katolicką, poda teraz w przywróconej Polsce przeważnie język polski. Również w małżeństwach mieszanych trzeba podać wyłącznie język polski.

W arkuszu spisowym wydrukowano język **„ukraiński"**, a dopiero potem w nawiasie dodano „ruski". Tymchasem spokojni Rusini nie chcą żadnej Ukrainy, której tu nigdy nie było i nie będą podawać języka „ukraińskiego". „Ukraińcy" stanowią partje polityczne najbardziej zajadłe przeciw polskości i z pieśni: „My hajdamaki" zrobili prawie swój hymn narodowy. Natomiast porządni Rusini **nie chcą być hajdamakami i wielu z nich zapisze napewno język polski,** tem bardziej, że spis jest **tajemnicą urządową** i z wyjątkiem władz spisowych nikt nie może wiedzieć, co jest zapisane w arkuszach spisowych, — a więc takiego Rusina nie będą mogli prześladować „ukraińcy", z któremi on nie chce mieć nic wspólnego...

Od chwili napadu na Polaków w latach 1918 i 1919 rozpuszczają agitatorzy bajki, że „jeszcze tak nie będzie" i że wkrótce powstanie tu państwo ruskie, a więc lepiej będzie Polakom zapisywać język ruski, albo udawać trochę Polaków, a trochę Rusinów, — tak wyglądać, jak gacek, który jest niby ptak a nidy zwierzę ssące. To znów przychodzą wiadomości, że niektórzy politycy ruscy robią ugodę i że za to dostaną uniwersytet ruski i autonomję, to znaczy szerokie prawa rządzenia. Ale my dobrze pamiętamy, co przeszli chłopi polscy i inteligencja w czasie napadu ruskiego. A teraz bojówki ruskie, utrzymywane za pruskie pieniądze, mordują Polaków i uczciwych Rusinów, rabują pieniądze na pocztach, podpalają chaty i zboża i uprawiają szpiegostwo wojskowe....

Powinniśmy żądać, by rozwiązano „Łuhy" i „Płasty" i by kooperatywy ruskie przestały być ośrodkiem walki przeciw państwu, a zwłaszcza by spolszczono państwowe szkoły ruskie, siejące nienawiść lub niechęć do polskości.

Każde dziecko wie, że do wszelkich ugód posyłali Rusini część swych polityków, aby zyskać nowe przywileje, a inni ich politycy zaraz takie ugody łamali. Jedynie mądre jest przywrócenie tu takiej siły polskości, jaka była przed niewolą austrjacką. Mamy prawo domagać się utrwalenia tu i zabezpieczenia polskości w Polsce...

Wszystkie doniosłe wypadki, — a spis jest takim faktem, — muszą obchodzić **każdego Polaka i wymagać od niego energicznej pracy...**

На підставі сего документу можна собі уявити, яку акцію розвинуть деякі люди й організації...

—o—

Німеччині загрожує домашня в'йна

Соціялісти роблять спільний фронт з комуністами.

З Берліна доносять: Посол Брайтшайд (сд) заповів у своїй промові в Дармштаті спільний фронт між соціял-демократами й комуністами. Се викликало в політ. кругах сильне вражіння. В деяких кругах панує погляд, що такий одностайний фронт з одної сторони й сильний зріст впливу гітлерівців з другої сторони скоро доведе до вибуху домашної війни в Німеччині. Ждуть ще на вислід конференції представників соц. демократії з катол. канцлером Брінінґом.

Нова велика побіда гітлерівців.

З Берліна доносять: Після тимчасових обчислень виборів до сойму в Гессії дали такий вислід: соц. дем. 169.000 голосів (при виборах до парляменту 215.000), катол. центр 112.000 (104.000), комуністи 106.000 (84.000), комуністична опозиція 14.000 (—), народна партія 18.000 (49.000), демократи 10.000 (38.000), християнсько-соціяльна партія 16.000 (19.000), „Ляндфольк" 20.000 (57.000), нім. народовці 10.000 (11.000), гітлерівці 291.000 (137.000).

—o—

„Питання миру не до розвязання"

Дневник „Еко де Парі" пише з приводу 13 річниці завішення зброї: „Трава поросла на засипаних окопах. Молоді парости, що виросли на місці старих розторощених гарматними стрільнами дерев, повні животворних соків. Військові цвинтарі заросли травою, деревляні хрести похилилися до землі і молоде покоління увійшло вже на місце винищених війною людий. Та мимо того питання мира дальше не розвязане. Щезла приязнь побідних народів. Німеччина піднеслася під економічним і військовим оглядом. Переживаємо дуже тяжкі часи, пише автор, часи, що наповняють нас горечю"...

—o—

Пропав б. цісар Китаю

Преса доносить: Б. китайський цісар доїхав японським военним судном до пристані Дайрен, а відти з ескортою японського війська до Мукдену, де мав задержатися в палаті маджурського князя Кунґа. Коли авта віздажали на передмістя Мукдену, б. цісар Китаю висказав бажання, висісти зі свого авта й пішки увійти в місто без японської ескорти. Його бажання сповнено. Б. цісар в парадним строю пішов у місто, де нарід шумно його витав. При вході до палати князя Кунґа б. цісаря зустрів і привитав її властитель. Від тої хвилі нема ніяких вістий про б. цісаря Китаю. Відомо тільки, що він щез. Японські власти допитували князя Кунґа в тій справі, та він відмовив усяких вияснень. — Сим віткам противорічать донесення японської преси, котра пише, що 15. с. м. б. цісаря Китаю проклямовано цісарем Маджурії.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

МІЖНАРОДНІЙ ДОГОВІР

З ДНЯ 28. ЧЕРВНЯ 1919 Р. ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШОСТИ В ПОЛЬЩІ.

На чім основується опіка Союза Народів над національними меншостями і що Союз Народів може зробити для тих меншостий.

Польща це держава під національним оглядом неодноцільна. Бо крім Поляків живе в ній цілий ряд інших народів, як Українці, Білорусини, Німці, Жиди й ін., з яких деякі, як напр. Українці, мають кілька міліонів душ, а всі разом становлять около 40 проц. всього населення Польщі. Свідомі того були держави Антанти, котрі творили Польщу. Тому дня 28. червня 1919 р. предложили їй окремий договір про національні меншости, який Польща приняла. Договір той складається з ряду постанов про права національних меншостей в Польщі. А саме з постанов про право громадянства, охорони життя, особистої свободи віроісповідань, право уживання своєї мови і вкінці право користування державними фондами для релігійних, шкільних та філянтропійних потреб національних меншостей.

Дослівний текст того дуже важного для нас і дуже мало відомого в нас договору в його найголовніших частях такий:*)

„З огляду на те, що союзні і заприязнені великодержави завдяки успіхови свойого оружжа привернули польському народови незалежність, котрої був несправедливо позбавлений... Зєднинені Держави Америки, Британська Імперія, Франція, Італія і Японія, потверджуючи своє признання польської держави, з одної сторони, та з другої сторони Польща, бажаючи примінити свій устрій до засад волі і справедливости та дати певну гарантію всім мешканцям територій, над котрими обняла суверенність — в особах своїх представників (далі названі поіменно: Вільзон, Льойд Джордж, Клемансо, Сонніно, Падеревський, Дмовський й ін.)... згодилися на слідуючі постанови:

Артикул 1: Польща зобовязується, що постанови, котрі містяться в артикулах 2 до 8 отсего розділу, будуть признані правами основними, що ніякий закон, ніякий розпорядок ані урядова діяльність не буде суперечити або противитися тим постановам, що ніякий закон, ніякий розпорядок ані урядова діяльність не буде мати супроти них сили.

Артикул 2: Польський уряд зобовязується дати всім мешканцям без ріжниці уродження, народности, мови, раси чи релігії повну і цілковиту охорону життя і волі.

Всі мешканці Польщі будуть мати право виконувати свобідно публично і приватно практики кождої віри, релігії і вірування, на скільки ті практики не будуть незгідні з публичним порядком і добрими обичаями.

Артикул 3: Польща признає польськими горожанами з самого права і без ніяких формальностей тих горожан німецьких, австрійських, угорських або російських, котрі у хвилі, коли отсей трактат добуде обовязуючу силу, постійно мешкають на території, признаній, або що буде признана Польщі...

Артикул 4: Польща признає польськими горожанами з самого права і без ніяких формальностей особи німецької, австрійської, угорської чи російської приналежности, котрі вродилися на згаданій території з родичів, що там постійно мешкали, хочаб у хвилі, коли отсей трактат здобуде обовязуючу силу, самі там не мешкали постійно.

Артикул 5: Польща зобовязується не робити ніяких перепон підчас виконування права вибору, предвидженого в трактатах...

Артикул 6: Польську приналежність набуває з самого права, самим фактом народження на території Польщі, кождий, кому не прислугує першенство користати з іншої приналежности.

Артикул 7: Всі польські горожани без ріжниці раси, мови або релігії будуть рівні супроти права і будуть користати з тих самих прав цивільних і політичних. — Ріжниця що до релігії, вірування або віроісповідання не повинна ніякому польському горожанинови шкодити користати з цивільних і політичних прав, а саме, коли ходить о допущення до публичних урядів, обовязків і почестей, або о виконування ріжних професій і промислу. — Не буде видане нілке обмеження свобідного вживання польськими горожанами якоїнебудь мови чи то в зносинах приватних або торговельних, чи в справах релігійних, пресових або в ріжного роду публікаціях, чи на публичних зборах. — Не зважаючи на установлення польським урядом урядової мови, для польських горожан іншої, ніж польська, мови мають бути пороблені відповідні полекші в уживанню їх мови в судах, однаково: устно і на письмі.

Артикул 8: Польські горожане, що належать до етнічних, релігійних або язикових меншостий, будуть так само трактовані і будуть користати з таких самих законних і фактичних гарантій, як інші польські горожани. А то будуть мати рівне право закладати, вести і контролювати власним коштом установи виховавчі, релігійні або суспільні, школи й інші виховавчі заклади, а також право свобідно вживати в них власної мови та свобідно виконувати в них практики своєї релігії.

Артикул 9: В містах й округах, котрі заселює значний відлом горожан іншої, ніж польська, мови, польський уряд дасть в справах публичного навчання відповідні полекші, щоби забезпечити в початкових школах науку дітям таких польських горожан в їх власній мові. Отся постанова не буде перешкодою для польського уряду завести в тих школах обовязкову науку польської мови. В містах й округах, котрі заселює значний відлом польських горожан, що належать до етнічних, релігійних або язикових меншостей, меншостям тим буде запевнена слушна участь у користанню, а також призначуванню сум, котрі буджет державний, буджети міські або інші признають з публичних фондів на виховавчі, релігійні або добродійні цілі. — Постанови отсего артикулу будуть мати примінення до польських горожан німецької мови тільки в тих частинах Польщі, котрі д. 1. серпня 1914 р. становили німецьку територію.

Артикули 10 й 11 забезпечують Жидам публичні фонди на жидівські школи та святкування шабасу.

Артикул 12: Польща годиться на те, аби постанови попередніх артикулів що до осіб, приналежних до расових, релігійних чи язикових меншостей, були зобовязаннями міжнароднього характеру і підлягали гарантії Союза Народів. Їх неможна змінити без згоди більшости Союза Народів. Зєднинені Держави Америки, Британська Імперія, Франція, Італія й Японія зобовязуються не відмовляти своєї згоди на ті зміни згаданих вище артикулів, на які згодилася́б, у належній формі, більшість Ради Союза Народів. — Польща годиться на те, аби кождий член Союза Народів мав право звернути увагу Ради на нарушення чи небезпеку нарушення котрогонебудь із тих зобовязань і на те, аби Рада могла поступити так і дати такі інструкції, які вважатиме в даних обставинах за потрібні і корисні. — Крім того Польща годиться на те, аби в разі розходження поглядів що до питань права чи фактів, передбачених згаданими артикулами, яке повстало би між польським урядом і якоюсь іншою з поміж союзних та заприязнених держав чи якоюсь іншою державою, що належить до Ради Союза Народів, се розходження поглядів згідно з арт. 14 Договору Союза Народів уважалося за спір міжнароднього характеру. Польський уряд годиться на те, аби всі спори того роду предкладалися на жадання другої сторони постійному Трибуналови Справедливости. Постанови постійного Трибуналу будуть безапеляційними і матимуть ту саму вартість і силу, що й постанови, видані на підставі 13-го арт. Договору".

Отсей договір дня 31. липня 1919 р. приняв польський Сойм, а дня 1. вересня 1919 р. Польща ратифікувала його. Текст ратифікації такий:

„По думці закону Сойму Польської Річипосполитої з дня 31. липня 1919 р., зазнайомившись з постановами отсего договору і розваживши їх, договір той признали ми і признаємо слушним, заявляємо, що його принято, ратифіковано і потверджено і прирікаємо стисло примінювати його.

„На доказ того видали ми отсей акт, заосмотрений державною печатю.

„В Варшаві, дня 1. вересня 1919 р.

(підписано:)

Й. Пілсудський, Начальник Держави,
І. Й. Падеревський, Президент Ради Міністрів, Міністр Загран. Справ.

Як згадано в самім тексті наведеного вище договору, його постанови підлягають гарантії, крім, розуміється само собою, вичислених у нім великодержав, котрі заключили той договір з Польщею, іще зокрема гарантії Союза Народів. Ті договори й є тими правними актами, на яких основується опіка Союза Народів над національними меншостями в Польщі.

Що значить гарантія постанов міжнароднього договору? Се значить, що держави, котрі той договір заключили, — в тім випадку: Америка, Анґлія, Франція, Італія і Японія — ручать, що постанови того договору друга сторона — в тім випадку: Польща — виконає. А колиб не виконала? Тоді згадані великодержави льоґічно повинніб домагатися виконання подиктованих ними постанов. Та се так у теорії. В практиці в тім випадку рішає міжнародня політика, яка більше числиться з державою, навіть коли вона не додержує міжнародніх постанов, ніж з національними меншостями в такій державі. Що воно дійсно так, бачимо се наглядно в цілій Европі, бо пригадування істнування згаданого договору Польщі, в разі невиконання його великі держави доручили — Союзови Народів...

Щож може в тім випадку зробити Союз Народів?

Як відомо нашим читачам з окремої статті про Союз Народів, напечатаної в ч. 75 „Нової Зорі", національні меншости Польщі можуть, в разі потреби, вносити скарги до Союза Народів. В тій цілі Рада Союза Народів приняла ухвали, які означують спеціяльну процедуру що до внесення скарг в справі меншостей. Підставу сеї процедури становить засада, що всі скарги мають значіння тільки суто інформаційне*). Рада старанно усунула з процедури все, що моглоб надати меншости значіння сторони, яка має спір з державою, до котрої належить. Сю процедуру означує ряд приписів про принимання скарг, передавання їх оскарженій державі для одержання її уваг, передання потім тих скарг разом з увагами членам Ради і вкінці розгляд їх Комітетом, що складається з трьох, а у виїмкових випадках з пяти членів Ради. В практиці Рада розглядає справи меншостей щойно на внесення того Комітету. В більшости випадків ті Комітети, що називаються Комітетами для справ меншостей, стараються полагодити доручені їм справи шляхом напів-офіціяльних переговорів з відповідними урядами.

Взагалі опіки Союза Народів над національними меншостями не треба переціновати. Бо вона в найкращім разі в даних умовах зводиться тільки до певного морального натиску на оскаржену державу.

---

*) Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa, 1920 Nr. 110, ст. 1933—1940.

*) Див.: Ліга Націй. Видано старанням Секретаріяту Ліги Націй. Женева, 1931. Ст. 49.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Католики в Югославії. В Югославії є 20 католицьких архиепархій і епархій. 1. Загребська архієпархія має 1,661.668 католиків, 628 священиків 357 парохій, 100 богословів і 416 питомців малої семинарії. 2. Београдська архієпархія має 66 тисяч католиків, 23 священики, 10 парохій. 4 богослови. 3. Верхбосанська архієпархія має 273.000 вірних, 175 священиків, 100 парохій, 10 богословів і 51 питомців м. сем. 4. Барська архієпархія має 28.000 душ, 17 священиків, 4 богословів і 5 питомців мал. сем. 5. Банялюцька епархія 115.844 римо-католиків і греко-католиків, 92 священики, 48 парохій, 3 богословів, 15 питомців мал. сем. 6. Дубровецька епархія 68.000 вірних, 119 священиків, 57 парохій, 2 богословів і 45 пит. м сем. 7. Дяковецька епархія 407.544 римо-католиків, 7.658 греко-католиків, 217 священиків, 121 парохій, 20 богословів. 8. Хварська епархія має 64.929 душ, 78 священиків, 45 парохій, 2 богословів і 13 пит. м. сем. 9. Котарська епархія має 16.235 душ, 29 священиків, 21 парохій, 2 богословів і 4 пит. мал. сем. 10. Керцька епархія має 30.000 душ, 67 священиків, 28 парохій, 11 богословів, 33 пит. м. сем. 11. Крижевацька епархія має 60.000 душ, 59 священиків, 44 парохії, 10 богословів, 45 пит. м. сем. 12. Любляньска епархія має 516.132 душ, 720 священиків, 272 парохії, 70 богословів, 350 питом. м. сем. 13 Маріборська епархія має 612.566 душ, 550 священиків, 259 парохій, 57 богословів, 101 пит. м. сем. 14. Мостарська епархія має 154.456 душ, 136 священиків, 60 парохій, 10 богословів, 12 пит. м. сем. 15. Призренська епархія має 30.000 душ, 20 священиків, 17 парохій, 5 богословів, 27 питомців мал. сем. 16. Сенська епархія має 325.000 душ, 158 священиків, 111 парохій, 61 богословів, 161 пит. м. сем. 17. Сплітська епархія має 235.227 душ, 276 священиків, 145 парохій, 61 богословів, 161 пит. мал. сем. 18. Шібенська епархія й частина задарської архієпархії має 250 тисяч душ, 216 священиків, 160 парохій, 30 богословів, 120 пит. м. сем. 19. Суботицька адміністрація має 482.943 душ, 154 священики, 93 парохії, 72 богослови, 68 пит. мал. сем. 20. Апостольська нунціятура в Вел. Бечкереку (Банат) має 200.000 душ, 76 священиків, 63 парохії, 21 богословів, 15 пит. м. сем. Загалом у Югославії є католиків 5,607.212 душ, 3.810 священиків, 1922 парохії, 454 богослови й 1.534 питомці малих семинарій. — За „Kalendar-em sv. Ante" на 1932 р.

Новий конвертит. На лоно католицької Церкви перейшов льорд Клонмор(е), англіканський духовник, літ 29.

Римо-катол. епископ Кубіна видав нову книжку п. з. „В піднеслих хвилях і важних справах", том I., ст. 335. Се збірка його промов, рефератів і пастирських листів.

Фашистам вільно належати до Католицької Акції. На зарядження Мусолінія секретар фашистівської партії повідомив партійні орґанізації, що в наслідок порозуміння між італійським урядом і Апостольською Столицею, відкликується циркуляр, який стверджував, що приналежність до фашистівської партії не годиться з належанням до Католицької Акції.

Де обовязують закони фізики, там уже кінчиться свобода волі, а закони етики обовязують щойно там, де починається свобода волі (Д-р Володимир Охримович).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПІД ВПЛИВОМ ПРОГОЛОШЕННЯ МОНАРХІЇ В МАНДЖУРІЇ. „Геральд Трібюн" пише: Департамент заграничних справ Америки вислав до Токіо ноти, в котрих заявив, що Злуч. Держави підіпруть Союз Народів в його стремлінню наклонити Японію до евакуования Манджурії. Тимчасом японський амбасадор у Вашингтоні отримав запевнення відповідних чинників, що Злуч. Держави не підуть за Союзом Народів в разі зорґанізування економічного бойкоту Японії, чи інших репресій. (Коли ся депеша правдива, то се знак, що Америка згодилася не напасти на Японію ззаду, коли Японці вдарять на большевиків).

ЩОДЕННИК „СЕГОДНЯ" одержав лист з Японії від Росіянина, котрий там довго живе. Він лише, що війна між Японією й СССР необхідна, що Японія готова до війни матеріяльно і психічно та що опозиція піддержить правительство.

ГІТЛЄРІВСЬКИЙ ОРҐАН „Дер Форпостен" висловлює вдоволення з приводу протижидівських авантур на польских університетах і признає слушність ендекам, бо „боротьба з Жидами це найважніша часть ендецької політичної програми" (ЖАТ).

ПРЕМ. ЛЯВАЛЬ сказав на засіданню комісій фінансової і загран. справ ось що: Я сказав канцлерови Брінінгови, що Німеччина дістане від Франції позичку тоді, коли зречеться претенсій до польського коридора й „аншлюсу" і коли припинить маніфестації „Сталевого Шелома".

МОНАРХІСТИЧНИЙ ЗАГОВІР відкрили в Еспанії. Увязнено трьох синів пок. диктатора Пріма де Рівера й богато офіциріе.

В ҐІБРАЛЬТАРІ вибух загальний страйк. Англійська влада оповістила в місті военний стан.

В ЛОНДОНІ дійшло до кривавих заворушень на тлі безробіття. Між 3000 товпою безробітних (підбурюваних комуністами) і поліцією вивязалася бійка. У висліді 2 поліціянти і 3 робітники тяжко ранені.

СИН МЕК-ДОНАЛДА виголосив промову в Оксфорді, в котрій сказав: Коли Союз Народів не спинить війни в Манджурії, то можна сподіватися, що Японія піде і на полудневий Китай. Тоді Анґлія й Америка мусітимуть інтервеніювати. Це, як і большевизм, котрий матиме можність жирувати в північнім Китаю, загрожує світови катастрофою.

КНЯЗЬ ВАЛІЇ, наслідник анґлійського престола, виголосив через радіо промову, в якій накликував Анґлійців, щоб вони купували лише англійські товарі, бо тим зменшиться безробіття і край верне до давного добробуту.

КИТАЙ ПРОСИТЬ ВІЙСЬК У СОЮЗА НАРОДІВ. „Дейли Експрес" доносить: Китай звернувся до Союза Народів з просьбою, прислати 4.000 жовнірів для охорони порядку на полуд.-манджурській зелізниці. Те військо легко можна скласти з відділів англійських і французьких, котрі стоять у Шангаю й Тієнтсіні.

ҐАНДІ погодився з анґл. правительством. Незабаром одержать автономію всі провінції Індії (В деяких є там і по 80—90 проц. неграмотних, але автономію матимуть. В Европі є такі краї, де нема й мови про автономію!).

НА КОНФЕРЕНЦІЇ „ОКРУҐЛОГО СТОЛА" делеґати з ґрупи Ґандія зажадали для Інлії власної армії, окремого міністра війни, Індуса і підчинення йому анґлійських офіциріе в Індії.

НА Б. КИТАЙСЬКОГО ЦІСАРЯ ПУЇ виконано невдатний замах. Один Китаєць послав йому кіш з овочами і 2 бляшані пушки з чаєм. В одній з них була бомба, котру окруження цісаря в пору усунуло. Замах має політичний підклад.

НОВИНКИ

На світових збіжевих ринках зазначилася в останніх днях нагла знижка цін. Особливо впала ціна на пшеницю. Показалося, що попередня сильна звишка мала спекуляційний характер. На знижку цін вплинула заява Совітів, що незабаром СССР зачне знов вивозити збіжжа і це, що в Австралії й Аргентині вже минув передновок та зачалися жнива. Ціни жита більше рівномірні. Передбачують, що по якімсь часі зачнеться знов звишка цін. Вона випливатиме вже не зі спекуляції, але з реальних економічних чинників. В Польщі тенденція вдержана, успосіблення спокійне.

На ріці Сереті посвячено в Білій к. Чорткова нововибудований міст. Він коштував коло 26.000 зол.

Підчас пожежі в Селищу к. Надвірної в домі Давида Ґріна живцем згоріли 14-літний син Ґріна і якийсь бездомний хлопець.

В кремінецькім повіті поліція зліквідувала комуністичну орґанізацію. Увязнено 18 осіб.

В Чернівцях була демонстрація учительства, котре зібравшися численно під скарбовою палатою, домагалося виплати залеглих від 3 місяців платень.

Арматне стрільно підложено під дім Михаліни Вітник в с. Торське (Чортківщина) і підпалено спеціяльним льонтом. Стрільно вибухло і завалило одну стіну. Вітникова і діти вийшли на щастя ціло. Як підозрілих у тім замаху увязнено Антона й Осипа Сендзішевських, що мали ділати з пімсти за програний процес. Їм загрожує доразовий суд.

Двох вшехпольських студентів виленського університету засудив суд на 6 місяців тюрми за те, що спроневірили кілька тисяч золотих з фондів „Братньої Помоци".

За участь в протижидівських авантурах усунено двох студентів зі школи будови машин у Варшаві.

Будапешт зносить трамваї. Урядово оповіщують, що магістрат угорської столиці постановив трамваї в середмістю заступити автобусами. Ухвалу вже виконано.

Нова мода. В Парижі пані зачинають малювати волосся на чорно.

З большевицького колективу Гричиново втікло до Польщі 36 совітських селян в околиці с. Теодоровичі на Виленщині.

За троє і більше дітий уряд Італії дає родичам даром дімки, або 4-кімнатні мешкання з кухнею. Фашистівський уряд хоче в цей спосіб піднести чисельність Італійців.

Шваґра през. Гувера увязнили в м. Моніка коло Лос Анджелос, у хвилі, коли виходив задними дверми з корінного склепу з пачкою в руках, в якій було 19 фляшок горівки.

В Фінляндії панують морози, які доходять до 16 ст. Цельзія. В останніх днях впали в полуд. Фінляндії сніги.

Столиця Мехіка має по останнім обчисленням 1,029.000 мешканців. Між ними 95 осіб понад 100 літ.

Найбільше короткозорих виказує статистика в Німеччині. Там на 1000 дорослих 200 мусить вживати окулярів. Причину такого поширення короткозорости в Німеччині добачують в уживанню острої ґотійської азбуки.

По 27 літах сліпоти відзискала зір 60-літна жінка в Солінґені (Німеччина) по операції очий.

Встав з гробу. Коли спускали до гробу домовину з померши Кузьмяном в с. Сорочках на Виленщині, піднеслося нагло віко домовини і „небіщик", який був в летарґу, встав. Кілька жінок зімліло, прочі в перестраху втікли.

63-літного барона Ґредля віденський суд на внесок родини поставив під курателю. Ґредель на старі літа піддався пристрасти гри в карти і програв 2 міліони шілінґів.

Швайцарія відмовила Німеччині видачі Грузина Карумідзе, вмішаного в аферу фальшування совітських грошей, мотивуючи тим, що вона не признає ні СССР, ні його грошей.

Американський вчений Ф. Алісон відкрив останній первень з ряду 85 первнів означених хемією. Назвав його „гальоген-ом" і зачислив до групи хльору.

Голяндська королева зреклася кільканайцять процент доходів з коронних дібр. Мати королевої і княжна Юліяна зреклися 10 проц. доходів.

В Німеччині союз копалень виповів працю 250.000 робітникам у всіх вестфальських і надренських копальнях.

Беатифікація Николая II. Кореспондент женевської „Екклезії" доносить з Беоґраду, що ґрупа російських еміґрантів монархістів, дуже впливова в Югославії, має намір знову звернутися до синоду православних російських епископів у Сремських Карловцях з домаганням беатифікації б. царя-мученика Николая II.

В підземеллях виленської катедри, в домовині польського короля Олександра, знайдено меч, останки похви, перстені і корону. Все те перенесено до скарбця катедри.

ОО. Катехитам і Парохам до відома! Кооп. „Священича Поміч", Станиславів, Липова 1, поручає найкращі підручники до навчання релігії в народних і виділових школах, апробовані всіми трема Впреосв. Ординарятами: 1) **Малий катехизм гр. кат. рел., ціна зл. 0.80.** 2) **Коротка біблійна історія ст. і нов. зав., ціна зл. 1.50,** котрі гарним зовнішним виглядом, добірною методою та конкуренційною ціною зєднали собі загальне признання. Від замовлень понад 25 прим. не числиться коштів пересилки. Приймається комісові замовлення. — Попирайте кооперативне, шкільне видавництво. 1028 10—0

Фма ВІТТЕЛЬС ПОВІДОМЛЯЄ. Футряні верхи містові і спортові з найлучшого бельського матеріялу за ціну зл. 175.—, одяги студентські ґранатові і попелясті за ціну зл. 75.—, плащі студентські вовняні за ціну зл. 100.—, достарчає фірма Віттельс, Львів, Рутовського 7. 968 4) 100

—o—

Переписка Редакції

Хто залягає з передплатою, нехай не дивується, коли не містимо його дописів. Першенство з дописами мають очевидно ті, котрі заплатили пренумерату. Тай їх дописів не все можна на час помістити.

—o—

Посмертна згадка

† **Марія з Волошинських Юрчак,** жена пароха в Ляшках Довгих, упокоїлася дня 5. XI. 1931 р., проживши 51 літ. Похорон відбувся дня 7. XI. 1931. Вічна Їй Память!

—o—

Жертви

Впр. о. Михайло Мащак, Цісна, складає 5 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі" і кличе всіх П. Т. Читачів „Нової Зорі". 1-2

Впр. о. Василь Жарий, Пробіжна, 10 зол. на „Рідну Школу" і 10 зол. на Т-во „Просвіта". — Гр.-кат. Уряд парох. в Лісковатім 8 зол. на фонд УКТОДІ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка дитячі сітки і матераци, ліжка подвійні р жної системи в великім виборі і по найнижших цінах, поручає за ґотівку і на рати магазин меблів ШТАЙЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ Казимирівська ч. 28 1001a) телєфон ч. 64-13. 17—20

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 9-19

ХТО ІЗ ВСЧ. ОТЦІВ бажавби справдити собі правдиве виноградне італійське літурґічне вино зволить написати до Адміністрації „Нової Зорі" під „Вино". Ціна дуже низька. 1051 1—1

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всіляке перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 935 12-25

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської) Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замаскованої тандити 912 68 07

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 21—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ : 87-23.

ЛЕН, КОНОПЛІ, КЛОЧЧА, ПРЯЖУ і ВОВНУ висилайте лише до укр. фірми
„ГОСПОДАР"
у Львові, при вул. Городецькій ч. 101.
Вимінту переводиться совісно та висилається товарі доброї якости. Співробітники побажані.
Оминайте чужі спекулянтські фірми! 1037 4—4

МЕБЛІ люксусові і поздинчі в найновіших фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94-63.
Спеціяльчість спальні французькі як і теплі.
1043 6—25

ВСІ ПАСІЧНИКИ
ПЕРЕДПЛАЧУЮТЬ СВІЙ ФАХОВО ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

„Український Пасічник"
Річна передплата виносить 6 зол.
ЛЬВІВ, УЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 20.

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 12-14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої штуки. 1036 8-10

Спеціяліст акушер, ґінекольог-оператор
Д-р ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЬВА САПІҐИ 89.
1050 Тел. 51-62. 2—10
Напроти кіна „Ґражина".

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
перенесене з вул. Личаківської ч. 58
952 **на вул. Пірів ч. 5.** 29-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.
1005 16—25

Револьверна цін
з причини нагромадження товарів.

Ґодинник з американського золота системи АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат, з 5-літньою ґваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Ґодинник модний, елеґ. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтелігента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. ґат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.
Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 24—25
Skrzynka pocztowa 827.

РІК ОСНОВАННЯ 1878
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни зниженні! Вибір великий!
855 28 7

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 50-7

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Рік VI. Porto zapłacone ryczałtem Львів, четвер 26 листолада 1931. Ч. 90 (490)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. і в неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Терор на Великій Україні

і в Московщині.

„За Свободу" принесла статтю В. Клементєва п. з. „Непримиримість в Росії". В ній подані такі факти: В Харкові вбили на вулиці директора опери Рибака, комуніста знаного з диверзійної акції в Сх. Галичині. В Катеринбурзі кинено бомбу в постерунок чрезвичайки. Терористів не зловили. В самій Москві на курській двірці робітник Макаров застрілив начальника зелізничої чрезвичайки Белова. На Лубянці коло головного будинку чрезвичайки три невідомі терористи застрілили чекіста Мессінга і втекли. Таксамо коло Лубянки вбили начальника сибірської чрезвичайки Володарського. Убийників не зловили. Дня 11. вересня вбили начальника школи курсантів чрезвичайки Вайсмана. В жовтні найшли під Москвою труп члена колегії чрезвичайки Лямашева з 5 кулями. В тих всіх випадках зловили тільки одного терориста, робітника Макарова. Тут зазначені тільки убийства визначних чекістів. На селах відбуваються масові убийства дрібніших чекістів і боль. агітаторів. — З того видно, що тепер терор знизу проти представників влади в СССР більший ніж був проти царської влади.

Проєкт нового адміністр. поділу держави

Окрема комісія викінчила проєкт нового адміністраційного поділу Польщі й передала під наради Ради Міністрів. Замість дотеперішних 17 воєвідств має бути 12. Мають бути скасовані воєвідства: станиславівське, тернопільське, новгородське, білостоцьке і келецьке.

Найбільше змін має наступити в Схід. Галичині. З трьох східно-галицьких воєвідств повстане одно львівське, при чому львівське воєвідство втратить 9 західних повітів, в користь краківського, котре дістане також 9 повітів у спадщині по воєв. келецькім. Натомість углевий басейн крак. воєвідства мавби бути прилучений до Гор. Шлеська.

Українські історичні документи на ліцитації

„Газ. Поранна" пише: В короткім часі має відбутися у Відні ліцитація оригінальних документів берестейського договору з 1917 р. На ліцитацію виставлено два примірники договору, підписані б. цісарем Вільгельмом, 2 прим. підписані б. болгарським царем Фердинандом й 1 примірник підписаний турецьким султаном. Австро-Угорщина, як відомо, договору не ратифікувала наслідком рішучого спротиву Поляків". — Щось з тих документів вже раз продавала жінка б. наддніпр. посла Сидоренка у Відні. Чи се ті самі документи, невідомо. Один з них уратував перед переходом в чужі руки Гетьман Павло Скоропадський.

Вислід виборів в Перемищині

Др. В. Загайкевич відзискав мандат.

Вислід виборів в 48 окрузі в Перемищині на підставі тимчасових неофіціяльних обчислень такий: Управнених до голосування 269.717, віддано голосів 208.678, уневажнено 692, важних голосів 207.968. На лісту ч. 11 (УНДО) віддано 39.088 голосів (в попередних виборах 42.000 гол.) 1 мандат. На лісту 1 (ББВР) 95.170 (92.522) 4 мандати. На лісту ч. 4 (ендеки) 14.656, без мандату. На лісту ч. 5 (Бунд) 3 голоси. На лісту ч. 7 (Центролівиця) 46.174 (42.726) гол., 1 мандат. На лісту ч. 14 (жид.) 5.547 (9.900) гол. На лісту ч. 15 (москвофіли) 4.225 гол. На лісту ч. 22 (комуністи) 96 гол. На лісту ч. 23 (комуністи) 6 гол. На лісту ч. 24 (сельроб) 3.127 голосів. 5 останних ліст вийшло без мандату.

Що діється на Далекому Сході

Японці заняли Ціцікар.

З Токія доносять: Японські війська заняли Ціцікар о год. 10. веч. того самого дня, коли заняли Анґанчі. Китайські війська відступають без порядку. По заняттю Ціцікару японські власти видали відозву, в якій заповідають забезпечення всім життя і приватної власности. Битва відбулася при 15 степенях морозу. Рівночасно доносять, що Японія згодилася на розємну комісію.

Японські війська посуваються далі вперед.

В північній частині Манджурії Китайці уступають. За ними посуваються японські війська. В боротьбі за один день Японці втратили 300 вбитих, Китайці около 4.000. Крім піхоти і кавалерії взяли участь у битві танки, літаки і панцирні поїзди. Війська ґенерала Маа спинилися по програній битві 120 км. на північ від Ціцікару.

——o——

Японія приязно радить Москві не іритузатися.

Японський уряд поручив свому амбасадорови, щоби в приязний спосіб звернув увагу комісаря заграніч. справ Літвінова на наслідки, які моглиб виникнути з пересунення совітських військ до північної Манджурії й успокоїв його, що східно-китайська зелізниця не ушкоджена воєнними операціями.

Заграничка політика Анґлії буде змінена

Краківський „Час" пише: Як відомо, Партія Праці в Англії закинула свого часу політику французько-англійського порозуміння (антанти) й виступила з кличем американсько-анґлійської солідарности. Се давало Італії можливість суперничати з осамотненою Францією та Німеччині надію на зміну мирових договорів. Рівночасно Партія Праці не допускала до повороту Габсбургів на Угорщину тай мала богато вирозумілости для совітів. Тепер, коли в Анґлії прийшли до влади консерватисти, становище Анґлії в усіх тих справах буде змінене.

Найдальше до 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. р. в приналежній аґенції
857 89—?
Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

ВАЖНИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ВИСТУП

Диктатора Італії Муссолінія.

(Від власного кореспондента).

40.000-на маніфестація фашистівської молоді в Римі. — Дводневний політичний зїзд у Неаполі. — Теперішні взаємини між Апост. Столицею й фашизмом. — Засаднича тло тих взаємин. — Муссоліні про міжнародну політику. — Дослівний уступ з його важної промови.

Рим, дня 12. XI. 1931. — Минулого місяця відбулися в Італії два великі зїзди: один в Римі дня 8. X., другий в Неаполі 24. і 25. X. Оба величаві, оба фашистівські, на обох промовляв Мусоліні, та оба відмінного характеру.

Перший в Римі мав головно маніфестаційний характер. Се був здвиг 40.000 фашистівської молоді. Він мав на меті заманіфестувати ентузіязм молоді до особи Мусолінія. Тому мав характер виключно партійно-національний, без закраски важніших політичних потягнень. Притім трафився досить прикрий інцидент, про котрий, як здається, замовчала фашистівська преса; якраз підчас здвигу на Венецькій площі появився якийсь літак і розкинув по Римі протифашистівські летючки.

Зате другий фашистівський зїзд в Неаполі в днях 24. і 25. X. мав характер виключно політичний. Першого дня ограничився виступ Мусолінія до оцінки важніших світових подій та їх впливу на хід внутрішної й зовнішної політики Італії. В приявности міністрів, 800 запрошених провідників італійської політики й Неаполітанського Кардинала Аскалезі в „Паляцо дель ґоверно" промовляв Мусоліні. Зробив натяк на сучасну економічну кризу, котра обняла цілі краї та держави. Одначе фашистівська Італія змогла задержати кріпко свої позиції. Дотично економічного положення дав Мусоліні запевнення, що Італія має ще такі сили, що зможе опертися світовій кризі, хочби та криза мала продовжатися довший час. У внутрішній політиці підчеркнув угоду між Апостольською Столицею та італійським урядом. Під моральним оглядом — говорив — „фашизм се творець нової цивілізації". Заохочував до дальшої активної і більше успішної пропаґанди серед неосвідомлених кругів населення і мас збаламучених протифашистівськими заграничними агітаторами, проти яких „муситься звернути з повною строгістю вістря справедливости". Італійський нарід показав в останніх часах таку єдність, таку свідомість своєї мети, що „став гідний назви великого народу". — З тої промови найважнійша заява згоди між Ап. Столицею й італійським урядом. Характеристичне в тім се, що Мусоліні таку важну справу внутрішної політики Італії зазначив лиш кількома словами. Се пояснюється тим, що й Ватикан досить здержливий до особи провідника фашистів. Се самозрозуміле, коли возьметься під увагу, що Ап. Столиця робила угоду з італійською д е р ж а в о ю, а не з одним системом правління, котрий не має за собою повних ґарантій. Ватикан хоче бути неза-

лежний від режіму, котрого засади не в однім пункті не можуть мати церковного признання. Власне в тій повздержности супроти фашизму збільшається моральна сила Ап. Столиці. Світ хоче мати не фашистівського, але наднаціонального, надпартійного, незалежного Папу. Се засадниче тло взаємин між Ап. Столицею і фашизмом. — Про заграничну політику говорив Мусоліні другого дня зїзду, на найбільшій площі Неаполю „Піяца плебішіто" до многотисячної товпи, котра прибула зі всіх сторін Італії. Згадуючи самостійницькі змагання італійського народу, підчеркнув особлившу ролю Неаполю. Діткнув лиш коротко деякі внутрішні справи й перейшов до головної теми своєї бесіди. З огляду на велике значіння тої части промови, наведемо її дослівно: — „Питаєте, які напрямні фашистівської революції перед порогом її десятиліття серед мотанини теперішних політичних подій? Маємо напрямні і то незмінні. Не мало вже в світі таких, котрі на перше місце висувають проблему европейської перебудови після нашого погляду. Минуло девять літ, як фашистівська Італія предложила в Льондоні проблему репараційних довгів у термінах, які сьогодня на денному порядку. Та ми питаємо: Чи справді ще має минути 60 довжезних літ, заки зазвенить слово „конець" трагічного положення, що має на совісти 10 міліонів молоді, котра не побачить більше сонця? Та чи можна говорити про правну рівність народів, коли по одній стороні стоять узброєні аж до зубів, а по другій держави засуджені на обезброєння? І як можливо говорити про европейську реконструкцію, заки не будуть змінені клявзулі деяких мирних трактатів, котрі пхнули деякі народи над беріг матеряльної нужди й у розпуку? Та кілько ще часу має уплинути, заки переконаються, що в економічнім апараті сучасного світу дещо зіпсоване, а може й поломане? Се власне наші напрямні, які можуть запевнити дійсний мир, котрий не може бути протоколом диктованим п і м с т о ю, з а в з я т і с т ю, і с т р а х о м".

Не треба говорити, проти кого спрямована була та промова в Неаполю, бо вона занадто ясна. Крім того треба зважити, що саме того дня на берлінськім двірці витали з одушевленням Гранді'я, італійського міністра закордонних справ. Так отже зміна мировых договорів — се напрямна заграничної політики фашистівської Італії. — (Н).

Примітка: Містимо сей допис свіжо наспівший з Італії як цікаве підтвердження думок в нашій передовиці в 87 ч. „Н. Зорі" про міжнародну ситуацію. Отвертий виступ Муссолінія в ціли позискання Німеччини може мати далеко сягаючі наслідки.

—o—

Як товариші полочуть велике майно

З Лондону доносять: В авкційній салі Сотсбі продано 166 предметів з Ермітажа — за безцін. І так колекцію скатських дорогоцінностий продано за 285 фунтів, лідійське ожерелля з 8 ст. перед Христом за 52 ф., пару золотих серіжок з 4 ст. перед Христом за 4 ф. 10 шілінгів і т. п. За 166 предметів вторгували большевики всего 2280 ф. стер. (Тепер 1 фунт = 3½ дол. Здається, що більше булиби вторгували, якби ті дорогоцінности продавали в нашім убогім Львові).

Від конскрипції не вільно ухилятися і в часі урядової конскрипції не вільно переводити приватної від карою.

*

Моя душа зовсім не те саме, що мої почування й бажання, ані не те саме, що мої думки й мої вчинки: навпаки, моя душа — це автор моїх почувань і бажань, автор моїх думок і вчинків, це той „хтось", котрий почуває й бажає, котрий думає й діяє (Д-р Вол. Охримович).

Моя гостина в Милованню

В половині жовтня с. р. гостив я цілий тиждень в Милованню, в нашій одинокій, однорічній, рільничо-огородничій школі.

З тої гостини хочу здати звіт в надії, що він викличе серед нашого громадянства більше заінтересування тою пожиточною установою.

Перше подам дещо з історії тої школи, бо я переконався, що многі з молодших громадян, не знають її.

В р. 1908 подарував Ексцеленція Митрополит Шептицький Товариству „Просвіта" милованський двір разом з двірськими будинками під умовою, що „Просвіта" оснує там рільничо-огородничу школу та дасть кождого року літом в дворі приміщення для львівської вакаційної оселі на протяг шести тижнів. Заходами о. Т. Войнаровського і бл. п. о. Николая Бачинського, тодішнього милованського пароха, відступив ще Ексцеленція Митрополит 39 га поля під дуже кориснимн умовами. Завдяки енергійним заходам „Просвіти", а зосібна д-ра М. Коцюбн, інж. аґр. Ал. Гарасевича і бл. п. інж. аґр. Сидора Кузика, вже в р. 1912 покінчено підготовчі роботи так, що можна було розпочати школу. Під умілою управою першого управителя інж. аґр. Думки (він тепер на Закарпаттю директором рільн. школи), здобула собі школа відразу дуже добру славу, навіть у колишнього галицького „Краєвого виділу". Мені особисто говорив перед війною тодішний інспектор краєвих рільничих шкіл про інж. Думку: „Має в нім злото!". Війна спричинила велике знищення школи та шкільного хутора. Вправді лишився сам шкільний будинок та инші будинки на хуторі, але пропало ціле внутрішне уладження школи та весь живий і мертвий інвентар шкільного хутора. Рабували і нищили майно милованської школи чужі, але не меньше також і свої люди. Свої рабівники і нищителі милованського майна „Просвіти" мають ще доси бути в живих. Сю темну і сумну картину історії милованської школи повинен розслідити виділ „Просвіти". Наші люди склонні кидати нераз дуже тяжкі закиди поза плечима мнимих зловживачів. Слідча комісія легко зуміє виявнити цілу історію, бо ще жиють в Милованню і поза Милованням свідки рабунку і нищення. Тут треба таксамо справу докладно розслідити, як недавно прослідженo справу в Угерцях винявських, другім майні „Просвіти". Тоді устануть наклепи, коли не було провини і злочину, або винуватець чи винуватці будуть укарані громадянським судом.

Лише з великим трудом по війні уладжено на ново школу та шкільний хутір. Мимо великих моральних і матеріяльних перешкод уряджено вже в р. 1925 перший, пятимісячний, господарсько-кооперативний курс. Від р. 1926 відбуваються вже правильні одноріччі, рільничо-огородничі курси. Наука відбувається після пляну для однорічних рільничих, народних шкіл, уложеного міністерством рільництва. Воно оплачує двох фахових учителів.

Рано відбувається наука в клясі а пополудні практичні вправи і демонстрації в городі, в шкілках овочевих дерев, в яриннім огороді, в стайні та на полі. Крім програмової науки рільництва, садівництва й огородництва, відбуваються ще кождого року періодичні курси з области кооперації, ветеринарії та пасічництва. Від р. 1926—1931 перейшло вже через милованську школу 288 учеників. Тепер є двох учеників з Волині а двох навіть з Бесарабії, 30 км. від моря. Решта Галичани. Всіх учеників 34. Ученики, які в минувших літах покінчили школу, не зривають з нею звязків, про що свідчать їх листи до Управи школи. Ці листи учеників се найкращий доказ вартости науки і виховання в милованській школі. Пр. о богатьох бувших учениках має Управа певні відомости, що вони є на місцях активними передовиками (піонірами) рільничого поступу та кооперативної організації.

Нині вже школа уладжена на стільки, що може вповні виконати своє завдання. Учительський збір складається з двох інжінірів аґрономії та одного народного учителя до загально образуючих предметів. Місцевий душпастир учить релігії. Ученики виконують обовязково релігійні практики.

Від р. 1925 управителем заведення є інжінер аґр. Евген Брилинський. Його невсипущим трудам, запопадливости та зручному використовуванню обставин муситься приписати нинішний майже вже зовсім відбудований стан цілого заведення. Шкільний ґабінет заосмотрений вже в деяких ділах навіть цілком вистарчаючо, особливож діл мінералоґічний та геольоґічний. Фахова рільничя (бібліотека) книгозбірня числить вже 609 чисел а загально образуюча 780 чисел книжок. Побут учеників в школі уладжений доцільно. Є дві просторі спальні, особна їдальня і ясна, велика викладова саля. За почином управи школи заложили ученики кооперативу, яка веде для учеників кухню. Один з учителів є дорадником управи тої кооперативи. В той спосіб мають ученики дешевий харч, бо місячно коштує він всього около 25 зол. Шкільний хутір дає для кухні учеників безплатно картофлю та ярину.

В селі є окрім читальні районова молочарня, споживча кооператива та райфайзенська каса. Ученики зазнайомлюються практично з веденням тих спілок, після уложеної черги. На зиму приготовлено вже всьо потрібне до заведення контролі молочности коров членів районової молочарні. Розуміється, ученики будуть співучасниками ведення тої контролі, так дуже важної для поступу хову нашої молочної худоби. Рамці нинішньої статті не позволяють описати бодай коротенько нинішний стан шкільного хутора. Та видко, що він сповняє своє завдання, коли від р. 1925 до нині дав круглo 30.000 зол. на удержання школи та є предметом демонстрацій і практики для учеників. Шкільний рік кінчиться вже з днем 15. XII. а з днем 20.5. 1932 зачинається новий шкільний рік. Саме тепер прийшов час приготовити новий доріст молодіжи для нашої одинокої рільничої школи. Про се повинні тепер подумати наші священики, учителі, члени надзірних рад наших кооператив та неменьше самі батьки-селяни. В кождім нашім селі придавбися на разі бодай один молодий господар, що скінчив милованську школу. Не один селянин рішився був дати свого сина до міської школи, але остаточно не спромігся з огляду на теперішню скруту та високі шкільні оплати й дороге удержання в місті. В Милованню обходиться побут ученика дуже дешево а наука властиво безплатна. Впрочім наші економічні установи повинні призначувати зі своїх чистих зисків бодай дещо на стипендії для незаможних милованських учеників. Вкінці не повинні забувати про конечні стипендії для милованських учеників члени сільських громадських рад. Подумаймо, що висококультурна Чехословаччина має нині понад 200 ріжнородних господарських шкіл, найменше по дві на один повіт! Сотки тисяч чеських корон призначують там рік-річно сільські громадські ради та економічні сільські установи на стипендії для учеників рільничих шкіл. А в нас одинока рільнича школа й ані одної стипендії для її учеників. Як далеко нашому сільському громадянству до зрівнанняся з чеським! Длятого заповнім милованську школу добірною селянською молодю і засипмо її стипендіями на її удержання.

Й. Р.

ДИВНА КНИЖКА

ПОЛК. КОСТКА БЕРНАЦКОГО.

Католицька Пресова Аґенція (КАП) оповістила комунікат, який подаємо в дослівнім перекладі за „Курієром Львов." (Другий наклад по конфіскаті): „Відомий вже не лиш в Польщі б. комендант твердині в Берестю, теперішний новоґродзкий воєвода пан Костек-Бернацкий, видав книжку п. з. „Чорт Побідник". В ній є 7 оповідань. Ся книжка не має навіть претенсій до якоїбудь літературно-артистичної вартости і не введе назвиська полк. Костка-Бернацкого до літератури, бо це одна велика баюра вонючої моральної гнилі і як така мусить бути одноголосно осуджена всею католицькою опінією в Польщі, незалежно від політичних переконань. Найвідповідніше становище супроти цеї книжки це повна мовчанка, бо крім стиду й відрази не дає нічого. Таке становище повної погорди супроти книжки полк. Костка-Бернацкого булоб найвідповідніше, колиб не це, що він офіцир польського війська і крім того тепер високий державний достойник. Щодо особи п. полк. Костка-Бернацкого можемо мати з католицького становища почування щирого милосердя, яке належиться психічно хорій людині. Скажена ненависть до всего, що католицьке, віє з цеї книжки. Одначе з огляду на це, що ми вже сказали вище, не вважаємо можливим брати поважно і протиставляти арґументи цему садистичнему цинізмови, цему биттю, копанню і плюттю на все, що Поляк колинебудь шанував і доки Польща істнуватиме — буде почитати й шанувати. Думаємо одначе, що ми повинні сягнути до цитатів, щоби звернути увагу компетентним церковним і державним чинникам та суспільности на цей непочитальний вискок. Полк. Костек-Бернацкий — треба йому це признати — поступає консеквентно, безцеремоніяльно представляється публиці. Це менше більше звучить так: Я полковник польських військ, високий державний достойник „сам є демонольоґом" (стор. 111), а не християнином (стор. 115). Людська душа створена на образ і подобу чорта (стор. 39), не „плюгавий рід", а твердження, що „Бог всепрощення й любови затріюмфує над злим і мстивим чи щось подібне", не лиш „помилка гідна гіпокрита" (ст. 139). Супроти того для релігії, Церкви, її науки і її вірних а передовсім для її слуг — духовенства „матолків" (стор. 57), „старих непотрібів" (ориг. „дране", ст. 221), „злодіїв і духовних червів" (ст. 201), „попів", „що кроплять і співають за гроші екзорцизми" (ст. 206 і 208), для епископів католицької Церкви, має пан полковник і воєвода почуття глибокої ненависти, яка доходить до брутальних і коршемних визвиск. Ординарне паплюження монаших чинів, особливо езуїтів (ст. 209 і 222) переходять усяку міру. „Там де зударяються великі ідеї і великі злодійства" — ось верх істеріольоґії полк. Костка-Бернацкого — „нема місця на дрібниці, на ювилерську делікатність супроти терпіння (ст. 106) — тимбільше" — читаємо на іншому місці — „що широко і глибоко по гарній країні розлягалася свобода всякого злодійства, рівність великих каналій супроти безправства і незалежність римських попів великої раґи" (ст. 44). Один є лиш лік на „оборонців національної чести", якими є „приходства, сенатори, аптики й інші шахрайства та інші „менше-більше апостоли християнства" (ст. 41), що мають спіритистично-столиковий" контакт з якоюнебудь „мудрістю" (через велике „М", ст. 41), а це лікарство... нагай („Бат" через велике „Б"), символ певної системи правління (ст. 38 і 45). Одно найбільше відоме полк. Косткови-Бернацкому: це психольоґія найбільше звироднілого злочину, найглибшого суспільного шумовиння: бандитів, швіндлерів і проституток, ріжного рода „мерзавців" (ст. 24) і „фраєрів", розбійників і пяниць з шинку та інших „поважних злодійських фахів" (ст. 162). Сим людям не лише не треба грозити нагайкою, (котрою, як вище ми чули, треба послуговатися супроти інших), але треба їм навіть заощадити „спасенних рад та явної погорди" (ст. 34), бо це річ зовсім природна, що: „Нормальний чоловік все тужить за мордом... Це найстарша і найпочесніша людська туга. Вона проявляється найвиразніше і в товпі півдиких людий і навіть в людий найвищої (!) культури духа" (ст. 168). Одиноке враження, яке лишається по відкиненню цеї моральної гнилі, якою є обговорювана книжка полковника-воєводи, це тип шахрая-лікаря Видри, який „виріс і виховався десь на передмістю, в найнищій, найменше культурній, суспільній верстві", чоловіка без найменшого морального змислу, садиста, дегенерата". Ось такий ідеал п. Костка-Бернацкого. В чиім імені і до кого отся промова: „Ще брак рішаючих діл, котрі укоронують Річпосполиту (чим?), але що відволічеться, це не втече. Маємо час" (ст. 70). „В імя суспільної справедливости треба цю область поширити". „Страхи на всіх — ось клич мудрого, доброго завтра!" (ст. 226). — Ні на хвилю не сумніваємося — кінчить КАП, — що книжка полк. Костка-Бернацкого буде з вдячністю використана московськими безбожниками і буде також знаменитим матеріялом для протипольської пропаґанди.

——o——

З берестейського процесу

Що зізнавав про пацифікацію Схід. Галичини воєвода Борковський.

В берестейськім процесі зізнавав також б. воєвода гр. Дунін-Борковський. На питання адвоката Бенкеля, чи є якийсь звязок між акцією Центролівиці і саботажами у Схід. Галичині, гр. Дунін-Борковський відповів: Саботажною акцією кермує УВО. Ся акція не має нічого спільного з Центролівицею і її діяльністю. Таксамо леґальні українські партії нічо спільного не мали зі саботажною акцією УВО. На терені Схід. Галичини Центролівицю репрезентує лиш ППС. Соціялісти на терені Львова мають польсько-націоналістичну закраску, отже й вони не могли мати ніякої стичности з УВО. Саботажна акція повстала в Схід. Галичині на тлі занепокоєння, яке витворилося в пресі. Від повстання польської держави не було жадної леґальної форми для публичного життя Схід. Галичини. Виборів до самоврядування ще не було, а польські партії вважали терен самоврядування другорядним, бо мали Сойм. Інакше з Українцями. Цей стан спричинив у них перехід від леґальної акції до нелеґальної. Бо на терені цілої Польщі Сойм перестав мати властиве значіння, а Українці взагалі не уважали сойму властивою трибуною, де можнаби представляти свої домагання. Тому справа почала заострюватися і витворився сильніший нелеґальний рух. В січні 1930 р. говорив я з одним визначним Українцем. Питав я його, чи не надійшла відповідна хвиля до порозуміння між Українцями й урядом. Він відповів, що опінія в УНДО-ні противна переговорам тому, що польська суспільність розсварена і не знати з ким вязатися. Я говорив йому, що таке вичікування не зробить добре, бо молодіж горячиться. Коли я опісля спитав його, як з саботажами, він відповів, що саботажів не буде. На це я сказав йому, що він оптиміст...

Дайте доказ, що памятаєте про інвалідів УГА!

*

Конскрипція це підстава всякої державної й суспільної діяльности.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Відвідини Мусолінія в Ватикані, які кілька разів заповідала преса, мабуть не відбудуться.

Кард. Белярмін проголошений Учителем Церкви. Окремим Апостольським письмом проголосив св. Отець святого Роберта Белярміна Учителем Церкви. — Від початку Христової Церкви, — так зачинається це письмо, — до найновіших часів Боже Провидіння покликувало визначних мужів до голошення й оборони католицької віри й до вирівнування шкід роблених еретиками християнській вірі. До тих визначних осіб безсумнівно належить св. Белярмін, проголошений 1923 р. — блаженним, а в Ювилейнім році Папи — святим. Письмо вичисляє опісля твори святого. Вже в молодечім віці написав він еврейську граматику й рід патрольоґії під титулом: „De scriptoribus ecclesiasticis".— Особливіше посвятив себе студіям Св. Письма так, що покликаний Папою співпрацював над виготовленням латинської Вульґати. Головний його твір становлять „Disputationes de controversiis christianae fidei" звернений проти еретиків. Це найвизначніший до нинішного дня твір апольоґії католицької віри, іменно проти закидів протестантів. Особливо заслугою святого є оборона і щасливе доказання наданих Богом папі прав і привилеїв, головно тих, що до яких у тодішних часах ще не було однозгідности, як прм. непомильність папи, „коли говорить з катедри". З його письм черпали раду навіть Отці Ватиканського Собору. З дальших творів св. Белярміна належить вичислити: Катехизм, незвичайно приступний для простолюддя й дітий; коментар до псальмів; аскетичні розправи і т. п. Письмо кінчиться проголошенням святого Доктором Церкви силою апостольської власти.

Литовська рада міністрів задумує виповісти й уневажнити конкордат з Апостольською Столицею.

——o——

З Католицької Акції

Франція. Постійна Комісія французьких кардиналів і епископів видала поклик, яким взиває, щоб усі члени католицької акції прилучилися до мировой акції св. Отця. Тому повинні всі в інтернаціональній области стояти далеко від пересадного націоналізму й пацифізму та утверджуватися в здоровім патріотизмі, в пошані взаїмних прав, у мирній співпраці народів. В національній области повинна бути виключена партійна політика, яка закриває вид на загальне добро, посвячуючи його клясовим інтересам. В соціяльній ділянці повинні всі втихомирювати клясову боротьбу й віддавати себе співпраці ріжних фахів.

Маленький фейлетон

Про хустинку до носа

Хустинка до носа це визначний культурний винахід. І мимо того зі становища гігієни це зло, — правда, конечне зло: бо це збірник маси бацилів ріжного рода. Та годі без того збірника обійтися. Тільки треба його часто зміняти. Особливо часто повинні зміняти хустинку до носа люди закатарені. Хто кашляє, повинен хустинку держати перед устами. Дорослі люди ніколи не повинні обтирати ніс дитині своєю хустинкою до носа, бо так можна перенести на дитину тяжку хоробу. Пані роблять дуже зле, коли хустинку до носа держать в торбинках разом з грішми, ключами і записником, бо через те всі ті предмети розносять безчисленні бацилі зараз. — (З німецького).

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„НАРОДНІ ЛІСТИ" в Празі доносять, що в руках редакції находяться комуністичні документи з вказівками Комінтерну для комуністичної партії в Чехословаччині. В них сказано, що „праця" комуністичних аґітаторів повинна бути спрямована на фронт безробіття. В документах є теж вказівки для діяльности членів партії в самоврядуваннях. Вона має мати приготовлений характер до головних виступів.

УПРАВА НАЦІОНАЛЬНО-СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ в Німеччині повідомила мін. Ґренера, що від 1928 р. до тепер 8.359 гітлєрівців вбито і ранено в часі бійок і заворушень на політичнім тлі.

СИЛА ГІТЛЄРІВЦІВ ДАЛІ ЗРОСТАЄ. Гітлєрівці знов осягнули велику побіду при виборах до громадських рад і повітових соймиків сим разом в республіці Ангальт. В порівнанню з останніми виборами до райхстаґу скількість голосів на листи гітлєрівців зросла о 75, місцями навіть о 100%. Висліди виборів в останніх часах вказують, що гітлєрівці при нових виборах до райхстаґу могліб подвоїти теперішну скількість своїх мандатів.

ОДНОРІЧНА ПЕРЕРВА в перегонах у зброєнню. Збори Союза Нар. ухвалили резолюцію з зазивом до держав запрошених на конференцію для розброєнь, щоб вони влекшили працю конференції через завішення зброєнь на протяг одного року. Ухвалена резолюція підкреслює також, що головна причина теперішної кризи це брак взаїмного довіря між народами. Дальші перегони у зброєнню довелиб неминучо до міжнародної і суспільної катастрофи.

В СССР. селяне доведені до крайности мимо террору кріваво розправляються з кореспондентами большевицьких часописів. Недавно в крайківській окрузі селяне з трьох сіл вбили двох „селькорів" а трьох обкидали камінням і вигнали з села. Кінний відділ ДПУ увязнив 30 селян (ПАТ).

МОЛОТОВ, голова Ради народ. комісарів СССР заявив, що СССР готов заключити з Польщею і Франціею договір про неаґресію.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА пише, що Ґранді осягнув у Вашинґтоні повне порозуміння з Америкою у справах розброєння, в справі довгів і репарацій та в справі економічної кризи. Вертаючи з Америки Ґранді має стрінутися з Мек Дональдом і Сімоном для ствердження однозгідности поглядів Італії, Англії й Америки в справах розброєнь.

ЕСПАНСЬКОГО ЕКС-КОРОЛЯ Альфонса XIII проголосили кортези як винятого зпід права за державну „зраду" і „зломання конституції". Майно короля переходить на власність держави. Кождий еспанський горожанин має право увязнити короля, колиб цей появився в Еспанії. Такий „вирок" запав по „процесі", переведенім в неприсутности короля. Нащо масонам було тої фарси, не знати.

ЯПОНЦІ БЛЬОКУЮТЬ КИТАЙСЬКІ ПРИСТАНІ. З Шангаю доносять: З японської пристані Са-Се-Бо вислано до китайських пристаний 4 контрторпедовці й торпедовець „Якумо". Тим способом скріпляють бльокаду китайських побереж. На суші йдуть далі вперед.

ЧАНҐ-КАЙ-ШЕК приїхав літаком на терен китайсько-японської боротьби в Манджурії, щоб особисто взяти керму в боротьбі з Японцями.

ЗАГАЛЬНО - МАҐОМЕТАНСЬКИЙ КОНҐРЕС скликав великий муфті Амін ель Гуссейн до Єрусалиму на день 28. грудня б. р. На конґресі обговорюватимуть справу каліфату, утворення арабського університету в Єрусалимі і справу „Стіни Плачу".

НОВИНКИ

З приводу 50-літнього Ювілею „Рідної Школи" відбулося 15. с. м. повітове рідношкільне свято в Раві Руській. Свято започатковано Торжественною Службою Божою, яку відправив місцевий парох о. А. Твердохліб (голова Кружка „Р. Ш." в Раві Руській) в асисті о. катехита Лещука й о. Мигаля, пароха з Камінки — Старого села. По Панахиді за померших членів „Рідної Школи" влаштовано Ювілейний Концерт. Вступне слово виголосив член Старшини лікар Др. Ґоцький Роман, у якому гарно і річево зясував шкільну справу і боротьбу за українську школу за часів Австрії й під Польщею, та в звязку з цим значіння „Рідної Школи" для української нації. З черги слідували инші продукції. Цікаво, що староство у Раві Руській на передодні Ювілейного Свята „Р.Ш." вичеркнуло з програми концерту такі всюди виголошувані деклямації як: „О Мати Божа", „Україно моя", „Учися дитино", „О краю мій" і навіть руханкові вправи хлопців місцевої захоронки (на вправи для дівчат дозволило).

Рава Руська. В ночі з 16. на 17. XI. с. р. невідомі справці вдерлися крізь вікно (по драбині на I. поверх) до льокалю Повітового Товариства Кредитового „Віра" в Раві Руській. Забрали одно нове вбрання і плащ п. Совика Степана, розбили бюрко і забрали з нього квоту 10.88 зол., призначену на інвалідів. Крім цього добивалися до огнетревалої каси, ушкодили одну стіну раком, однак з невідомих причин не мали змоги дістатися до грошей. Це вже другий з черги влом до українських інституцій.

Начальником виділу безпеченства у львівськім воєвідстві іменований Маріян Соханський, дотеперішній заступник начальника народностевого виділу в міністерстві внутр. справ.

Комісія дисциплінарна краківського університету усунула з університету трьох студентів, вісім дістало нагану, трьом уневажнено триместри. Все це ізза останніх протижидівських авантур.

В Варшаві вибух страйк трамваярів. До страйку підбурюють комуністи. Частина кондукторів, що належать до партії христ. демократів, до страйку не прилучилася. Боївки комуністичних трамваярів нападають на вози. В кількох випадках побили обслугу возів й усунули публику з трамваїв. Два дні страйку коштують місто 250.000 зол.

Пять міліонів Поляків в Америці. ПАТ доносить з Вашинґтону: Після обчислень Федерального Бюра живе в Злуч. Державах півн. Америки 1,268.583 Поляків уроджених в Польщі і 2.073.615 Поляків уроджених в Америці. Польська преса замічує, що трете покоління Поляків, уроджених в Америці, зачислено вже до Американців, отже Поляків буде там коло 5 міліонів. (До того слід замітити, що до Поляків зачислено там очевидно богато тих, що походять з теперішної території Польщі, значить: також богато Українців, Білорусинів і т. д.).

Праця людських рук замість машин. З Ню-Йорку доносять, що з огляду на економічну кризу Форд заборонив вживати у своїх добрах рільничих машин. Тепер в його добрах праця виконуватиметься лиш людськими руками.

УРЯДОВИЙ СТРІЙ ДЛЯ П. П. СУДДІВ І ПРОКУРАТОРІВ. Згідно з розп. Мін. Справ. з 25. червня 1929 р. достарчає фірма **ВІТТЕЛЬС текстильні склади** у Львові, вул. Рутовського 7. тоги і бірети з чорного камґару, крою призначеного уставою, за ціну зл. 157., уділяючи при тім догідних услівій сплати. — Замовлення замісцеві полагоджуємо по одержанні міри, що до котрої уділяємо замовляючому відповідних вказівок. 986 45—100

Хто вчас не відносляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

НОВІ ВИДАННЯ

Діточа Бібліотека. Книжечка 125. ЗАЧАРОВАНИЙ ЦВІТНИК. (Зі збірки „Волшебния сказки"). На українську мову переклав Святослав Лакуста. Образки виконав Михайло Фартух. Львів. Накладом Вид-ва „Світ Дитини", 1931. Ст. 23(+1). — Діточа бібліотека. Книжечка 129. Антін Лотоцький: В НІЧ СВ. МИКОЛАЯ. Сценічна гра в 3 картинах. Львів. Накладом Вид-ва „Світ Дитини", 1931. Ст. 40. — Репертуар Аматорського Театру. Іванна Блажкевич: ВЕРТЕП. Різдвяна картина для сільських гуртків. Видання друге, змінене. Львів, 1931. Накладня Михайла Таранька. Стор. 16. — Всі три книжечки цікаві і добрі для менших і старших дітей.

——o——

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.88, анґл. фунт стерлінґ 32.80, нім. марка 2.11, швайц. франк 174.14 зол. зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження парітас 200 км.): Пшениця дв. 24.00—24.50, пшениця сел. 22.50—23.00, жито дв. 24.75—25.00, жито сел. 24.00—24.25, ячмінь дв. 21.00—23.00, ячмінь на мливо 18.75—19.25, жит. ґрис 15.00—15.50, овес гал. 23.75—24.25, кукурудза ром. 20.00—20.50, бараболі промисл. 3.75—4.00, фасоля біла 18.50—20.50, гречка 18.50—19.50, лен 36.00—38.00, греч. каша 37.00—38.00, просо 16.00—16.50, пшоно 36.00—38.00, сіно прас. 9—10, солома прас. 4.50—5.00. Пшениця, жито, гречка, ґрис, гречана каша і пшоно подорожіли. У Львові подорожів з днем 24 ц. м. хліб зі 42 на 46 ґр. на 1 кґ.

——o——

Посмертна згадка

† Др. Остап Макарушка,

емеритований ґімназійний учитель, директор учитель. семинарії УПТ і візитатор шкіл „Рідної Школи", помер в суботу 24 листопада 1931 р. Покійний уродився 9 серпня 1867 р. в Яворові. Середну школу скінчив у Львові, фільософічні студії у Львові, Відні і Берліні. Був визначним педаґоґом, практиком і теоретиком. Працював також на науков. полі в области словянської й української лінґвістики. На полі нашого шкільництва положив у своїй довголітній діяльности великі заслуги, як візитатор і референт середних шкіл „Рідної Школи". В понеділок 23 листопада відпровадило українське громадянство м. Львова того визначного громадянина на вічний спочинок на Личаківський цвинтар.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ХТО ПОТРЕБУЄ ВИЇХАТИ НА ЗИМУ В ГОРИ, знайде вигідне приміщення в санаторії СС. Служебниць Пр. Діви Марії. Сонячні кімнати з верандами, добре огріті, з електричним освітленням: кухня відповідна до вимог. Ціни умірковані. Зголошуватися на адресу: **Санаторія СС. Служебниць Пр. Д. М. в Микуличині.** 1053 1-4

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 69—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних **А. ШКЕЛСЬКИЙ,** 22—25 ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23. 1031

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 29 листопада 1931. Ч. 91 (491)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Страшні предсказання Нормана

Анґлійська преса оповіщує виїмок з листа Монтеґю Нормана, ґубернатора Банку Анґлії, до Морета головного директора Банку Франції: „Коли не будуть підприняті драстичні способи, то капіталістична система в цілім цивілізованім світі буде збурена протягом одного року. Я хотівби, щоб це моє предсказання було долучене до актів, щоби в будуччині можна було покликатися на нього". — З того приводу пише лодзький тижневик „Правда": Норман се найбільший практик і знавець механіки капіталістичного устрою. Він чоловік тихий, публично ніколи не промовляв, жадних інтервю не уділював, на шпальтах світової преси голосу не забирав. Тим більше важать ті його два речення. „Правда" виводить, що головна причина повоєнної кризи се потоптання господарської льоґіки демократією, котра остає під впливом руїнницької доктрини Маркса. Коли з законодавства не усунеться всіх слідів радикалізму, весь світ попаде в хаос подібний до большевицького і буде це остання тризна розшалілої черні. (Гл. „Наша Пшишлосьць" за листопад 1931).

Крах Ґіпотечного Банку в Берліні

Замкнено великий Торговельний і Ґіпотечний Банк в Берліні разом з його 43 філіями і видано наказ увязнити його головного директора Зайферта. Маси народа облягають будинки того банку і всіх його філій. Поліція розганяє товпу. Правительство оповіщує, що заспокоїть всіх вірителів банку (більшість їх становлять дрібні промисловці й малі купці).

Вирок у великім процесі УВО

Вирок оповіщено 26. с. м. о год. 11. перед пол. Обжаловані всі інтеліґентні хлопці, між котрими видніло бліде личко молодої дівчини, стояли двома рядами. На салю впускали публику тільки по ревізії, навіть журналістів. Засуд такий: На кару смерти засуджений Юрій Ол. Дачишин, студ. техніки, — на 15 літ Микола Максимюк, — на 8 літ Зиновій Книш, укінч. правник, — на 3 роки Б. Кравців, студ. унів. — на 3 роки З. Пеленський, ред. „Укр. Гол.", — на 3 роки Дм. Вирста, кооператор, — на 1½ року Б. Кордюк, студ. унів., — на 15 міс. Осип Процишин, студ. унів., — на 1 рік Жиґмонт Процишин, студ. унів., — на 1 рік Юлія Козакевичівна, сем., — на 6 м.с. Вол. Качмарський і на 6 міс. Вол. Андрущак. — Увільнені: Пр. Матийців і Вол. Чуловський. Ті, котрих назвиська підчеркнені, вийшли на волю, бо вчислено їм слідчий арешт. Осип Процишин вийде за 4 дні. Засуджені приняли кару зовсім спокійно.

Що діється на Далекому Сході

Дальша концентрація військ.

ТР. доносить з Лондону: Всупереч успокоюючим заявам доносять з Шанґаю, що китайська начальна команда концентрує 60.000 війська коло м. Чінчав, останньої стратеґічної місцевости в полудневій Манджурії, котрої ще не заняли Японці. Та се річ очевидна, що Японці вже рішилися здобути Чінчав.

Перед новою великою битвою в Манджурії.

„Дейли Телеграф" доносить з Мукдену: Японці вже установили свою контролю над цивільною адміністрацією в Харбіні. „Нюз Кроникл" повідомляє, що московська преса розпочала остру кампанію проти Японії. Очевидно ситуація така, що Японці знаходяться перед новою великою битвою.

Всі японські сили в огні битв.

З Манджурії доносять: Ген. Маа розпочав офензиву проти японських військ. Криваві битви почалися на захід від Ціцікару. Японська начальна команда затрівожена боротьбами, розпочатими якимись таємничими відділами Китайців. Се беться мабуть китайська національна армія, котра постановила вести партизантську війну. Всі японські сили знайшлися в огні битв.

Розпочалася нова велика битва. — Загальна офензива японських військ.

Під Мукденом почалася велика битва. 6 км. від Тсу-Лія-Ог богато ранених й убитих. Китайці вживають до боротьби навіть відділи поліції та випущених з тюрем вязнів, котрі бються з особливим завзяттям. З Токія доносять: Японський штаб постановив розпочати загальну офензиву в ціли здавлення всіх правильних і партизантських відділів Китайців.

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 16. listopada 1931 r. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 37. czasopisma pt. „Nowa Zorja" z daty Lwów, dnia 16. 11. 1931 r. do Sugn. VI. 1. Pr. 574/31 na posiedzeniu nijawnem w dniu 16/XI 1931 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 13/XI. 1931 przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma drukowego pt. „Nowa Zorja" Nr. 87 z daty Lwów, dnia 15/XI 1931 zawierającego: w artykule pt. „Polityczni widnosyny w Polszczi" w ustępie od słów „A derżawa" do słów „30000000 narodu" znamiona zbrodni z §§ 65 auk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej ustępu artykułu ma na celu szerzyć wzgardę i nienawiść przeciw administracji państwa przez tendencyjne i niezgodne z rzeczywistością przedstawienie sposobów rządzenia w Polsce. Według §§. 487, 489, 493 ok. oraz §§. 36 i 37. ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: J. Antoniewicz wr. Protokulant: R. Rosenwiessen wr. Za zgodność St. Lipanowicz Starszy sekretarz.

ЧИ ПАМЯТАЄШ ПРО ТЕ,

що найкращим і найдешевшим святочним подарунком є гарна фотографія або артистичний портретик виконаний у фотографічнім ателіе

„Venus"

Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.

1010 15—25

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 части вартости своїх будинків і її обезпечили в Т-ві взаїмн. обезп. „Дністер". Ви ще мусите найдальше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу на 1932 р. в приналежній аґенції

857 90—?

Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

СУПРУЖЖА В ВЕЛИКІЙ НЕБЕЗПЕЦІ

Що про се каже весь католицький Епископат в державі.

В пастирській журбі за добро душ, повірених нашій опіці, ми, католицькі епископи, звертаємося до духовенства і вірних з пересторогою й апостольським поученням.

Приготовляється нове супруже право, котре вдаряє у підставові засади Церкви і держави, ображує католицькі переконання і совість.

Вже в 1926 р. дня 5. березня в відозві до правительства і народу епископи писали:

„Велике занепокоєння огорнуло духовенство і широкі круги нашої католицької суспільности наслідком поважних вістей, що приготовлюється кодифікація супружого права для католиків спирається на поглядах незгідних з засадою Святої Церкви. Супроти того католицькі епископи всіх трьох обрядів звертаються до представників уряду і посольських партій в справі забезпечення католицьким супружим звязкам їх таїнственного характеру".

У відповідь на цю відозву вірні св. Церкви на численних зборах устно і на письмі боронили святости і нерозривности Тайни супружжа.

Дня 31. грудня 1930 р. Св. Отець Пій XI. видає Енцикліку про християнське супружжа. Основу науки про супружжа Папа означує такими словами:

„Супружжа люди самі не установили, ані не відродили. Лише Бог, Творець самого сотворіння і Відкупитель цего сотворіння Христос Бог утвердив його правами, підніс і скріпив. Тому ці права не можуть підлягати жадним людським поглядам, ні взаїмній умові супружів. Така наука св. Письма, таке незрушиме устне переданнє Церкви і таке торжественне означеннє Св. Тридентського Собору, котрий голосить і потверджує словами св. Письма, що супружий звязок неперериваний і нерозривний та що едність і сила його походять від Бога, його Творця".

У відповіді на голос Христового Намісника в ряді Св. Церкви на наших землях забрали голос на численних зборах й у многих відозвах в обороні святости і нерозривности супружжа. — Кодифікаційна комісія, комісія в краю, котрого більшість горожан се члени католицької Церкви, відповіла на папську енцикліку, на відозву Епископату Польщі і на жадання католиків, — проектом супружого права, який наближається до приписів про супружжа в большевицькій Росії. В тім проекті потоптано засаду нерозривности супружжа, введено часові звязки, дозволено зміняти мужів і жінок. І в цей спосіб чоловік поставив себе вище від Бога, бо Ісус Христос каже: „Що злучив Бог, чоловік нехай не розлучує" (Мат. XIX, 6), а кодифікаційна комісія стає на становищі, що державний суддя вищий над Бога, що не потрібує його слухати, що в силі розвязати те, що Бог злучив.

Говоримо твердими словами, бо небезпека велика і дуже близька! Треба

здерти всі заслони, щоби представити сумну правду в цілій грозі її.

Намірений закон суперечний з Божим правом. Намірений закон, це посів большевизму у нас в родині. Намірений закон загрожує Батьківщині смертельною духовою заразою й остаточним погромом. Чужі заллють наші землі! — Не дай цего Боже!

Видно в кодифікаційній комісії не було правдивих католиків, бо католик не з імени, але з віри — не міг підписати такого проекту супружого права.

Члени кодифікаційної комісії не повинні були бодай 114 статті Конституції, в котрій сказано: „що римо-католицька Церква управляється власним правом", толкувати в тім значінню, що комісія не потрібувала числитися з наукою Церкви про єдність і нерозривність Тайни супружжа.

Чи тому, що в порівнанні з міліонами католиків є в нас горстка людий, для котрих нема нічо святого. котрі з віри строять собі жарти, готові щораз інших жінок називати своїми законними жінками, чи тому, питаємо, величезна більшість вірних має йти в неволю цеї горстки?

Церква, сповняючи віками волю свого Божого Основника, боронить святости і нерозривности супружжа та одночасно не тільки не нарушує і не хоче нарушувати прав, які держава щодо супружжа має, але навпаки, помагає державі в тій справі. Пій XI. у згаданій Енцикліці про християнське супружжа висловлює цю думку в слідуючий спосіб:

„І дійсно також у Лятеранській умові читаємо постанови: італійська держава, хотячи привернути супружій інституції, яка є підставою родини, гідність відповідаючу традиціям свого народу, признає цивільну правосильність Тайни супружества, кермованій канонічним правом. До сего припису і до сеї засади долучено опісля дальші параграфи Конвенції".

В тих параграфах читаємо про права держави що до супружжа.

Те саме говорили епископи Польщі у своїм письмі до уряду й Законодатних установ з дня 21. квітня б. р.:

„Держава признає цивільні наслідки супружжу, заключеному після приписів Католицького канонічного права, і признає, що властивим судом до вирішування в справах такого супружого звязку є духовний суд".

Сим епископи ствердили найкатегоричніше, що цивільні справи, які відносяться до супруж, як маєткові, спадкові й інші належать до державної власти.

Св. Отець Пій XI. в Енцикліці про християнське супружжа, покликується з признанням на лятеренську умову і говорить так:

„Цей факт може всім служити як примір й усасаднення аксіому, що навіть в наших часах (в котрих на жаль так часто голоситься цілковитий розділ держави від Церкви і навіть від всякої релігії) начальні власти одна і друга можуть без усякого зменшення своїх прав і суверенности у взаїмній згоді і приязнім порозумінню та з користю для обох суспільностий, получитися і спільно стояти на сторожі, щоби через те далеко від християнських супруж відсунути всяку небезпеку і навіть загрожуючу руїну".

Дай Боже, щоб те саме можна було сказати в будучности про це нове намірене польське супруже право! А буде можна сказати, коли католики не впровадять в життя обговорюваного права.

Взиваємо католиків, нехай зроблять все, щоби цей проект супружого права похоронено.

Взиваємо католиків, щоби всі безглядно пішли за голосом Церкви. Сему проектови мусимо всі протиставитися!

Взиваємо тих, що люблять Христа, щоб усіх старань доложили, щоби цей страшний і шкідливий намір ударемнити. Тут отвирається обширне, повне зусиль, але богате в наслідки поле для праці католицької акції.

Ми Епископи, зібрані в Ченстохові, в жовтні біжучого року, молилися перед чудотворним образом Божої Матери, просячи в Її помочи, щоб це лихо, загрожуюче нашій Батьківщині, було усунене. До молитви і то безнастанної взиваємо вас всіх священики і вірні Святої Церкви!

В дні свята Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії сходімся як найчисленніше по святинях, в присутности Ісуса Христа, виставленого в Найсвятіших Тайнах на наших вівтарах підчас Служби Божої і Вечірні, в суплікаціях благаймо Бога з віданням і вірою, щоб за вставленням Пресвятої Діви Марії святість і нерозривність Тайни Супружжа була збережена.

Мати, Царице нашої Корони, благослови Твоїй країні, благослови Твоїм дітям. Амінь.

Дано 10 листопада 1931 р. в Варшаві.

† *Александер кардинал Каковский,* † *Август кардинал Гльонд,* † *Андрей Шептицький, митрополит львівський гр. кат. обряду,* † *Йосиф Теодорович, львівський архиепископ вірмен. обряду,* † *Адам Сапіга, митрополит краківський,* † *Болеслав Твардовский, львівський митрополит лат. обряду,* † *Ромуальд Ялбжиковский митрополит виленський,* † *Антін Юліян Нововейский архиепископ-епископ полоцький,* † *Лев Валенґа епіск. тарнівський,* † *Григорій Хомишин станиславівський епископ гр. кат. обряду,* † *Анатоль Новак перемиський епископ лат. обр.,* † *Августин Лосіньский епископ келецкий,* † *Йосафат Коциловський перемиський епископ гр. кат. обр.,* † *Жигмонт Лозіньский епископ пінський,* † *Маріян Фульман епископ любельський,* † *Генрик Пшездзецкий епископ підляський,* †*Станислав Галь епископ польських військ,* † *Вінкентій Тимпецкий епископ лодзький,* † *Адольф Шельонжек епископ луцький,* † *Станислав Лукомский епископ ломжиньский,* † *Теодор Кубіна епископ ченстоховський,* † *Станислав Окопевский епископ хелмінський,* † *Кароль Радоньский епископ влоцлавський,* † *Станислав Адамский, епископ катовицький,* † *Володимир Ясіньский епископ сандомірський.*

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний

„LOTOS", ЛЬВІВ,

АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущини 5.

Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 26 30

Чим живиться Ґанді

Анґлійський тижневик „Спектатор" оповіщує розмову з Ганді'см. М. і. Ганді заявив, що свою велику життеву енергію завдячує управильненому способови життя й умірковаиому віджившюванню. Більшість людий їсть за богато. Його щоденне їдження таке: На снідання в 8-ій рано козяче молоко і 4 помаранчі, о год. 5 на обід козяче молоко, виноград, грушки або інші овочі. Вечеру їсть о год. 8. Вона складається з лижочки мігдалової мармеляди, 20—30 дактилів, помідорів і порції зеленої салати (Треба взяти під увагу, що в Індії горячий клімат, тут з таким харчем довго не видержавби).

—o—

Припинення зброєнь

З Женеви доносять: Ґенеральний секретар Союза Народів сер Ерік Дрімонд вислав до урядів усіх держав, членів і нечленів Союза Народів, офіціяльне повідомлення, що всі держави погодилися на ухвалу Ради Союза Народів припинити зброєння на один рік. Тому ця ухвала стала обовязуюча.

Не наука, тільки розум робить людий панами природи. (Е. В. Ценкер).

Головна практична проблєма

„Рідної Школи" в нашім краю.

Сим разом не займуся ідейними проблемами „Рідної Школи", про котрі ми католики малиб не одно зауважити.

Хочу тільки звернути увагу на один орґанізаційний брак діяльности „Рідної Школи", котрий болюче відбивається на вислідах її 50-літної праці та на її матеріяльній підставі.

Загально відомо, що головна фінансова підстава „Р. Ш." полягає на публичній жертвенности. Одначе ті, що цікавляться „Р. Школою", знають також і те, що ця жертвенність не стоїть у ніякому відношенні до фінансової спроможности загалу нашої суспільности. Чому? Бо широкі верстви нашої суспільности не знають ще як слід, яке завдання і яку ролю сповняє, або вірніше кажучи, повинна сповняти така інституція як „Рідна Школа" в теперішних обставинах. Іншими словами — „Р. Ш." ще замало популярна серед широких мас нашого народу, т. зн. головно серед селянства. Наслідок цего такий, що жертвенність селянства на цілі „Р. Школи" не стоїть у ніякій пропорції до жертвенности світської й духовної інтеліґенції. Се річ загально відома і ніхто здається цего факту не стане оспорювати. Одначе на жаль цего твердження не можна підперти цифрами, бо звіт з діяльности „Р. Ш." не дає розподілу жертв по суспільним клясам і станам жертводавців (Цю недостачу Гол. Управа повинна на будуче безумовно усунути в своїм власнім інтересі, бо усунення її може викликати благородне суперництво в жертвенности).

З черги насувається питання, чому селянство не має ще належного зрозуміння для потреб і значіння „Рідної Школи". Чи лиш ізза несвідомости і лихої орґанізації збірок? Безперечно й ті причини грають деяку ролю. Одначе найважніша і р і ш а ю ч а причина нерозуміння потреб і значіння „Р. Ш." і в слід за тим малої жертвенности на її цілі лежить в тім, що селянство н е б а ч и т ь н а г л я д н о користи і значіння „Р. Школи". Про це нераз мали нагоду переконатися ті, що переводили збірки на селі. Тут дуже часто можна почути такі запити: „Деж ті школи, що їх удержує „Рід. Школа"? Або: „Що нам з того, що десь там в місті є ґімназії й семинарії „Р. Ш.", до котрих ходять панські діти? Ми з них користи не маємо, ми там дітий не посилаємо. Заложіть у нас школу, тоді дамо гроші!" І це зрозуміле. Кождий тоді дає охотно жертву на якусь інституцію, коли має змогу переконатися, що вона необхідна і що вона в дійсности сповняє те завдання, до котрого призначена. Тимбільше людина мало освічена або й неграмотна. Їй найбільше промовляє до переконання те, що вона власними очима бачить і тому знає з досвіду, а не лише з красномовних запевнень.

І тут власне лежить головне занедбання: „Рідна Школа" не поставила перед очі селян і робітників завдання і користей, які вона має сповнити, себто не поставила більшого натиску на масові з а к л а д а н н я і в е д е н н я п о с е л а х і м і с т о ч к а х н а р о д н и х ш к і л, з а х о р о н о к і д і т о ч и х с а д к і в. Замість розпочати розбудову національного шкільництва від основ, себто від народних шкіл, „Рідна Школа" занялася головно середним шкільництвом, т. зн. ставила будівлю без фундаментів, на піску. І тому „Рідна Школа" видається селови далека, чужа і не конче потрібна.

Що „Рідна Школа" не занялася якслід розбудовою сіти приватного народного шкільництва, особливо від часу введення в життя т. зв. „кресового-шкільного закону" („лекс Ґрабскі"!) з 31. липня 1924 р. свідчить м. і. Звіт з

діяльности Т-ва „Рідна Школа“ за 1929—1930. В тім звітовім році було лиш 71 народних шкіл „Р. Ш.“ і то кільканацять з них по містах так, що на один український повіт припадає пересічно лиш по 2 школи. Коли зважимо, що у Схід. Галичині є 3820 громад, то число 71 приватних народних шкіл (супроти відомої державної шкільної політики ревно підпомаганої „Т-вом Школи Людовей“) це прямо капля в морі.

Що правда, всеї вини за занедбання в тій ділянці не можна складати виключно на Голов. Управу „Р. Ш.“, бо вона і в тій справі дещо зробила. Одначе не дасться заперечити, що це була робота більше бюрократичного характеру (видання брошур, в яких м. і. є мова і про народні школи, інструкцій кружкам „Р. Ш.“, як закладати народні школи і т. п.). Натомість Гол. Управа не положила спеціяльного організаційного натиску на закладання приват. народних шкіл, не перевела в тій справі „ударної кампанії“, щоб цею справою зацікавити все громадянство. Велику частину вини поносять також кружки „Рідної Школи“ і взагалі освітні діячі на місцях, котрі, як нам говорили в „Рідній Школі“, не виконували інструкцій і заряджень Гол. Управи і не усвідомили собі небезпеки, яка грозить ізза браку протиділання в тій ділянці. А власне справа народних шкіл належить до таких, в якій успіх залежить головно від ініціятиви на місцях, випливаючої зі знання обставин і терену, одначе кермованої центральним орґаном.

Зовсім інакше представлялабся справа, колиб наші села були вкриті сіткою народніх шкіл „Рідної Школи“, особливо в тих місцевостях, де наш стан посідання найбільше загрожений. Селянин, бачучи, що в них його дитина, чи його свояка чи сусіда, зовсім інакше виховується ніж в чужій школі, що вона виростає у любові до своєї релігії, своєї мови, минувшини, охотно і без довгих теоретичних виводів про патріотизм і „національний обовязок“ дасть на цілі „Р. Ш.“ стільки, скільки позволяє його матеріяльний стан. І тоді Гол. Управа „Р. Школи“ не потребувалаб постійно писати розпучливих відозв і закликів о піддержку.

Конечність масового закладання народних шкіл по селах і місточках особливо настирливо накидається, відколи державні народні школи знаними способами почали масово перемінювати на польські, або „утраквістичні“, відколи наші учительські сили почали звільняти або переносити на захід і насилати чужих всупереч елементарним педаґоґічним засадам. Закладання приватних народних шкіл або бодай збірних лекцій по всякій правдоподібности вплинулоби згодом також на зміну шкільної політики в державних народних школах, з її польонізаційними тенденціями у вихованню і масовим переношуванням наших учительських сил на захід і непринимання нових: бо бачилиб, що се не доведе до нічого.

Приватні народні школи по селах, колиб їх у повіті було хоч по кільканацять, булиб тими твердинями, котрі стоялиб на сторожі нашого національного посідання, бо через дітий учеників (иць) „Рідної Школи“ промінювалаб національна свідомість і на їх родичів. Ті школи з часом моглиб також стати резервуаром для наших приватних середних і фахових шкіл. І тоді не булоб нарікань на зменшення фреквенції в тих школах, бо родичі, що вже привикли до посилання дітий до „Рідної Школи“ в народній школі, вважатимуть своїм обовязком дальше виховувати дітий у своїх школах. Дальше, ті народні школи, численно закладані по селах, далиб заняття тим многим нашим абсольвентам й абсольвенткам учительських семинарій, котрих не приймають до державних шкіл. Що це дуже важна справа, може свідчити примір інших народів, от хочби наших сусідів Поляків. Вони мимо того, що вже перед війною мали в Галичині владу в своїх руках і тимсамим вплив на державне народне шкільництво, масово закладали ще приватні народні школи. В тій цілі покликали навіть до життя добре нам відоме товариство, котре так і називається „Товажиство Школи Людовей“.

Коли підношу тут вагу закладання приватних народних шкіл по селах і місточках, то попри це не забуваю про труднощі, з якими така акція мусить стрінутися, і то труднощі двоякого рода: перепони з відомої сторони і теперішна матеріяльна кріза села. Та проте ті перепони здається мені, не є аж такі великі, щоби взагалі унеможливили успішну діяльність в тім напрямі. Щодо першої, то на підставі дотеперішної практики, можна припускати, що шкільні власти засадничо негативно не поставилисяб до сеї справи, хоч були численні випадки замикання курсів. Впрочім, колиб акції за закладанням приватних народних шкіл „Р. Ш.“ протиставлено масові заборони існування цих шкіл, то це бувби ще один доказ розбіжности між заявами представників держави за границею і дійсністю в нутрі краю, докази, котрі закордоном не легко булоб виправдати і котрі унеможливилиб розвязку польсько-українського питання взагалі. На такий ховзький шлях дальшого замотування цеї проблеми державні власти по всякій імовірности не пішлиб.

Друга перешкода теперішна матеріяльна скрута села це дійсно у многих випадках непоборима перепона. Одначе коли зважиться, що в богатьох випадках закладання народних шкіл по селах це прямо життєва конечність, це протиділання масовому винародовлюванню, то фонди на це мусять найтися і село їх найде. Це можна ствердити з досвіду там, де ті школи вже є. Де є запал, зрозуміння для справи й доцільна та передумана акція, там фонди найдуться.

Збираючи це все, ще раз підчеркую: Коли „Рідна Школа“ хоче, щоб нею зацікавилися широкі верстви нашого населення і виявили зрозуміння для її завдань а вслід за тим її фінансово по своїм силам підперли, мусить в першій мірі занятися основуванням по селах і місточках народних шкіл, діточих садків, захоронок або принайменше збірних лекцій. В тій цілі повинен бути вироблений відповідний плян на підставі фактичних даних з місць, зібраних кружками „Рід. Школи“. Очевидно насамперед треба звернути увагу на місцевости найбільше наражені на небезпеку денаціоналізації. Зазначу також, що не хочу тим сказати, щоб „Р. Ш.“ занедбувала фахове і середне шкільництво. Навпаки, істнуючий тут стан посідання повинен бути вдержаний. Новозорянин.

Маленький фейлетон

Обува в зимі

В зимі не повиннося носити тісної обуви, бо через те звичайно відморожується пальці й інші части ноги. Шкіра тісної обуви занадто прилягає до тіла і тим перешкоджує обігові крови. Це власне викликає остудження і в наслідок того відмороження. Якраз у стопах ніг обіг крови і без того слабший, бо стопи ніг найдальше віддалені від серця зі всіх частий тіла. Отже обува в зимі повинна бути настільки вільна, щоб можна було свобідно взути дві пари панчіх або скарпиток. Далеко лучше вживати зимою двох пар скарпиток або панчіх, навіть тонких ніж одної пари хочби найгрубшої, бо верства воздуха між обома тонкими задержує більше тепла ніж найгрубша скарпитка або панчоха. В часі слоти добре носити кальоші. Взагалі — найлучше роблять ті, що для елеґанції не жертвують здоровля. (З німецького).

Українці

Всі йдіть до конскрипції!

Дня 9. грудня відбудеться в цілій польській державі новий перепис населення. Такі переписи відбуваються що 10 літ. При переписі будуть списувати не лише число душ населення, але й якої хто віри, та яку національну мову визнає своєю рідною мовою. Після того, кілько перепис покаже осіб кожної народности, мають вимірювати і права національностей, особливо від того залежить, які повинні бути школи по громадах (українські чи польські) і т. д. Також вимір інших прав народностям, що замешкують державу, залежить у великій мірі від числа душ кожної національности.

Отже справа важна і тому не диво, що противні нам вшехпольські партії вже мобілізують свої сили. Роблять вони це ніби для оборони польського характеру краю, хоч смішно й думати, щоби в польській державі могла діятися кривда польській народности. Вони це роблять з іншою метою, про яку ми всі добре знаємо.

Українці! Перепис має показати, кілько нас є на нашій рідній землі. Він повинен засвідчити, що всі ми, чи живемо в горах Карпатах чи на Поділлі, в Галичині чи на Волині, Холмщині й Поліссі — що ми є і на віки хочемо бути самими собою — то є одним українським народом, одних батьків дітьми, частиною великого українського племени, що має за собою 1000-літню історію і культуру!

Століття над нами пролітали, ріжно з нами бувало, були ми при владі і славі, були і понижені, але мимо всіх невдач український нарід не затратив своєї душі, не згубив памяти своїх предків, не перестав бути собою! Він і нині живе повним почуттям своєї духової єдности! Він і перед світом засвідчує ту свою волю до життя!

Це ми зробимо й тепер, беручи масову участь у переписі та записуючи себе не інакше, а як ті, що їх матірня мова українська.

Бо хто рідної, матірньої мови відрікається, той своєї матери цурається! Нехай не пропаде ні одна українська душа при сім переписі! В цій справі не може бути між нами ніяких ріжниць. Чи хто з Галичини, чи з Волині, Гуцул чи Лемко, селянин чи міщанин або потомок колишньої т. зв. загонової шляхти, господар чи слуга, робітник фізичний чи умовий — всі записуймо себе як Українці!

Чи хто греко-католик чи православний чи римо-католик, коли він з нашого роду, подавайте українську мову як свою матірню і розговірну!

Коли хто з подругів, чоловік або жінка, польської народности, то це не значить, що і вся решта родини Поляки. Кожний нехай стереже своєї національности! Вимагайте двомовних списових аркушів з українським текстом (письмом); вам їх обовязані по закону дати; по можности самі виповнюйте аркуші і не підписуйте аркушів, не переконавшися, що вашу народність правдиво записано. Зокрема нехай цього пильнують слуги і двірські робітники.

Не відтягайтеся від спису. Не слухайте, коли вам хтось каже, що нам не вільно звати себе Українцями, бо це неправда.

Закон каже, що перепис (конскрипція) має бути правдивий. Тому про всі помічені надужиття доносіть своїм послам та нашим суспільним організаціям!

Памятаймо, що в день перепису на нас будуть звернені очі й чужинців! Покажім, що вміємо постояти за своє національне імя і за свою людську гідність!

За Комітет:

Ред. Іван Квасниця, Д-р Карло Коберський, Проф. Володимир Кузьмович, Радн. О. Саляк, Пос. Сергій Хруцький, Ред. Володимир Целевич.

З Америки

Як єхидно українські націоналісти поборюють там українського катол. Епископа і катол. Церкву.

І. Лист робітника до Редакції „Н. Зорі".

Филаделфія, 2. листопада 1931.

Вельмишанозний Пане Редактор!

Пересилаю Вам відозву, яка тут появилася 4. жовтня с. р. Роздавали її на концерті в честь поляглих членів УВО, на котрім промовляли Мишуга, Галан, „адвокат" Т. Свистун і „професор" Ст. Мусійчук з Честер, а співав хор автокефальної церкви. Пізніше розсилали ту саму відозву через почту по наших родинах. — Коли відступанці заснували свою парохію, настав був спокій в нашій катедрі. Пробували щастя Колодницький з Курилом і Середа з ріжними Пелехачами, але нічо не могли зробити. І був спокій аж доки не приїхав тут з. Львова великий гурра-патріот о. Іван Забава. Він відразу показав свою византійсько-фарисейську натуру. В церкві Богу служив, а поза тим діявольську роботу робив... Епископи „но гуд" і їх слухати не треба. Жертв на Семинар не приймав від парохіян, „бо ніякого Семинара нема". Страшно ненавидів тих, котр. все вірно стояли при Преосв. Константині, а найгірші для него були ті, котрі читають „Н. Зорю"... І зеднав собі богато (і то навіть до його приходу добрих) парохіян, а коли виїхав до Клівленду, то кількох перестало зовсім ходити до церкви, а богато таких, що хотяй ходять, але тільки на те, щоби по Богослуженню кричати на „польського біскупа" і плакати за тим, що „дуже хоче" України. В церкві „не видять" коли йде куратор з тацою, або кидають цента і то навіть такі, що передше давали більші жертви, на приклад оден з них закупив був павук за 900 долярів, а на тацу не давав ніколи менше як кводра. Одним словом, той о. Забава зробив великий заколот в парохії і не знати чого хотів, тілько „всьо зле" в його очах, а що робити, щоби було лпше, не казав, тілько всьо треба розбити.

ВПане Редактор! А здалобися єго прохолодити, подібно, як редактора „Дяк. Відом.". Вони оба як дві каплі води. Як що більше таких буде фабрикуватися там, відки він прийшов, то „люба Вітчино, спокійна будь"... — П. С. Горбатий єзуїт то о. Процько,*) о. Забава такий титул видумав і навіть публично так о. Пр. називав.

Широ Вас здоровлю. Передплатник „Нової Зорі".

ІІ. Відозва націоналістів, що підшиваються під „оборонців" католицизму, а самі організують автокефалію.

Чесні Парафіяни і Громадяни!

Час нам застановитися і подумати над пекучою справою, котра повинна всім лежати на серці. Відзиваємось ми Українці Католики, котрі ще держимо свою віру як дар від Бога. Ми, котрі ще до нині терпимо кривду (та яку? — Ред. „Н. Зорі") від Епископа Богачевського. Отож доки не пізнали його, доти мовчали і терпіли. Тож за 7 літ його панування майже всі його пізнали, що він є найбільшим (!) ворогом (!) українського народу тут на еміграції. Та ще суть і такі, що його не пізнали або бояться признати правду. — Так він розбив наш нарід, зробив руїну, з чого він найбільше вдоволений. — Він знищив, і далі нищить, католицьку (!) віру та заганяє людий у православіє — та в автокефаліє. Він є ворогом наших організацій, бо підкопує їх (чим?) на кождім місці. Він забороняє (де? як?) нести поміч нашим братам у старім краю та стати в їх обороні. Він забороняє навіть в українській школі, де учать Сестри Василіянки, свого власного язика! (Очевидна лож!) — Він розлучив наші Сестри від свого народу тим, що завів в них примусово (лож) латинські свята, і так кинув ненависть між Сестрами а народом. — Він абсолютно не дбає (лож) про жадні католицькі інституції: як Школу, Церкву чи Семинар. Він дбає тільки про гроші. — І вже сім літ минуло, як Епископ Богачевський на вільній землі Вашінґтона сповняє службу Пілсуцького, — та нищить наш нарід. Скажіть добрі люди, що він тут доброго зробив; кромі тих сумних терорів; в кождій парафії. — І маємо ще далі йому терпіти та підтримувати своєю тяжко запрацьованою кервавицею? Ні, і ще раз ні! Лиш відваги в нашу побіду. Всі Братства і Товариства шлім на него правдиве (а щож би тоді писали?) зажалення до Риму і до Вашінґтону. Нехай Рим собі його забере, коли йому залежить на католицькій вірі. Бо коливб Епископ Богачевський тут побув ще других сім літ, то з католицької віри в укр. народі і сліду би не стало. — Ми знаємо, що Епископ Богачевський ще має своїх прихвостників, але їх вже дуже мало, та ми як загал повинні іти всі враз, бо відважним побіда. — І коли Рим нас не послухає, то ми тоді самі з ним зробим справу, і з його прихвостниками. (Як?) — І ще слово про останні події в катедрі. Народе! Чи чуєш, як той горбатий єзуїт закривається маскою чесного, та всім нам любого священика о. І. Забави! Він ніби в його імя закладає бурсу. Дивіть, яка підлота, того горбатого зрадника. Чи він думає, що люди навіть не зрозуміють, що то бурса значить. От, і бачите, в него бурса, то мішок грошей, і де його честь? Ще він перед народом посьміє таке говорити. Та коли вже так гине за тими грішми, то нехай бере торбу через плечі тай нехай кождий бачить, що йде за грішми, але нехай за кождий цент говорить „Отче наш", так як і другі жебраки роблять, але не в Божім Домі робити бізнес і закриватися чесним іменем доброго священика. Дивіть, вперед виїли звідси о. І. Забаву за те, що не дер людям очей і не збирав грошей, а тепер закриваються його чесним іменем. — Народе, прозри! Не дай ані цента, як на тую бурсу, так і в церкві на колекту, бо не варта, щоби вони їли нашу працю і з нас ще посміхалися. Тож до праці громадяни, всі як оден вимітати тую гниль з нашої парафії. Як ми не маєм голосу, щоб затримати тут чесного священика, то не треба нам тут польських наїзників!!!

Напечатаний висше лист одержали ми від особисто Редакції знакомого українського робітника, католика і щирого українського патріота. Ми помістили його тільки з двома малими пропусками. Той лист правдиво освітлює страшну демаґоґію й руїну, яку в Америці робить невеличка, але дуже криклива ґрупка українських націоналістів, робить проти нашого Епископа, правдивого будівничого і дійсного патріота, котрий так щадить на потреби наших сиріт і нашої Церкви, що в зим. урядує в неопаленій палаті, котрий сплатив коло 100.000 дол. довгів, затягнених на реальности діецезії в часі коли там не було Епископа, котрий упорядкував там нашу Церкву, вибудував велику будівлю на матірний дім для Сестер Чина Св. Василія В. і тепер збирає фонди на будову семинара. І такого Владику шкалюють націоналісти в анонімній відозві, закидаючи Йому, що Він „абсолютно не дбає" про катол. Церкву! А зате вони „дбають" так, що лучаться з автокефалами, оклевечують Епископа і намовляють людий, щоб денунціювали Його в Римі й у Вашінґтоні!... Таку напасть не часто можна побачити. Найцікавіше місце в дописі те, що сама автокефалія не богато може пошкодити нашій Церкві, навіть коли за нею заявиться ціла купа інтеліґентів-націоналістів. Найгірша руїна зачинається аж тоді, коли навинеться якийсь збунтований священик і зачинає виступати проти свого Епископа. Та можна мати надію, що здоровий розум народа возьме верх і що людям остогидне нарешті вічне бунтування проти Епископа і проти тих вірних, що стоять при своїм Владиці. Редакція щиро дякує за допис і просить повідомити старий край про дальші події в нашій Церкві в Америці.

*) Впр. о. П. Процько се довголітний секретар Преосв. Константина Богачевського, правдивий катол. священик, котрий своєю скромною і тихою працею все становив найвірнішу підпору для нашого цькованого Владики та положив великі заслуги коло нашої Церкви в Америці. — Редакція.

В справі допомоги безробітним

На днях львівський віцевоєвода Дрояновський скликав представників львівської преси на конференцію. Він звернувся до них з закликом, щоб розпочали „ударну" кампанію в справі допомоги безробітним. Чи то у вступних статтях, чи в окремих закликах — говорив — треба зробити інвазію на суспільність, щоб по змозі жертвувала на безробітних. Передовсім інституції повинні давати працю лиш кормителям родин, а в ніякому разі не звільняти їх тепер. Натомість звільняти жінок, яких чоловіки мають працю. Уряд на терені львівського воєвідства приступає до земних і водних робіт. Вкінці просив віцевоєвода вплинути на тих податників, що залягають з податками до 1. березня 1930 року, щоб залеглости платили в натурі. Збіжжа буде уряд принимати по ринковій ціні з попереднього дня і буде ще дочислювати 10 проц. премію і крім того премію за якість збіжжа. У Львові кождої першої неділі в місяці переводить „Звйонзек Кобет Праци" вуличні збірки. Преса повинна ті збірки розреклямувати. Після деяких пояснень нач. виділу сусп. опіки д-ра Шкодзінського отворено дискусію. Перший забрав голос представник „Курєра Львовского". Він висловив бажання, щоб до вуличних збірок притягнути ширші круги громадянства, бо годі вимагати нпр. від „рускей праси", щоб реклямувала працю „Звйонзку Кобет Праци". На це відповів віцевоєвода, що влада зверталася до всіх, але ніхто не зголосився крім згаданого „Звйонзку". Дальше ставила запит п. Гавзнерова, чи уряд має яку інґеренцію в тій допомоговій акції, на що одержала притакуючу відповідь. Вкінці один з журналістів (наш співробітник не міг довідатися його призвища) звернувся до віцевоєводи, щоби влада перевела в себе редукції тих емеритів, котрі мають більше платень, та щоби звільнила жінок, яких чоловіки мають також державні посади. Між інш. звернув увагу на факт, що недавно звільнено в Т-ві „Асікураціоні Дженералі" 7 кормителів родин, а на їх місце принято 7 жінок, з котрих п. Діямандова бере платню 600 зол., маючи в додатку ще і власну камяницю! На це відповів воєвода, що згаданих промовцем випадків у льв. воєвідстві нема за виїмком одного супружа, але це виїмковий випадок, бо вони недавно поженилися. Впрочім то стара традиція і не можна відразу тої справи уреґулювати. З укр. преси взяли участь в конференції Редакції, Діла, Часу, Нової Зорі і Правди, Неділі, Нов. Часу, Народньої Справи, Свободи і москвофіл. „Русского Голосу". Слід згадати ще про інформацію преси. Нач. Шкодзінський заявив, що бюро на ІІ. пов. все дасть вичерпуючі інформації. Наш співробітник зайшов туди 23. ц. м., але ніяких ближших інформацій не одержав, бо дотичний шеф занедужав, його заступник щойно того дня виздоровів, пресовий референт виїхав, а заступник шефа заявив, що — боїться на власну руку інформувати, бо мігби мати неприємности.

—o—

Порозумілися по 25 хвилинах

Конференція Грандія з сен. Борагом.

Аґенція Райтера доносить: По розмові, яка тривала 25 хвиль, мін. Гранді і сенатор Бораг порозумілися в справі міжнародньої політики. Становище Грандія у відношенню до ревізії версайського договору й уневажнення репарацій і воєнних довгів це спільний терен для дальшої виміни поглядів.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 10-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. СКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

ЛИСТИ З СЕЛА

Злочинність.*)

З упадком релігії й католицької етики злочинність на селі знайшла податливий ґрунт для свого розвитку, бо не стало морального гамульця, котрий спиняював людий від всяких злочинних виступів.

Колись у нашім консервативнім селі злодійство, підпал, рабунок, насильство, убийство й т. п. були чимсь страшним в опінії людий. Коли бувало в селі трафився подібний злочин — то село після него довгий час не могло заспокоїтися. А тепер? Такі злочини стали буденним явищем і тому лучаються все частіше. Вже з хроніки злочинних випадків у ґазетах видно, що злочини в застрашаючий спосіб зростають по наших селах. Тепер майже кожда бійка на селі кінчиться каліцтвом або й убийством. Родинні спори і непорозуміння кінчаються убийством. Спір з сусідом — убийством або підпалом. Особисті порахунки між парубками — також убийством або каліцтвом.

Людське життя стратило ціну і значіння. Тому так легко розправляються з ним. Одних убивають, другі самі кінчать самовбийством. Невигідного сусіду, батька, маму, дитину, мужа, жінку, любчика, любку — як треба збутися, то позбуваються убийством. Одно убийство відбувається явно, друге скрито, хоч і це по якомусь часі виходить на яв, а виновник мандрує за тюремні крати. Та тюрми тепер люди не бояться, а за убийство нема великої кари, рідко кого карають смертю. Нераз і звільняють зовсім, коли убийник викаже свідками, що він ділав в піднесенню, в обороні власного життя і т. п. Свідки се потвердять присягою й убийник виходить на волю. А за свідків тепер не трудно, бо є такі, що за гроші все готові свідчити і на все присягати.

— Ов-ва! Що таке присяга? Я на день і сто разів готов присягати, коби лише хто заплатив! Ось я Австрії присягав і всім кому було треба, а що з того вийшло? Я на війні переконався, що присяга — то так — якби раз плюнути. І тому тепер ніколи не вагаюсь перед жадною присягою...

Так твердить неодин і на таких свідках, їх присягах, опирається в суді неодна справа.

Люди, котрі колись мухи не забили, нині без скрупулів готові вбити й чоловіка. Люди, котрі колись не рушили чужої стебелини, нині готові до всякої крадіжи і грабунку. Якась манія злочинности охопила людий і не дає їм спокою. Діти дивляться на злочини старших і вже змаленька беруть нахил до того. Коли хто криється зі своїм злочином, то тільки хіба тому, щоб за него не підпасти судовій карі. Кари Господньої не бояться, бо в них уже „нема Бога"...

Бога вигадали царі, пани і попи, щоби ним страшити хлопа. Релігія, то опіюм для народа, а церква то організація, котра туманить і здирає бідного хлопа... Так писали та переконували у своїй пресі радикали і всякі соціялісти вже довго перед війною. Не забуваймо, що навіть в „Ділі" головним співробітником був явний анархіст, котрий зовсім не крився ні зі своїм анархізмом, ні з атеізмом, ні з безконфесійністю. Він за тим навіть аґітував, — а в управі того орґану спокійно сиділи священики. Чиж можна дивуватися, що такі факти підорвали до решти опінію духовенства в очах інтеліґенції та просто зломали можливість успіху протиділання злу. Все те підготовило ґрунт під страшний стан, який тепер наступив. Під оглядом моральним наша соціялістична та ліберальна преса більше опустошення наробила в селі — ніж війна і революція. Головно преса видерла з душі нашого селянина віру в Бога, релігію — ті найцінніші скарби живого чоловіка. А як нема Бога, то нема гріха, а як нема гріха, то вільно робити все, лишби суди про це не довідалися! Суди можна ошукати, але Бога не ошукаєш, ось перед чим був страх. Тепер цей страх під впливом згаданої преси і брошурок розвіявся. Отже роби, що хочеш. Вільно нищити „буржуазію" і її надбання — то чому не вільно нищити й инших людий? Прецінь тої буржуазії не видно в селі, але за це видно все, що лучше у сусіда, у брата і т. д. А що той добровільно не віддасть свого добра, то треба видерти або хитрістю, або силою, або треба його забити, щоб затерти сліди свого вчинку. Ось ці нові „переконання", які склалися в душі багатьох під впливом радикальної, соціялістичної і „свободолюбивої" преси. Без поборювання тої преси, без усунення її впливів з села неможливо усунути причин злочинности на селі. Селу треба вернути душу, Бога, віру, а того прецінь не зробить соціялістична преса.

В звязку з тим для нашої католицької акції на селі отвирається широке поле праці. Треба повести працю серед молоді, як також серед старшого громадянства, шляхом орґанізації католицьких товариств, читалень, кооператив і т. п. орґанізацій. В цих орґанізаціях повести інтензивну працю над відродженням селянської душі, над викоріненням злих нахилів, злоби, заздрости, захланности, ненависти і т. п. Словом Божим, щирою працею і добрим приміром дасться усунути всі причини злочинности, всякого лиха, котре в селі вкорінилося в наслідок соціялістичного баламуцтва і пустої демаґоґії. А до тих, що підуть на села до тої нової праці, скажу словами Євангелиста: „Приготовте дорогу Господню, правими робіть стежки Його (Євангеліє від св. Маттея, гл. 3, 3)". Тоді цими стежками піде в село світло правди і верне віра в людські душі, а з вірою любов у людські серця.

Б. К.

*) Гляди „Н. Зоря" чч. 61, 63, 65, 69, 80 і 81.

—o—

Чи надходять ліпші часи

Вісти з великих економічних і фінансових центрів вказують на деяке поліпшення в господарській ділянці. Вказує на це в першій мірі звижка цін збіжжа на світових ринках. Причини звижки цін, особливо пшениці, ще не вияснені належно. В кождім разі пояснюють се в першій мірі тим, що СССР мусів припинити вивіз збіжжа по ціні демпінґовій, бо там загрожує марево голоду в розмірах, яких большевики не передбачили. Подорожіли також вовна, кава, кавчук, цина а в першій мірі срібло. Тому на світових фінансових і біржевих ринках замітне успокоєння. Одні уважають це початком загальної поправи економічних відносин, другі перестерігають перед надмірним оптимізмом.

Остання резерва большевиків

Прекрасні клейноди царського роду Романових.

„Морґенцайтунґ" принесла на цю тему інтересну статтю такого змісту: Навіть поручаючі листи найбільше впливових большевицьких діячів не отворять перед вами всіх дверий в СССР. Є такі двері, котрі отвираються тільки за дуже спеціяльним дозволом. Се двері скарбниці, в котрій укрита остання резерва большевиків на лиху годину: прекрасні клейноди царського роду Романових. Та скарбниця знаходиться в Москві. Стиль її мавретанський. Бережуть її днем і нічю тільки висші чини з чрезвичайки. Система сторожі дуже рафінована. Кімната, в котрій знаходяться ті клейноди, не дуже велика, чотирокутна. Вікна її мають шиби ріжних красок: червоні, сині, жовті, білі. І ріжне світло заливає ту кімнату. Хто вступить до неї, того осліплює блиск дорогого каміння, яке століттями збирали царі Росії, а передовсім цариці. Вони любили ті дорогі річи й не жахалися навіть злочину, щоби здобути рідкий камінь або по мистецьки виконаний нашийник. Не один з тих дорогих предметів має за собою історію, котра перейнає жахом. Цариця Катерина одержувала в дарі від королів і султанів найбільш величаві дорогоцінности. Вартість тих клейнодів обчисляють на 8 міліярдів рублів зол. Большевики вже нераз висилали своїх розвідчиків в ціли продажи того скарбу. Навіть продали деякі річи з нього. Та в Амстердамі і в Америці за мало їм давали. Отже той скарб досі лежить. Тепер часи тяжкі і продати ті скарби не легко, хоч Москва зараз продалаб усі ті мечі саджені брилянтами, все огнем сіяюче дороге каміння і тяжкі нашийники і рубінами висаджувані блискучі забавки царських дітий. Тільки — купців тяжко знайти.

—o—

Франція фінансує відбудову

монархії Габсбурґів?

ПАТ доносить: „Екстраблят" повідомляє, що в Бельґії відбулася нарада австрійських й угорських леґітимістів. Стверджено, що в Австрії й Угорщині господарська ситуація так погіршилася, що загрожує повстання. Всі тужать за Оттоном Габсбурґом. Цісарева Зита заявила на тій нараді, що одержала запоруку Франції, що вона готова навіть фінансово допомогти до привернення Габсбурґів. Королева Румунії Марія запевнила про невтральність Румунії й Югославії. — „Арбайтер Цайтунґ" передаючи ті вісти, пише, що вістка про згоду Франції на поворот Габсбурґів неправдоподібна.

Хто вчас не відновляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.
1027 (напроти катедри). 12—15
ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Наші календарі на 1932 рік

Що в них є і чого в них нема.

Мода на календарі прийшла до нас з Німеччини. Перші календарі, що появилися на галицькій землі були видані в німецькій мові, а пару літ пізніше і в польській. Перший календар в українській мові появився в 1850 р. і від того, що був виданий в Перемишлі приняв назву „Перемишлянин". В 1860 р. появився перший річник календаря „Львовянин". По нім від 1870 р. почав виходити цілий ряд инших календарів в українській мові. Одні з них занепали, не видержавши проби життя, инші, як календар „Просвіти" і „Місіонаря" вдержалися по нинішний день. До них прибув цілий ряд инших. З поширенням грамотности по наших селах почав зростати і попит на календарі. Календар став настольною книгою наших селян і міщан, не минав порогів нашого духовенства, урядництва, інтеліґенції взагалі. В неодній хаті він досі одинока книга, в якій наші люди шукають ріжних пригадок і практичних порад на всі питання людського життя. Наші перші календарі мали характер енцикльопедичний, універсальний. Вони містили в собі короткі відомости зі всіх ділянок людського життя, давали практичні поради на найважніші питання. З часом, головно по війні, наші календарі стали тратити свій універсальний характер. Вони вже не давали відповіді на всі питання людського життя, а що раз більше стали спеціялізуватися в одному напрямі. Календар „Просвіти" став підручником культурно-освітної праці в читальнях і філіях „Просвіти" на протязі року, календар „Місіонара" перетворився в релігійний підручник української католицької родини, календар „Червоної Калини" став книгою воєнної мемуаристики й оповідань, календар „Сільського Господаря" став виключно господарським підручником на протязі цілого року. Инші також придержуються якогось напрямку і вже ні один з них не виконує тої служби, яку виконували деякі передвоєнні календарі. Тоді календар своїм енцикльопедичним змістом вповні заспокоював вимоги загалу. Нині, при спеціялізації календарів-альманахів ні один вповні не заступить вимог пересічного читача. А всіх календарів, котрі появляються на нашому книжковому ринку і котрі в загальному доповнюють себе, нині — при сучаснім безробіттю й господарській кризі — ніхто не в стані купити. Дехто скаже, що з розвитком видавництва книжок і окремих підручників зі всіх областий людського знання відпадає потреба видавання календарів енцикльопедичного характеру. Це до певної міри правда. Та чи богато наших людий купує книжки? Спитайте про це в наших книгарнях! Отже потреба енцикльопедичних календарів для народу таксамо тепер пекуча, як була колись.

Календарі належать до тих видань, котрі мають великий вплив на читача, головно по сільських і міщанських хатах. Там книжку стрінете рідко, але зате календар стрінете майже в кождій хаті. Книжку чоловік прочитає раз і відложить її тай зовсім забуде, а календар на протязі цілого року все має під рукою. Тому календар мусить бути так зредагований, щоби крім звичайних пригадок і поучень містив у собі матеріял, котрий спонукувавби читача до нових думок і ділань в напрямі поширення світогляду, піднесення духа і віри. З того становища виходячи пригляньмося нашим календарам на 1932 рік.

Календар „Просвіти" в сім році має характер інструкторсько-орґанізаційний і в цілости присвячений справам „Просвіти". Окремі статті (Галущинського, Брилинського, Волосянського і Дужого) інформують про справи просвітної орґанізації та подають практичні вказівки для найблищих завдань „Просвіти". До календаря доданий „Провідник по Львові й краю" з адресами наших установ, адвокатів, лікарів, інжинірів і т. п. В тім характері він надається для наших читалень і тих діячів, котрі працюють в читальнях „Просвіти". Поза тим його зміст убогий, бо обєм малий.

Календар „Місіонаря" має характер василіянського календара, бо переважна частина матеріялу присвячена справам ЧСВВ. Зміст його був недавно поданий в „Н. Зорі". Тут зазначимо тільки загально, що сего року календар „Місіонаря" має спеціяльну памяткову вартість. Цей календар повинен знайтися в кождій українській католицькій орґанізації й бібліотеці, в кождій католицькій родині, бо в нім представлено історичний розвиток Чина Василіянського від XVI. ст. по нинішні часи, в нім представлено працю наших монахів на полі релігійнім і культурно-освітнім.

Календар „Червоної Калини" присвячений як все головно нашій воєнній мемуаристиці та оповіданням. Спомини ці й оповідання писані учасниками наших визвольних змагань. Тому від них повинно віяти безпосередною щирістю, події повинні бути представлені в правдивому світлі, без зайвих тенденцій. Що було добре і творче, треба в них виразно підчеркнути, таксамо треба підчеркнути негативні явища з нашої визвольної боротьби. В той спосіб писані статті й оповідання мати-муть дуже велику вагу для будучого історика, сповнять свою місію у вихованні молодого покоління, котре дуже любить зачитуватися воєнними споминами й оповіданнями. Тимчасом у нас чим дальше від великого зриву тимбільше появляється споминів, в котрих затрачена безпосередність. Це пояснити можна тим, що автори споминів богато дечого призабули і мимоволі перекручують деякі факти й події, надають їм инше тло й освітлення, або просто в описуванню цих споминів руководяться своїми т е п е р і ш н і м и симпатіями чи антипатіями. З того становища сегорічний календар „Червоної Калини" менше цікавий від попередних річників. Та на загал це видання потрібне і вартости не можна йому відмовити.

Коли календар „Червоної Калини" майже в цілости присвячений галицькій армії та подіям в яких ця армія брала участь, то календар „Дніпро", виданий „Товариством Допомоги Емігрантам з України" у Львові, майже в цілости присвячений наддніпрянській армії, наддніпрянським подіям. В цім менше споминів ніж було в попередних річниках. Переважають нариси й оповідання, котрі змальовують революційно-воєнні події на В. Україні.

Новою появою є „Календар для всіх" виданий накладом Івана Тиктора. Це новий тип календаря, зредагований на зразок американських новорічних альманахів. В ньому богато коротких нарисів, оповідань, інформаційних заміток і практичних порад на найважніші питання нашого буденного життя. Своїм енцикльопедичним характером він намагається стати „календарем для всіх" але таким він не є. В нім не узгляднені вимоги нашого католицького читача, котрий не знайде в нім ні одної статті, присвяченої справам нашої релігії і Церкви у відродженню нашого народу та піднесенню його культури. У виказі держав нема згадки про Ватиканську державу, про її голову Папу, хоч згадано про такі „держави" як: Ґібральтар (!), Ліхтенштайн, Монако, Сан Маріно... Чи редактори календаря нічого не чули про Лятеранський договір і віднову окремої ватиканської держави, чи просто як „ліберали" свідомо зіґнорували цю справу? Українським католицьким орґанізаціям в календарі призначено всего шість стрічок, коли в тій самій статті („Українські політичні партії") Української Соціялістично-Демократичній „Партії" присвячено 28 рядків, а радикалам понад 100. Розуміється, се при кольпортажній рухливости видання не перешкодить тому, що той календар розійдеться навіть серед катол. духовенства може в більшій мірі ніж календар „Місіонаря".

Календар „Народної Справи" т. зв. „Золотий Колос" виданий тими самими редакторами, що й „Календар для всіх". Тому і тенденція обидвох однакова. В статті про Франка автор величає його „духовим батьком цілого народу, до якого почали відноситися з пошаною всі партії, цілий народ, молодіж і діти". То правда, що Франко богато зробив для української літератури, науки, дещо й для політики, але не всі круги нашого громадянства можуть уважати його своїм духовим батьком і провідником. Траґедією Франка було це, що він мимо великих здібностей і працьовитости не потрафив створити своєї літературної школи. Як громадський діяч хитався між соціялізмом і націоналізмом, ціле життя вперто поборював Церкву, нехтував релігію і так несвідомо підготовляв ґрунт тому ідейному хаосови, який у нас так буйно розвинувся. Тому не можемо без застережень підписатися під духовою спадщиною Франка, бо в ній є й богато деструктивного. Під нею може підписатися хіба певна ґрупа, але не вся нація. Инші статті в цім календарі присвячені переважно господарським справам, крім кількох оповідань і т. п. Підбором господарського матеріялу „Золотий Колос" намагається конкурувати з календарем „Сільського Господаря".

Календар „Сільського Господаря" виданий заходом Краєвого Товариства „Сільський Господар" і Центросоюзом у Львові. На його зміст складаються фахові статті наших агрономів, ветеринарів, молочарів і т. п. Це цінна господарська енцикльопедія, бо дає відповіди на найважніші питання сільсько-господарського життя. Але календар має одну хибу: думки висловлені в цім календарі можливі до переведення в часах нормального господарського життя, а тепер вони майже неможливі до переведення, бо на це село не має ні моральних, ні матеріяльних засобів. Редактори того календаря повинні були числитися з сучасним положенням села і відповідно до того укладати матеріял. Статті про шовківництво можна було викинути, бо ця акція у нас не повелася й навіть „Сільський Господар" цю справу вважає за погребану, ба навіть усунув референта того відділу. Таксамо можна було поминути відділ птахівництва, бо само птахівництво у нас не поплачується, а натомість можна було збільшити відділ луківництва, лісовництва і рибальства, тимбільше, що ці галузі у нас дуже занедбані, хоч мають вигляди на успішний розвиток.

Видавництво „Русалка" у Львові видало один календар тої самої назви, а другий „Веселий Календар". Перший з них містить дрібну всячину. „Веселий Календар" це збірка неоригінальних сатир і дотепів, не конче щасливо вибраних, хоч з чужих гумористичних журналів можна булоб дати прекрасний вибір знаменитих річий.

С. М.

Найбільша в природі сила це нахил до спокою. Той нахил, званий у людий лінивством, далеко тяжше побороти, ніж нахил до рухливости. (Файхтерслебен).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Марійська Дружина Дівчат при Церкві ОО. Василіян у Львові святкує дня 29. листопада с. р. 1500-літній ювілей Ефезського Собору в честь Божої Матері. Рано в год. 6-ій в Церкві ОО. Василіян Святочна Сл. Божа, (на якій співає хор Мар. Дружини церковні пісні) й спільне св. Причастя членок Мар. Дружини. Год. 10-та: Архієрейська Сл. Божа їх Ексц. Кир Івана і проповідь. Пополудні у великій салі „Народнього Дому" в театрі „Розмаітосьці" вул. Рутовського ч. 22 — Святочна Академія. Програма: 1. а) Курцеба-Горак: „Вістунко сонця"..., б) Кишакевич: „Маріє Діво..." — жіночий хор Мар. Дружини; 2. Промова о. Провідника; 3. а) Курцеба-Горак: „А як Твойого Сина..." — жіноч. хор Мар. Дружини, б) Бортнянський: „Вси язици..." — мішаний хор Церкви ОО. Василіян; 4. „Чим є ефезський собор для культу Марії, Матери Божої" — реферат членки М. Д. Сомиківної; 5. а) Манько: „Господи чтося...", б) Горак: „Под Твою милость" — жіночий хор М. Д.; 6. Ведель: „Покаянія" — мішаний хор. Початок о год. 4.45 пополудні. Вступ за запрошеннями. Добровільні датки приймається з подякою.

Лікарське бюро справджень у Люрді. Около 40 лікарів, котрі прибули до Люрду з приводу 49-ого народнього французького паломництва, відбувало спільні наради. Досліджували вони довго дві хороби, вилічені рівночасно в цьому році. Один факт такий незвичайний, що лікарі, заки видадуть свій осуд, ще раз розслідять. Ходить про жінку хору на рака, якій лікар не дозволяв на подорож до Люрду без операції. Хора мимо того серед страшних терпінь поїхала туди. Бандажі весь час просякали ропою. Занурена там в саджавці — відразу стала здорова. „Я, як і більшість моїх товаришів, говорив один лікар кореспондентови часопису „Ля Кроа", — не мали ми найменшого сумніву, що ця жінка уздоровлена чудесно. Мимо того я жадав додаткового досліджування. Мимо формальних цертифікатів і свідоцтв може істнувати ще малий сумнів щодо натури хороби. Уважаю, що ми повинні усунути ті сумніви, щоб уникнути критики тих товаришів, які вправді не вірять, однак мають добру волю. Вони зможуть переконатися, що відбувається праця совісна, компетентна й справді наукова. Наші рішення такі строгі, що можуть збудити довіря навіть найбільших скептиків. Пригадую, що до бюра має доступ кождий лікар і може користати з усіх прав, які прислугують його товаришам. Кождий може провірити нашу працю й ствердити, що кермує нами виключно журба про правду". В день перед згаданими нарадами лікарі бюра розсліджували три інші випадки, які мали місце в минувшім році. Лиш один признали таким, що не дасться вияснити в природний спосіб. Припадок цей відноситься до панни Галини Гумберт з Рампон'у. Від 11 літ не вставала вона з ліжка, терплячи на поважне запалення проводу, яким жовч спливає до дванацятки, і на цукрицю. Мала страшні болі й не принимала вже поживи. В шпиталі в Верден'і стратили надію вилічити її. Радили ще операцію. Не піддалася їй і 22. серпня м. р. занурили її в саджавку в Люрді. Зараз по першій купелі почулася вона здорова. По поворті до Вердену лікарі ствердили цілковите уздоровлення. Тепер по цілорічних дослідах бюро ствердило формально те цілковите уздоровлення.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім 1025 **виборі, до фірми** 13—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НАРАДА ВОЄВОДІВ відбулася в Варшаві в справах безробіття й адміністраційних.

ВВЕДЕННЯ ВИСОКИХ ОХОРОННИХ МИТНИХ ОПЛАТ в Англії викликало сильне занепокоєння не тільки в Америці, але й у Франції. В обох тих краях також підвисшено митні оплати. В Польщі найбільше потерпить на введенні цла в Англії конфекційний промисл лодзький і білостоцький.

АНГЛИЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ приняв проект закона, який надає міністрови скарбу право накладати на деякі товари цло до висоти 100% вартости товару. Одначе це не відноситься до доміній.

В НІМЕЧЧИНІ, АВСТРІЇ Й НА УГОРЩИНІ сподіваються — по донесенням французької преси — перевороту. В двох останних краях переворот мавби на цілі покликання Габсбургів на престол.

ПРОТИФАШИСТІВСЬКУ ДЕМОНСТРАЦІЮ урядили вороги фашизму підчас побуту Грандія в ню-йоркській опері. Именно розкинено в тім часі летючки з протифашистівськими написами. Увязнено три особи.

ГРАНДІ І СЕНАТОР БОРАГ узгіднили підчас відвідин Гранді-я в Америці погляди в справі ревізії версайського договору, воєнних довгів і відшкодувань. Зокрема Гранді заявив, що погоджується з Борагом щодо питання польського коридора.

ЯПОНСЬКА ПРЕСА розпочала дуже остру кампанію проти совітів.

ЯПОНЦІ скуповують дуже велики маси пшениці для війська й поспішно направляють свої залізниці.

„ЧАЙНА ПРЕС" далі твердить, що між СССР і Японією істнує таємний договір в справі Манджурії. (Ся вістка неправдоподібна).

„ХАРБІНСКОЕ ВРЕМЯ" доносить, що банди хунхузів, скріплювані китайськими дезертирами, зі всіх сторін окружають Харбін. Населення в паніці. (Річ ясна, що супроти того японська окупація булаб добродійством для населення).

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД заявив, що готов приняти резолюцію Ради Союза Народів в справі полагоди манджурського конфлікту з виїмком одного пункту: зобовязання Японії і Китаю, щоби припинили воєнні кроки. Япон я не може цего зробити, доки китайські війська находяться в місті Чінг-Чанг (Юнайтед Прес).

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРЕСА передбачує, що Японія незабаром поширить свої впливи на Харбін. Японський штаб мав вже оповістити, що бере на себе відповідальність за вдержання спокою і порядку в Харбіні (ПАТ).

ДО МАНДЖУРІЇ має виїхати з рамени Союза Народів „Анкетна Комісія для прослідження положення на місці". Назва комісії се компроміс між японським і китайським становищем. Японці хочуть, щоби комісія прослідила відносини в цілім Китаю і переконалася, що окупацію Манджурії викликали анархія і хаос в цілім Китаю. Китайці домагаються, щоб комісія прослідила лише положення в Манджурії. Комісія складається з трьох членів: Француза, Американця й Англійця. Вона працюватиме 3—4 місяці.

В ЛОНДОНСЬКИХ ПОЛИТИЧНИХ КРУГАХ зазначився виразний зворот на користь Японії. Особливо в консервативних кругах підчеркують, що для Англії корисніше панування Японії в Манджурії ніж стан вічної непевности. У звязку з тим англійська опінія настроєна неприхильно супроти дотепер.шного становища Союза Народів в манджурській справі.

——o——

НОВИНКИ

В Чортківщині і Борщівщині увязнено 35 ос.б, в значній части Жидів, які мали належати до комуністичної Партії Захід. України.

Ученики вищих кляс середних і фахових шкіл будуть звільнені від науки 7. і 8. грудня, бо будуть помагати при загальн.м переписі.

В деяких польських школах ученики й ученици приходять до кляс з зеленими стяжками як ознаками приналежности до т. зв. „Протижидівської Ліги", („Хвіля").

Тайну комуністичну друкарню викрила поліція у Львові при вул. Тарновського 41, в помешканню Давида Вітліна. Полиція забрала стоси напечатаних летючок в мовах українській, польській і жидівській. Увязнено Вол. Панькова і двох Жидів.

Варшава видала в жовтні б. р. на розривки (кіна, театри, концерти і т. п. імпрези) 2 мільони 378.000 зол., т. зн. 300.000 б.льше ніж у вересні б. р. Коли додати суми, які пропили Варшавяки в барах і дансінгах, то видно, є ще богато людий в Польщі, котрі кризи не відчувають.

На збіжевих біржах Польщі помітний значний зріст торговлі збіжжам. В жовтні заключено на 5 краєвих біржах 2.340 трансакцій на 57.345 тон збіжжа.

Банк Т-ва Зачет. й ощадности в Любеці завісив виплати.

Банк для справ торговельних і недвижимостий у Штетині завісив виплати.

Що 45 мінут одно банкроцтво. Скількість банкроцтв у Німеччині дійшла в місяці жовтні до 1435 так, що майже кождих 45 хвилин банкрутовало одно підприємство.

З Польщі вивезено до СССР в третім кварталі с. р. 152.066.889 кг. товарів на суму 40,528.337 зол., привезено з СССР 63,184.724 кг. вартости 8,019.909 зол. З Польщі найбільше вивезено металів і виробів з металю, з СССР найбільше привезено зелізних руд, споживчих продуктів (тютюн, льняні макухи), скіри і футра.

З СССР втікали досі до Польщі переважно селяне. Тепер чим раз частіше втікають з „раю" також інтелігенція і військові. На територію виленського воєвідства втекли за 2 дні 4 військові, 9 міщан, лікар, банковий урядник і студент. Крім того втекло 17 селян.

Атеістичний музей організує ленінградська „наукова" організація (ПАТ).

Винахідник звукової фільмової ленти Франсі Мортон Джонсон помер в Парижі в 53 році життя.

Дефравдації. Бурмістр Піревсу в Греції здефравдував 34 мільони драхм. Скарбник шведського студентського хору здефравдував весь маєток цеї організації у висоті 180 мільонів марок.

92-літний студент медицини Франц Кабіна вмер у Братиславі на Словаччині. Кабіна перед війною був кількадесять літ адвокатом. На медичний факультет записався у 90-ім році життя. В похороні взяли участь всі професори медицини братиславського університету. На вінку був надпис: „Найстаршому товаришові".

Кірі-Склодовська подарувала радовому інститутови у Варшаві 1 грам раду вартости понад пів мільона зол.

Кава як опаловий матеріял. Бразилійський уряд зачне в найблищім часі проби використування кави як опалового матер.алу для зелізничих машин.

Найбільший смараґд на світі має магараджа Гайдарабату. Цей смараґд такий великий, що з нього вирізблено папуту природної величини.

Англійський уряд припинив на пів року еміґрацію Жидів до Палестини.

Воздухом і водою пливе золото до Франції. На летунській площі Ле Бурже під Парижем виїмковий рух. Що пів год. осідають літаки з Амстердаму. Вони привозять золото для паризьких банків. Досі виладовано 4.656 кг. золота. В Шербургу очікують приїзду американського корабля „Аквітанія". Він має привезти для Банку Франції й одного приватного банку 16 тон золота. Це вже другий транспорт таких розмірів. Перший виносив 15 тон.

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

NASZA PRZYSZŁOŚĆ. Wolna Trybuna Zachowawczej Myśli Państwowej. Tom XV. Listopad, 1931. Wydawca i redaktor D-r Jan Bobrzyński. Warszawa, ul. Marszałkowska, 61, m. 3. Str. 166. Treść: Jan Bobrzyński: List otwarty do ukraińskiego konserwatysty. — Redakcja: Pięć minut przed dwunastą. — J. O. B.: Jasełka. — Adam Piasecki: W sprawie Trybunału konstytucyjnego. — Matylda ks. Sapieżanka: — Siedem najjaskrawszych pomyłek w historji. — Antoni Starodworski: Na marginesie metody pisarskiej Romana Dmowskiego. — Inż. Adam Kliszewicz: Duchowe podstawy niebezpieczeństwa bolszewickiego. — Dwugłos (S. Meyer i J. Bobrzyński): Na drodze do interwencjonizmu państwowego — Władysław Studnicki: Rosja sowiecka w polityce światowej. — Głosy czytelników: Ja. Tu. Korespondencja ze Stańczykiem. — Józef hr. Tyszkiewicz: Dom refleksji i wytchnienia. — „Наша Пшишлосьць" се тепер безперечно найлучший журнал, який появляється в польській мові. Редагує той журнал здібний (як видно з його писань) син відомого польського історика й б. намісника Галичини. Журнал має характер консервативний і розумно протибольшевицький та протившехпольський. В сім числі зачав займатися українською справою, помістивши „Отвертий лист до українського консерватиста", котрому присвятимо більше уваги в дальших числах „Нової Зорі".

Związki nauczycielstwa polskich szkół powszechnych i średnich. **WALKA O SZKOŁĘ POLSKĄ.** W 25-lecie strajku szkolnego. Pod redakcją S. Drzewieckiego, Z. Nowickiego i T. Wojeńskiego. Warszawa, 1930. Ст. 300, вел. 8⁰ з ілюстраціями і мапками. — Се надзвичайно інтересна праця, зложена з опису фактів і споминів польських діячів, котрі боролися за рідну школу проти русифікації в часах, коли Польща не мала самостійности. Віє від тої праці великий жар активної любови до свого. Се взірець як писати про шкільні справи. Наше рідношкільне учительство і всі, що займаються справами Рідної Школи, могліб богато навчитися, перестудіювавши сю дуже цікаву працю. Виїмки з неї варт булоби спопуляризувати в наших педагогічних виданнях.

М. Боровський: МІД ЯК ВІДЖИВЧИЙ І ЛІЧНИЧИЙ СЕРЕДНИК. Накладом Пасічн. Кооп. „Рій", Львів, Бляхарська ч. 20, ст. 16. Ціна 10 сот. В брошурці зібрано все, що повинен споживач знати про мід. Рівнож подані в ній погляди на мід, як на лічничий і віджив-чий засіб визначних чужих і наших лікарів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 70—100

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 10—19

МЕБЛІ тапіцеровані. Отомани, канапи і фотелі, матерани волосінні і з трави морської. Ліжка скринкові й полеві. Гарнітури сальонові також тапчани найдешевше поручає за готівку і на догідних услівях магазин меблів Steil і S-ka, Львів, Казимирівська ч 28 — Тел. 64-23 1001б 18 20

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський, Львів, вул. Зіморовича 17. 985 23-25

ХТО ПОТРЕБУЄ ВИЇХАТИ НА ЗИМУ В ГОРИ, знайде вигідне приміщення в санаторії СС. Служебниць Пр. Діви Марії. Сонячні кімнати з верандами, добре огріті, з електричним освітленням: кухня відповідна до вимог. Ціни уміркувані. Зголошуватися на адресу: **Санаторія СС. Служебниць Пр. Д. М. в Микуличині.** 1053 2-4

МЕБЛІ люксусові і поодинчі в найновіших фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94—63.
Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 7—25

Увага: Для жінок спеціяльна жіноча обслуга.
ДЕНТИСТИЧНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФРАНЦІШКА ВИДЕРКИ
перенесене з вул. Личаківської ч 58 на вул. Пярів ч. 5. 952 30-30
ординує від год. 9-1 і від 3-6.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"
можна дістати отсі видання
Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1. Основи соціольогії . . . . 3·— зл.
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія 0·80 „
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти . . 0·60 „
Ч 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси . . . . . 1·50 „
Ч. 7 Греко-кат Церква. (історія) 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . . 3·00 „
Ч 9. Борці за Церкву Ч. І. св Павло 2·— „
Ч. 11. Др О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті. . . . . 0·50 „
ч. 12. о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві 0·60 „
ч. 13. Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас . . 0·80 „
Ч. 15. Борці за Церкву Ч II. . . . 2·— „
Ч. 16. Християнське виховання молоді (пров. думки Енцикліки). 0·40 „
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ положення . 0·40 „
Ч. 18 О. Назарук. Галицька делегація в Ризі . . . . . 1·80 „
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика 0.50 „

Инші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . 3·00 „
о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови. . . . . 0·20 „
Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі. . 1·50 „
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки. 1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. 2·00 „
О. Назарук: Роксоляна (повість) 12 00 „
О. Н. Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії . . . . . 0·50 „
Проф. Л. Коплєр: Релігія й політика 1.80 „

Спеціяліст акушер ґінекольог-оператор
Д-р ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.
1050 Тел. 51-62. 3—10
Напроти кіна „Grażyna".

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.** 1005 17—25

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 23—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23.

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ ФУТЕР**
1008 13—14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

ЕРЕПЛЕТНЯ ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурування, канцелярійні книги, теки на дипльоми і адреси і т. п., в круг переплетничої штуки. 1036 9—10

Революція цін
з причини нагромадження товарів.
Годинник з американського золота систем АНКЕР, нічим не ріжниться від правдивого золота 18 карат, з кольоровими 10 літньою гваранцією за зл. 5.85 (замість 30.—) висилаємо на листові замовлення за почт. післяплатою. Годинник модний, елег. пл., практичний для кождого мущини так для робітника, як інтеліґента, з охороною від пороху й від розбиття скла, бо з вічним склом, вирегульов. до мінути, 2 шт. 11.70, 4 шт. 23.—. Ліп. гат. фант. зол. 7.95, 8.50, 10.50, зі світляним амер. ціферблятом 7.50, 9.50, 12.—, 15.—. Критий з трьома копертами зл. 11.—, 14.—, 16.—, 18.—, 25.—, на дамські руки або мужеські 9.30, 12.—, 14.—, зі світляним циф. 14.—, 16.—. Амер. ланцюшки 1.—, 2.—, 3.50, 5.— і 8.—. Будильники 8.95, 12.—, 14.—. За кошта пересилки платить купуючий.
Адресувати до знаної фірми:
Przedst. Szwajc. Zeg. Montre B.
969 **Warszawa** 25—25
Skrzynka pocztowa 827

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телефон ч. 60-04.** 51-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 3 грудня 1931. ч. 92 (492)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. а в неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Руїна церков у Харкові

Не чути вже голосу ні одного дзвона.

Мабуть ніде не потерпіли так православні церкви як у Харкові, столиці радянської України й церковно-адміністраційнім центрі двох православних автокефальних українських Церков: Синодальної митрополита Іннокентія Пустинського і Національної митрополита Йоана Павловського. Велика базиліка св. Николая і церкви Каплунівська в Павловці та Мироносницька цілковито збурені. Ті гарні й імпозантні будівлі були аж до останку в уживанню автокефальних парохій. Великий харківський собор згоджено радіотелеграфічною стацією. Благовіщенську церкву так ушкоджено при дикім забиранню дзвонів, що вона вже непридатна на богослуження і незабаром ляже в руїнах. Взагалі в цілій столиці Рад. України вже не чути голосу дзвонів. Їх забрали „задля індустріялізації". Богато інших церков зогиджено, перемінено на ріжні робітничі клюби або державні склади. Вищі церковні достойники, не говорячи про звичайний клир, буквально на ласці цілком добровільної добродійности своїх вірних. До того тепер епископи при виконуванню своїх духовних функцій нічим не ріжняться від звичайних священиків і тяжко їх відріжнити в масі громадян робітників. Від 1928 р. ніяка правосл. парохія не може мати більше як по одному примірникови богослужебних книг. Всі *запасові книжки* знищено. („Екклезія").

Економічна ситуація в Польщі

Торговельний рух товарів у минулім тижні був такий: Корінні товари виказали деяку звижку. Ринок також дорожіє, бо в Китаю був лихий урожай. Ціни на обуву падуть наслідком конкуренції Батя, котрий закладає склепи в Польщі. В ділянці мануфактури конкуренція, якої ще не було. Хоч товари потаніли с 25—30 проц., нема покупців. Тесаме відноситься до трикотажів, панчіх і скарпеток. Кредит в тій бранжі це рідкість. На ринку зелізно-металюргічнім положення катастрофальне. Впливає на це м. і. брак замовлень з СССР.

Англійський уголь випирає польський навіть в Польщі.

З Варшави доносять: Через упадок англійської валюти тона англійського вугля стала майже на доляра дешевша від тони польського вугля. Супроти того англійський уголь випирає польський уголь з ужиття не тільки в Данцігу, але й у самій Польщі: на Поморю, в Хойніцах, Тчеві й Вейгерові. Скрізь купують англійський уголь, бо він дешевший.

—o—

Два нові закони

Новий закон про час праці.

Дня 25. XI. увійшов в життя новий закон про 8 год. час праці в промислі й торговлі. Працедавці, котрі переступлять час праці, будуть карані перший раз гривною від 200 зл., другий арештом від 2 тижнів. Карають окружні інспектори праці. Відклик можна вносити до суду.

—o—

Новий закон про термінаторів.

Дня 25 листопада почав обовязувати новий закон про працю молоді й жінок. Відтепер не вільно затруднювати молодіж без винагородження. Від термінаторів не вільно брати платні за практику. Міністр праці матиме право видавати розпорядки про відсоткове відношення молодечих робітників до инших у кождій области промислу.

—o—

Україна не дає збіжжа большевикам

З Лондону доносять: В торговельних кругах велике вражіння викликали звіти англійських фірм торгуючих з СССР. З тих звітів виходить, що Совіти не в силі опанувати положення на Україні, де колективи не хочуть віддавати збіжжа, примінюючи до комуністів террор. Супроти того Совіти не можуть виконати контрактів з заграницею на доставу збіжжа. В англійських торговельних кругах рішено звернутися до міродатних чинників, щоби примусили радянський уряд забезпечити покриття дотеперішних зобовязань. Рівночасно англійська торговельна палата поручила фірмам, щоб не уділяли кредитів совітським економічним організаціям з огляду на напружене положення на Україні.

СССР споваджує збіжжа

„Последнія Новості" подають з Лондону, що тамошне торговельне представництво СССР дістало наказ уневажнити контракти на продажу пшениці до Англії і замовити більшу скількість австралійської пшениці для Владивостока. Совіти змушені до цего кроку, браком всяких надвижок збіжжа для вивозу. Вони самі мусять спроваджувати хліб із заграниці.

Японія застановила офензиву в Манджурії

ТК. доносить з Токія: Дня 28 листопада пополудні застановлено дальшу офензиву японських військ в Манджурії на виразне домагання японського міністра заграничних справ. З достовірних жерел повідомляють, що сталося це наслідком енергійного протесту Злучених Держав Північної Америки.

Нова українська будівля в Станиславові

В Княгинині-місті, одним з найбільших передмість Станиславова, відбудеться в неділю, дня 6. грудня ц. р. Посвячення угольного каменя читальні „Просвіти". Працю біля тої величавої будівлі, що станула на розі двох вулиць Галицької і Шевченка, розпочато ще минулої осени, одначе з причин відомих подій посвячення угольного каменя тоді не відбулося. Тепер хоч будинок вже накритий, вирішено посвятити його угольний камінь і на це торжество запрошується все громадянство цілої Станиславівщини. Посвячення відбудеться о год. 12. в полудне. Після нього устні й письменні привіти.

Не забудьте, що найдальше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. р. в приналежній
857 агенції 91—?
Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

КОНСКРИПЦІЯ

Дня 9. грудня 1931 р. відбудеться в цілій державі загальний спис (перепис) людий, помешкань і будинків. Для Галичини (або т. зв. полудневих воєвідств) видано окремий формуляр (А). Тут подаємо урядові приписи, як виповняти той формуляр, справивши тільки мову (видно, що ті приписи перекладав з польської мови не наш чоловік). Зміст тих приписів не всюди можна легко зрозуміти. Тому треба докладно сі приписи перечитати. З пояснень до формуляра, які тут печатаємо, видно, які будуть питання в формуляри. Є кілька формулярів призначених для Галичини, одначе найважніший сей формуляр (А), до котрого пояснення тут печатаємо:

ВКАЗІВКИ ЩОДО СПОСОБУ ВИПОВНЮВАННЯ ФОРМУЛЯРА А (ПРИЗНАЧЕНОГО ДЛЯ ГАЛИЧИНИ).

1. Сей аркуш (т. зн. формуляр А) повинен бути виповнений для кожного осібного замешканого помешкання. Не належить на одному аркуші списувати двох чи більше помешкань.— Під осібним помешканням належить розуміти цілість поміщень, що служать для мешкальних цілей, заняних власником дому чи винаймних безпосередньо від нього, як також одержаних у службовому характері чи безплатно. Льокаль занятий субльокаторами (також у помешканні власника дому) не повинен уважатися за окреме помешкання, але мусить бути переписаний разом із помешканням особи, в якої субльокатор мешкає. — Коли помешканням є віз, дараба (пліт), берлинка, судно, намет, шопа, склад і т. п., належить се зазначити в питанні 1 „Опису помешкання".

2. Коли в однім помешканні знаходиться більше ніж одне домове господарство, належить їх на внутрішніх сторінках формуляра відділити одне від другого поземою розділкою через цілу широчінь аркуша та позначити на сторінці 2 в рубриці 1 за порядком римськими цифрами (I, II, III і т. д.). На першому місці належить вписати господарство власника помешкання.

3. За окреме домове господарство належить уважати: а) кожну родину, що мешкає та утримується разом;

До родинного господарства можуть належати окрім кревних і свояків, ще слідуючі особи, але лише тоді, коли мешкають при родині та столуються у неї (споживають у неї головне посилення):

вихованці, сироти на утриманні, гості і т. п.; домашні вчителі, бони, доглядачки і т. п.; домова служба разом із дітьми, оскільки сі останні мешкають при родині працедавця і знаходяться на його утриманні; челядь рільнича і реміснича, субекти і т. п.; піднаємці (субльокатори), особи, що мешкають „кутом", коли воня столуються у піднаймаючого (споживають у нього головне посилення).

Всі зазначені особи разом із їх родинами, коли не столуються (не побирають головного посилення) у родини, при якій мешкають, належить виказувати, яко відрубні домові господарства, незалежно від того, чи посідають власну родину, чи проживають самітно. — Також кілька родин може становити одно домове господарство, коли ті звязані спільністю помешкання та утримуються разом. Осіб, що знаходяться на доживотті (на вимірі), належить завсіди включати до господарства родини, при якій мешкають.

б) кожну особу, що мешкає самітно;

ц) такі господарства, як: готелі, шинки, заїзди, пенсіонати, касарні військові, касарні поліції, касарні огневої сторожі; бурси, інтернати, захоронки для сиріт; шпиталі, курорти, санаторії; пристановища і притулки для старців, калік, інвалідів, монастирі й інші релігійні заклади; вязниці, арешти, заклади виховавчо-поправчі; робітничі бараки і т. п. — Всіх осіб, що мешкають у зазначених господарствах, переписується разом на одному аркуші, або, в разі браку місця, на додаткових аркушах, по тій причині, що закладове господарство вважа-

ється за одно помешкання без огляду на те, чи знаходиться воно в одному, чи в кількох поверхах (кондигнаціях), в одному, чи в кількох будинках.

Не належить однак зараховувати до закладового господарства, але переписувати на окремих аркушах власників закладів, адміністрацію та службу в закладі (напр. директор, швайцар, кухар, паляч, нумеровий, сторож), коли сі особи провадять відрубні господарства родинні, або самотні.

4. Переписові підлягають усі особи, так краєві, як і чужоземці, так особи цивільні, як і військові.

5. Належить записати на формулярі:

а) всі особи звичайно замешкалі в переписуваному помешканні — без огляду на те, чи з дня 8 на день 9 грудня переночували в помешканні, чи були часово (переходово чи припадково) неприсутні, напр. були в подорожі, знаходилися яко хорі, в шпиталях, в закладах положничих, були на праці поза домом і т. п. Записувати належить в їх звичайному місці замешкання також сезонових робітників, навіть, коли знаходяться ще поза границями держави;

б) всі особи часово (переходово чи припадково) присутні, що з дня 8 на день 9 грудня переночували в помешканні, яко гості, військові на відпустці, доглядачки і т. п.

Вихованці в інтернатах, особи, що знаходяться в школах чи на студіях, домова служба, термінатори, рекрути в війську, перебуваючі у вязниці і т. п. повинні бути списані лише там, де знаходяться на вихованні, студіюють, знаходяться на службі чи в терміні, відбувають військову повинність, кару вязницею і т. п., при чім не належить ніколи їх виказувати в рубриках 12 і 13. У місцевости, з якої зазначені особи походять (де мешкають їх родичі і т. п.), повинні вони бути зовсім поминені на переписному формулярі, хіба що знаходяться тут яко гості, на відпустці і т. п. і, згідно з загальною засадою, зістануть виказані яко часово присутні, в рубриках 12 і 13. — Особи, що в ніч з дня 8 на день 9 грудня не переночували в жадній домівці (подорожні, робітники нічної зміни, нічні сторожі, урядовці на залізницях і т. п.) повинні бути трактовані яко присутні там, де звичайно мешкають. Коляж одначе в протязі дня 9 грудня до свого помешкання не повернуть, належить їх переписати рівнож там, де звичайно мешкають (яко часово неприсутніх), як також у першому помешканні чи закладі, до якого в протязі дня 9 грудня прибудуть (яко часово присутніх). — Новонароджені підлягають переписові лише тоді, коли народилися перед північю з дня 8 на день 9 грудня; особи померші, лиш тоді, коли вмерли по тій півночі.

6. Особи записані на аркуші нумерується на стор. 2 у рубриці 2 за порядком арабськими цифрами (1, 2, 3, 4 і т. д.). — У кожному господарстві починається нумерацію від ч. 1. На першому місці вписується голову господарства, себто особу, що достачає головні засоби утримання.

ПОЯСНЕННЯ ДО ПООДИНОКИХ ПИТАНЬ „ОПИСУ ПОМЕШКАННЯ".

До питання 1. Під помешканням службовим належить розуміти помешкання одержане в звязку з повненням функцій професійних або заниманим службовим становищем, будьто безплатно, яко частина винагородження, будьто за оплатою, але по ціні нижчій від ринкової. Помешканням одержаним безплатно є помешкання віддане власником дому напр. кревним без побирання арендного чиншу.

До питання 2. За кухню належить уважати покій мешкальний, що посідає цілковите урядження до варення (муроване, газове, електричне чи т. п.).

До питання 3. За кімнату належить уважати всілякі поміщення відділені від інших стінами, такі, що фактично чи також по своєму призначенню служать для мешкальних цілей, яко місце спання, споживання посилень, або спільного перебування. Яко кімнати належить також рахувати мешкальні поміщення мансардові (на піддашші), як рівнож поміщення для домової служби, хіба що вони, з огляду на свої дуже незначні розміри, на назву кімнати не заслугують. Не належить, однак уважати за кімнати передпокоїв, лазенок, коридорів, спижарень, горищ, кльозетів і т. п. Не належить також узгляднювати в числі кімнат чи кухонь — крамниць, майстерень, бюр, почекалень, ординаційних кімнат, лікарських кабінетів, адвокатських канцелярій, працівень інжинєрських і тому подібних зарібкових льокалів, хіба що одночасно служать вони і для цілей мешкальних (яко місце спання, побирання поживи чи спільного перебування).

ПОЯСНЕННЯ ДО ПООДИНОКИХ РУБРИК ФОРМУЛЯРА ПРИЗНАЧЕНОГО ДЛЯ ГАЛИЧИНИ.

Споріднення (покревність).

До рубр. 5. Коли у помешканні знаходиться кілька господарств, належить окреслити стосунок голови кожного господарства до власника помешкання, напр. „голова господарства піднаємець". Для дальших членів господарства піднаємця вистарчить вписати: „жінка", „син", „дочка" і т. д. так, як у першім господарстві. У господарствах з характером закладів належить вписати становище, яке дана особа займає в закладі, напр. у шпиталі „хорий", „доглядачка", в готелі „гість", покоївка і т. п.

Релігійне визнання (віроісповідання)

До рубр. 10. Належить вписати те визнання до якого дана особа приналежна формально, а не її релігійне переконання. Яко безвизнаневі можуть окреслювати себе лише ті, що не належать до жадного релігійного союзу.

Рідна мова.

До рубр. 11. Яко рідну мову належить вписати мову, котру дана особа вважає за найближчу для себе. Звичайно се буде мова, в котрій дана особа думає та якої вживає в своїй родині. Для дітей, що не вміють говорити, як рівнож для осіб, що по причині фізичного калїцтва чи умового недорозвитку не вживають мови, належить виказати ту мову, яку, з огляду на їх родину, булаби чи буде правдоподібно їх рідною мовою.

Освіта.

До рубр. 17. Назву і рід науковго закладу (школи) належить подавати якнайдокладніше; не вистачить отже вписати „гімназія", „торговельна школа" і т. п., але треба подати напр. „8-клясова гуманістична гімназія ім. Лоренца", „3-клясова середня торговельна школа товариства Кола Пражан". — Оскільки хтось ходив до кількох закладів з ріжним рівнем навчання (напр. початкова школа — гімназія — університет), повинен подати лише найвищий тип закладу (напр. університет). — Коли хтось по опущенні загально-освітнього закладу (напр. початкової школи, гімназії і т. п.) ходив ще до професійної школи чи спеціяльної, повинен подати обидва заклади і для обох виповнити всі питання. — Освіту лиш тоді належить уважати за скінчену, коли дана особа одержала свідоцтво скінчення школи чи курсів.

РУБРИКИ ЩО ДО ПРОФЕСІЇ (від 20 до 27).

1. Загальні завваження.

Яко професію належить подати заняття фактично виконуване в часі перепису. Заняття се не завсіди мусить відповідати професії, якої дана особа вивчилася. Напр. вивчений столяр, що працює нині яко возьний в старостві, повинен бути вписаний за возного, а не за столяра. Подаване заняття мусить мати дальше характер зарібкової праці, себто праці, що достачає певний дохід. Функцій почесних загалом записувати не належить, а наукові титули можуть бути подавані лише при прізвищі в рубриці 4 формуляра. Коли дана особа в часі перепису виконує два чи більше зарібкових занять, належить у рубриці 20 вказати те, котре достачає їй головні засоби утримання, себто, з якого черпає в переважаючій частині свій дохід. Позісталі зайняття належить вписати до рубр. 25. яко побічні професії. У випадкові, коли тяжко встановити, котре заняття достачає більше доходу, належить за головне узнати те, яке займає більше часу. — Особи, що з причин переходового характеру, в часі перепису жадної зарібкової праці не виконують, напр. особи, що не працюють внаслідок страйку і льокавту, особи, що звичайно утримуються з наємної праці, яко урядовці, робітники, служники і т. п., але в часі перепису знаходяться без праці, або без посади (безробітні), дальше хорі, що знаходяться переходово в шпиталях та клініках, вязні та особи затримані в арештах, нарешті покликані до війська з побору, або на вправи (військові нефаховці) повинні подати ту працю, котру виконували, поки зайшли обставини, що унеможливлюють їм зарібкування. Особи ті повинні подати в рубриці 20 і 21 свою останню виконувану зарібкову працю, в рубриках 22 і 23 назву, адресу і рід підприємства, в якому останній час були затруднені. Коли дана особа втратила можливість зарібкування внаслідок замкнення фабрики, редукції, звільнення, мертвого сезону, або інших подібних причин, повинна в рубриці 20, по вписанні виконуваної в останній час праці, зазначити „брак праці" (напр. „слюсар — брак праці"; „касієрка — брак праці", „робітник до ріжних робіт — брак праці"). — Особи, що не працюють зарібково, повинні в рубр. 20 подати окреслення, з якого ясно виникало би їх головне джерело утримання, напр. „рентер", „власник нерухомости", власник земельний, що утримується з арендного чиншу", „перенесений до нечинного стану начальник відділу", „емеритований суддя", „побирає інвалідську ренту — сирітську ренту — вдовину ренту", „на вимірі", „на доживотті", „попертя", „допомога" і т. д. Коли дана особа вспомагана громадою, повинна подати „попертя від громади" і т. п. Зазначені особи можуть посідати два, чи навіть більше, джерела, з яких черпають свій дохід. У такому випадкові повинні в рубриці 20 подати те джерело, яке достачає їм головні засоби на утримання, решту джерел повинні зазначити в рубриці 25; напр., коли емеритований суддя працює яко журналіст і ся праця дає йому більші доходи, ніж емеритура, повинен у рубриці 20 вписати „журналіст", у рубриці 25 „емеритований суддя". Спеціяльну увагу належить присвятити членам родини, що утримувані головою родини, або помагають голові родини в її професії. Жінкам, дітям і іншим членам родини, яких утримує голова родини, належить в рубриці 20 вписати, хто їм достачає засобів на утримання, напр. „при чоловікові", „при батькові", „при матері". Коли ті особи, що їх засадничо утримує голова родини, виконують якусь зарібкову працю, з якої черпають певний сталий невеликий дохід, записують у рубриці 20 „при чоловікові", „при батькові", „при матері" і т. д. свою працю зарібкову подають яко побічну професію, в рубриці 25, напр. дочці, що доробляє шиттям чи працям білизни, належить записати в рубриці 25 „швачка", „прачка".

Часто трапляється, що жінки, діти та інші члени родини цілий час, чи більшу його частину, присвячують праці в рільному господарстві чи підприємстві голови родини, напр. жінка працює в рільному господарстві чоловіка, син працює в майстерні батька, дочка чинна в крамниці чи працівні матери. — В таких випадках жінка, дочка, син і т. д., не повинні записувати „при чоловікові", „при матері", „при батькові" і т. д., але повинні в рубриці 20 окреслити виконувану ними працю (напр. „працює в рільному господарстві", „експедієнтка", „касієрка", „кравчиня", „швець" і т. д.), а в рубриці 21 вписати „помагає чоловікові", „помагає матері", „помагає батькові" і т. д. — Лиш у випадку, коли члени родини отримують від голови родини таке саме винагородження, як наємні працівники, записуються в рубриці 21 яко „робітник", „челядник", „приватна урядничка" і т. д. — так як сторонні наємні сили. — Коли жінки, діти та інші члени родини, що утримувані головою родини, присвячують праці в її господарстві рільному або підприємстві меншу частину свого часу, подають виконувану працю, яко побічну професію в рубриці 25, а в рубриці 20 вписують „при чоловікові", „при батькові", „при матері" і т. п.

Завсіди належить памятати, що звичайне заняття жінок у власному домовому господарстві не вважаються за працю зарібкову. Занятт сего взагалі не належить зазначити на формулярі.

Ті, що ходять до шкіл (молодь шкільна та академічна), повинні вписати в рубриці 20 „ученик", „студент" і т. п., а окрім сего подати звідки черпають засоби на утримання, напр. „учень при родичах", „студент, що заробляє корепетиціями", „студент, що одержує засоби утримання від батька" і т. п. — Коли учні, студенти і т. п. не переписувані разом зі своїми родичами, правними опікунами і т. п., повинні окрім сего подати місце замешкання своїх родичів, правних опікунів і т. п.

(Кінець буде).

—o—

Актуальний гумор

Гумористичний орган „Врубле на даху" приніс такий дотеп:

Другий перепис населення.

1) Імя і назвиско, псевдонім, синонім або анонім.

2) Імя дзядка і чи його любить?

3) Чим займався перед уродженням?

4) Чи належить до ББ?

5) Що знає про берестейський процес?

6) Чого не знає про берестейський процес?

7) Wychrzta-Icenie?

8) Емеритований чи зредукований?

9) Чи служив в легіонах?

10) Инші обтяжуючі обставини.

(Відтиск пальця).

Маленький фейлетон

Про ліжка і постелі

Які вони повинні бути і як у них спати.

Передовсім треба знати, що ліжка металеві здоровіші ніж деревляні та що подушки, наповнені кінським волосінням або морською травою, здоровші ніж наповнені пірям. Дуже зле роблять ті, що вставши зі сну, таки зараз стелять ліжко й воно стоїть так аж до вечера. Постіль треба щодня порядно провітрювати. Ліжка не повиннося застелювати поки з постелі не вивітріє людський піт. Що пару днів треба тріпати постіль. Найлучше булоб десінфекціонувати постіль в парі, одначе прилади до того ще дуже рідкі. Високо накладати подушки треба тільки для хорих, котрі терплять на дихавицю, на брак віддиху, на легкі або на завороти голови. Здоровим людям не треба високо накладати подушок. В деяких околицях панує пересуд, що „найлучше спиться в студеним ліжку". Се неправда. Д-р Прогоски виказав науковими дослідами, що людина найскорше засипляє і найлучше спить в ліжку мірно огрітім. На всякий випадок хорі не повинні лягати в студену постіль, бо в студеній постелі або зовсім не огріються, або пізно, через що сон їх кепський і на другий день вони ще більше втомлені. (З німецького).

З берестейського процесу

Про два буджети і про емеритів.

(Подаємо лиш те, що перейшло цензуру в польській пресі у Львові).

30-го дня процесу зізнавав як свідок нд. посол проф. Роман Рибарський, котрий в соймі займався буджетовими справами. Він сказав: Буджету в Польщі властиво нема. Суть буджету полягає на тім, що одна власть ухвалює буджет, друга виконує. Тимчасом в Польщі дуже часті перекрочення буджету, або гроші призначені на одну ціль видається на иншу. Нпр. 1.800.000 зл. призначених на ліжники (коци) для війська видано на зовсім інші річи. Хоч закон виразно забороняє переносити диспозиційні фонди на инші ціли, — перенощення на деннім порядку. Тепер у практиці є так, що істнують два буджети: сойм ухвалює один буджет, правительство виконує другий буджет. Напр. сум одержаних з сірникової позички ужито на інші ціли, ніж предвиджує закон, ухвалений вже теперішною соймовою більшістю. — Адв. Рудзінський: Чому тепер не впроваджується в Польщі явної диктатури? — Свідок: Правдоподібно тому, що як тільки появляються вістки про замах стану, наступає упадок польських паперів заграницею. — Адвокат: На яку суму переступлено диспозиційний фонд Ради міністрів в 1928 році? — Свідок: Буджет предвиджував 200.000 зл., а видано 8.200.000 зл. — Адв.: А що ви думаєте про переношення молодих урядників в стан спочинку? — Свідок: Після моїх обчислень пересічний вік для емеритів виносить в Галичині 50 літ, а в Королівстві 27 літ. Сам знаю ученика, котрий вже на емеритурі. — Обв. Ліберман: Чи свідок уважає ще нормальним, що майже всі висші становища займають військові? — Св.: Се переважно політичні офіцири, котрі вже в війську робили політику. — Ліб.: Чи се має добрий вплив? — Св.: Можу тільки пригадати, що коли в Ню-Йорку хотіли продати акції Банку Краєвого Господарства, то ті акції не викликали довіря, бо був на них підпис генерала бригади. — Ліберман: Чи і становища соймових урядників обсаджують військовими? — Св.: Чув я, що там є члени „Стшельца", буфет одержав б. військовий, навіть фризієр змілітаризований. — Л.: А чим був директор сойму? — Св.: Маю враження, що найменше майором, за границею директор сойму ще правний дорадник маршалка. — Обж. Цьолкош: які загальні суми диспозиційних фондів? — Св.: Поверх 18 міліонів. Є пять ріжних дисп. фондів. — Прокуратор Грабовский: Чи в партії н. д. (вшехп.) обговорювано евентуальність получення з центролівицею? — Св.: Ні, ніколи, бо ми стояли на становищі, що наша (н. д.) опозиція повинна бути самостійна тому, що не можна лучитися з елементами, котрі на випадок якби ми обняли владу моглиб хотіти накинути нам програму, якої ми не моглиби приняти. — Прокуратор: А чи до вас зверталися з предложенням, взяти участь в конгресі Центролівиці? — Св.: Ні, бо хто знає політ. відносини в краю, той не припускав, щоб ми могли йти з соціялістами в Кракові. — Прок. Равзе: З судового перебігу виходить, що 14. IX. панове урядили спільні збори на Шлеську. — Тут оборона протестує і каже, що сего не стверджено. На те прок. Равзе покликується на зізнання свідків Хрусціньского і Ричковского. На те оборона підносить, що инші свідки, як Верчак і Козловский, зложили якраз противні зізнання. Тут предсідатель трибуналу заявляє, що цей спір безпредметовий, бо прокуратор висказав тільки свою опінію. На тім розправу перервано до слідуючого дня.

В справі конскрипції

I.

Формуляр А є також двомовний і можна домагатися від комісарів виповнювання такого двомовного формуляра. Розуміється, треба се робити тактовно, щоб не попасти в сварку й ображування, бо конскр. комісаря, хочби ним був гімн. ученик, охоронює закон на рівні з кождим іншим урядником в часі урядування. Се треба пояснити нашому народови, бо інакше посипляться кари.

II.

Згідно з арт. 4 Закону з дня 21. жовтня 1919 р. про організацію адміністративної статистики (Дн. З. Р. П. ч. 85 поз. 464) зізнання, що їх починено в часі перепису, становлять статистичну таємницю; будеться їх уживати лише для статистичних цілей і не можна їх уділяти публичним властям, ані приватним особам, для іншої цілі, зокрема, вони не можуть бути підставою до накладання податків, переведення реквізицій і виточування судових чи адміністративних доходжень. — Відповідно до розпорядження Ради Міністрів з дня 2 вересня 1931 р. у справі переведення другого загального перепису людности (Д. З. Р. П. ч. 80. поз. 629) зізнання, складані у звязку з виповненням формулярів, повинні бути стислі, повні і згідні з дійсністю. Хто навмисно, чи хочби через недбальство, починить неправдиві зізнання, хто ухилиться від зложення зізнання, хто противиться впустити переписні органи до помешкання чи будинку, або якимбудь іншим способом перешкоджує переписним органам у виконуванні їх чинностей — підпадає карі гривни до пятисот золотих з заміною, в разі неможности її стягнення, на кару арешту до одного місяця.

——o——

Боротьба з релігією

Теперішний стан духовенства в СССР.

По обчисленням радянського статистика М. А. Головкіна кождий „службовець релігійного культу" (священик) діставав у 1928-29 р. пересічно по 860 до 1500 рублів річного доходу, складаного добровільно вірними. Кождий діякон діставав від 600—1200, а дяк від 250—700 рублів річно. Тут не враховано дарів в натурі, харчових продуктах тощо. Річний пересічний дохід одної сільської парохії в тім часі був коло 3.200 рублів. Відтоді, особливо з насильною колективізацією положення сильно змінилося: духовенство дістає винагороду тільки в натурі, саме стільки, щоби не згинуло з голоду. Число духовенства за 13 літ радянського режиму зменшилося о 65 проц. в порівнанні зі станом до революції. (Женевська „Екклезія").

Пропаганда атеїзму між чужими моряками.

Центральний Комітет українського союзу безбожників у Харкові взявся за реорганізацію протирелігійної пропаганди між чужинецькими моряками, які приїздять до чорноморських пристаней: Одеси, Миколаєва, Херсону, Керчу та инших. В першу чергу мають вислати до моряцьких клюбів достаточне число кваліфікованих агітаторів, які володіють добре кількома чужими мовами. Відтак думають організувати правильно ріжні демонстрації т. зв. „радянської релігійної толеранції" і то не тільки по містах, але і в дооколичних селах. Спеціяльні відділи „віруючих" чекістів при обовязковім співділанню населення мають час від часу уряджувати релігійні процесії і при звуках церковних дзвонів свобідно брати участь в богослуженнях, які відправлятимуть духовні ріжних віроісповідань. Спеціяльна група духовних ріжних культів у духовній одежі має крутитися поміж моряками у пристанях, у трамваях, ресторанах, концертах, зібраннях, і т. д. та давати „вияснення" по одержаним інструкціям. Вкінці мають фотографувати чужинецьких моряків, давати їм малі дарунки й навязувати з ними переписку, посилаючи їм комуністичну й атеістичну лектуру в їх рідній мові. Спеціяльну вагу кладуть на безбожницьку пропаганду між моряками грецькими, ромунськими, турецькими, болгарськими й італійськими. („Екклезія").

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ювилей Ефезського Собору. В неділю 29. XI. відбулася в великій салі Нар. Дому у Львові в память 1500-літньої річниці Ефезського Собору святочна академія Марійської дружини дівчат при церкві ОО. Василіян у Львові. Я був на концертах в честь Є. Святости Папа Пія XI, на ювилейнім концерті в честь Екц. Митрополита в салі Лисенка і в Польськім музичнім товаристві, де виступали співаки артисти при співі „Стабат Матер Дольороза". Ті концерти були гарні, бо там виступали фахові інтелігентські сили. Тут на академії в честь Божої Матери виступали найбідніші сільські дівчата, служниці зібрані в Марійській Дружині і на їх похвалу муситься признати, що їх хор вповні дорівнує нашим інтелігентним хорам. Хто був на сім концерті, мусить це признати. Виступали тут два хори: чисто жіночий і мішаний, — хоч ті самі дівчата співали в обох хорах. Дуже гарно віддано в жіночім хорі Кишакевича: Маріє Діво; Курцеби-Горака: Вістунко сонця; Бортнянського: Вси язици — мішаний хор; то знов жіночий хор: Господи чтося... Манька. Чудово випало Веделя: Покаяніе, міш. хору. Ми переконалися, що хор Марійської дружини дівчат може знаменито віддати такі трудні річи як Бортнянського і Веделя. Хором диригував брат Дувірак, ЧСВВ, якому належиться велике признання за те, що його хор піднісся до того степеня вишколеним, що своїм мистецьким відданям вдоволив знавців хорів, а було знавців кількох, як оо. Садовський і Фіголь, зі світських д-р Федак і пару священиків з околиці, з котрими я говорив про їх враження з продукцій того хору. Кожду точку програми нагороджували присутні гучними оплесками. Після була також промова о. ігумена Лучинського і читаний реферат М. Сумиківної про Ефезський собор. На концерті був Преосв. Бучко, деякі члени Капітули, представники майже всіх львівських парохій і деякі оо. з околиці та з духовної семинарії — як рівнож оо. Василіяни та СС. Служебниці. Були також пані з Марійського Т-ва та дехто зі світської інтелігенції. Решту салі Нар. Дому заняли дівчата служниці і робітники в такій великій фреквенції, що в вел. салі і галерії був стиск. Зі світської інтелігенції мало хто уважав за відповідне зближитися до низших кляс. Може тому, що се було виключно релігійне свято в честь Матери Божої. А її опіка так дуже потрібна тепер усьому нашому народови, цілій Україні, Вонаж Мати Руського Краю, як се підносилося і в співі і відчиті. У культурніших народів буває трохи інакше. У нас знають лиш свято Шевченка або Франка... — М. К.

Церква і Чехословаччина. В справі близького заключення нової умови між Ватиканом і чехословацьким урядом, чеська преса доносить, що папський нунцій в Празі привіз з Риму точні повновласти до ведення переговорів. Головними точками, на основі котрих буде порозуміння — це приноровлення границь дієцезій до границь держави (ходить головно про дієцезії вроцлавську і пражську), справи дієцезій на Словаччині, утворення нової греко-кат. дієцезії і в звязи з тим піднесення одної з трьох греко-кат. дієцезій до достоїнства архідієцезії, вкінці справа дотації епископів. Умова, як запевнює чеська преса, буде користна для обох сторін.

Де нема поправи, там покута була фальшива (Тертуліян).

*

Дух без свобідної волі се контрадіктіо ін адекто, се пісенітниця, яка не дасться подумати (Д-р Володимир Охримович).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КРАКІВСЬКИЙ „ГЛОС НАРОДУ" пише з приводу відвідин Ґрандія у Вашинґтоні: „Треба здати собі справу з того, що не можемо вже числити на Італію Мусоліні. в найбільше для нас живучій справі — оборонї версайського договору перед Німеччиною".

„КОРРІДОРО". В Італії появилися кореспонденційні карти, на яких представлені 2 мапки. На одній зображена польсько-німецька границя, при чому Поморе, Познанське і Шлеськ представлені як одна цілість з написом „Коррідоро". „Кур. Львов." містить про се телефонограму свого кореспондента п. з. „Безчельносьць".

ОБЖ. АДВОКАТ КЕРНІК вносить скаргу проти комісаря Олеарчика за фальшиві зізнання, а обж. Корфанти проти прокуратора Ґрабовского за те, що закинув йому „сумнівний патріотизм".

КОМІСАР ЗАҐРАНИЧ. СПРАВ. С. С.С.Р. Літвінов предложив Польщі відновити переговори в справі договору про неаґресію. Перговори пічнуться в найблищих днях.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ розвязано за те, що коаліція консервативних партій ухвалила соціялістичному урядови вотум недовіря.

ПРЕМІЄР ЛЯВАЛЬ заявив у французькому парляменті м. і. ось що: „Лиш оперта на довірю німецько-французька співпраця може усунути кризу, яку відчувають у всіх краях".

ПІДЧАС КОНҐРЕСУ ДЛЯ РОЗБРОЄНЬ в Парижі дійшло до скандальних сцен. Французькі промовці говорили в образливім тоні під адресою Німеччини. Проти цего різко протестували німецькі делеґати. Відтак виникли авантури між делеґатами пацифістичних орґанізацій і представниками орґанізацій б. комбатантів. В рух пішли навіть „кулачні" аргументи. Промовців противних організацій стягали силою з трибуни. На салю ввійшла поліція, усмирила пацифістів і їх противників та розвязала зїзд і академію.

НІМЕЦЬКІ РІЛЬНИКИ з околиці Галле рішили одноголосно не платити на будуче тих податків, на котрі не матимуть покриття у своїх буджетах. Окрема резолюція взиває рільників, щоб солідарно не брали участи в сподіваних урядових ліцитаціях з того приводу.

ГІТЛЕРІВЦІ ПРИГОТОВЛЯЛИ ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ в Гесії. Про це довідалися власти від б. гітлерівського посла Шефера. Він покинувши табор гітлерівців, зрадив прокуратурі плян перевороту.

ГІТЛЕРІВСЬКИЙ ПОСОЛ Терговен заповів у промові на зїзді своєї партії, що національно-соціялістична партія вступає в грудні с. р. в рішаючу боротьбу з соціялістами і комуністами. Боротьба триватиме 3 місяці. По упливі цего часу соціялізм в Німеччині буде зломаний.

НА ЛОНДОНСЬКІЙ БІРЖІ зазначився катастрофальний упадок ціни державних паперів і промислових акцій. Також курс фунта обнизився до 3.51 і пів доляра.

В ЛОНДОНІ були сутички поліції з безробітними. Ранено коло 20 осіб, в тім кількох поліціянтів.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА заняли стацію Яо-Янґ-Го на зелізничій лінії Пекін-Мукден. В Пекіні проголошено стан облоґи.

ЧАНҐ-КАЙ-ШЕК заявив в Нанкіні, що Китай вестиме боротьбу з Японією до останніх сил. Чанґ-Кай-Шек готов получитися з ґен. Маа і повести зєднені війська проти Японії. (Чан-Кай-Шек перед роком приняв християнство й оженився з дівчиною китайського роду, котрий вже від давна християнський).

НОВИНКИ

Українські листівки. Головна Управа „Рідної Школи" випустила канцелярійні листівки з малюнками будинків фахових шкіл „Рідної Школи", на будову яких провадиться тепер збірка. Малюнки поміщені на адресовій сторінці листівок так, що є богато вільного місця до писання. Ціна сих листівок 2 ґр. Набути можна їх в книгарні „Рідної Школи" у Львові, вул. Сикстуська 20. Для пропаганди ідеї українського фахового шкільництва повинні українські громадяни та установи писати на цих кореспондентках.

Президентом міста Львова вибрала Тимчасова Міська Рада б. віцевоєводу. Ів. Дрояновского, родом з Конґресівки.

Завалився у Львові при вул. Кентжинського дім зелізничників, який був саме в будові. Румовища присипали 5 людий. Один робітник вже вмер, двох бореться зі смертю в шпиталі. Увязнено інжиніра, що завідував будовою.

До „Українбанку" в Стрию вломилися злодії і вкрали з каси коло 200 зол.

В Бориславі увязнено по переведенню ревізії комуністів Розу Сатан і Давида Магера.

Доразовий суд в Барановичах засудив 7 осіб на кару смерти за шпіонажу в користь СССР. Присуд виконано.

На варшавськім збіжевім ринку тенденція цін збіжжа сильна. За двірську пшеницю плачено 29—29.50 зол., за селянську 28.75 зол., за жито 27.50 зол. Довіз збіжжа невеликий. На загал зауважується брак збіжжа на краєвих ринках.

Викладу у варшавських університетах, перервані наслідком протижидівських авантур, знов відбуваються. Ендецькі студенти прийшли на виклади з зеленими кокардами, ознаками приналежности до „Протижидівської Ліґи". Палиці мусіли оставити в убиральні. Всі засіли в лавках по правій стороні, лишаючи Жидам лавки по лівій.

В Тарнавці, пов. Жидачів згоріли 3 господарства.

Цло вивозове від макухів знесено від 1. грудня б. р.

Двох конокрадів зловили селяне в коздровській гміні на Виленщині й виконали над ними самосуд. Одного засудили на 50 буків. Цей підчас екзекуції вмер. Другого, котрому селяне вспіли вже поломити руки, відобрала поліція.

На віденськім університеті напали німецькі націоналістичні студенти на жидівських студентів і двох з них тяжко поранили. Одного ранено в око, другому зломано посову кість.

Большевицька влада оповістила, що вертає до давного семидневного тижня з одним днем відпочинку.

Місто Твер в Московщині переіменовано на „Калінін".

„Наш Век" (котрий виходить на місце „Руля") доносить, що в Бразилії появилися переклади російських клясиків на португальську мову.

Один віденський дневник виступив з revelяціями, що австрійське кредитове заведення призначило 300.000 шилінґів на перекуплювання журналів.

Славні металюрґічні заведення. Солінґен в Німеччині проголосили банкроцтво.

Число безробітних в Німеччині зросло в першій половині листопада о 220.000. Тепер нараховують там 4.800 тисяч безробітних.

У Схід. Прусії в Шекендорфі мала відбутися ліцитація селянського господарства. Одначе товпа селян недопустила до того. Такі випадки лучаються там чимраз частіше.

Виступили з Сель-Роба

ЗАЯВА.

Користаючи з наук в часі св. Місії (27/9—7/10 1931) виступаємо з партії „Сельроб" і просимо Редакцію „Сельроба" нам часопису не посилати.

Тучапи, пов. Снятин, дня 26/XI 1931. Іван Бойчук в. р. Роман Проданюк в. р.

(Згідність з оригіналом, котрий захована в актах, стверджує парох. Уряд).

——o——

Переписка Редакції

Хто залягає з передплатою, нехай не дивується, коли не містимо його дописів. Першенство з дописами мають очевидно ті, котрі заплатили пренумерату. Тай їх дописів не все можна на час помістити.

——o——

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр (готівка) 8.88 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження віддаль 200 км.): Пшениця дв. 24.25—24.75, пшениця сел. 22.25—22.75, жито дв. 25.25—25.50, жито сел. 24.50—24.75, ячмінь на мливо 22.50—23.00, овес гал. 20.50—21.00, кукурудза ром. 20.00—20.50, бараболі промислові 3.00—3.25, фасоля біла (з мішком) 18.50—20.50, фасоля краса 25—26, ґречка 18—18.50, лен 36—38, ріпак озимий 30—31, ґречана каша 37—38, просо 18.50—19, пшоно 36—38, макухи льняні 25—26, синий мак 75—85, конюшина черв. 145—160, житний ґрис 15—15.50, пшеничний ґрис 14—14.50. — На збіжевій біржі помітний рух на пшеницю, жито й овес. Ціни двірської пшениці, ячменю на мливо, вівса, бараболь, ґречки, ґрису і ґречаної каші знижкують. Ціни інших землеплодів задержали дотеперішний рівень.

НАБІЛ: (Ціна за 100 кґ. у Львові, льоко склад). Десерове масло 3.00—4.10, столове масло 3.60—3.80, господарський сир солений 20—30, молоко за 100 літрів 25—32 зол.

Яйця експортові за 24 копи, вага 51—54 кґ. 180—184.50 зол., краєві яйця за 24 копи (вага 48—51 кґ.) 158—162 зол.

——o——

Жертви

Впр. о. Михайло Мащак, Цісна, складає 5 зол. на пресовий фонд „Нової Зорі" і кличе всіх П. Т. Читачів „Нової Зорі". 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

АБСОЛЬВЕНТКА ҐІМНАЗІЇ І СЕМІНАРА пошукує лекції з клас народних і нищих середних, прийме місце госпочині, чи будьяке інше заняття. Зголошення під „Скромність" 1054 до „Нової Зорі" 1-2

КУПЛЮ СТАРЕ ПІАНІНО до вправ за готівку. Зголошення з поданням цін до Адм. 1056 „Нової Зорі" під „Піяніно". 1-3

ХТО ПОТРЕБУЄ ВИЇХАТИ НА ЗИМУ В ҐОРИ, знайде вигідне приміщення в санаторії СС. Служебниць Пр. Діви Марії. Сонячні кімнати з верандами, добре огріті, з електричним освітленням: кухня відповідна до вимог. Ціни умірковані. Зголошуватися на адресу: Санаторія СС. Служебниць Пр. Д. М. 1055 в Микуличині. 3-4

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше **купиш меблі** всілякого рода у **ҐЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також **меблі** тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 71—100

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних 1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 24—25 ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 13

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 6 грудня 1931. Ч. 93 (493)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Київ 405.867.

Важне бо листи не дійдуть

Не вільно вживати 25-грошевих марок.

ПАТ доносить: З приводу появи більшої скількости фальшивих 25-грошевих почтових марок Мін-во почт і телефонів вицофало їх з обігу вже від дня 3. грудня с. р. (розпорядком з 28. листопада с. р., оповіщеним в Дн. Зак. Р. П. ч. 393 дня 1. грудня с. р. поз. 797). Сей розпорядок відноситься до серії почтових марок з державним знаком. Ті марки стратили важність почавши від 3. грудня с. р., та всі почтові уряди й аґенції приймають ті значки до 20 грудня с. р. та по ствердженні їх правдивости мають їх вимінять до місяця. — Отже хто написав важний лист з тими марками почавши від 3. с. м., той добре зробить, коли напише другий раз.

——o——

Школа революційної стратеґії

З Москви доносять: Незабаром мають тут відкрити „Школу революційної стратеґії". Професорами в ній будуть: Мадяр Беля Кун, німецький комуніст Макс Гельц, Поляк Леньский, Болгарин Колларов й ославлений Бородін, що відограв велику ролю в зревольтуванні Китаю. (З „хахлів" не удостоївся тої чести в Москві ні один).

——o——

Швайцарія подібна до ковчегу Ноя

Відомий економіст Шарль Жід заявив кореспондентови щоденника „Нае Ціріхер Цайтунг", що серед сучасної економічної кризи Швайцарія подібна до ковчегу Ноя, котрий уратується з потопи.

В Анґлії знов заводять кару канчуками

Кардіфський суд присяжних в Анґлії засудив двох молодих людий за грабіж і насильство на примусові роботи і по 18 канчуків кождому. Пояснюючи вирок суддя Мек Карді сказав у мотивах ось що: Кара канчуків дуже болюча. По правді сказати — девятихвостий канчук се звірська річ. Та ми переконані, що тим канчуком заощадимо суспільности багато зла. Число злочинів росте без уговку в застрашаючий спосіб. І то росте не від пияства або з нужди, але ізза пониження моралі. Особливо росте злочинність серед молоді. Ми не бачимо нашого способу проти того як наново завести кару канчуків.

Про мир говорять, до в'йни ладяться

З Токія доносять: Военне міністерство Японії оповіщує офіціяльно, що японське правительство рішилося, приготовити до висилки в Тянцзин бриґаду, котра стоїть в Гімеджи й кілька баталіонів, що стоять в Куруме.

Анґлія перед інфляцією

Ще в серпні рішилося правительство Анґлії збільшити обіг паперового фунта на 15 міліонів (до висоти 275 міл.). Тепер надвишки того паперового фунта не тільки нема чим витягнути з обігу, але треба буде мабуть підвисшити її знов на 15 міл. (до висоти 290 міл.). До того Анґлія має в Німеччині 500 до 600 міл. фунтів таких вірительностей, яких Німеччина на час звернути не може. Все те ставить Анґлію в таке положення, що вона перед інфляцією.

Сніговія на Виленщині

В пограничних повітах дзісненським і віленськім шаліла велика сніжна буря. Вона позривала телеґрафічні дроти, поперевертала паркани і поломила дерева. В селі Сломка вітер зірвав 9 дахів з хат і стоділ. В часі заметілі на польський терен заблудили 3 совітські стражники. Їх віддано в руки коменданта большевицької сторожі.

——o——

Болгарія проти російських еміґрантів

З Софії доносять: Оповіщено розпорядок, щоб увільнити з роботи всіх російських еміґрантів. Російські орґанізації хочуть внести протест до Союза Народів. — Рос. еміґрантська преса пише, що на підставі договору Болгарії з Союзом Народів Болгарія обовязана давати рос. еміґрантам такі полекші як горожанам Чехії, Туреччини, Угорщини й Ромунії та додає: Чи болгарське правительство хоче, щоб до тих 150.000 російських могил в Болгарії, котрі остали з 1877 р. (коли Росія помагала Болґарам воювати з Туреччиною) прилучилися ще нові? — Чи згаданий розпорядок викликаний безробіттям в Болгарії, чи поведенням рос. еміґрантів, не пишуть.

——o——

Небувала заметіль в Монтані

До місточка Ґаллен у північній Монтані прибіг недавно індіянський гонець й останками сил повідомив білих, що 150 км. відси його племя, зложене з 1000 мужчин і жінок, захопила страшна заметіль. Полонене снігами племя вислало вже кількох гонців до найблищого місточка Ґаллену, та як видно всі вони погибли в дорозі. З Ґаллену зараз вийшла поміч з харчами й ліками. Та при життю застали всего 100 Індіян. Инші вже були замерзли. (Опис заметілі на преріях Америки написаний очевидцем, знайдуть читачі в різдвяним числі „Нової Зорі", котре буде рівночасно 1-м ч. на 1932 р.).

З КІНЦЕМ РОКУ НАСТУПАЄ ЗМІНА ЛЕҐІТИМАЦІЙ.
Заосмотрися отже в фотоґрафії, виконані скоро і дешево в ателіе фотоґрафічнім
„Venus"
Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.
1010 16—25

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Найдальше до 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. 857 р. в прикалежній аґенції 92—?
Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

9. XII.

Сего дня в цілій Польщі відбудеться загальна конскрипція населення. В отсім останнім часі ще раз хочемо звернути увагу наших читачів, зокрема духовенства, на незвичайно велику вагу сеї конскрипції. А важна отся конскрипція для нас, особливо у Сх. Галичині, з таких головних причин:

1) Се перша від 1910 р. конскрипція у Сх. Галичині, що в ній возьме участь також усе українське населення нашого краю. Тому, коли вона відбудеться правильно, то вперше від 20-ти літ викаже дійсний стан населення Сх. Галичини; зокрема — зміни, котрі від 1910 р. спричинили в нашім краю: війна, еміґрація й кольонізація. Бо з останньої конскрипції, котра відбулася в Сх. Галичині в 1921 р. а котру українське населення бойкотувало, довідатися того не можна.

2) Цифри, котрі викаже найновіша конскрипція, стануть на протяг найближчих 10 літ підставою цілого ряду публично-правних актів в области політичній, культурній, суспільній і т. д. Бо відповідно до числа населення, зокрема відповідно до числа поодиноких народів, будуть на протязі 10 літ укладатися національно-політичні, національно-культурні як також суспільні відносини в нашім краю. Число українських представників в краєвих, міських і сільських самоуправних установах, викладова мова в школах першого степеня і т. д. — все те має залежати від виказаного конскрипцією числа українського населення в краю взагалі і в поодиноких громадах зокрема.

3) Та не тільки з огляду на нашу внутрішню політику і становище матимуть статистичні дані найновішої конскрипції велику, часто рішаючу вагу. Вони будуть мати певну вагу також з огляду на заграницю. Бо заграницею раз-у-раз оперується статистичними даними конскрипції з 1921 р. котрі ізза нашого бойкоту тої конскрипції випали для нас дуже некорисно.

Велику вагу статистики розуміють добре Поляки. Свідчить про се нпр. істнування у Варшаві спеціяльного уряду, що займається виключно збиранням, оброблюванням та оповіщуванням статистичних дат з усіх областей життя Польщі. Се т. зв. Головний Статистичний Уряд, котрий видає цілий ряд періодичних публікацій з обсягу статистики. Окрема серія видань присвячена національній статистиці. Видання ті печатають у двох рівнорядних текстах: польськім і французькім. В виданнях Головного Статистичного Уряду будуть напечатані статистичні дати також теперішньої конскрипції. А з тих видань будуть користати відтак усі, хто як небудь цікавиться статистикою і нашим положенням у Польщі.

Тому конскрипція дня 9. грудня с. р. се дуже важний публичний акт, котрий не вільно злегковажити. Бо хто злегковажить його, той заподіє нашій справі шкоду, якої не можна буде направити через повних 10 літ. Отже всі пильнуймо сеї конскрипції бодай з такою самою увагою, як колись пильнували бойкоту конскрипції.

КОНСКРИПЦІЯ

ПОДРІБНІ ЗАВВАЖЕННЯ.

Головна професія (звання, фах).

До рубр. 20. Рубрика ся повинна бути виповнена для кожної без вийнятку переписуваної особи без огляду на її вік та стать (пол). — Виконувану зарібкову працю належить стисло окреслити, не обмежуючись до загальникових професійних назв, але подаючи там, де можливо, фах чи спеціяльність; коли для окреслення виконуваної чинности нема спеціяльної назви, то належить вказати характер праці, фабрикації чи ремесла описово.

Приклади: Для осіб, що працюють на рілі, належить вписати: „рільник", „форналь", „депутатник", „посилка" і т. п.; у торгівлі: „управитель крамниці", „експедієнт", „касієрка" і т. п.; у кравецтві: „кравець", „камізелькар" і т. п.; у шевстві: „швець", „камашник" і т. п.; у гірництві: „штайґер", „гірник" і т. п.; на залізниці: „паротяговий машиніст", „стрілочник" і т. п.; у фабричній промисловости належить вказати окрім докладної назви чинности ще й матеріял, що підлягає обробці, машину, що її обслуговується, зглядно характер витворюваних предметів: „токар на металю", „котельний випалювач", „слюсар до знарядів" і т. п., подаючи при тім назви звичайні, вживані у майстерні чи в фабриці у щоденнім обходженню, хочби загально не прийняті (напр. каретник, колодкар); робітникам, що виконують різні роботи, належить вписати: „робітник до подвіря", „робітник різних робіт" і т. п.; для майстрів і доглядачів вказати, за якою працею доглядають: „доглядач праць наподвірних", „майстер слюсарський в інструментарні" і т. п.; урядовцям приватним вписати: „керівник", „заступник управителя відділу", „бухгальтер", „машиністка" і т. п.; урядовцям державним і самоврядовим: „начальник відділу", „асесор", „канцелярист" і т. п.; військовим: „сержант", „підпоручник", ротмистр" і т. п.; домовій службі: „кухарка", „покоївка", „служниця до всього", „льокай" і т. п.

До рубр. 21. Сю рубрику повинні виповнити всі особи, що працюють зарібково. — Коли професія даної особи зовсім ясно вказує на те, що вона власник, приватний урядник, робітник і т. п., не треба шукати іншого окреслення для виповнення рубрики 21, але можна назву професії писати через обидві рубрики 20 і 21, напр. „власник фабрики", „земельний власник", „головний директор", „покоївка", „кухарка", „возний", „штангрет" і т. п. — Урядовцям і функціонарам державним і самоврядовим окрім окреслення „державний урядник", „самоврядовий урядник", належить вписати категорію платні, подібно й військовим — ранґу військову.

Яко „промисловий халупник" (кустар), „промислова халупниця" повинна окреслити себе така особа, що працюючи у власному помешканні, чи власній, або нею винайнятій майстерні, виробляє чи викінчує річі замовлені у неї підприємцем, фабрикантом, купцем, ґандляром, посередником (магазин, крамниця, склад і т. п.). Коли ся особа одночасно працює для приватних клієнтів і для підприємця, повинна в рубриці 21 подати себе яко „самостійний ремісник", чи „промисловий халупник" (кустар), залежно від того, який рід праці переважає, другий рід праці повинен бути поданий в рубриці 25.

Місце праці.

До рубр. 22. і 23. Рубрик сих не виповнюють особи, що не працюють у жадному підприємстві, майстерні, крамниці, торгівлі, установі, уряді і т. п., не потрібують їх також виповнювати самостійні рільники та інші особи, що затруднені в рільництві, за винятком, одначе, осіб, що працюють у рільних промислових підприємствах, напр. у ґоральні, тартаку (лісопилці), цукроварні і т. п., які завсіди повинні подати так прізвище та адресу власника, як і рід підприємства. — Рід підприємства (рубр. 23) належить подати завсіди тоді, коли його не виявлено в назві підприємства (рубр. 22). Коли фірма даної фабрики, подана в рубр. 22 звучить „Дольстру", належить у рубр. 23 вписати рід підприємства, а власне „фабрика механічного обуву". Коли підприємство має характер промисловий чи торговельний, повинно бути з записів відомо, які вироби воно головним чином витворює, чи якими артикулами головним чином торгує.

Побічна професія (звання, фах).

До рубрики 25. Яко професію побічну належить вписувати лиш ті зарібкові заняття, яким дана особа присвячується стало чи на протязі означеної частини року (напр. зимою). — Приклади: власник рільного підприємства може бути в побічній професії ковалем, шинкарем, працювати на фільварку на днівку, заробляти фірманкуванням, працювати при будові доріг, займатися ткацтвом у характері халупника і т. д.; канцелярист у головній професії, може в побічній професії труднитися уділенням лекцій, писанням статтий до ґазет; швець ремісник може в побічній професії вести торгівлю обувою і т. д. — Коли з окреслення побічної професії ясно не випікає, чи дана особа виконує її яко власник, орендар, самостійний ремісник, приватний урядовець, робітник, халупник, помічний член родини і т. д., повинна вона у побічній професії подати відповідне окреслення (напр.: рільник-орендар, коваль-самостійний, ткач-халупник і т. д.). — Коли дана особа посідає кілька побічних професій, належить їх вписати за порядком їх значіння, зазначуючи буквами а, б, ц і т. д. — В рубриці 25 належить вписати не лише додаткову працю зарібкову, але також побічний дохід, що одержується без праці, як допомоги, ренту, емеритуру і т. д., коли вони достарчають меншу частину засобів на утримання.

Трагедія проф. М. Грушевського

(Спомини й особисті погляди б. радикала, Галичанина, Січового Стрільця, що ближче знав проф. М. Грушевського).

„...більшовицька влада перевезла відомого історика Мих. Грушевського до Ленінграду, приділила його до примусової праці в історичному архіві та заборонила вертатися на Україну".

Коли я прочитав отсю вістку в пресі, мені пригадалися часи мого знайомства з професором Михайлом Грушевським. Я пізнав його у Львові, потім зустрічався з ним у Київі, опісля на еміґрації у Відні та в Празі. А тому, що ці спомини до певної міри характеризують особу проф. Грушевського як політика і громадського діяча, хочу ними поділитися з ширшим загалом.

Я пізнав проф. Грушевського ще перед війною, коли він був професором львівського університету і головою Наукового Товариства ім. Шевченка. Я тоді був учеником львівської ґімназії і належав до тайного драгоманівського ґуртка молоді, котрий мав контакт з провідниками радикальної партії. Завдяки цьому я пізнав Михайла Павлика і часто заходив до него. У нього пізнав я також Івана Франка, Леся Мартовича, тодішнього голову львівської „Січи" Меруновича, і врешті „батька" Трильовського. Знайомство з цими людьми мені дуже імпонувало і від того я сам ріс у своїх очах. Особливо Павлик дуже мене любив і постійно заохочував до праці над собою. Давав мені богато книжок до читання, заохочував до списування народних пісень, оповідань і приказок, через мене піддержував зносини з иншими учениками та заохочував до праці в драгоманівських ґуртках. В часі ферій я списав дещо народних пісень, оповідань і приказок та по феріях це все заніс до Павлика. Він похвалив мою пильність і старанність та відослав мене з цим матеріялом до Вол. Ґнатюка. Ґнатюкови подобався не тільки сам матеріял, але також характер мого письма. Тому предложив мені, щоб я взявся переписувати деякі матеріяли призначені до друку. На початок дав мені переписувати деякі манускрипти проф. Грушевського, переважно матеріял до його великої історії України-Русі. В той спосіб переписував я також деякі матеріяли Франка і и., запізнався не тільки з характером письма і змістом писань цих визначних людий, але запізнався і з ними особисто. Ця робота дуже мені імпонувала, догоджувала моїй амбіції і приносила деякий гріш. Найточніше за цю роботу платив Ґнатюк. Франко як мав ґроші, то вже не жалував мені за мій труд нераз і кільканацять корон, але він рідко коли мав богато ґрошей. І тому я обходився так, щоби від него за свою роботу не брати нічого. Найбогатший з них, Грушевський був дуже скупий і платив мені ґрейцарами, нераз шістками, рідко коли коронами, хоч я з його матеріялами і записками мав найбільше роботи. Але я був щасливий, що бодай в той спосіб можу „помочи" цим визначним людям у їх визначній роботі. Грушевський заохочував мене до історичних студій. І я навіть постановив був, по скінченню ґімназії перейти на університет і студіювати історію, але життя розвіяло ці хлопячі мрії... Воєнна завируха все перевернула до гори ногами, перемішала з собою та закинула світами.

В 1917 р. у Київі я знову стрінувся з проф. Грушевським. Він тоді був президентом Центральної Ради, а я дезертиром з московського полону. Він в числі своїх найблизших співробітників мав молодих людий, переважно студентів. Тому і для мене булоб місце в його оточенню. Хоч він мені предкладав місце в редакції „Народної Волі", органі українських соціялістів-революціонерів, але мене манила організація українського війська. Тому на предложення проф. Грушевського я не зґодився. Ми розійшлися і стали віддалятися від себе. У Львові Грушевський належав до національно-демократичного табору, а тут він став лідером українських соціялістів-революціонерів. Така зміна в поглядах шановного професора мене дуже дивувала. Мимоволі насувалося питання: коли він був щирим, чи тоді в національно-демократичному таборі, чи тепер в соціялістично-революційному? Правда, тоді в Київі була мода на соціялізм. Та що варт такий політик, котрий іде за модними політичними кличами, за хвилевими настроями товпи? Він сам повинен творити кличі, ними захоплювати масу і вести її до визначеної цілі, а не схлібляти масі й підбігати за нею. Прислухуючись до засідань Центральної Ради і заяв її президента я що раз більше відчував, що Грушевський, як президент Ц. Ради, не творить, а наслідує, іде за модою, не має своєї виразної лінії, як не має її і Центральна Рада. Політика тої Ради йшла по лінії слабшого опору, від федералізму до автономізму, від автономізму до незалежности. Це не були плянові етапи розвитку державного будівництва. Це була політика від випадку до випадку. Проголошення незалежности У. Н. Р. було випадковим посуненням Ц. Ради, як випадковими були всі тодішні події на В. Україні. Тому можна сміло твердити, що Ц. Рада і її президент Грушевський не випереджували подій, не творили їх, а на сліпо тягнулися за ними. Це дуже зле відбилося на дальшім розвитку української революції та звело її на манівці московського большевизму.

Гетьманський переворот несподівано заскочив Центральну Раду та її президента Грушевського. Чутки про підготовку цього перевороту кружляли по Київі, але провідні круги не привязували до них ваги. — „Пустяки, не посміють відважитись на жаден переворот, бо за нами сила", — так відповів Грушевський команді Січових Стрільців, котра доносила йому про небезпеку перевороту. Та були такі, що відважилися на цей переворот і це не були жадні „пустяки". В дні 29. квітня 1918 р. Україна дістала гетьмана — Павла Скоропадського, а Центральна Рада перестала істнувати. Її президент на другий день після перевороту прийшов до нас, між Січових Стрільців і відбув з нами нараду. Ми сподівалися, що Грушевський порадить нам, що далі робити, яке становище заняти до того перевороту. Тимчасом ми побачили Грушевського морально пригнобленим, зовсім зломаним на дусі.

— Радьте голубчики, що далі робити?

Що далі робити?... Як того не знає президент держави, президент Ц. Ради, то звідки ми могли знати? Миж молоді стрілецькі старшини, а найстарший між нами — наш командант полк. Коновалець — ще не дійшов був трицятки літ свого життя. Ми в першу чергу були військом, в політиці не визнавалися. І якже ми могли рішати справи великого

державного значіння? В додатку і зброю Німці забрали від нас. Поки ще зброя була в наших руках і ми попереджали про небезпеку перевороту, тоді Грушевський не слухав нашої перестороги, не питав нашої ради, хоч і вона не богато булаб помогла...

І ось ми наглядно побачили, що Грушевський це властиво не провідник, що він не доріс до того великого завдання, яке взяв на себе і яке перед ним ставила революція. Було ясно, що він зовсім не надавався на провідника нації. Чогож тоді брався за цей провід? Ми чули жаль до Грушевського, що не оправдав тих надій, які ми покладали на него, які на него покладала вся Україна. В дійсности він показався мізерним і слабодухим політиком. А в моїм серці рвалися останні нитки тої симпатії, яка вязала мене зі славним професором і великим ученим ще зі Львова. На місце давного привязання зродилися жаль і огірчення. Мабуть такі самі почування захопили були і того стрільця, котрий опісля виконав замах на Грушевського, коли він після гетьманського перевороту збирався виїхати з Київа.

Після бурхливих подій на Україні на еміґрації я знову стрінувся з проф. Грушевським. Біля него крутився тоді цілий штаб його б. співробітників з Ц. Ради, Скидан і Постоловський, училися на матуральних курсах, Жуківський, Христюк, Шраг, Штефан і и. носилися з думкою вступити на університет. А Грушевський в той час думав уже поклонитися большевикам і вертати на Україну. Коли про ці наміри довідалися пражські есери з Микитою Шаповалом на чолі, стали Грушевського переконувати і просити, щоб не капітулював перед московсько-большевицькою окупацією. Йому, як б. президентові У. Н. Р., ніяк не можна рішатися на такий крок, бо це може мати дуже недобрі наслідки для цілости української політики. Перед світом це буде ніби відречення від незалежности України, ніби признання безпідставности українського визвольного руху. Бо коли перший президент У. Н. Р. іде на співпрацю з рос. большевиками-окупантами і визнає їх владу на Україні, то значить, що він большевиків уважає правними заступниками українського народу. Це бувби для світа знак, що Українці не хочуть иншої влади. Своїм поворотом він внесе замішання в ряди активної еміґрації і дезорієнтацію в ряди тих, котрі там, під большевиками, займають непримиримє становище супроти московської окупації. Все це значно ослабить і припізнить процес кристалізації національної свідомости українського населення. З того становища виходячи поворот Грушевського і капітуляція перед большевиками буде рівнатися національній зраді. Такі думки панували тоді навіть між есерами на еміґрації.

Так пражські есери і переконували Грушевського та відмовляли від повороту на Україну, під большевиків. Більше про це мігби розказати д-р Стахів, теперішний секретар радикальної партії, котрий був деле ґований до Відня, щоби в імени пражських есерів просити Грушевського занехати намір повороту до большевиків. Та всі ці переконування не помогли. І незабаром Грушевський поклонився большевикам та опинився в Київі*)

Тепер уже видно, що на еміґрації Грушевський мав більше можливости наукової праці ніж під большевиками. За пару літ перебування на еміґрації видав Грушевський пару томів історії української літератури, зібрав чимало матеріялу до своєї великої історії України, видав пару суспільно-наукових публікацій (Початки громадянства, женевський соціялістичний гурток), видавав політичний журнал „Борітеся — Поборете", виголосив цілий ряд політичних рефератів і т. д. Український Вільний Університет просив його на свого ректора, запрошували його на професуру чеські та югословянські університети. Українська заокеанська еміґрація на руки Грушевського слала гроші на ріжні культурно-громадські цілі так, що в дійсности всім було дивно, чого Грушевський так наважився вертати до большевиків.

Під большевицьким режімом Грушевський, розуміється, не мав можливости ні свобідної громадської ні наукової праці. Тепер його наукова праця ще більше ограничена, бо на засланню, на примусовій роботі в історичному архіві мусить робити це, що там йому накажуть робити! А спротивитися волі тих страшних опікунів тяжко, бо шлях на Соловки з Ленінграду близший ніж з Київа.

Ось де захована тайна трагедії проф. Грушевського. Він був великим істориком, ученим, але дуже наівним політиком. Впертий у найменших дрібничках зовсім не виявив тої впертости і послідовности в політичній боротьбі, бо якби був виявив її, то нині не переживавби тої трагедії, яку переживає він сам і вся Україна. У своїй політичній наівности ішов на сліпо за криком товпи. Наівні соціялістичні міркування ставив висше засад реальної політики. В політиці руководився настроями, а не переконаннями, до державного будівництва йшов без конкретної програми, без віри, без захоплення. Тому не дивниця, що инших не міг захопити, не міг порвати за собою і врешті сам опинився в полоні пустої соціялістичної фразеольогії, в полоні демагогічної товпи. Вічевим переконуванням і соціялістичною фразеольогією хотів створити „трудову республику для всіх", замість послідовною боротьбою і працею ставити міцні підвалини під будівництво української держави. Трагедія цих помилок тяжко помстилася на всій українській нації, а тепер мститься і на самім Грушевськім.

Б. Колодій.

Хто вчас не відновляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

*) Вертаючи на Україну, проф. М. Грушевський оголосив в ч. 10 з 1921 р. свойого журнальчика „Борітеся, поборете!", який видавав у Відні, „Відкритий лист Голові Ради Народніх Комісарів УСРР. Х. Г. Раковському", (сегодня обидва на засланні), в котрім між ин. читаємо: „В імя інтересів світового визволення праці від експльоатації капіталом, ми були готові переступити через трупи наших партійних товаришів, що безвинно погинули від червоних куль, через попіл наших культурних скарбів, понищених „на страх українській контрреволюції" большевицькими генералами, були готові працювати під Вашим проводом, підпорядковуючи ідеольогічні й тактичні розходження інтересам сеї світової акції"... — Так писав чоловік, котрий брався будувати українську державу! І то писав во імя світового хаосу. Чиж дивота, що він держави не збудував і сам на засланні опинився? — Ред.

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.

1027 (напроти катедри). 13—15 **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

ЯН БОБЖИНЬСКИЙ.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

ДО УКРАЇНСЬКОГО КОНСЕРВАТИСТА.

Отсим зачинаємо містити в українськім перекладі „Відкритий Лист до українського консерватиста" пера Д-ра Яна Бобжиньского, редактора „Нашей Пшишлосьці", сина відомого польського історика і б. намісника Галичини й одного з найвизначніших ідеольогів польського консерватизму молодшого покоління. Після випечатання сього листа застановимося над його змістом, розбираючи його на шпальтах „Нової Зорі" зі становища українського консерватизму. В міру місця помістимо й голоси з нашого громадянства. — Ред. „Нової Зорі".

Висилаю цей лист на полудневосхідні окраїни Польщі без докладнішої адреси, бо не знаю її. Знаю лиш тілько, що десь в тамтих сторонах перебуваєш і працюєш, український консерватисте. Працюєш скромно, з нечисленною горсткою приклонників, серед розшалілих бурунів демагогії й націоналістичного засліплення Твоїх земляків, котрі може навіть не знають докладно, чого хочуть і не здають собі справи, до чого у своїм радикалізмі зміряють, загіпнотизовані одним тільки безкритичним і нереальним гаслом: За Сян Ляха! Одначе знаю, що живеш, що працюєш в тяжкім змаганню за викуття раціональної, здорової української національної ідеї — і тому шукаю Тебе і я певний сего, що цей відкритий лист дійде до Твоїх рук та що думки, котрі в нім є, відібються у Твоїх переконаннях живим відгомоном, навязуючи між нами лучбу рівнобіжної співпраці на основах реальної творчої консервативної ідеї.

Хочу отже поділитися з Тобою, український консерватисте, моїми думками — витвором довголітного історичного досвіду польського консерватизму, котрий також з маленьких початків гарно розвинувся на протязі десятків літ серед ненависних вересків й атаків радикальної черні, віддаючи польській національній ідеї незмірімі, хоч наразі непопулярні прислуги.

Пригадай собі, український консерватисте, тодішний стан умів моєї суспільности. Повне пригноблення, явна екстермінаційна політика завойовників, спрямована на постепенне викорінення навіть останніх слідів величавої держави, котра близько тисяч літ була безперервно заборолом західної цивілізації проти завойовницьким зазіханням варварського сходу; ґерманізація і русифікація в цілій повноті на польських (і руських) землях, кріваві репресії, каторги Сибірі, виїмкові закони і почуття безнадійного безсилля супроти модернізованої величезної мілітарної потуги завойовників. А з цего всего дефетистична, безнадійна концепція про хрестну жертву Польщі, яка невинно терпить за злочини світа та відрух розпуки серед горячіших елементів, що нібито політичну свободу поневолений нарід може осягнути лиш через криваву соціяльну революцію — „з димом пожеж, з курявою братньої крови".

І в таких умовинах повстає нечисленна з початку, краківська, консервативна школа „станьчиків". Ця школа прибрана — для порядку — в дуже незвязку форму політичної партії, кидає в лице зболілої з розпуки суспільности велику, безсумнівну, відважну правду:

„Батьківщина впала не без вини. Не насильство ворогів в першій мірі доконало її. Нема тут ніякої містичної хрестної жертви. Ослаблення держави викликали наперед власна сваволя, анархія і скрайний приватний еґоїзм, а потому в неминучій послідовности катастрофу розборів. Вдармося в груди, зробім рахунок совісти, поправмося з наших засадничих блудів, возьмімся до чесної орґанічної праці на всіх полях, погоджуючися на разі з політичним статус

кво, котрого і так не можемо змінити. Скріпім духа народу, покажім творами нашої науки, культури, мистецтва, промислу і загальної суспільної орґанізації, що живемо ще, скріпімся внутрішно, а тоді, колись, при корисній нагоді, дібемося скорше самостійности, ніж дальшим продовжуванням анархії й безнадійним поривання з мотикою на сонце".

Отсе менше-більше сказала суспільности краківська консервативна школа. А що у неї діло наступало по слові, то скоро почала вона вилонювати з себе першорядних державних мужів, учених й інших діячів і видала на світ ряд архитворів науки, літератури і мистецтва. Вона зійшла також до певної міри в низи і своїми людьми закладала постепенно ріжні рільничі, фінансові й економічні орґанізації, працюючи передовсім над розвитком просвіти: новочасної польської школи.

Крик обурення вибух в цілім краю на такий смілий, такий реальний, такий твердий виступ горстки людей, бо він ломив дотеперішні вигідні й усвячені викрути про „месіяністичне хрестне мучеництво невинної Польонії".

— Магнати толчуть і безчестять найсвятіші почування народу, профанують трильояльним опортунізмом криваву жертву Польщі, при помочі чужих жандармів хочуть здавити патріотичні відруси польського народу! Видають нас в руки ворога за ціну міністеріяльних посад! Лижуть лапу завойовника! Отже... честь вам, панове маґнати!

Вся горячіше настроєна польська суспільність видала заїлу, безпардонну боротьбу малій горстці людей, котрі мали цивільну відвагу висунути засаду історичного рахунку совісти. З бігом часу кинено на них клятву, „як на зрадників краю, запроданців національної ідеї, жидівських слуг, масонів". Дослівно відсуджено їх від чести і віри.

А радикальні орґанізації, котрі власне в тім часі вступили в народ, анархізуючи його суспільно, вчили його верескливого патріотизму і вимахуючи паперовими біло-амарантовими хоругвками, впоювали йому в мозки пісоньку і засаду, що

Niemiec, Moskal nic osiędzie,
Gdy jąwszy pałasza,
Hasłem naszem wolność będzie
I ojczyzna nasza!

— Ой данаж, моя, дана! — доспівували безкритичні хори.

А крім того, щоб повчити убогих духом, якою зброєю можуть поконати богатомільонові завойовницькі армії, наїжені тисячами армат, вчили пісоньки:

Ostre kosy nasze
Wystarczą na krótkie moskiewskie pałasze

Ось якою методою електризувала польська, патріотична демаґоґія безкритичну масу до боротьби з трьома наймогутнішими великодержавами Европи! А серед того тут і там розлягався гук бомби або револьверових стрілів, вимірених демонстраційно і в завойовницьких достойників і деколи також в тих польських реалістів, що „курили циґара, коли народ хотів вирушити до бою зі зброєю" (?!).

А ми тимчасом робили своє, не зважаючи на малочисельність горстки однодумців серед понад 20-мільонового, ворожого нам громадянства, зовсім не зражуючися дезавуючим нераз наші зусилля протипольськими виступами і потягненнями заборців. Ми робили своє в Кракові з незломною витревалістю, а подекуди і в Варшаві, хоч тут умовини реальної національної праці були ще більше невдячні і трудніші. В Кракові ми називалися „станьчики", в Варшаві „реалісти", а тут і там ославлено нас прізвищем „угодовців", опісля „активістів", бо... ми хотіли щось робити та не хотіли кричати.

А вся суспільність, прибита катастрофою розборів і повстань, не здавала собі справи з цего основного моменту, що наша ідея тверезого рахунку совісти, така непопулярна і така ославлена розгорячкованими патріотами, натхнула прецінь польський нарід в ґрунті річи великим оптимізмом; що виступ краківської історичної школи, такий ніби твердий, сухий і нестравний, став зворотною точкою в підсвідомости польського загалу від апатії і розпуки до внутрішної поправи і надії. Бо кождий тверезий ум зрозуміє, що коли вмовиться в нарід незаслужені кривди й оправдання його упадку насильством завойовників, то в нім витворюється лиш атмосферу безнадійности і розпуки. Очевидно — nec Hercules contra plures. Натомість усвідомлювання поневоленому народови, що впав не так через чуже насильство, як передовсім з власної вини та показання йому дороги ратунку совісти на підставі щирої історичної правди, підносить його на дусі висуненням простого внеску, що коли нарід поправиться з блудів, то скріпиться і приготовиться до відзискання незалежности у відповідній хвилі, котру скорше чи пізніше принесе йому історична еволюція.

А коли надійшла ця хвиля, коли геройська демонстрація діла леґіонів показала перед світом, що „Польща ще не вмерла", то по стороні цего діла без вагання ставали в ряди власне визнавці краківської історичної школи і твердої історичної правди, а патріотичні крикуни знайшли собі на борзі тисячу викрутів й аргументів, щоб закрити свою трусливість або підперти діло лише половинно і нещиро.

Весь цей досвід понад 60-ти літ нашої консервативної історичної школи хотівби я перелити на Тебе, український консерватисте, щоб Ти міг витягнути з цего відповідні внески і для себе.

Бачу і чую нераз, що при спільнім конференційнім столі засідають Твої і мої земляки, що не бракує з обох сторін певних зусиль, не бракує доброї волі до заключення т. зв. угоди, отже чогось в роді підписаного обома сторонами „пакту „Келльога" про взаїмну неаґресію на терені польської Червоної Руси, котру від 600 літ доля дуже тісно злучила з нашою державою, навіть більше, бо з самою ідеєю і поняттям нашої Річипосполитої. Засідають при цих конференціях або з обох сторін наші і ваші радикали-демократи, або з вашої лиш сторони радикали, а з нашої консерватисти.

Сі почини на мою думку абсолютно безнадійні, бо в дискусії, ведені в такім складі програмово або мимоволі вдирається суспільне питання, котре — як проблема, для конференцій не до розвязання — згори параліжує осягнення якогось позитивного висліду. Атже радикалізм чи демаґоґія не мають в собі нічо творчого, конструктивного і тому всякі переговори в повищім складі мусять бути пусті.

Натомість не стрінулися при зеленім столі ми оба — консерватист польський з українським. І тому ні щира історична правда, ні реальні, очевидні, безспірні вказівки тверезого політичного розсудку не мали нагоди стрінутися і злучитися для добра нашої спільної справи. Кажу сміло: спільної — бо реально думаючому Полякови таксамо мусить залежати на кориснім для Вас полагодженню української справи, як реально думаючому Українцеві мусить залежати на тім, аби польська держава вдержалася і скріпилася.

А може власне тому не дійшло до нашої стрічі при зеленім столі, що цей стіл часто буває тереном... до взаїмного кидання собі піском в очі, а вже в найліпшім разі до того, щоб зачинати і кінчити на т. зв. засадничих прелімінарях, без цілі і висліду. А між нами обома ці прелімінарі цілком злишні. Чейже ми оба, як реальні політики і визнавці історичної правди, досконало знаємо, як представлялися ці справи, які опісля народня легенда або брехливий шовінізм і демаґоґія, або навіть підземні, чужі нам впливи, викривили і вивернули до гори ногами.

Отже знаємо передовсім, що польська східна політика була від віків доривочна і безплянова. Вона по геройськи оперлася на вістрю шаблі, скервавилася в численних битвах, але не сперлася на якійсь розумній програмі і тому програла. (Далі буде).

І „Час" проти католицької Церкви

„Час", другий український щоденник, що виходить у Львові, помістив у чч. 70 і 71 велику статтю п. з. „Волинським землякам під розвагу". В тій статті, підписаній псевдонімом „Галицький Уніят", пишеться таке:

Коли наші волинські родимці піддали вже думку церковної єдности, то думаємо, що не повели цего діла самостійно, а злучились в тій справі з польськими біскупами і єзуїтами, котрі були все противниками нашого обряду і будуть безсумнівно примінювати і тепер це діло до своїх цілей. Се показалось хочби на послідній спільній конференції у Пінську. А саме, беручись до зєдинення православного народу, почали вводити там відразу латинські порядки: установлено празник св. Евхаристії (котрий обходиться у православних на кожній літургії), викинено освячену там віддавна назву „православних", дехто маячив тачи о мнимій безженності світського духовенства в перших віках восточної церкви і бажав введення і тепер цего стану для всего духовенства — основано під проводом єзуїтів духовну семінарію, очевидно з єзуїцькою ідеольоґією і обовязковим целібатом, котрий в світськім душпастирськім клері є на цілім востоці осоружний, і др. Одно, що могло нашим Волинцям в теперішню хвилю подобатися, булаби постанова уживання в церковних проповідях народньої мови (української, білоруської, російської). Однак ми боїмося — при насильнім введенні польської викладової мови в усіх волинських школах і при могучім втисканні її в усі існуючі установи — щоби не була польська мова при помочі ріжних способів примінена також в проповіді наших церков, як це сталося у православній Академії у Варшаві і в православних Консисторіях. Я хотівби вірити, що епископ Чарнецький ведеться чесними намірами; але того не сказатиб о прибраних його товаришах, а то і наслідниках його, що не будуть вибиратись канонічно через вище духовенство при участі народу, але будуть настановлятись чужими і неприхильними нам чинниками, і тому підуть нераз проти інтересів своєї церкви і народа. Тому поучені тяжким досвідом остерігаємо Волинців, щоби береглися і не давали чужим і непевним стихіям розгаздовуватись в своїм городі, памятні на те, що все, що попаде в сусідські тенети, пропаде на віки для нашої Церкви і Народу, — щоби не вийшла відтак „послідня лесть, гірша від першої", щоби „з дощу не попали під ринву". Вкінці зазначу, що не проти самої Унії стаю я тутки, а проти безнастанного зловживання її на нашу шкоду.

Вже сей виїмок доказує наглядно, який безмежний хаос панує в голові автора тої статті. Він говорить без звязку й удає з себе пророка, кажучи, що наслідники Преосв. Чернецького „підуть нераз проти інтересів своєї церкви й народа". Тай на такій „підставі" перестерігає наших волинських земляків перед унією... Гарний уніят, нема що казати! Та дивно, що редакція „Часу", — котра в кождім числі пише, що її орґан це „інформативний щоденник", — містить таку баламутну статтю якогось хаотика, котрий намагається перешкоджувати унійній праці між нашими братами за сокальським кордоном. І щож у тій статті інформативного? Вона інформує хіба про злобу її автора та про те, що Хв. Редакція „Часу" зачинає спроневірюватись своїй інформативній засаді і стає орґаном, який поруч тілько инших ворожих катол. Церкві орґанів, дає місце на пропаґанду тої ворожнечі. Аби тільки зруйнувати те, що світиться ще в нас! А потому як підірвуть до основ те, що стоїть іще, будуть нарікати, що зле їм. Українці то дивний нарід і дивна його душа.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 11-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

Почин гідний наслідування

Новина в нашій околиці.

З Товмаччини пишуть нам: В Олеші устроїла читальня „Просвіти" 21. XI. заходом пароха о. Корнеля Стрийського духовний концерт, який випав під кождим оглядом знаменито. Відповідну промову на тему: „Ти єси Петр і на тобі збудую святиню мою" виголосив красноріччиво о. кан. Плавюк з Товмача. Хор читальні відспівав 10 творів: Бортнянського, Вербицького та Лаврівського дуже поправно, викликуючи по кождій точці рясні оплески. Хорові точки переплітали деклямації молоденьких сил Ромця та Толька Стрийських, Анни Тугай та Славка Головатого, викликуючи замітне враження серед слухачів. На концерті присутні були дооколичні священики: о. П. Микитин з Озерян та о. Коропецький з Долини, з людьми, які зацікавилися концертом тим більше, що в сій околиці концерти дуже рідка поява, а духовні концерти то вже цілком новина. Значіння духовн. концерту для народу велике, а враження з него поширилося по дооколичних селах через людий, які масово прибули з сусідніх сіл до Олеші на празник св. Архистр. Михаїха та були присутні на концерті. О. Стрийський дав примір дійсно гідний наслідування так з огляду на змагання до піднесення загальної моралі в народі, яка по війні дуже була підупала, як зокрема з огляду на завзяту агітацію, яку в сій околиці ведуть евангелики. В Олеші агітація їх не має жадного успіху, бо повага і вплив о. Стрийського нівечить її. Взагалі праця того тихого працьовника так в церкві як і поза нею невсипуща, тай через те його повага і вплив неоспоримі. Як з захопленям слухають численні слухачі його батьківських проповідий в церкві, так йдучи за його радами основують спож. кооперативу, молочарню, здвигають величаву домівку для читальні „Просвіти" і т. д. Село, котре ще недавно стояло під прапором радикалізму з його антиклерикальними кличами (які, мимоходом кажучи, пособляють поширенню евагелизму), за приходом о. Стр. почало замітно змінятн свої парт. переконання і то так основно, що сьогодня в нім з радикалізму полишилися лиш дуже незначні останки.

Обсерватор.

В Єрусалимській святині було занятих що дня коло 700 священиків і левітів при жертвенних роботах. А пречінь все відбувалося в такій мовчанці, якби там був один чоловік (Йосиф Флявій).

Ґанді разчарований

Конференція „Округлого Стола" відложена на необмежений час.

На останнім пленарнім засіданню конференції „Округлого Стола" Ґанді загрозив, що коли постанови британського уряду викличуть розчарування, він зачне знов акцію пасивного опору. Закінчив конференцію Мек Дональд заявою, що англійський уряд признає Індії повну автономію. Найліпшою розвязкою булоб створення паніндійської федерації. З черги премієр заповів покликання кількох комісій, котрі під проводом британських політиків мають занятися справою можливости введення в життя постанов конференції. Ґанді невдоволений вислідом конференції і підчеркнув своє невдоволення заявою, що перше його враження з промови Мек Дональда це припущення, що мабуть його дороги і Мек Доналда розійдуться. Конференцію відложено на необмежений час.

——o——

Патріотичний підйом в Японії

Кореспондент „Шікаґо Трибюн" доносить з Токія: Патріотизм японської нації переживає тепер великий підйом у звязку з терпіннями, яких зазнають японські війська від тяжких морозів в Манджурії. Богато тисяч шкільних дітий що дня молиться за них у святинях Японії, демонстрації студентів переходять улицями япон. міст. Міністерство війни одержує грошеві дари для війська зі всіх закутин Японії. А в столиці відбулося свято хризантем при участи цісаря, цісаревої і принців цісарського роду, визначних політиків, дипльоматів і 10.000 запрошених гостий. Цісар особисто в оточенні найвисших достойників обходив ряди гостей, з пошаною витаний зібраними. Уряджена з того приводу збірка дарів для війська в Манджурії випала знаменито.

——o——

Чому тілько безробітних

„Век Нови" пише, що одною з причин безробіття є те, що одна людина або родина має часом кілька посад, коли друга ні одної. Нпр. в „Польміні" один молодий ще урядник і без вищої освіти має 800 зл. платні, а його жінка 450; другий урядник має 900 зл., а його жінка 400 зл. і т. д. До того такі подружжа звичайно бездітні. — Чи тільки там такі відносини?

——o——

ПОЛОЖЕННЯ КАТОЛИЦИЗМУ В МЕХІКУ

Нач. редактор знаного нюйорського тижневика „Америка" о. Парсонс оголосив враження з недавної подорожи до Мехіку, яку відбув у характері туриста. Подорож мусів відбувати прибраний у чорно-жовтий крават, який силою закона обовязує в Мехіку всіх священиків, замість забороненої кольорадки. Бачив він цілий ряд великих монастирів і виховних заведень, які сьогодні стоять пусткою. Наука релігії в школах знесена. В шкільних салях заборонено поміщувати Розпяття. Лиш денеде, залежно від поглядів даного губернатора, не лиш позваляють вішати в школі хрест, але й учити релігії з таких мотивів, „що це така сама фільософія, як Будди, Конфуція чи Канта". Епископи загалом вернули до своїх дієцезій. Богата колись церква в Мехіку збідніла цілком і не має середників на образування нових священиків. Духовні семинарії в дуже невигідних будинках. Число духовенства сильно ограничене.. Релігійність Мехіканців на загал велика. Не стрінув у часі своєї подорожі ні одної церкви, в котрій не застав би вірних, що молилися перед Нсв. Тайнами. Серед католиків, головно священиків і тих світських, що зберегли стару еспанську традицію, богато таких, що волілиб радше переслідування, яке будить енергійну реакцію й самооборону католиків, ніж сьогоднішний стан.

——o——

„Золота кріпость" Франції

Де вона поміщена. — Кілько має кімнат. — Чому вона стала за мала. — Трудности при її розбудові.

Банк Франції держить своє золото у великій скарбниці, 25 метрів під одним озером. Та скарбниця має 125 кімнат, виложених панцирними плитами. Се свого рода „хмародер на виворіть", тому й називають його „пекло-дером". Поверхня його сталевих кімнат, призначених на склад золота, має 10.000 кв. метрів. Ті, що будували сю величезну скарбницю, думали, що вона для Франції вистарчить поки світа та сонця. Тимчасом тепер наплило до Франції тілько золота, що велика скарбниця показалася замала. В ній змістилося золота 40 міліярдів вартости, а Банк Франції має вже тепер золота на 67 міліярдів, отже 27 міліярдів знаходиться поза тою скарбницею. А золото дальше напливає. Треба отже робити дальші поверхи вглиб під озером. Притім входить у гру велика вага золота. Кімнати в тій підземній скарбниці підперті 750 сталевими і бетоновими колюмнами. Кожда з них може видержати тягар 400 тон. Золото, уложене в тих кімнатах, має форму цегол, кожда цеголка вартости 210.000 зол. франків. 67 міліярдів, се майже 350.000 таких цеголок. Тягар їх величезний. Все те мусить бути обчислене при будові нових підозерних кімнат у великім „пеклодері" Франції.

Перші христіяни поводилися в часі Служби Божої так тихо якби нікого в святині не було (Св. Хризостом).

*

Не вільно нікого намовляти, як має зізнавати при конскрипції, але вільно пояснювати, що хто якою мовою говорить як рідною, той повинен се правдиво сказати.

Маленький фейлєтон

Дієта для здорових

Пощо чекати аж прийде хороба і лікар, котрий припише остру дієту? Таж хорому тяжше видержати дієту ніж здоровому. Отже найлучше, коли здорові люди час до часу мають дієту, котрою можна запобігти ріжним хоробам. Щораз більше визначних лікарів каже, що страва без соли вже не одному вратувала життя. Отже жінки повинні самі через якийсь час давати несолену страву. Ба, скаже на те не одна жінка, добре вам таке виписувати, а мені чоловік скаже, що страва несмачна, діти за ним те саме повторять і не будуть їсти. Тай на що дармо варити?... — На те є спосіб і то такий, що ні чоловік ні діти не пізнають, що страва несолена. Нпр. до салати давати цитринового соку й оливи, а соли не давати, лучше вже цибулі або чоснику. До вареної ярини також цитринового соку, тоді вона й краску гарну має і смакує не зле. Коли є такий дім, що без мяса не можна в нім обійтися, то замість давати соли приправляйте мясо паприкою, перцем, мускатовим оріхом, аби тільки не сіллю. До картофлі замість соли давати сира пармезану. Мало мяса, більше ярини. Словом, на все є способи. Отже спробуйте переводити дієту для здорових, а заощадите своїй родині не одної хороби й не одного видатку. (З німецького).

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ТРИ ЗНАКИ ЧАСУ

З приводу вистави Асоціяції Незалежних Мистців.

Д-р Іван Копач виголосив в неділю в льокалі львівської „Бесіди“ інтересний виклад п. з. „Три знаки часу“. Сей виклад був дійсно цікавий, головно тим, як дивиться на нові напрями сучасного мистецтва чоловік високо освічений і дуже солідний, але ляік у справах мистецтва. З огляду на те, що зі всіх українських органів, які виходять у Львові, на салі була репрезентована тільки одна „Нова Зоря“, уважаємо своїм обовязком подати до відома короткий зміст викладу д-ра Івана Копача:

Літ тому 10 д-р В. Кучер виголосив перший у нас виклад про Айнштайна, котрий учить, що нема часу. Як нема часу, то нема що говорити і про знаки часу. Та я хочу говорити про час у звичайнім, людськім того слова значінні, а не в значінні фільософічнім. В такім значінні як його розуміють сучасні народи, котрі мають нпр. ріжні пресові органи під іменем „Час“, від Лондону й Парижа почавши, на Кракові і Львові скінчивши, де маємо аж два орґани під тим іменем: „Час“ і „Новий Час“. Коли говориться про знаки часу, то не одному зі слухачів може прийти на думку, що я буду говорити про брак грошей, про радіо, про Леніна, або Муссолінія. Та я не про се буду говорити, а про найманкантніші ціхи людського єства. Люди живуть не тільки т. зв. реальними річами: вони творять собі також духову надбудову, в формі ріжних ідеалів. До тої области належить і мистецтво. Недавно мали ми у Львові виставу Асоціяції Незалежних Мистців. І з того власне приводу хочу говорити про три знаки нашого часу. Признаюся, що я в великім клопоті, коли маю говорити про малярство: бо я ніколи не вчився ні малювати, ні рисувати. У своїм життю рисував я хіба геометричні фіґури ґімназистом і потому військові шкіци в одноріченькій військовій школі. Та мимо того хочу говорити про ту мистецьку справу, бо мистецтво се та область ідеалів, котра обходить всіх людей. Атже й артисти роблять вистави для всіх, їм очевидно залежить на тім, щоб усі зацікавилися їх працями. Тут виразно підчеркую, що буду говорити про мистецтво як звичайний чоловік, як ляік, котрий хотівби викликати дискусію, щоб самому при тім навчитися чогось. Зачну від катальоґу згаданої вистави, зредаґованого С. Гординським. Тут прелеґент наводить те місце, де говориться про 6 головних проблемів малярства: форму, ритм, композицію, рух, простір і світло. Вправді Айнштайн учить, що нема не тільки часу, але й простору, та я чоловік старої дати і приймаю, що є і час і простір, хоч з подякою вислухавби зрозумілого викладу з аґрументами про те, чому нема ні часу, ні простору. Тут замічу, що всі три слова титулу згаданої „асоціяції“, котра урядила виставу, видаються мені не конче відповідні. Слово „асоціяція“ чуже і можна його було заступити своїм. Атже мають поляки на те своє означення „zjeszenie“. Маємо й ми. Друге слово „незалежних“ ще більше невідповідне. Бо від чогож ті панове „незалежні“? Атже слово „незалежний“ все означає поняття релятивне, то значить таке, котре до чогось відноситься і само стояти не може. Воно тут не належить до слова „мистців“ безпосередно, бо має нам сказати, від чого саме ті мистці незалежні. Має сказати, але не каже. Вкінці слово „мистці“ також невідповідне, бо воно рівнозначне зі словом „майстри“, а це поняття за широке: воно обіймає ріжні-преріжні роди творців, а тут мова тільки про малярів, як представників одного роду мистецтва. Все те річи важні, бо уживання відповідних слів свідчить про культурність даних людей.

Тепер перейду до висловів думок з приводу вистави „Асоціяції Незалежних Мистців“ зі сторони тих, що покликані до витворювання публичної опінії й витворюють її. Зроблю се в тім хронольоґічнім порядку, в якім їх вислови дісталися до моїх рук: наперед читав я в тій справі „Зиза“, потому „Нову Зорю“, вкінці „Діло“. Тут прелеґент показує слухачам дотичне число „Зиза“ з відповідною ілюстрацією і каже: Є в тім гумористичнім органі й окрема статейка з приводу вистави. Зміст тої статейки коротко такий: Публика на виставі „Асоціяції Незалежних Мистців“ робила вражіння телят перед мальованими воротами. Перед якимсь жіночим актом каже жінка до свого чоловіка: „То безличність! Ґенку, заложи капелюх!“ Той закладає. Другий образок: Каже видець на тій виставі, що нічого не розуміє. Відповідь: Се треба бачити, а не розуміти!... А на те він: Та бо я нічого не бачу... Відповідь: То понюхай!... Третій образок: Видець стає перед образами Новаківського і кричить здивований: „Та деж він бачив синю бабу?!“... Четвертий образок: Якась жінка каже: „Та мій синок ходить до III. кл. норм., а ліпше намалює!“... Хтось мігби подумати, що „Зиз“ се тільки орґан гумору й сатири. Певно. Річ ясна, що такі орґани мають право до переборщування, до пересади, бо щойно тоді річ бе в очи. Розуміється, що висловів гумористичних орґанів не можна брати дослівно, тільки загальне вражіння. А воно висловлює очевидно негативне відношення до тої вистави.

„Нова Зоря“ поступила зовсім інакше, ніж „Зиз“. Вона в ч. 81. помістила надіслану статейку п. з. „Незалежне мистецтво“ (з приводу одної виставки). В тій статейці описано, як в р. 1910 в Парижі при урядовім комісарі списано таку штуку. Ослови привязано до хвоста пендзель і підставлювано все иншу фарбу. Перед ослом поміщено полотно. Той махав хвостом й опісля вийшов „малюнок“ до нічого неподібний. Той образ принято на виставу в сальоні „незалежних“ мистців під титутом: „І сонце засипляло над Адрійським Морем“. А появу того „образа“ попередив у пресі пристрасний маніфест, котрий взивав „зірвати зі всіми дотеперішними поняттями про малярство“... В тій статті у „Н. Зорі“ подано жерела, відки взято згаданий протокол. Від себе редакція „Н. Зорі“ не дала жадної уваги, але статтю помістила, що дає до думання.

Інакше поставилося до тої справи „Діло“. Воно помістило в 4 числах 4 фейлетони п. Драґана (котрого блище не знаю) п. з. „З проблем нового мистецтва“. Над двома останними фейлетонами є ще підзаголовок: „Підсумки з виставки“. В праці п. Драґана є таке місце: „Мистецтво йшло довгі віки від ренесансу шляхом відносин до природи“. Що за „довгі віки“? Від ренесансу минуло коло 400 літ. Що значить: „шляхом відносин до природи“? Неясне. З пояснень автора виходить далі, що чим який твір подібніший був до природного первовзору, тим уважали його більше мистецьким. Ну, але що тоді робити з фотоґрафіями? Атже вони найподібніші до первовзору. Далі пише п. Драґан, що новий напрям в малярстві старається навязати до мистецтва візантійського, народів східних і народів примітивних, значить, таких як Кафрів і Бушманів, вилучити весь „літературний баґаж“ і всяку тематику, йти виключно за оком одиниці. Розуміється, новий напрям не вдержався довго. Появився ще новіший і т. д. Автор обіцяв пояснити проблєми нового мистецтва. Та хто тих проблємів не знав заки взявся читати його працю в „Ділі“, той їх не знає і перечитавши ту працю.

Нове мистецтво хоче ділати так як музика, що не наслідує ніяких явищ природи. Т. зв. нове „абсолютне мистецтво“ позбувається навіть теми. Остає тільки 6. вище згаданих річий і то немов відділених від себе. Та чи можливий ритм без руху? І що таке форма як не композиція по своїй суті, а композиція як не форма? Та — я член загалу, котрий складається з ляіків. А п. Драґан пише, що загал лишився позаду за „абсолютними мистцями“ і ні в зуб їх не розуміє. Просто сказавши, виходить, що загал дурний. Не в значінні обиди. Не хто инший як Іван Франко сказав раз до мене: „Ми всі дурні перед Господом Богом“. Та хто другому тикає перед очи тою дурнотою, той повинен сам ясно й виразно говорити, щоб поучити дурних. А сего не роблять ні „незалежні мистці“, ні ті, що в їх творах добачують якийсь висший степень розвитку. Зачуваю, що на виставу наших „незалежних“ приїздив якийсь знавець тої штуки аж з Відня. Тут з другої руки передавали вже і його похвальні вискази. Та я волівби побачити, що він про се написав там, у себе, в ориґіналі, у своїй рідній мові. (Оклик з публики: Вже написав!). Побачимо. Були похвали і в польській пресі, але все те неясне.

Недавно й у Поляків була така виставa („Артес“). У вшехпольськім щоденнику, в „Курері Льв.“, появилася оцінка Маріяна Мініха. Зміст її подібний як у „Ділі“. Словом, виходить, що публика зложена з телят, які нічого не розуміють. (Прелеґент відчитує дотичні місця з оцінки Мініха подібно як читав статі з українських орґанів). Тепер уже можу приступити до означення трьох знаків часу. Се футуризм, атонізм і дадаізм. А властиво се одна й та сама поява, тільки в мистецтві вона називається футуризм, в музиці атонізм, в літературі дадаізм. Спільна тим трьом знакам часу якась неозначена надія, що в будучности настануть такі покоління, котрі зрозуміють в чім річ, а з теперішними туманами нема що говорити. Тут прелеґент довше застановляється над поняттями „імпресіонізм“ й „експресіонізм“ і серед загальної веселости каже: Очевидно я хоч ляік в тих справах, але під імпресіонізмом не розумію того, що пендзель втискає в полотно, ні під експресіонізмом не розумію того крайчика, котрий вистає на полотні через втискання. Імпресіонізм рахується тільки з предметом, експресіонізм нехтує предметом і видвигає в творчости „я“ артиста-мистця. Се чергування таке давне як саме мистецтво. Думка людства довго блукала в тій области поки остаточно не вияснив її Кант. До його безсмертних заслуг належить виказання, що кожда думка і кожде поняття без виїмку складається з двох елементів: з предмету, котрий ділає на нас і з духової інтерпретації того ділання. Ті два чинники звязані з собою нерозривно. Отже річ ясна, що неможливий ні чистий імпресіонізм ні чистий експресіонізм. Аж сумно дивитися, що в 20-м столітті, по такім виразнім вияснению Канта, можуть ще в людських головах товчися інакші теорії в тій вирішеній остаточно справі. В области, яку я сегодня обговорював, я почуваюся найслабше. Сильніше стоятиму на ногах при обговорюванні проблеми атонізму в музиці, а найсильніше при обговорюванні дадаізму в літературі, що зроблю тут на слідуючу неділю, т. зн. 6 грудня, о год. 6

веч. Тоді проситиму також, перевести дискусію.

При кінці викладу, котрий тревав 2 години, показував прелеґент репродукції творів Архипенка, котрі публика оглядала з великою увагою серед інтересних заміток, що сипалися зі всіх сторін. — А. Ч.

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

БЮЛЕТЕНЬ. УРЕ (Укр. радянська енцикльопедія) ч. 1. Харків 1931. квітень. Орган редакції УРЕ, шпальт 46.

Виймаємо з отсеї брошурки деякі цікаві інформації. В передмові: Завдання бюлетеню написано: Укр. рад. енцикльопедія мусить стати за бойову марксо-ленінську зброю, поставлену на службу пролетаріятові. Наша енц. стане за такий засіб, таку зброю боротьби і перемоги лише тоді, якщо вона зуміє на своїх шпальтах як найповніше відзеркалити большевицьку непримиримість до всіх і всіляких ухилів... Досить ясно, — отже УРЕ має стати агітаційною зброєю за большевизмом. В своїй партійній короткозорости забуває редакція УРЕ, що таке енцикльопедія. От сліпота і партійне божевілля!.. УРЕ розрахована на 40 томів по 60 аркушів, отже 2.400 аркушів нового друку має вийти для агітації за комунізмом. На саму букву А має бути 2.2 до 2.5 томів, отже коло 150 аркушів (досить на А 6869 слів). Вихід першого тому УРЕ назначено на травень 1932 р. а останнього на кінець 1938 р. Авторський гонорар виносить 360 карб. за аркуш (40.000 знаків). Для кого призначена ся енцикльопедія — редакція УРЕ з тим не числиться, ні з тим, хто буде її читати, а ще менше журиться тим, чи ті 40 томів будуть мати яку научну вартість, бож се певна річ, що ні географія, ні економіка, ні історія, ні література, ні мистецтво не можуть бути науково опрацьовані, коли у всім має бути доконче „дух марксизму" і большевицька непримиримість. Наші харківські „товариші" хотять — „перещеголять" Москву — і бути більше марксистами як Москва. Звичайна психольоґія льокая. М. С.

Peter Dehen, Schreinermeister, Doktor der Philosophie und der Rechtswissenschaften, **LEBEN UND GEGENWART.** Ein Führer für die gewerbliche Jugend. 8° (VIII u. 104 S.) Freiburg im Breisgau 1931, також: Wien I. Wollzeile 33. Herder. В картоні: 1.20 M.; від 25 прим. по 1.10 M.

Молодий чоловік у зіткненні з живою дійсністю стрічається серед свого окруження з такими поняттями як держава, релігія, господарський лад, родина подружжа і т. д. Він стрічається там з тими питаннями не як з відірваними ідеями, але як з конкретними річами. Він стрічає прим. не безробіття, але безробітних, не господарську кризу, але голодних людей. Як у тім оточенню розвязують такі питання, таких поглядів набирається молодий чоловік. Автор, що сам був ремісником від хлопця, челядника до майстра включно вміє про ці справи говорити з ремісничою молодю як рідко хто. Книжка дуже потрібна для тих, що займаються душпастирською та освітньою працею серед ремісничої та робітничої молоді.

Примітка: Обговорюваних у цій рубриці видань Гердера Редакція не має на складі. Їх можна замовляти або в самої фірми, або через книгарні.

9 ГРУДНЯ ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ!

Дбайте, щоби в той день записано Вашу батьківську мову — українську мову. Домагайтеся двомовних аркушів і вписування Вас по українськи. Перед підписанням аркуша добре перевірюйте записані дані.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Торжество 1500 літньої річниці Ефезського Собору в Софії в Болгарії. „Истина", катол. часопис в Софії з 26 листопада ч. 28 подає програму обходу річниці Ефезського Собору. По взаїмнім порозумінні представників двох обрядів, гр.-катол. і римо-катол., відбудеться в гр.-катол. церкві при вул. Люлина в день Введення 4. грудня о год. 9. Архиєр. Служба Божа, котру відправить Преосв. Кирило Куртев. На ній буде Причастія дітей і молоді, перед тим промова Його Преосвященства. О 4.30 попол. в церковнім сальоні духовну промову для дітий і учнів виголосить Преосв. Куртев. 5. грудня о 4.30 попол. бесіда о. Тимотея Янева про Пресв. Богородицю, Матір Божу і нашу. Відтак виставлення Найсв. Тайн до всенародного почитання з всеночним. Виставлення буде через цілу ніч і день. *Почесні сторожі будуть змінятися.* Групи щирих поклонників Ісуса Христа будуть приходити на переміну. Цілонічні чування лиш для мущин; жінки можуть адорувати лиш до 9. год. веч. 6. грудня о 8 год.. читана Служба („Непѣйна Литургия за причащаващи се"). О 9.30 рано торжественна Архіерейська Служба Божа, на котрій проповідь виголосить о. Йосафат Марков Чина Капуцинів. На літургії буде Апостольський Делеґат Монс. Ронкалі. 12—4.30 св. Причастя буде продовжатися. Перед Найсв. Тайнами — „ще продължава да е изложено и народътъ — предимно женитѣ и децата, ученици и ученички изъ рознитѣ католически училища — ще се редятъ на групово поклонение" (Виставлення продовжається а нарід, передівсім жінки і діти, учні й ученіці з ріжних кат. шкіл збираються ще на поклін Ісусу Христу ґрупами). 4.30 попол. Кратъкъ акатист (скорочений, бо цілий за довгий і монотонний!) въ честь на Пресвета Богородица въ черквата предъ светото причастие последванъ отъ литийно шествие на народа и Духовенство вънъ отъ Черквата (процесія поза церквою) и завършваще съ евхаристично благословение на народа въ черквата. На конець торжественне зібрання в церковній салі для святкування 1500 літньої річниці Ефезського Собору. Зібрання відкрие Е. Преосв Кирил Куртев й уділить слова о. Клименту Паскалеву — „последниятъ ще държи сказка отъ исторична гледна точка, изтъквайки колко ясно и недвусмисленно още въ 431 г. Римскиятъ първосвященикъ упражняваше ония върховни права на юрисдикция отъ върху цѣлата християнска църква — дадени отъ Исуса Христа, каквито права му признаватъ католицитѣ днесъ (послідний буде мати річ з історичної точки погляду, з котрої ясно і недвозначно ще в 431 р. Римський Первосвященик виконував ті верховні права що до юрисдикції над цілою христ. церквою, дані йому Ісусом Христом, котрі то права признають йому днесь всі католики). Събраниет ще буде закрито съ речъ отъ Апостолическия делегатъ, Негово Превъзходителство Монсиньоръ Ронкали. Следъ това (по тім) ще последва духовенъ концертъ. Поканватъ се всички софийски католици отъ Източенъ и Западенъ Обредъ, да се притекатъ масово на тържествата (запрошуєється всіх софійських католиків Східного і Західного обряду, щоби зійшлися масово на торжества. Так обходять Болгари ювилей Ефезського Собору. У нас зараз найшлисяб такі, що говорилиби, що виставлення св. Тайн се „латинізація". — М. К.

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущини 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 27—30

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

МІНІСТРА ЗАГР. СПРАВ ЗАЛЄСЬКОГО запросили вперве до Лондону на дводневу конференцію 10 й 11 грудня.

В АНҐЛІЇ положення погіршується. Упадок фунта викликує чимраз більше зденервування в фінансових кругах. Великі банкові доми хитаються. Вони в дійсности вже невиплатні. Ціни товарів скачуть на протязі дня по кількадесять пунктів вгору. Молоко подорожіло о 15%, хліб о 20%.

ВЖЕ ТРЕТИЙ ТИЖДЕНЬ Союз Народів „шукає способу" полагоди японсько-китайського спору про Манджурію, одначе успіхи в тім напрямі дуже маленькі. Всеж таки Союз осягнув деякі уступки Японії щодо її 5 засадничих точок. Тепер черга на Китай. Крім того Японія має вияснити, чи може вона приневолити своїх ґенералів до пошанування затягнених нею зобовязань.

ГІТЛЄРІВЦІ знов побідили при виборах. Тим разом в Саксонії, у виборах до рільничих палат здобули 2/3 мандатів, в Турингії 1/3 мандатів.

З ПЕРЕГОВОРІВ французького міністра скарбу Фляндена з англійськими міністрами виходить, що Анґлія домагається счеркнення відшкодувань і міжсоюзних довгів. Фрація стоїть на протилежнім становищі. І це засаднича ріжниця думок між обома державами.

РОЗВЯЗАНО „СТШЕЛЬЦА" в Бориславі за те, що вмішався в конфлікт між робітниками й працедавцями, чим переступив круг свого ділання.

ЗАВЕДЕННЯ МИТНОЇ ОХОРОНИ в Анґлії *викликало велике занепокоєння* в Америці. Преса доносить, що Америка возьметься до репресалій супроти Анґлії, головно в области довозу авт, машин до писання, апаратів до бриття, радія і шовкових панчіх.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 14—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

З СССР вернуло до Луцька кілька польських родин, які мешкали в Бердичеві. Ці винуждені і виголоднілі люди оповідають, м. і., що один бердичівський костел перемінено на кіно, другий на „музей". Католицького священика М. Бриньчака вивезено з Бердичева до Томська на Сибірі. Інший священик Ф. Пясецький вмер в бердичівській тюрмі. В Махнівці увязнено о. Карпінського, в Халаїм-Городку о. С. Борецького.

——o——

Від Адміністрації

Усіх наших краєвих і заграничних П. Т. Передплатників просимо звернути бачну увагу на адресу, під якою одержать недільне число „Нової Зорі" 95, з 13. XII. б. р. Там на адресі з боку буде виписана червонилом квота залеглости за часопис. Просимо зрозуміти, що нема змоги часопису за дармо редаґувати, печатати, адмініструвати й висилати. Це відноситься головно до тих П. Т. Передплатників, що занедбали передплату за більше місяців. У тім самім числі одержать П. Т. Передплатники почтові складанки (чеки), щоб могли вирівнати залеглости. 1057—1-2

Конскрипційні комісарі мають право вимагати, щоб їм показати метрику на доказ, хто якої віри. В тій цілі священики повинні видавати метрикальні витяги людям з виразним зазначенням: Сей документ видано виключно для цілий конскрипційних!

НОВИНКИ

Різдвяне число „Н. Зорі“, котре буде 1-м числом на 1932 рік, вийде в збільшеному обємі на 16 сторін друку. Хто з ВП. Прихильників нашого органу хотівби помогти редакції зложити це велике число, буде ласкав прислати малі статейки найдальше до 17. грудня.

Святочного числа не можемо вислати тим. що залягають з передплатою, бо почта також коштує. Тому просимо на час сплатити довг. — Адміністрація „Н. Зорі“.

Син пок. Д-ра В. Охримовича, Андрій, студ. техн., погиб трагічно на зелізничім шляху Львів—Зимна Вода. По однім тяжкім ударі зустрів родину другий, невимовно тяжкий удар.

„Газета Поранна“ в ч. 87. принесла статтю п. з. „Студент шевцем аматором“. В ній є таке місце: Моя мати вдова по судді повітовім і побирає 42 зл. місячної емеритури... Отже мушу помагати мамі.

Самогубство з нужди поповнили В. Фелінська і її дві дочки Софія і Ядвига в Варшаві.

В Лодзі зачадилося в помешканні 5 осіб. Одна з них вмерла в шпиталі.

Збірник з ропою вибух у Східниці коло Бориславa, наслідком неосторожности робітника Д. Пласковяка. Сила вибуху була така велика, що Пласковяка підкинуло на 150 метрів вгору і розірвало на кусні.

Замерз на дорозі з Золочева до Ясенівець 60-літний Іван Процик.

Б. підпрокуратора в Познані Дембецького засудив суд на 3 роки тюрми за спроневіреня депозитів.

На смерть засуджено в Познані жовніра 68 полку піхоти Фр. Клямке, Німця, за шпіонажу.

Всі фабрики в Лодзі будуть замкнені через один місяць для переведення основної направи й інвентаризації засобів. Здогадуються, що причини замкнення інші.

Наслідком власної неосторожности дісталася під колеса пїзду Берта Найшівна, недалеко тунелю в Ямній. Найшівна погибла на місці.

Жебрачка міліонеркою. В чеськім Тешині померла жебрачка, котру удержували добродійні товариства. По її смерти показалося, що вона оставила міліонове майно своякам. Добродійні т-ва виступили з процесами о зворот коштів її удержування.

Кільком молодим адвокатам в Монпеліє замінено податки на працю при чищенню придорожних ровів. Адвокати виконали щю працю з гумором і заявили, що від тепер все податки будуть сплачувати в цей спосіб.

IV-та конференція ОО. Катехитів і Провідників Мар. Тов-а відбудеться в суботу, 5. XII. о год. 19. в Малій Семінарії. На дневнім порядку реферат о. Д-ра Конрада: „Як устроювати звичайні сходини“ в Марійських Дружинах. Також нарада над актуальними моментами організації шкільної молоді у Львові. О численну участь також Всеч. Гостий просить Г. Управа Мар. Тов-а.

—o—

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

† **Михайло Коцюба,** доктор фільософії й медицини, б. голова „Сільського Господаря“, почесний член „Просвіти“ і член всіх наших культурних й економічних товариств, помер 1. с. м. у Львові в 76 р. житя. Похорон відбувся 4. с. м. В. Й. П.

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 11—19

КІНА.

АПОЛЬО: „Світла великого міста“ (Чарлі Чаплін).
КАСІНО: „Натхнення“ (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: „Баркароля кохання“ і „Веселий пеховець“.
МІРАЖ: „Чужа наречена“ та „В пустині і пущі“.
СТИЛЕВЕ: „Альравне“.
ОАЗА: „Пляйта фірми Кон“.
ПАЛЯС: „Леви і С-ка“.
УТІХА: „Любощі“ Евелїна Гольт і „Караюча рука“.
ХИМЕРА: „А коли прийде хвилина розлуки“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Ліжка мосяжні і залізні. Ліжочка діточі сітки і матераци, ліжка полєні ріжної системи в великім виборі і по найнижших цінах, поручає за готівку і на рати **магазин меблів ШТАНЬЛЬ і С-КА, ЛЬВІВ, Казимирівська ч. 28.** 1001в) **телєфон ч. 64-13.** 19—20

АБСОЛЬВЕНТКА ГІМНАЗІЇ І СЕМІНАРА пошукує лекцій з кляс народних і вищих середних, вайме місце господині, чи будьяке інше заняття. Зголошення під „Скромність“ до „Нової Зорі“. 1054 2-2

КУПЛЮ СТАРЕ ПЯНІНО до вправ за готівку. Зголошення з поданням цін до Адм. „Нової Зорі“ під „Пянино“. 1056 2-3

ХТО ПОТРЕБУЄ ВИЇХАТИ НА ЗИМУ В ГОРИ, знайде вигідне примищення в санаторії СС. Служебниць Пр. Діви Марії. Сонячні кімнати з верандами, добре огріті, з електричним освітленням: кухня відповідна до вимог. Ціни уміркувані. Зголошуватися на адресу: **Санаторія СС. Служебниць Пр. Д. М. в Микуличині.** 1053 4-4

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі *тапіцеровані на довготермінові рати.* Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями *і замарстинівської тандити.* 912 72—100

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі перероблювання після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський, Львів, вул. Зіморовича 17. 985 24-25

МЕБЛІ *люксусові і поєдинчі в наймодніших фасонах поручає* **ФАБРИКА МЕБЛІВ**
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94—63.
Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 8—25

ПЯНІНА ФОРТЕПЯНИ, ГАРМОНІЇ продає і направляє по цінах стисло фабричних
1031 **А. ШКЕЛЬСЬКИЙ,** 25—25
ЛЬВІВ, УЛ. ОССОЛІНСЬКИХ 10. ТЕЛ.: 87-23

КОЖДИЙ АМАТОРСЬКИЙ КРУЖОК,
хоче мати повний успіх зі своїх вистав мусить замовити великі друковані на кольорових паперах
АФІШІ
які готові на ріжні українські вистави, свята книжки і „Просвіти“, фестини і концерти, доставляє за попереднім надісланням грошей:
КООПЕРАТИВА „ВОГНІ“,
Львів, вул. Гродзіцких ч. 4.
Ціна за 1 штуку 25 гр.
„ „ 10 „ 2·20 зл. з пошт. перес. 2·50 зл.
„ „ 15 „ 3·— „ „ „ 3·50 „
„ „ 20 „ 3·50 „ „ „ 3·80 „
За кожду дальшу штуку понад першу 20 по 10 гр. разом з *пересилкою.*
Конче треба замовляти афіші завчасу!
З кождого проданого афіша даємо 1 сот. на *Матірне Товариство „Просвіта“* у Львові! За час від 1. X. до 20. XI. ц. р. вплачено до каси „Просвіти“ 5.— зл.

Спеціяліст акушер і некольог-оператор
Д-р ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.
1050 Тел. 51-62. 4—10
Напроти кіна „Gražyna“.

ПЕРЕПЛЕТНЯ
ПАВЛА БАБЯКА
у Львові, вул. Бляхарська 12.
Приймає всякі церковні роботи, як Євангелія, Служебники, старі книги, наклади, брошурования, канцелярійні книги, теки на дипльоми і *адреси і т. п., в круг переплетничої*
1036 штуки. 10—10

НА ЗИМУ! НА ЗИМУ!
Постановили ми вислати 5000 комплетів зимових товарів. Читайте уважно: Беремо під увагу теперішні тяжкі часи і бажаючи безпосередно дійти до консумента, розпочинаємо з нинішним днем достави зимових товарів в комплетах
тільки за 18.— зол.
а саме: 1 пульовер в наймодніїші десені; 1 сорочку; і 1 пару мужеських підштанців з доброго білого пушистого трикоту; 3 пари грубих зимових шкарпитек; 1 вовняний подвійний шаль; 1 пару мужеських подвійно вовняних рукавичок; 1 купелевий ручник; 3 білі хусточки до носа; і 1 рипсово-шовкову краватку. — Почтову оплату зол. 2.50 платить купуючий. Згадані товарі висилаємо кожному за почтовою післяплатою по одержанню листового замовлення. — Без риску, якщо товар неподоваеться приймаємо його з поворотом і звертаємо гроші, або міняємо його на інший. — Замовлення адресувати:
Firma „Łódzka Tkanina“, Łódź,
ul. 1. Maja 9, skrz. poczt. 417.

Всякого рода ФУТРА
після найновішої моди і дуже солідно виконані в **МАҐАЗИНІ І РОБІТНІ**
1008 **ФУТЕР** 14—14
Е. СОЛІК (Й. Соліка вдова)
ЛЬВІВ, СОБІСЬКОГО 4.

НА РАТИ: **ліжко** залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-69.
1005 18—25

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛОҐИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 29-?

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 52-?

Видає й редагує Комітет У. К. О. **Відповідальний редактор Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Рік VI. Рогю заряєове гуєгаїнет Львів, четвер 10 грудня 1931. Ч. 94 (494)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльонковича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Київ 405.867.

Вся Москва затряслася

коли динамітом висаджували церкву Спасителя.

ТР доносить з Москви: Большевики в білий день висадили динамітом катедральну церкву імени Спасителя в Москві, одну з найславніших будівель в цілій Росії, обставивши її сильним кордоном війська. Вибух затряс усею Москвою, а на кільометер довкруги падав камяний град зі зруйнованої святині. В багатьох домах столиці вилетіли шиби з вікон. Перед висадженням святині зняли большевики золото з її бань. Сам вибух сфільмовано. (Загранична преса ріжних країв, подаючи сю вістку, підчеркує, що зруйнування такої святині се новий доказ непримиримої ненависти большевиків до культури й релігії).

Відвідини Муссолінія у Ватикані

З Риму пишуть нам: Поінформовані круги заповідають на грудень с. р. офіціяльні відвідини Мусолінія. Наразі працюють над управильненням церемоніялу, який має бути захований при сих відвідинах начальника фашистівського правительства Італії.

—o—

„Дурень з широким писком"

ніколи не обійме влади в Німеччині.

Так пише головний с.-д. орган „Форвертс" в Берліні проти Гітлєра, взиваючи катол. канцлєра Німеччини Брінінґа, щоб той зараз виступив рішучо проти Гітлєра. Німецькі робітники — пише „Форвертс" — жадають від правительства, щоби сповнило свій обовязок супроти республики і звертаються до Брінінґа з зазивом: „Канцлєре! Боронися!"...

—o—

Нова завзята битва в Манджурії

З японських джерел доносять: Коло м. Тсанґ-Туфу кипить завзята боротьба японського війська з більшим відділом Китайців. Є богато убитих і ранених. Рівночасно китайські банди розбишак роблять великі спустошення коло Сін-Мін-Фу. Проти них вислано кавалерію. Японські літаки збомбардували місто Гаймом.

—o—

Англійський фунт без покриття

„Таймс" вказує на можливість, що ще перед Різдвом Англійський Банк збільшить скількість кредитових білєтів без золотого покриття. Це збільшення матиме лише тимчасовий характер і не буде мати нічо спільного з інфляцією. „Ми живемо — пише „Таймс" — в таких часах, коли навіть золота валюта не є доказом здорового фінансового положення. Охоронні цла, обмеження торговлі і грошевого обігу, воєнні довги, репарації і брак доброї волі зовсім підорвали довіря до золотої валюти". (АТЕ).

Кріза в Америці

ТК доносить з Вашінґтону: Міністр торговлі Лямонт оповістив такі причини кризи в Америці: 1) Величезне накопичення запасів сирівців і засобів поживи в цілім світі. 2) Загальний упадок цін. 3) Брак політичної й податкової постійности. 4) Безробіття. Найбільше впав тяжкий промисл, нпр. продукція зеліза і стали на 37 проц. Продукція авт упала на 36 проц., продукція кавчуку і шкіри 11—15 проц. Безробітних є тепер в Злуч. Державах Півн. Америки 6 міліонів! Державні довги зросли за один рік о 461 міл. дол., а вивіз зменшився о 34 проц. Ввіз зменшився о 36 проц. за один рік, з Европи о 39 проц. Загальний дохід всего народу зменшився за рік о величезну суму 7 міліярдів і 73 міліонів долярів! Доходи великих богачів упали до половини. Через спекуляцію пропало 1.200.000.000 долярів.

—o—

Протест польського Епископату

Правнича комісія польського епископату оповістила протест проти 231-го арт. Д. проекту карного кодексу, котрий в ультра-ліберальний спосіб постановляє, що злочин переривання вагітности у многих випадках не буде караний.

Війни не буде, бо нема на неї гроший

Американський амбасадор Віллис заявив в Ню-Йорку, що большевицький режім в СССР тріватиме без огляду на це, якіб не зайшли події. Навіть колиб „пятирічка" не вдалася, то уряд СССР видвигне новий плян. Амбасадор Віллис зазначив, що правдоподібність війни дуже мала, бо жаден з народів не міг би тепер фінансувати такого „підприємства".

—o—

37 держав годиться на річну перерву у зброєннях

З Женеви доносять: Досі 37 держав, між ними Німеччина, СССР, Японія, Америка, Італія, Англія, Франція і Польща, повідомили ґен. секретаріят Союза Народів, що годяться на однорічну перерву у зброєннях. Свого часу вислано з Союза Народів заклик до 55 держав, членів Союза Нар. 9 держав, хоч не є членами Союза Народів, візьмуть участь в конференції для розоруження. Здогадуються, що всі ті держави згодяться на однорічне завішення зброєння.

Такої мряки над Анґлією ще не було

Над цілою Анґлією зависла густа мряка. В Лондоні і других містах припинено трамваї й автобуси. Повідомляють про численні автомобільні катастрофи, в котрих богато осіб ранених. Один з шоферів автобуса, який на жадання пасажирів пустився в дорогу, проїхав 9 кільометрів щойно по 3 годинах і прибувши на місце призначення, зімлів з перевтоми. Такої мряки над Анґлією не памятають найстарші люди.

—o—

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 части вартости своїх будинків і її обезпечили в Т-ві взаїмн. обезп. „Дністер". Ви ще мусите найдальше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу на 1932 р. в приналежній агенції
857 95—?
Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

РЕФОРМА ШКІЛЬНИЦТВА

Урядовий проєкт реформи.

Міністерство Віроісповідань і Публичної Освіти виробило проєкт нового шкільного устрою в Польщі. Головні основи того проєкту такі:

Підставою освіти має бути 7-клясова загальна школа. Одначе вона не буде одноцільна, як досі, але поділена на 3 окремі степені. Перші чотири кляси будуть становити замкнену в собі цілість, що обійматиме неначе курс елєментарної освіти. В двох дальших клясах (5 і 6) наступить уже диференціяція. В них мають бути в широкім степені узгляднені обласні (реґіональні) потреби середовища. Отже інша наукова програма буде в тих клясах на селах, інша в містах і промислових осередках. По селах головний натиск буде положений на предмети з обсягу сільського господарства, в містах і промислових осередках увійдуть до наукової програми предмети з обсягу торговлі, промислу і рахунковости. Остання (7-ма) кляса загальної школи буде неначе завершенням основної освіти в певнім напрямі.

Середня загально-освітна школа буде поділена на дві частини. Перші шість кляс становити-муть властиву ґімназію одного типу. Дві дальші (7-а і 8-а) будуть мати вже характер спеціяльний і будуть називатися ліцеєм. По скінченню шістьох кляс ґімназії ученик буде здавати т. зв. „малу матуру", котра дасть право займати урядові становища 2-ої категорії, або записатися до якоїсь фахової школи, згл. перейти до ліцею. Ґімназія буде мати характер загальний (універзальний), але не енцикльопедичний. Тому той характер не може бути богато типовий. Спеціялізація почнеться щойно в ліцею. Науковий плян ліцею буде опиратися на певній засадничій ґрупі предметів, нпр. гуманістичні, математично-природничі, клясичні і т. п. В ліцею має бути змінена також метода навчання. Її ціллю буде приготовити до самостійної праці на університеті.

„КУДИ ЗМІРЯЄ ПОЛЬЩА?"

„Ле Капіталь", найвпливовіший фінансовий орґан Франції, приніс статтю під повищим заголовком. Автор статті, підписаний буквою Х, вичислює три головні кризи Польщі: політично-парляментарну, економічно-фінансову і кризу моральну, найбільш небезпечну, бо загрожує національній єдності. Автор обговорює також нові закони в справі адвокатської ради, доразових судів і безробіття та стверджує, що державна незалежність Польщі находиться в перехрестнім огні опозиції й санації. Статтю кінчить заввагою, що Франція таксамо легковажить стан річий в Польщі, як 1914 р. ігнорувала положення в Росії. „Ґаз. Варш." додає від себе: „Нема потреби підчеркувати, яке враження викликує така стаття у французьких фінансових кругах".

—o—

ЯН БОБЖИНЬСКИЙ.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

ДО УКРАЇНСЬКОГО КОНСЕРВАТИСТА.

II*)

Про те, як Українці ослабили давну Польщу й довели до її повалення та потому самі попали в московську неволю.

По друге знаємо, як то в практиці відбувалася нераз отся „цивілізація" і польонізація руських земель польським шляхотським елементом на підставі, створеній унією люблинською і берестейською. Знаємо, якими то „леґальними" способами йшла польонізація всеї руської шляхти і як там повставали величезні лятифундії „короленят" — з нашою і Вашою шкодою. Про це все ми оба, консерватисти XX століття, переконувати себе не потребуємо.

Одначе признаєш, український консерватисте, що коли були в тім кривди для Твого народу, то за ті кривди стрінула Польщу жорстока пімста. Чейже для цеї власне захланної, безкритичної експанзії на схід, занедбуючи інші історичні завдання, ми (Поляки) стратили — без добуття зброї — наперед нашу простору пястівську дільницю Шлеськ, котрий так довго німчився при нашій каригідній незаінтересованости, аж майже сам через себе відпав від Польщі, як край за виїмком полудневого крайчика, фактично вже німецький. Друга пімста за Ваші кривди і за нашу фальшиву політику була прецінь катастрофа поділів Польщі і довга, 150-літня неволя, з котрої Польща щойно недавно воскресла — жорстоко обкроєна. Ті розділи і та неволя мали своє жерело власне в безпляновій, дуже захланній експанзії на Україні. Початки тої експанзії становлять рівночасно в нашій історії зародки упадку, бо наш лицарський і тверезий нарід почав підпадати під вплив розкладових струй, що плили з дальшого сходу і стягнув на себе натиск сильного московського ворога, котрому на довшу мету не були в стані опертися навіть світлі побіди нашого оружжа.

Але того самого ворога стягнула на Вас також фальшива, короткозора політика Хмельницького. Бо колиби Хмельницький був станув лиш на чолі народного бунту (який впрочім досить видатно підпомагала і польсько-руська шляхта), то, поминаючи море пролитої крови, бувби осягнув також і певні добрі наслідки для співжиття обох народів. Булаби припинена захланна політика польських можновладців, доля українського народу булаб поліпшилася, а унія між обома народами булаби справлена на раціональніших підставах. Український нарід мігби був розвиватися культурно і державно.

Та Хмельницький був лихим політиком і надав своїм починам фальшивий напрям. Мимо того, що з початку мав інші фрази на устах, виступив проти польської Речипосполитої яко такої і висунув клич: За Вислу Ляха! А це було нереальне, нереальне передовсім з тим людським матеріялом, яким Хмельницький розпоряджав і супроти покликання до помочі Татар, через що Хмельницький мимоволі обнизився до рівня „варварського наїздника зі сходу". А тим Татарам платив в додатку кровю і ясирем власного народу!

І тому стягнув на відроджуючуся власне тоді ідею „українізму" найгірше нещастя — піддання Москві. Від тоді Росія, до недавна ще слаба московсько-суздальська держава, яка памятала ще татарську неволю і животіла далеко на північнім сході Европи, загорнула Україну і голосила на цілий світ, що се земля корінно „русска" і що Київ навіть колиска всеросійської державности і культури!

Отсе наші і Ваші провини. Не кидаймож собі взаїмно в очі старих кривд, але признаймося твердо і по мужеськи, що це, що сталося, то передовсім наша обостороння вина. Решта то вже лиш неминучі наслідки, або розмірно малі подробиці.

Але — сталося! Безцільно тепер виволікати над тим скарги, або знов погрожувати собі бунтом чи репресією. Атже з того знов скористає лише наш спільний ворог, котрий сьогодня і так в безоглядний і злочинний спосіб намагається бунтувати Твоїх земляків на Червоній Руси проти Польщі, очевидно на це лиш, щоби в остаточнім висліді здавити і винищити з корінням це останне огнище національно-українського почуття. Бо це Ваше огнище на польській Червоній Руси дуже йому перешкаджає в повній русифікації і большевізації 30-міліонової української суспільности за Збручем. (Далі буде).

*) Гл. 93 ч. „Н. Зорі".

——o——

Польський публіцист

про німецьку книжку.

Голосний польський публіцист Адольф Новачинський оповістив статтю про нову книжку Ф. В. фон Ертцена п. з. „Дас іст Полен..." В тій статті пише: Та книжка страшна своїм спокоєм, уміркованням, повним погамуванням себе, великою стилістичною культурою й письменницьким мистецтвом. Се не тільки акт обжалування, збудований після всяких правил, але це також ряд пластичних картин, які морозять кров в жилах і пригадують „Огород мук" Мірбо, давні твори Мультатулія, „Сибір" Кенана й новіші твори про совіти. Се дійсно щось грізне! І таких книжок та брошур виходить про Польщу щораз більше і більше. Вікна книгарень у Женеві завалені протипольськими книжками, виданими в останних двох літах. Величезними обжалуваннями засипають Париж, Лондон, Петербург. Ненависть до Поляків бухає з кождої сторінки повісти Анґлійця Гучісона „Тге ґовернор оф Каттовіц"). Ще більша фурія є в протипольській книжці Італійця Цезара Санторіо. В книжці Ертцена нема такої ненависти й погорди — і якраз тим та книжка грізніша й небезпечніша для Польщі. Коли вона вийде ще в перекладах на мови французьку й анґлійську, то відбере Польщі тисячі прихильників й оборонців. А на Німців ділатиме як найбільший ладунок реванжового динаміту. Найбільший натиск в тій книжці поставлений на Горішний Шлеськ і на відносини у Східній Галичині в часі пацифікації. Окремий розділ присвячений Виленщині. Справа Заґурского описана подрібно і пластично. Тут і там є в тій книжці картини мов з Дантейського пекла. Є богато подробиць, про котрі й Поляки тільки дещо чули. І все те писав чоловік, котрий колись не зле висказувався про Польщу. То не ґазетяр типу Полякова чи Бесядовского, яких хтось „зафундував" собі. З сим фантом треба щось зробити. Мусимо боронитися, бо нема тепер на світі народу, проти котрого видалиб тілько публікацій, що проти Поляків. Пора ратувати ситуацію, в котру ми всі попали. Памфлєт Ертцена зі всіх найбільше небезпечний, бо пригадує те все, що писано про Польщу за часів саських і Станіслава Авґуста...

——o——

Франція хоче згоди з гітлерівцями

Французький орґан „Ажанс Економік і Фінансієр" висказується за участю Гітлєра в німецькім правительстві, бо се на його думку моглоб облекшити справу порозуміння між Францією й Німеччиною. Берлінський кореспондент лондонського „Дейли Експресу" пише, що та стаття викликала в Берліні велике враження тимбільше, що французькі висланники переговорюють з Гітлєром й обіцяють йому фінансову допомогу та значні політичні уступки, коли він добившися влади, не заперечить належности воєнних репарацій і змінить своє вороже становище супроти Франції.

З берестейського процесу

Сензаційні зізнання й конфронтації.

Трицятьчетвертий день берестейського процесу був богатий на сензаційні зізнання і конфронтації свідків. Вони вимовно насвітлюють закулісове політичне життя Польщі. М. і. зізнавав свідок прокуратури, дир. соймового бюра Володислав Дзядош. Про начального редактора краківського пепесівського „Напшоду" Гекера свідок Дзядош зізнав таке: Звичайно адміністраційна служба держить в тайні назвиська конфідентів й осіб, з інформацій яких користає. Одначе тому, що Гекер не пощадив в „Напшоді" ні Серошевского, ні Пражмовского, ні навіть бл. п. Голуфка, вважаю, що до його особи ці звичаї мене не обовязують. Стверджую ще раз, що п. Гекер був моїм інформатором і всі відомости, які я мав про ППС, діставав я від нього. Особливо щодо відомостей про послів Дібуа і Цьолкоша. Гекер назвав їх „ґ...мі", з котрими не може дати собі ради ні він, ні партія. Старше покоління усунено від впливів, дійшла до голосу молодіж. Інформував мене також про відносини в краківській Касі Хорих, предкладав мені, коли мене перенесли до Тернополя, щоб я став комісарем Каси. П. Гекер, сподіючись звільнення або уступлення з ред. „Напшоду", з огляду на зміну впливів у партії, хотів забезпечити собі старість і говорив, що радби дістати якусь посаду. При тім мав на думці пресовий реферат в крак. воєвідстві. — Адвокат Гоніґвіль питає свідка: Де ви стрічалися з Гекером? — Св. Дзядош: Ріжно бувало: в каварні, на вулиці, часом висилав я до нього урядника Волянецкого. Його просив Гекер, щоб я виробив йому посаду директора Польського Радія. — З черги зізнавав ред. „Напшоду" Гекер. Він сказав: З Дзядошом вдержував я звзаємини, коли був начальником виділу безпеки в Кракові тому, що він уходив за чоловіка, який крутиться коло ППС. Я займав тоді становище компромісове, бо ми боялися того, що наступить під тодішним правлінням. Мої стрічі з Дзядошом не були тайні, партія про це знала. Конфідентом п. Дзядоша, як він мене хоче представити, я не був. Це неправда, що п. Дзядош присилав до мене урядника Волянецкого і неправда це, що я просив його о посаду. Все, що говорив п. Дзядош, виссане з пальця. — Заряджено конфронтацію. — Св. Дзядош: Може факти про Дібуа і Цьолкоша неправдиві, але це правда, що п. Гекер мені це сказав. Св. Гекер: Я дальше тверджу, що це неправда. Слідує ще одна конфронтація: свідка прок. Олеарчика і ред. „Напшоду" Королевича. Оборонець питає: Чи відомо вам, що свідок Олеарчик назвав вас конфідентом? Королевич: „Відкидаю це як звичайну клевету, справу віддав я до суду". Відтак свідок розказує, що як репортер „Напшоду" ходив до слідчого уряду по інформації для часопису. Там мав сцисію з поліцією (частина зізнань сконфіскована). Олеарчик: Попередні зізнання підтримую в цілій основі і можу представити двох свідків, котрі потвердять, що Королевич був нашим інформатором про многих політичних діячів, про угоду між Центролівицею і клюбом народовим і т. д. На питання, чому не кандидує до сойму, Королевич відповів, що як журналіст і член ТУР-а (Т-во Університету Роботнічого") заробляє 1.500 зол., а як посол діставабди лиш 1000 зол., з чого 300 пішлоб на партію. „А ідея?" — спитав я. У відповідь він махнув рукою.

——o——

З політичного гумору

— Чи ти чув, що всім зизуватим мають виточити великий політичний процес?

— Та чому?

— Бо злим оком дивляться на правительство. — („Врубле на даху").

Русифікація Білої Руси

Б. воєвода Владислав Есьман оповістив у „Газеті Варшавскій" (ч. 367) велику статтю такого змісту: На Волині поступає ліквідація польського майна. Непевність така, що на тих Поляків, котрі там не позбуваються свого майна, їх сусіди дивляться як на непочитальних. Опріч того поступає й духова русифікація Білорусинів при помочи гражданки, учителів Росіян і Жидів та — і се автор уважає найбільш небезпечним — при помочи оо. Єзуітів, котрі заосмотрені в значні засоби, даром вінчають і т. и. та в той спосіб перетягають населення на новий східний обряд. Деякі достойники катол. Церкви, котрі часово перебували в Росії, як архиепископ Ропп повірили, що Росіяне хочуть щиро навернутися на католицизм і в добрій вірі переконали про це Апост. Столицю, котра опираючись на таких реляціях, поручила Єзуітам працювати в напрямі позискання православних. Тимчасом ті Поляки, що переїхали Росію вшир і здовж, знають, що це мрія. Та навіть якби мрія здійснилася якимсь чудом, то принеслаб катол. Церкві шкоду, бо Росіяне сформувалиб тілько сект, кілько їх було в Росії. Щоб лекше осягнути ціль навернення православних на католицизм, оо. Єзуїти постановили вживати російської мови навіть у богослуженнях і прибрати вигляд рос. попів. Можна побоюватися, чи та новина не внесе до катол. Церкви такого заколоту й роздору, які були за часів самозванчого епископа Жиліньского. Далі п. Єсьман предсказує можливість згіршення, яке може повстати через зневажування катол. священика обуреними жінками, котрі вчують російські проповіди та співи. Вкінці, о що йому головно ходить, заповідає велику небезпеку для Польщі і ту небезпеку бачить в тім, що з православних Білорусинів будуть католики-Росіяне. Вкінці п. Єсьман дуже занепокоєний тим, що більшість питомців в „Альбертинській обителі оо. Єзуітов греко-словянскаго обряда" становлять — Українці з Галичини... Автор твердить, що весь польський нарід повинен благати своїх епископів, щоб вони благали св. Вітця в Римі, поручити оо. Єзуїтам, „аби заперестали тої небезпечної для держави пропаґанди".

——o——

З політичного гумору.

Берестя над Бугом то така місцевість, куди висилається послів на Бек'олекції.

Маленький фейлєтон

Як пізнати здорову рибу

Наближаються Різдвяні свята, коли скрізь їдять також рибу. Передовсім треба ствердити, що люди за мало вживають риби в порівнанні з иншим мясом, бо думають, що риба менше поживна. В дійсности так не є. Враження меншої поживности мається від риби з двох причин: 1) Тому, що рибяче мясо скорше стравне. 2) Тому, що коли люди їдять инше мясо, то рівночасно їдять більше ріжних додатків, яких з рибою не їдять. Та є ще одна причина, чому риби не вживають у більшій мірі. А саме тому, що бояться несвіжого рибячого мяса, котре може бути дійсно дуже шкідливе. Та це дуже легка річ пізнати, чи риба свіжа, хоч вона вже нежива. Треба тільки потиснути її двома пальцями: коли заглибини, які в той спосіб повстануть, виповнюється скоро й елястично, то риба свіжа. Коли вона несвіжа, то заглибини не виповняються. По двох-трьох спробах кожда людина напевно відріжнить свіжу рибу від несвіжої. (З німецького).

Хто вчас не відновляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

Монархічстичні пляни санації

Під таким заголовком принесла н. д. „Газета Варшавска" великий лист сен. д-ра Болеслава Мотца з Парижа до суду, котрий судить б. берестейських вязнів. У тім листі пише сен. Мотц, що берестейський процес се тільки одно огниво пляну, вирішеного санацією перед кількома літами в ціли здискредитування опозиції. В марті 1928 один з провідників санації, а саме п. В. Славек мав сказати сен. Мотцови при 2 инших особах таке: „Щоби стати сильною державою, мусить Польща якнайбільше зединити („сцаліць") дільниці, з котрих складається. Того зединення не можна осягнути при теперішнім республиканськім устрою. Конечний символ, котрий збиравби коло себе ріжнородні елєменти, з яких складається Польща. Тим символом може бути тільки монархія. Тому внутрішна наша політика наставлена на впровадження монархії через зломання всякої опозиції й опанування всеї адміністрації тай навіть суспільної машини держави. В тім напрямі посуваємося крок за кроком". — Сен. Мотц стоїть на становищі, що нормальне правительство може спиратися на правиці, на лівиці або на коаліції, але не може довго спиратися на штучнім зліпку в роді ББ, з котрого ні сліду не лишиться, коли не стане його творця, як це було в Еспанії. — В. Славек оповістив, що лист сен. Мотца полягає на видумці й на перекручуваннях.

——o——

Борба з комунізмом в японських школах

Японський міністр освіти видав наказ примінити як найостріші міри супроти студентів й учеників опанованих комунізмом. Учителі мають зорґанізувати спеціяльні відчити, які мають виказати шкідливість марксівських ідей. Всі школи можуть телефонічно візвати помочи проти комуністів.

——o——

„Піна на устах" Гітлєра

Інтервю Гітлєра і його наслідки.

Вся анґлійська преса подає зміст розмови Гітлєра в Берліні з представниками анґлійської й американської преси. Свою програму Гітлєр зібрав в отсих точках: 1) Відкинення всіх воєнних репараційних довгів, 2) відкинення версайського договору і всіх умов, які з нього випливають, 3) примінення драстичних внутрішних ощадностий, 4) заведення прогібіційної цлової тарифи супроти ввозу споживчих і люксусових товарів. Натомісць Гітлєр признає приватно-торговельні довги. Справоздавець „Дейли Телеґрафу" стверджує, що про Францію говорив Гітлєр з піною на устах. Коли Гітлєр буде таксамо говорити про Францію тоді, коли буде відповідальний за німецький уряд, то на думку „Дейли Телеґрафу" конфлікти неминучі. Це інтервю викликало в Ню-Йорку депримуюче враження. Німецькі акції і курс німецької марки нагло понизився. Ню-Йоркські банкирі зібралися в банку Морґана і обговорювали небезпеку гітлєрівського перевороту в Німеччині (ПАТ).

——o——

Податковий страйк пруських юнкрів

Більшість окружних орґанізацій Ляндбунду у Схід. Прусії ухвалила візвати земельних власників, щоб перестали платити податки й оплати за суспільне обезпечення поки рільні господарства не „відзискають рентовности". Рівночасно орґанізації Ляндбунду жадають відрочення ліцитацій, заповідаючи, що занятим у себе робітникам можуть виплачувати лише 70 проц. платні. Ся ухвала вже введена в життя. Орґанізації Ляндбунду погрожують бойкотом тих членів, котрі не хотіливби прилучитися до цеї акції.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Закінчення ювилейних обходів 1500-ліття Вселенського Собору в Ефезі. (Від власного кореспондента з Риму). З початком сего року, як се було свого часу занотовано в „Н. Зорі", св. Отець звернувся осібним письмом до Його Еміненції Кардинала Сінчеро, Секретара св. Конґреґації для Схід. Церкви, щоб занявся ювилейними обходами на відсвяткування 1500-ліття Ефеського Собору, особливо в Східних Церквах. Кардинал в тій ціли покликав осібний Комітет, до котрого з рамени Українців католиків входив о. Ректор Діонізій Головецький ЧСВВ. Інавґураційні торжества тих обходів зачалися з початком 1931 р. в найбільшій та найгарнішій святині, посвяченій Пречистій Дівi, т. є в базиліці „Марія Маджоре" в Римі. Та щоб достойно закінчити ті обходи, вибрано Архимандрію грецьких Василіян в Гроттафератті. В тім торжестві визначну участь мала також наша римська Колеґія. Місцевість Гроттафератта се мале місточко в околиці Риму, віддалене понад 20 км. (одна год. їзди електр. трамваєм). Там істнує від XI. ст. Архимандрія грецьких Василіян, основана (1004 р.) св. Нілем. Вона мала бути збудована на старинних руїнах віллі Ціцерона. З огляду на старинність, клясичну будову церкви й дуже цінні фрески Доменікіна та старинну й богату в рукописи бібліотеку, належить вона до важніших італійських національних памятників в околицях Риму. Якраз ту Архимандрію вибрав Комітет на закінчення ювилейних обходів. Торжества тревали чотири дні від 19.—22. листопада б. р. Програма була богата й ріжноманітна. І так перший день мали Вірмени. Торжественну Службу Божу відправив о. Сергій Дер-Аврагаміян, мітрофорний Архимандрит і Ректор вірменської Колеґії при характеристичнім вірменськім співі питомців тоїж Колеґії. Реферат на тему „Ефезський Собор і культ Богоматери у вірменській Церкві" виголосив О. Ф. Аґаґіяніян, професор і місторектор вірменської Колеґії. Другий день т. є 20. XI. був наш. Про сей день так пише „Оссерваторе Романо" з 22. XI. ч. 273: „Яку велику любов до Богоматери заявили вони нам сьогодні! А як наглядно відкрилася перед нами та словянська руська душа, що здавалася така студена, як їх снігом сповиті степи". Архиєрейську Службу Божу мав Преосв. Петро Бучес, титулярний Еп. Олімпу й призначений для Росіян католиків, котрі перебувають на еміґрації. Співлітурґізували о. Олександер Сипяґін, пралат Його Святости, бувший посол до царської Думи й російський делеґат до правничої кодифікаційної Комісії для Східної церкви; другий був духовник нашої Колеґії. Співав хор Української Колеґії під дириґентурою п. Ґуловича, питомця Мукачівської епархії. Про наш спів та Літурґію так висказався „Оссерваторе Романо" в наведенім висше числі: „Старословянська Літурґія зі взірцевим та по майстерськи виконаним співом. А яка ніжна солодкість криється в тих голосах української (в тексті „рутені") молоді..." А дальше... „Сьогодні рано в часі Служби Божої, відправленої з такою великою красою, супроводженої легкими рухами асисти та чудним співом студіюючої української молоді — відчули ми се, що відчувається в усіх східних Богослуженнях, а саме: безперервну участь Марії при Жертві та спожиттю Агнця. Т. Г.

(Кінець буде).

Людська душа се дерево, в яке можна вбити всякий гвіздь, коли тільки достаточно довго будеш вбивати. (Зондереггер).

*

Церковний спів має велику вартість, бо настроює до побожности. Св. Августин говорив: „Який же я був зворушений, коли церква Твоя звеніла милими співами! Ті тони бальзамом вливалися в мої вуха, а з ними вливалася і Твоя правда до мого серця". (Шпіраго).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

З ПОЛЬСЬКОЇ ХРИСТ. ДЕМОКРАТІЇ виступили посли Богданович, Карбіні й Ченстіґ.

ЛЬВІВСЬКИМ ВІЦЕВОЄВОДОЮ на місце п. Дрояновського вибраного президентом м. Львова, став дотеперішний староста в Надвірній п. Сокіл.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ПРОЦЕС добігає до кінця. Кружляє поголоска, що на свідків будуть покликані також найвизначніші представники потравневого табору.

ФАНТАСТИЧНУ ПОГОЛОСКУ приніс „Ілюстр. Курєр Цодз.", а саме, що брат ромунського короля князь Микола має в найблищому часі оженитися зі старшою дочкою марш. Пілсудского, опісля мавби вступити на польський престіл. Така поголоска кружляє в кругах французьких роялістів.

ПРОВІДНИК „СТАЛЕВОГО ШОЛОМА" Дістерберґ заявив, що „Сталевий Шолом" скличе перед конференцією для роззброєнь 60.000 віч і зборів, на котрих будуть ухвалені резолюції з домаганням свободи зброєнь, збільшення німецької армії і знесення всіх військових обмежень, наложених версайським договором (АТЕ).

ГІТЛЄР в розмові з англійськими журналістами заявив, що не думає захоплювати влади в Німеччині через державний переворот, бо найдальше до 10 місяців влада перейде до його рук легальною дорогою.

ПРЕДСТАВНИК ГІТЛЄРІВЦІВ Розенберґ прибув до Лондону і веде розмови з деякими політичними чинниками. В розмові з представниками англійських ґазет Розенберґ заявив, що Німеччині грозить небезпека зі сторони Франції. Дальше виступав проти воєнних репарацій і всіх зобовязань Німеччини, яких вона не може виконати. Порушував також польсько-німецький спір.

ПЕРЕГЛЯД ФАШИСТІВ. З Риму пишуть нам: Джюраті, ґенеральний секретар фашистів, видав заряджения до всіх провінціональних секретарів в справі переведення спису всіх фашистів на X. рік. Сей перепис має бути зроблений скоро й точно й має бути скінчений з 31. січня 1932 р. „Нехай знає кождий — пише Джюраті — що по укінченім речинці ті, котрі спізнили або занедбали свої зголошення, будуть усунені з партії". Крім того додає ось таку заввагу: „На основі заряджения Провідника (в тексті „Дуче" т. є Муссолінія) сего року не буде контролі списів з виїмком фашистівської молоді, котра, на основі вже поданих заряджень, має бути предметом пильного досліджування та безперервної контролі. Тим мається забезпечити партію, щоби слідуюча ґенерація дала партії правдивих та гідних фашистів".

В ЕСПАНІЇ проголошено амнестію з приводу ухвалення конституції кортезами.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ заявив, що японський уряд не зобовязувався до евакуації Манджурії. Ся евакуація неможлива, бо китайська армія приготовляє контрофензиву.

ГЕНЕРАЛ ГОНДЖО, японський вождь в Манджурії, подався до димісії, заявляючи, що компромісова політика японського уряду унеможливлює йому свободу рухів. В тім стані річий він не може відповідати за успішний перебіг військових операцій.

В МОСКВІ на площі Червоної Армії відбулося характеристичне торжество передачі совітській армії чети танків ім. Ф. Дзержиньского, помершого начальника ДПУ. Танки збудовані коштом складок польської людности в СССР. Ці складки як і всі інши ніби добровільні. Одначе хто з робітників таких складок не заплативби „добровільно", того зачисляють до контрреволюціонерів. Це потягає за собою видалення з фабрик і позбавлення апровізаційних карток (АТЕ).

НОВИНКИ

З **канцелярії „Просвіти"** дістаємо до поміщення таке письмо: На „Дар Просвіті". — Місяць грудень — це місяць „Просвіти". 8-го грудня — це 63 річниця основання і діяльности „Просвіти", а для цілого українського громадянства — це час виконання його обовязків супроти сього найстаршого і найбільше заслуженого Т-ва. Для облегшення громадянам висилки жертв на „Дар Просвіті" висилаємо з нинішним числом чеки „Просвіти".

В Бібрці к. Кросна згорів нафтовий шиб, власність „Нафтового Товариства". Пожежу викликав робітник, запаливши сірник, від котрого занялися земні ґази.

В Бориславі згорів будинок копальні нафти „Льокарно". Шиб удалося врятувати.

Згоріла хата Т. Олійника в Грабовій коло Побоча в Золочівщині.

Розпорядком міністерства внутрішних справ у Варшаві з дня 17. вересня 1931 Ч. П. Б. 14267/2/31 відкликано уділений адміністраційною владою дозвіл на збірку Дару Просвіті в першім тижні грудня. Воєвідства: львівське, станиславівське і тернопільське перенесли збірку „Дару Просвіті" на час від 16. до 22. грудня ц. р.

На Боже Деревце для убогих на свята складає польська суспільність масу книжок до читання. Чи не далосяб і в нас зорганізувати бодай у деяких місцевостях такого культурного діла?

За шпіонажу в користь СССР засудив суд в Тернополі Мих. Паламара на 3 роки тюрми, суд в Чорткові засудив Андрія Смоляна на 6 літ тюрми. Ілька Сафка на 5 місяців.

Воєнних інвалідів в Польщі по остан. обчисленням нараховують 150.208. З них 27.173 не побирають з державного скарбу платні, бо їх нездібність до праці оцінено менше ніж на 15 проц. Інвалідів української національности є 23.590.

Стада вовків появилися на Виленщині в околиці Ракова. В часі облави вбито 6 вовків.

Тайну комуністичну надаючу радієву стацію викрила поліція в Бадені під Віднем. Увязнено 4 особи, в котрих знайдено відбираючий апарат так уладжений, що можна було його перемінити на надаючий.

Проф. Віндавс, відомий вчений з Ґетінґену, видобув в стані хемічно-чистім протирахітичну вітаміну „Д". Знова шведський вчений Ріґ витворив в кристалічнім стані вітаміну „Ц", протишкорбутову.

Згорів деревляний костел з XVII ст. в селі Галичин на Виленщині. Правдоподібно підпалили його місцеві безбожники.

Вмер в Кельцах найстарший чоловік в Польщі. Він прожив 120 літ, називався Лейба Левковіч. На його похорони були внуки, пра- і пра-правнуки, разом більше ніж 100 осіб.

Німецькі селяне в Найкірхені й Ґроскампфені не допустили до ліцитації господарств, заявляючи, що для держави не мають грошей.

Великі заметілі і морози шаліють в Греції. Богато осіб в горах не дає про себе вістий. Мабуть замерзли.

В области зелізничої комунікації доконано далекосяглого винаходу. В Дебліні інж. Друм пустив в рух поїзд, порушуваний електричними батеріями. Поїзд перебіг 15 миль в 30 мінутах. Технічні і наукові сфери прикладають до цего винаходу велику вагу і предсказують повне зреволюціонізування транспорту.

Товпа зложена з 2000 людий вдерлася до шпиталю в м. Сельсбері в Америці і злінчувала хорого Мурина за те, що вбив свого білого хліботавця.

Бездротний телефон між Ватиканом і Аргентиною. Недавно уряджено бездротне телефонічне полученя між Ватиканом і столицею Аргентини Буенос Айрес. Першу розмову тим телефоном вів епископ зі Санта Фі з мс. о. Тарліні, котрий живе в Ватикані.

Англійська аристократія продає ізза кризи свої палати, образи й дорогоцінности. Товариські клюби чисельно меншають, бо люди щадять на вкладках.

——o——

Від Адміністрації

Усіх наших краєвих і заграничних П. Т. Передплатників просимо звернути бачну увагу на адресу, під якою одержать недільне число „Нової Зорі" 95, з 13. XII. б. р. Там на адресі з боку буде виписана червонилом квота залеглости за часопис. Просимо зрозуміти, що нема змоги часопису за дармо редагувати, печатати, адмініструвати й висилати. Це відноситься головно до тих П. Т. Передплатників, що занедбали передплату за більше місяців. У тім самім числі одержать П. Т. Передплатники почтові складанки (чеки), щоб могли вирівнати залеглости. 1057—1-2

——o——

Біржа

Гроші: Ам. доляр 8.90, італ. ліра 0.46, англійський фунт стерлінґ 28.75 (або 3.27 дол.), франц. франк 0.35, швайц. франк 1.74, чеська корона 0.26 зол.

Збіжжа: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження віддаль 200 км.): Пшениця двірська 24.25—24.75, пшениця сел. 22.00—22.50, жито дв. 25.25—25.50, жито сел. 24.50—24.75, ячмінь двірський 21.00—23.00, овес гал. 21.00—21.50, бараболі пром. 3.00—3.25, гречка 17.50—18, житн. ґрис 13—13.25, пшенич. ґрис 12—12.25, просо 19.50—20.00. На біржі помітна знижка цін майже всіх родів збіжжа. Просо дещо подорожіло.

Набіл: (Ціна за 100 кґ. у Львові льоко склад). Десерове масло 340—360, кухонне 290—310. Молоко за 100 літрів 25—32 зол.

„Маслосоюз" платив кооперативам 7. XII. за 1 кґ. десерового масла 3.60, за 1 л. молока 24—25 сот., за 1 копу яєць 6.40 зол.

——o——

Посмертна згадка

† **о. Іван Порайко,** емеритований катехит учит. семинарії в Станиславові, референт епископської консисторії і почесний крилошанин станиславівської греко-катол. еп. капітули, помер дня 30. листопада 1931. — В. Й. П.!

——o——

Жертви

На укр. інвалідів зложили: Ґр.-кат. Уряд парох. в Вільшанци 5 зол. — Ґр.-кат. Уряд парох. Хлібичин пільний, п. Забоолтів 3.84 зол. — Ґр.-кат. Уряд парох. в Мельниці н/Дністром 5 зол.

Господар. Священича Спілка „Правда" в Капустинцях, п. Улащківці 10 зол. на „Добру Пресу".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КУПЛЮ СТАРЕ ПІАНІНО до вправ за готівку. Зголошення з поданням цін до Адм. „Нової Зорі" під „Піаніно". 3-3
1056

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замаретинівської тандити. 912 73—100

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відповідальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Рік VI. Ročo zapisane ryczynem Львів, неділя 13 грудня 1931. Ч. 95 (495)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Поможіть безробітним й убогим

Пастирський Лист всего нашого Епископату в Галичині.

АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ
Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола Архиепископ-Митрополит Львівський і Галицький, Епископ Камінця Подільського.

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола Епископ Станиславівський.

ЙОСАФАТ КОЦИЛОВСЬКИЙ
Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола, Епископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький.

НИКИТА БУДКА
Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола тит. Епископ Патарський, б. Епископ Канадійський.

ГИГОРІЙ ЛАКОТА
Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола тит. Епископ Данійський і Епископ-Пом. Перемиський.

ІВАН БУЧКО
Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола тит. Епископ Кадоенський і Епископ-Пом. Львівський.

ІВАН ЛЯТИШЕВСЬКИЙ
Божою Милостю і Благословенням св. Апостольського Престола тит. Епископ Ададейський і Епископ-Пом. Станиславівський.

Всечесному Духовенству і Вірним Божий мир і Архиєрейське Благословенство.

Живемо в часах, коли убожество, нужда і фізичні та моральні терпіння мов хвилі ріки, що виступила з берегів, заливають краї та держави нового і старого світа. Ті нещастя найтяжше доторкають населення тих країв, які були тереном кривавих змагань в часі великої світової війни. Ураган війни, який кількома наворотами переходив через українські землі, стер з лиця землі богато цвітучих осель, знищив велику кількість рільних господарств і варстатів праці, спричинив смерть соток тисяч людей, а знова таку саму велику кількість людей зробив каліками без рук і ніг, відібрав здоровля і спосібність до праці. По тих жертвах війни залишилися тисячі вдів, сиріт і старців без ніякої помочі, без спроможности життя. — На виснажені війною народи прийшли нові нещастя. Під теперішню хвилю переживає світ, переживають і Українці, одну з найтяжших господарських кріз, які знає історія. В застрашаючий спосіб поширюється на селі і в місті безробіття. Даремне безробітні шукають праці, вони її найти не можуть. Вони не мають дуже часто засобів на заспокоєння найконечніших потреб, вони і їх рідні просто примирають з голоду. — Десятки і сотки тисяч вдів, сиріт, інвалідів, калік, старців, бездомних, безробітних витягають до нас руки з проханням о хліб, о працю, о дах над головою.

Появляються фальшиві пророки, які нужду і терпіння міліонів, брак праці, хотять використати для своїх цілей. Вони ширять серед робітництва полумя ненависти і бунту та зміряють до суспільного перевороту. Нам загрожує більшовизм і всі нещастя і терпіння, які він потягає за собою. — Протиділати ліберальним і соціялістичним течіям може тільки любов ближнього в формі милосердя всім потребуючим і терплячим. Католицька Церква все займалася недолею робітників і їх тяжким матеріяльним положенням. Великий папа робітників Лев XIII в своїй власній енцикліці „Рерум Новарум" поборює капіталізм у його шкідливій формі і домагається, щоб засадами християнської справедливости й любови кермувалися як фабриканти, так і робітники. Він різко осуджує визиск робітників, на яких горстка богачів наложила ярмо неволі. Одною з головних причин нещасть, які навістили людство з війною й велитенськими зброєннями держав включно є це, що капіталізм знехтував засади християнської етики і моралі. Бачимо, що в світі не було ніколи стільки золота і нагромаджених засобів поживи, стільки великих богацтв, як під теперішню хвилю, а рівночасно стільки біди й нужди, стільки сліз і терпіння. Це вина капіталізму. Святіший Отець в енцикліці пише: „Вільні доходи, то є ці, які не є конечними до приличного життя, не підлягають вільному розпорядженню людини. Противно, богатші люди мають обовязок помагати біднішим". Тимто католицька Церква не лише виступає проти наслідків капіталізму, якими є нужда й безробіття, але що більше, — велить робітникам організуватися для оборони своїх прав, а всім вірним велить помагати всім, що потребують помочі.

Лиш діяльна любов ближнього і християнське милосердя не словами, а ділами, зможе спасти людство з дотеперішньої недолі, яку воно переживає. — Та важка недоля теперішніх часів мусить зворушити наші серця і викликати в них почування милосердя для нещасних і бездомних.

А ми, ваші Архипастирі, нині пригадуємо Вам, Братя і Сестри, ще й обовязок практикувати ту прегарну чесноту християнського милосердя, як цего бажає собі Христос, наш Божественний Учитель. Миж Його учні й учениці, прислухуймося до Його голосу, записаного у св. Евангелиста Матея:

„Скінчиться все на землі. Померкне сонце, згаснуть звізди — і місяць не дасть світла свого. Наспіє великий і страшний день; день послідного суду і день справедливости. І прийде Син чоловічий у своїй славі і всі ангели з Ним. І сяде на престолі Своєї слави: і зберуться перед Ним усі народи; і відлучить їх один від других, як пастир відлучує вівці від козлів. І поставить вівці по Своїй правиці, а козлів по лівиці. Тоді скаже (Христос) — Цар тим, що будуть по його правиці: прийдіть благословені Мого Вітця, наслідуйте царство, приготоване вам від основання світа. Бо я був голодний, а ви дали Мені їсти; Я був жаждучий, а ви напоїли Мене; Я був подорожний, а ви приняли Мене; нагий і ви одягли Мене; недужий і ви відвідали Мене; у вязниці -- і ви прийшли до Мене. Тоді відповідять праведники, кажучи: Господи, коли бачили ми Тебе голодного і накормили, або жаждучого і напоїли? Колиж ми бачили Тебе подорожним і приняли Тебе, або нагим і одягли Тебе? Коли бачили ми Тебе недужим або в вязниці і прийшли до Тебе?

А (Христос) Цар у відповідь скаже їм: Істинно, кажу вам: Скільки разів ви це вчинили одному з цих моїх найменших братів, Мені вчинили. Тоді скаже тим, що будуть по лівиці: Ідіть від Мене прокляті в огонь вічний, приготований діяволу і його ангелам. Бо я був голодний і ви не дали Мені їсти, був жаждучий і не напоїли Мене..."

Не манім себе надією, що господарська кріза скоро минеться. Радше приготуймося на те, що тяжкі часи будуть довго ще тривати. Тимто ми повинні обмежити свої видатки і завести ощадности. Особливо слід занехати всякі непотрібні видатки, як на строї й міську одежу, а дальше видатки на алькоголь і тютюн. Не вільно християнинові сьогодня жити, не оглядаючися на бідних і нещасних. — Наближається страшна доля бідних людей — зима. Соткам тисяч нещасних, потрібуючим помочі, грозить просто смерть від голоду і холоду. Церква, духовенство й вірні мусять в імя любови Христа дати їм поміч. Матеріяльну, моральну й релігійну поміч. Ніхто не сміє казати, що з огляду на господарську кризу це неможливе. Найкращі памятки і діла милосердя зацвітали в часах загального зубожіння і руїни. Поділитися з голодним останнім кусником хліба та злишньою одежею, лати нещасним душевну й релігійну потіху, розрадити в горю, потішити в нещастю, це правдива християнська любов. Вона прожене з сердець нещасних огірчення та зневіру, ненависть і розпуку та приверне їм віру в Бога й людей.

Робіть, що хто може! Можеш більше, зроби більше, можеш мало, зроби мало. Навіть мала лепта вбогої вдовиці, яку вона вкинула до церковної скарбони — навіть ця мала лепта дочекалася великої похвали від Христа. І дійсно всі а всі, навіть убогі, можуть і повинні щось милосердного зробити для інших убогих і нещасливих. Можеш часом дати якийсь гріш, можеш дати яку кварту збіжжа чи бульби. Можеш дати кусник полотна, чи яку злишню одежину. А коли ти не змігби того ізза твоєї власної бідноти, то певно можеш пожалувати бідного, потішити його щирим словом, влити надію в засумоване серце ближнього, дати розраду в його горю. А також можеш і повинен ти молитися за бідних і нещасливих; можеш з вічної керниці молитви черпати для бездольних небесну потіху. Чиж того не може зробити навіть найбідніший з вас?

Допомогова робота мусить бути загальна на цілім просторі наших Епархій. Кожна парохія мусить зорґанізувати поміч безробітним, бідним дітям, вдовам і сиротам і взагалі всім потребуючим помочі в межах парохії. Крім цього богатші, а властиво урожайні частини краю мусять помогти харчами гірським околицям, населення сіл мусить помогти

харчами бідним по містам. Правда, і на селі біда, бідні і безробітні сироти й опущені діти і навіть заможніші колись господарі не можуть повязати кінці з кінцями, але все таки при добрій волі можна жертвувати ще біднішим в місті рільничі плоди. Хай у днях загальної нужди спалахне й огорне цілий край полумя християнського милосердя! Воно мусить нагодувати голодних, потішити зневірених.

Духовенство, як сказав Папа Лев XIII., мусить покинути захристії і піти в народ між бідних і опущених і рятувати їх тіло й душу. Воно мусить взяти добродійну акцію в свої руки, зорганізувати її при парохіях, загрівати вірних до діл милосердя.

Незабаром покличемо до життя краєвий Комітет ратунковий з осідком у Львові й Епархіяльні Комітети в осідках Епархій. Приготовляємо також створення статутового товариства „Союз Милосердя", яке має обняти цілий наш край. В кожній парохії мусить повстати такий Союз Милосердя.

А Вас, Дорогі Брати і Сестри, вже наперед запрошуємо і взиваємо: Вступайте в ті Союзи Милосердя, еднайтеся, щоби спільними силами облекшити нужду, отерти сльози, накормити невинні нещасні діти, рятувати вдовиці і сироти, нести поміч нездібним до праці інвалідам. — Нехай не замикаються ваші серця на голос Ісуса Вчителя. Прийміть глибоко в душу Христове слово:

„Добре робіть ближнім, нічого за те не сподіваючись (від людей), а буде нагорода ваша велика — так каже Христос — і будете синами Вишнього, бо Він добрий для невдячних і злих. Будьте отже милосердні, як і Отець ваш милосердний... Давайте і дасться вам: міру добру, натовчену і потрясену і переливаючуся дадуть на лоно ваше, бо тою мірою, якою мірите, відміриться вам". (Лук. 6, 7, 35—38).

А ви убогі і потребуючі помочі не попадайте в зневіру, не тратьте надії на Божу поміч. Памятайте, що ви діти Отця Небесного, що годує птиці небесні й одягає пільні лелії. Знає Отець небесний, що вам треба.

„Зложи на Господа журбу твою, а він тебе поживить", — каже Псальмоспівець (Пс. 54). — „Многі скорби праведним і від всіх їх вибавить їх Господь". (Пс. 33).

Не сумнівайтеся в Боже Провидіння, що виратує ціле людство з тої страшної кризи, як тільки воно звернеться до Бога з довірям, як колись Апостоли: „Господи, спаси нас, бо погибаємо".

Благодать Господа Нашого Ісуса Христа і любов Бога Отця і причастя Св. Духа най буде зі всіми вами.

† *Андрей* Митрополит — † *Григорій* Епископ — † *Йосафат* Епископ
† *Никита* Епископ — † *Григорій* Епископ-ном. — † *Іван* Еп.-ном. Льв.
† *Іван* Епископ.-ном. Станисл.

—o—

Процес Протоігумена ЧСВВ.

проти ред. „Газети Варшавскої".

Пишуть нам: Дня 23 с. м. перед Апел. Судом в Варшаві відбулася розправа в справі теперішного Протоігумена ЧСВВ Впр. о. Стефана Решетила проти відповід. редактора вшехпольської „Газети Варшавскої" Вацлава Дроздовского за клевету, кинену м. року на о. Решетила, тоді ігумена Монастиря ЧСВВ в Варшаві через вислів: „Поведення о. Решетила будить загальне згіршення серед мешканців дому". Окр. Суд засудив Дроздовского на 3 місяці тюрми без заміни на гривну. Суд Апел. знижив йому кару на 1 місяць тюрми без заміни на гривну. Та сама газета розпустила в марті 1930 р. поголоску, що Впр. о. Решетило побив у Варшаві польського священика, що також в обох розправах показалося брехнею, подиктованою „висшою політикою" ендецьких шовіністів.

УРЯДОВИЙ ПРОЄКТ

Нового адміністраційного поділу Польщі.

Свого часу при Президії Ради Міністрів утворено спеціяльну Комісію для усправнення публичної адміністрації в Польщі. Саме появився V-ий том матеріялів тої згаданої Комісії, в котрім напечатано вже її проект нового адміністраційного поділу держави.

При укладанню того проєкту Комісія кермувалася слідуючими засадами: 1) Воєвідство повинно обіймати обшар, котрий відокремлюється з території держави звязаними з ним державними проблемами і для котрого з рації тих власне проблемів повинна бути створена окрема воєвідська програма внутрішньої державної політики; 2) Обшар, що на нім відокремлюється територіяльно певна державна проблема і для котрого має бути створена окрема регіональна програма внутрішньої політики держави, повинен обіймати одно воєвідство в цілости, а не бути поділеним між кілька воєвідств; 3) Дальша умова правильного поділу се опертя кождого воєвідства на міськім осередку, що є регіональним узлом для цілого воєвідського обшару; 4) Слідуюча умова доброго поділу це господарча самовистарчальність кождої одиниці на потреби самоуправи; 5) Вкінці з точки погляду усправнення державної адміністрації важна умова доброго поділу на воєвідства це узгіднення того поділу з іншими адміністраційними округами.

Маючи на увазі наведені вище засади, Комісія проєктує такий поділ Польщі на адміністраційні области (регіони), котрі повинні стати підставою поділу на воєвідства:

1. Львівська область (регіон). Вона обіймає нинішні воєвідства станиславівське, тернопільське і східню частину львівського. Ціхою, що виріжнює ту область, є розселення української людности. Столицею великої львівської области буде Львів, що з оглядів господарчих, комунікаційних і культурних, як також з огляду на свою велику історичну традицію є дійсним осередком тої землі.

2. Область (регіон) Волині. Обіймає нинішнє волинське воєвідство з виїмком північних окраїн того воєвідства і сарненського повіту, що географічно й етнографічно (?!) належать до Полісся. (Даємо знак запиту тому, бо що етнографічно належить до Полісся, то етнографічно може належати й до Волині, бож і Полісся і Волинь се етнографічно українські землі. — Ред. „Н. Зорі"). Ціхою, що виріжнює ту область, є розселення волинських Українців.

3. Поліська область (регіон). Обіймає обшар географічного Полісся. В тій области виступають дві великі проблеми загально-державної ваги, а саме: національна проблема Полісся і проблема меліорації поліських багон.

4. Область (регіон) північно-східна або Виленська. Вона обіймає обшар дотеперішніх воєвідств виленського і новогродського та східну частину воєвідства білостоцького. Ціхою, що виріжнює ту область, є розселення білоруської людности.

5. Люблинська область (регіон). Обіймає обшар нинішнього люблинського воєвідства з вилученням північної частини того воєвідства, котру зачислюється вчасти до области варшавської, а вчасти до области поліської. Узлом, що лучить той обшар, є місто Люблин.

6. Краківська область (регіон). Обіймає нинішнє воєвідство краківське і більшу частину воєвідства келецького разом із Кельцами. Проблемою, що панує в краківській области, є господарча проблема рільництва.

7. Шлезька гірничо-гутнича область (регіон). Обіймає нинішнє воєвідство шлезьке разом з басенами домбровським і краківським. Ядром тої области є одноцільний геольогічний басен вуглевий разом із покладами залізної і цинкової руди.

8. Лодзька промислова область (регіон). Область та анальогічна до шлезької гірничо-гутничої области.

9. Познанська область (регіон). Се область рільнича з високою культурою ріллі й одноцільним типом сільських господарств.

10. Поморська область (регіон). Обіймає обшар нинішнього воєвідства поморського разом з сусідніми повітами воєвідства варшавського і познанського.

11. Варшавська область (регіон). Обіймає обшари, що згруповані коло столиці і тяготіють до варшавського осередка.

12. Столична область (регіон). Обіймає столичне місто Варшаву і підміський обшар, що звязаний безпосередно з містом.

Отсе в загальнім нарисі проєкт нового адміністраційного поділу Польщі, що його виробляла урядова Комісія для усправнення публичної адміністрації. Проєкт той мусить перейти ще через Сойм і Сенат, які можуть поробити в нім певні зміни. Та зміни ті при теперішнім складі Сойму і Сенату будуть мабуть тільки другорядні. В головній своїй основі урядовий проєкт правдоподібно не буде змінений і може вже незабаром стане обовязуючим законом. Наші географи, етнографи, історики, економісти й політики повинні основно зацікавитися тим важним проєктом.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми
1025 15—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій
В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

Маленький фейлєтон

Грудний рак

Важне для жінок.

Жіноча грудь доволі часто має своєрідний наріст, званий раком, котрого одначе жінки не замічують вчасно, а допервa тоді, коли він уже розростеся. Се наріст твердий і звичайно нечуткий на натиск. Той наріст викликає часом нервозні болі, та звичайно розвивається без болю. Буває він і мягкий. Коли він ще невеличкий, то усунення його се звичайна річ. Та коли жінка не замітить того наросту вчас і він розростеся вшир і вглиб, тоді на поверхні тріскає. І тоді зачинається загальне наглядне нидіння всего орґанізму людини. Тоді й операція вже не все помагає. Отже жінки, особливож ті, що перейшли вже 40 літ життя, повинні час до часу оглядати свої груди й коли зауважать наріст, зараз іти до лікаря. Тільки лікар може пізнати, чи се наріст нешкідливий, чи такий, від котрого мусить знидіти весь орґанізм, коли наросту вчас не усунеться. — (З німецького).

СУКНА
на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна
ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.
1027 (напроти катедри). 14—15
ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

ЯН БОБЖИНЬСКИЙ.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

ДО УКРАЇНСЬКОГО КОНСЕРВАТИСТА.

III*).

Дальше, знаємо третю, також безсумнівну річ: а саме, що Червона Русь становить сьогодня в наслідок богатовікової історичної еволюції корінну складову частину польської держави, навіть в дуже вузькім значінню цего слова. Не уявляємо собі Польщі без Львова так само, як трудно булоб уявити собі її без Варшави, Кракова, Познаня, Вильна...

Се правда, що князь Лев збудував 600 літ тому якийсь малий городок в тім місці, де сьогодня стоїть Львів. Правда, що 600 чи 700 літ тому панували ще в Галичі руські князі. Але правда також це, що зараз потім галицька держава підупала, що заняв її Казимир Великий, що вибудував великий замок і місто на місці давного львиного городка і що Червона Русь скоро почала залюднюватися й підноситися польською, по містах також німецькою й вірменською, культурою. Вже за бунту Хмельницького ця культура була у високій мірі спольонізована, польські війська (між ними богато Русинів) кервавилися в обороні цеї дільниці, а мешканці Львова, між котрими не бракувало також певного проценту української народности, по геройськи боронилися проти козацько-татарської навали Хмельницького.

Нинішня Червона Русь — бо так треба її називати! — це на правду не є ніякий український край, це дільниця польської держави, якої характер визначно двомовний. Її населення меншебільше наполовину польське й українське, а між інтелігенцією чисельна перевага по польській стороні. Крім того найвища культура цеї дільниці, історія і традиція, також польські, а патріотичне привязання до цеї землі Поляків в кождому разі не менше ніж Українців.

І якже тут говорити в таких умовинах про „польську окупацію“, як це говорять а радше снують казку („байон“) українські радикальні партії? Хіба хочуть обернути до гори ногами правдиву еволюцію останніх шістьох століть і заінсценізувати якусь новочасну українську окупацію в безсумнівно двомовній дільниці польської держави, окупацію, яку очевидно мусілаб попередити екстермінація тої майже половини від віків осілої польської людности!

Концепція абсолютно нереальна вже хочби тому, що це булоб можливе хіба лише при спільнім розбиттю польської держави Москалями і Німцями, ну — а тоді, в ніщо обернулисяб також всі українські мрії!

Те все ми оба досконало знаємо і тому над цим не потребуємо дискутувати. Та ми знаємо ще більше.

Ось виїмковим збігом обставин, котрому подібний тяжко булоби знайти в історії світа, польська держава щиро, можна сказати: орґанічно заінтересована в повстанню української держави, звязаної очевидно з Польщею якимись сильними вузлами приязни, союзу („пшимєжа“) і співпраці. Не потребуємо, український консерватисте, над цим дискутувати, чому українська держава може повстати і вдержатися лише в тіснім союзі з Польщею. Це знов для нас обох річ зовсім ясна і безспірна. Не памятаю подібного приміру в історії, щоб якась держава мала такий життевий інтерес у повстанні і піддержанні сусідної держави. З правила справа мається якраз навпаки. А в нашім випадку Польща потребує України, а Україна потребує сильної Польщі — і то з многих, Тобі відомих, причин. Крім того ясно, що лиш Польща може Вам успішно помогти, бо українська справа на серіо не лежить в інтересі жадної іншої европейської держави. А коли та або інша з них підпомагає її проти Польщі, то чейже — як Тобі добре відомо — лише тому, щоб нам шкодити і зовсім не тому, щоб Вам допомогти в якімнебудь здійсненні Ваших національних ідеалів.

Словом — маєте, мимо ріжних щоденних, але будь що будь лише підрядних труднощів, це виїмково щасливе положення, що одна з поважних істнуючих держав бажає підпирати Вашу справу і має в тім свій власний, життевий інтерес. А ми Поляки в такім щасливім положенні не були в часах розборів і в довголітній неволі у завойовників.

Отож Твоє положення, український консерватисте, — мутатіс мутандіс — дуже подібне до положення і завдань краківських „станьчиків“ перед 60-ти літами. Але воно далеко лекше, бо Польща зовсім не хоче екстермінації Українців, як наші завойовники, котрі, особливо Прусія і Росія, стреміли всіма силами до винищення навіть самої назви польськости. І ще тому Твоє завдання розмірно лекше, бо хоч загал Твоєї суспільности в сій хвилі занадто улягає радикальним і революційним струям, одначе маеш до діла лиш з кількома міліонами Твоїх земляків, що живуть на Червоній Руси, коли мої предки-станьчики мусіли протиставитися вже тоді 20-міліоновій власній суспільности.

Та коли хочеш, український консерватисте, успішно сповнити свою ролю і своє завдання, мусиш передовсім кинути Твоїм землякам в очі всі ті правди, про котрі я згадував висше, і піднестися понад розмірно дрібні, проминаючі актуалії дня, а натомість стаючи на висшій трибуні і звертаючи критичний зір рівно в минувшину як і в будучність, з повним легкованням моменту популярности і всякої патріотичної тромтадрації, мусиш йти „в імя історичної правди“. І мусиш з цеї правди зачерпнути ляпідарні слова, котрі потряслиби Твоєю суспільністю і поставилиб їй за першу ціль „очищення власного дому зі сміття“ — як каже наш Міцкевич. Мусиш вбити в уши Твоїх родимців переконання, що радикалізмом держави не збудується, що хоч радикалізм може деколи послужити до збурення якогось змиршавілого передавненого устрою чи порядку, одначе ніколи не буде в стані збудувати щось тривке.

Коли ця велика й очевидна правда справдилася і щодень болюче справджується на могутних, від віків істнуючих державах — то оскільки більше значіння має вона для національних аспірацій Твоєї суспільности, котра від 6-ти чи 7-ми століть втратила всякі рамці державности і животіє як меншість, по черзі або рівночасно в ріжних державах! Нехайже служить Тобі як мементо хочби нинішне положення польської держави, яка хоч має сильну армію, сильний уряд і високу культуру, одначе наслідком наївно радикального розмаху в перших літах своєї відбудови забрила в численні болючі труднощі і клопоти, з котрих ще по нинішний день видобутися не може!

Так, на радикалізм можуть остаточно позволити собі сильно уґрунтовані держави і то все зі шкодою, як на це маємо тепер приміри в Анґлії, Німеччині і т. д. Та не може бавитися в радикалізм і демаґоґічне партійництво нарід, котрий щойно стремить до здійснення свого державного ідеалу. В сім випадку ще більше ніж в кождім іншім, обовязує очевидно програма поміркованого, орґанічного, конструктивного ділання.

Витворити сильну струю і табор в Твоїй суспільности — табор можливо всестановий, котрий бездумному радикалізмови, крикунству („гаселковосьці“) і накидуваним з заграниці теоріям перевороту протиставивби щиру і тверду правду: необхідність орґанічної, конструктивної праці, і засадничу прихильність для цеї одинокої держави на світі, в котрої життевім інтересі лежить підпертя українських національних ідеалів — отсе тепер Твоє головне завдання, український консерватисте з Червоної Руси. Розумію яке тяжке це завдання, але наше не було лекше. Бачу також, що наша держава, в котрій живеш ти і живуть Твої земляки, виказує в щоденнім життю богато недосконалости і блудів. Та де знайдеш ідеальний устрій? Зовсім певно не буде його і в новій українській державі, коли вона — як сподіюся — повстане при якійсь корисній нагоді. І її народини, оскільки наступлять, певно не обійдуться без тяжких внутрішних переходів, які можуть навіть поставити під знак запиту її ціпкість і тривкість. І власне в тім моменті приязні взаємини з Польщею можуть віддати їй неоціниму прислугу. Над сим повинні глибоко застановитися Твої земляки, а Твоє завдання викликати в їх умах отсю застанову.

Вкінці добре знаєш, український консерватисте, що Твому народови загрожує тепер і на будуче велика небезпека, котра сама одна може знищити з коренем всі ідеали й аспірації Твоїх земляків. А ця небезпека це пенетрація російсько-большевицьких впливів, котрі вже так глибоко вдерлися у Ваші радикально-революційні орґанізації й ряди, що зачинають навіть рішати про Вашу незалежницьку кампанію і видавати Вашим необережним бойовикам законспіровані накази. І тут також не потребуємо дискутувати, що ця дійсно юдина поміч, яку Твоїм землякам накидають большевики, веде до підваження Польщі, але зовсім не веде до політичного воскресення Твойого народу. Навпаки. Ви, відлом Українців, що живете на Червоній Руси, є сіллю в оці нашого спільного ворога; бо Ви можете тут на цій землі говорити по українськи, плекати Ваші ідеали, підносити Вашу культуру. Ви одні на польській Червоній Руси держите ще в руці український прапор. А там, за східним кордоном, все це пляново нищать, мимо облудної назви „радянської української республики“.

В якийже спосіб протиставитися найбільшій для Вас небезпеці?

По перше — піднесіться понад доривочні, дрібні, місцеві тертя, котрі приносить чи то взаїмне ще недовіря, чи просто „пригода дня“ і змініть засадничо фронт до Польщі, котрий досі фальшивим початком (стартом) політики Хмельницького — на загал звернений проти Польщі.

По друге — прийміть руку, котру витягає до Вас польський консерватист і створіть рівнобіжною з нами працею українську консервативну школу і консервативний фронт, який бувби передовсім постійним рахунком совісти для Вашого народу і заразом — власне через те — також найбільш успішною протиотрую супроти божевілля радикалізму і хитрої большевицької роботи. Бо нарід, якому брак бодай певного відсотка конструктивно-консервативних чинників, нездібний на довшу мету до життя.

По трете — рішучо відірвіться від східної культури, від того „візантинізму“, котрий асимілює Вас в очах світа — наперекір усім Вашим зусиллям — з російським світом. Атже візантинізму нема вже сьогодня і в самій Візантії, а задержався ще у Вас! Твої земляки, український консерватисте, думають, що коли будуть держатися своєї „словянської“ азбуки, яка дуже утруднює Заходови і хочби нам Полякам пізнання Вашої душі, стремлінь і домагань, то забезпечаться перед винародовленням. Засаднича помилка! Бо латинська культура нікого ще не винародовила. Навпаки, вона скріплює становище кождого народу в цивілізованім світі. Натомість Ваша східна азбука, східний календар і східний стиль Вашої архітектури мимоволі асимілюють Вас з російським світом. Атже латинська культура була безперечно одним з найуспішніших наших охоронних средств в часі стокількадесятьлітної неволі під скиптром царату!

А загальні підстави цего консерватизму, по думці котрого незломно по-

*) Гл. „Н. Зорю“, чч. 93 і 94.

винна розвиватися наша співпраця, чи рівнобіжна праця, полягають — як знаєш добре — на чотирьох засадничих моментах: на католицькій релігії, на родині, на праві приватної власности і на тверезій реальній політиці. Додам до них пяту точку: вміння не зражуватися противностями дня і переноситися понад них, з думкою незахитано спрямованою до певних, ясно означених і можливих до осягнення цілий.

Ось і все, що тверезим розсудком і зі щирого серця хотів я сказати Тобі, український консерватисте. Проче — належить до Тебе!

Польський консерватист.

Листопад, 1931.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Критичне розбирання й переводження оцінки сего характеристичного листа визначного польського консерватиста зачнемо в січні 1932 р. При тій нагоді просимо наших прихильників вже тепер надсилати нам свої замітки й уваги до Листа п. Бобжиньского або й окремі статті. Все, що наспіє, буде використане або в нашій відповіді або й окремо поміщене, коли буде основніше оброблене.

—o—

До чого доводить криза

Новий фах — масове підкидування дітий.

Варшавська поліція звернула увагу, що в певних місцях Варшави появлялася від якогось часу велика скількість бездомних дітий, від 2 до 5 літ, і підкинених немовлят. Поліціянти відпроваджували підкинених дітий до захоронок. Заряджено бачнішу обсервацію. Показалося, що підкидуванням дітий займався „фахово" Пейсах Шопа, літ 44. За це побирав від родичів по 100 зол. Шопа ходив по домах бідних жидівських родин і предкладав свої услуги. Декотрі родини випродували усі свої рухомости, щоби здобути 100 зол. і позбутися дитини та дати їй можність перебувати в захоронці. Стверджено, що Шопа в цей спосіб підкинув 40 дітий.

—o—

Строгий декрет Гінденбурґа

През. Гінденбурґ видав декрет, якого ціль привернення рівноваги фінансів й утревалення внутрішнього мира в державі. Декрет передбачує обниження платень урядникам о 10%. Ціну вугля і зеліза обнижується о 20—30%. Залізничу тарифу знижується о 25%, чинш льокаторський в старих помешканнях о 10%, в нових о 15%. Платню промислових робітників дозволяє декрет знизити, однак не низше платні, яку вони побирали 1927 р. Декрет впроваджує податок від купонів при вартісних паперах у висоті 10% їх номінальної вартости, підвищує оборотовий податок з 0.7% на 2%. В другій частині декрету є приписи про охорону внутрішнього мира. Вони заострюють карні постанови за ведення партійної боротьби і забороняють партійним боївкам носити однострої.

—o—

Світові збіжеві ринки

На світових збіжевих ринках зазначилася велика і непередбачена знижка. Економісти не можуть вияснити причин цеї знижки. Так само не можуть передбачити, як уложаться ціни на будуче. Переважає погляд, що наступить довготриваюча поворотна филя знижки, особливо цін пшениці. Щодо цін жита, то вони будуть мабуть більше зрівноважені, одначе і тут не виключена знижкова тенденція. Взагалі перспективи на світових ринках повні несподіванок.

—o—

ЛИСТИ З СЕЛА

Де шукати виходу*).

У нас досить багато пишеться і говориться про конечність праці над „моральним відродженням" громадянства. Та від слів до діл дуже далеко! У нас воно звичайно й кінчиться на словах. Тимчасом моральний розклад громадянства поступає дальше в застрашаючім темпі. Одинока церква старається запобігти тому розкладови, але в наших обставинах вона не багато може зробити. Народ у великих масах відчужений від церкви, а це відчуження поступає дальше з кождим днем. Воно має велику розгонову силу, бо має за собою довгу традицію протицерковної боротьби, якій духовенство не вміло протиставитися в минувшині в належній мірі, ба, й тепер не проявляє належної енергії й послідовности. Тут важна не так протицерковна акція, як недостача протиакції. А духовенство не могло тої протиакції вести, бо не було підготоване до неї. Найбільшу руїнницьку силу репрезентують ліві або й удаючі „правих" політичні партії. Боротьба з тими партіями в народі на чисто релігійному ґрунті річ безнадійна, бо якже боротися з ними на тій области, коли вони до церкви взагалі не ходять? Отже щож остає? Остає, попри ведення праці в церкві над тими, що до церкви ще ходять, вести політичну працю в строго католицькім дусі. Це бувби один з найважніших способів боротьби проти тої деморалізації й баламуцтва, що їх в народ вносять ріжні ліві і т. зв. „поступові" партії. Бо коли ця деморалізація і моральний розклад громадянства почалися на ґрунті політичному, то й боротьба з ними мусить мати політичний підклад. До цего у нас конче треба перевести орґанізацію католицької політичної партії. Виразної католицької партії, як партії, з політичною програмою, пристосованою до наших обставин. Завязок такої партії у нас вже є. Це Українська Католицька Народна Партія. Її орґанізаційний комітет розвинув навіть досить гарну видавничу діяльність. Та не видно в краю орґанізаційної праці в тім напрямі. А без того неможливо створити силу, що заняласяб боротьбою зі страшною руїною, яка вже заливає наше село. Щоб орґанізувати цю силу й успішно поборювати зло, треба мати постійний контакт з масою. Цей контакт можливий тільки на політичній платформі, бо маса так політично розагітована, що до неї нема доступу на інакшій платформі. Нині з політикою стрінетеся і в кооперативі і в читальні, і в Соколі й Лузі й у Кружку „Рідної Школи" й у Сільському Господарі, словом скрізь. На кождих сходинах і зборах виріжняються голоси тих, що належать до політичних орґанізацій, натомість безпартійні майже ніякої ролі не відограють в орґанізаційному життю села. З їх голосом ніхто не числиться, бо вони не зорґанізовані і тому їх усувається від участи в орґанізаційному русі на селі. Мильним булоби твердження, що до ґрупи безпартійних треба зачислити політично неосвідомлених. Тепер на селі таких дуже мало. Звичайно до ґрупи безпартійних належать ті, котрі не погоджуються з політичною програмою сель-робів, радикалів чи ундистів і т. п. Вони чекають і надіються, що у нас зявиться політична орґанізація, котра своїми кличами захопить їх та потягне згодом у вир орґанізації й політичної боротьби. Політичною боротьбою селяне незвичайно інтересуються і тому на кождому кроці стрінетеся з питанням:

— Кажіть, що нового в політиці?

Це заінтересування політичними справами у нас датується від давна. Вже від 1848 р. треває в Галичині заінтересування політикою у селян. Кілько селян було за той час послами! Від 1860-их ро-

*) Ряд попередних „Листів з села" гл. в „Новій Зорі" чч.: 461, 463, 465, 469, 480, 481 і 491.

ків відбувалися вибори до сойму. Перші рільничі страйки в Галичині мали також великий вплив на політичну свідомість нашого селянства. Політичний рух українських партій ще більше заострив інтерес наших селян до всяких політичних справ. Тому не дивниця, що в ряди радикальної партії посунули найактивніші елементи села, котрі становили основне ядро політичної орґанізації радикалів. Але радикальна партія не мала виразної політичної програми, не мала вироблених провідників, тому не виросла на таку політичну силу, на яку могла вирости і стала просто додатком націонал-демократичної партії (й опісля УНДО). Се її ліве крило. По війні ще збільшилося заінтересування наших селян політичними справами. Тому не дивниця, що кожда політична справа знаходить свій відгук в найдальших закутинах нашого села. Село знає програмові кличі наших політичних партій, знає їх пресові орґани, знає визначніших провідників кождої політичної ґрупи. В селі потворилися партійні громади сельробів, радикалів, ундистів, котрі завзято змагаються за впливи в громаді, в кооперативі, читальні й инших орґанізаціях. Були завязки партійних громад УПП, але вони не мали успіху і скоро занепали, як занепала вся орґанізація тої партії, штучно викликана до життя чужими чинниками і засобами. Знає село і про українських фашистів, має в собі поодиноких прихильників тої політичної течії, але — дуже мало знає про Українську Католицьку Народню Партію, хоч у кождім селі є наш священик. Се свідчить, до якої міри наше духовенство потонуло в націоналістичній політиці, або взагалі збайдужніло на публичні справи, звязані як найсильніше з положенням Церкви та її будучністю. За мало нашої катол. преси й инших видань приходить до села. Не появляються дієчі, котрі пішлиб на села та голосили програмові кличі католицької політичної орґанізації. Богато наших священиків досі омотаних націоналізмом не розяснює своїм парохіянам про цілі і завдання УКНП. Є між ними й такі, котрі навіть не потрудяться розкинути поміж людей хочби ті примірники „Правди", котрі адміністрація тої часописи присилає в коміс для зазнайомлення й поширення між людьми, може між ними знайдуться охочі, що з часом запренумерують собі цю ґазету, коли ближче пізнають її. На мою заввагу, чому не поширюють тої катол. ґазети між своїми парохіянами, звичайно відповідають:

— Хібаж її хто буде читати?

— Як не дасте, кажу, то певно, що ніхто не прочитає, бо не багато людий знає, що така ґазета виходить. Я зустрічав селян, що читають цю ґазету і дуже її хвалять собі.

Мій священик ніби не вірить моїм словам, бо тільки здвигає раменами і нічого більше не відповідає. Та чи можу йому дивуватися, коли він сам катол. ґазети не читає? У него на столі „Діло", станиславівське „Українське Життя", краківський „Курєр Цодзєнни" — ні одної католицької ґазети! Чи може він ширити католицьку пресу між своїми парохіянами, коли її сам не читає і не знає!

Один священик переконував мене, що в село тепер „нема чого пхатися з католицькою пресою", бо вона „не вдержиться" на селі, просто не видержить конкуренції з „Сельробом", „Силою", „Громадським Голосом" і т. п. Також — казав — політична орґанізація католицького напрямку на селі „не має виглядів", бо мовляв, село захоплене тепер комунізмом, фашизмом і и. модерними політичними течіями. Мені хотілося це все перевірити на примірі і я свідомішим селянам почав давати до читання „Нову Зорю" і „Правду". Щоб заохотити їх до читання цих ґазет, я найперше сам на голос відчитав їм цікавіші місця, а відтак оставляв ті ґазети, щоб сами далі читали. Думаєте, що не прочитали їх? Прочитали все до чиста, а

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
1035 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 12-12
Спілка з обмеженою порукою.
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 108 а. Тел. 57-48.

потім вже й сами стали у мене просити цих ґазет. Свої вражіння висловлювали так:

— „Правда" подає дуже богато цікавих річий і пише не дуже трудно, все ясне і зрозуміле. „Нова Зоря" видко призначена для інтеліґенції й пише троха тяще, але як роздумаємо над прочитаним, то і її розуміємо. Деякі місця треба читати два рази, щоб добре зрозуміти. Попадаються й чужі слова, для нас незрозумілі. Напишіть там редакторови, щоб до кождого такого чужого слова додавав наше для пояснення, тоді все буде зрозуміле. Коли „Мету" розсилали ще масово, то й вона попадала до рук селян. Селяни досить скоро оцінили її як ундівську ґазету і завдавали питання в тій справі.

Пояснюю, що і як, а вони мені кажуть, що „Мета" невиразна.

„По нашому виходить так: пиши, як думаєш, ясно кажи чого хочеш. Ми розуміємо „Силу" і „Сельроба", вони хочуть комуни і це захвалюють у своїх ґазетах, все зрозуміле. „Правда" і „Нова Зоря" змагаються за католицизм, все ясно. Але „Мета" то ніби хоче католицизму, ніби ундизму. Ніби троха туди, а троха сюди. В ній нічого виразного не видко".

Отже треба передовсім ясности і рішучости в програмових заявах. Того вимагає народ і має рацію. Тому програмова заява УКНП і кличі УКО для них зрозумілі. Лист Преосвященого Епископа Григорія Хомишина, який стільки крови напсував нашим політичним „провідникам" і патріотам, для селян був зовсім зрозумілий і вони про него висказувалися так:

— Правду сказав одним і другим. Дістали Поляки, що їм належиться, але й нашим політикам сказав терпке, правдиве слово. В папір не завиває і правду рубає. Так і повинно бути".

Отже правди в папір не завивай, свою думку висказуй рішучо і з переконанням, умій постояти за нею. Ось чого вимагають селяне від тих, котрі збираються їх вести й учити. Розуміється, годі скривати, що коли вся націоналістична преса вдарила на згаданий Пастирський Лист Преосвященого Григорія, то се мало свій вплив. Та селяни мимо крику преси таки більше зберегли свою самостійну думку ніж загал інтеліґентів.

Читаючі пресу селяни інтересуються ріжницею між Українською Католицькою Орґанізацією й Українським Католицьким Союзом. Питають про значіння Католицької Акції у нас і в чужих краях. Про УКНП, як я вже зазначив, вони дуже мало поінформовані. Тому відчитую їм програмову заяву тої партійної орґанізації, кождий пункт розяснюю до найменших подробиць. І селяни вкінці говорять, що в нас ще такої партії не було, але добре булоб, якби вона приялася і повела свою роботу між нашими людьми. Тоді люди не вірилиб ні сельробам, ні радикалам, ні иншим крикунам і партійним баламутам, бо тоді католицька партія вияснила би все і люди твердо постоялиб за нею. Але чому та католицька партія не йде в народ, чому не скликає віч, чому людий не кличе за собою?

Так на ці справи задивляються наші селяни і такі питання ставляють, коли з ними говорити на цю тему. В звязку з тим сама відповідь насувається на моє питання, де шукати виходу?

Треба йти між народ і там вести пропаґанду за створення партійних громад Української Католицької Народної Партії. Треба в нас доконче створити щось в роді німецької католицької партії центра, до чого очевидно надається вже оповіщена програмова заява УКНП та її „Ідеольоґічні основи". Видана Орґанізаційним Комітетом УКНП книжка проф. Коплера п. з. „Релігія й політика", яку я на днях одержав й одним духом перечитав, це також основна річ! Її треба поширити, а думки в ній пропаґовані напевно приймуться. Справу треба ставити ясно й без обиняків, бо інакше не вийдемо з того багна і загинемо в ним.

Щоб осягнути велике, треба починати з малого. Треба іти на села і присілки, міста і місточка, та популяризувати кличі Української Католицької Народної Партії, бо є вже з чим іти. Для неї треба шукати прихильників також серед молоді та серед тої безпартійної маси, котра досі не пішла за кличами ні сельробів, ні радикалів, ні инших партійних демаґогів. Серед тої безпартійної маси безперечно знайдеться богато чесних одиниць, котрі можуть стати корисними і діяльними членами УКНП. Треба їх тільки знайти та обєднати в партійну громаду, звязати з иншими подібними громадами в сусідних селах і орґанізація готова. Так повстане завязок нашої низової політичної орґанізації, а в слід за нею піде орґанізація цілих околиць, повітів, округів і всего краю. Так буде рости і розвиватися сила католицької політичної орґанізації, котра буде в силі протиставитись деморалізації і поможе зберегти від морального занепаду наш народ.

В парі з розвитком і поширенням нашої католицької політичної орґанізації мусить іти й поширення нашої католицької преси, нашої пропаґанди взагалі, щоб її слово доходило до найдальших закутин нашої землі. Це повинно стати завданням не лише самого духовенства, але також і нашої віруючої інтеліґенції, а згодом і свідомого селянства та міщанства. Словом, це повинно стати завданням всіх людий доброї волі. Треба повести також і вічеву та відчитову акцію УКНП, публичні дискусії, щоби в той спосіб зєднати якнайбільше число прихильників католицької політичної орґанізації. Щойно як з рамени УКНП почнеться поважна вічева акція — в слід за тим піде її орґанізаційна робота, її розвиток і впливи будуть рости з кождим днем. То правда, що така початкова акція УКНП стрінеться з великою і крикливою опозицією зі сторони инших партій, котрі змагаються за впливи над нашим народом. З початку будуть великі труднощі і перешкоди, але цим не треба знеохочуватися. Ідея католицької політичної орґанізації має богато завзятих ворогів. Їм не брак засобів і матеріялу до боротьби з католицьким політичним рухом. Та в тій боротьбі з католицизмом його ворогам брак переконання, ідеї, брак підстави моральної. Через це вони в тій боротьбі згодом мусять упасти, католицизм мусить перемогти у всіх ділянках суспільного життя й орґанізації. УКНП мусить скоро вийти зі стадії теоретичної пропаґанди на шлях політичної орґанізації й боротьби, щоби створити власну силу, яка з успіхом моглаби протиставитися усякій деморалізації й моральній руїні нашого народу. Моральний занепад у нас почався на політичному ґрунті, тому й відродження мусить сягати основ політичної орґанізації. Цю роботу мусить перевести УКНП, щоби в той спосіб здійснити свою історичну місію та захистити народ перед моральною катастрофою. Б. К.

Замітки до сеї статті сповістимо пізніше. — Ред.

—o—

Польща край монополів

Проф. економії Роман Рибарський, голова посольського вшехпольського клюбу, відповідаючи на статтю в санаційній „Ґазеті Польскій" з приводу його зізнань в берестейськім процесі, пише: Польща має найбільше з европейських держав фіскальних монополів, бо аж 6: тютюневий, сільний, спіртовий, льотерії, сірниковий і запальничковий. Одначе правдивий образ монополевої господарки дає порівнання доходів з монополів в поодиноких державах. І так: в Польщі дохід нетто з монополів в р. 1930-31 виносить 29 проц. всіх доходів з надзвичайними приватно-економічними включно. У Франції цей дохід виносив 9 проц. загального доходу, в Ромунії 11 проц., в Греції 3 проц., в Югославії 20 проц. Нема держави в Европі (поминувши СССР), в котрій рівночасно істнувалиб монополі тютюневий і спіртовий. Ніде поза Польщею дохід з монополів не виносить чотирократної висоти споживчого оподаткування, іншими словами ніде монополева господарка не дійшла до такого розросту як у Польщі.

Новоотворений Заклад Арт.-фотоґрафічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6, І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публіці. 964 28—30

Гітлер в боротьбі з католицьким Центром

В розмові з представником римської „Ґазетта де Пополо" Гітлер заявив, що національні соціялісти обіймуть в Німеччині владу конституційною дорогою. Положення вже дозріло, щоб гітлерівці обняли владу. Поголоски про зближення нац. соціялістів до катол. Центра неправдиві. Націон. соціялізм виповідає католицькому Центрови явну боротьбу. Одначе це не означає, каже Гітлер, що виступаємо проти катол. Церкви. В справі заграничної політики Гітлер заявив: Репарацій ми не в стані заплатити, приватні довги заплатимо. Відшкодування це божевілля. Коли Франція дальше буде обстоювати свої претенсії, світ діждеться повного банкроцтва Німеччини. Нове покоління не може двигати відвічальности за версайський договір і воно його не признає. Весною будуть вибори до пруського сойму. Наша побіда буде розторощуюча. Побідимо соціялістів і Центр й обіймемо владу в найбільшій з держав Німеччини.

—o—

Оригінальний „лік" на самогубства

У звязку з щораз більшим поширенням епідемії самогубств в Америці повстають там ріжні „американські" проєкти поборювання цего суспільного зла. Одначе найбільш оригінальну „розвязку" цеї проблеми придумав проф. Гаррісон. Він каже, що людям треба полишити повну свободу вибору життя чи смерти. Колиб від нього залежало вдержання при життю кандидата на самовбийника, то він цего не зробивби, узасаднюючи це тим, що „життя навіть найщасливіше це довгий ланцюг нещасть". Тому ніяких орґанізацій, що протиділалиб епідемії самогубств, не треба творити, — навпаки, на його думку треба створити орґанізацію, котра влекшувалаб самогубства... Колиб цей професор був консеквентний, то висказавши такі „глибокі" думки, повинен перший дати примір і скінчити з цим „ланцюгом нещасть".

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська Загальна Енцикльопедія

Випуски 13 і 14-й

Вийшов зшиток 13, гасла Кирилиця—Крехів. Всіх гасел в сім випуску 1558. З того релігійних 59, 38 католицьких, спеціяльно уніятських 12, і 10 Василіянських, як монастирі Красноброд, Краснопуща, Крехів і особи: Козубський Гедеон, ігумен почаївський, Коленда, митр. Київський, Коциловський, епископ перемиський, Компаневич, Красіцкий, ігумен Мукачівський і письменник, Кишка Лев, митрополит; православних гасел є 21. Ширше оброблені: Кирило і Методій, Китай — 6 шпальт, Кишка Лев, кінематограф, кінь, клімат, князь, книговодство, Ковалевський, козаки, Колюмбія, комедія, космогонічні лінії, Котляревський. Коліївщина у нас не добре досі опрацьована. В сім гаслі УЗЕ каже, що К-а, гайдамацьке повстання, це відповідь на сусп. та релігійні утиски поль. шляхти. Утиски були, але чи рел. утиски були лише проти православних? Чи не переслідували й уніятів? І то не так самі господарі, тодішні Поляки, як православні епископи (Мелхіседек Яворський!). Чиж еп. Лінцевський і Яворський не загрожували смертю уніятам, як не приймуть православя? А ті, що під терором перейшли навіть на православя, чи не заявляли в протоколах, що їх бито і катовано та що вони назад готові перейти на унію? Чи православні не відбирали уніятам силою церков і то при помочі московського війська та давали зайдам з Сербії і з Волощини? До Синоду в Петербурзі висилали православні найтемніші індивіда, як протопопа Гуранду і Пережовського, апостатів, щоби скаржилися на „гнет" уніятських епископів і Василіян. На приказ Катерини II. фельдмаршал Румянцов давав переяславському полкови приказ силою забирати церкви від уніятів, в чім помагав йому морально епископ Лінцевський, а по його смерти еп. Йов († 1769). І до одного року забрано уніятам 200 церков, а до кінця 1773 р. аж 1200 і то при помочи московського террору. Чиж навіть князь Любомірський, Поляк, не виганяв у своїх добрах уніятських священиків та не заводив православя з батюшками? А коли по нім купив добра в Смілянщині князь Патьомкин, москаль, то чи не змушував до апостазії і священиків і вірних? Тюрми в Бердичеві, Умані і Білоцеркві від вересня 1772 р. до жовтня 1773 р. були переповнені уніятськими священиками. Отже хто кого переслідував, чи не православні українців уніятів і то ще в Польщі. Один нунцій Ґарампі потішав увязнених. Крайна пора дивитися на гайдамаччину так як належиться, а не російськими окулярами. Як за гайдамаків був лише проти Поляків гнів, то чому в Уманю Ґонта дарував життя польським панам, як котра в обличчі смерти зі страху перед ножем і швайкою, котрими гайдамаки кололи панів і уніятів, позірно перейшла на православя? Був там гнет релігійний, але зі сторони православних над уніятами. І цікаве, чому навіть українські історики, пишучи про Коліївщину, жалують лише православних, а ні словом не вискажуть свого обурення на гнет православних епископів: Лінцевського, Йова з Переяслава, та князя Румянцева, Патьомкіна і з ними в компанії Любомірського? Чи може православя так за Петра І., Катерини II., Николая І., або тепер за митр. Діонізія на Волині корисніше для нашого народу? Спитаймо себе, де більша культура Українців, в Галичині за унії, чи на Волині з митр. Діонізом? Де більший патріотизм? Де більша свідомість при виборах? Православні Українці голосують не лише на листу ББ., але й на сельробівську і всяку іншу, бо в православію нема характеру. Видимо се з приміру большевії. Досить вже дивилися ми на Коліївщину з точки погляду православя і Москви. Подивімся на неї ще з другого боку, а інакше будемо писати і думати про гайдамаків. Поляки, навіть соціялісти, не обожають Шелі і польських різунів з 1846 р., так як у нас ідеалізується Залізняка, Ґонту і всіх гайдамаків. — Між Колеґіями на ст. 306 пропущено Українську Папську Колеґію в Римі. Про Сильвестра Косова належало згадати, що він був епископом Мстиславським від 1635 р., а митрополитом став завдяки польському королеві Володиславови IV., що прихильніший був для православних, як для уніятів.

УЗЕ, випуск 14 (від гасла: Крехівський Апостол до: Лодій). Всіх гасел в сім зшитку є 1.518. Довші: Крим — з гарними світлинами, Кричевський, Кубанщина, Куліш, Куля, Кульчицький, Кут, Лаврівський, Лазаревський, Латинське письмо, Левицький — аж 28, Легені, Леонтович, Лепкий, Леґіон, Ленін, Лизогуби, Лисенко, Литва, Литовсько-руська держава, Лібералізм, Ліґа Націй, Лісовський, Літак, Літописи українські. Ілюстрацій 180, між ними: св. Йосафата, папи Льва XIII., митрополитів: Мих. Левицького, кардинала, Литвиновича, еп. Куземського, протоерея Вас. Липківського, митроплита укр. автокефалії, ґенерала Курмановича, Леніна і інших. При Лаврові подано знимку Церкви, хоч зазначено неправильно, що це манастир. Щодо гасла „манастир", думаю, що правильніше „монастир", бо так загально говориться (це слово походить від монах — а не „манах"). Правда, на В. Україні і письменники уживають форми „манастир", але у нас уживається правильна форма. Неправильно подано: Лавришевський монастир, бо імя є Лавришів, — закінчення: ський. Про епископа Лінцевського подано правильно, що він поборював унію на Правобережній Україні і мав вплив на Коліївщину. Гасел релігійних є в цім зшитку 70, з того католицьких 44, спільних 18; уніятських епископів подано 9, православних 7, з сучасних двох: Преосв. Ладику і Преосв. Лакоту, василіянських імен подано в цім зшитку 7. Тут зазначу з признанням, що Хв. Редакція УЗЕ взяла під увагу критику, яка свого часу була напечатана в „Н.Зорі" й закидала Енцикльопедії, що в ній під буквою „Б" ні словечком не згадано про такого нашого визначного діяча, як Преосв. Константин Богачевський, епископ филаделфійський і про людий, що працюють в Його оточенні. Тепер Редакція Енцикльопедії не поминула вже під буквою „Л" двох наших Епископів, в тім одного Епископа-суфраґана. Та тим більше треба буде справити при кінці Енцикльопедії такі пропуски, як незгадування про Епископів-ординаріїв. Сподіваємося, що справлення цеї недостачі дійсно наступить. Відчувається одна недостача: гасла закороткі. А так хотілосяб знати при іменах трохи більше їх характеристику і важніших їх праць. Та се не закид, бо на 3 томи всього інакше не може бути. Сильно відчувається потреба окремої церковної енцикльопедії, де булиб подані засади теольоґії доґматичної, моральної, канонічного права, екзеґетики, апольоґетики, патристики й історії нашої церкви, засади загальної науки віри, розвій церкви і її наук. Та се покищо мрії. М. Каровець, ЧСВВ.

Яскравий одяг не пристойть у святині Божій. Тим найбільше грішать деякі жінки, котрі строєм хочуть стягнути на себе загальну увагу. До таких говорить св. Хризостом: „Чи ти прийшла сюди танцювати або датися оглядати як на виставі?" (Шпіраго).

НОВІ ВИДАННЯ

Проф. Микола Чубатий: УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА В ПОЛОВИНІ XI. СТ. НА РОЗДОРІЖЖІ. (Інавґураційний виклад на відкритті академічного року 1931-32 в Греко-Католицькій Богословській Академії у Львові). Накладом Видавничої Кооп. „Мета". Львів, 1931. Ст. 17. 16°.

Як відомо, в 1054 р. наступив між Римом та Византією церковний роздор. Як відбився той роздор на Україні, як зареаґував Київ на сам факт розриву між східньою та західньою Церквою і безпосередньо після тої події та у слідуючих роках? Хоч питання те дуже цікаве і важне, то не було досі опрацьоване ні в українській ні в чужій науковій літературі.

„Прослідивши уважно наші джерела з того часу, а в першу чергу літописи, Печерський Патерик й ін., стрічаємося — каже автор — з цілим рядом фактів, які переконують нас, що Київ не пішов сліпо за Царгородом та що ся справа не була там навіть байдужною. На київськім ґрунті в найближчих двох десятках літ після розриву відбувалися завзяті змагання між Римом та Византією за руську митрополію. Не брак слідів, що боротьба захопила не лише ерархію та князів, але вона перенеслася у спокійні мури Печерського монастиря, розділюючи братію на два взаємно поборюючі себе табори. Впродовж тих двацяти літ були роки, де раз византійський патріярх через своїх емісарів, то знову римський папа з'єднував собі — так мовити — церковну публичну опінію Києва".

Автор оповідає далі докладніше про ту боротьбу між сторонниками Византії і Риму у Київі. Відсилаючи цікавих читачів до самої дуже цікавої брошурки автора, зазначимо тільки, що сторонниками Риму і взагалі Заходу тоді були: київський князь Ізяслав, київський митрополит Іляріон, ігумен київо-печерського монастиря преп. Теодозій й ін. Зокрема слід згадати, що кн. Ізяслав звязався був навіть з Папським Престолом безпосередно. Він вислав до Риму сина Ярополка, котрий в 1075 р. в імени батька передав Київську державу папі Григорієви VII. як ленно св. Петра, яке приймив відтак з рук папи разом з короною. У висліді Ізяслав, як руський король, став „rex apostolicus", подібно, як угорські королі. К.

Інж. Евген Храпливий: ШЛЯХИ ПРАЦІ НАШОЇ СУСПІЛЬНОЇ АҐРОНОМІЇ. Львів, 1931. Ст. 36. 16°. Накладом Кр. Господарського Т-ва „Сільський Господар" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20. — Зміст: І. Завдання нашої суспільної аґрономії. II. Шляхи праці нашої суспільної аґрономії. III. Аґрономи — основа суспільної аґрономії. IV. Забезпечення нашої суспільної аґрономії фахівцями - аґрономами. Про працю „Сільського Господаря" в теперішнім часі. Піднести якість продуктів села — ударне завдання нашої суспільної аґрономії.

Інж. Евген Храпливий та Роман Кахникевич: ЕЛЄКТРИЧНУ СТРУЮ НА СЕЛО! Одинацять малюнків. Львів, 1931. Накладом Ревіз. Союзу Укр. Кооператив, Львів, ул. Словацького 14. — Зміст: І. Чи електрифікація нашого села можлива? II. Як заложити малу сільську електрівню. III. Які користи дає електрична струя в сільському господарстві. IV. Дещо про примінення електро-двигуна.

Се праця цікава змістом і видана взірцево під оглядом технічним.

—o—

Д-р ЯН ГУПКА ПРО КНІЖКУ БЕРНАЦКОГО

З чорного робить біле.

Відомий консерватист др. Ян Гупка пише в краківськім „Часі" ч. 283, що книжці Костка-Бернацкого „Чорт побідник" роблять кривду, бо вона написана з талантом. Др. Гупка робить йому тільки закиди ізза нападів на священиків, особливо на Єзуітів. Зате бере його в оборону перед закидами в справі батога й каже: Без батога не можна правити жадним народом, а особливо таким „вархольским" як польський. Москалі управляли Поляками півтора століття при помочи батога й лишили навіть, як слушно пише Бернацкий, щось в роді туги за батогом. Та батіг се по перше тільки один з побічних інструментів, котрий не помагає проти розпуки. Правительство не сміє допускати до того, щоб якась група населення попала в розпуку. Тільки тоді може з успіхом уживати батога. По друге батіг мусить бути в руках розумних людий, котрі вживають його справедливо. Бо коли батога вживається пристрастно і для пімсти, тоді він стає буком, а бук — має два кінці. І того власне не розуміє Бернацкий. Тому лучше зробивби, якби батіг віддав більше зрівноваженим людям а сам занявся пером, котрим володіє з талантом. (Опінію катол. кругів про книжку Бернацкого ми вже подавали в „Н. Зорі").

—o—

Еміґрація з міст на села

Досі знаний був процес урбанізації суспільностий. Він полягав на тім, що люди переселювалися з сіл до міст. Тепер наслідком довготривалої економічної скрути зачинається відворотне явище. В Німеччині чимраз сильніше росте агітація за поселюванням міської людности на ріллі, передовсім у схід. Німеччині. Недавно громада Дальгавзен (Вестфалія), яка має 1800 мешканців, ухвалила в цілости перенестися на схід. Це перший раз німецькі власти роблять спробу переселювання цілої громади. Досі переселювано лиш поодинокі родини.

—o—

Ротшільд гарантує за Амстельбанк

З Амстердаму доносять: Віденський Ротшільд хоче переняти ґарантію за збанкротований Амстельбанк, а саме вірителі до 5.000 дол. мають бути вповні заспокоєні, від 5.000 дол. до 60.000 дол. від 20 до 40%. Все те під умовою, що на те згодяться великі вірителі банку, котрі мають поверх 70% претенсій до нього.

—o—

Новий землетрус в Італії

ТР доносить з Риму: Чотири дні під ряд повторявся землетрус в Апулії. Богато домів сильно ушкоджених, деякі завалилися.

—o—

Посмертна згадка

† **Генерал Осип Вітошинський** помер у Львові 9. грудня ц. р. Покійний був підчас світової війни командантом 130. бриґади піхоти австр. армії, в склад котрої входили деякі частини УСС-ів. Для Стрільців був він правдивим батьком так, що Стрільці між собою називали його „дідусем". В. Й П.!

Не забудьте, що найдальше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. р. в приналежній 857 **аґенції** 95—?
Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Закінчення ювилейних обходів 1500-ліття Вселен. Собору в Ефезі. (Від влас. кореспондента з Риму). (Кінець). Про що так говорив латинський св. Тома: „Нам даний, для нас народжений з Діви Марії"... „Дотично сеї Літурґії ми моглиби зробити богато інтересних уваг. Ограничимося лиш до піднесення сего факту, дуже поучаючого для монахів „Архимандрії" та для питомців Папського італьо-альбанського семинара: Всі запримітили, що Літурґія руського обряду („рітo рутено") — в подробицях відмінна від тоїж, що є в ужиттю у Греків, Росіян та Ромунів,—репрезентує давнішу добу в історії еволюції візантійського обряду, на що вказує число благословлень трікіріоном і дікіріоном і ті моменти, в яких вони відбуваються..."

Так „Оссерваторе Романо"*).

Реферат того дня мав с. Олекс. Сипяґін на тему: „Культ Божої Матери російського народу".

Третій день обхід мали Мароніти, се католики сирійського обряду з околиць гір Ливану. Архиерейську Сл. Б. відправив Монс. Альойзій Альхазен, титулярний Еп. фенікійської Птольомаїди й Прокуратор маронітського Патріярха при Ап. Столиці. Реферат мав Асумпціоніст О. Жіжі (Jugie) на тему: „Культ Пречистої Діви Марії на Орієнті в добі Ефезського Собору". День 22. XI. призначений на завершення всіх обходів, торжеств. Архиерейську С. Б. в чисто грецькім обряді відправили Преосв. Ісаія Пападопольос, тит. Еп. Ґраціянополя та вислужений Асесор Св. Конґр. для Схід. Церкви і Еп. П. Бучес. Асистували священики ріжних народностей та східних обрядів. Були там Болгари, Георґіяне, Греки, Альбанці, Українці, Росіяне, Мелхіти, Вірмени й Ромуни. Крім того грецькі Василіяне й Галицькі, Венедиктини, Єзуїти обох обрядів, Асумпціоністи й инші. Приявний був також Його Еміненція Кардинал Сінчеро й визначні урядники Св. Конґреґації для Схід. Церкви, як: Монс. Чіконіяні й Терцаріоль, також цілий Папський Орієнт. Інст. з Еп. Д'Ґербіні на чолі. Реферат мав О. Ґордільло, Віцепрезес Папського Орієнтального Інституту на тему: „Значіння Ефезського Собору на Орієнті". Дуже цікава для знатоків музики була Ораторія візантійської музики, взятої зі старинних рукописів бібліотеки названої Архимандрії. Тут знова наведу цінну увагу „Оссерваторе Романо" з 23—24. XI. ч. 274. „Знана се річ, що по довгих студіях чи то покійного Л. Младенова, болґарського еп. і великого знавця старинного візантійського літурґічного співу, чи Василіянина Льоренца Тардо, вдалося сему останньому вишукати ключ до відчитання писаних нот в старинних рукописах так Ватиканської бібліотеки як і Василіянської в Ґроттаферраті. Сьогодні ми певні, що система добра. Музикальні знаки в тій розвязці відтворюють наспіви у своїх мотивах зовсім подібні до найстарших ґреґоріянських. І нічо тут дивного; повстання тих обох системів літурґійного співу ідентичне". Се вказує, що й в співі та Літурґії була колись повна єдність між Сходом та Заходом. Тому й зовсім неоправданий страх деяких наших обрядовців перед т. з. „лятинізацією".

Рим, 30. XI. 1931. Т. Г.

*) Тут треба запримітити, що і Редакція названого часопису й дотичний кореспондент дуже неясно визнаються в ріжниці між Росіянами та Українцями. В них вираження „рутені", „руссі", „україні", „сляві" виглядають на синоніми. На тім розуміється найбільше користають Росіяне; вони державний нарід, крім того своєю аристократією і державними мужами повязані з урядами і впливовими чинниками все вміють використати для своєї пропаґанди. Ще довго треба нам працювати за границею, щоб належно освідомити про відрубність та самостійність укр. нації бодай редакції важніших журналів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СКОНФІСКОВАНО у Варшаві перший том книжки про берестейський процес. Книжку видав один з варшавських адвокатів.

ДЕМОНСТРАЦІЮ на вулицях Варшави хотіли уладити комуністи. Поліція розігнала демонстрантів.

ПЕРЕД „БІЛИМ ДОМОМ" у Вашинґтоні уставлено поліцію зі скорострілами і викликуючими сльози бомбами. Сі зарядження викликані маніфестаціями безробітних, котрі великими товпами демонстрували вулицями міста. Демонстранти намагалися вдертися до сенату і до през. Гувера. Поліція розганяла демонстрантів.

ЖИДІВСЬКА ПРЕСА від довшого часу містила зазиви до Жидів, щоб підчас конскрипції подавали як рідну мову гебрайську або жидівську а не польську, бо рідна мова в списовім аркуші означає національність.

„НАШ ПШЕҐЛЬОНД" покликуючись на англійського публіциста Авґура, пише, що візита мін. Залеского в Лондоні стоїть у звязку з небезпекою гітлєрівского перевороту. Треба рахуватися пише „Н. П.", з можливістю, що якийсь збунтований німецький відділ гітлєрівців виступить на терені Ґданська в сусідстві коридора, що зі становища Польщі означалоб необхідну війну.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ на конференцію для розброєнь складатиметься з 3 осіб. Літвінова, Луначарського і Платнікова. „Хахла" не возьмуть ні одного, бо вже їм навіть як „парадеґой" непотрібний.

КАНЦЛЄР БРІНІНҐ заявив через радіо у відповідь на голосні заяви Гітлєра, що правительство Німеччини з невмолимою строгістю, не виймаючи навіть проголошення виїмкового стану, виступить проти всіх, котрі посмілиби в хвилі найбільшого напруження протиставитися конституційній владі.

ГІТЛЄРІВСЬКИЙ ОРҐАН „ДЕР АНҐРІФ" пише, що уряд Брінінґа буде при владі лиш до закінчення нарад Міжнарод. Банку для Розрахунків в Базилеї. Потім „прийдуть події, про котрі сьогодня передчасно булоб говорити, яку конкретну форму вони будуть мати".

ЕСПАНСЬКІ ЖІНКИ дістали право голосування при виборах до самоврядних установ і кортезів. Соціял-демократи і радикали голосували проти права голосування жінок, тому, що вони під впливом Церкви... Так соціял-демократи розуміють демократію.

Тяжкі економічні відносини не звільняють Вас від обовязку забезпечення будучности Вашої рідні. Тому негайно обезпечіть своє життя в користь Ваших близьких в одинокому українському Товаристві обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ", Львів, вул. Руська ч. 18/I. 1058-1-?

В ТЕПЕРІШНІЙ ЕСПАНІЇ владу захопили масони. І так ґубернатором Барцельони став Карло Есиля, член льожі „Плюс ультра" в Парижі, директором ради банку Авґусто Барчія, командор найв. масонської ради 633 степенів, директором телефонів і телеґрафів Метео Борросо, секретар цеї ради (КАП).

В ІТАЛІЇ скінчився великий політичний процес проти молодих Словінців. Акт обвинувачення закидував їм акцію за відірванням провінції Венеція Джюлія від Італії і прилучення до Югославії. Засуджено 16 осіб на тюрму від 2 до 20 літ. Прочих увільнено.

—o—

НОВИНКИ

Пригадуємо, що святочного числа „Н. Зорі“ не одержать ті, що залягають з передплатою за більше місяців.

Влом до церкви. В селі Млиниська жидачівського повіту вломилися на днях злодії до церкви, забрали з двох скарбонок 140 зол. і 1 фляшку богослужебного вина. Здається, що ті самі злодії вкрали з костела в тім селі срібну пушку і часть монстранції висаджувану рубінами.

Кошти удержання в листопаді в порівнанні з жовтнем піднеслися в Польщі о 0.1%, що оповіщує спеціяльна урядова комісія.

Львівська жидівська преса пише, що 5.XII. перед жидівськ. склепами ставали польські академики і не пускали християнської клієнтелі. Роздавано також летючки, які накликували до економічного бойкоту Жидів.

Часопис „Справи Народовосьцьове“ в ч. 4—5 з 1931 р. приніс короткий реферат про справу „візантійства“ й „латинства“ в гр. кат. Церкві.

До магазину обуви Батя в Станиславові вломилися невідомі справники і забрали кількадесять штук черевиків. Готівки в касі найшли небогато, бо передтим відіслано її до централі.

Увязнено начальника громади Тухля (пов. Ярослав), Петра Булата під закидом спроневірення значних сум громади.

Увязнено в Варшаві двох комуністичних діячів. Перший, Мошко Зелений, розкидав величезні суми в нічних льокалях у Варшаві. Він підчас зізнань виявив гасло партії для другого делеґата III Інтернаціоналу. При помочі цего гасла увязнено у Варшаві делеґата Сіньцова. Він мав фальшивий паспорт на імя Добжелевского. При нім знайдено 1100 долярів, 370 англ. фунтів, 1000 ґданських ґульденів і понад 800 зол. та вказівки для комуністичної партії Польщі.

На ґамірній вулиці у Варшаві невідомі елеґантні мущини схопили з товпи прохожих молоду жінку й вивезли її в невідомім напрямі.

Давніше совітські „достойники“, тепер „невозвращенці“, що не хотіли послухати зазиву, щоб вернули до Москви, М. Крюков Анґарський, б. ґенерал червоної армії і б. директор совітського банку Дмитро Навашин, отворили собі під Парижем фабрику вудженин. Волять у буржуазнім „пеклі“ продавати ковбаски, ніж бути найвисшими достойниками в „раю“. Ось диво, що розуміється має свої причини.

Студентські протижидівські демонстрації знов повторились у Відні. Ранено 12 студентів. В демонстраціях брала участь також молодіж середн. шкіл.

Слідство в справі тайної комуністичної радієвої стації в Бадені виказало, що ця стація пересилала до СССР шифровані депеші політичні і шпіонські, збирані з цілого світа. Така стація була не лише в Бадені, але і в Вінер Найштадті. Увязнено досі 3 мущин і 3 жінки.

Вмер на сцені в Ґрацу підчас гри славний актор комік Едв. Шрайбер з Відня.

Як характеристичний знак часу подають часописи вістку, що варшавські реставратори висунули проект плачення за страви згори, бо „гості“ дуже часто попоївши не хочуть або не мають чим платити...

Ґенерал Макензен скінчив 82-ий рік життя. З того приводу одержав численні ґратуляції, м. і. від німецького цісаря. Макензен держиться ще зовсім добре і правильно працює.

ПРОСИМО ВСІХ ПЕРЕЧИТАТИ СЕ!

Усіх наших краєвих і заграничних П. Т. Передплатників просимо звернути бачну увагу на адресу, під якою одержали се неділне число „Нової Зорі“ 95, з 13. XII. б. р. Там на адресі з боку виписана червонилом квота залеглости за часопис. Просимо зрозуміти, що нема змоги часопису за дармо редагувати, печатати, адмініструвати й висилати. Це відноситься головно до тих П. Т. Передплатників, що занедбали передплату за більше місяців. У тім самім числі одержали П. Т. Передплатники почтові складанки (чеки), щоб могли вирівнати залеглости.

Хто вчас не відновляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА.

АПОЛЬО: „Світла великого міста“ (Чарлі Чаплін).
КАСІНО: „Натхнення“ (Ґрета Ґарбо).
КОПЕРНИК: „Великоміські вулиці“.
МІРАЖ: „Чужа наречена“ та „В пустині і пущі“.
СТИЛЕВЕ: „Королева гузарів“.
ОАЗА: „Монте Карльо“.
УТІХА: „Любощі“ Евеліна Гольт і „Караюча рука“.
ПАЛЯС: Звукова комедія „Геть із коханням“.
ХИМЕРА: „На Сибір“ (Смосарська і Бродзіш).
ЛЕВ: „Буря над Закопаним“.

ПАРОХІЯЛЬНИЙ УРЯД в Королівці к. Борщева по трикратнім листовнім прошенню просить ласкаво Вп. п. Др. Івана Венґльовського, адвоката в Бібрці, о чимскорше прислання до тут. парохіяльного уряду двацятьдва (22.) контрактів на спродане ерекц. поле парохії Королівка, взятих і оплачених ще в році 1928.

Від гр. кат. Уряду парохіяльного. Королівка, дня 3. грудня 1931.

о. Віктор Е. Райд, парох.

МЕБЛІ ріжного рода, як також великий вибір ліжок металевих і дитячих по цінах фабричних за готівку і на догідних услівях поручає Steil і Ska, Львів Казимирівська ч. 7. 1001 телєфон 64-23. а) 20—20

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 12—19

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 74—100

ФУТРА дамські й мужеські, готові й на замовлення, як рівнож всілякі переробляння після найновіших журналів виконує на догідні сплати Робітня футер Маріян Томашевський. Львів, вул. Зіморовича 17. 985 25-25

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в наймодніших фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94—63.
Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 9—25

Спеціяліст акушер, ґ некольог - оператор
Д-р ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.
1050 Тел. 51-62. 5—10
Напроти кіна „Grażyna“.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1. Основи соціольоґії . . . . 3·— зл.
Ч. 3. Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія 0·80 „
Ч. 5. Я. Л. Секти й сектанти . . 0·60 „
Ч 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митрополит України-Руси . . . . . 1·50 „
Ч. 7 Греко-кат. Церква. (історія) 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . . 3·00 „
Ч 9. Борці за Церкву Ч. І. св Павло 2·— „
Ч. 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті. . . . . 0·50 „
ч. 12. о. Т. Ґалущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві 0·60 „
ч. 13. Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. датох)
Ч. 14. о. Т. Ґалущинський: Царство сатани наступає на нас . . 0·80 „
Ч. 15. Борці за Церкву Ч. II. . . . 2·— „
Ч. 16. Христянське виховання молоді (пров. думки Енцикліки). 0·40 „
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин. Пастирський Лист про політ. положення . 0·40 „
Ч. 18 О. Назарук. Галицька делеґація в Ризі . . . . . 1·80 „
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика 0.50 „

Инші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . 3·00 „
о. Др. Т. Ґалущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови. . . . . 0·20 „
Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі. . 1·50 „
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки. 1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. 2·00 „
О. Назарук: Роксоляна (повість) 12·00 „
О. Н. Ідеольоґічні основи Укр. Кат. Нар. Партії . . . . . 0·50 „
Проф. Л. Коплер: Релігія й політика 1.80 „

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.** 1005 18—25

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон.
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 30-?

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 Телєфон ч. 60-04. 53-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 1

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 17 грудня 1931. Ч. 96 (496)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. від неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Новооснована Василіянська Провінція

З Риму пишуть нам: Св. Конґреґація для Східної Церкви осібним декретом дала дозвіл на оснування Віце-Провінції та новіціяту Чина св. Вас. Великого в Бразилії. Се дальший етап розвою Василіянського Чина. Крім уже віддавна істнуючої Галицької области або провінції формуються й організуються ч о т и р и н о в і области: закарпатська, ромунська, канадійська й тепер найновіща — бразилійська. Тому, що вони ще в стадії орґанізації, мають імя містопровінцій.

Чи не задовгі вакації?

До відома шкільним властям.

З Рожнева (за рікою), повіт Косів пишуть нам: У нас до сего часу нема науки в школі. Кажуть, що п. учителька на відпустці. Школа ще не зреставрована Діти бігають до школи, бо не знають коли приїде пані учителька. В тій справі ходили родичі до п. інспектора, але не застали його. Чи не можна зарядити заступства? Таж учителів й учительок без посад сидить безліч. — Родичі.

Чотири нові податки

Будуть ухвалені ще перед святами.

Скарбова комісія сойму внесе на плєнум сойму 4 нові податки: 1) від льокалю, 2) від деяких фахових занять (нотарів, гіпотечних писарів і т. п.), 3) від недвижимостий і 4) від електричної енергії. Ті 4 нові податки мають бути ухвалені ще перед святами. Нема сумніву, що їх дійсно ухвалять.

Смерть Саляндри

В 78 р. життя помер Антоній Саляндра, б. преміер Італії в часі великої війни (від квітня 1914 до червня 1916). За нього Італія виповіла війну своїм б. союзникам дня 24 мая 1915 р. Саляндра був професором політичної економії й державного права в Неаполі, потому проф. адміністраційного права в Римі. Послом вибрано його вперве 1886 р. Був по черзі секр. фінансів і міністром торговлі та скарбу. Внутрішна його політика була консервативна. Був визначним членом італійської делеґації на мировий конґрес в Парижі.

Німеччина приготовляється до реванжу

Бельґійський щоденник „Ль'Пепль" приніс статтю такого змісту: Світова криза це наслідок великої війни, котру викликала Німеччина. Коли істнує варварство, котре коштувало дуже дорого, то є ним варварство, котрого проявом був напад Німців на теритерію невтральної Бельґії, щоб завдати Франції удар в плечі. В р. 1914 були в Німеччині тільки партії, що хотіли війни. В р. 1931 є там партії, що не хочуть платити відшкодування за ту війну і приготовляють реванж. „Ль'Пепль" домагається, щоб комісія експертів сконтролювала банкові книги німецьких банків, котрі мають міліярди, укриті за границею.

Швайцарія відкинула обезпечення

Всенародне референдум у Швайцарії більшістю двох третин голосів відкинуло законопроєкт у справі обезпечення на старість й обезпечення вдів і сиріт, вже ухвалений Союзною Радою. Отже обезпечення ті не увійдуть в життя.

Нововідкриті рукописи біблії

Директор Брітіш Музею Фридрих Кеніен оповістив в „Таймсі" про відкриття найстарших рукописів Біблії. Ті рукописи це величезний збір грецьких папірусів. Вони обіймають 19 книг біблії. Між тими рукописами є один найстарший знаний досі примірник біблії, бо з початку II-го століття. Найбільше рукописів походить з III-го стол., один з четвертого, один з пятого. Всі ті рукописи мають форму книги, а не папірусового звою. Хоч ті папіруси частинно знищені, мимо того значіння цего відкриття велике. Воно позволить на нові студії.

Українська Господарська Академія

просить о 30.000 долярів річно.

В Подебрадах у Чехословаччині істнує вже десятий рік Українська Господарська Академія. Вона виховала майже пятьсот українських інжинірів. Тепер в часі кризи трудно рахувати на те, щоби чехослов. уряд дальше давав їй повне забезпечення. Тому ректорат Академії й Т-во її Прихильників оповістили відозву до українського громадянства тут і за морем, котра взиває зібрати 3.000 членів, котрі зобовязалисяб кождого року складати по 10 дол. для тої Академії. Адреса: Е. Виворий, Жівностенска Банка, Прага або Зем. Банк Гіп., Львів, з дописко̀ю: Для Української Господарської Академії в Подебрадах. (Подаємо цю вістку з публіцистичного обовязку, бо часи, які тут переживає наша суспільність, дуже тяжкі).

——с——

Розвал гряде

Вороги Церкви успішно аґітують.

З Косівщини пишуть нам: В Кобаках, Слобідці, Рибні і Рожнові розкинено в 14-літну річницю рос. революції летючки такого змісту: Дітей не хрестити, похоронювати без священика, вінчатися цивільним слюбом! І се має вже свої наслідки. В Кобаках в ту річницю місцеві комсомольці зорґанізували похід з червоним фляґом зі шкільної дітвори. А коли напроти вийшов управитель школи, то оден з комсомольців кинув каменем в нього, а діти розбіглися... (Таким чином по 40 літах пропаґанди наших радикалів зачинають їх „мрії" виконувати большевики там, де радикали підготовили їм ґрунт. Розуміється, незабаром вони зовсім усунуть радикалів від усякого впливу. Просимо Вп. Дописувача прислати нам ті оригінальні летючки. Такі річи дуже пожадані, бо з них можна зробити кліші, щоб духовенство в цілім краю знало, що жде наш нарід, коли не буде відповідного протиділання. — Ред. „Н. Зорі").

Не вистарчить, що Ви виповіли в ПЗУВ обезпечення 1/3 части вартости своїх будинків і її обезпечили в Т-ві взаімн. обезп. „Дністер". Ви ще мусите найдальше до дня 25. грудня ц. р. викупити свою будинкову полісу на 1932 р. в приналежній агенції 85 96—?

Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

ВИСТАВА

Української Фотоґрафіки.

Фотоґрафія (світлопись) ділиться на документарну, котра займається віддаванням обєктів як документів дійсности і на фотоґрафіку, котрої мета давати образи не тільки бачені, але й відчуті мистцем. Коли ідеалови фотоґрафії документарної вистарчає реальне віддання дійсности, технічно добре переведене, то фотоґрафіка вимагає від своїх адептів ще й таланту мистця та знання малярської композиції. Практичні Німці видумали для фотоґрафіки термін, котрий її добре означує: Bildmäsige Lichtbildnere

Фотоґрафіка як мистецтво стоїть між малярством та ґрафікою. Фотоґрафік віддає краски тонами біло-чорної скалі; дальші його орудники — лінія та контрасти чорних і білих площин. Давніший напрямок фотоґрафіки зближав її більше до малярства підбором тем; модна сьогодня „нова дійсність" склоняється більше до ґрафіки. Вживаючи живих зґл. мертвих моделів та відповідно їх компонуючи, має фотоґрафік велику довільність у змінюванні документарно-істнуючого на відчуте-пережите. До кращого опанування твердого матеріялу (бо обмежують його техніка та часто неможливість зміни самого моделю, пр. природи-краєвиду) має фотоґрафік поза чисто фотоґрафічними орудниками вислову, як стикова копія і бром, також т. зв. свобідні техніки фотоґрафічні, прим. бромолій, передрук. ґума і т. п.*), які заступають йому мистецький ретуш.

Мистецтво це виразник краси, а краса це splendor Dei (св. Тома Аквінат), відблиск Бога як Правди і Добра. Оба ці моменти знаменито заступає фотоґрафіка: міцно звязана з реальністю, перетворює її під афектом на вищий степень відчутого, одуховленого. Не диво, що між західним духовенством так богато добрих фотоґрафіків, от прим. зґадати між Поляками про оо. Следзевского і Оршуліка. Попри ті ідеальні мотиви має ще фотоґрафіка кілька реальних користей. Отже як мистецтво par excellence реалістичне (бодай досі) є вона знаменитим орудником популярної пропаґанди своїми темами і своїм загально зрозумілим способом вислову. Крім того, для початкуючих її адептів, є вона благородним спортом і то духового рода; длятого так любить її молодіж. На Заході присвячують їй часописи (особливо призначені для молоді) богато місця; зґадатиб хоч католицький хорватський місячник для молоді „Lu" який стало має рубрику „Fotoamater". Дальше є фотоґрафіка певного рода способом зарібку, бо гарні й дешеві образи можна досить легко й скоро продати.

Заложене мин. року Уфото (адреса Львів, ул. Ходоровського, „Українське фотоґрафічне Т-во") владило сього ро-

*) Більше про це гл. в книжці унів. професора І. Булгака „Фотоґрафіка", Варшава — р. 1931.

ку в авлі Академічного Дому (ул. Супінського 21) другу з ряду виставку нашої фотографіки. Прекрасно виданий, богато ілюстрований (Уфото побило тим виданням польські) катальог виставки в руці (ціна всього 1 зол.), добровільний даток, підпис у книзі відвідуючих... і находжуся на виставці. Розміщення образів не надзвичайне, бо саля мала, а образів 184 (хоч далеко менше число як минулого року, то проте займають більше місця вел. форматами). Авторів 50, з того кількох нових, між ними один священик, о. Каштанюк. Теми: переважно пейсажі, менше портретів, мало жанрів. Мистецький рівень образів (в порівнанні з минулим роком) далеко вищий, виконання і вибір досить рівні, мало річий слабих. Справді, журі буде мати трудність оцінити, кому дати надгороди („Наук. Т-ва ім. Шевченка", „Національного Музею" і „Т-ва Прихильників Мистецтва"). А хоч і як оцінить, всеж таки найдуться справедливо невдоволені. Між темами образів богато „клерикальних", як от монахині О. Балицького (4 образи), „Мементо Морі" д-ра М. Лятишевського, О. Моха „На вечірню" і „Тихий пустельник", Дан. Фіголя „Юдин гріш" і богато інших. Образи ті моглиби стати справжньою окрасою наших католицьких установ. „Актів" і т. п. річий на виставці зовсім нема.

Більшість виставців це прихильники образу такби сказати існуючого, не компонованого свобідно; до тогож і відповідна техніка: бром. Одинокий Ю. Дорош дав кілька бромоліїв і один (слабий) передрук. Між „компоністами" вибиваються Д. Фіголь („Юдин гріш" — „Manicure" Я. Савка („Жабка", „Очко"), чудесна під кожним оглядом „Natura Morte" д-ра М. Лятишевського та „Композиція" і „Дорога" Ю. Дороша. Добрі жанри дали д-р Н. Нижанковський, п. М. Нижанковська, п. М. Ганицька („Прачки", цікавий технічною похибкою „зрушення", яка в тім випадку стає прикметою), Р. Лятишевський („До праці"), В. Монастирський („Райська купіль"). Чудово виконані зимові й спортові знимки В. Панькова та краєвиди Ол. Пежанського. До пейсажистів у повнім того слова значінню) належать Ю. Дорош (чудове „На водопою", ніби жанр ніби пейсаж; „Вечірне небо", „Хмари"), М. Лятишевський (булгаківське „У лісі" і „Пейсаж" та найкраще „Мементо морі"), Т. Мацьків („Під вечір", „На Адрії" і „Мати Божа над филями"), О. Мох („Вітряним ранком", „Світло у тьмі"), Я. Савка (чудове „На сторожі віків" наш лев, „Зимовий краєвид", „Дзвінниця"). Поправні краєвиди дали ще М. Гавдяк, С. Дмоховський, М. Замойський („В инею"), „Олег", К. Паньковський, М. Пежанський, Р. Совяковський („В жнива", „Берізки", „Дорога", „В ночі"), Оля Шепарович, В. Юзвак („Повінь").

Цікаві портрети дав Р. Совяковський (чи не найкращі на всій виставці), далі Я. Савка, Д. Фіголь („Смуток"), Р. Лятишевський, А. Іванів і О. Балицький.

Коли йде про техніку виконання, то на першому місці стоять: О. Балицький, М. Лятишевський, Ю. Дорош, Я. Савка, Р. Совяковський, В. Паньків і О. Пежанський. Щож до найбільшого одуховлення мотивів, то бачу його в О. Балицького (на жаль повторюється), в Ю. Дороша (найбільше ріжнородности і в мотивах і в техніці), в М. Лятишевського, Я. Савки (богато свіжих, оригін. мотивів), і в Д. Фіголя (і мотиви і композиція, нахил до титулів та „Neue Sachlichkeit" 2-га Виставка має завданням „провірення якости поступу своїх членів" і „заохотою до поглиблення творчости" — „вплинути на вироблення артистичного смаку в найширших кругах" — пише голова Т-ва у вступі до катальогу. Два перші завдання вистава сповнила, третє залежить від відвідуючих.

Виставa потреває до 26. ц. м.

ем пе.

——o——

Допомога безробітним і убогим

Вже утворено Український Комітет Допомоги безробітним і вбогим під патронатом Їх Ексцеленцій Преосвященних: Андрея гр. Шептицького, Митрополита у Львові; Д-ра Григорія Хомишина, Епископа в Станиславові; Д-ра Йосафата Кочиловського, Епископа в Перемишлі. Адреса: УКД, Львів, ул. Кілінського 3. Управа бюра: 1) през. Вол. Децикевич, як делеґат Митр. Орд. у Львові, 2) о. Крил. Вас. Лициняк як делеґат Еп. Орд. в Станиславові. 3. о. ігум. Йосиф Лучинський як делеґат Еп. Орд. в Перемишлі. Круг ділання бюра: 1) укладає плян і регулямін акції для всіх 3-ох Епархій; 2) веде пропаганду при допомозі друкованого слова (часописи, летючки то що); 3) постарається о нотифікацію У. К. Д. у всіх Воєвідствах; 4) полагоджує конечні інтервенції у влади; 5) стежить за узгідненням акції у всіх 3-ох Епархіях; 6) удержує контакт з Воєвідськими Комітетами допомоги безробітним у Львові, Тернополі і Станиславові; 7) надвижку зібраних жертв спрямовує по порозумінню з Воєвідськими Комітетами там, де окажеться потреба для цього; 8) удільює рад Епархіяльним Комітетам; 9) одержує від них інформації про стан акції в Епархії. Поділ: Комітет має 3 відділи, а саме: I) Український Комітет Допомоги безробітним і вбогим у Львові. II) Український Комітет Допомоги безробітним і вбогим в Станиславові. III) Український Комітет Допомоги безробітним і вбогим в Перемишлі.

Головний УКД (Укр. Комітет Допомоги) оповістить поклик до утворення повітових і парохіяльних комітетів, а Центральне Бюро оповістить окремий регулямін. На чолі повітових УКД стоятимуть особи покликані Ординаріятами. Голова пов. комітету запросить собі 5—6 осіб до помочи. В парохіяльнім комітеті проводитиме місцевий душпастир (згл. сотрудник), котрий також покличе собі до помочи потрібне число мущин і жінок (залежно від численности парохії).

Круг ділання парох. комітетів: Вони 1) приймають жертви в грошах і в натурі, як також переводять у громаді збірку жертв у натурі і готівці, 2) рішають під проводом голови Комітету про висоту допомоги місцевим безробітним і потребуючим доконче помочі, — 3) надвижку відставляють до повітового У. К. Д. — 4) ведуть точний виказ зібраних жертв і уділених допомог, який підписаний всіми членами Комітету має бути перехований в парохіяльних актах; відпис такого виказу пересилають до У. К. Д. у Львові.

Звертаємо увагу всего нашого загалу, а зокрема Всч. Духовенства, що нужда в цілім краю така, якої не памятають найстарші люди. У школах мліють і падуть наші діти, бо їх безробітні родичі і по кілька днів не топлять і не варять їсти. В богатьох родинах нема ні одягів, ні чобіт, ні світла в їх домах. Тому допомогова акція повинна бути скора, а збірки в грошах і в натурі повинні бути масові. Особливо вказано занятися дітьми безробітних і убогих, бо коли голод підкосить їх в квіті віку, то виросте сухітниче покоління зі всіми страшними послідовностями. Отже в імя Бога і християнського милосердя жертвуймо що хто може і скоро орґанізуймо роздавання жертв!

Якщо людська душа не є автором психічних процесів, а тільки їх сумою, якщо людська душа не є активним діячем, а тільки пасивним дійством, — якщо людська душа не є той „хтось', котрий щось діє, а тільки те щось, з котрим щось діється, — то в такім разі не може бути бесіди про ніякну моральну одвічальність ані про ніякий моральний обовязок (Д-р Володимир Охримович).

Відгомін конскрипції

З усіх сторін нашого краю наспівають вісти, що загальний перепис переводили конскрипційні комісарі на наших землях переважно незгідно з істнуючими приписами та тенденційно. І тому вже тепер можна сказати, що правдивого і безсторонного образу відносин у нашім краю ця конскрипція не дасть.

І так доносять, що двомовних аркушів майже не роздавано. Так пр. було в селах: Глуховичі, пов. Львів, в селах Яворівщини, в Голоську Вел., Новім Селі, в Ляшках Мурованих, в Мальчицях (пов. Городок) і в Соколі (Камінеччина). В Мальчицях конскр. комісар жадав підпису від А. Бідного на польськім аркуші під загрозою 500 зол. кари. Павлови Туписеви грозив комісар поліції, що коли не підпише по польськи, закує його в кайдани. Жадали також комісарі, щоб замість „українська" мова писати „руска". Так було пр. в Янові к. Львова, в Селищах к. Галича і в Блудниках. Пр. в Блудниках у хаті Мих. Теслюка підчас суперечки, яка має бути записана мова, постерунковий сказав: „Що вам на тім залежить, яка буде мова? Уряд як схоче, то зробить з вас у воєвідстві чи в міністерствах Русинів. Уряд зробить, що схоче". Це принайменше щиро. Розуміється, конскрипційними комісарями іменовано переважно Поляків. Щоб не бути голословними, наведемо для приміру, що так було в Яворівщині і в Комарнянщині в таких селах: Кліцко-Климчиці, Горожанна Велика і Мала, Підзвіринці, Чуловичі, Конюшки Корол., Голодівка, в селах Брідщини, в Камінеччині в селах: Сокіл, Спас, Деревляни, Мазярня, Волиця дер., Чанижі та в Товмаччині у Гринівцях. В мішаних подружжах записували всіх Поляками. Так було м. і. в Солонці к. Львова і в Кінчаках старих к. Галича. Свідків, вибраних громадською радою, які мали бути при переписних комісарях, ці комісарі або поліціянти усували. Таке було пр. в Залукві к. Галича, в Тустані, Дорогові і Кримидові. Цей реєстр доказів „безсторонности" щойно зачинається, всіх нема змоги печатати і богато з них взагалі ізза цензурних оглядів не побачить денного світла. Та чи ініціятори такої конскрипції осягнуть свою остаточну ціль, — се річ дуже сумнівна.

——o——

Большевицькі представники

заграницею — хабарниками.

В Берліні почався процес проти К. Сіберберґа за укривання доходів і майна перед податковими властями. Він боронився на процесі тим, що знайдена у нього сума 500.000 марок це не його гроші. Вона належить до фірми Отто Вольф в Надренії, в якій він працює як прокурент. Сі гроші були призначені на хабарі для урядовців большевицького торговельного представництва. В той спосіб він мав здобути замовлення для СССР. По заплаченню солених хабарів большевицьким достойникам Сіберберґ здобув замовлення для цеї фірми. Хабарі дістали м. і. отсі большевицькі урядники: Лео, Гиніс, Кагане, Клявс і Пфорт. Сіберберґ посередничив в цей спосіб також в одержанню достав для інших фірм. Коли большевицькі власти викрили ці надужиття, візвали виновних до повороту до Москви, одначе вони боячися кари не вернули.

Гітлер таки їде за границю

Преса доносить: Гітлер виїде в найблищім часі за границю, передовсім до Італії й Анґлії. Там стрінеться з визначними італійськими й англійськими політиками і буде їх інформувати про цілі і завдання заграничної політики його партії. Він хоче переконати заграницю, що на випадок приходу до власти, буде також настроєний льояльно й угодово і що його політика не богато ріжнитиметься від політики Штреземана.

Одна Папська Держава

не відчуває фінансової кризи.

Папський міністр фінансів Бернардіно Ногара оповістив такі замітки про стан фінансів ватиканської держави: Ватикан не має укладаного наперед буджету, бо не має примусових податків. Підставу фінансів Апост. Столиці становить добровільна данина католиків усього світа, звана „грошем св. Петра". Річно Петровий гріш приносить пересічно коло 180 мільйонів лірів, але згори не можна предвидіти, більше вплине. Річ ясна, що світова криза відбивається на впливі дарів у ріжних краях. Кромі того Апост. Столиця зреклася Петрового гроша з Франції, бо там держава не помагає Церкві й добровільні дари йдуть на удержання духовенства й церков. Від часу перевороту в Еспанії не можна рахувати і на Петровий гріш з того краю (до перевороту сама тільки аристократія в Еспанії присилала Апост. Столиці 5 мільйонів лірів річно). Значно упали також добровільні дари з Мехіка й полуд. амер. республик ізза вічних революцій. Одначе ні ті факти, ні світова криза не відбилися на фінансах Апост. Столиці а то тому, бо католики в Америці й Канаді (котрих є там коло 20 мільйонів) зобовязалися доставляти тілько гроший річно, кільки від них Апост. Столиця зажадає — і дуже радо сповняють свое зобовязання. Кромі того дають ще самі значні суми на удержування спеціяльних місій. Найбільше гроший видає Апост. Столиця на катол. місії та на суспільно-освітні ціли. Далі на заграничні представництва (нунціїв, леґатів, папських вікаріїв) і на удержання коло 500 осіб, що мешкають на території папської держави. На місії йде львина пайка видатків. Видатки на саму Апост. Столицю скромні. Зате великі суми йдуть на добродійні ціли. Часто лучається, що з далекої Бірми, з Китаю, з Філіпін, з середної Африки і т. д. прибувають до св. Вітця місіонарі за допомогою. На те св. Отець не жалує гроший. За сего св. Вітця значні суми йдуть на будову парохіяльних домів в полуд. Італії. Св. Отець ще будучи бібліотекаром ствердив, що в полуд. Італії коло 5.000 парохів майже не мають даху над головою. Отже досі побудовано 300 парохіяльних домів в Сардинії й 800 на Сицилії. На чолі тої будівельної акції стоїть інж. Чіянетті, котрий став священиком у 45 р. життя. Переформування Ватикану на незалежну державку вимагало вправді створення нових урядів (почти, менниці, судівництва і т. д.), одначе це в найменшій мірі затяжіло на буджеті. З отсих причин: Передовсім богато світських урядів істнує тільки на папері або затруднює по 1 особі. Всі вістки про те, немовби Ватикан хотів будувати летнище або автобусову станцію, — неправдиві. У ватиканськім огороді нема місця навіть на постій для папського поїзду, а не то на нові будови. — Словом, папська Держава це одинока держава на цілій кулі земній, котра не відчуває кризи й нікого не обтяжує примусовими податками.

——o——

НОВА „ПРОФЕСІЯ" В ДОБІ КРИЗИ

„Слово Поль." пише: В окружнім суді в Варшаві почався процес проти банди фальшівників пашпортів. Обвинувачують 24 фальшівників з Цукерманом на чолі. Вони виробляли фальшиві пашпорти для криміналістів і збанкрутованих купців. Фальшівники пашпортів висилали зі сфабрикованими документами поважну скількість банкротів на Кубу, до Бразилії і до інших країв світа. Ті, забравши в готівці що було можна, втікали перед наслідками банкроцтва.

Держави платять за періоди диктатури або утратою суверенности, або зменшенням границь, або літами внутрішньої снархії (Адольф Тієр).

Війна Японії з Америкою неминуча

Б. японський генерал Кіокатсу Сато оповістив у парижськім місячнику „Ле Моа" статтю, яка отвертістю пригадує тільки поведення нашого Святослава з його відомим „Іду на вас!"... Зміст: Японська раса взяла на свої плечі тяжку місію кермування долею Далекого Сходу. Та Злучені Держави Півн. Америки розпочали політику конспірації, ворожу японським цілям в Азії. В цілім Китаю оснувала Америка свої місії, її капітали залили весь той край, а її аґенти скрізь підміновують наші впливи. Рівночасно драконським законом викинула Японців і їх родини з другого берега Спокійного Океану, через що діткнула й нашу честь. Америка примусила нас зірвати договір з Анґлією, котрий був головною підпорою всеї нашої загр. політики. Знасилувано нашу суверенність, бо присилувано нас обмежити оборону нашого краю. Тим уже просто сплямлено нашу честь. Звязали нам руки й ноги та викпили наші права. Отже для Америки можемо мати тільки ненависть. Для забезпечення істнування 70 міліонів людий, котрі душаться на островах, мусимо перевести експанзію. Се наша одинока дошка ратунку. Та якраз той шлях перегородила нам Америка. Ми не хочем війни. Та ми провадили вже війну з Китаєм за Корею і з Росією в Манджурії. Тепер пробуємо дипльоматичними заходами розвязати проблеми Сходу. Та обставини допровадять до війни. Війна між Японією й Америкою неминуча.

——o——

Японія хоче анектувати також Монґолію

З Токія доносять: Тутейші політичні круги живо займаються питанням анексії Монґолії після залагодження манджурського конфлікту. Японський ґенеральний штаб вже переговорює з монґольськими політиками й дав їм запевнення, що підіпре їх автономістичні пляни. До Харбіна приїхав Готасно, провідник орґанізації „Молода Монґолія", з 50 своїми прихильниками. З Харбіна поїде він до Хайляру, де буде безпосередно вести переговори з Японцями.

——o——

200,000.000 марок на пропаґанду

Кореспондент щоденника „Ржечпосполіта" доносить з Берліна: В добре поінформованих кругах кажуть, що німецьке правительство видає що року повних 200 міліонів марок на пресову пропаґанду за границею. Головно ходить їм о те, щоби при помочи преси переконати світ, що треба змінити границі Німеччини, особливо т. зв. коридор. Далі та пропаґанда представляє світові, що найкорисніше містити капітали в Німеччині.

Маленький фейлєтон

Чого не вільно робити

Не вільно обступати довкруги людину, котра зімліє, бо в той спосіб заступається перед нею свіжий воздух і стан її гіршає.

Не вільно тяжко обкривати людину в пропасниці, коли та людина не скаржиться, що її морозить. Люди в пропасниці не підлягають простуді.

Не вільно спонукувати до дальшого вертання людину, котра затроїлася розчином сірки або салітри і вже раз вертала. Такій людині треба давати пити богато молока й води.

Не вільно втягати в ніс воду або воду з оцтом, коли треває кровотік з носа. Тоді найлучше спокійно заховуватися і чистими руками вкладати в ніс тампоточки чистої вати поки не прийде лікар.

Не вільно „направляти" звихнення, коли ти не лікар, бо можеш дуже пошкодити, а той, що звихнув собі руку чи ногу, може без шкоди для себе почекати на лікаря (З німецького).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Духовна місія в Єзуполі, пов. Станиславів. Єзуполь, давне містечко, положене межи Дністром та Бистрицею, в давних часах називалося Чесибіси. По війні появилися в наших сторонах сектантські агітатори. Деякі одиниці, занюхавши доляри, зачали й собі баламутити людей. Тому Ексцеленція, наш Преосв. Владика Григорій Хомишин, епископ станиславівський, нестружений місіонар, устроїв в Єзуполі 14-дневну духовну місію. Дня 24. жовтня с. р. приїхав Преосв. Владика о год. 5. до Єзуполя, а нарід з процесією, з духовенством заляг площу коло церкви і дорогу до самого ринку, очікуючи свого Владику. Завідатель Єзуполя о. Глібовицький в коротких і щирих словах привитав Їх Преосвященство, а потім Преосв. Владика удалися з духовенством і з людьми до церкви, де відправили молебен і промовили до людей, пояснюючи, в якій ціли приїхали, яка ціль місії та заохочували, щоби всі користали з місії. Проповідали щодня два рази, а вислід був незвичайний: наступив просто переворот в душах вірних, троха оспалих наших наддністрянців. До серця промовляючі були науки про любов Іс. Хр., яка проявилася до нас в установленню Найсв. Тайни Евхаристії і про се, як треба нам з Ісусом лучитися в молитві, в побожнім слуханню Служби Божої і святім Причастю, в котрім належить шукати ліку, покріплення і витревалости в усіх уломностях і потребах нашої душі і тіла. Пориваючо представлена була життева правда: Шукайте перше царства Божого, а все проче додасться всім так в життю поодиноких людей, як і цілого народа. Вкінці правдиво батьківська заохота до рівноваги духа і терпеливости в тяжких хвилях нашого багатого в терпіння життя, під кличем: „В терпеливости спасайте ваші душі!" Незрівнані були науки про Прев. Непор. Зач. Діви Марії і святу годину розважань Мук Христових, які поривали всіх ясно поданою, переконуючою правдою і глибиною шляхотних думок і почувань. У всіх науках були влучні поучаючі приміри і вимовні порівнання з життя нашого народа, а висказані нераз Преосвященним докори за ріжні ухили і людські ухиблення проти вимог св. кат. віри, були подані так лагідно і влучно, що мимоволі викликували у слухачів несмілу усмішку почуття своєї провини. Не диво, що слухані священиками сповіди давали наглядний образ правдивого перевороту в душах каянників. Сповіди з цілого життя, часто зі щирими слезами жалю, були річи звичайні по тих проповідях. А що найважніше, то се, що єзупільські евангелики, збаламучені агітаторами, по тих проповідях, зі щирим жалем приступали до св. сповіди і тепер що неділі і свята ходять до церкви і з побожністю слухають Служби Божої. Читані Служби Божі правилися 2 і 3 рівночасно до год. 1-ої вполудне, о год. 9-ій Сл. Б. співана завідателем о. Глібовицьким, а вечером о год. 6-ій молебен до Непор. Зач. Д. М., Найсолод. Серця Іс. і священомуч. Йосафата на переміну. Правдиво трогаюча була наука о обовязку милосердя для живучих і для душ в чистилищи, яка закінчилася вечером панахидою, відслуженою Їх Високопреосвященством, а слідуючого дня Владика і всі священики служили Сл. Б. за померші душі в чистилищи. Зворушаючий був день Присвячений звеличанню нашої заступниці Неп. Зач. Діви Марії, в якої честь і прославлення відслужено всі Сл. Б. в той день. — По довершенім ап. труді Преосвященого Владику проводили чувства любови і вдяки та щирі бажання, щоби Господь Бог ще довго удержав Їх в здоровлю і дав прожити много-много літ! — У ч а с н и к.

Дім Божий се дім молитви. Не робіть з нього місця розмов (Св. Йоан Милостивник).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВІДКРИТА СЕСІЯ ВАРШАВСЬКОГО СОЙМУ викликала мале зацікавлення у послів і в краю передовсім з огляду на порядок нарад, в якім поза справою проєкту закона про збори нема цікавіших політичних моментів.

МАРШАЛОК СОЙМУ повідомив сойм на засіданню, що з мін-ва справедливости вплинув внесок на видачу судови послів: Левандовского і Лєха (н-д), М. Домбровского і Клещиньского з ББ, Данцкого, Бужиньского і Ткачова (комуністи), Фіделіюса і Мадейчика (людовці).

В СПРАВІ ВИБОРЧИХ НАДУЖИТЬ підчас доповняючих виборів до сойму в перемиській окрузі зложили клюби ПІС, НПР і „Стронніцтва Людов-ого" наглий внесок. Внескодавці домагаються вибору соймової комісії, яка провірилаб надужиття, котрих при виборах мали допуститися адміністраційні власти й виборчі комісії. Надужиття, як твердять внескодавці, мали бути ще більші ніж при попередних виборах.

МАСАРИК у розмові з кореспондентом „Газети Варшавскої" заповів здійснення автономії для націон. меншин у Чехословаччині в цілі виконання договорів.

ВИБОРИ НА ПРЕЗИДЕНТА НІМЕЧЧИНИ мають відбутися 13. березня 1932 р. Правдоподібно більшість осягне Гітлер або один з двох його мужів довіря: ґен. фон Еп або Лідман.

КРІВАВІ ВУЛИЧНІ БОЇ в Берліні зриваються раз-у-раз між гітлерівцями й комуністами. Вони стріляють до себе і ріжуться ножами.

„Н. ЛЯЙПЦІҐЕР ЦАЙТУНҐ" (орґан демокр.) описує, як гітлерівські боївки знущаються над безборонними людьми, не тільки над комуністами і яка корупція панує серед гітлерівських націоналістів.

ГІТЛЄРІВЦІ повалили правительство в соймі Гессії. Цікаво, що катол. Центр здержався від голосування. Проти внеску гітлерівців, щоб висказати правительству вотум недовіря, голосували тільки соціялісти.

ПРЕЗИДЕНТОМ ЛИТВИ знов вибраний теперішний президент Сметона.

В МОСКВІ відбувся конґрес комуністичних професійних союзів. По звіті комуністів японського і китайського конґрес ухвалив видати відозву до робітників світа, щоб уладжували вуличні демонстрації проти „інтервенції японських імперіялістів в Китаю".

ПРЕЗИДЕНТОМ ЕСПАНІЇ вибраний Заморра 362 голосами. Неприсутних було 56 послів, білих карток віддано 35. Пять контркандидатів Заморри одержало разом 13 голосів.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА розпочали похід на головне місто Манджурії, Мукден. Докладніших вістий нема.

ВІСІМ ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ кинуло на місто Чунґ-Шія-Тунґ 81 бомб.

ЧОТИРИСТА КОРЕЙЦІВ працюючих на ріллі вимордували китайські бандити в однім манджурськім селі. Бандити облягали село три дні.

В САН САЛЬВАДОРІ, середно-американській республиці, вибухла військова революція. Президент республики увязнений. В краю оголошено військову диктатуру.

КОНҐРЕС МУСУЛМАН В ЄРУСАЛИМІ, котрий відбувся в великій мошеї Омара, потерпів повне фіско, бо зігнорували його правительства 6 мусулманських держав: Єгипту, Геджасу, Персії, Афґаністану, Туреччини й Альбанії, подаючи ріжні причини. Нпр. турецьке правительство оповістило, що не бере в тім конґресі участи, бо він противний поступови й цивілізації, правительство Геджасу заявило, що одиноким місцем на такий конґрес може бути тільки Мекка і т. п.

НОВИНКИ

Пригадуємо, що святочного числа „Н. Зорі" не одержать ті, що залягають з передплатою за більше місяців.

Св. Отець не приняв на авдієнції Ґандія. (Донесення ПАТ'а).

Реліквіяр папи Климентія І. знайдено в архіві в Кельні. В реліквіярі знаходяться кости цего папи.

Ґімназія СС. Василіянок у Львові уладила в суботу 12. XII. б. р. концерт з приводу Іменин свого Основника ВПреосв. Митрополита Андрея. В програму концерту, виконаного силами учениць, входили продукції ґімн. хору учениць, реферат про значіння ювилеїв, 2 деклямації й одна точка фортепянова, котра випала найліпше. Концерт добором точок і їх виконанням випав на загал вдоволяюче. — Учасник.

В Ужгороді відбулася інсталяція православного епископа для Закарпатської Руси. Епископом став д-р Дамаскин Ґрданічка, проф. університету в Белграді.

В Коломиї померла з недоїдання вдова по скарбовім уряднику, 60-літня Теофіля Маковська. Пенсія її виносила 69 зл. По оплаченню рат за одяг, опал і т. и. не мала на харч.

Представник правительства заявив в соймі, що поголоски про дальше обнижування платень урядникам зовсім безпідставні.

Не приймайте папіросів від незнакомих. Польська преса описує, як у Львові заманюють до ґотелів людий, дають їм курити затроєні папіроски й ошоломлених тими папіросами обкрадають до чиста.

Студенти Росіяне, студіюючі у Львові вже від яких 10 літ, не могли зжитися з нашими москвофілами. Між ними дійшло навіть до явної ворожнечі. Тому не вдоволяючись істнуючим досі студентським москвофільським товариством „Друг", заснували своє окреме т-во „Союз студентів Росіян". Свято відкриття того „Союзу" москвофіли збойкотували.

В нужді вертають з Франції до Польщі ті, що виїхали туди на заробки, бо під зиму масово виповіджено їм у Франції працю.

Польський письменник К. Тетмаєр одержав золотий хрест заслуги за свої праці. Удекорування тим хрестом відбулося в міністерстві віроісповідань й освіти.

Помер Йосиф Бек, б. віцеміністр внутрішних справ.

Полковник д-р Б. Вєнява-Длуґошевский іменований ґенералом бриґади.

У виленській базиліці довершено нового відкриття. В фундаментах її знайшли фраґменти з гробниці епископа Протасевича († 1580 р.) з червоного мармору, два золоті перстені й останки надписів на плитах з чорного мармору.

Курс німецької валюти піднісся на біржі в Ню-Йорку. Таксамо курс всіх німецьких паперів.

Статистичний уряд Франції оповіщує виспід останної конскрипції. Франція має 41.834.923 душ, з того 2.890.923 чужинців. Число населення за останних 5 літ зросло о 1.091.026.

Святомиколаївські вечерниці уряджує Союз Укр. Купців у Львові, Підвале 9, дня 18. с. м., о год. 6. веч.

Курс фахового знання для своїх членів уряджує від 1. І. 1932 р. Союз Укр. Купців у Львові, Підвале 9, у вечірних годинах. Для молоді 5 зол., для старших 15 зол. місячно (безробітним безплатно).

Відрадне явище треба занотувати в життю нашого студентства. Це оснування і діяльність Секції Українських Студентів Абстинентів. Вона співпрацює з протиалькогольним і протинікотиновим т-вом „Відродження". До секції належить 63 членів. Під її впливом студенти рішили всі сегорічні забави і вечерниці уладжувати без алькоголю. Ходить тільки о це, щоб ця постанова була виконана.

Православний священик Теодор Шикіта втік з СССР з жінкою, дочкою і сином. Разом з ним втік його слуга також з родиною. Крім них перейшло границю 12 селян. Вони зізнали, що хотіли купити збіжжа. Словом, біжить з „раю", хто може і куди може.

Анґлійський фунт зачинає йти вгору. Зате хитається амер. доляр.

108-літний жид Мойсей Ноґачевский, котрий живе в однім селі коло Білостоку, одержав від польського уряду ранґу і платню поручника за те, що брав участь у польськім повстанню 1863 р. (ТК).

Банкроцтва. В м. Раймс у Франції проголосив банкроцтво Банк Землевласників. Пасива виносять 5½ міл. франків. В Ліоні збанкротував Контуар Фінансіє е Комерсіяльді Зід-Ест. Збанкротував також банк Шен і спілка.

Число безробітних в Німеччині перейшло вже цифру 5 міліонів.

Шість міліонів безробітних в Америці начислює управа професійного союзу.

Безробітні в Америці урядили похід до „Білого Дому" у Вашинґтоні. Поліція окружила безробітних сильним кордоном і увязнила 13 осіб.

Готель для курий на 5 поверхів. Вибудовано його — очевидно — в Америці, недалеко Льос Анджелес. Будівля висока на 5 поверхів, має 3.200 комірок для курий і 10.000 інкубаторів. Всі помішення мають елетричне освітлення, електричні відкурювачі і центральне огрівання.

—o—

Біржа

Ґроші: Ам. доляр 8.93, фунт стерлінґ 29.85 зол.

Збіжжа (ціни в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження, віддаль 200 км.): Пшениця сел. 22.00—22.50, жито селян. 24.50—24.75, ячмінь на мливо 17.00-17.50, овес гал. 21.00—21.50, кукурудза ром. 20.00—20.50, фасоля біла 20.00—20.50, гречка 17.50—18.00, греч. каша 50 проц. полов. 35—37, пшоно 41—43, просо 19.50—20.00, житн. ґрис 13.00—13.25, пшен. ґрис 11.75—12.

Ячмінь на мливо дорожіє, натомість пшен. ґрис подешевів.

—o—

Жертви

Впр. о. Іван Кучма з Надвірної 5 зл. на будову церкви в Клепарові і просить кондеканальне Духовенство Надвірнянщини о добровільний даток на ту саму ціль. — Впр. о. А. Перхач з Перемишля 3 зол. на україн. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА.

АПОЛЬО: „Світла великого міста" (Чарлі Чаплін).
КАСІНО: „Натхнінння" (Ґрета Ґарбо) і „Місяць в Монтані".
КОПЕРНИК: „Великоміські вулиці".
МІРАЖ: „Чужа наречена" та „В пустині і пущі".
СТИЛЕВЕ: „Веселий тиждень в „Метро".
ОАЗА: „Монте Карльо".
УТІХА: „Любощі" Евеліна Гольт і „Караюча рука".
ПАЛЯС: Звукова комедія „Геть із коханням".
ХИМЕРА: „На Сибір" (Смосарська і Бродзіш).
ЛЕВ: „Буря над Закопаним".

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА** у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також **меблі** таніцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує **меблі** власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 75—100

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 18.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 20 грудня 1931. Ч. 97 (497)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер за 4 ст. від неділю за 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

ПАМЯТИ СТЕФАНА ТОМАШІВСЬКОГО

В першу річницю Його смерти.

Gutes aus Gutem — das kann
Jedweder Verständige bilden;
Aber der Genius ruft
Gutes aus Schlechtem hervor.
Schiller.

Се число „Нової Зорі" присвячуємо блаженній памяти проф. Стефана Томашівського, члена Головної Управи УКО (Української Катол. Організації) та нашої редакції, співтворця ідеольогії й тактики УНП (Укр. Кат. Народної Партії), найбистрішого історика й найбільшого публіциста нашої землі. Робимо се аж тепер довгого, бо покійний висказав перед смертю бажання, щоб не оповіщувати йому нізвідки більшого некрольогу крім маленької згадки. Так ми й зробили. Та йому належиться, а нашій суспільности потрібно більше ніж маленька згадка. Чому?

Бо се був великий й активний ум переняти з журбою за добро всеї землі нашої. Бо се був першорядний знавець і творчий минулого та найлучший проектор майбутнього. Бо се був перший дійсний історик нашої Церкви за тисячу літ істнування її. Бо се був найбільший публіцист зі всіх, що колинебудь писали українською мовою. Бо се був тверезий політик, що не дурив свою суспільність блискучою бляґою, але в її найтяжшім герою показував їй одинокі можливі етапи походу вгору.

Яка се була велика особистість — доказує незбито передовсім та ненависть, що бухала довкруги неї. З наших світських діячів він мав ту честь, що на нього сипалося найдовше і найбільше найгірших уїдань, закидів і лайок. Auf das grimmigste befehdet und oft erst spät richtig gewürdigt. — як каже німецький дослідник дійсних провідників... Се — поруч праці — все було, є і буде одним зі знаків величі. Мимо великої праці, яку виконав, обкидуваний колодами й обливаний грязюкою, не зазнав пок. Томашівський за все своє життя ніякого ювилею, ніякого збірного признання. Наводимо це не для докору Українцям. Атже навіть — Англійці публично лаяли на вулицях Лондону чесного й великого вождя свого, Веллінґтона (котрий під Ватерльо побідив найгрізнішого ворога Англії) й вибили йому вікна у хвилі, коли на катафальку лежала жінка його; а славного письменника свого Валтера Скота на вулиці буквально обкидали камінням серед верескїв: „Повісити того лотра!" хоч він мав характер чистий як сльоза (Гл. „Характер" Смайлса, розділ VII). В кождім народі є погань і є зависть. Велич народів на загал не терпить на тім, як тільки тяжко зневажувані провідники не перестають працювати для свого народу, а загал бодай згодом зрозуміє, що зневажуванням діялася крівда. Пок. Томашівський до кінця свого життя не перестав працювати для нашої суспільности, серед котрої тяжко натерпівся при своїй надзвичайно дражливій вдачі. А тепер черга на нашу суспільність, зрозуміти, що се був великий ум, котрий все своє життя працював для її добра. Зрозуміти се і пізнати та до серця свого приняти його думки-ідеї. Бо щойно тоді наступає та хвиля, коли геній одинці може викликати добро також з кепського людського матеріялу.

СТЕФАН ТОМАШІВСЬКИЙ.
* 9. I. 1875. † 21. XII. 1930.

Стефан Томашівський уродився 9. I. 1875 р. в с. Купновичах, рудецького пов. в Галичині. Його родичі були селяни. Першу науку одержав дома і в громадській (дяківській) школі. До гімназії ходив в Самборі. В 1895 р. Т. зложив іспит зрілости з відзначенням і в осени тогож року записався на університет у Львові. Як предмет студій вибрав історію. Працював в науковім семинари проф. М. Грушевського. Після покінчення університету Т. учителював в гімназіях в Перемишлі (укр.), Бережанах і Львові (укр.). В 1911 р. габілітувався на львівськім університеті з австрійської історії і як доцент викладав по українськи до 1914 р. гол. історію Галичини. В 1913 р. Т. став заступником і незабаром фактичним головою Наукового Т-ва ім. Шевченка та директором його історично-фільософічної секції. В наслідок війни і російської окупації Галичини Т. опинився у Відні, де працював науково. Після звільнення Галичини Т. вернув до Львова, де перебував аж до 1919 р. В тім році з доручення Галицького Уряду виїхав закордон і був головою галицької мирової делеґації в Парижі, відтак представником Галичини в Льондоні. В 1921 р. кинув державну службу і переїхав до Берліна. Тут став редактором „Українського Слова", відтак „Літопису", в які вложив велику працю. Крім того зорганізував видавництво „Ратай". В 1927 р. Т. вернув до Львова і вступив знова на службу в місц. гімназії (пол., відтак укр.). В 1923-6 рр. редаґував у Львові двотижневик „Політика". В 1927 р. габілітувався на університеті в Кракові з історії України, яку викладав до кінця життя. Помер дня 21. XII. 1930 р. в Кракові.

Перші свої наукові праці С. Т. написав у 1896 р., отже вже на 1-ім році університету. Від того року працював на полі української історіографії аж до смерти, отже повних 35 літ. Матеріяли до своїх праць збирав в архівах краєвих і заграничних у Львові, Римі (Ватикані) й ін. Студіював також европейську історичну літературу в різних мовах. А знав отсі мови: грецьку, латинську, церковно-славянську, німецьку, французьку, італійську, українську, російську, польську, чеську, словацьку, шведську, румунську, мадярську. Наукові праці свої Т. писав головно в мові українській і печатав переважно у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові: „Записках", „Жерелах до історії України-Руси", „Українсько-руськім Архіві". Крім того в „Житті і Слові", „Літ.-Наук. Вістнику", „Нашій Школі", „Старій Україні", „Записках ЧСВВ" та „Збірнику істор.-філ. Відділу" Української Академії Наук у Київі. Також напечатав цілий ряд більших і менших наукових і публіцистичних статтей в різних політичних часописях, як „Діло", „Вістник СВУ", берлінське „Українське Слово", „Літопис", „Політика". Від 1928 р. аж до смерти був співробітником „Нової Зорі". Деякі з тих статтей вийшли окремими збірками. Крім наукових і публіцистичних статтей написав Т. ще велике число наукових рецензій і заміток. Кілька праць Т. появилося в чужих мовах.

І тому кличемо до суспільности Галицької Землі, а в першій мірі до її молоді: Не вірте закидам, які підношено проти пок. С. Томашівського, як публичного діяча! Пізнайте бодай деякі його твори, що лежать до вашої диспозиції у львівських книгариях, видавництвах і бібліотеках! В його творах знайдете здоровий критицизм, ясну аналізу положення нашого народу в минувшині й сучасности та синтезу способів поведення у змаганнях за істнування нашої нації. З писань покійного зачерпнете розуміння ваги Галицької Землі не тільки для Соборної України, але й для всеї Східної Европи та великої історичної місії, яку ми Галичане обовязані виконати під оглядом релігійним, культурним і політичним. Пізнавши се, відчуєте в собі збільшену вартість свою. А тоді зросте відпорність й активність ваша, що приготує вас до величих діл в будуччині. З творів того діяча пізнаєте передовсім, що наша мала й убога Галичина була, є й іще довго буде дійсним Піємонтом всеї України та язичком великої ваги, на котрій важиться історичне суперництво між Заходом і Сходом в усій многогранній боротьбі між ними.

Як ум і серце Шевченка та Драгоманова запліднені були до доброї частини їх творчости західними впливами, як ідеї Кирило-Методіївського Брацтва були відблиском огню, що палахкотів від заходу, так і державницький напрям у всій новочасній історіографії нашій походить від західного Українця, — від Стефана Томашівського. То він був учителем Липинського, чого не знає наш загал. То Томашівський впроваджував Липинського в студії над історією України та в бібліотеці Ягайлонського Університету в Кракові вчив Липинського читати історичні документи. І все, що в творах Липинського велике та здорове, перенятe флюїдом духа Томашівського, яким той геніяльний син мужицький, той непізнаний пророк у своїм краю оточив геніяльного сина Диких Піль України. І на вагу золота беріть ті критичні корективи, котрі оставив нам Томашівський до творів і виступів Липинського, коли не хочете, щоб сила цілого ряду наших будучих поколінь розбилася на нінащо у дивнім вирі формалістичних доктрин, які від споконвіку віють мов урагани від найстрашнішої пустині Ґобі тай пустинню роблять на нашій землі і в душах людий її. І все памятайте методу, якої вчив Томашівський в цілі оцінювання поглядів і подій: не виходити від якоїсь улюбленої доктрини, лише від якогось факту (Гл. С. Т.: „Про ідеї, героїв і політику", ст. 23). Нехай ніхто зле не розуміє того, що Томашівський, батько державницької ідеольогії в нашій історіографії й наш активний державницький діяч за часів нової Галицької Держави, по катастрофі нашої державности перестерігав перед „будуванням держави" при помочи гіпнотизування себе самим словом „держава, держава, держава". Покійний бачив, що наш загал треба наперед виховати до державности через практику в рамах чужих держав і що ту практику можна набути тільки при автономії.

В сім числі „Нової Зорі", присвяченім блаженній памяти С. Томашівського, ми не могли змістити навіть того мате-

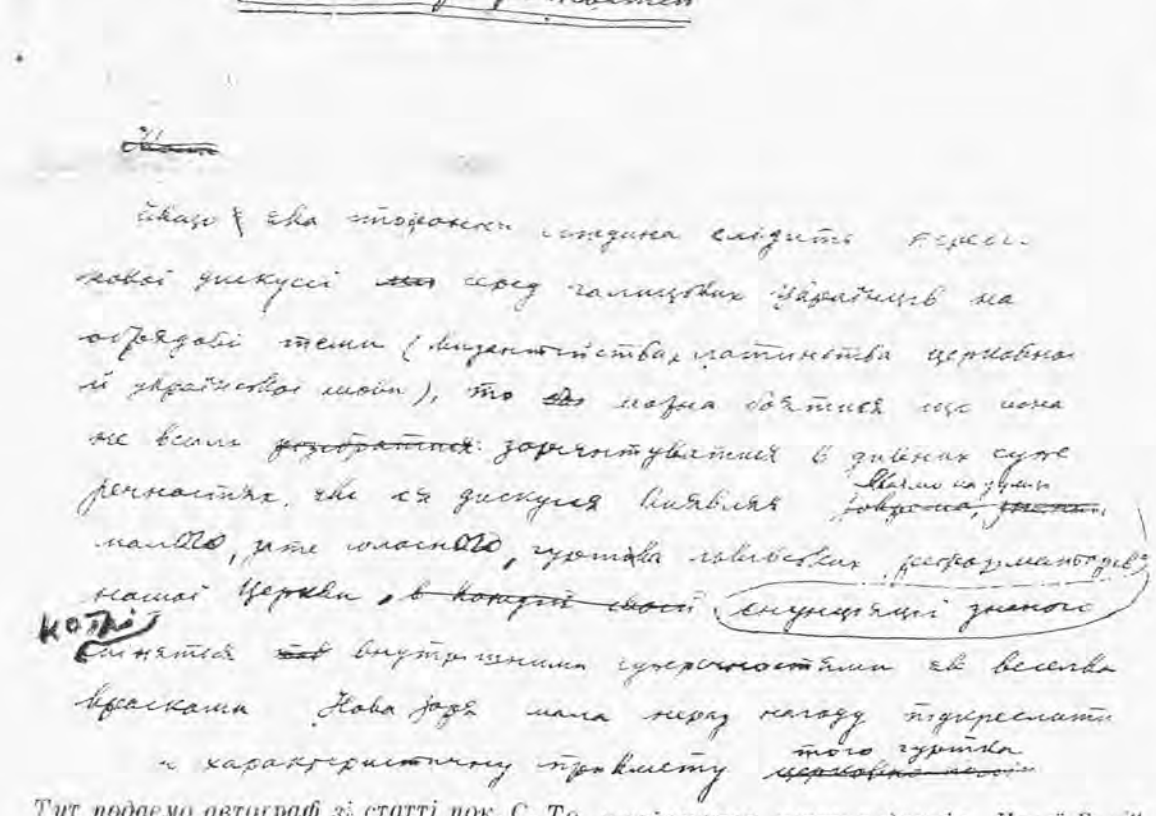

Тут подаємо автограф зі статті пок. С. Томашівського, котру редакція „Нової Зорі" свого часу здержала, щоб не розогнювати полеміки.

Якщо яка стороння людина слідить перебіг нової дискусії серед галицьких Українців на обрядові теми (византійства і латинства, церковної й української мови), то можна боятися, що вона не всилі зорієнтуватися в дивних суперечностях, які ся дискусія виявляє. Маємо на думці енунціяції знаного малого, зате голосного гуртка львівських „реформаторів", котрі міняться внутрішними суперечностями як веселка красками. „Нова Зоря" мала нераз нагоду підкреслити отсю характеристичну прикмету того гуртка, в останніх часах спеціяльно, у статтях присвячених дивному голосови о. Костельника про нашу церковну мову в різдвянім числі „Діла",*) одначе, треба признати, ті критичні замітки далеко не вичерпують усіх чудацтв, яких правдива ціль дуже неясна. Та ми, сим разом, полишаємо на боці питання чисто обрядового або церковно-політичного характеру, натомість дамо позір на деякі історично-культурні аргументи сеї школи.

Після похвальних гимнів на честь тих історичних вкладків, що звязали наших прадідів X—XI. вв. під оглядом церковної організації з Византією (яке щастя, що не з Римом!), співаються неменші славословія тим обставинам, що довели до введення у нас староболгарської мови замість грецької: церковно-словянська мова дала нам, мовляв, вищість над „безязикою" Европою; та зараз-сенько потім тому-же несціненому дарови небес приписується вина, що „вся освічена Русь стала говорити й писати по польськи", що „Польща стала духово вищою" та що „шляхта й міщанство відпали від Руси"; вкінці знов тій самій церковно-словянській мові кладеться в вину „кацапство" й називається її „путами, що й досі тягнемо на своїх ногах", та які треба не лише розірвати, а ще в інтересі „закінчення нашого національного відродження" викинути на смітник...

Хиба годі в одній невеликій статейці нагромадити більше суперечностей з обсягу нашої історії. Коли византійська церква і церковно-словянська мова завели нас до такого фатального стану, як його змалював о. К., то хиба всі ті, як він каже, „безязикі" народи, що їм судилося бути відразу у звязку з Римом і дістати латину за церковну і літературну мову, не мають особливої причини завидувати нам нашого „щастя" з XI і XII віків! Видко „схолястична латина, чужа природі народів" не таке-то вже нещастя, як се виходило-б із тверджень о. К—а. Досить, що по прочитанню його статті читач здивувано питає: що автор хотів звеличати, а що понизити — византійсько-східну культуру, чи римсько-західну? Здається, що й сам автор був-би тепер у клопоті, коли-б читач звернувся з сим запитом до нього. Як воно там і не є з провідною думкою, то одно безсумнівне: автор зробив-би був красше, якби свої тези ілюстрував ліпше знаною йому історією балканських Словян (прим. Сербо-Хорватів, племени одного роду й одної мови та ріжного обряду й культури), а не з чужої йому Східної чи Західної Европи...

Ми не належимо ані до обожателів Византії, ані до хулителів Риму; не уважаємо церковно-словянської мови в нашій Церкві й літературі великим щастям і не милосердимося над народами-жертвами латини. Ми приймаємо ті річи, якими вони були і є, не ідеалізуємо й не осуджуємо їх. Ми цінимо витворені довгим історичним процесом наші обрядові й організаційні форми, на них хочемо будувати і в досьогочаснім напрямі дальше розвивати; натомість рішучо противимося всім деструкційним течіям — все одно, чи гаслом у них поворот до забутих мертвих форм зперед тисячки літ, чи революційна дурійка, що бажає перемінити нашу національну католицьку Церкву в поле під усякі фантастичні експерименти, незнані ні в католицькім ні в православнім світі. Одна і друга течія, одно і друге гасло, коли-б узяли верх, мусіли-б довести до релігійного зубожіння й повного культурного занепаду.

С. Томашівський.

*) Пор. о. Галущинського „Думка і наука Церкви в питаннях літургічної мови" (Н. З. ч. 5—7) та редакційну статтю „Наша церковна мова та її противники" (Н. З. ч. 10) 1929 р.

ріялу, який ми придбали, не кажучи вже про те, що повинні були придбати. (Нпр. дуже інтересне було духове відношення Покійного до фундатора української катол. преси, Преосв. Григорія Хомишина). — Характеристику Т-го як політика нехай покищо заступлять його листи. Про відношення пок. С. Т. до молоді помістимо в святочнім числі „Нової Зорі". Инший матеріял відложимо до памяткового числа, котре сподіємося видати в другу річницю смерти сего мислителя й діяча, котрого з упливом часу напевно що раз то більше цінити-муть Українці.

А. Ч.

Значіння програми і тактики

Між ідеальною ціллю і реальною програмою така сама ріжниця, як у релігії між вірою і практикою Заповідей і добрих діл; як між поняттям держави і конституційним законом; як між абстрактною товариською установою і конкретним статутом, як між теоретичною справедливістю і практичними кодексами законів, і т. д. Словом програма сама не створює ідеальної цілі; вона приймає її згори як дану, по німецьки скажеться: Das ideale Ziel wird im Programm vorausgesetzt: вона означає лише, в якім характері дана організація бажає собі здійснювання сеї цілі. Тому-то ціль може бути одна, а програми діяметрально противні. Виходячи приміром від одного й того самого національного ідеалу, один націоналіст прихильник необмеженої монархії, другий конституційної, третий републиканець, четвертий аристократ, пятий демократ, шостий за індивідуальною диктатурою, сьомий за клясовою, і так без кінця; всі вони будуть в безнастанній програмовій війні з собою в імя одного й того самого ідеалу... На щастя, всі програми однаково добрі й однаково лихі. Се значить, що в одних обставинах, у відповіднім часі і при вмілім проводі кожда з них у більшій або меншій мірі може бути корисна; у других натомість обставинах, в руках інших людий і при допомозі окремих метод здійснювання так само кожда з них може — привести дане громадянство до погрому й загибелі.

Програми — то в установах статути, в державах конституційні закони, в мистецтві теорії, одначе ще не бувало того, щоби банк із добрим статутом а з лихою дирекцією розбогатів сам або приспорив майна своїм клієнтам; щоб незгарний уряд не вмів погребати держави з найідеальнішою конституцією; щоб сам тільки музик-теоретик не виводив какофонії замість симфонії і т. д. Дирекції, уряди, артисти — се ті практичні тактики, що осягають дійсний ефект, на сій або на тій програмі, буває часом, що мимо теоретичних програм, або й усупереч їм.

С. Томашівський.

—o—

Жерело відсталости України

Культурний вплив Риму через західну і середню Европу був у X в. у нас ще дуже невеликий, в кождім разі слабший як вплив Византії. Від XI в. він кріпшав щораз більше, одначе приналежність України до византійської церкви поклала таку тяжку перепону західним впливам, що вони заходили до нас тільки в дуже обмеженій скількости і формі аж до кінця XVI в. лише в тих сферах, що були поза церквою, себто матеріяльній (техніка, оселі, будівлі, одяги і т. п.), менше в політичній, а найменше в духовій области. Сей факт, побіч упадку східної Церкви, був жерелом культурної відсталости українського народу до самих новіших часів та причиною, що України майже не діткнули такі животворні думки й ідеї, як боротьба папства з цісарством, хрестоносні походи, відродження, реформація, які таке важне займають місце в історії римської Европи у сфері її ідейного і громадського життя. Натомість ніде не було тільки боротьби за зверхні культурні форми: обряд, календар, азбуку, слова — як саме у вірних Східної Церкви.

С. Томашівський.

Византія не стала (нашим) союзником у боротьбі з Печенігами, противно: її інтереси йшли по лінії самих номадів, щоб держати Київ як найдалі ше від моря. (С. Томашівський).

Стефан Томашівський як історик

І. Праці і пляни.

Обсяг історичного зацікавлення. — Збірки історичних матеріялів і праці про Хмельниччину в Галичині. — Досліди над етнографічною територією й етнографічна карта Закарпаття. — Праці з історії Галичини. — Запропащена „Історія Галичини". — „Дипльоматар Галичини". — Новий пляи „Історії Галичини". — Переклад „Галицько-волинського Літопису" на українську мову. — Праці з церковної історії. — „Історія Церкви". — Історична Хрестоматія. — „Українська Історія". — Нездійснені пляни праць з найновішої історії України.

Обсяг історичного зацікавлення С. Томашівського дуже широкий: він обіймає цілу майже історію України від перших її початків аж до сучасности. Та чотири теми цікавили Т. особливо: 1) Хмельниччина, 2) Закарпаття, 3) Галичина і 4) Церква.

Історією Хмельниччини Т. зацікавився найраньше. Вже в 1896 р., отже на початку своїх університетських студій, печатає він збірку матеріялів до історії Хмельниччини. Два роки пізніше, в 1898 р., з приводу 250-ліття виступу Б. Хмельницького Т. випускає перший том незвичайно цікавих і цінних архівних матеріялів про повстання галицьких Українців в 1648 р., що спалахнуло в звязку з повстанням Хмельницького і першим його походом до Галичини. Одночасно на основі тих матеріялів печатає велику працю про народні рухи в Галицькій Руси 1648 р. як також працю про становище галицької шляхти на галицьких соймиках супроти подій 1648 р. Оповіщує також перший зазивний лист Б. Хмельницького. Хмельниччиною займається Т. і пізніше: в 1901 р. оповіщує другий том матеріялів про повстання в Галичині в 1648 р. та на їх основі оперту розвідку про економічне положення і стан залюднення Галицької Руси в пол. XVII ст.; в 1913 р. оповіщує третій том матеріялів до історії Хмельниччини в Галичині, в котрім містить літописні памятки з рр. 1648—1657 та велику розвідку п. з. Межи Пилявцями і Замостем, що в окремім виданню називається: Перший похід Богдана Хмельницького в Галичину; в 1914 р. печатає статтю п. з. Оден момент під Зборовом 1649 р.; в 1919 р. починає печатати нову збірку актів до Хмельниччини, зібраних у Ватикані, п. з. Ватиканські матеріяли до історії України, яких одначе появився тільки 1-ий випуск І-го тому, що містить звіти римських нунціїв про Україну 1648—1657 рр.; вкінці в 1927 р. Т. оповістив ще один причинок до історії Хмельниччини: листи королівського секретаря Паоля Донія до нунція Петра Відонія з 1653 р., що є виривком з дальших Ватиканських матеріялів, які приготовив до друку, але не вспів уже видати в цілости.

Друга тема, що особливо цікавила Т., се Закарпаття. Вже в 1905 р. подає він „Причинки до пізнання етнографічної території Угорської Руси тепер і давніше". Та се була тільки підготовка до іншої великої і дуже цінної праці про Закарпаття п. з. Етнографічна карта Угорської Руси, що в 1910 р. появилася в виданнях російської Академії Наук в українській мові. Се перша й одинока докладна етнографічна карта нашого Закарпаття. В 1916 р. появилася в поважнім російськім виданню п. з. Украинскій народъ въ его прошломъ и настоящемъ, нова праця Т. про Закарпаття п. з. Угорская Русь. У висліді Т. став найкращим у нас знавцем нашого Закарпаття.

Та головну увагу Т. звернув на Галичину. Вже перша його історична розвідка про львівського райцю С. К. Кушевича присьячена Галичині. Галичина стає осередком майже всіх праць і збірок актів, котрі Т. написав і видав дотично Хмельниччини. Отже передовсім згадані вже 3 великі томи „Матеріялів до історії Галичини", що відносяться до рр. 1648—1657. Далі всі розвідки написані на основі тих матеріялів як: Народні рухи з Галицькій Руси 1648, З життя галицько-руських соймиків 1648—49 р., Перший похід Б. Хмельницького в Галичину, Погляд на стан людности львівської землі в пол. XVII ст. Крім тих Т. написав ще ряд інших праць з історії Галичини. Отже: в 1905—1906 р. — історію бережанської гімназії (1789—1905), в 1909 р. — матеріяли до історії галицько-українського шкільництва в 1-ій пол. XIX ст., в 1915 р. — історичний нарис про всесвітно-політичне значіння Галичини, в 1924 р. — історичний нарис про творців галицької державности Володаря і Василька Ростиславичів, в 1928 р.— причинок до історії княжого Перемишля й ин. Загальний огляд історії Галичини за княжих часів Т. дав у своїй „Українській Історії".

Та на отих напечатаних працях роля Т. як історика Галичини не вичерпується. Вона далеко більша.

Отже передовсім, ставши в 1912 р. доцентом австрійської історії в львівськім університеті, Т. почав систематичний курс історії Галичини від найдавніших часів. Історію ту, опрацьовану подібно як велика Історія України-Руси М. Грушевського, Т. приготовляв до друку і до пол. 1914 р. мав уже майже готові два її томи. Та рукопис підчас війни пропав: його забрали або знищили Москалі, коли заняли Львів.

В останнім році перед війною Т. виступив в Наук. Т-ві ім. Шевченка з пляном видання Дипльоматаря Галичини. В тім Дипльоматари булиб зібрані всі найважніші галицькі й чужі грамоти, що відносяться до колишньої Галицько-Володимирської Держави. Та вибух війни не дозволив здійснити той плян.

Вже по війні, вернувши з еміграції до Галичини, Т. проектує видання великої історії Галичини спільними зусиллями кількох істориків, що під його проводом малиб обробити кождий окремо поодинокі періоди чи ділянки галицької історії (напр. період княжий, період польський, період австрійський і т. д.); сам він напр. піднимався обробити історію Церкви в Галичині. Цілість мала обіймати 12 томів. Та і тому проектови не судилося здійснитися.

Вкінці слід згадати ще про оден плян Т., що торкається історії Галичини: в останніх роках він проектував видання Галицько-волинського Літопису в перекладі на сучасну українську мову. Тому намовляв ріжних людей, щоб переклали згаданий Літопис. Колиж не знайшов до того охочих, тоді за переклад такий взявся сам. Та вспів перекласти тільки деякі частини Гал.-вол. Літопису.

Як бачимо, С. Т. передовсім історик Галичини. Тим більша шкода, що не все побачило світ, що він готовив і плянував з тої области.

Від 1916 р. С. Т. звернув увагу ще на історію Церкви. Першим предвістником того його нового історичного зацікавлення є його праця п. з. Церковний бік української справи, що вийшла в 1916 р. у Відні накладом „Союза визволення України". Відтак вернувши з еміграції до краю, Т. в 1926 р. оголошує більшу розвідку про незнаного руського митрополита, першого уніятського митрополита України-Руси з 1-шої пол. XIII ст. Петра Акеровича. Участь того митрополита в Люґдунськім Соборі 1245 р. є темою габілітаційної праці Т. для осягнення в 1927 р. доцентури з історії України на Ягайлонськім університеті у Кракові. В 1928 р. він знов оголошує свої критичні замітки про митр. Петра Акеровича як також про епископську катедру в Перемишлі в XIII ст. Вкінці в 1928 р. Т. починає з доручення Преосв. Йосафата писати велику Історію Української Церкви взагалі.

Історія Церкви по пляну С. Т. мала обіймати час від перших слідів християнства на Україні аж по нинішній день. Цілість мала мати 4 томи. Том І-ий мав обіймати час до 1240 р. Він був обрахований на 25 аркушів друку та мав вийти до кінця 1930 р. Згадана Історія мала друкуватися в „Записках ЧСВВ", опісля мала появитися окремо з ілюстраціями. І печатання її в „Записках ЧСВВ" дійсно почалося. Та серед того Т. занедужав. До хвилі його занедужання напечатано 10 аркушів, що сягають до 1054 р. Дещо з продовження остало між паперами покійного. Таким чином з плянованої Історії Церкви С. Т. появиться в черговім зш. 1/2 т. IV-го „Записок ЧСВВ" тільки ок. 1/2 І-го тому.

Чи треба широко розводитися над тим, яке значіння малаб була Історія Церкви зпід пера С. Т.? Вистане згадати тільки дві річи: 1) се булаб перша наукова історія нашої Церкви за весь час її істнування і 2) історія та булаб написана зі становища наскрізь католицького й українського. Тому шкода ізза того, що вона не появилася, дуже велика.

Та не тільки поодинокі історичні моменти, землі чи ділянки історії України були предметом історичних праць С. Т. Він думає також про загальний огляд української історії.

Як вступ до такого загального огляду історії України Т. готовить передовсім українську „Історичну Хрестоматію". Для „Хрестоматії" приготовив уже Геродотову „Скитію". Та скорше, ніж „Хрестоматію", Томашівський виготовив сам огляд. Се його „Українська Історія", якої частина І-ша, що обіймає старинні і середні віки, появилася в 1919 році. „Українська Історія" С. Т. се огляд політичного розвитку України від найдавніших часів по 1569 р. В основу огляду положена земля і її становище в політичній системі середньої і східньої Европи. На тім підкладі Т. слідить процес творення української народности та початок і розвиток української національно-політичної ідеї. Щоб образ вийшов простіший і ясніший, автор полишив на боці докладніший огляд господарського і культурного життя, маючи надію повернути згодом і до тих сторінок української історії.

Випустивши ч. І-шу „Української Історії" до 1569 р., Т. мав плян дати в першу чергу огляд найновішої історії України від 1914 р. Зокрема пляную видання історичного огляду спеціяльно польсько-українських відносин у Галичині п. з. „Польща і Русь" (1772—1922).

На превеликий жаль, пляни ті не здійснилася. Передчасна смерть не тільки що не дозволила авторови дати огляд української історії з господарського і культурного становища, але навіть докінчити огляд історії політичної.

Та не зважаючи на се, „Українська Історія" С. Т. дуже цікава і цінна. Бо в ній вперше, всупереч поглядам пануючим в новій українській історіографії, представлено старинну і середньовічну історію України з українського національно-державницького становища. Вона також найкраще характеризує С. Т. як історика. Тому належить приглянутися їй ближче.

ІІ. Концепція історії України.

Три провідні ідеї в історії України: — Контраст між культурно-лісовою полосою і степом; — політично-культурна суперечність Заходу і Сходу; — політично-господарський контраст Півночи і Полудня. — Географічне розуміння України. — Україна і Чорне Море. — Що є суттю української історії: — а) здобування українським племенем землі; — б) процес творення української нації; — в) політична самостійність. — Галицько-Волинська Держава — перша національна українська держава. — Її історична вага.

З якого становища оглядає С. Томашівський українську історію?

„Оглядаючи історію України від її початків — читаємо у „Вступі" до його „Української

Історії" — можемо легко доглянути три провідні ідеї в її розвитку. Вони ділають одночасно від найдавніших часів, одначе не з однаковою енергією у всіх моментах; раз перемагає оден напрям, то знов інший.

„Перша ідея випливає з відвічного контрасту між культурно-лісовою і степово-луговою полосою нашої землі й має на меті з одного боку охорону від степових хижаків, з другого здобування землі. Вона слідна однаково, коли культурне життя обмежалося на сам тільки чорноморський беріг й коли осередок культурної енергії був на північнім заході. Боротьба зі степом переходить ріжні фази. До XIV в. вона, загалом беручи, дефензивна, опісля переважає офензива, у XVIII в. закінчується вона перемогою над степом. Історична траґедія України в сьому, що сей великий перелім в історії східної Европи доконався вже після упадку державної самостійности України.

„Друга ідея української історії випливає з політично-культурної суперечности Заходу і Сходу, якого підкладом церковні окремішности католицтва і православя; на них побудовані окремі культурні типи, західний — латинський і східний — византійський, з окремими зверхніми формами (азбука, календар і т. ін.). Політичний вислів сього контрасту маємо в національній боротьбі між народністю польською й українською. Боротьба сих двох народів виповняє цілі доби української історії, зокрема після упадку державного життя. Довговікова приналежність України до польської держави помагала що правда відокремленню й індивідуалізації українського народу від інших східно-словянських племен, та з другого боку боротьба із польсько-католицькою асиміляцією розбуджувала і скріпляла культурні спільности зі Сходом. Синтеза в сім змаганню супротивних течій виявилася у витворенню окремого національно-культурного і політичного характеру Українців, який сполучає в собі поодинокі прикмети обох основних типів в одну органічну цілість.

„В основі третьої історичної ідеї України лежить політично-господарський контраст Півночи і Полудня, скріплений окремішностю расовою і культурною. Ся суперечність слідна від найдавніших часів, одначе до національної самосвідомости прийшла вона найпізніше з усіх, бо щотілько в XIX в., після переходу більшости українських земель під панування Московщини. Так пізно — тому, що вона лагодилася чималим засобом обеднюючих сил, найбільше церковної організації. Бо злука з Московщиною викликала противні течії, як було у Польщі. Політичне обеднання вело за собою й національно-культурне, натомість боротьба з сим останнім пособляла остаточному відокремленню від Московщини і зруйнуванню т. зв. загально-руського національного типу.

„Степ, Польща, Московщина — отсе трикутник історично-політичного розвитку України.

„У зрозумінню згаданих вище провідних ідей лежить і відкриття мірила вартости (Wertmaßstab) в українській історії. Все те, що ішло по лінії сих ідей — було позитивне, творче, корисне; все супротивне — негативне, деструктивне і шкідне. Здобування землі, відокремлення від „рускости", витворення окремої національно-культурної індивідуальности і здобуття політичної самостійности — отсе орієнтаційні пункти для історика у розміщенню світла й тіни на його малюнку[1]).

Такий загальний погляд С. Т. на минуле України. І зі становища такого погляду й написана ціла його „Українська Історія".

Поклавши в основу своєї „Української Історії" землю, Т. вкладає відповідний зміст передовсім у саме поняття України.

„У назву України — каже він — можна вкладати неоднаковий зміст. Україна як зображення історичне не зовсім покривається з Україною у розумінню етнографічнім, а ще менше з географічним поняттям її. Відношення між ними можемо собі уявити як три подібні, одначе нерівні площі, наложені на себе, які покривають себе обопільно тільки частинно: перша з них найменша, третя найбільша. Тільки в останнім географічнім розумінню можна говорити про Україну як про індивідуальне незмінне поняття продовж усеї історії"[2]).

Розуміючи Україну в поняттю географічнім, Т. зупиняється найперш на її планетарнім положенню й історичних наслідках того положення. Найважніший факт тут се тісний звязок і залежність України від Чорного Моря, яке в українській історії відіграло рішаючу ролю.

„Планетарне положення України — читаємо в „Українській Історії" — вирішене Чорним Морем, яке сим способом стає географічною, політичною і господарською основою сеї землі. Доляж сього моря у всіх трьох напрямах — то передумова розвитку цілої України. Замкнутість Чорного Моря і міжконтинентальне положення його були причиною зловішої залежности його значіння від тої сили, що володіла воротами його — Босфором і Геллеспонтом. З сього наслідки для України були дуже некорисні: бо окрім долин рр. Буга і Сяну, вона ціла, подібно як і велика частина середньої Европи, звязана своєю водною сіткою з Чорним Морем і мусіла ділити його долю. Не диво тому, що згаданому вище закуткови на заході, який належить до балтійського сточища, приходилось грати таку визначну ролю в історії України. Се й поясняє з другого боку, чому історично-політичне і культурне життя українського народу не держалося постійно головної артерії української землі — р. Дніпра. Ще менше судилося р. Дністрови; а вже рр. Бог, Донець і Кубань мають задачі довговікової мертвоти Чорного Моря, тільки дуже мале історичне значіння"[3]).

Та головна увага Ст Томашівського звернена на історичні процеси, котрі — на його думку — є суттю української історії.

Отже передовсім на процес здобування українським племенем землі. Процес той то довга і завзята боротьба двох полос української землі: лісу-ріллі і лугу-степу, осілої культури і кочового варварства. Се останнє, займаючи середину краю, довгий час переважало культурні сили, які йшли з північного заходу і з півдня, доки південна сила не лягла цілком у руїнах, оставляючи першій весь тягар боротьби. Отся північно-західна культурна область, що обнимала первісно тільки малий простір краю, й є найстаршою сценою політичного розвитку України. Згодом область ся і сцена чим раз більше поширювалися — аж до нинішніх розмірів.

Другий історичний процес, на який Т. звертає особливу увагу. се процес творення української нації.

„У процесі творення народностей — каже автор — ділають дві протилежні сили: одна розділює, друга звязує поодинокі частини. Як через територіяльне поширення, відмінні умови життя і мішання відокремлюються поодинокі части язиково, расово і культурно, так через політичну одність і спільність культурного розвитку затираються окремішности і витворюється одноцільний національний тип вищого ряду. Обі сили — ідеї підняли і на Сході, між словянськими племенами, обопільну боротьбу; бачимо її від найдавніших часів до найновіших: перевага хитається то в сей то в той бік, доки не перемогла ідея відокремлення: східно-словянська або „руська" група розпалася остаточно на окремі новочасні народности: українську, московську і білоруську. Прослідити отсей процес відокремлювання (діференціяції) й обеднювання (нівеляції) зі становища політичних сил — отсе одно з головних завдань отсього нарису"[4]).

І Т. слідить за ним від самого зарання української історії.

„Коли сьогоднішні ріжниці між словянськими народностями на сході Европи є витвором довговікового історичного процесу — каже він — то на порозі їх історії годі поважно говорити про дві або три „руські народности", тільки про 9 чи 10 словянських племен. Ріжниці між ними мусіли бути невеликі, язикові певно найменші, а більше расові і культурні. Найвище культурно стояли Поляни, далі ільменські Словіни і Дуліби, як ближче звязані з осередками міжнародньої торговлі. У Полян окрім сього полишилися очевидні сліди готської й іранської культури.

„Основою української народности були три племена між Сяном і Дніпром: Дуліби, Деревляни і Поляни"[5]).

Та від основи української народности до української нації ще досить далеко. Треба було ділання цілого ряду історичних чинників на протязі цілого ряду століть, щоб на сій основі викристалізувалася виразно українська національна індивідуальність. Чинники ті були: політичні, культурні, економічні. Автор підчеркує в „Українській Історії" передовсім політичні чинники. Одначе признає велику вагу й іншим.

В процесі творення української нації переломове значіння мало здобуття українською галузю східного словянства політичної самостійности. Мало се місце в факті повстання після остаточного розпаду старої Варяго-Руської Держави, що була спільною для всіх трьох руських народностий, нової т. зв. Галицько-Волинської Держави, котра обіймала вже тільки українські землі й котру Т. уважає першою українською державою взагалі.

„Історичне значіння Романа, „самодержця і царя всеї Руси" — читаємо в його „Українській Історії" — величезне. Він був творцем першої національної української держави, якої основу дала Галичина, перша українська земля, що відокремилася від загально-руської держави перед більше як 100 літами. Сим способом давня руська держава розпалася на дві частини, які стали підставою для витворення двох окремих народностий. Очевидно, що се було сполучене з повним занепадом Київа, котрий уже від довшого часу не мав ніяких умов бути політичним осередком східної Европи; він став перехідним простором, на якім стиралися впливи двох нових осередків: Галича і Суздаля. Київ не був у силі сповнити найважнішого свого завдання — здобути українські луги і степи, тож мусів відступити свою ролю іншим. І дійсно, тільки з Галичини і Волині могла початися офензива на схід, якої початки бачимо вже за Ростиславичів. Роман зрозумів се завдання першої загально-української держави й одною із головних цілий уважав боротьбу з кочовиками, для яких був „львом, рисом і крокодилом"[6]).

Оповівши історію Галицько-Волинської Держави, Т. дає при кінці таку її оцінку:

„Тільки сьогодні можемо оцінити по заслузі історичну вагу першої української держави і всю велич із-за її упадку. Була се перша чисто українська політична організація, яка у хвилі найбільшої могутности обіймала 9/10, а під кінець істнування 3/4 залюднених просторів України. Вона охоронила Україну від передчасного поневолення й асиміляції з боку Польщі; розриваючи династично і церковно-політичні звязки з Московщиною, спинила на довгі часи початий у XII в. процес творення нової політичної нації зі словянських і фінських складників над Волгою й дала змогу слабшим українським племенам виробляти власну національно-політичну і культурну індивідуальність; відкриваючи західно-европейській культурі вступ на наші землі, вплинула на переображення односторонної і виключної культури византійської та на охорону европейського духа від такого проникнення монґольським, як се сталося в Московщині. Західній Україні, в її довговіковій боротьбі з польським натиском на схід, дала ся перша загально-українська держава величезний запас матеріяльних й ідеальних сил, не тільки задля вдержання історичного стану посідання, а й для здобуття величезних просторів на сході в користь українській народности. Одним словом: без у-

[1]) Ст. Томашівський: Українська Історія, І, ст. 11—12.

[2]) Тамже, ст. 1.

[3]) Тамже, ст. 2.

[4]) Тамже, ст. 28.

[5]) Тамже, ст. 28.

[6]) Тамже, ст. 89—90.

країнської державности XIII і XIV в. (себто: Галицько-Волинської Держави. — К) **годі подумати собі сучасну нам національно-політичну і культурну, вчасти й язикову самостійність України серед Словян“**[7]).

III. Місце С. Томашівського в українській історіографії.

Нова українська історіографія в найвизначніших своїх представниках. — Її негативне становище до держави і симпатії до руїнництва. — Національно-державницьке становище С. Томашівського. — Переломове значіння його „Української Історії“. — Загальна характеристика С. Т. як історика.

Яке місце займає Ст. Томашівський як історик в новій українській історіографії?

Щоби відповісти на це питання, треба найперше приглянутися новій українській історіографії.

Нова українська історіографія має своє різко зарисоване обличча. Розвиваючись передовсім на Вел. Україні, вона в особах своїх найвизначніших представників (О. Лазаревський, В. Антонович, М. Грушевський) відбила в собі ідеольоґічний напрям, який в XIX в. всевладно панував в Росії. А панував там, напрям радикально-народницький. Суть того напряму лежала в ідеалізуванню народніх мас та в опозиції до влади і держави.

„З якою антипатією — каже проф. М. Грушевський — трактовано в сих (укр. історичних) кругах зусилля української буржуазії коло збудування клясової національної держави, всупереч соціялістичним мріям мас! „Кіевская Старина“ (головний історичний орґан на Україні, що виходив в рр. 1882—1906 — К.) з пок. Лазаревським в головах, можна сказати, займалася складанням акту обжалування на буржуазію за її прогрішення перед трудовим народом в економічній та соціяльній сфері. За те антипод старшинської України, Запорозька Січ, се вікопомне огнище українського комунізму в інтеліґентських народницьких кругах окружалось пієтизмом не меншим, як у народі, що так гірко оплакав її зруйнування, не помянувши й словом зруйнування Гетьманщини“ (Борітеся — Поборете! Відень, 1920, ч. 1).

Про Антоновича тамже читаємо: „При всім опортунізмі в практичній політиці він був перейнятий принципіяльними симпатіями до всякої опозиції й активної боротьби з засиллям держави її централізмом, бюрократизмом, мілітаризмом (глибоке співчуття до такої боротьби проходить через усю його історичну працю)“ (Тамже).

А про себе самого проф. М. Грушевський каже: „Я був вихований в строгих традиціях радикального українського народництва, яке вело свою ідеольоґію від Кирило-Методіївських братчиків і твердо стояло на тім, що в конфліктах народу і власти вина лежить по стороні власти. Бо інтерес трудового народу — се найвищий закон всякої громадської орґанізації, і коли в державі сьому трудовому народови не добре, се його право обрахуватися з нею. Я виходив з тих принципів в оцінці руху XIII в. (бунт т. зв. „татарських людей“ на волинсько-київськім пограниччу в 1240 р., коли на Україну йшли Татари — К.) і, хоч добре розумів всю трагічність для національного життя сього конфлікту українських громад з українською державою в такий критичний момент, в моїм представленню сього конфлікту симпатії лежали не по стороні улюбленця нашої старої історіографії — „мудрого короля Данила“ (котрий пішов на бунтівників походом і змусив їх до послуху Українській Державі. — К.).

Отсе негативне становище навіть супроти своєї української держави, коли входять у гру матеріяльні інтереси, ставлення матеріяльних інтересів вище ніж інтересів національної держави, виправдування з того титулу всякого руїнництва, ба навіть його ідеалізування, словом: становище різко протидержавне — се характеристична риса нової української історіографії. Таких понять, як нація, наша історіографія взагалі не знала.

На зовсім противнім становищи став С. Томашівський. Він високо цінить державу взагалі й українську державність зокрема. Те високе цінування слідно на кождій майже сторінці його „Української Історії“. За те негативно ставиться він до всяких протидержавних і взагалі анархічних проявів, від яких аж кишить у деяких періодах української історії. Він остро осуджує княжі міжусобиці і боярську анархію в Київській і Галицько-Волинській Державі XII—XIV вв. та сильно підчеркує позитивну ролю, яку відограли в будові Київської Держави Варяги. Його „Українська Історія“ перша, що свідомо шукає будуючих сил у нашій минувшині. Зокрема слід підчеркнути з особливим натиском його високе цінування Галицько-Волинської Держави як першої національної української держави. Словом: концепція історії України в Томашівського наскрізь національна і державницька.

І в тім переломове значіння його „Української Історії“[8]).

Та не тільки під ідеольоґічним оглядом Т. вибивається в новій українській історіографії на перший плян. Він знаменитий також і під оглядом методольоґічним.

Передовсім він великий синтетик. Свідчить про се аж надто вимовно його „Українська Історія“, зокрема його концепція української історії. Концепція та се величава синтеза історії України від найдавніших часів аж по найновіші.

Та С. Т. також глибокий аналітик. Бо тільки глибока аналіза історії України довела його до згаданої вище синтези. Зокрема великий аналітичний хист виявив він при розгляді поодиноких історичних подій і людей. Також як критик і полеміст.

Словом: Ст. Томашівський се найвизначніший історик Галицької Землі, якого оцінять вповні щойно грядучі покоління.

І. Кревецький.

[7]) Тамже, ст. 111—112.

[8]) „Українську Історію“ С. Томашівського можна набути в Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові (Ринок ч. 10) по ціні 2.50 зол. — Ред.

—o—

Найдивніший з монополів

Хочуть створити масу зовсім нових, коштовних а непотрібних урядів.

Вже появився друком новий законопроект — про акти цивільного стану. Після нього особи духовні і ті світські, що „займають становища в церковній єрархії“, малиб бути виразно виключені від можности, стати урядниками або функціонарами цивільного стану. В цілі реєстрування новонароджених дітий, вінчань і смерти людий малаб бути створена велика і коштовна машина з централею у Варшаві, де булиби директор і цілий штаб референтів, а в більших містах урядувалиб інспектори з окремими канцеляріями. В усіх иншіх місцевостях малиб „урядувати“ численні цивільні урядники, оплачувані з державних податків. Тягар удержування для них льокалів мавби впасти на громади. Згадані інспектори малиб м. і. право, контролювати парохіяльні акти й карати парохів. Новонароджених малосяб зголошувати тільки в тих цивільних урядах. В урядових паперах малаб зовсім бути поминена справа віроісповідної приналежности родичів і дитини. Імена вільно булоб надавати довільні, з виїмком смішних і неприличних... — Здається, що всякі коментарі, які можна булоб додати до того законопроекту, тільки ослабилиб вражіння, яке читач мусить мати, перечитавши вісти про його зміст...

Найлучша молитва в часі Служби Божої се розважування Христових мук, бо Служба Божа се відновленія хрестної жертви й установлена на памятку хрестної смерти Спасителя (Шпіраго).

ТОМАШІВСЬКИЙ ЯК ІСТОРИК ЦЕРКВИ

Свої погляди на минуле української Церкви висловив пок. проф. д-р Степан Томашівський вперше в історично-політичнім нарисі п. з. „Церковний бік української справи“. Той нарис появився в початках світової війни спершу в німецькій мові в „Osteuropäische Zukunft“, відтак окремою брошурою по українськи, накладом „Союза Визволення України“ у Відні 1916 р.

Поборюючи на основі історичних фактів думку про одноцілість православної церкви в б. царській Росії, проф. Томашівський представив історичний процес змагань української (київської) церкви до свойого унезалежнення від Царгороду й опісля від Москви; ці змагання найшли свій вислів в унії з Римом. Церковну унію з Римом не уважав проф. Томашівський за жадну новість в українськім церковнім житті, бо „історія української церкви відріжняється тим від иншіх грецьких церков, що вона все була найближчою до Риму“ (ст. 11). Отже проф. Томашівський не уважав унії за „польську інтригу“. Навпаки, виказував, що Поляки „зробили з латинського обряду знаряддя національної асиміляції“ й „наслідком того були вони принціпіяльно неприхильні уніятській церкві, бо вона посібляла удержанню національної окремішности Українців“ (ст. 13).

В нарисі „Української Історії“ (Львів 1919) підчеркує проф. Томашівський унійні змагання в княжій Руси. А в історично-політичнім нарисі „Схід і Захід“[1]) ось так характеризує становище України з церковного боку:

„Кілька літ після того, як над українською матірною землею укріпилася влада варяго-руського Київа, Русь стає дефінітивно християнською, беручи учителів і форму нової віри з Царгороду. Наслідком цього границя між сферою культурних впливів римської церкви і сферою культурних впливів византійської церкви утревалилася на західній межі українського племени, там, де воно сусідувало з польським. Цей факт мав опісля далекосяглі наслідки. Він справді витворив в Европі 2 ріжні культурні типи, латинський і византійський, які стали головними символами европейського роз'єднання на Схід і Захід. Доля веліла, що українське племя, поставлене в самому осередку европейського континенту, увійшло з самого початку в орбіту культурних впливів Византії. Одначе тут треба мати на увазі, що церковний розлім між Римом і Византією прийшов аж геть пізніше і на Руси відчувся що тільки під сам кінець XI. в., а довершився ще пізніше, бо аж у XIII в., відколи дійсно Рим і Византія стали синонімами двох окремих й обопільно неприязних культурних і політичних світів Заходу і Сходу. Дальше треба тямити й те, що українські землі старої Руси, як мабуть перед охрещенням Володимира стояли під впливом римської церкви (І. руський еп. Адальберт), так і потім нераз схилялися в бік Риму, і всі спроби унії Риму з руською церквою починалися з українських земель, Галичини й Волині, поки не завершилися берестейською унією (1596). Так витворився новий посередний між Сходом і Заходом церковно-культурний тип, посередний у тому, що форма мала бути східна, а зміст західний, — тип, що показав свою життездатність навіть у впливі на необєднану частину громадянства (П. Могила й Київська Академія)“.

Приймаючи церковну унію, як природну синтезу двох історичних форм і культурних течій, проф. Томашівський різко поборює у статті „Церковна унія й українська національна ідея“[2]) тих, що добачують у берестейській унії польську інтригу. Томашівський пише:

„Одиноку тривку форму національної церкви дала нам тільки берестейська унія. Якби не козаччина, що пішла на службу протиукраїнській течії, кермованій з Москви, то до поло-

[1]) Політика, Львів, 1926, ч. 1, ст. 10.

[2]) С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. — Відкритий лист до В. Липинського (з додатками). У Львові, 1929, ст. 62—85. (Відбитка з „Н. Зорі“).

вини XVII. в. ціла Україна без виїмка мала-б одну національну, з Римом обєднану, Церкву, а в ній ще й Білорусів. Справа національно-культурної окремішности Українців вже тоді була-б дефінітивно вирішена, а сьогодні вони булиб між першими народностями в Европі. На жаль, до цього не дійшло, наперед з нашої власної вини, а дальше з вини Польщі, яка ніколи не була приятелькою унії" (ст. 75).

Після вичислення низки історичних фактів про відношення Поляків до уніятів подає проф. Томашівський цікавий погляд новішої польської історіографії:

„Без унії, мовляв, вся Україна до Дніпра давно булаб спольщена; унія задержала польську етнографічну межу на Сяні і Вепрі, а тільки дякуючи насильному „наверненню" уніятської Холмщини на православя вдалося Полякам щасливо пересунути свою племінну територію до Буга (на Білій Руси ще дальше). Те саме буде, очевидно, незабаром із Лемківщиною, якщо восточна дурійка потягнеться там дальше. Сеж доказана річ, що з двох сусідних племен винародовляється те, якого релігійний провід організаційно і культурно слабший". (Ст. 77).

Висловлюючи свої думки в обороні церковної унії проф. Томашівський старався їх уґрунтувати при помочі джерельного історичного матеріялу. Розглядаючи джерела до історії української церкви, проф. Томашівський відкрив нам незнаного досі київського митрополита Петра Акеровича (1241—1245), котрий ще перед Данилом змагав до унії з Римом. Йому присвятив проф. Томашівський низку розвідок та статтей[3]). Зноваж у статтейці „Звідки Україна приймила християнство?" („Нова Зоря", 1928, ч. 27—28) опираючись на дослідах інших учених з останніх двох десятиліть, проф. Томашівський приходить до висновку, що Володимир Великий приняв християнство від Болгар, що мали тоді свій власний патріярхат в Охриді. Цей охридський патріярхат аж до свого упадку з початком XI. ст. стояв все по середині між Римом і Византією, політично, культурно й навіть доґматично — і ця його характеристична риса перелилася опісля на українську церкву (Київську митрополію).

З приводу полеміки в наших часописах за і проти византійства проф. Томашівський зазначив:

„1) Проблем користи або шкоди з культу византійства у нас може бути розвязаний виключно історичним методом, емпірично-індуктивним, а ніколи теоретичним міркуванням і доґматичною*) дедукцією, 2) українське громадянство було би ближче пізнання правди, який характер має мати наша національна церква, колиб воно замість теоретичних спорів одержало від обох обозів по одному науковому підручникови історії Церкви на Україні-Руси — один з „восточного", другий із „западного" пункту погляду написаний"[4])

Піддаючи цю думку почав він сам приготовляти широкий нарис „Історії Церкви на Україні", друкуючи його в „Записках ЧСВВ". На жаль, смерть не дозволила йому довершити сеї дуже цікавої й для українського громадянства хосенної праці; він довів її тільки до часу руїни Києва кн. Андрієм суздальським в 1169 р.

Завдяки ввічливости редактора „Записок ЧСВВ" Всечесн. о. д-ра Йосафата Скрутня мали ми змогу познайомитися зі змістом цеї праці[5]). В „Передмові" автор підчеркує, що від часу появи „Історії Унії Руської Церкви з Римом" Пелеша, яка не відповідає вже сьогодні вимогам новочасної наукової історіографії:

„Протягом пятьдесяти літ наше громадянство ані не знайшло нового історика своєї Церкви, ані навіть не здобулося на український переклад праці Преосв. Юліяна. Що більше, в українській мові нема досі жадної історії рідної Церкви, все одно — з католицького чи православного становища писаної"...

„Історію Церкви на Україні" розглядає проф. Томашівський у звязку з історією вселенської Церкви; подає цікавий критичний розгляд свято-Андріївської леґенди та докладний образ християнства на українськім Чорноморі ще перед істнуванням Київо-руської держави. Широко обговорює відносини у вселенській церкві напередодні офіціяльного ширення християнства на Україні. На тлі відносин між церквами римською і византійською розглядає й минуле української церкви за княжої Руси. Українська церква повстає на перехрестю римських і царгородських впливів подібно як перед нею болгарський охридський патріярхат, від якого без сумніву одержала Україна свою першу церковну єрархію; а перший митрополит Грек Теопомпт появляється на Руси щойно біля 1036 р., отже після майже пятьдесятьлітнього істнування київської митрополії. З того часу датується безпосередна залежність київської митрополії від Царгороду та грецька опіка над нею. Одначе від часу до часу появляються нові спроби усамостійнення київської митрополії. Починаючи від митрополита Іларіона до кінця XI. ст. ці змагання до самостійности київської митрополії досить сильні; при тім замітне прихильне відношення Київа до Риму й тому Русь не йде слідами Керуларія. Щойно від початку XII. ст. завдяки звязкам передових руських князів з византійською династією наступає цілковитий зворот київської митрополії в бік Византії. З того часу царгородський патріярхат, чи радше византійські імператори, кермують по своїй вподобі долею руської церкви. Проти цеї византійської переваги появляється ще раз боротьба в половині XII. ст.: провадять її князь Ізяслав II. Мстиславич та митр. Клим Смолятич.

Такий коротенький зміст сеї праці проф. Томашівського. В ній старався наш історик виказати, що

„церковна унія се не якась примха української історії, не відхилення її від первісного нормального напряму, — зроблене до того під доцільним впливом сторонніх сил; тільки навпаки, що ідея унії органічно й нероздільно злучена з напрямом і духом всеї української історії, навіть із самою національною ідеєю нашого народу".

Розмір часописної статті не позволяє нам ширше обговорити сю цінну працю пок. Томашівського; скажемо тільки, що ця суто наукова праця написана живо й читається так як добра повість. Можемо тільки жаліти, що автор не вспів її докінчити.

Для повноти огляду праці пок. історика над минулим української церкви слід зазначити, що покійний носився з думкою видавати джерельні матеріяли до історії української Церкви. Ще перед світовою війною проф. Томашівський зібрав богато матеріялів до історії української церкви, працюючи у Ватиканськім Архиві в Римі; а в останніх роках свойого життя зладив програму видавання цих матеріялів при „Видавництві ЧСВВ".

Як бачимо, заслуги проф. Томашівського в ділянці досліджування минулого української церкви великі; а тому, що досліджував він її з уніятського становища, втратила в нім наша уніятська церква свого найбільшого дослідника й оборонця, озброєного в надзвичайну ерудицію й велику бистроту ума.

Д-р Микола Андрусяк.

---

[3]) Предтеча Ізидора — Петро Акерович, незнаний митрополит руський 1241—1245, Записки ЧСВВ, т. II, Жовква 1927, ст. 221—213; — До історії питання: Хто був архиепископ Петро 1245 р.? Тамже, ст. 441—2; — Ruski epizod Soboru lugduńskiego. — Львів 1927; — Боярин чи ігумен?, Записки ЧСВВ, т. III., вип. 1—2, Жовква 1928, ст. 171—178. — Популярний історичний нарис про „Петра, першого уніятського митрополита України-Руси" подав Томашівський свого часу в фейлетонах „Нової Зорі"; цей нарис появився й окремою відбиткою, Львів, 1928.

*) В значінню льогічнім.

[4]) „Нова Зоря", 1928, ч. 27—28.

[5]) Записки ЧСВВ, т. IV., вип. 1—2. (В друку).

Томашівський як публіцист

Якби мене хто запитав, котрого з усіх галицьких публіцистів в минувшині й сучасности уважаю найлучшим, я відповівби без вагання:

— Стефана Томашівського.

— А з публіцистів усеї України?

— Також Стефана Томашівського.

Він мав шість прикмет, необхідних для першорядного публіциста:

1. Живе зацікавлення всім, що діється.

2. Надзвичайні природні здібности.

3. Феноменальну робучість.

4. Точність.

5. Уміння короткого, ясного й цікавого писання і —

6-ту та найбільшу прикмету: відвагу, писати правду без огляду на те, що та правда принесе йому самому в т. зв. публичній опінії.

Кожда з тих його прикмет мала далеко сягаючі послідовности, котрим я мав нагоду докладно придивитися, бо покійний був довший час (від марта 1928 до жовтня 1929) постійним співробітником „Н. Зорі" за мого редаґування і в тім часі зустрічався зі мною в редакційних справах трохи не кождого дня. Коли я приймав редакцію „Н. Зорі", лежав я тяжко хорий. Хороба тривала 8 місяців і я редаґував „Н. Зорю" не встаючи з ліжка. Весь той час покійний С. Т. так часто приходив до мене, що я знав уже по способі дзвонення, хто йде. Як сегодня бачу його велике, дуже нервозне обличча, непропорціонально високе та широке чоло і рівний, зрівноважений хід. При своїй нервозности мав він (очевидно свідомо опанований) повільний хід. В розмові був дуже дразливий і навіть образливий. Рідко був в добрім гуморі і тоді мав дійсно приємний усміх та сіяючі очи.

А тепер до його публіцистичних прикмет.

Його зацікавлення всім, що приносило життя, проявлялося передовсім в докладнім читанню ґазет. Він читав пресу так докладно, що часто звертав мені увагу навіть на дрібні, чим небудь замітні новинки або й анонси. А читав пресу нашу, польську, німецьку, французьку й анґлійську (останню рідко, бо вона тут дорога). Часто купував чужі ґазети. Можна з ним було говорити про все, що приносила преса. „Лівих" орґанів преси в нашій мові читати не любив і все казав на них: „Дурниці!" Чужі „ліві" орґани читав. А знав 15 мов, між ними й такі, які в нас мало хто знає, як мадярську, ромунську і шведську.

До опанування такого великого числа мов причинилися не тільки його надзвичайна вроджена здібність і велика робучість, але й бистрий розум, котрий у нього проявлявся вже у вчасній молодости: він уже молодцем, зачинаючи військову службу, нарочно вибрав собі угорський полк, щоб навчитися мадярської мови.

Його велика робучість давала йому можність бути дуже продуктивним, що в публіцистиці має особливу вартість — в разі потреби. А його точність мала все свою вартість. Нераз бувало ми розходилися пізним вечером з тим, що на завтра треба статті на таку то тему. Як відомо, публіцистів, які будуть писати, про що вони хочуть, все є богато, але зі свічками, бубнами й литаврами треба шукати таких публіцистів, які дадуть редакції путню статтю на тему, потрібну редакції. До таких публіцистів належав покійний Томашівський. Він тільки питав: — На котру годину треба вам тої статті?

— На 11-у, кажу звичайно, я можу прислати до вас до дому когось з адміністрації.

— Ні, буде мені чипіти, відповідав покійний, очевидно побоюючись, що не зможе скінчити до означеної години.

Та спізнення йому буквально ніколи не лучалося. Коли на ратуші била 11-а година, я чув як до мого помешкання дзвонив дзвінок: то напевно проф. Томашівський особисто привозив статтю (з ул. св. Тереси на Підвалля)... І то привозив статтю не яку будь. Річ ясна, що такий співробітник був просто неоціним.

Тут уважаю своїм обовязком звернути увагу на одну цікаву обставину, а саме на факт, що Покійному з ріжних сторін причіпали (з успіхом!) опінію чоловіка „лапчивого на гроші", хоч се було абсолютно безпідставне. Доказ: За 8 статтий (й о г о статтий!) місячно зажадав він сам тільки 25 долярів, що було непропорціонально мало за такі статті, які він давав: повні змісту, актуальні, живі, глибокі і при тім легко писані, з оригінальними комбінаціями, які нераз аж геть-геть опісля показувалися слушними. В ціли ствердження одної дати той чоловік ішов до бібліотеки. І ніколи не дав тзв. „лика". Під формою, що решту мати-ме на почтове порто, коли виїде до Кракова, висилали ми йому 250 зл. (що давало більше ніж 25 дол.). Тої надвишки вживав чесно: статті рекомандував, в потребі експресував їх або листи з ріжними редакційними порадами. Коли взявся до великої праці про історію нашої Церкви, не міг уже займатися публіцистикою, хоч любив її. Повідомив мене про це устно при нагоді свого побуту у Львові, кажучи, що тільки час до часу зможе дати якусь статтю. Коли по якімсь часі приніс статтю приблизно на сторону друку, я предложив йому 50 зл.

— Чи ви тілько платите й іншим?

— Менше.

— Не хочу жадних привілеїв!

І про такого чоловіка ширили в нас постійно неможливі слухи щодо його „лапчивости". Писати про це за його життя не було як. До того слід замітити, що покійний вправді мав свою платню як гімн. учитель, розуміється, без вчислення тих літ, коли виконував службу при Галицькім Уряді (доцентуру виконував безплатно), одначе якби й був домагався значно вишого винагородження, то хіба хто розуму не має міг йому з того робити закид: бо й за потрійну платню т а к о г о співробітника дістати не легко.

Статті писав все з диспозиціею: до менших мав диспозицію приготовану в голові, до більших укладав диспозицію на папері. Сим засадничо ріжнився від більшости наших публіцистів, які з роду-віку ніяких диспозицій до своїх статтий не укладають, що видко по їх писаннях, які ллються мов небесна водадощівка пізною осеню.

Найбільшою прикметою Томашівського як публіциста уважаю його відзивчистість, то зн. нахил до реаґування на все, що діялося в публичнім життю, нахил, котрий з природи річи часто мусів переходити в полеміку. А наша суспільність дуже не любить полеміки, очевидно мішаючи її зі звичайною сваркою, без аргументів, а з лайками. Томашівський був полеміст острий, але річевий. Передовсім чесно наводив (цитував) те, що писав противник, відтак розбирав (аналізував) і побивав. В полеміці найбільше не терпів Кедрина і Дм. Паліїва, особливож Кедрина. Коли перечитав його статтю, розносив її в розмові кількома реченнями, досадно характеризуючи „знання" і публіцистичну мораль п. Кедрина (за те, що той полемізував з покійним, не цитуючи його) і тяжко іритувався. Свою іритацію кінчив постійним рефреном: „І уявіть собі іронію долі наді мною: той Кедрин се мій ученик!.." (З гімназії).

До полеміки був пок. Т—й дуже скорий. А що часто його полемічні статті мусіли йти як редакційні, отже редакція пила за них богато докорів у листах з краю. Хоч Т—й властиво не перебирав мірки в полеміці, та був у ній подібний до тигра: раз схопивши слабе місце в праці противника, пори ним термосив, поки не розніс на очах усіх, або — поки йому не вирвалося з рук противника.

В сій статті характеризую пок. Т—го як публіциста тільки загально, не характеризуючи змісту його публіцистичних статтий. Се вимагає окремої праці. Зазначу тільки загально, що і в його актуальній публіцистиці дуже часто чути було глибокий „віддих історії" та що він найбільшу вагу привязував до Галичини як серця всеї української проблеми. В р. 1918 предкладав нашим проголосити Галицько-Вол. Державу. Головно на підставі його заходів за кордоном трактовано Галичину при переговорах у Спаа і в Севрі як окрему державну територію. Про політичні погляди Т—го требаб також окремої студії. Думаю, що згодом такі студії про нього появляться й у нас, бо була се особистість інтелектуально сильна і велика (хоч без великої витревалости). Біля тої особистости не зможе перейти байдужно ні один ум, котрий буде займатися долею нашої землі і народу.

В „Новій Зорі" проф. Т—й мав приділені справи заграничні й наші актуалія.

До „Діла" дописував покійний найдовше, бо коло 18 літ, поки з ним не розійшовся. Працював в „Українськім Слові" в Берліні, сам редаґував також великий двотижневий журнал „Літопись" в Берліні і журнал „Політика" у Львові. Дописував до „Слова". До його найлучших публіцистичних праць — поруч тих, які вийшли відбитками з „Н. Зорі" — належить анонімна брошура „Наша політика і проф. Грушевський". Він так розбив у ній політичну брошуру проф. Грушевського, що з неї висипалася тільки полова як з роздертого мішка. Та в тій блискучій і хосенній праці зробив пок. Т—й і найбільший блуд, який може зробити публіцист великої міри: не відважився дати свій підпис під своєю працею. Розуміється, автора зараз пізнали, бо індивідуальність тої міри й виразности не може укритися між рядками. Отже своєї цілі: укрити своє імя — не осягнув, тільки наразився на ріжні неприємні закиди.

Та не зважаючи на те був се великий публіцист ,один з тих, котрі здібні термосити совістю цілих народів і вести їх до ліпшого завтра. Зміняючи трохи слова Куліша, можна сміло сказати про Томашівського:

„Не забудеш його поки віку твого
Моя нене Вкраїно,
Поки мова твоя голосна у піснях
Як срібло чисте лине...

Не забудеш, — бо зле булоби з Тобою, якби Ти забувала таких робітників як він: тоді повелиб Тебе ласі на популярність демаґоги-звідники і краснобаї... Повелиб просто у пропасть, з якої вже не виходять народи і держави.

Д-р Осип Назарук.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 16—20

АНТІН УВІЄРА

Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій В ТЕРНОПОЛІ, СТРИЮ, ДРОГОБИЧІ І ТАРНОВІ.

РУКОПИСІВ РЕДАКЦІЯ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

СПОМИНИ

ПАНІ МАРІЇ ТОМАШІВСЬКОЇ.

Вп. Пані Марія Томашівська, з дому Заячківських (мати п. Т—ої з дому Витвицька) була ласкава в інтервю подати слідуючі спомини про свого покійного мужа:

Вперве пізнала я його 1916 весною, в унів. бібліотеці у Львові. Пібралися ми в липні 1922. Слюб наш відбувся в Берліні, в церкві св. Людвика, за дозволом нашої львівської парохії.

Найбільше вдаряло мене в нім те, що його все цікавило, був дуже всесторонний. Цікавила його і белетристика й фільольогія й розуміється історія. І про все вмів дуже цікаво говорити. Від першої жінки (Олени з Федоровських) мав покійний двоє дітий. Хлопчик мав 3 роки, як мама померла. Мій покійний муж в осени 1914 на 1915 перевіз дітий на конях через Карпати на Угорщину й відтам до Відня. Дівчинку віддав опісля на виховання до монастиря Сестер Сіону і коли тільки був у Відні, приходив туди на Богослуження (вже був покликаний до війська). Дітьми дуже займався під кождим оглядом. В тій ціли читав навіть богато діточої літератури, сам підбирав її для дітий; оставив по собі чудові видання казок в ріжних мовах. Все журився, що в нас так мало діточої літератури. В Берліні навіть сам носився з думкою видавати таку літературу. З одної сторони був дуже чутливий для дітий, з другої вимагаючий. Коли син підростав, робив разом з ним ріжні моделі, а з дочкою, котра мала талант до мов, читав разом і помагав їй вигладжувати переклади і т. д.

Щодо способу його праці, то її інтензивність у нього постійно більшала так, якби прочував, що довго жити не буде. В Берліні працював переважно по бібліотеках, в дома тільки вечерами. Збирав матеріяли. Читав богато по англійськи і по французськи. Характеристичне для нього було, що все любив вчитися чогось нового. Хоч уже вмів по англійськи, разом з дітьми вчився далі, писав задачі. Шкільна праця у Львові дуже його томила, він уважав той час за страчений для себе як ученого. Вставав рано перед 6-ою і казав, що рано найлучше працює. Сідав відразу до праці, без снідання. Доперва як утомився, казав: „Ну, тепер уже можу снідати". Найлучше любив не виходити з дому цілий день, щоби працювати. Коли треба було вийти, то казав: „Вже маю зіпсутий день". Робив до пізна вночи. В Кракові інтензивність його праці доходила до того, що працював від 6 рано до 12 вночи так, що часом діставав від того аж заворотів голови. Пані, у котрої мешкав, Марія Добжанська (Алея Красіньского, 21) говорила: „Śmierć widział z bliska".

Коли читав щось, то зараз любив з кимсь поділитися про те думками. З запалом зараз оповідав. Нераз читав по кілька книжок. Все мав їх розложені. Порівнував і робив записки на книжках. В своїм темпераменті зараз зазначував, давав оклики, знаки запитання. Богато його книжок так позначених. Все читав докладно і передумував. Дуже скоро орієнтувався щодо вартости книжок. Перекартував, оглянув порядок, тут і там перечитав щось (заки взявся до солідного читання) і казав, що та книжка цінна, а та нічого не варт. Потому читав докладно.

Щодо писання, то давніше писав дуже скоро і не дбав за викінчення. Потому зі степенуванням інтензивности праці степенувалася в нього і дбалість за викінчення. Часом по кілька разів переробляв скрипти. Коли в Кракові мав від-

чит про св. Емерика, то професори говорили йому, що не знають ізза чого наперед йому гратулювати, чи ізза наукової вартости викладу чи ізза того, що се твір мистецтва.

Писав легко в кождій мові, яку знав: чи по українськи, чи по польськи, чи по німецьки, чи по французьки. Мав почуття тонкости стилю. Пишучи якунебудь річ, навіть статтю, робив наперед на письмі коротку диспозицію про те, що мав сказати в тій статті. Потому після тої диспозиції писав. Мав гарну збірку сентенцій ріжних авторів.

Часто повторяв: „Кождий повинен писати свої особисті спомини". В Парижі зачав се робити, але знищив. Та носився все з думкою, як піде на емеритуру написати докладні спомини особливо про свою політичну діяльність.

З авторів дуже любив читати Шекспіра й Гетого, Шіллера називав „романтиком", Далі радо читав Дікенса і Кіплінга. Взагалі любив старших письменників, новіших не конче. З новіших подобався йому Моруа, однак його компіляційні праці потому також перестали йому подобатися. Новішу літературу вважав зжидоватілою. Клясичну старинну літературу любив дуже, особливо Гомера й Геродота. Латину знав знаменито. Мене все наклонював перекладати Геродота. Любив також читати Карляйля.

Не мав ніякої гордости на свое знання. Часто згадував свою покійну матір. Любив підчеркувати: „Так було у моїх родичів на селі". Як поїхав на село, зараз брався до господарської праці. В останних роках вже не їздив.

Шукав оригінальних і веселих людий, але сам в гості ходити не любив. Був дуже дискретний. Як мав гризоту, напр. в останних літах з Липинським, не любив про те говорити. Був під тим оглядом замкнений.

Студентам любив позичати гроші, але аби ніхто не знав. Мені все пригадував, аби давати щось з одягу убогим.

Ніколи не нищив листів. Остала по нім велика переписка. Маю дві валізки листів чужих людий до нього і хочу їх видати, бо є там і дуже цікава переписка.

В домашнім життю був дуже невимагаючий. Їв, що одержав, любив передовсім прості страви, головно бараболю і молоко, не зносив алькоголю, не любив навіть щоби вдома був алькоголь. В останних 3 літах майже не їв мяса. Колись давно курив, потому зовсім перестав курити. Їв мало, менше ніж жінка, найбільше їв три рази на день. Був ощадний, але вмів робити приємности другим. З огляду на час любив якусь розривку раз на тиждень або на два тижні. Пропадав за далекими проходами. Коли вже кудись ішов, то до доброго льокалю. Коли йшов до театру або до кіна, то на веселі штуки. Казав: „Життя таке сумне, що бодай в штуці треба бачити щось веселе". Та в своїм тонкім естетичнім смаку був дуже вибагливий у доборі і виконанню штуки.

Покійний властиво не хорував, лиш мав колись кровотоки з горла, лікарі не знали, що се таке. Щойно в Берліні вияснили, що се наслідок тонкости деяких кровоносних посудин, але сама поява нешкідлива. Перший сильніший атак внутрішних болів дістав 3 роки перед смертю. Від тоді подався. Та в дійсности на його здоровлю дуже відбивалися атаки в пресі, бо він був надзвичайно вразливий.

Передсмертна хороба тревала від 2. листопада до 21. грудня 1930. Дня 5. XI. перевезли його на клініку в Кракові. Болі устали, але вивязалася жовтачка. Тиждень був дуже ослаблений, потому вже читав белетристику, а пресою все дуже інтересувався. Коли не міг читати газет, то просив, щоб йому читати що важніше. Так було через три тижні перед смертю. Кілька днів перед смертю переповідала я йому якесь інтервю марш. Пілсудського. Покійний був уже дуже втомлений і сказав: „Дай мені спокій". Та в ночи збудився і сказав: „Ти мені щось оповідала про інтервю. Подай мені докладний перебіг думок". Читав газети всіх напрямків, в останних його днях крім наших газет купувала я йому: „Глос Народ-у", „Напшуд", „Наш Дзєннік" (жидівський), „Іл. Курєр Цодз." (на котрий все іритувався) і вшехп. „Газету Варш.". Час до часу й німецькі газети, головно берлінські.

Говорив: „Я все чувся таким молодим, а тепер як вийду з сеї хороби, то хіба вже буду старий".

Коли покійному сондували жовч і богато її вийшло, я сказала: „І відки тої жовчи тілько взялося?" Відповів: „Ти дивуєшся? На те богато людий зложилося".

В хоробі був терпеливий і погідний. За кожду дрібницю дуже дякував. Старався розвеселити всіх і лікарів також. Оповідав їм навіть дотепи. Та коли зачав догадуватися, що з ним зле, тоді зачав журитися скінченням історії нашої Церкви, котру розпочав. І казав: „Така тяжка доля тої нашої Церкви як і моя. Дотепер ніхто не взявся, щоб написати її історію. Я взявся до того і не можу скінчити — вмираю". Говорив, коби хоч мав ще два тижні життя, щоби скінчити бодай перший том. В його останній волі головні диспозиції відносилися до тої його праці. Подав мені докладну диспозицію дальших розділів і я за його диктатом писала. Ніякого страху перед смертю не мав, був дуже зрівноважений. Зажадав сповіди, але просив о священика освіченого, з яким мігби поговорити. Завізвано до нього езуіта з тамошного монастиря напроти шпиталю. Монах говорив опісля, що покійний був дуже притомний і має цілком ясний ум. Притомности не стратив до кінця ні на хвилю. Вкінці заснув. Смерть наступила в неділю о год. 5.30 рано. В останнім тижні не мав уже вражіння, що буде вмирати. Казав: „Як тільки буде мені ліпше, то зараз відвези мене до Львова". До нашого сотрудника в Кракові о. Хруща говорив: „Де вмру, там мене нехай похоронять".

Списав О. Назарук.

Не забудьте, що найдальше до дня 25. грудня ц. р. мусите викупити свою будинкову полісу на 1932. р. в приналежній 857 **аґенції** 97—?

Т-ВА ВЗАЇМ. ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР"

Українське громадянство замкнуло було добу своєї державности, не встигши сконсолідуватися національно-політично і культурно, у великій части ізза недостачі глибшого релігійно-церковного виховання і звязаної з ним тісно політично-громадської культури; тому то й по страті власної держави виявило воно стілько безсильности й безрадности... (Ст. Томашівський: Українська Історія, ст. 135).

Мої спомини про Томашівського

Перед 10 літами покійний проф. С. Томашівський знаний був мені лише з імени та зі своїх історичних творів. Перший раз більше заінтересувала мене його особа, коли появилися перші числа видаваної ним „Політики". Вже перші статті дали до пізнання, що їх автор сильна індівідуальність. Від того часу бажав я дуже познакомитися з покійним тим більше, що його погляди припали мені до переконання, хотяй стояли в яркім противенстві до популярних у нас тоді та демагогічних кличів, роздмухуваних до нестями націоналістичною пресою. Се моє бажання здійснилося скоро. „Політика" по кількох числах перестала виходити не так з браку фондів, як задля дуже негативного становища, яке заняла не лиш націоналістична преса, але також Управа тоді ще Трудової партії. Се так огірчило проф. Томашівського, що він залишив думку видавання свого політичного орґану. Була се слаба сторона покійного, що він скоро зражувався та знехочувався і попадав у песимізм, не так ізза трудностий і перепон, які випливали з самої справи, як коли стрінувся зі злою волею, зі злобою, інсинуаціями та очорнюваннями.

Словом, по замкненню видавництва „Політика" проф. Томашівський наблизився до „Нової Зорі", котра тоді зачала виходити. Згодом ми пізналися близше. З огляду на однозгідні світогляди так у справах національно-політичних як і реліґійно-суспільних проф. Томашівський радо жертвує свое знання і досвід в нашій праці як член Головної Управи УКО-ї. Ще дотепер живо стоять в памяти ті вечірні засідання, коли проф. Томашівський та пок. В. Охримович відчитували свої реферати в справі устійнення ідеольоґічної програми нашої Організації. Тоді показалося, яку основну й глибоку політичну освіту мали ті люде, котрих у найтяжших часах — можна сказати — анальфабети в тих справах відсунули від політичного проводу. Тим засіданням і нарадам завдячуємо з початком 1931 р. проголошену ідеольоґічну Заяву УКНП.

В сій добі останньої своєї публичної діяльности покійний проф. Томашівський мав два переживання дуже для нього болючі. Перше се конфлікт з пок. В. Липинським. Тепер можу зовсім отверто сказати, що проф. Томашівський відносився дуже прихильно до цілого Гетьманського руху та з початку з особливим поважанням до особи пок. В. Липинського. Се правда, що притім він мав свої погляди, в дечім відмінні від поглядів В. Липинського. Та несподівано появився в „Ділі" цілий ряд статей, в котрих В. Липинський зі знаною у нього завзятістю накинувся на проф. Томашівського. Колиб се була лиш полеміка й критика, проф. Томашівський бувби зовсім не реаґував. На жаль були в названих статтях і безосновні та кривдячі інсинуації, на що пок. Томашівський відповів знаним отвертим листом. Нині можна догадатися, хто міг бути мотором тих кривдячих напастей на покійного. В части могло се бути випливом хоробливої дражливости самого В. Липинського, та не виключене, що була там також інтрига. Є в мене лист від одної особи, котра тоді стояла близько гетьманської Управи, а котра не маючи до того ніякої компетенції, жадала від мене усунення від „Нової Зорі" проф. Томашівського і Др. Назарука під загрозою, що будуть атакувати в часописях... Та годі більше писати про ті болючі спомини.

Друге подібне переживання мав пок. Томашівський, коли по відомім відчиті у Варшаві, появилися в націоналістич-

СУКНА на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7. (напроти катедри). 14—15 **ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ**

70 1

них часописах безприміpні лайки й кривдячі інсинуації так, що вкінці справа оперлася в суді.*) Хто нині прочитає той відчит Т-го, зрозуміє, що покійний мав найлучші наміри й представлені там політичні проблеми обробив слушно та справедливо. Проф. Томашівський проголосив згаданий відчит в тій цілі, щоб викликати дискусію та приготовити нашому політичному проводови поворот зі сліпої вулиці, де загнали їх „принціпіяльне становище" й демагогія. Не минуло від того часу богато місяців — і наш провід цофнувся. Вже зрозуміли, що питання територіяльної автономії се одиноко можлива політична платформа під Польщею. Зрозуміли — та не по розумних виводах і думках пок. Томашівського, на котрого вилили цілий небер помий, але — по пацифікації...**)

Покійний Томашівський крім дуже визначних спосібностей і великої науки, посідав деякі гарні риси характеру. При всім своїм широкім знанню, самих мов знав 15, все був дуже скромний. Ніколи не говорив про себе, ні про свої наукові праці, ні про свої діла. В дискусіях, при яких я його бачив, був він чемний і обережний, кождого вислухував спокійно до кінця, а свою гадку заявляв спокійно й нікому не накидувався зі своїми поглядами. У великім степени був безінтересовний. Тому так дуже боліло його несправедливе посуджування, що він у своїх виступах руководиться матеріяльними й особистими користями. Найважніше те, що мав ясний католицький світогляд та живу віру й глибоку побожність. Нема сумніву, що в молодших літах був лібералом, як загалом наша українська інтеліґенція, одначе завдяки бистроті ума й солідній науці скоро перебув еволюцію. Пізнавши правду й навернувшися, остав їй вірний до останнього віддиху. Коли навіть в літах невірства й незнання міг викликати згіршення, то своїми публичними заявами й примірним християнським життям дав задосить учинення. Мав також особливо щиру любов до своєї Церкви, тому з одушевленням взявся до написання історії нашої Церкви. Та тяжка недуга, котра була причиною його смерти, не дозволила йому докінчити се так потрібне й важне діло. Се був для нас, котрі працюємо в УКО-ї, дуже болючий удар — та у всім воля Божа і за все Богу слава.

Рим, 8. XII. 1931.

о. Т. Галущинський ЧСВВ.

---

*) Такою клясичною інсинуацією був закид, який п. Д. Паліїв підніс проти пок. С. Т. в „Н. Часі", ч. 45 з 1929 р., закидаючи йому, що він як „професор української історії" мав відвагу „окреслювати Берестейський мир як „spekulacje (!) pokojowe w Brześciu", — хоч проф. С. Т. того не сказав, тільки ужив наукового терміну „stypulacje", значить: умови, устійнення. Чи п. Паліїв зробив се, не розуміючи того наукового слова, чи нарочно написав неправду, розуміється трудно сказати. (Гл. про се брошуру С. Т. „Десять літ укр. питання в Польщі", ст. 35—6). Ще більше брутально ніж Д. Паліїв нападав на Томашівського п. Кедрин в „Ділі" (гл. ч. 88 за 1929 р.), закидаючи йому „угодовство" та „ганебне заложення й ганебний тон". Зробив се той сам п. Кедрин, котрий незабаром опісля (по пацифікації!) помістив в тім самім „Ділі" 10 відомих статтей, які ще певно в памяти всеї суспільности й тому пригадувати їх зміст не треба. — Ред.

**) До якої міри „Діло" змінило фронт супроти політичних думок пок. С. Т-го, за котрі його в „Ділі" так шкалював п. Кедрин, видно найлучше не тільки з того, що „Діло" без найменшого застереження помістило промову пос. Олесницького про автономічне становище, але і з того, що в ч. 266 з 1931 р. помістило на самім вступі реферат з відчиту О. І. Бочковського п. н. „Шляхи національного визволення". Всі думки того реферату, підчеркнені „Ділом" аж товстим друком, проповідував пок. С. Томашівський через ряд літ передтим також у „Новій Зорі" — серед граду неймовірних лайок і нападів всеї націоналістичної преси з „Ділом" на чолі. — Ред.

—o—

ПЯТЬ ЛИСТІВ ТОМАШІВСЬКОГО

Про сучасне політичне положення української нації, про його причини та про способи, як вийти з нього.

Від Редакції: Від особи, котра не бажає собі виявлення її назвиска, одержала редакція „Нової Зорі" до напечатання 5 листів пок. С. Томашівського. Покійний писав ті листи в рр. 1922-1923, на еміґрації, з Берліна до Львова.

Се був час, коли українське громадянство стояло в обличчі одної з найбільших національних катастроф в цілій історії України: упадку української державности над Дніпром і над Дністром — та наслідків тої катастрофи.

Як громадянина й історика з наскрізь національно-державницькою ідеольогією катастрофа та вразила Томашівського до глибини душі. Яка причина тої катастрофи? Як відвернути або бодай звести ад мінімум її страшні наслідки? Вкінці: Як нам поступати, щоби подібна катастрофа більше не повторилася?

Відповідь на всі ті питання й становить зміст поданих нижче 5 листів Томашівського.

I.

Берлін, 29. VII. 1922.

Дивуетеся мойому песимізмови й уважаете його неоправданим та рекомендуете з свойого боку противний настрій — оптимістичний. Одначе... Невже Ви думаете, що се у мене такий тільки психічний настрій, викликаний сьогоднішнім моментом? Ні, се вже не настрій, а глибоке переконання, світогляд, добутий довголітнім досвідом, обсерваціею, дослідом, ну та й інтуіціею подекуди. Я бачу, як ми щораз більше котимося в низ і мені страшно, що ніхто майже не бачить сього, не думає зарадити сьому, тільки, навпаки, приспішає сей фатальний розгін.

Про соборну Україну вже й не говорити; вона завертає швидкою ходою у стан із XV в.; одначе Галичина! Мені крівавиться серце, коли бачу, як ми нічого не скористали з 8-літньої науки і гонимо за якимись привидами. Самі кажете, що ми не дозріли до своєї держави, одначе загал громадянства глибоко переконаний, що Лойд Джордж має в кишени декрет на нашу державу і завтра поробить нас президентами, міністрами, послами й обсипле горами валюти... Для сеї справи ми пожертвували в 1918-19 край, десятки тисяч добірної молоді, безконечні міліони майна і гроша з таким тільки вислідом, що земля опинилася на ласці і неласці Поляків, зате горстка несовісних людей бавиться в державу... На сю забаву пішла вже друга сотня тисячів долярів, зложених наївними еміґрантами в Америці, коли тимчасом край і нарід нидіють культурно, економічно і потапають політично.

„Держава" — ось те слово, яке загіпнотизувало нашу суспільність, з якої 0.999 не тямить нічого відносно дійсного значіння і ваги сього слова. Коли такі держави, як Німеччина, на очах наших гинуть, то ми 99/100 нашої національної енергії присвячуємо державному самодурству.

І невже державність сама по собі має бути цілю національних змагань і національної політики? А вжеж що ні! Державність то тільки форма, в якій національні сили найкраще можуть розвинутися; колиж ся форма недосяжна, то треба звернути всі зусилля не в напрямі погоні за недосяжним, тільки на творення реальних вартостей економічних, культурних, соціяльних, моральних, які позволилиб нам, коли прийде слушний час, здати інакше іспит національно-політичної зрілости, ніж сим разом. А сей момент не буде ні завтра ні позавтра. Чехи ждали 300 літ на відбудову своєї історичної держави, Поляки 150 літ, а ми хочемо мати з дня-на-день, хоч доси так якби ніколи не мали! Тимчасом другий такий момент, як 1914—18, не зараз поновиться.

Ви пишете, що зміна залежить від активности тих, що бачать ліпше та що гутта кават ляпідем. Я не хочу впевняти, що наше громадянство не дозріє ніколи, одначе здаю собі добре справу з того, що наше становище з кождим роком стає тяжше, грізніше і розпучливіше... Сьогодні ідеалом виходить наше становище до 1914 р., а навіть (на Наддніпрянщині) до 1906 р. з усіми указами 1876 р. З сього бачите, що недержавний, невільний стан може бути цінніший від „державного".

А втім, чому ми так фатально прорізали нашу долю 1918-19 р.? Чи тільки тому, що не розуміли гаразд і не вміли цінити ідеї державної самостійности?... Я не думаю так. Наша державна нездібність лежить не в недостаточній свідомости і хотінню, а тільки в тім, що ми до держави не підготовані культурно, соціяльно й економічно. Прим. Поляки (прихильні антанті) і Чехи до 1917 р. не виставляли зовсім самостійницької програми, тільки автономічну; Литовцям, Естонцям і Латишам до того часу і не снилося про самостійність. Одначе всі вони через ніч приноровилися до змінених обставин, удержалися на поверхні і виграли... А ми?

Виходить, що нам потрібно чогось иншого, ніж „державного ідеалу", а се — підготовання до нього. Тому то національна педагогія повиннаб — на мою думку — викорінити передчасний гіпноз „державности" і — як колись станчики в Галичині й позитивісти у Варшаві — виховувати наперед громадянство на новочасну націю з усіми її функціями, прикметами і потребами.

Одним словом, нам потрібно плекати тепер не державний ідеал, тільки національний; а сі два поняття не тотожні. Доки ми не будемо справжньою (хоч і бездержавною) нацією, поти зайва, а навіть шкідлива, річ ганятися за державним ідеалом.

Під сим кутом бачення — ріжниці між підготованостю до державного життя і змаганням до самостійности — стає зрозуміліший наш „анархізм". Се менше психольогічно-моральна хороба, а більше органічно-фізична: недозрілість соціяльна, культурна й економічна; хоч і першої не можна заперечувати. Та поперед усього нам треба взятися до лічення головної — органічної. Як ще промине кілька таких безплодних років, як останні, то може бути запізно.

II.

Берлін, 21. VIII. 1922.

...А тепер кілька слів в дальшій дискусії про „державний ідеал".

У нас обох нема мабуть принціпіяльної ріжниці думок, а тільки неоднакові погляди на тактику. Та не забувайте, що при „ідеалах", себто цілях покищо нездійснимих, сам клич — пусте, натомість тактика практичного життя — все. Чому у нас стільки руїнників, освічених — як кажете — і заможних навіть? Одні з них теоретики; у них держава то фікція, доктрина, партійна програма тощо; вони не тямлять, що держава ,то дуже складний, віками, або хоч поколіннями, вироблюваний соціяльно-господарський і культурний орґанізм і тому не диво, що поставлені сліпим випадком, воєнними обставинами, коло державної машини, збудованої ким иншим, поводяться так, як темний пяний мужик, якому Ви віддалиб, перший раз у життю, вести локомотиву поспішного поїзду. Таж до 1917 р. на цілій соборній Україні не було й одного сільця, яке булоб справді в українських руках, себто мініятурою національного державного орудування. — Та між руїнниками є ще й инша порода. Для них — держава то „вони"... як диктатори, міністри, амбасадори і т. п. Як Ви хочете у сих і тих витворити „державну культуру" і „державно-творчу" здібність? Пропаґандою культу держави та державности? Се так, як би Ви хотіли повторяти день-у-день кождій дівчині, маленькій і більшій, дурній і розумній, здоровій і каліці: ти жінка і мати, се твій ідеал! ти не думай ні про що инше, тільки про твої функції жінки й матери! Я думаю, що сей метод виховання не давби ані добрих жінок ані матерей, а скорше всього передчасних проституток...

Хочете знати, в чому лежить перша ступінь державно-творчої здібности народу? В асиміляційній здібности його: коли він абсорбує і поглочує у свій орґанізм кождого чужинця, що осів на його території; коли ся асиміляція доконується атракціею економічної й культурної сили та робить усяку чужоплемінну кольонізацію безнадійним підприємством. Чи не сором нам, що Львів не був ніколи українським

(руським), навіть у княжих часах? При такім безсиллю, примітивности соц.-культ. організму — чи добре завертати молоді голови перспективами міністеріяльних становищ і робити з них гохштаплерів? А ще важніше: чи при нашім безсиллю і на довший час безнадійних обставинах корисно дразнити противника нашими „ідеалами" і заохочувати його до ще дальшого основного підтинання нашого слабого організму в самім корени? Чи Ви, попавши у необхідність служити комусь поневолі, станете повторяти, Ви, Ваша жінка, Ваші діти і вся сім'я, день-у-день, при кождій нагоді, прилюдно в очи Вашому панови: „Уважай, ми тільки й думаємо про те, щоб тебе одної ночи заткати і сісти на твоє місце?" — Роздумайте гаразд над сим, а зрозумієте, що є правдиві ідеали, про які повинно говоритися тільки у „святая святих". Не кидайте перел межи свиней!

III.

Берлін, 25. VIII. 1922.

P. S.

Користаю з нагоди, щоб докинути ще кілька слів до нашої розмови про державність.

Кладете натиск на потребу державної культури. Як можна її здобути? Хиба не теоретичними балачками або хочби й морально-політичними казаннями. Як письменської культури ніхто у світі не набрався ще, хто довше або коротше (звичайно — довше!) не письменничав; як хліборобської культури не поглибив і не присвоїв собі той, хто свою мудрість черпав тільки в кабінеті або кавярні, а не мав нічого до діла з землею, насінням, машиною, робітником і т. п.; як товариської культури не навчиться той, хто живе відлюдком; так і ніхто не в силі присвоїти собі державну культуру без державної практики, все одно у своїй чи чужій державі. Де наші Українці мають перебувати ту школу? Поляки що тільки тепер уміють оцінити заслуги Голуховского, Баденія, Бобжиньского й ин. Участю в орудуванню чужою державою вони зробили своїх земляків регірунгсфегіг і сьогоднішня Польща то їхня заслуга.

Я завсіди так думав. До війни я сподівався, що Українцям в Галичині вдасться таки взяти у свої руки деяку частину публичної адміністрації — не вдалося задля війни; в часі її я завсіди боявся наших великодержавних ілюзій й уважав, що справжнім осягаємим ідеалом наших нац.-політ. змагань повинна бути ширша автономія Східної Галичини і сусід. в межах Австрії та початки автономії в межах Росії. Та все вийшло инакше. І Наддніпрянці і Галичане, діставши в руки власть, не тільки не вміли користуватися нею, зберегти її, а всякою глупотою, божевіллям і зловживанням запропастили й те позитивне, що було.

Зокрема в Галичині ми, окрім низки шкіл, толерованих до часу (не згадую Церкви), не маємо нічого. Знов да кано треба буде боротися за букви, написи тощо. По програній 1919 р. я сподівався, що при помочи мир. конф. в Парижі ми зможемо таки зберегти мінімум автономної державности в Галичині й утворити справжній Піємонт на будуче.. Та наш національний максималізм (большевизм!) в імя: все або ніщо! знівечив усе. Наддніпрянці мають хоч теоретичну федерацію, а ми? 91 арт. Сенжерменського трактату, в якому про нас нема ні слівця.

IV.

10. XII. 1922.

Важко мені на душі; робота не береться; думка як сполошена птиця втіче від сумної минувшини, від розпучливої сучасности і бється об чорну стіну, яка закриває будучність, на те тільки, щоби ще більше зжахнутися від того, що за стіною... І без сили, без волі й бажання життя паде вона додолу.

Такі моменти приходиться переживати доволі часто. От і сьогоднішний день настроївся зразу на сей зловіщий тон.

З чого почалося? Сьогоднішна ранішна почта принесла мені, замість листів і часописів, одну тільки посилку з краю. Чиясь услужна рука присилає мені з якогось часу ріжні матеріяли до сучасного становища краю. Я не знаю, чи се має бути тільки для моєї приватної інформації, чи з сим злучений який обовязок прилюдного використовування. Про се ніхто зі мною не укладав і не пропонував, тож я уважаю се тільки приватним, до нічого не обовязуючими відомостями, та щиро вдячний тій дружній руці, яка їх спрямовує до мене.

Сьогоднішна посилка говорить про українське шкільництво в Галичині. Правда, нема там нічого такого, що було мені незнане, та проте... мій сьогоднішний спокій духа пропав. Може тому, що я завсіди живо цікавився шкільництвом і що велика частина мойого життя звязана з ним; а може ще з инших мотивів. Зокрема вразило мене одно місце: „В останньому часі грозить шкільна влада розвязанням усіх українських шкіл, як державних так приватних..." Значить до самого дна треба буде пити чашу горя. І кулаки затискаються...

Та з другого боку докоряю самого себе: Невже ти, дурню, до смерти не збудешся останків політичної романтики, якою небо побило твоїх земляків? Яка инша держава, діставши їх під свою власть — все одно, яким шляхом і правом — не зробилаб того самого з ними? Може навіть скорше і радикальніше! Хтож винен сьому, що твої земляки віддали свій талант у руки ідіотів, а ті, — закопали, думаєте? — ні, вони пішли на кінські перегони і поставили весь талант на одного коня, запалечого і пропащого згори? Коняка зломила вже карк, а твої земляки ще не розуміють становища, в якому опинилися. Якимже правом вони уявляють собі, що їм слід вести безпощадну війну з противником, а противникови не вільно відповідати тим самим оружем? Тямуща людина знає, що коли вона попаде в лісі в руки банди розбишак, коли ті обберуть її і звяжуть, а вона коли вхопить за ніж і кинеться на сильніших противників, то ці не дозволять себе різати, тільки випередять її. В таких разах питання, хто почав, хто по божій правді, а хто по діявольській — не має жадного значіння. Тут дилема: хочеш жити і зберегти себе на пізніше, чи хочеш бути добитим? Твої земляки вибрали очевидно се останнє, отже чому стілько галасу з нічого? І коли вони, програйнувавши 1919 р., 1920, 1921 і весь 1922, та долавши до них ще 1—2 нових, почують, що остання кров спливає з них, коли тоді прокинеться у них бажання життя — то певно знайдеться за висока ціна окупу, якої не заплатять упадленням, сервілізмом, прошацтвом і ренегатством... Тоді, замінять своє „право" на „ласку" побідника.

V.

Берлін, 20. III. 1923.

(Після вирішення Радою амбасадорів справи Галичини).

Совершилася. Скінчилося найсумніше. З усіх теоретично здогадуваних можливостей сталася та, яку можна було сформувати тільки найчорнішому песимістови. Рік сьому я Ви назвали мене безнадійним песимістом, та признаюся, що й я грішив оптімізмом. Наперед довго сподівався, що чаше громадянство матиме на стілько інстинкту елементарного, чисто біологічного самозбереження, що не доведе до крайности і хоч з ударом першого дзвону дванацятої години покладе кінець тому божевіллю, що в останних часах ховалося під назвою національної політики. Та даремно. Безнастанними провокаціями і нетактом, поступками, що йдуть у розріз із найпримітивнішими вимогами здорового розсудку, їдю паралітичної преси довели до того, що Европа (так, Европа!) побачила необхідність покласти край сьому дикому танцеви та разом із сим відобрати нам останню правну основу нашої теоретичної непідлеглости, яка то основа колись, у будучині, моглаб бути великим ратунковим знаряддям. — Тепер пропало. Нас віддано формально, дефінітивно і без застережень Польщі. Що наша політика мусіла довести до того, про се я не сумнівався і писав Вам про се кількома наворотами. Та я сподівався, що у відповіднім акті буде включена хоч та позірна автономія, якою обдарував нас конст. сойм, якщо вона не буде поправлена по думці проекту з 1919 р. Та тимчасом нас віддано тілько під покров трактату з 28. VI. про охорону Жидів (сік!), а справу нац. самоврядування полишено добромірію Польщі: вона може ввести його за півтора року (як ухвалено), може за 15 або 150, або й зовсім ні, може його односторонно змінити і т. ин. Що більше — в акті не знайшлося місце на амнестію!

Чи маю з сеї причини почувати яке особливе пересердя або ненависть до Польщі? Ні, ані трохи. Я бачу, що вона поступає так, як кожда инша на її місці поступилаб, коли ма-

ла до діла з нами. Таж ще в р. 1919 всі закордонні місії, явні і тайні, які побували у нас, заявляли на паризькій конференції унізоно, що ми не надаємося навіть і до автономії, хиба дуже обмеженої. Пізніша наша політика, зокрема останнорічна, мусіла знищити й останки віри у нашу жизненність. Так ось виборча абстиненція — абсолютно незрозуміла жадному чужому політикови — коншахти з большевиками, настирливість нашої сіт венія вербо дипломатії добили нас...

†

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за упокій душі бл. п.

Д-ра СТЕПАНА ТОМАШІВСЬКОГО

надзвичайного професора Краківського Університету, дійсного члена і б. заступника голови Наукового Товариства ім. Шевченка і пр. відправиться в церкві ОО. Василіян в понеділок дня 21. грудня 1931 р. о год. 8 рано, на котре приятелів і знакомих запрошують щиро

Дружина і Діти.

Львів, дня 19 грудня 1931 р.

Сфальшований документ

Як у нас поборювали С. Томашівського.

В 1916 р. австрійський суд на основі якоїсь російської часописи почав був вступні доходження проти проф. М. Грушевського за державну зраду супроти Австрії. „Зраду" ту проф. М. Гр., — що, до річи, ніколи не був австрійським громадянином але російським — мав поповнити тим, що ...начебто „хотів відірвати Галичину" від Австрії та прилучити її до Росії. За опінією про проф. Гр-го суд звернувся передовсім до львівського університету, де проф. Гр. через 10 літ займав катедру. Львівський університет подав свою опінію та одночасно вказав на С. Томашівського як на того, що знає проф. Гр. ближче. Тоді суд завізвав до зложення зізнань Т—го.

Про це сам Т. говорить слідуюче: „Я був свідком не добровільним, а примусовим, поданим львівською університетською владою і візваним зізнавати під присягою і під загрозою насильного доставлення; при зізнаннях я категорично заперечив роблений проф. Г-ому закид і наслідком того мого заперечення дальші доходження були припинені. З огляду на те, що мої „приятелі" пустили в курс мої зізнання у сфальшованій формі, я просив У.П.Р. у Відни розслідити справу, а дехто з занадто свобідних інтерпретаторів мойого зізнання мусів перед судом вирікатися сеї свободи і пороблені закиди брати назад"*).

Як виглядає згадане вище заперечення Ст. Томашівського, про се свідчить отсей дослівний уступ з його зізнань про проф. М. Грушевського в суді:

„In den politischen Artikeln des Beschuldigten vor dem Kriege war nie die Notwendigkeit einer Lostrennung Ostgaliziens von Österreich und Anschluss an Russland, bezw. einer selbstständigen Staatenbildung der Ukraine betont, trotzdem in seinen letzten Artikeln vor dem Kriege eine gewisse Abneigung gegen die Monarchie zu durchblicken war. Auch in seinen öffentlichen Reden und in seinen mit mir gepflogenen Privatgesprächen gab er nie derartigen politischen Bestrebungen Ausdruck, nämlich solchen, die auf eine Lostrennung gerichtet gewesen wären."

Чи можливе більше рішуче заперечення закиду зробленого проф. М. Г-му австрійським судом в справі відірвання Галичини від Австрії та прилучення її до Росії, ніж те, що його зробив С. Т. в суді?

Та не зважаючи на те, противники Т-го, поборюючи його, раз-у-раз покликувалися на згадані його зізнання.

*) С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. У Львові, 1929. Ст. 129—130.

Як видно з наведених вище слів самого Т-го, його противники пустили в курс його зізнання у сфальшованій формі. Се відомі німецькі машинові відписи, які у свій час ходили по руках Українців у Відні. Та противники Т-го не спинилися на тих сфальшованих німецьких „відписах". Підчас нагінки на нього в 1924 р. вони переклали ті сфальшовані зізнання на українську мову і напечатали у Львові. При тій нагоді вдруге сфальшували їх (!). Як? — се видно з паралельного зіставлення отсього найважнішого уступу зізнань в німецькім оригіналі й українськім „перекладі".

В німецькім оригіналі:

„In theoretischer Behandlung der Frage drückte er (Гр.) sich immer zurückhaltend aus, den Anschluss (Галичини) an Russland hielt er einmal, es war 1908 unter den damaligen Umständen für nachteilig (шкідливе)."[2])

В україн. „перекладі":

„В теоретичнім обговорюванню справи висказувався все дуже здержано. Прилучення до Росії уважав свого часу, не було и 1908 р., з огляду на тодішні обставини за корисне" (!!!).[3])

Як бачимо з наведених уривків, пок. Т. зізнав на допиті в австр. суді, що проф. М. Гр. не тільки не бажав відірвання Галичини від Австрії і прилучення її до Росії, але навпаки: він уважав се з українського становища шкідливим. На основі такого зізнання пок. Т-го суд припинив зовсім слідство проти проф. М. Гр-ого. Отже зізнання пок. Т-го було обороною проф. М. Гр-го, а не його обвинуваченням, як се виходило з „перекладу". І. Кревецький.

Ред.: Хто саме так сфальшував зізнання пок. Т-го? Їх переклад поміщений в „Новім Часі" без підпису перекладчика. Тому як довго редакція не відкриє автора фальсифікату, так довго відповідальність за сфальшування буде тяжіти на „Н. Часі", котрий помістив той фальсифікат.

[2]) Зізнання С. Томашівського в суді в справі проф. М. Грушевського (машиновий відпис).

[3]) Новий Час. 1924 ч. 90 (107) з дня 27. XI., ст. 5: Фелетон: Історичні документи.

—o—

З берестейського процесу

Цілоденна промова прокуратора.

Прок. Равзе зачав свою промову відповіддю на питання Вітоса, чому його судять за те, що мав тільки хотіти зробити переворот, а величають того, котрий дійсно зробив переворот. Бо так уже є, говорив прокуратор. Хто побідить в революції, того вінчають лавром і на його честь співають „Тебе Бога хвалим". Так хоче історія й державне право та право народів. Далі прок. доказував, що мозком, серцем і руками Центролівиці, котра хотіла силою повалити правительство, була ППС, а її мозком Ліберман і Праґер, серцем Барліцкий, раменами Дібуа, Мастек і Цьолкош. Найсимпатичніший з обжалованих Багіньский, бо він все був й остав чоловіком ідеї, готовим життя віддати за свою ідею. Зате обж. Савіцкий був тільки демаґогом. Боротьбу розпочали заговірники наперед на терені сойму й сенату, та побачивши, що там нічого не вдіють, перенесли її в маси, приготовляючи звичайний бунт. (У хвилі, коли замикаємо число, прок. Равзе говорить далі — вже другий день).

Новоотворений Заклад Арт.-фотографічний „LOTOS", ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п.

над фірмою Телічек, **вхід від вул. Хорущина 5.**
Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 29 - 30

Тома Мор, славний англійський письменник і канцлер, сказав раз у церкві до яскраво вистроєної пані: „Коли справедливий Бог в надгороду за твою пильність у строєнні не дасть тобі пекла, то зробить тобі кривду". (Шпіраго).

Книга повна мудрости

Катол. накладня Гердера видала на днях велику книжку кардинала Фавльгабера „Rufende Stimmen in der Wüste der Gegenwart" (ст. 480). Ся книга обіймає великий ряд життєвих питань, блискуче оброблених. До найцікавіших належать розділи про пресу і про Америку. М. і. пише карл. Фавльгабер з приводу звітів у пресі про славний Евхаристійний Конґрес в Шікаґу, що редакції американських ґазет кладуть далеко більшу вагу на ілюстраційне випосаження ґазет ніж на статті високо оброблені під духовим оглядом. Поодинокі числа виглядають як книжки з образками, призначені для дітий, а не для духово зрілих людий. Звіти таких ґазет про думки в промовах і проповідях аж до сорому короткі й поверховні. При тім не мають навіть тільки приличности, щоб коло портрету спископа в ґазеті не містити портрету танцюристки. Над сими виводами дає кардинал титул у змісті: „Нехай нас Бог охоронить перед американізмом ілюстрованої преси!..."

—o—

22 держави

вступили на шлях інфляції.

До числа держав, які виступили до боротьби з золотою валютою, прибула Японія по утворенню нового „інфляційного" уряду. Тепер крім Анґлії й Японії слідуючі держави мають валюти неоперті на паритеті золота: Ірляндія, Індія, Австралія, Нова Зеляндія, Канада, Данія, Швеція, Норвеґія, Фінляндія, Лотва, Естонія, Еспанія, Португалія, СССР, Туреччина, Китай, Арґентина, Бразилія, Колюмбія і Мексик. Анґлія хоче скликати міжнародну валютову конференцію. Маючи за собою 21 держав вважає свою позицію сильною. В обороні паритету золота виступлять ці держави, які мають поважні запаси золота т. зн.: Злучені Держави, Голяндія, Франція і Швайцарія. Америка має 4 міліярди золота, Франція 2. Загальну суму припасів золота у світі обчислюють на 11 міліярдів.

—o—

Неспокійно і в цісарській гробниці

Поліційна кореспонденція Вільгельма оповістила такий комунікат: В цісарській гробниці під церквою Капуцинів у Відні о год. 3 над раном дався чути підозрілий рух. Можна було думати, що туди закрався якийсь чужий чоловік. Одначе районовий інспектор Беґанер з поліційним урядником Лянґером перешукали найдокладніше церкву, гробницю й монастир, та не відкрили нічого. — Ґвардіян Капуцинів о. Урбан оповідає в інтервю, що чув у цісарській гробниці кроки і такий рух, якби хтось маніпулював коло замку дверий до гробниці. о. Урбан докладно перешукав убікації, але не відкрив нікого. Тоді отворив вікно і закликав шофера переїзджаючого авта, щоб поміг йому шукати. Шукали оба, але також не знайшли нічого підозрілого. Відтак наспіла поліція, але й вона шукала надармо.

—o—

Безбожники в боротьбі з Різдвом Хр.

У звязку з надходячим святом Різдва Христового організація безбожників почала в цілім СССР оживлену пропаґанду в робітничих оселях і по селах. Спеціяльні бриґади атеїстів аґітують проти святкування Різдва Христового і за відданням зарібків в тих днях на ріжні цілі, м. і. на протирелігійне вишколення аґітаторів. (АТЕ).

—o—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СТАНИСЛАВОВІ відбулися бурливі демонстрації безробітних, зорґанізовані комуністами. Зрабовано віз з печивом.

СХІДНО-ҐАЛИЦЬКА ҐРУПА ПОСЛІВ ББ відбула важні наради у справах звязаних з тереном тої ґрупи в присутности полк. Славка, воєводів львівського і станиславівського і представника тернопільського воєвідства. Прем. Славек два рази говорив там про діяльність ББ у полудньово-східних воєвідствах.

РОМУНСЬКИЙ ПРЕМІЄР Йорґа заявив, що підсекретаріят для національних меншин не буде знесений і що Ромунія ніколи не буде вести політики винародовлювання.

У ЗВЯЗКУ З КОНФЕРЕНЦІЄЮ ДЛЯ РОЗБРОЄНЬ відбудеться в Копенгазі 10. січня 1932 р. пресова конференція начальників офіційних пресових бюр.

В МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ на перший плян висувається тепер справа розброєнь у звязку з міжнародною конференцією, яка відбудеться в лютім. В тій трудній проблемі панує розбіжність поглядів Франції, Анґлії й Америки.

СОВІТСЬКІ ЗАМОВЛЕННЯ в польськім промислі припинилися зовсім з причини фінансових труднощів СССР.

АНҐЛІЙСЬКА, ФРАНЦУЗЬКА І НІМЕЦЬКА ПРЕСА пише, що головною темою розмов мін. Залеского в Лондоні була справа розброєнь у звязку з недалекою міжнародною конференцією в тій справі. Для Польщі ця справа особливо важна з огляду на положення між Німеччиною і СССР.

НОВИЙ ЯПОНСЬКИЙ УРЯД зніс паритет золота. Курс японських енів впав о 20%. Біржу в Токіо замкнено на два дні. Знесенням паритету золота хоче Японія так як Анґлія збільшити свій вивіз.

ЧАНҐ-КАЙ-ШЕК, голова китайського національного правительства в Нанкіні, подався до димісії. Димісію принято. Вона означає заострення дотеперішнього політичного курсу в манджурській справі.

ЙОШІЗАВА, японський представник в Союзі Народів іменований міністром заграничних справ. Він зять нового премієра Японії.

БОҐАТІ ПРОМИСЛОВЦІ, члени республиканської партії в Америці заявили сенаторови Борагови, що будуть фінансувати його кандидатуру на президента Злуч. Держав. Оферта зробила на нього велике вражіння, одначе він не вірить, щоб міг перемогти Гувера при виборах.

НОВОУТВОРЕНИЙ ЯПОНСЬКИЙ УРЯД заявив, що його політика в справі Манджурії не буде змінена. Радянська преса прихильно ставиться до нового японського кабінету з премієром Інукаї'ем а чолі.

ЯПОНСЬКА ПРЕСА оповіщує цікаві ревеляції про те, як в часі російсько-японської війни японський полковник Моторджіро Акаші дав Ленінови велику суму ґрошей, щоб він викликав страйки в Путилівських заводах й інших фабриках, що Ленін дійсно виконав. Ревеляції ті переповідає вся европейська преса.

ТРИЦЯТЬ ТИСЯЧ КИТАЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ урядило велику демонстрацію в Нанкіні за війною з Японією. До студентів прилучилася товпа. Положення було таке небезпечне, що влада проголосила стан облоґи в місті.

Тяжкі економічні відносини не звільняють Вас від обовязку забезпечення будучности Вашої рідні. Тому негайно обезпечіть своє життя в користь Ваших близьких в одинокому українському Товаристві обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ", Львів, вул. Руська ч. 18/І. 1058-1-?

НОВИНКИ

Се число „Нової Зорі" видаємо в цілі пошани блаженної памяти С. Томашівського в збільшенім обємі. Тому слідуюче число вийде з датою: Неділя, 27 грудня, 1931.

Майже в саму річницю смерти свого мужа, бл. п. Стефана Томашівського, одержала пані Марія Томашівська писемне рішення міністертва віроісповідань й освіти, котрим відмовлено їй усякої пенсії по покійнім.

Пригадуємо, що святочного числа „Н. Зорі" не одержать ті, що залягають з передплатою за більше місяців.

У Львові відбулася демонстрація комуністів з приводу т. зв. „дня голодних". Поліція увязнила Боруха Зільбера і Сало Бравнер.

Львівський магістрат ухвалив винаймити міські театри Вілямови Гожиці, призначуючи йому місячну підмогу 25.000 зол.

Кодифікаційна Комісія в Варшаві приготовляє проект нового адм. права. Після нього адміністрація малаби право карати карою арешту до 3 місяців.

Скількість банкроцтв у листопаді зросла в Польщі о 100%.

Велика пожежа вибухла в Суходолі, пов. Коничинці. Згоріло 15 хат, 21 стоділ, 21 хлівів, збіжжа, живий і мертвий інвентар. 21 родин опинилося без даху над головою.

На поспішний поїзд Варшава—Відень виконано замах між стаціями Рогуф—Колюшкі розкрученням шин. Локомотива, почтовий, спальний і кілька особових ваґонів вискочили з шин. Спальний ваґон перевернувся. На щастя жертв в людях не було. Одначе майже всіх подорожних потовкли баґажі, спадаючі з полиць.

Продукцію цукру в Польщі зменшено до 450.000 тон в порівнанню з 704.000 тон м. р. Сталося це наслідком обмеження вивозу за границю і зменшення внутрішнього споживання.

Велика буря перейшла над Литвою. Вона поробила тяжкі шкоди в комунікації (лучбі) і понищила богато будинків.

На Лотві введено монополь на цукор. Підвисшено також ціни зелізничих білетів о 20%.

На берлінській біржі збіжжа знов подорожіло.

Відомий французький психольог і фільософ Густав Ле Бон помер в 91 році життя. Його праці переложені майже на всі мови. М. і. відома його праця „Психольогія товпи".

——o——

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"

можна дістати отсі видання С. Томашівського:

Д-р С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси.** Ціна 1.50 зол.

Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі.** Ціна 1.50 зол.

Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки. Ціна 1.00 зол.

Д-р С. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику.** Ціна 2.00 зол.

Одноцільна руська церква, разом із староболгарською мовою, стала сильним спійлом, що сполучав усі словянські племена Східної Европи сильніше навіть як сама державна спільність, що дуже рано після Володимира перестала бути якою небудь творчою силою. За все те, по віках, заплатив український нарід утратою політичної й національної самостійности. (С. Томашівський).

Преса всіх народів пригадує, що культурна людина купує на Свята бодай одну добру книжку собі й одну на дарунок для другого.

80 міліонів долярів у сріблі знайшли Японці в палаті манджурського диктатора Чан-Су-Ліянґа, захопивши Мукден. Цікаво, що вони весь той скарб відіслали йому до Пекіна, почисливши собі за пересилку тільки 6.000 єн (коло 3.000 дол.).

При 25 степ. морозу шаліє на Каспійськім Морі велика буря зі сніговією. Досі пропало без вісти 6 більших рибальських суден. На однім з них було 110 людий.

Один філятеліст з м. Бордо знайшов 4 однофранкові почтові марки з 1849 р. Вартість їх оцінюють на 500 тисяч франків!

В Перу вибухла чергова революція. В улицях Ліми кріваві бої.

Наслідком вибуху ґазу була страшна катастрфа в копальні вугля в Донкостері (Англія). В зруйнованім шибі присипала земля 42 робітників. З них 17 погибло.

Товариші знов розстрілюють. „Вестнік Крестянской Росії" доносить: У звязку з голодом на Україні заборонено селянам вивозити продукти на базар без спеціяльного дозволу сільських совітів. З ріжних околиць СССР надходять вісти про селянські розрухи. Найповажніші розрухи відбуваються на північнім Кавказі, на Полтавщині та в Більських районі Західнього Краю. Тут у 8 околицях навіть колхозники збройно виступили разом з селянами „одиноличниками" проти забирання в них хліба. Спеціяльний відділ ГПУ розстріляв 17 селян, увязнив 60. Про збройні повстання доносять також з району Новстроіцького на Україні та з околиць Олександровська на лівім березі Дніпра.

——o——

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Кат. Організації:

Ч. 1.	**Основи соціольогії**	3·— зл.
Ч. 3.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 5.	**Я. Л. Секти й сектанти** . .	0·60 „
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митрополит України-Руси**	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат Церква.** (історія)	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса** . . .	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву Ч. І. св Павло**	2·— „
Ч. 11.	Др О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас** . .	0·80 „
Ч. 15.	**Борці за Церкву Ч. ІІ.** . . .	2·— „
Ч. 16.	**Христянське виховання молоді** (пров думки Енцикліки).	0·40 „
Ч. 17.	**Еп. Гр. Хомишин.** Пастирський Лист про політ положення .	0·40 „
Ч. 18	**О Назарук.** Галицька делегація в Римі	1·80 „
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50 „

Инші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.**	0·20 „
Др. С. Томашівський: **Десять літ україн. питання в Польщі.** .	1·50 „
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику.**	2·00 „
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12 00 „
О. Н. **Ідеольогічні основи Укр. Кат. Нар. Партії**	0·5 „
Проф. Л. Коплер: **Релігія й політика**	1.80 „

ОПОВІСТКИ

Хто з Впрп. Отців, котрі люблять хоровий спів, бажавби заложити у своїй парохії гарний хор, зволить ласкаво негайно звернутися до мистця в тій ділянці, знаменитого дірігента зі скромними вимогами через Адміністрацію „Нової Зорі" під „Спів". 1059 1—2

Порядок Богослужень дня 19. грудня 1931 р. в суботу в храмовый празник і в неділю, в церкві св. О. Николая у Львові.

О год. 5 рано Утреня, о год. 6, 7, 8, 9 і 9.30 читані Служби Божі. О год. 10 рано торж. співана Служба Божа, о год. 10.45 Проповідь. О год. 13 Водосвятіє перед церквою. Обхід. О год. 16 Вечірня, Наука, Акафист св. О. Николаю, Супліка, Благослов. Найсв. Тайнами, цілування св. Мира з Мощей Барійського Святителя Хр. Николая. — Служання св. Спові зі всіх зїл год. 5 рано до 13.

Неділя 20. грудня Попразен. 1-ша неділя місяця: О год. 6 рано Утреня, о год. 8 і 9 рано читані Літургії. О год. 10 рано співана Служба Божа з Пропозіцію. О год. 12 Соборний Парастас за упокій парохіян і всіх християн. О год. 16 Вечірня, Наука, Молебен до Найсв. Серця Хр., Супліка, Благословення Найсв. Тайнами і цілування св. Мощей.

Свящ. Василій Лончина настоятель прихода.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА.

АПОЛЬО: „Серця на вигнанні".
КАСІНО: „Дитя гріху" і „Місяць в Монтані".
КОПЕРНИК: „Великоміські вулиці".
МІРАЖ: „Імпресаріо" (Бастер Кітон) і „Погання" (Рамон Новаро).
СТИЛЕВЕ: „Веселий тиждень в „Метро".
ОАЗА: „Діявол океану", „Пан губернатор на інспекції".
УТІХА: „Гра за муцину" (Ліліяна Гайд) і „Таємничий поліцай" (Едді Польо).
ПАЛЯС: Звукова фільма „Любовник о півночі", „Невідомий батько".
ЛЕВ: „Боротьба в підземеллях".

Спеціяліст акушер. ґінекольог-операторъ
Д-р ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЬВА САПІҐИ 89.
1050 Тел. 51-62 6—10
Напроти кіна „Grażyna".

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропукливий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад **М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11.** 997 3—19

НА ЛЬОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном **меблів** вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 76—001

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в наймодніших фасонах поручає ФАБРИКА МЕБЛІВ
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94—63.
Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 10—25

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** 3 подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛИДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99. 1005 19—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телефон ч. 60-04.** 54-7

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 27 грудня 1931. Ч. 98 (498)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. та неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

„Нова Зоря" в новім льокалю

Від 1 січня 1932 р. редакція й адміністрація „Нової Зорі" буде в новім льокалю при вул. Сташіца, 8, I. поверх. Також число телефону буде інше, а саме: 105-72. Просимо наших ВП. Передплатників від 1 січня спрямовувати всю переписку та грошеві посилки на нову адресу. Тим ВП. Панам, що приїзджають з краю й хотіліб відвідати редакцію або адміністрацію, звертаємо увагу, що наш новий льокаль легко знайти, бо вулиця Сташіца є коло загально знаного пасажу Міколяша. З трамваю висідати коло Головної Почти або на Марійській Площі.

Скажіть се нашим купцям і ремісникам

Від 1. січня 1932 обовязує новий, дуже важний закон.

Сойм і сенат ухвалили в скорім темпі новий закон про зміну промислових податків. Він обовязує вже від 1. січня 1932. Величина його 10 сторін друку дневника законів, на котрих зміщено 35 величезних артикулів. Люди непривичні до основного студіювання не легко зорієнтуються в новім законі. Тому на наших правників в першій мірі й дійсних інтеліґентів взагалі паде обовязок, як найскорше пізнати новий закон і повчити про нього наших купців і ремісників, бо вони без знання нового закона можуть тяжко потерпіти. Найважніші постанови нового закона отсі: 1) Купці, промисловці і ремісники, котрі не провадять правильних торговельних книг, платити-муть часто ще вищі податки, ніж досі. 2) Кождий ремісник без виїмку обовязаний тепер викупити промислове свідоцтво 8-ої категорії, хочби працював сам один, без жадного помічника. В законі нема ніяких пільг, його приписи остріші від давніших. В цілім нашім краю повинні скоро повстати курси в цілі познакомлення наших купців і ремісників з правильним веденням книг, бо інакше під тягарем нових податків щезне не один наш варстат праці, не одно наше підприємство.

Голодівка Українців в „українській" державі

Триста Українців в харківській тюрмі проголосили голодівку ізза нечувано жорстокого поведення з ними в тюрмі. Часть увязнених вивезено в Москву до Бутирської тюрми, звідки їх вивезуть дальше на північ. (АТЕ).

Катастрофа у Ватикані

3 особи убиті, 3 ранені. — Знищені фрески й цінні рукописи.

З Риму доносять: У ватиканській бібліотеці завалилися три філяри в салі Сикста V. Фрески склепіння, котре впало, зовсім знищені. Під руїнами 15.000 томів книжок. Вони так знищені, що тільки деякі з них можна буде ужити. Роздавлена вітрина, в котрій були цінні рукописи, між ними голосний лист Лютра до папи Льва X. Стратили життя 3 особи, а три ранені. Про нещастя зараз повідомлено св. Вітця, котрий особисто дуже занявся тою справою.

„І юноші князи твоя будут..."

Китай під „владою" демонструючих студентів. — Студенти розграбили і спалили міністерство заграничних справ... — Анархія, якої ще не було.

До чого може довести пайдократія, представляє лондонська преса в депешах своїх кореспондентів з Шангаю ось як: З уступленням Чан-Кай-Шека Китай остав фактично без влади. Правительство, котре ще формально істнує, не має ніякої власти. Як тільки марш. Чан-Кай-Шек виїхав до купелевої місцевости Танчан коло Нанкіну, всі міністри скрилися, бо загрожує їм особиста небезпека. Армія остала без команди, мін-во загр. справ без начальника, фінансами буквально ніхто не завідує. Тут і там сидять ще в поодиноких ресортах купки англійських й американських експертів-дорадників. Китай знаходиться під „владою" демонструючих студентів. Вони напали на будинок мін-ва загр. справ, розграбили його і спалили. Службу, котру застали в будинку, побили. З Нанкіну доносять, що студенти облягають тепер будинок партії куомінтангу. Домагаються створення такого правительства, котре виповілоб війну Японії. В Шангаю 20.000 китайських студентів облягають зел. двірці. Домагаються поїздів до Нанкіну. Анархія, якої ще не було.

Кривчиці під Львовом пропащі?

До нашої редакції прийшов особисто нам знаний, поважний і віродостойний чоловік та заявив що слідує: До недавна гр.-кат. й українське село Кривчиці під самим Львовом з браку духовної праці священика перейшло майже в цілости на латинство. При нашій церкві остало там кільканацять душ, а до церкви (Богослуженя відбувається раз на 3 тижні) ходять 3—4 душі. Всі инші б. Українці і б. гр. католики (тай решта ще теперішних) ходять масово до костела св. Антонія, де мають всяку духовну опіку, правильні Богослуженя (по два кождої неділі), сповіди і добрі проповіди. Не дивно, що нарід жадний слова Божого й духовної опіки, йде туди, де може се знайти. Кривчиці належать до Знесіння, де парохом є о. Білинкевич, чоловік старий і вже немічний, „старого начала", а о сотрудника не старається. Так ліквідується на очах наш стан посідання під самим Львовом.

З КІНЦЕМ РОКУ
НАСТУПАЄ ЗМІНА ЛЕҐІТИМАЦІЇ.
Заосмотрися отже в фотографії, виконані скоро і дешево в ателіє фотографічнім
„Venus"
Львів, Академічна 24. — Тел.: 38-08.
1010 17—25

Приєднуйте нових Передплатників!

УКРАЇНСЬКА ТРОМТАДРАТІЯ

„Воєнний маніфест" Паліева получений з нападом на Преосв. Григорія.

Коли після тяжких пацифікацій, котрі справили були Полякам: Австрія в 1846 і 1848 рр. в Галичині (різня польської шляхти на Мазурщині і приборкання гарматами польської демократії у Львові) та Росія в 1863 р. в Польськім Королівстві (жорстоке здавлення польського повстання), розважніша частина польського громадянства змінила дотогочасний непримиримий курс польської політики супроти Австрії і вступила на шлях т. зв. органічної праці, себто внутрішнього скріплювання себе, — то львівські польські „патріоти" були тими, що, „ратуючи" Польщу, найдовше витрівали в „принципіяльній" опозиції до всіх і вся. Вони відомі в історії Галичини 2-ої половини XIX. ст. під іменем польських тромтадратів. Се був дуже „завзятий" і крикливий народ, котрий у безпечнім Львові одним махом „нищив" всіх трьох окупантів Польщі (найбільше Австрію, котра толєрувала його, менше Росію і Німеччину, в котрих така тромтадратія була взагалі неможлива). Польські тромтадрати кликали до війни та раз-у-раз устроювали „патріотичні" маніфестації (т. зв. „шопки"), якими поривали за собою малокритичні маси. Зокрема львівські польські тромтадрати дуже ворожо поставилися до тогочасних польських провідних політиків позитивного напрямку. Якою ненавистю горіли вони напр. до найбільшого і найбільш заслуженого польського політика в Австрії гр. Агенора Голуховського, котрий створив у Галичині підстави польської державности, свідчить дуже наглядно хочаб факт, що коли по його смерти вдячна Польща поставила йому у Львові коло б. сойму спижевий памятник, то через довгий іще час памятник той мусіла перед львівською польською тромтадратією берігти поліція... Та нині вже навіть львівська польська тромтадратія зрозуміла, що гр. А. Голуховский колишньою своєю політикою в Австрії поклав підвалини під нинішню Польщу.

Одначе Львів, як видно, не може жити без тромтадратії. Коли втратила рацію істнування польська тромтадратія, то на зміну їй появилася в сім цікавім місті тромтадратія українська.

Як відомо, дотеперішня непримирима політика нашого політичного проводу довела до того, що ми не тільки не маємо власної держави ані навіть самоуправи в Галичині, але втратили майже всі права, які здобули були за Австрії. На завершення прийшла в 1930 р. „пацифікація". Щоб не допустити до повного знищення нас, найрозважніші одиниці серед нашого громадянства признали потребу змінити дотеперішню нашу політику в Польщі. Теоретично вказав новий шлях ВПр. Владика Григорій Хомишин у своїм історичнім Пастирськім Листі. На терені сойму вступив на той шлях пос. д-р Я. Олесницький, котрий підчас дискусії в соймі над внесенням ППС виступив з домаганням національно-територіяльної автономії для Українців в Польщі.

Та як колись проти польської позитивної політики в Австрії виступала львівська польська тромтадратія, — так тепер проти української позитиної політики в Польщі виступила львівська українська тромтадратія.

Провід у згаданій українській тромтадратії обняв сим разом п. Д. Паліїв у „Новім Часі".

Вже в першім числі „Н. Часу", яке видав під своєю редакцією після недавнього виходу з тюрми Паліїв помістив різку передовицю проти всіх, що бажають спокою, називаючи їх „маняками". У тій статті п. Паліїв розріжняє два роди пацифістів: пацифістів держявних націй і пацифістів націй недержавних. Перших називає нешкідливими маняками і ними не журиться.

„Нас натомість мусять обходити — каже він далі — пацифісти недержавних націй, пацифісти — спацифіковані. Нас обходять люди, що єдиним кличем — поза формальними програмами і резолюціями, які обовязують тільки на папері і на спеціяльних врочистостях — видвигнули в своїй політичній діяльности єдиний клич: Спокій за всяку ціну! Цебто: ведемля такої політики, яка забезпечила би на 100 відсотків спокій. Коли говориться про боротьбу, про хід вперід, розвиток нації, а політику достосовується до генерального клича: але вдержати спокій за всяку ціну — то це є оббріхування себе і громадянства. Себе — нехай. Але якщо такі люди займають в громадянстві відповідальні пости, то горе тій нації! Вона здобуде спокій, але тільки такий, який мають усі наші предки на цвинтарних полях. Тому у нас наших своєрідних пацифістів не можна вважати нешкідливими. Вони що правда теж маняки, але у великій степені шкідливі. Для того й боротьбу з ними треба розпочати і то негайну і завзяту" (Новий Час, 1931 ч. 135: Передовиця: Д. Паліїв — Шкідливі маняки).

Отже п. Д. Паліїв прагне дальше війни: дальшої руїни нашої землі, дальших жертв нашого племени. І всім, хто того не бажає, він виповідає негайну і завзяту боротьбу.

Польська преса, переповідаючи і перекладаючи обговорювану статтю п. Д. Паліїва, замічує, що се заповідь боротьби лівого крила УНДО з політикою керманичів УНДО. Боротьба та відбудеться на найближчім краєвім зїзді УНДО.

Хто прочитав наведений вище „воєнний маніфест" п. Дмитра Паліїва, той певне не здивується, коли довідається, що „Н. Час" після того „маніфесту" ординарно і глупо заатакував першого Впр. Григорія Хомишина. Привід до того дала вістка польської преси про недавний побут Владики в Варшаві. Передавши згадану вістку в дослівнім перекладі, „Н. Час" (ч. 142 з 1931 р.) подав також від себе гідну себе замітку, в якій згадав між ін. і про відомий Пастирський Лист Станиславівського Владики. Згадав — зі скреготом зубів. І зовсім зрозуміло. Бо Пастирський Лист того многострадального Владики голосить мир, а „Н. Час" боротьбу. Наш досвідчений Владика голосить мир — щоб ми могли загоїти рани і скріпитися. А Пан Дм. Паліїв голосить боротьбу — щоб зовсім певно знов наступив погром і ще страшніші його наслідки — очевидно для нас, бо Полякам Европа очевидно нічогісенько не зробить з тої простої причини, що потребує їх війська проти большевиків і Бог знає як довго ще буде потребувати. Отже уважаємо своїм обовязком перестеречи перед новою паліївщиною... Бо круки не відчувають болю, коли на побоєвищи ллється кров і падуть трупи. Навпаки. Се для них бажаний жир... Розуміється, можна сподіватися, що коли п. Паліїв знов схоче стати „загально-національним" послом, то не забуде зголоситися як кандидат з укладним поклоном у того самого Владики, на котрого тепер так нападає „Н. Час". Здається нам, що служба в епископській палаті у Станиславові довслі добре знає п. Паліева з давніших часів. А може ми помиляємося (пригадуємо всім, що кінь має чотири ноги). Може п. Дм. Паліїв „з принціпіяльности" туди не заходив. Тоді нехай 40-міліонова нація не тратить надії, що п. Дм. Паліїв ще удостоїть старенького Владику своєю ласкавою візитою. То значить, що нема ще причини попадати в розпуку.

Та п. Д. Паліїв і „Новий Час" не одинокі представники львівської української тромтадратії. Їм вторує п. М. С. у новім львівськім щоденнику „Часі". Справедливість вимагає признати, що пан М. С. се публіцист вищої і делікатнішої марки ніж відомий, типовий пайдократ п. Дм. Паліїв. Та се не увільняє нас від обовязку, ствердити факт, що п. М. С. зачинає йти в одній парі з п. Дм. Паліевим „до атаку", може не роздумавши глибше, до чого се в своїй послідовности доведе всю нашу суспільність. Статтями п. М. С. п. з. „Не все в середу Петра" займемося докладніше щойно тоді, коли автор покінчить їх. Тепер замітимо тільки те, що ні обезцінювання польської позитивної політики в Австрії цитатами з В. Фельдмана, ні цитування кандидатської мови К. Уейского перед львівською тромтадратією не може перечеркнути історичних фактів: що тільки згадана польська позитивна політика, а не тромтадратія, створила в Галичині польський Піємонт, котрий став зародком нинішньої польської держави.

А на адресу кількох позитивістів в УНД-і, рідких птиць in gurgite vasto, скажемо: Ви або замовкнете в УНД-і раз на завше, або вас з УНД-а просто викинуть, бо в одній організації не можуть сидіти люди з наставленням позитивним і негативним. Такого дива не було ще в політиці ніякого народу. Воно неможливе й у нас.

На кінець одна увага на адресу „Н. Часу". Той орган, при всіх його недостачах (які ми вже підчеркували в „Н. Зорі") під рукою свого запопадливого і розсудного співвласника п. Тиктора мав вигляди виперти з рук наших мас по містах чужу, до огиди сензаційну пресу, чим безперечно міг прислужитися нашій національній справі. Відколи той орган дістався в руки п. Палієва (котрий являється правдоподібно як духовий експонент загально відомих ворогів нашої Церкви в Америці), можна припускати, що той орган буде систематично уживаний до такої самої боротьби проти нашої Церкви і проти наших Владик, яку від богатьох літ веде американська „Свобода" під проводом Ревюка і Мишуги. Початок уже є: згаданий вище напад на ВПреосв. Григорія. Чи таке наставлення того органу вийде йому згодом на добро, можна сумніватися. А зрештою, — може бути, що у нас така демагогія все буде поплачувати, поки не додушить нас всіх до решти і тоді й сама впаде, бо не мати-ме вже грунту для свого „Тром-та-дра, Тромтадра, тромта, тромта, тромтадра!..."

Нема сумніву, що ся прекрасна мельодія і змістовна пісонька ще „лучше" буде виглядати в щоденнику „Новім Часі", ніж виглядала в нім досі.

Новоотворений Заклад „LOTOS", Арт.-фотографічний ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА ч. 6. І. п. над фірмою Телічек, вхід від вул. Хорущина 5. Поручається Шан. П. Т. Публиці. 964 30 - 30

Японці знов розпочали похід вперед

Японський урядовий звіт доносить: Японська піхота по сильній підготовці артилерії рушила до наступу на Чінг-Чав з участю машинових крісів і здобула перші позиції Китайців. Серед безнастанних боїв наближаються японські війська до м. Чінг-Чав. Рівночасно японська бригада під командою ген. Морі йде здовж зелізничої лінії Мукден-Харбін. Вже дійшла до зелізн. стації Тунг-Кіянг, 150 км. від Мукдену, і заняла її. Рівночасно инші японські сили йдуть загальним наступом проти китайських банд в околиці Чсін-Мін і Чан-Ту. На вістку про японську офензиву б. диктатор Манджурії Чан-Су-Ліянг спустив Чінг-Чав і переніся до Люан-Чав'у, між пристанями Баку-Сін і Ван-Дав. Та головні його сили остали в районі Чінг-Чав.

З берестейського процесу

Промова оборонця Новодворского.

(Печатаємо тільки те, що вже перейшло цензуру у Львові).

По дводневній промові прокуратора Равзе промовляв прок. Грабовский. Суть промови першого ми вже передали в „Н. Зорі". Промова другого прокуратора була майже чисто політична; правничих моментів він майже не тронувся.

Відтак наступили промови оборонців. Перший промовляв декан Адвокатської Палати в Варшаві меценас Новодворский. (Зміст): Коли представники варшавської адвокатури тому чверть століття зорганізовані в нелегальну колегію політичних оборонців, боронили членів польської боївки перед московськими судами, то ми розуміли, що тим способом причиняємося до відбудови своєї Батьківщини. А тепер, коли зійшло нам сонце свободи, показалося, що та вимріяна свобода має на собі плями. І ми, польські адвокати, боронимо перед польським судом Поляків обжалованих за те, що хочуть повалити польське правительство! І то яких Поляків! Представників польських партій, бувших і теперішніх послів, котрі присягали, що будуть працювати для добра Польщі!... Є між ними й б. польські міністри і навіть один б. преміер! В минувшині тих людий нема нічого, що могло би понизити їх моральну вартість, а є богато ясних і для загалу пожиточних моментів. Отже чи не трагічний се процес? В часі розправи предсідатель суду нераз зазначував, що вірить їх вияснениям. З того ясно, що всі обжаловані мають одну спільну ціху: журбу за істнування Польщі й загроженого права. Чейже тих, що вірно служать Батьківщині, можна називати добрими синами її! Коли сам суд каже, що вірить їм, то завдання оборони не повинно бути тяжке. Вистарчить показати, що в державі дійсно було зле, що ломано закони й нівечено повагу законодатних тіл, що на блудні дороги керовано публичне життя і що без контролі видавано публичні гроші. Все те виказано понад усякий сумнів. Отже добрі горожани були ті, що без насильства, шляхом парляментарної праці й освідомлювання опінії змагали до того, щоб конституція і право не були мертвою буквою та щоби діяльність польського уряду не підпирала провокації й не виносила упривілеєних над загал горожан. Атже влада сама в собі не може бути ціллю. Отже помилився прокуратор, кажучи, що в тій боротьбі не ходило о Польщу. Правительство в 1927 р. видало 562 міл. (брутто 680 міл. зол.) більше, ніж дозволяв закон. Найвисша Контрольна Палата висказалася 1. VIII. 1929 р., що супроти того не може поставити внеску на уділення абсолюторії правительству. Зате 19. IV. 1929 р. потягнено до відповідальности мін. скарбу Чеховича. А як на те дивився дійсний шеф уряду, п. марш. Пілсудский? Відповідь на це питання маємо в інтервю п. з. „Дно ока" і в інтервю „Світови, що конає", а дня 31. жовтня 1929 р. маємо небувалий в історії Польщі прихід офіцирів до сойму. Пригадується анальогія з 18 брумера у Франції. Якеж прикре вражіння мусіло викликати те, що офіцири польської армії, допитувані, чого прийшли до сойму, уважали вказаним відповісти, що — купувати почтові значки. Отже не витати улюбленого вожда, як каже п. прокуратор, до чого зрештою передсінок сойму був би місцем найменше відповідним. Тоді Дашинський, як маршалок сойму, відмовився отворити сесію сойму і сесію відложено. А справу Чеховича відложено також — „ад календас грекас"... Правда, уряд Світальского зголосив законопроєкт про додаткові кредити на р. 1927-28, але не взяв під увагу звіту пос. Либермана, котрий іменем будж. комісії заквестіонував 230 міліонів зол., в тім 8 міл. на вибори. Дня 29. III. 1930 насту-

тила обструкція ББ., котра не допустила до нарад над тим звітом... Так виглядає коротка історія сумної справи. Правительство безправно видало сотки міліонів і не хотіло, щоб сойм справдив ті видатки... Се безсумнівне знасилування конституції. Постала спеціяльна назва „гоцки-кльоцки“... Чиж се неслушне, що уми людей, які дбають за добро держави, обгорнув жах на вид того, що зроблено з сойму й сенату? Далі відкладано сойм аж скінчилася його каденція і 28. листопада 1930 р. сойм розвязано. Все, що тепер діється в Польщі, має такий характер, що не право, не закон, не конституція кермують публичним життям, а створена фікція інтерпретації. Наслідком того поширене грізне переконання, що в Польщі можна ломати й безкарно нагинати кожде право. Той стан лучиться з диктатурою, котру примінюють стидливо або брехливо, як тут говорили свідки. Та часом обходження права навіть не прикривано правною фікцією. Нпр. генеральним виборчим комісарем може бути тільки один з трьох кандидатів предложених Збором презесів Найвисшого Суду. Пана Цара Найв. Суд не предкладав, еле п. Цара іменовано ген .виб. комісарем. Дальше — справа пресового декрету. Правительство двічи спричинило видання того декрету, суперечного зі 105 арт. конституції. Сойм ухилив декрет, але його ухвали не оповіщено. Дальше — сойм ухвалював вотум недовіря міністрам, а їх знов іменовано міністрами. Дальше — голові Найв. Адм. Трибуналу вручено димісію через посланця в часі сесії Трибуналу. Далі — завішено неусувальність суддів, ту основу правосуддя. А що тимчасом діялося в низах! Маю на думці передвиборчі надужиття, акти насильства й терору... Тут падали назвиска жертв: Загурского, Здзеховского, Мостовича, Новачиньского, Яна Домбского. А щож сталося з винними? Їх не викрито... В якій же державі ми живемо? Чи в Польщі дійсно непевний громадянин свого здоровля і життя? А з урядових сфер чути голоси, що вони творять великодержавну Польщу. Та не буде сильної держави там, де не забезпечені мир і безпеченство горожан. Не поможуть ряди конфідентів, котрі замість слідити ворогів держави, слідять леґальні політичні орґанізації й виловлюють поодинокі речення з промов. Розвалився російський велит, котрий опирався на террорі. Пригадую численні напади на льокалі і збори опоз. партій. Прокуратор каже, що сей процес уродився з ненависти. Так, се правда. Та не обжаловані сему винні. Не вони нападали на співгорожан, не вони нищили працю й майно політичних противників. Вам, панове судді, дісталося трудне завдання. Та я вірю, що польський суддя обективно оцінить докази. Тяжко нам всім виявляти те, що діялося. Та право одно для всіх і ніхто зпід нього не повинен виломлюватися. Обжаловані виповіли леґальну боротьбу й домагалися чесних виборів. Тимчасом передвиборчі збори розвязувано, виборців терроризовано відбиранням концесій і скріпленим стяганням податків, виборців била поліція. При таких виборах бліднуть давні вибори баденівські й угорські. І так в р. 1930 вибори дали вислід, славну правительственну більшість, у котрій ідуть разом князь Радивил з Санойцою, а ксьондз Жонґоллович з Вісліцким. По тих виборах справа Чеховича одержала похорон першої кляси. Хто стоїть по стороні уряду, той все знайде опіку, хто противник уряду, того жде берестейська мука і судовий процес. Пригадую приклади з урядової преси, пригадую 7 інтервю, „Нову Кадрову“, „Слово Віленьске“ і п. Стпічиньского, котрого вже богато разів засуджено за клевету, але нема на нього досі прокуратора. Словом — є дві міри. А як сильно зросло число молодих емеритів! Надто сумні ті факти, отже не треба їх ще чорно підчеркувати. І коли обжаловані, бачучи те все, змагали і, як гадаю, будуть змагати до поправи, то закиду їм з того робити не вільно. Коли пресу конфіскують, збори розганяють, політ. противників замикають в Берестю, то се мусіло скінчитися таким як тепер процесом. Кому він потрібний? На що його виточили? Мабуть у надії, що він буде регабілітацією Берестя. Се не є процес Центролівиці, бо тоді требаб судити бодай 3.000 людий. Се не є й процес берестейський, хоч так його називають, бо не сидить на лаві обж. Алекс. Дембский. Сей процес не буде регабілітацією Берестя. Берестя було актом політ. пімсти. Отже я певний, що польський суд не стане знаряддям пімсти і що вирок суду ствердить, що боротьба за право й його пошанування ніколи не буде карним переступством.

Відтак промовляв цілий ряд оборонців, котрі докладніше розробляли думки, начеркнені тут деканом варшавської Палати Адвокатів. Великий процес помалу добігає до кінця.

——o——

Про католицьку партію

Інтересний лист нашого ВП. Дописувача п. з. „Де шукати виходу“*) безперечно слушний в своїх двох основних твердженнях: 1) Що найбільший моральний розвал вносять в наш народ ліві політичні партії й тому треба протидіяти тому розвалови на політичній области. 2) Що тільки виразно й безкомпромісово поставлена катол. політична партія може мати рацію істнування й вигляди на успіхи. За те ріжнимося з ним у поглядах що до скорого виходу катол. партії зі стадії теоретичної пропаганди, а то зі слідуючих причин: Створити масову катол. політ. партію в народі могло наше духовенство дуже легко тоді, коли його вплив в народі був ще непідірваний і коли воно становило майже виключно або в дуже переважаючій мірі кадри української незалежної інтеліґенції. Одначе тоді творило воно т. зв. загально-національні інституції (як пр. Дівочий Інститут і Ліцей у Перемишлі), котрі згодом опинилися в руках ліберальної інтеліґенції, ворожої катол. Церкві, або творило загально-національні політичні партії, як народовецьку, опісля нац. демократичну, які з природи річи мусіла опанувати все зростаюча числом світська інтеліґенція, серед котрої як всюди так і в нас брали верх ріжного рода ліберальні й радикальні напрями. Тепер ситуація зовсім інакша. Число духовенства замітно не зросло, а його економічне положення замітно погіршилося. Вплив його в народі сильно підірвали наслідки його власної попередної публичної праці, то значить ті інституції й ті партії, які духовенство творило на загально-національній основі. А місцями його вплив просто знищили радикальні й соціялістичні аґітатори. До того всего довга політична праця духовенства в висше означених обставинах витворила серед самого духовенства традицію, яка дальше пре те духовенство йти в тім самім напрямі. А се витворює наставлення, яке не легко переломати,[1]) бо на це духове наставлення складаються довгі часи, звичка, особисті звязки і ріжні инші явні й укриті питочки та цілі смуги впливів. Витворився дуже поширений у нас тип священика, який влучно описав наш ВП. Дописувач, а який просто не читає ні католицької преси ні катол. літератури, тільки обкладається всякими иншими видавництвами, своїми і чужими, навіть до своєї голови не допускаючи можливість творення катол. політичної орґанізації. Доходить пречінь до того, що духовенство масово при виборах голосує на радикалів, які десятками літ явно підривають Церкву, а голосує тільки тому, що радикали вяжуться з „загально-національною партією“, хоч те голосування (хочби ми так голосували і до кінця світа) не може змінити нашого загально-національного положення, а зате може до решти знищити в цілім краю вплив Церкви і духовенства. Отже такий стан справ вимагає надзвичайно основної підготовчої праці, щоб його можна було змінити. Не треба забувати, що „ліві“ партії й орґанізації, як усяку руїну, з природи річи далеко лекше робити, ніж „праві“. Тимчасом щож бачимо в історії тих партій. Могутна тепер німецька соціялдемократія повставала ось як помалу: Ще в р. 1847 оповістив Маркс свій твір „Нужда фільософії“, в котрім уже зовсім ясно скристалізована його економічна теорія історії.. В р. 1848 появився „Комуністичний Маніфест“ (котрий Маркс і Енґельс викінчили ще в р. 1845 на просьбу т. зв. „Союза Справедливих“). Той маніфест представляє свого рода програмову заяву соціялізму. В р. 1864 основано т. зв. Перший Інтернаціонал. В р. 1867 появився перший том „Капіталу“ Маркса, котрий становить головну основу соціялістичного руху. І мимо такої довго треваючої й основної підготовки в рр. 1870-1 обидва табори німецької соціялдемократії (айзенахський і ляссалівський) мають не більше як по 10.000 членів а в р. 1871 тільки один одинокий Бебель вспів здобути мандат до парляменту. Так помалу творяться початки політичного руху. А в р. 1930 німецька соціялдемократія виказує вже (по католицьким обчисленням) таку силу: послів до парляменту 143, в тім 16 жінок (на всіх 577), до соймів: пруського 137 в тім 19 жінок (на всіх послів 450), гамбурґського 61 в тім жінок 7 (на всіх 160), бременського 50 в тім жінок 5 (на всіх 120), любекського 34 в тім жінок 5 (на всіх 80), баварського 33 в тім 2 жінки (на всіх 129), саксонського 33 в тім жінок 8 (на всіх 96), віртемберґського 21 в тім 2 жінки (на всіх 80), баденського 18 в тім 2 жінки (на всіх 88). Зорганізованих членів партії, які платять партійні вкладки, має нім. соц. демократія поверх міліон (в тім 218.000 жінок), котрі складають до 14 — 15 міліонів марок річно. Кромі того має та партія за собою 5 міліонів членів фахових орґанізацій. Для пропаґанди своїх ідей має та партія 196 ґазет і 13 журналів, 129 накладень, 107 своїх друкарень, 201 книгарень. Кромі того в її руках є 96 фахових орґанів, котрі печатає в 7 міліонах примірників. З партійних вкладок дають на пресу 6 міліонів марок річно, а взагалі на пропаґанду зуживають річно 25 міл. марок (себто поверх 50 міліонів зол.).

Таку силу представляє тепер та партія, котра десятками літ не могла собі здобути ніякого політичного впливу, мимо того, що її аґітатори мали доволі вигідний ґрунт до аґітації й орґанізації: численний пролетаріят, зібраний по містах і фабриках. Нема сумніву, що одна з головних причин її повільного але зате солідного зросту полягає передовсім на докладнім обробленню теорії. Без того весь той рух бувби струпішів і розсипався. Поспіх у таких справах все кінчиться невдачею. Поспішно створена політична партія чи орґанізація не може зібрати в собі світоглядово зєдинених людий. В її структурі мусять бути такі противорічча, а у виступах мусять бути такі люки, такі неясности і такий хаос, що вона може тільки провізорично вдержатися, тільки якийсь час — і то виключно як чиєсь знаряддя, а не як самостійний чинник, здібний до перетворювання суспільности.

Тому ми мусимо наперед виробити відповідні ідеольоґічні основи для католицької політичної партії у нас. Та ідеольоґія при помочи преси і брошур

*) Гл. 495 ч. „Н. Зорі“.

[1]) Знамениту ілюстрацію до сего гл. в збірнім листі священиків турчанського повіта.

мусить всякнути у відповідні круги сусуспільности і щойно тоді можна буде зачати працю на більшу міру в цілі здобуття політичного впливу. Розуміється, таке поставлення справи не виключає творення дрібних орґанізацій. Одначе скоро пускатися на велику вічеву метушню не вказане, бо це передвчасне і не дасть нічого иншого, як дало Українській Партії Праці: по короткім крику доволі скоре завмирання. Події можуть нас приневолити взятися перед часом до практичної політики, але ми самі з тим спішитися не повинні, бо наперед треба обробити й поширити католицьку політичну ідеольоґію.

Тій важній справі присвятимо цілу серію статтий, освітлюючи покищо повставання польського консервативного руху, бо з анальоґічного (се не значить ні такого самого, ні навіть подібного!) руху може згодом повстати й у нас значна політична сила.

Щодо оцінки під оглядом політичним „Кат. Союза" й „Мети", в котрих працюють м. і. знані люди з УНДА, то на нашу думку треба з тим ще якийсь час виждати. Др. Осип Назарук.

——o——

Пожар у варшавському суді

найбільша сензація Варшави.

Суд, у котрім від 6 тижнів відбувається берестейський процес, міститься в палаті Паца, при вул. Мйодовій, напроти нашого монастиря ЧСВВ. Отже в тім суді вибухла пожежа. „Глос Народу" наводить голоси польської преси з приводу тої пожежі, називаючи її найбільшою сензацією Варшави. „Напшуд" звертає увагу на те, в якій хвилі вибухла пожежа: Якраз прокуратори скінчили свої промови. Якраз адвокати мали розпочати оборону. Якраз Найвисший Суд видав оречення, що звітів з явних судових розправ не вільно конфіскувати. І якраз в тій хвилі вибухла пожежа в палаті Паца, де відбувається розправа.

——o——

Широкі військові операції Японії

Японські військові власти наказали начальному вождови японських військ в Манджурії, щоб він приступив до широкої акції проти бандитів в Манджурії. Японське мін-во війни заявляє, що бандити, які співпрацювали з китайськими відділами, розвинули скріплену діяльність, відколи Японці відступили на схід від ріки Ляо. Мін-во твердить, що спільні сили китайських військ і бандитів виносять 100.000 людий. Японські війська заатакували бандитів в околицях на захід від полуднево-манджурської залізниці.

Маленький фейлетон

Хочеш жити 100 літ?

Під таким наголовком роздають Японці своїй молоді слідуючі поради: Перебувай на свіжім воздусі так довго як тільки можеш. — Йди вчасно спати і вчасно вставай. — Спи найменше 6 годин, але не довше як 7½ і все в темній кімнаті з отвореними вікнами. — Пий умірковано чай і каву, а зовсім зречися тютюну й алькоголю. — Мясо їдж тільки раз на день. — Кождого ранка бери цілу горячу купіль. — Кинь в огонь шовкові шати й ходи у вовняних. — Раз на тиждень святкуй цілий день; того дня навіть не читай і не пиши. — Не напружуйся занадто й уникай надмірної умової праці. — Коли повдовієш, знов ожинися. — Не мешкай в занадто теплім помешканню. — Памятай, що старість зуживає продинокі орґани людського орґанізму; старайся відновляти їх в той спосіб, що кормися споживанням дотичних орґанів звірят.

10-ліття „Нашого Приятеля"

В грудні 1921 р. видало Марійське Товариство Молоді у Львові перше число „Нашого Приятеля", ілюстрованого часопису для молоді і шкільних дітей. Потреба такого дешевого діточого місячника дійсно давалась відчувати, тому наше громадянство прийняло його появу дуже прихильно.

Вже 10 літ сповняє „Наш Приятель" високе виховне післанництво всюди, де живуть українські діти та читають сей цікавий журналик, редаґований в католицькому й українському дусі. „Наш Приятель" ублагороднює діточі серця та виховує свідоме і культурне покоління. Своїми приступними і цікавими статейками й оповіданнями сей дитячий часопис вже змалку підготовляє нашу дітвору до творчого життя та виплекує охоту до читання, пильність, почуття обовязку та бажання невпинної праці, сі важні прикмети, яких вимагає краща будуччина нашого народу.

Перечитуючи десять річників (106 чисел) „Нашого Приятеля", бачимо в ним велике богацтво ріжнородної діточої літератури. За той час появилося на сторінках „Нашого Приятеля" більше як 70 статейок реліґійно-морального змісту, написаних приступно для молоденьких читачів. Сі статейки як також оповідання, овіяні реліґійним духом, мають особлившу вагу для реліґійного і морального виховання нашої дітвори. Оригінальних оповідань, леґенд, казок і байок та перекладів з чужих письменників Андерсена, Амічіса, Свенсона, Жулінської й інших, знаходимо в 10 річниках „Н. П." понад 300. Між прозовими творами поверх 40 історичних оповідань з історії недавніх визвольних змагань нашого народу і з козацької доби, а найбільше — коло 30 — оповідань з історії княжої, київської й галицької, держави. Автором сих оповідань з княжих часів є А. Лотоцький. Варт булоб видати малими ілюстрованими книжечками сі цікаві оповідання з історії української княжої держави.

В „Н. П." появилось більше як 60 статейок з ріжних ділянок знання, головно з природи і техніки.

В 10 річниках його є коло три сотки віршів і пісень ріжнородного змісту, між якими є богато реліґійних віршів Я. Вільшенка, о. П. Штокалка, о. А. Труха, М. Мартинюка, о. Далекого, М. Соняшника, Ю. Шкрумелюка, Т. Курпіти, І. Недольського й інших. Сценічних образків появилося в „Н. П." 12. На богатий і ріжнородний зміст „Н. П." складаються ще отсі відділи: „Що де чувати", „Всячина", „Веселий Кутик", „Ґри і забави", „Загадки", „Листи від Приятеля" і „Оповістки Марійського Товариства". Понад 400 образків (між якими богато фотоґрафій) прикрашує сторінки 10 річників „Н. П.".

„Наш Приятель" має тепер несповна 10 тисяч передплатників. В останніх роках проявляє він щодо змісту і зверхнього вигляду щораз кращий розвиток. Редакція „Нашого Приятеля" під проводом о. др. Й. Маркевича приєднала нових співробітників, що стараються дати українській дітворі добірний, духовий корм та виховати наше молоде покоління в творчому напрямі.

Наше духовенство повинно щиро піддержати видавничу працю львівського Марійського Товариства та поширенням „Нашого Приятеля" і приєднанням нових передплатників забезпечити належний розвиток сего так потрібного католицького часопису, що сповняє многоважне виховне завдання серед нашої молоді і шкільних дітей.

о. М. Ріпецький.

ВАЖНИЙ ДОГОВІР МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й СССР.

Забезпечені два роки мира.

„Еко де Парі" приносить зміст важного договору між Францією й СССР про неаґресію. Обидві держави зобовязуються не нападати на себе і бути невтральними на випадок, якби одну з них напала трета держава. Ні одна з тих 2 держав не приступить також до пакту проти торговлі одного з контраґентів. Обидві держави вирікаються всякої пропаганди проти себе. Договір сей заключено на два роки. По році вільно його виповісти. — Польська преса додає, що Франція запевнила Польщу, що сей договір увійде в життя доперва тоді, коли подібний договір СССР заключить з Польщею. А Польща запевнила про те саме Ромунію й балтійські держави. — З того виходить, що на війну бодай протягом 2 літ не заноситься.

——o——

Нові методи праці ДПУ

Добре поінформований московський кореспондент орґану російських есдеків „Соціялістіческій Вестнік", що виходить в Берліні, приносить нові дані про діяльність совітської ДПУ (чрезвичайки), якої завдання нищити ворогів радянської системи.

Ті, що знають „працю" ДПУ в давніших часах — пише кореспондент згаданого часопису — не зможуть уявити собі теперішних араціоналізованих і більше вирафінованих метод „праці" цеї большевицької інституції. Найважніший рід працівників ДПУ це її слідчі орґани. Урядники цих орґанів се у многих випадках давні правники, адвокати, люди з вищим образуванням, зі знаменитою „товариською огладою". Взагалі слідчий відділ ДПУ се тепер найчемніша інституція СССР. Заки „заглянуть в душу чоловіка" почастують його папіросом і схлібляють йому. Одначе горе жертві, коли зпід маски ввічливости вигляне правдиве обличча ДПУ. Милосердя не знає.

В слідчім відділі є спеціялісти до переслухування людий ріжних характерів. Пр. урядник призначений до переслухування „сентиментальних людий" вміє грати на найбільше ніжних струнах людської душі. Є також фахівці до „брутальних переслухувань", котрі послуґуються погрозами і кричать несамовито. Є також фахівці від довго триваючих переслухувань. Часто переслухуваний перебуває в льокалю слідчого урядника понад 24 годин без перерви, а урядники зміняються кількакратно. Начальні орґани ДПУ пильно слідять за поступом европейської науки. Члени ДПУ ходять на відчити з области психольоґії, психоаналізи і т. п.

——o——

45 ВАҐОНІВ КОНСКРИПЦІЙНИХ АРКУШІВ

Висліди перепису будуть відомі вже за 15 днів.

Перші цифрові висліди загального перепису населення будуть відомі за 15 днів. Староства подадуть цифрові висліди з повітів ґенераль. переписному комісареві найдальше до 5 січня 1932 р. Загальне число населення з узглядненням матірної мови буде відоме в половині січня 1932 р. Всі списові аркуші будуть доставлені з округів до Варшави з кінцем січня, до подрібного опрацювання. Буде се одна з найбільших посилок, яка вимагатиме коло 45 товарових ваґонів. На приміщення цих аркушів винаймлено величезні магазини. Докладне опрацювання висліду перепису триватиме 2 до 3 роки. Воно відбуватиметься на спеціяльних машинах, званих діркачами.

——o——

З життя українських студентів у Вильні

Оригінальна кореспонденція „Нової Зорі".

Лиха доля захотіла, щоб українське студентство в погоні за знанням розсіялось майже по цілій Европі. Та воно хоч на чужині, далеко від своїх, найчастіше в скрутних матеріяльних відносинах, не забуває „чиїх батьків". Доказом сего є численні українські студентські організації в університетських містах, як Польщі, так поза її межами. Про життя наших студентських товариств ширше громадянство інформоване час до часу. Нехай не буде йому чужим і „Кружок Студентів Українців" у Вильні, оснований гуртком наших ідейних студентів 3. березня 1928 р.

Кружок сей як один з виховних чинників сповняє до сьогодня своє завдання, даючи змогу членам через „живі ґазетки", реферати й дискусійні сходини взаїмно впливати на себе, поширяти й скріпляти світогляд Українця, а тим, що з наших далеких сторін сюди прибувають, позваляє на чужині в своєрідній організації почути українську мову. Надто бере активну участь у взаєминах українсько-литовських і білоруських через інформаційні відчити про ріжні прояви нашого життя. Рідним словом і піснею збуджує у наших приятелів з півночи приязнь і любов до українського народу.

Куратором „Кружка Ст. Укр." через цілий час його істнування є п. дек. Опочинський, який дійсно по батьківськи опікується Кружком і ніколи не відмовляє своєї помочи. На основних зборах сказав: „Я родом з України, де провів свій молодечий вік і вяже мене з Нею і Її народом богато гарних споминів. З радістю приймаю опіку над представниками нещасного народу, з якими можу згадувати Україну". Слова його збори приняли гучними оплесками.

До першого виділу ввійшли: Рудакевич Іван — голова, Сагайко Нікандер — містоголова, Вацик Захар — секретар, Яновичівна Ксеня — скарбник, Караван Орест — бібліотекар, заступники Адрощуківна Ольга й Ольхівський Борис; контрольна комісія: Познанська Стефанія, Чернявська Марія й Кізімович Зенон. З них найбільш інтензивною діяльністю визначилися: Сагайко Нікандер, який через кілька літ був вибираний головою, Вацик Захар, Караван Орест і Кізімович Зенон.

Кружок мав в початках 34 членів, Українців з Галичини і Волині. Тепер се число зросло до 50. На поодиноких факультетах студіюють: на правничім 18, на лікарськім 8, на фармації 7, на агрономії 6, на фільософії 5, на красних штуках 1; нострифікантів 3, з інших високих шкіл у Вильні 2.

Частина з них, згуртована в аматорській секції і хорі, бере живу участь в культурно-освітній праці, через улаштовування концертів (в сій ділянці помагають нам Білорусини), та вечерниць українсько-литовсько-білоруських. З початком грудня с. р. виставив „Кружок Ст. Укр." у Вильні на сцені міської салі драму Старицького „Ой не ходи, Грицю". Доказом захоплення публики українською штукою є незвичайно милі рецензії в місцевій пресі. Богато поміг нам б. біл. пос. п. Павло Карузо, який безінтересовно, не жаліючи часу і труду обняв батуту над хором в сполуці з орхестрою. І все служив нам фаховими вказівками. Йому на сім місци складаємо найщиршу подяку.

Маючи на увазі матеріяльну сторону членів, з яких 75% є дуже убогими, завязалася при Кружку секція самопомочі з касою, яка незаможним товаришам уділяє довго і короткотермінових позичок. Черпає вона фонди зі складок членів, з ріжного рода імпрез, з дарів українських установ і осіб. Нашими добродіями є „Тов. Прихильників Освіти", Їх Ексц. Митрополит Андрей, парляментарна репрезентація УНДО й інші. До добродіїв зачисляємо також і редакції, які присилають нам свої часописи даром. Їм всім дяка!

Таке є минуле й сучасне „Кружка Студ. Укр. у Вильні. Він дбає про моральну і матеріяльну сторону членів і силою конечности репрезентує українську націю серед Білорусів і Литовців.

Сьогорічний його виділ, вибраний на загальних зборах 25. жовтня 1931. р., такий: Которовський Володимир — голова, Дригинич Ярослав — містоголова, Малиновський Іван — секретар, Децик Володимир — реф. для зовн. зносин, Сідь Василь — скарбник, Хомишин Мирослав — бібліотекар, Чупрун Евген і Соколовська Евгенія — члени виділу, Добрянський Семен — реф. самопомочі. По димісії Дригинича містоголовою став Евген Чупрун. Домівка спільна з „Білоруським Студ. Союзом" і міститься при вул. Острobрамській ч. 8. Почт. скр. 152.

Володимир Децик.

Примітка: Звертаємо увагу всіх українських студентських організацій в краю й за границею на потребу оповіщувати в пресі такі річеві звіти, в котрих зібрані потрібні факти, цифри й імена. Тоді наша суспільність буде знати, де розсипані її діти і що вони там роблять в організаційнім напрямі. Тай будучий історик руху нашої інтеліґентної молоді з сих часах тяжкого лихоліття буде дуже вдячний за такі річеві документи. На кінці одна замітка: Коли в дописах згадується про місцеву пресу, котра щонебудь пише про наші організації, то добре булоб подавати назви, числа і дати дотичних газет. — Ред. „Нової Зорі".

—o—

З листів до Редакції

Збірний Лист священиків турчанського повіту про те, як „загально-національний" посол говорить, що „Церква се річ непродуктивна"...

ХВАЛЬНА РЕДАКЦІЄ!

Підписані просять ввічливо помістити в часоп.: „Нова Зоря" отсю відповідь Хв. Редакції часоп. „Свобода" на її примітку „Від Редакції", поміщену в 41. ч. з 25. X. 1931 по дописі з Турчанщини:

Будучи переконаними, що примітка „Від Редакції" інспірована п. послом Великановичем, ми, нище підписані, в імени загалу укр. катол. духовенства турчанського повіту заявляємо: Якщо організац. робота в Тучанщині кульгає, то винен цему найбільше п. посол Великанович. Він, що з тут. повіту вийшов послом, повинен і по виборах бути його душею і поза сесіями в соймі працювати в ньому, а не приїзджати до Турки лише на „наради" й ще жадати, щоб його як якого чужокраєвого чи чужонаціонального представника з „гонорами" провадити з зелізниці у Турку (автентичне!).

Хтож повинен виконувати львину часть організац. роботи в повіті ,як не посол даного повіту? П. посол В. як не сам, то зорганізований ним гурток народніх працівників повинен через протяг кождих двох, а бодай через протяг кождих трех літ бути в кожному селі повіту, з якимсь актом праці з якоїнебудь ділянки народнього, не кажемо вже релігійного, життя. Та де там! Добре, що п. посол В. став послом, а обовязки, які взяв на себе стаючи послом, спихає на кого іншого. А що гірше, навіть проти духовенства, завдяки якому, можна сказати, став послом, виступає прилюдно — в часописах. Так, що п. посол своїм поступованням супроти духовенства точно послідує пословиці: „Не стою ти, попе, в ласку, як освятив мені паску".

Та п. посол В. повинен знати, що становиско посла не дає йому ще права бути зарозумілим і тим-більше не дає йому права атакувати когось за те, в чому сам завинив.

Більшість сіл турчанського повіту не виділо й мабуть не видітиме вже у себе п. посла В. Пан посол як їде на яке село, то їде тільки на село свідоме й опрацьоване, бо на такім селі й легше говорити й нема страху говорити. А от в таку Яблінку вижну, гадає собі, і небезпечно заглядати!

А який обовязковець-патріот п. посол В. ще в дечому! От хочби в уживанню своєї рідної мови. Він з Поляками приватно й в уряді інакше не говорить, як тільки по польськи.

На прохання знова одного з підписаних отців, помогти довести справу розписання конкуренції на будову церкви до успішного кінця, — відповів: „Церква то річ непродуктивна". А хтож держить селянина, інтеліґента й робітника при своїй народности, як не церква? А у п. посла В. будова церкви — річ непродуктивна!... Що так п. посол висказується про будову церкви — не дивниця!, бо за сім (7) літ буття учителем в Ільнику ледви чи сім раз після твердження вродостойної особи був в церкві....

Кінчаючи нашу відповідь, просимо Вас, Пане после, замість кидати інсінуації на укр. катол. духовенство Турчанщини, приїхати по соймовій сесії на села тойж Турчанщини й помогти їх нам освідомлювати національно, тимбільше, що ставши послом на першому своїому прилюдному виступі в Турці зобовязалися все в вільному від сесії часі те робити, а успіх такої праці буде хосенніщий для народа, як стріляння на духовенство спроза плота.

о. Іван Тимчук, парох в Беньовій і декан турч.; о. Григорій Канда, парох в Михівці; о. Йосиф Ільницький, парох в Шумячи і м-декан турчан.; о. Михайло Вовчик, парох в Яблінці ниж.; о. Тома Бортник, завід. в Яблінці виж.; о. Адріян Левицький, парох в Турці н/Стр.; о. Михайло Конюшко, парох в Розлучі.

Ідентичність осіб і підписів стверджує: Гр. кат. Уряд Парохіяльний в Яблінці нижній, дня 19. XI. 1931.

(Печатка) о. М. Вовчик, парох.

П. С. Відповідь цю просять Отці Хвальну Редакцію помістити в числі з дня 10. або 13. грудня. Чому аж тоді? Бо може до того часу УНДО, посол і „Свобода" — відкличуть. Відкликання ми зажадали.

З глибокою пошаною і христ. кат. привітом за всіх Отців: о. М. Вовчик.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Отсей преінтересний документ так основно характеризує наші відносини, що лучше їх не можна схарактеризувати навіть у великій книзі (хіба можна в ній більше сказати). Освітленням сего документу сподіємося колись занятися докладніше.

—o—

СУКНА

на убрання мужеські, візитові і спортові, костюми і плащі жіночі, на реверенди для Всеч. Духовенства в великім виборі — Товарі добірні. — Ціни низькі. — Поручає фабричний склад сукна

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО ч. 7.

1027 (напроти катедри). 15—15

ЛЮДВИК РАЛЬСКИЙ

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Нові напрями в мистецтві

В рефераті п. з. „Три знаки часу" (93 ч. „Н. Зорі") подали ми зміст першого викладу Д-ра Івана Копача на сю тему. Тут даємо зміст другого викладу і дискусії, котра була дійсно жива.

Прелєґент подав (уже численніше зібраній) публиці перебіг свого першого викладу, головно голоси преси з привозу вистави АНУМ (Асоціяції Незалежних Українських Мистців), доповнивши їх ще опінією п. М. Голубця в „Часі". Сей останній розпочав дуже високим тоном, називаючи ту виставу зразу ділом виїмковим і навіть епохальним. Та заки п. Голубець дійшов до кінця свого фейлетону, забув, що написав на початку — і представив ту саму виставу майже як невдачу... Його характеристика імпресіонізму незрозуміла й подобає радше на тяжку математику. Ясніше говорить уже про експресіонізм як мистецтво виразу, що забажало „духової істоти творених предметів", але — правду сказавши — і се не знати, що властиво значить. Кінець кінців з поглядів п. Голубця виходить, що коли імпресіоністи все ще придержувалися того, що око бачило (нпр. як малювали крісло, воно подобало на крісло), — то експресіоністи такої „неволі" вже не признавали. Я все подивляв — каже др. І. К. — і подивляю кождого дійсного редактора, бо його функція з одного боку подібна до функції професора університету, з другого боку тяжша від неї: журналіст мусить бути на час поінформований про все важніше, що діється в світі і мусить на те все вміти відгукнутися на час, на означену годину. Йому не вільно так як професорови університету відложити собі те на пару днів або й тижнів, бо тоді його газета стає неактуальна. Що се значить, якого напруження нервів й ума воно вимагає, сего люди не розуміють, з виїмком тих, що самі були в тім фаху. Отже, кажу, я подивляв і подивляю редакторів. Та з другого боку, панове редактори, памятайте й ви при кінці про те, що самі написали на початку і пишіть зрозуміло!.. З журналів, котрі займаються справами мистецтва, в „Нових Шляхах" не було на сю тему нічого. А в „Літер.-Наук. Вістнику" була довша стаття п. Лагутенка з Парижа, в котрій є такі звороти, як „терпкі й міцно збудовані картини", — думай, що хочеш! Щось таке як „пень в подавляючій монументальности!.." — В тім має бути характер мистця! Належу до людий, котрі під словом шукають поняття, а в реченню думки. Тому ні в зуб не розумію такої мистецької оцінки мистецтва в ЛНВ ні такого мистецтва. Альтенберґ написав цікаву книжку „Wie ich es sehe" (Як я се бачу). Ix = особа, ec = предмет, zege = дійство. Як нема того „ec", то нема що бачити. Як нема „ix", то нема кому бачити, дійство стає неможливе. А знов Кант каже:

„Anschauungen ohne Begriffe sind blind, Begriffe ohne Anschauungen sind leer".

(Погляди без понять — сліпі, поняття без поглядів — пусті). Коли збудимося й діткнемо чогось, то ще підмет мусить зміркувати й інтерпретувати, що се таке. Без того ніщо не вийде, хоч ми діткнули чогось, бо „погляди без понять — сліпі". Значить — мусить бути чинний дух, то є такий чинник, який приймає й п і з н а є. Та колиб до тої сили, яка людину уздібнює пізнавати (понимати), не прийшло враження, то не булоби що понимати. Отсе вісь усего спору між імпресіонізмом, експресіонізмом і т. д. (таких слів можна натворити кількс завгодно). Весь той спір пустий. Ясно сказавши, тут маємо до діла з матеріялом і з творчим духом мистця. Ґете, котрий був не лиш поетом і вченим, але також малярем, сказав, що матеріял бачить кождий, але зміст його знайде тільки той, хто сам щось додає, відкриває. І ще сказав Ґете отсі памятні слова:

„Das beste am Menschen ist gestaltlos.

То значить: Найлучше в людині те, що не дасться представити в жадній формі. (Тут прелєґент показує з найновішого видання лексикону Маєра 2 кольорові таблиці з образами експресіоністів. Публика оглядає їх серед веселости. Показує також образи проф. Ґеца з Сянока, портрет Новаківського і Єремія Михайла Ангела — все тільки в двох красках).

Розпочалася дискусія. Перший промовляв молодий критик мистецтва п. Д р а ґ а н: Нове мистецтво пішло по лінії форми а закинуло зміст тому, бо зміст належить до літератури. Для ока байдуже, що нарисовано: Шевченко, чи Виговський. Зміст бачимо лише розумом. Хто не знає Шевченка, буде бачити тільки форму. Весь спір між імпресіонізмом й експресіонізмом опирається на проблемі форми і змісту. Давніше мистці малювали нпр. дерево з листям і навіть з жилками на листю, бо послугувалися не тільки оком, але й інтелектом. Нові малярі апелюють вже тільки до ока, все инше уважають балястом. Культура йде по лінії спеціялізації. Нпр. ми хоч слухаємо радія, не знаємо докладніше, що се таке, бо на те є спеціялісти. Таксамо і з малярством. Воно розвинулося, поступило, пішло на нові шляхи, а загал остав ще на перейденім етапі, котрий уже сповнив свою ролю. Ніхто не каже, що минуле без вартости. От в літературі є Данте. Він має вартість уже тільки для науки, а колись мав вартість для живої літератури... Деякі народи в Африці розріжняють тільки три краски: червону, жовту і синю. Для них дерево, море і небо мають одну краску. А ми в практиці знаємо масу красок, зглядно їх відтінків. Подібно є і в музиці (чвертьтони!). Отже нове малярство дійшло до такого стану розвитку, що сказало собі: Залишім представляти цілі історії в образах і т. зв. дійсність. Дійсність віддає найлучше фотоґрафічний апарат. Отже на що малярства? Маляр має до розпорядимости в своїй творчости тільки два розміри, природа три. Отже вже тому маляр не в силі її віддати. Коли довго вдивлятися в червону точку й потому відвернутися, то в очах буде стояти зелена точка. Се т. зв. комплєментарна краска. До малярських проблємів належить світло. Воно деформує предмет. В нашім оці ділають на себе й ріжні маси. Нпр. коли кулю поставимо на шестистінник, то виглядає, ніби куля сплощилася а шестистінник вгнувся. Пригадується взаїмний вплив людий, що товаришать з собою. На тім взаїмовідношенні красок і мас виростає експресіонізм. Тільки він, що так скажу, переборщує. Коли 30 літ сидіти в кімнаті все таксамо мальованій, то вона навкучиться. Тому маляр дає щось несподіване, переборщене. Тут є маса складних проблємів. Розуміється, світло, ритм, простір не можна строго розграничати, бо вони входять в себе. Славний Михайло Ангел, котрого образ нам тут показували, не мав поняття про анатомію людського тіла, як ствердили лікарі. Та він мимо того найбільший маляр світа. Але треба знати, що на його творчість дивилися зразу так як тепер дивляться на творчість Архипенка. Раз Ангел сказав у гніві до папи, котрий йому робив закиди: „Як намалюю, то можете мене повісити!". Імпресіонізм взяв під увагу лищ око, виключаючи навіть дотик, бо йому ходить о чисто очне враження. Експресіонізм народжувався помалу. Він хотів дати концепцію світа в малярськім оформленні. Се щось подібне як концепції двох ріжних фільософій. Малярство, се також свого рода фільософія, яка хоче дати концепцію світа в пластиці. Тому експресіонізм вертає до психіки, яка є внутрі. Отже він зачав віддавати переживання (виображіння) людської душі. Колиб кождий з вас нарисував тут вежу Айфля, то повсталиб рисунки з виображіння, а не з вражіння, бо на рисунок з вражіння треба сидіти перед вежею Айфля й відрисовувати її. Відомий випадок, що коли один психольог побачив добре виконаний портрет, сказав: „Той, кого представляє сей портрет, збожеволіє". І той збожеволів. Чому він міг се предсказати? Бо маляр зібрав у портреті все, що було в обличчі портретованого, а міг се дати через довге студіювання обличча, коли фотоґрафічний апарат віддає тільки те, що є в даним моменті. Розуміється, що й експресіоніст не вибуває вражінь з о в с і м, бо це неможливе. Експресіонізм се мистецтво будучности. Що до кубізму то його засада — представляти підставові справи. Нпр. „Дім". Як ви собі його представляєте в найзвичайніших, найгрубших формах. Правда, щось в роді куба. Або нпр. „Ніс". Його становлять дві засадничі лінії, хоч носи бувають усякі. Словом, кубізм хоче віддати немов математичний „кістяк світа". До сего треба привикнути. Тоді буде нам подобатися й нове малярство. В тій ціли треба ходити на вистави нових малярів і слідити їх творчість. Якби тепер вернули в моді кринолїни, то чи ми моглиб відразу дивитися на них без протесту? (Оклик: Вже вертають!) Тай малярство тяжить за поворотом, пр. до примітивних ріний. Воно каже: Досить того, що досі було! Подібно є і в музиці. Та до всего, про що я говорив, требаб ілюстрацій.

Другий з черги дискутант, лікар, д-р Д з е р о в и ч: На мою думку п. Драґан ясно виложив суть нового мистецтва. Я лікар і маю до діла з людьми ріжного віку. Нпр. недавно був я у 84-літного п. Романчука. З другої знов сторони бувають у мене і 16-літні хлопці. Коли запустити сонду в духовість одних і других, то нема між ними ні подібности, ні паралєлі. Люди старші не можуть зрозуміти нового і навпаки. На чім це полягає, скажу зі своєї точки погляду при кінці дискусії.

о. Д-р З а с т и р е ц ь: Пояснення кождого мистецтва можна знайти в часі, в котрім воно повстало. Нпр. Волоську Церкву у Львові будували в часі, коли боялися, що наша нація пропаде, а „Дністер" за нашого відродження. Портрет Богуна маємо тільки вифантазований. Мистецтво се вислів часу. Пригадую забуту вже сецесію. Переворот в европейськім мистецтві зробила японська вистава з 1866 р. Пересичені своїми прекрасними краєвидами японські мистці малювали вже тільки контури. Відколи се побачили в Европі, зачало назрівати також інакше мистецтво. Не годжуся з поглядом, що майстри ренесансу не знали анатомії. Вони знали її добре, але що малювали образи високо, на котрі публика мала дивитися здолу, отже малювали так, що теперішним людям здається, що вони не знали анатомії

Проф. Г а й д у ч о к: Я ходив оглядати твори т. зв. нового мистецтва з дитиною, котра подивившися на них, казала до мене: „Я таксамо потрафлю нарисувати". Річ ясна, що в новім мистецтві проявляється інфантилізм. Се поява у старших таксамо ненормальна як у культурної людини примітивізм. Пан Драґан каже, що нові малярі займаються тільки оптикою, — алеж на се є фізика, не малярство! Зрештою є й мистецька фотоґрафія, де фотоґраф вкладає своє „я". Кубами можна бачити ріжні предмети очевидно тільки в галюцинації. Річ ясна, що се поява нездорова. Розуміється, я говорю як ляік. В моїх очах ріжні прояви т. зв. нового мистецтва се просто овочі неохоти до науки і праці. Атже щоби щось порядно намалювати, треба вміти порядно малювати й треба над тим попрацювати. А хто не хоче робити, той малює „куби" і каже, що се нове мистецтво...

Л. Л е п к и й: Сю тему треба доділити на богато порцій. Нпр. в Київі висить коло 200 Мамаїв, а кождий інакший. Публика, що дивиться на такі модерні вистави, сміється. Зрештою серед публики є ріжні люди. Нпр. доробкевичі, що мають гроші, дивляться, що найдорожше. Такий вам скаже: „О, сей пень глибоко подуманий!" І купить його, коли дорогий. А чому той пень „глибоко подуманий", очевидно не знає. Я сказавби новим мистцям таке: Перше навчіться намалювати корову так,

аби була до корови подібна, а потому вже творіть нові напрями. А то оден з другим навіть рисувати порядно не вміє, а хоче творити „нові напрями"!... Се звичайне гохштаплерство! Дійшло з тими мистцями до такого стану, що як захорує ілюстратор „Зиза", то не можна видати святочного числа, бо нема кому рисувати. А тільки їх скінчило Академію! І нічого не знають. Таксамо є і в літературі і в політиці — особливо по війні. Большевики зразу панькалися з тими „модерними мистцями", а тепер до ГПУ будуть віддавати ріжних „поетів" за таке „мистецтво". І слушно. Навіть там уже відвертаються від того. От Зиньський старого „Пана Тадея" перекладає. Всі „нові напрями" се непорозуміння — і публики і малярів. От нпр. ся саля, в котрій ми тепер сидимо. Вона так помальована, що я не годен тут читати. А образів, які в сій салі висять, уже й сільська читальня не принялаб. А наші люди привикли до того всего...

Д-р Іван Копач: Як референт маю кінцеве слово. Передовсім висказую свою втіху з того, що була якась дискусія і що не було такої ситуації, яку Німець характеризує словами:

„Wenn alles schläft und einer spricht, das nennen sie den Unterricht".

Та хоч добре, що була дискусія, то виводи п. Драґана мене не переконали. Він каже, що „треба привикнути" до нового мистецтва. А мені пригадується приповідка: Привикне собака бічи за возом, то побіжить і за саньми. Рахувати на психічний момент привички ніякий творець не має права. Я в своїм життю якусь книжку перечитав, якийсь іспит зробив і якийсь реферат виголосив, але п. Драґана не розумію. Нпр. він імпресіонізм вяже лише з оком. Сим елементом імпресіонізму не відріжните, бо все малярство має до діла з оком. Якраз на тім тлі „Зиз" пустив знаменитий дотеп: Коли бачиш нове малярство і не розумієш його, то — понюхай!... Антитеза деинде, не в оці. Вона у психольоґічнім наставленні (Оклик п. Драґана: Чи Кант жив за часів Арістотеля?) Ні! І що з того? У п. Драґана імпресіонізм бере під увагу тільки око, все инше відкидає. Так якби все инше можна було відкинути! Атже око синтези не творить, тільки ум! „Погляди без понять сліпі". Пан Драґан каже: „Експресіонізм умисно деформує природу, щоби примусити застановитися". Ну, як так, то дякую. Але чому ми тоді дурні й тумани? І деж тоді обективність імпресіоністів у представленні предмету, про яку вони говорять! Та добре, що імпресіоністи бодай хотіли обективно представити предмет. А експресіоністи? Ті хочуть дати концепцію світа — чисто плястичну! Хочуть плястикою представити сенс життя! Як фільософи, тільки — через виображіння. Ба, коли виображіння взагалі нема без вражіння. Отже таких дурниць не повиннося вихвалювати і не повиннося ганьбити людий, котрі таким „мистцям" говорять правду. Не то плястика, але навіть фільософія не вистарчає, щоби представити сенс життя і світа, хіба в злуці з релігією. Я ціню працю малярів, але коли вони малярі, а не такі партачі, що коли я тут показав їх „твори", які вони називають „жіночими актами", то навіть жінки, тут присутні, не могли пізнати в тім жадних актів. І то має бути сенс світа? (Оклик п. Драґана: А прошу Канта читати селянам!) Так, я обовязуюся на селі говорити зрозуміло про Канта! (Пан Драґан: Не говорити про Канта, тільки читати Канта селянам!) І читати Канта я буду з поясненнями. А ви не дуріть людий! От бачили ви тут „твори" Кантінского. Що се таке? Ніхто не знає. Приходить на думку, що большевики добре роблять, коли бють таких „мистців". Я сам обовязуюся зараз тут намалювати такі „мистецькі твори" як малює Кантінский, хоч я в життю нічого не малював. На закінчення оповім вам автентичний факт. З модерної вистави мистецтва у Львові виходять два панове Поляки, й оден з них каже:

— A widział pan? Tam była wystawiona jako dzieło sztuki zwykła kartka papieru...

— Widziałem.

— Ależ ta kartka była użyta...

— Ta użyta... (На салі велика веселість). Обовязуюся подати до відома імена тих панів! (Веселість більшає). І то має бути „сенс світа"?... (Веселість публики доходить до кульмінаційної точки. Сходини кінчаться). А. Ч.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Нова провінція ОО. Василіян в Бразилії. Св. Конґреґація для Східної Церкви письмом з дня 30. XI. ц. р. Ч.557/81. згодилася на канонічне установлення віцепровінції Чина св. Василія Великого в Бразилії та отворення василіянського новіціяту в Прудентополі. Про сей новий доказ печаливости Апостольського Престола про наш Василіянський Чин ми вже повідомляли. Тут зазначуємо, що в Бразилії є доси три монастирі ОО. Василян а се: в Прудентополі, Ірасемі і Куритибі з 7 священиками і трьома братами. Отворення новіціяту в Бразилії без сумніву причиниться до збільшення числа і розвою Василіян в усій полудневій Америці.

Польський священик, кс. проф. Станіслав Шурек, видав своїм накладом цікаву історичну студію „Семінаріюм Катедральне ве Львове", сторін 176. З неї довідуємося, що вже від Тридентського Собору львівські лат. синоди старалися у Львові о лат. духовний семинар. На терені лат. льв. дієцезії повстало згодом аж 7 таких семинарів, та „катедральний" семинар зачав творити щойно архиеп. Зеліньский в 1703 р. В тій ціли купив від міста ґрунт і камяницю напроти катедри (від Єлисавети Гонщиньскої). Фінансово підперла його в тім княгиня Вишневецька-Долська. Та коли архиеп. З—го вивезено до Москви, справа перервалася. Підняв її на ново архиеп. Скарбек (1712—1733). Він купив фільварок для семинара і дав йому привиси. З них довідуємося, що першенство в приниманні до лат. семинара мали сини шляхти, що вчили там ОО. Єзуіти, що питомці мали обовязок розмовляти по латинськи, що їли два рази на день (обід о год. 11, вечеру о год. 7), що за непослух були карані м. і. арештом, що про кару не сміли нікому оповідати, — словом, дисципліна була остра. Від р. 1703 до 1783 було в тім семинари 11 реґенсів. В тім часі виховав семинар 565 питомців, з того 205 споза льв. дієцезії. Цікаві акти, котрі подають походження 199 питомців. Отже на 199 було аж 49 питомців з високої шляхти („ґенерозі"), 96 зі звичайної шляхти („нобілес") і 54 з нешляхти. Се доказує, що висша верства польської суспільности навіть у часах упадку жертвувала розмірно богато своїх синів на службу Богу і Церкві. При кінці праці поданий докладний індекс осіб і річий.

Манія рекордів у зборі методистів. Американські часописи подають, що духовник збору методистів у Кольораді замість звичайного богослуження завів — конкурс читання біблії, який треває від рана до півночи!.. Ніщо дивного, що при виявлюванню такої „релігійности" поганські релігії задумують розвинути місійну діяльність у протестантських краях. Недавно відбулася в Гонолюлю спільна конференція буддистів з визнавцями Конфутія. Вона рішила розвинути в тому напрямі пропаганду.

Хто вчас не відновляє передплати і хто не передплачує своєї преси, той причиняється до руїни.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЛЬВІВСЬКИМ ВІЦЕВОЄВОДОЮ іменував президент Р. П. Яна Дигдалевича, дотеперішного ґродзкого старосту в Лодзі.

РЕҐУЛЯМІНОВА КОМІСІЯ ВАРШ. СОЙМУ ухвалила видати судам отсих послів: М. Домбровського (ББ), власника „Ілюстр. Кур. Ціодз.", голосами лише послів ББ, Клещиньского (ББ), Мадейчика (селян. клюб), Леха (н-д), Цьолкоша (ППС) і трьох комуніст. послів.

ЖИДІВСЬКА ПРЕСА всіх відтінків виступила горячо в обороні голосного вже проекту супружого права в Польщі. Проти цего проекту, як відомо, виступила вся католицька опінія Польщі з Епископатом на чолі. Колиб Жиди мали більше почуття такту, з такою настирливістю не виступалиби проти катол. подружжа, живучи в католицькім краю. А потому дивуються, коли настрої є проти них.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ПРОЦЕС перервано на якийсь час, бо в будинку окружного суду, де відбувається процес, вибухла пожежа. Вона вибухла в пивницях, де було богато дерева і вугля. Згорів покій для увязнених. В кількох сусідних кімнатах вирубано підлогу. Акти берестейської справи вратовано.

В БЕРЕСТЕЙСЬКІМ ПРОЦЕСІ промовлятимуть крім оборонців всі обжаловані.

„МАНЧЕСТЕР ҐАРДІЯН" з 8. грудня приніс опис останної конскрипції в Ґаличині п. з. „Перестаріла штучка".

ПРОЦЕС ПРОТИ 8 ЧЛЕНІВ РАЙХСВЕРИ в Австрії з др. Пфрімером на чолі, обвинуваченых у спробі державного перевороту в Австрії, скінчився їх увільненням. Публика привитала увільняючий вирок бурливими оплесками.

ВИБОРИ ДО ПАРЛЯМЕНТУ В АВСТРАЛІЇ принесли дотеперішній соціялістичній більшости повний розгром. Склад парляменту тепер такий: націоналісти 37 (23) мандатів, фармері 14 (12), Партія Праці 17 (35), незалежні соціялісти 7 (5). (В скобках склад попереднього парляменту). Чотиролітне правління соціялістів замість до „робітничого раю" довело богату Австралію до руїни, тому розумні англійські робітники, побачивши, до чого веде тупе соціялістичне доктринерство, воліли віддати голоси на консервативних „кровопийців".

ПРЕЗИДЕНТОМ ШВАЙЦАРІЇ знов вибраний Мотта, котрий був президентом уже чотири рази (по 4 роки). Президента вибирає там Федеральна Рада. Мотта католик.

НА 1225 ПРОФЕСОРІВ в Італії 12 відмовилося зложити нову присягу, приписану фашистівським урядом.

У ФРАНЦУЗЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ дійшло до кулачних „аргументів" підчас дебати над справою безробіття. Вислід голосування мало що не повалив уряду Лявaля.

—o—

Переписка Редакції

ВП. В. Городиловський: Ваша стаття „Дещо про новости дня (з приводу Отвертого Листа п. Бобжиньского)" буде в цілости поміщена в „Н. Зорі", тільки не зараз, а то з технічних причин.

Всіх ВП. Панів, котрі залягають з передплатою, а домагаються, щоб ми їм залагоджували ріжні справи, пр. пересилали їх переписку дальше, містили їх статті, давали їм інформації в ріжних справах і т. д., просимо ласкаво приняти до відома, що по нашій можности будемо се робити аж тоді, коли вони сповнять свій обовязок супроти Видавництва, як буває всюди на світі. Ми так засипані листами, що маємо досить роботи з перепискою дійсних передплатників.

НОВИНКИ

Слідуюче число „Нової Зорі" вийде вже перед нашими святами в збільшеним обємі на 16 сторін. Буде се перше число на 1932 рік. Одержать його тільки ті, що не залягають з передплатою за більше місяців, бо в сих часах кризи неможливо за довго ждати на посліплату.

Львівська філія „Просвіти" ім. Т. Шевченка уладила 22. XII. 1931 р. концерт в салі Народ. Дому. Ріжнородністю і добором точок програми та їх виконанням належить сей концерт до найоригінальніших і найвдатніших імпрез у Львові. Особливо треба підчеркнути виступ мужеського хору під проводом п. Осташевського, що нагадував хор Котка, виступи великої симфонічної орхестри Муз. Т-ва ім. Лисенка під пров. п. В. Панасюка та оригінальну збірну деклямацію „Дума про трьох вітрів" П. Тичини. Діточої деклямації, хоч була зазначена в програмі, чомусь не було. На жаль, як це в нас часто бувае, публики було мало, половина салі була порожна, особливо перші місця, мимо того, що це було свято.

З Інсбрука пишуть нам: Дня 19 грудня 1931 р. відбулася на Леопольд-Франца університеті в Інсбруці промоція на Доктора св. Богословія о. Михайла Мельника, родом зі Сухої Волі (Олешиці), Перемиської дієцезії.

Ужгородський „Рускій Голос" доносить, що одеська чрезвичайка розстріляла 8 грудня с. р. д-ра Ілька Цьокана, б. сотника УСС, комманданта в Золочеві за нашої влади.

Угорщина оповістила мораторію з днем 31. XII. 1931. Під мораторію не підходять тільки державні довги.

У Гр. Гануляка, відомого видавця і редактора, вкрадено машину до писання.

До Польщі спроваджено з СССР коло 20.000 тон жита, невідомо в якій цілі. Це спричинило поновну знижку цін жита.

В Хащованню, пов. Сколе, на весіллю гром. Михайла і Пелагії Федетчаків зложили весільні гості замість на горівку — на „Рідну Школу" складку 12.60 зл.

Протижидівська, бойкотова акція розвивається дальше. Особливо на етноґрафічних землях Польщі члени „Лігі Зельоней Встонжечкі" ведуть устну і писемну агітацію за бойкотом жидівських купців. В Познані члени цеї „Ліги" не впускали християнської клієнтелі до жидівських склепів.

Найбільше промислове місто Польщі Лудзь, щораз більше завмирає. Передсвяточні закупна були дуже слабі. Промислові круги плянують нові редукції. Заповідають нову филю банкроцтв.

Для Вітоса, одного з обвинуваченых в берестейськім процесі, прислав Повітовий Союз 50 кружків „Стронніцтва Людового" таку депешу: Віримо у справедливість Високого Суду і ждемо скорого звільняючого присуду.

Вже надійшли останні новости на сукні — жіночі плащі в великім виборі, до фірми 1025 16—20
АНТІН УВІЄРА
Львів, ул. Галицька ч. 10, — до філій в Тернополі, Стрию, Дрогобичі і Тарнові.

Кілько праці вложено в газету *можна оцінити тілько тоді, коли переглядаеться цілий річник газети. Хто складае річник, а бракуе йому деяких чисел, нехай завчасу заждае від Адміністрації тих чисел, бо Адміністрація довго на складі не може держати богато старих чисел. Належитість за бракуючі числа і на почтову пересилку можна пересилати в почтових марках у листі.*

Умер в Бостоні хорий на серце студент медицини. Хоч знав, що скоро умре, записався на медицину і студіював свою недугу, пильно записуючи щодня всі прояви цеї недуги, щоби дати лікарям матеріял до дальших студій і лічення тої недуги.

Сільсько-господарська Академія ім. Леніна в Москві ухвалила урядити в 1932 р. вистави продуктів СССР в Німеччині (дві) й по одній в Італії, Франції, Туреччині й Канаді. А „самостійна" радянська Україна „вплоть до отділенія" не сміе за кордоном уряджувати нічого, хоч Москва-матушка живе її продуктами.

Чума вибухла в Іраку. Перська влада замкнула границю.

Тяжкі економічні відносини не звільняють Вас від обовязку забезпечення будучности Вашої рідні. Тому негайно обезпечіть своє життя в користь Ваших близьких в одинокому українському Товаристві обезпечень на життя й ренти „КАРПАТІЯ", Львів, вул. Руська ч. 18/I. 1058 3 ?

Посмертна згадка

† **Др. Володимир Янович,** лікар в Станиславові, співосновник богатьох станиславівських товариств, орґанізатор повіту, уроджений 1869 р., помер 23 с. м. вночі. Похорон відбувся 25-го о год. 2. пополуд. В. Й. П.!

—o—

Біржа

Стан перед латинськими Святами був такий: ГРОШІ: Ам. доляр 8.91, анґл. фунт стерлінґів 30.83, франц. франк 0.35, чеська корона 0.26, швайц. франк 1.74, італ. ліра 0.45 зол. ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація надання віддаль 200 км. від Львова). Пшениця сел. 22.00—22.50, жито сел. 24.50—24.75, ячмінь на мливо 16.00—16.50, овес гал. 21.00—21.50, гречка 17.50—18.00, гречана каша 35.00—37.00, просо 19.50—20.00, лен (з мішком) 37.00—39.00, житний ґрис 13.25—13.50, пшен. ґрис 11.75—12.00. На біржі слабі обороти пшеницею і житом по дотеперішних цінах. На загал без змін, лише ґрис незначно подешевів.

—o—

Жертви

Гр. кат. Уряд парох. в Волчківцях 5.20 зл. на укр. інвалідів (збірка в церкві). — Впр. Ст. Семчук, Альвена, 2 дол. на викінчення церкви на Клепарові, 1 дол. на викінчення домівки Рідної Школи у Збоїсках к. Львова і 1 дол. на викінчення церкви в Жидятичах, п. Підліски малі. 1—1

ОПОВІСТКИ

КІНА.

АПОЛЬО: „Велика туга".
КАСІНО: „За кратками", комедія.
КОПЕРНИК: „Не гріши, жінко".
МІРАЖ: „Він або я".
СТИЛЕВЕ: „Король Парижа", Іван Петрович.
ОАЗА: „Співак гір".
УТІХА: „Пат і Паташон у Люнапарку".
ПАЛЯС: Звукова фільма „Любовник о півночі", „Невідомий батько".
ЛЕВ: „Мараду".

Хто з Впрп. Отців, котрі люблять хоровий спів, бажавби заложити у своїй парохії гарний хор, зволить ласкаво негайно звернутися до мистця в тій ділянці, знаменитого дірігента зі скромними вимогами через Адміністрацію „Нової Зорі" під „Спів". 1059 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідае.

Спеціяліст акушер. ґінекольог-операторДр ЯН КІЛЯР
ОРДИНУЄ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЬВА САПІГИ 89.
1050 Тел. 51-62. 6—10
Напроти кіна „Grażyna".

КОЛИ БАНДАЖ черевний або пропуклиновий, то лиш в найдешевшій фірмі: Заклад М. ФРАЙЛІХА, Львів, вул. Городецька 35, Тел.: 71-11. 997 14—19

НА ДВОЛІТНІ РАТИ. Перед закупном меблів вступи, а переконаешся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Броновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручае меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжуе меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 76—100

ЦЕ НЕ РЕКЛЯМА
Але дійсність! Майже даром!

Ручники	50 с.	З порохівки	1·— зл.
Хустинки пріма	50 „	Зефіри	1·10 „
Серветки	70 „	Купелеві руч.	1·20 „
Полотна	70 „	Димка на підштанці	2·20 „
Оксфорди	75 „	Бархани шовков.	2·10 „
Флянеля на білля	75 „	Ваталіна	2·50 „
Бархани	90 „	Обрусові матер.	3·50 „
Фіранки з метра	90 „	Простирала	4·— „
Флянеля гладка	1·— зл.	Капи й обруси	4·— „
Стирки	1·— „		

Замовлення з провінції виконуємо відворотною почтою.
ГАЛИЦЬКИЙ МАҐАЗИН НОВОСТЕЙ ЛЬВІВ, вул. Галицька 15. 1061 1—2

НА СВЯТА
найкраще приладите всяку їду, якщо всі потрібні припаси купуватимете в найстаршій українській кооперативі 1060 1—2
„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ".

МЕБЛІ люксусові і поєдинчі в наймодніших фасонах поручае ФАБРИКА МЕБЛІВ
КАЗИМИРА ХОЛЄВИ
Львів, Жовківська 127. — Тел. 94—63.
Спеціяльність спальні французькі ясні і теплі. 1043 11—25

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне 14 зл., сіткове 40 зл., умивалка 5 зл., ліжко мосяжне 200 зл., матераци: З подушки 30 зл., волосінні 75 зл. Отоманки гобелінові 55 зл., Канапки гобелінові 55 зл., як також приймае перерібки ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛИНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 1005 20—25

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття „ЕЛЄГАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 Телефон ч. 60-04. 55-?

Видае й редаґуе Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

1210